

dr. Magyar Attila István

**A gyülekezési gyakorlásával összefüggésben elkövetett jogsértések
Magyarországon 1990-2010**

(doktori értekezés)

Konzulens: Dr. Cservák Csaba egyetemi docens PhD

Károlyi Gáspár Református Egyetem

Állam-és Jogtudományi Kar

Doktori Iskola

Vezető: dr. Miskolczi-Bodnár Péter egyetemi tanár CsC

Budapest, 2015.

BEVEZETÉS

A tudományos probléma megfogalmazása

A gyülekezési jog az alkotmányos alapjogok, ezek közül is a kollektív, politikai szabadságjogok közé tartozik. A békés gyülekezéshez fűződő alapjog ésszerű korlátok melletti érvényesülése fontos mércéje az adott országban adott időszakban érvényesülő demokráciának. Totális diktatúra esetén gyülekezési szabadságról egyáltalán nem beszélhetünk, az állampolgárok politikai nézeteiknek, különösen a hatalomnak való ellenszegülésüknek nem adhatnak hangot, a rendszer, és a politikai vezetők bírálata súlyos büntetést von maga után. A XIX-XX. századi parlamentáris demokráciákban, amelyet a különböző cenzusok révén korlátozott választójog jellemezett, a gyülekezési szabadságot is korlátozták, gyülekezési törvények híján a végrehajtó hatalom, illetve a rendőrhatalom döntésén múlt, hogy mely esetekben engedélyezték az egyes utcai demonstrációk, tüntetések megtartását. A XX. század közepétől a nyugat-európai országok többségében alkotmányos és törvényi szinten rögzítették a békés gyülekezés gyakorlásához fűződő szabadságjog kereteit. A volt szocialista országokban az 1989-1990-es közjogi-politikai rendszerváltozás keretei közt alkották meg azon jogszabályokat, amelyek lehetővé tették a gyülekezési jog politikai korlátoktól mentes gyakorlását.

A tüntetések és vonulások demonstrációk adott helyen, vagy adott időpontban való megtartásának korlátozására az egyes országokban eltérő szabályok vonatkoznak. A gyülekezés megtartása adott helyen, vagy időben egyes országok rendelkezései szerint megtiltható, ha a rendezvény elveszti békés jellegét és, bűncselekményt valósít meg, illetve, ha a gyülekezés adott helyen, időben, módon való megtartása mások alapjogainak sérelmével jár, a demokratikus államrendet veszélyezteti, avagy a közrend, a közérkölc, a közbiztonság, és közegészség jelentős sérelmével jár. A gyülekezéshez való jog korlátozásának, így különösen a rendezvény adott helyszínen, vagy időpontban való megtartásának megtiltására, a rendezvény rendőrségi oszlatására, illetve a tömegoszlato eszközök alkalmazására azonban kizárólag az arányosság és szükségesség garanciális szabályainak megtartása mellett és csak, végső esetben kerülhet sor.

A legfejlettebb nyugati-európai demokráciákban is előfordulhatnak olyan helyzetek, amikor társadalmi feszültségek eszkalálódása, vagy a helyi hatóságok által korábban nem tapasztalt erőszakos tüntetői csoportok a hatóságokat, jellemzően a rendőrséget készületlenül érik, s ezért a rendőrség aránytalan és szükségtelen módon lép fel a gyülekezési jogukat gyakorlókkal szemben. Az olyan kelet-és dél-európai országban, ahol korábban diktatórikus, vagy tekintélyelvű rendszerek működtek, a parlamentáris demokrácia első évtizedeiben a rendőrség, sőt sok esetben a politikai hatalom is hajlamos arra, hogy erőszakos tüntetések, avagy addig nem látott permanens, véget nem érő demonstrációsorozat esetén diktatórikus reflexeket alkalmazva, szükségtelenül keményen lépjen fel mind az erőszakos, mind a békés tüntetőkkel, mind a tüntetés helyszínén véletlenül tartózkodókkal szemben. Görögországban, Törökországban, Ukrajnában, Oroszországban, és, amint azt értekezésemben bemutatni szándékozom, hazánkban a rendőrség gyakran alkalmazott a gyülekezési jogukat gyakorlókkal szembeni szükségtelen és aránytalan módon erőszakot, s nem egy esetben került sor a bűncselekményt, vagy szabálysértést el nem követők személyes szabadságának jogellenes korlátozására. Mindez felveti nemcsak a rendőrség, hanem a politikai hatalom felelősségét is. Értekezésemben a gyülekezési jog gyakorlásával kapcsolatos aránytalan és szükségtelen rendőrségi fellépések alakulását szeretném bemutatni az egyes kormányzati ciklusok, és konkrét események felvázolásával.

A témaválasztás tekintetében kiemelném, hogy az alkotmányjog, ezen belül a politikai természetű alapjogok már joghallgató korom óta érdeklődésem középpontjában álltak. E jogok körébe tartozik az aktív és passzív választójog alakulása, a választások tisztaságának a választási eljárási jogszabályok általi biztosítása, a gyülekezési és véleménynyilvánítási szabadság, a sajtószabadság és a vallásszabadság. E sorok szerzője jogi diplomája megszerzését követően hosszú ideig ügyvédként dolgozott. Ügyvédi pályafutásom során 2006. ősze volt az a fordulópont, amikor egy a fenti jogsértések áldozatainak védelmét ellátó civil szervezettel együttműködő ügyvédként személyesen vehettem részt: E körben büntető,- és szabálysértési ügyekben védőként, polgári kártérítési ügyekben jogi képviselőként támogathattam olyan személyeket is, akik a gyülekezési joggal kapcsolatos rendőri visszaélések áldozatai voltak. A fenti események kapcsán nyerhettem betekintést a 2010-ben alakult országgyűlés fenti eseményeket vizsgáló albizottságának munkájába, mint állandó meghívott résztvevő. A fentiek sarkalltak arra, hogy doktori értekezésem

tárgya a gyülekezési szabadság gyakorlása, ezen belül a rendszerváltozás utáni Magyarországon a gyülekezési joggal kapcsolatos visszaélésének bemutatása legyen.

Kutatási célok

A közjogi-politikai rendszerváltozást lezáró 1990. évi első szabad választást követő öt parlamenti ciklus húsz éve elegendő idő arra, hogy megmutassa, milyen hatékonyan működik egy-egy alapjog a gyakorlatban. Kutatásom elsődleges célja, hogy bemutassam, milyen mértékben érvényesült a gyülekezési szabadság a tárgyalt időszakban. A tárgyalt korszakban, legfontosabb állami szervek, különösen a rendőrség által elkövetett, gyülekezési jogaikkal élők, illetve a gyülekezés helyszínén tartózkodók ellen elkövetett jogsértéseinek bemutatásával azt szeretném megmutatni, hogy miért következtek be a visszaélések. A rendőrség számos alkalommal indokolatlanul és szükségtelenül korlátozta alapjogaik gyakorlásában békés gyülekezések résztvevőit, több személyt személyi szabadságot korlátozó szabálysértési illetve büntető eljárásjogi kényszerintézkedésnek vetettek alá, annak ellenére, hogy sem bűncselekményt, sem szabálysértést igazolhatóan nem követtek el. A legkirívóbb esetekben a tömegoszlató eszközök jogszabálysértő használata súlyos, sőt maradandó fogyatékossgot okozó sérüléseket okozott. A rendőrség vezetése ugyanakkor képtelen volt arra is, hogy megvédje a Magyar Televízió székházát, a közmédium dolgozóit, illetve az annak védelmében felvonult rendőröket az erőszakosan fellépő tömeggel szemben. Vizsgálat alá veszem a fentiek mellett azt is, hogy a gyülekezési jogszabályok miként alakultak az adott korszakban, a törvényalkotó az aktuális politikai irányvonalat követve bővítette, avagy szűkítette-e a gyülekezési szabadságot. E tekintetben arra is kitérnék, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának egyes ítéletei milyen hatással voltak a gyülekezési jog magyarországi alakulására.

Kutatásom másik fő célja, hogy bemutassam, a tárgyalt időszakban milyen módon szolgáltattak igazságot a jogsértések áldozatainak. Ezért egyedi, konkrét esetek kapcsán szeretném bemutatni, hogy miként mentette fel a bíróság a bűncselekmény vádja, illetve szabálysértés gyanúja alól a gyülekezési jogukat békésen gyakorló, sem bűncselekményt, sem szabálysértést el nem követő személyeket, illetve azt, hogy a magyar állam a jogellenesen fogvatartott személyek személyiségi jogsértés miatt felmerült nem vagyoni kárát miként térítette meg polgári peres eljárás, illetve peren kívüli egyezség keretében. Konkrét esettel vázolnám fel, azt is, hogyan térítették meg a személyi sérülést szenvedett

személyek nem vagyoni kárát. A jogszerűen bejelentett demonstrációk adott helyszínre, vagy időpontra való jogellenes megtiltását, jogellenesen megtiltott, vagy spontán tüntetések szükségtelen, vagy aránytalan felosztatását, tömegosztató eszközök jogellenes, aránytalan és szükségtelen alkalmazását, illetve a megtiltott rendezvény résztvevőinek jogszerűen megtartott ünnepi rendezvény hazafelé tartói résztvevői irányában való szakszerűtlen osztatását is egyedi példán mutatnám meg.

A kutatás harmadik sarokpontja annak vizsgálata, hogy az időszak legsúlyosabb 2006. őszén elkövetett jogsértését követően, a jogsértésekkel kapcsolatos felelősség személyi körét, a felelősség jellegét (politikai, erkölcsi, szabálysértési, vagy büntetőjogi felelősség) és mértéket mely fórumokon, és milyen módon tárták fel. Gondolok itt az egyes állami szervek, illetve jogászok államtól független csoportjai által megalakított tényfeltáró bizottságok tevékenységére, a 2010-ben alakult országgyűlésnek a fenti felelősség kérdésének tisztázása végett megalakított albizottságára, illetve az új kormány felkérésére írt jelentésre. E körbe vonható annak a kérdésnek vizsgálata is, hogy amennyiben az értekezésemben bemutatott jogsértések során felmerül a bűncselekmény elkövetésének gyanúja is, indult-e büntetőeljárás a felelősökkel szemben, s ha igen a büntetőeljárás a nyomozás megszüntetésével, a vád ejtésével, a vádlottak felmentésével, illetve a vádlottak elítélésével zárult-e, ez utóbbi esetben a vádlott mely cselekménye volt az, amely miatt a vádlottat jogerősen elkövették.

Kutatásom legfontosabb célja az, hogy a bemutatott és feltárt jogsértések tanulságul szolgáljanak mind a jogalkotó, mind a jogalkalmazó, jelen esetben különösen a rendőrség számára, annak érdekében, hogy a jövőben elkerülhetőek legyenek a hasonló konfliktusok. E körben szükség lehet bizonyos jogszabályok módosítására, egyes korábban megalkotott, jogsértésekre lehetőséget adó jogszabályi rendelkezések hatályon kívül helyezésére. A jogszabályok megváltoztatása mellett fontos továbbá, hogy a rendőrség hazai és nemzetközi példák ismeretében felkészüljön a tüntetések során kialakuló konfliktushelyzetekre, és annak korszerű kezelésére, beleértve a tüntetések vezetőivel, hangadóival való tárgyalást, az erőszakos cselekményeket elkövető kisebbség elszigetelését a békés gyülekezők csoportjától, a tömegosztató eszközök alkalmazása során az arányosság, szükségesség, fokozatosság következményeinek betartását. Végül nem kerülhető ki a politika szerepe sem, a tárgyalt területen. A magyar politika résztvevői közt ki kell alakítani egy olyan konszenzust, amely szerint egyik politikai erő sem

használhasson fel saját hatalmi érdekében, vagy politikai népszerűsítés céljából sem a gyülekezést békétlen, erőszakos célokra felhasználó csoportok által elkövetett, sem az ellenük aránytalanul és szükségtelenül fellépő hatóságok által elkövetett utcai erőszakot.

Kutatási módszerek, források

Azt, hogy egy adott szerző milyen kutatási módszereket választ, meghatározza, hogy milyen arányú a választott kutatási szakterület tudományos feldolgozottsága, a rendelkezésre álló szakirodalom mennyisége. Vannak olyan tudományos kutatási területek, amelyeket akár hosszú ideje, vagy viszonylag rövid idő alatt számosan kutattak, s emiatt nagy mennyiségű hazai és nemzetközi szakirodalom lelhető fel az adott szakterület tekintetében. Ha egy tudományos értekezés ilyen szakterületet vizsgál, alapvető és elsődleges kutatási módszere a fenti szakirodalom felvázolása, az eltérő, gyakran egymással gyökeresen ellentétes nézetek ütköztetése, ezt követi a szerző saját, egyéni véleményének, több részterületet érintő értekezés esetén részvéleményeinek kifejtése, az esetleges új tudományos kutatások feltárása, és a konklúzió. Az effajta tudományos értekezések előnye, hogy nagy mennyiségű szakirodalom áll rendelkezésre, így annak feldolgozása sokoldalú, továbbá a véleményeket és ellenvéleményeket kellőképpen ütköztetését lehetővé teszik. Hátrány ugyanakkor, hogy az ilyen értekezések terén nehezebb elérni, hogy a szerző saját, eredeti kutatása, egyéni véleményei, konklúziói eléggé széles teret kapjanak. Más a helyzet akkor, ha a szerző egy viszonylag új, kevés tudományosan igényes szakirodalmat felmutató területet választ értekezése tárgyául. Amennyiben a kutatási területen kevés a szakirodalom, ugyanakkor sok az elsődleges, fel nem dolgozott forrás, a kutatás alapvetően ezek feldolgozására épül.

Ami értekezésemet illeti, annak elsődleges témája, a Magyarországon 1990. és 2010. között elkövetett, a gyülekezési jog gyakorlásával összefüggő jogsértések bemutatása, kritikai elemzése olyan szakterület, amely tekintetében alig találunk tudományosan értékelhető szakirodalmi feldolgozást, a meglévő feldolgozások pedig szinte kivétel nélkül kis terjedelmű folyóiratcikkek. A fentiek miatt elsődlegesen azt a célt tűztem ki, hogy kijelöljem, majd feldolgozzam az elsődleges források azon körét, amelyekre értekezésem épül. Ezt követően, a vonatkozó jogszabályok, és a személyes tapasztalataim ismeretében felvázoltam néhány hipotézist a gyülekezési joggal kapcsolatos jogsértések tekintetében. A hipotézisek feldolgozást követően a később ismertetett módon a tárgyalt időszakok

részidőszakokra bontásával a kutatási területet részterületekre osztva részletesen megvizsgáltam az adott részterület elsődleges forrásait, ezt követően a feldolgozott források ismertetésével, összevetésével, és az összevetett források kapcsán részkövetkeztetések levonásával vázoltam fel az értekezés egyes fejezeteit. Az egyes részfejezetek során levont részkövetkeztésekhez kapcsolódnak azok a tudományosan megalapozott megállapítások, javaslatok, amelyeket az egyes fejezetek körében teszek meg. Értekezésem végén az egyes részkövetkeztetéseket követi majd a végső konklúzió levonása.

Értekezésem elsődleges forrásainak első csoportjába tartoznak a gyülekezési jogra vonatkozó jogszabályok. Ide sorolható elsősorban a Magyar Köztársaság Alkotmánya, amely a tárgyalt időszakban a magyar jogforrások hierarchiájának csúcán állt, illetve Magyarország Alaptörvénye, amely jelenleg hatályos alaptörvényként a gyülekezési jog alkotmányos szabályozásának alakulása szempontjából érdekes. A gyülekezéssről szóló 1989. évi III. törvény, a rendőrség tömegosztatással kapcsolatos eljárását szabályozó rendőrségi törvény és rendőrségi szolgálati szabályzat, a hatályos szabálysértési törvény, büntető törvénykönyv és büntető eljárási törvény, tekintettel a gyülekezési jogukat gyakorlókkal szemben tömegesen indított szabálysértési és büntetőeljárásokra. A fenti alapvető jogszabályok mellett további törvények és rendeletek szabályozásai is relevánsak lehetnek értekezésem szempontjából. Ezekre az egyes fejezetek megfelelő részei kapcsán térek ki. Fontos jogforrások a nemzetközi és európai uniós jognak a magyar jogrendszerbe beépült jogszabályai, az Emberi Jogok Európai Bíróságának és Bizottságának esetjoga, valamint a gyülekezési jogra vonatkozó egyes alkotmánybírói döntések is.

A jogforrások mellett kiemelt forrásnak tekinthetők az értekezés során feldolgozott egyedi jogesetekre vonatkozó bírósági tárgyalások iratanyagai, ezen belül különösen az első és másodfokú bírósági ítéletek, felülvizsgálati ítéletek, továbbá büntetőeljárások esetén a rendőrségi jelentések, az őrizetbe vételt elrendelő rendőrségi jegyzőkönyvek, az előzetes letartóztatást és más kényszerintézkedéseket elrendelő, illetve azok megszüntetését elrendelő bírósági végzések. Értekezésem kiemelt forrásai közé sorolhatók a 2010-ben alakult országgyűlés emberi jogi bizottságának a tárgyalt időszak jogsértéseinek vizsgálatára alakult albizottságának jegyzőkönyvei és jelentése, illetve a második Orbán-kormány által felkért, Balsai István vezette munkacsoport által készített jelentés, illetve a visszaélések vizsgálatára 2006. és 2010. között létrehozott különböző bizottságok

jelentései (Gönczöl-bizottság jelentése, Civil Jogász Bizottság jelentése) és rendőrségi belső vizsgálatok során született jelentések (Ignác- jelentés, Papp-jelentés) is.

Kutatásom elsődleges területe, az 1990. és 2010. közötti jogsértések témájában tudományos szintű monográfia nem született. Rendelkezésünkre áll azonban néhány, újságírók által készített, sajtószakmailag igényes, könyv formában megjelent feldolgozás, továbbá ennél már jelentősebb számú folyóiratcikk. A fentieknél nagyobb mennyiségben áll rendelkezésre olyan szakirodalom, amely értekezésem általánosabb témáját, így pl. a gyülekezési jog fogalmát, történetét, a gyülekezési jogra vonatkozó európai szabályozást, európai bírósági esetjogot tárgyalja. E témakörök egy része értekezésem szempontjából releváns, ezért, főként a bevezetést követő, történeti és nemzetközi kitekintésnek tekinthető első fejezetben, illetve az összegzést megelőző, saját javaslatokat tartalmazó záró fejezetben tudtam e szakirodalmat feldolgozni. A vonatkozó szakirodalmat a bibliográfiában, illetve az egyes fejezetek kapcsán lábjegyzetben feltüntetett hivatkozásokkal említettem meg. Kritikai elemzést csak azon nemzetközi joggyakorlat, alkotmánybírósági döntések és szakirodalom tekintetében tettem, amelyek értekezésem szempontjából relevánsak.

A következtetéseket a független magyar bíróságok jogerős ítéletei, parlamenti vizsgálóbizottságok megállapításai, alkotmánybírósági, nemzetközi jogi döntések, jogszabályok alapozzák meg. Az egyes események megítélésében azonban a tudományos megalapozottság semmiképpen nem jelenthet az eseményekkel kapcsolatos véleményektől 50-50%-os távolságot tartó, semlegességet. A fent vázolt esetek többségében jogszabályokat megsértők állnak szemben gyakran súlyos lelki és testi sérüléseket, jogellenes fogva tartást elszenvedő áldozatokkal, és az esetek többségében jogerős bírósági ítéletek is alátámasztják a jogsértéseket. Amennyiben értekezésem egyéni javaslatokat tartalmaz, ezeket magam sem kizárólagosan helyes véleménynek tartom. Mint minden jogi probléma esetén, számos egymástól eltérő, konstruktív vélemény létezhet, ezek ütköztetése szakmai fórumokon lehetséges. Véleményeim megfogalmazásában nem vezetett az, hogy korábban mások hasonlóképpen vélekedtek-e az adott kérdésben, amennyiben így történt, értekezésem során mindezt feltüntettem.

A hipotézisek

Áttekintve a tárgyidőszak gyülekezéseit, azon gyülekezési törvény hatálya alá tartozó események körét, amelyekkel kapcsolatban jogsértések történtek, mindezeket összevetve a vonatkozó jogszabályokkal, és a jogszabálysértések jellegével, az alábbi alapvetéseket határoztam meg az 1990. és 2010. közé eső időszak gyülekezésekkel kapcsolatos jogsértései tekintetében.

A gyülekezési jogra vonatkozó jogszabályok, különösen az alkotmányos szabályozás (a korábban hatályos alkotmány és az Alaptörvény), valamint a gyülekezési törvény rendelkezései önmagukban alkalmasak arra, hogy a békés gyülekezéshez fűződő alkotmányos szabadságjog az alkotmányos alaprend és mások jogainak sérelme nélkül, folyamatosan működjék.

Egyes részletkérdések terén lehetnek viszont olyan hiányosságok, amelyek szükségessé tehettek, tették, vagy teszik a jogszabályreformot a gyülekezési jog, a tömegoszlásra vonatkozó rendőrségi jogszabályok, büntetőjogi, vagy szabálysértési rendelkezések tekintetében.

A spontán tüntetésekre vonatkozó joghézag, és a gyülekezés megtartásának közlekedéssel kapcsolatos korlátaira vonatkozó szabály kivételével nem volt más jogszabályi rendelkezés, amely a gyülekezési joggal vonatkozó jogsértésekhez hozzájárult. A későbbiek során voltak olyan tartalmú büntető és szabálysértési jellegű törvénymódosítások, amelyeknek tévesen kiterjesztő rendőrségi jogalkalmazása hozzájárult a jogsértések kialakulásához.

A tárgyalt időszakon belül egyenetlenül oszlanak el a jogsértések. Egyes időszakokban (1990-1994, 1998-2002) egyetlen tüntetést sem oszlatott fel a rendőrség, nem került sor a gyülekezési joggal kapcsolatos előállításokra, őrizetbe vételekre. Más időszakokban, különösen a második Gyurcsány-kormány idején (2006-2009), ezen belül is 2006-ban a fenti jogsértések különösen súlyosak voltak.

Az egyes időszakok közötti eltéréseknek politikai okai is vannak, a különösen érintett időszakban. A megszorító intézkedések, a kormányzati kommunikáció módja miatt erősek

voltak a társadalmi feszültségek. A szocialista vezetésű kormányok, részben a politikai örökség miatt is hajlamosabbak a kemény kéz politikáját alkalmazni, a radikális tüntetők kemény magja ugyanakkor a szocialista kormányokkal különösen elégedetlen nemzeti radikális jobboldalhoz kötődik. A legnagyobb feszültséget kiváltó kormányfő távozása után a radikális tüntetések és ezzel együtt a rendőri visszaélések száma annak ellenére láthatóan visszaesett, hogy a lemondása után felálló baloldali kormány vezetője is népszerűtlen volt az akkori ellenzékhez kötődő tömegek körében.

A rendszerváltozást követő első évtizedben a radikális tüntetések sem éltek erőszakos eszközökkel. A nyugat-európai tüntetőknek a nemzetközi gazdasági szervezetek és a multinacionális tőke ellen tiltakozó új csoportjai 2000. körül tömegesen kezdtek el alkalmazni korábban csak marginális szélsőséges politikai csoportok és footballhuligánok által alkalmazott erőszakos módszereket (kövek dobálása, károkozás autókban, kirakatokban, egyenruhás rohamrendőrök megtámadása), amely módszer 2006-ban hazánkban is megjelent, különösen a „tévéostrom” kapcsán, melynek hangadói footballhuligánok voltak.

A rendőrség, miután az erőszakos tüntetés 2006-ig gyakorlatilag ismeretlen volt hazánkban, felkészületlen volt ennek kezelésében, ennek következtében előbb a „tévéostrom” idején csődöt mondott, és visszavonult, később, a pszichikai terheltség és a revánsvágy miatt egyes rendőrök különösen erőszakos jogsértéseket követtek el.

A rendőri vezetés kiemelten felelős a „tévéostrom” idején magára hagyott rendőrök sérüléséért, a 2006. október 23-án a tömegoszlató eszközök aránytalan és szükségtelen, számos szabályzatot megszegő alkalmazásáért, valamint a megtiltott gyülekezés résztvevőinek a Fidesz ünnepi rendezvényéről távozókra való rátolása miatt.

A rendőrség a tárgyalt időszakban nem volt tisztában a békés tüntetés fogalmával, és a gyalázkodó rigmusok használatát, sőt a kormány szidását is békétlen tüntetői magatartásnak, oszlatási oknak tekintette.

2006. őszén a bíróságok, 1990. és 2010. között egyedülálló módon szükségtelenül és aránytalanul gyakran rendelték el az előzetes letartóztatás kényszerintézkedését.

A rendőri jelentések, és a rendőr tanúk vallomásai egy kaptafára készültek, az egyéni körülményeket nem mérlegelték. A rendőr tanúk szinte sohasem tettek egymásra nézve terhelő tanúvallomásokat.

2006. után a jogsértések súlya csökkent, a megtiltott rendezvények résztvevőivel szemben többnyire szabálysértési eljárásokat indítottak.

Az oszlatások során a rendőrök gyakran elemi hibákat követtek el (pl. az Erzsébet-híd blokádja során mindkét oldalról lezárták a hidat, a Clark Ádám téren távoli oszlatási helyszínt adtak meg stb.)

A rendőrség az évek során, sajnos saját súlyos szakmai hibáiból, jogsértéseiből tanulva, idővel nyugat-európai mintára elsajátította az erőszakos tüntetői csoportok okozta kihívások kezelését, különös tekintettel a békés és erőszakos tüntetői csoportok elkülönítésére. A tárgyalt időszak utolsó éveiben a rendőrök az ombudsmani hivatal munkatársai és civil szervezetek közvetítésével tárgyaltak a tüntetői csoportok vezetőivel, sikeresen elkülönítették az egymás ellen demonstráló, gyakran radikális tüntetői csoportokat.

A rendőri és büntetés-végrehajtási intézményekben elkövetett visszaélések felelőseinek büntetőjogi felelősségre vonása néhány kivétellel, a terhelő kamerafelvételek megsemmisítése, valamint a terhelő rendőri, büntetés-végrehajtás alkalmazotti tanúvallomások hiányában többnyire elmaradt. Az egyes rendőri vezetők ellen indult eljárások köre alapvetően a „tévéostrom” idején elkövetett gondatlan katonai bűncselekmények körére terjed ki. A 2006. október 23-i események miatt mindezidáig nem emeltek vádat rendőri vezetők ellen.

Az események a mai napig politikailag megosztják az országot, annak ellenére, hogy véleményem szerint- miként az 1956-os sortüzeket- a szerencsére emberéletet csak közvetve (Csorba Attila öngyilkossága) követelő 2006. október 23-i rendőráttakot, politikai meggyőződéstől függetlenül minden emberi jogi érzékkel rendelkező embernek el kellene ítélnie.

Az értekezés tagolása

Értekezésem első fejezete a gyülekezési jogról szóló általános fejezet, amely az alkotmányos alapjoggal kapcsolatos különféle általános ismeretet, történeti háttérrel, nemzetközi és nemzeti jogi szabályozást, esetjogot mutat be, a fejezet általános jellegének megfelelően röviden. E fejezet első alfejezete az emberi jogok elméletét, a gyülekezési jog rövid nemzetközi és magyar történetét mutatja be. Ezt követően a gyülekezési jogra vonatkozó legfontosabb hazai jogszabályokat ismertetem, elsősorban a tárgyalt időszakban hatályos jogi rendelkezéseket, az ebben bekövetkező változásokat, majd kitekintést teszek a gyülekezési jogra vonatkozó nemzetközi jogi és európai uniós jogi szabályozásra, illetve az egyes európai uniós tagállamok alkotmányos szintű gyülekezési jogi szabályaira. A következő alfejezetek a gyülekezési jog és más alapjogok kapcsolatára, valamint a magyar Alkotmánybíróságnak a gyülekezési jogra vonatkozó gyakorlatára tér ki. Az általános gyülekezési jogi fejezet utolsó alfejezetei az Emberi Jogok Európai Bíróságának és az Egyesült Nemzetek Emberi Jogi Bizottságának gyülekezési jogra vonatkozó döntéseiből mutatnak be néhány esetet, kitérve a Magyarországot érintő ügyekre is.

Az értekezésem tényleges témakörét, az 1990. és 2010. közötti időszakban a gyülekezési jog gyakorlásával összefüggésben elkövetett jogsértéseket időrendben tárgyalom. A tárgyalt időszakot a jogsértések gyakoriságát, súlyát tekintve három kronológiai részre osztottam. Először az 1990. és 2006. közti időszak gyülekezési jog gyakorlásával összefüggő jogsértéseit tárgyalom, az egyes jogsértéseket időrendben felsorolva, kitérve a szabálysértési eljárás alá vontakkal szembeni szabálysértési tárgyalásokra, a rendezvény megtartásának jogellenes megtiltása miatt indult közigazgatási peres eljárásokra, illetve a szabálysértési eljárás alá vont személyek által az eljárás megszüntetése után indított kártérítési ügyeire. A tárgyalt időszak első jelentősebb jogsértése a Metész 1997. november 3-i tüntetésének oszlatása volt, még a Horn-kormány idején. A Medgyessy-kormány időszakában a csepeli kórház bezárása ellen tiltakozó, a Kvassay-hídon 2003-ban tartott demonstráció oszlatása, illetve a Kempinski szálló előtt, a Medgyessy-Nastase találkozó miatt tartott spontán demonstráció, mely utóbbi az Emberi Jogok Európai Bíróságának a Bukta kontra Magyarország ügyben hozott jogfejlődés szempontjából jelentős ítélete miatt nemzetközi jogi szempontból is említésre méltó. Végül a Medgyessy-kormány és a Gyurcsány-kormány első parlamenti ciklusa idején a Lelkiismeret 88' Csoportnak a Gesztenyés kertben tartott demonstrációira térnek ki e fejezetben.

Értekezésem második, terjedelemben leghosszabb része a 2006. őszi eseményekkel foglalkozik, tekintettel arra, hogy a gyülekezési jog gyakorlásával összefüggésben a közjogi rendszerváltozást követő Magyarországon sem azt megelőzően, sem azt követően nem következtek be olyan súlyos jogsértések, amelyek egyebek mellett személyi sérülésekhez vezettek. A 2006-os eseményeket három részre tagolva tárgyalom, először a 2006. szeptember 18-én a Magyar Televízió székháza előtti zavargások történetét mutatnám be, kiemelten kitérve a rendőri vezetés felelősségére a „tévéostrom” idején bajba került rendőrök személyi sérülése, illetve a Magyar Televízió épületében esett kár miatt. Ez esetben olyan konkrét eseteket is bemutatok, amikor valamely személyt annak ellenére büntetőeljárás alá vontak, hogy később bíróság mondta ki, hogy a vádlott terhére bűncselekmény elkövetése nem bizonyítható.

A 2006-os visszaélések második nagy csoportja, a tévéostromot követő két éjszaka, a 2006. szeptember 19-20, illetve szeptember 20-21 éjszakája. A fenti időszakban a rendőrök, gyakran a ténylegesen erőszakos cselekményeket elkövető személyek helyett válogatás nélkül fogtak el a pesti belváros bizonyos részein tartózkodó fiatalokat, akiket sablonra készült rendőri jelentések alapján, utcakövek rendőrök felé dobálásával elkövetett hivatalos személy elleni erőszak büntettének gyanújával gyanúsítottként hallgattak ki, őrizetbe vettek, előzetes letartóztatásba helyeztek. A vádlottak nagy részét csak a másodfokon eljáró Fővárosi Bíróság nyomozati bírója helyezte szabadlábra, később a vádlottak jelentős részét a bíróság bűncselekmény híján jogerősen felmentette. 2006. szeptember 20-a éjszakáján működött a Magyar Rádió udvarán berendezett ideiglenes rendőrségi fogda, ahol a fogvatartottakat megalázó bánásmódnak vetették alá. A büntetés-végrehajtási intézetekben is sok esetben bántalmazták az előzetes letartóztatottakat, de miután a rádió udvarán történetekre vonatkozóan nem voltak videó felvételek, a büntetés-végrehajtási intézetekben pedig megsemmisítették azokat, az elkövetők személyére valószínűleg sohasem derül fény.

A tárgyalt időszak legsúlyosabb jogsértéseire 2006. október 23-án, az 1956-os forradalom és szabadságharc kitörésének ötvenedik évfordulóján került sor. A Kossuth téren 2006. szeptember 18-ától kezdve folytatólagosan tüntetést tartottak, ahol különböző tüntetői csoportok követelték Gyurcsány Ferenc akkori miniszterelnök lemondását. A permanens gyülekezésre azért volt lehetőség, mert Petrétei József akkori igazságügyi és rendészeti

miniszter a rendezvényt választási gyűlésnek nyilvánította, amely nem bejelentés-köteles, és megtartása a bejelentés elmaradására tekintettel nem tiltható meg. A rendőrség, arra való hivatkozással, hogy az 1956-os forradalom évfordulójára rendezett ünnepségre érkező nemzetközi delegációk biztonságát csak akkor tudják garantálni, ha a tüntetők a helyszínt elhagyják, és a demonstrálók étkezésére szolgáló sátrakat, ahol emberi élet kioltására alkalmas eszközök, konyhakések, voltak, kiürítette. A gyülekezés résztvevői ígéretet kaptak a rendőri vezetés részéről arra, hogy az ünnepség befejezését követően, délután 15 órakor visszatérhetnek a Kossuth térre. A rendőrség azonban, egy azóta sem bizonyított állítólagos incidensre hivatkozva a főként nemzeti radikális tüntetőket a térről az Alkotmány utca irányában kiszorította. Ezzel egyidejűleg az Astoriánál megkezdődött az akkori legnagyobb ellenzéki párt, a Fidesz ünnepi megemlékezése, amelyen százezres nagyságrendű békés tömeg vett részt. A feloszlattott radikális tüntetés résztvevőit a rendőrség súlyos szakmai hibát elkövetve nem a Nyugati tér, hanem a Deák Ferenc tér felé oszlatta, majd az oszlatást annak ellenére, hogy a tömeg már kezdett szétszéledni, tovább folytatta. Annak ellenére, hogy a Fidesz ünnepi rendezvénye alig ért véget, az oszlatást az Astoria irányában folytatták, rátolva az oszlatott tömeget a Fidesz ünnepi rendezvényéről hazatérni szándékozókra. A rendőrség a tömegoszlató eszközök alkalmazása során nem tartotta be a szükségesség és arányosság követelményeit, és a szolgálati szabályzatot megsértő módon alkalmazott lovasrohamot, könnygázgránátot, illetve súlyosan jogsértő módon fejmagasságban lőtt ki gumilövedéket. A fentiek miatt többen súlyosan megsérültek, voltak olyanok is, akik, miután a gumilövedék a szemüket találta el, maradandó fogyatékoságot szenvedtek. A fentiek egyike a sérülései magánéleti és társadalmi következményeit nem tudta feldolgozni, depressziós betegként öngyilkosságot követett el, így ha közvetve is ugyan, de halálos áldozata is volt a 2006. október 23-i rendőrtámadásnak. A rendőrök a tömegoszlató eszközök bevetésén felül is több embert bántalmaztak, köztük Révész Máriusz Fideszes országgyűlési képviselőt. E napon is számos embert őrizetbe vettek, akik ellen büntetőeljárás indult.

Értekezésem harmadik fő fejezete a 2006. és 2010. közti időszaknak a gyülekezési jog gyakorlásával kapcsolatos, állami szervek által elkövetett jogsértéseit tárgyalja. 2006. október 23-át követően hasonló súlyú jogsértésre nem került sor, hónapokig korlátozták a gyülekezési jog gyakorlását, kordont vonva a Kossuth tér parlament előtti területére. 2007. február 2-án a Fidesz parlamenti és Európa Parlamenti képviselőinek egy csoportja a polgári ellenállás sajátos eszközét alkalmazva elbontotta a jogellenesen felállított kordont,

mely eseménnyel szimpatizálók egy csoportja spontán tüntetést kezdett. A fenti demonstrációt a rendőrség feloszlatta, számos résztvevőt szabálysértés miatt előállított. A tárgyalt időszakban tehát büntetőeljárások helyett a Gesztenyés-kerti tüntetések résztvevőikhez hasonlóan a rendőrség- többnyire rendzavarás, vagy garázdaság szabálysértése miatt indított eljárást a be nem jelentett, adott helyszínre és időre megtiltott, avagy feloszlított tüntetések résztvevőivel szemben. Az államhatalom másik eszköze a szabálysértési törvény és a büntető törvénykönyv gyűlekezéssel kapcsolatos tényállásainak szigorítása, illetve új szabálysértési tényállás: jogszerű hatósági intézkedéssel szembeni (akárcsak passzív) ellenállás szabálysértésének bevezetése volt.

A 2006. és 2010. közti időszakban voltak olyan esetek, amikor az oszlatás iránya, illetve a feloszlított tüntetésről megfelelő irányban való távozás rendőri akadályozása jelentette az alapvető jogsértést, miként az amúgy jogszerűen feloszlított 2007. október 26-i Erzsébet hídi blokádnak és a 2008. április 11-i Clark Ádám téri tüntetés esetén történt. Előbbi esetben rendőrség hangosbemondóval előbb Buda, majd Pest felé történő távozásra szólította fel a demonstráció résztvevőit, végül mindkét oldalról lezárta a hidat, többeket előállítva. A Clark Ádám téren a távoli Szentendrei út irányában lehetett volna elméletileg távozni, de a rendőrség szintén nem biztosította a résztvevőknek a távozás lehetőségét. A tárgyalt időszak utolsó visszaéléseire 2009. március 15-én került sor, amikor a Kossuth téri állami ünnepségen kormányellenes jelszavakat skandálók közül többeket előállítottak, és a rendőrségi fogdában embertelen bánásmódnak vetettek alá. A fenti napok a Szabadság téri református templomba menekülő radikális tüntetőkkel, és közvetítő jogvédőkkel szembeni paprikaspray bevetése, és a biztonsági cégek állami ünnepségeken alkalmazott beléptetési módszerei is jogsértőek voltak.

1.A GYÜLEKEZÉSI JOG ELMÉLETE, SZABÁLYOZÁSA ÉS NEMZETKÖZI GYAKORLATA

1.1. Az emberi jogok elmélete, a gyülekezési jog rövid története

Az emberi jogok elméletét a XVII. században az angol John Locke, és a francia felvilágosodás meghatározó filozófusa, Jean-Jacques Rousseau alapozták meg. Amíg Locke az emberi jogok lényegi elemét a parlamentarizmusban, Rousseau az állampolgári jogok gyakorlásában látta.¹ Az emberi jogok első tételes deklarációja, az Amerikai Egyesült Államok Függetlenségi Nyilatkozata volt, amely rögzítette, hogy „az embert a teremtője olyan elidegeníthetetlen jogokkal ruházta fel”, amelyekről nem mondhat le, s ezek közé tartoznak a jog az élethez, a szabadsághoz, valamint a jog a boldogságra törekvéshez”.² A francia forradalom idején 1789. augusztus 26-án közzétett Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata nemcsak a francia társadalom egészére vonatkozóan, de egyetemes jelleggel deklarálta az emberi jogokat, melyek közt megtalálható a jogegyenlőség, a népszuverenitás elve, a gondolat- és szólásszabadság, a vallásszabadság, valamint az ártatlanság védelme. Az emberi jogok az ünnepélyes deklarációt követően bekerültek a nemzeti alkotmányokba. Először az 1791-es francia alkotmány, majd az 1831-es belga alkotmány³ rögzítette az emberi jogokat, ugyanebben az időben a fokozatosan bővülő angol történelmi alkotmányt alkotó jogszabályok közé is egyre több emberi jogi rendelkezés került be.

Az emberi jogokat keletkezésük ideje szerint három fő csoportba helyezhetjük. Az első generációs alapjogok, az ún. szabadságjogok⁴, amelyeket a francia forradalom győzelmét követően, 1789-ban keletkezett Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata, az Amerikai Egyesült Államok alkotmánya, az 1831-es belga alkotmány, majd az 1848-as forradalmak is tételesen rögzítettek. Az egyéni szabadságjogok valamennyi embert megilletnek, kortól, nemtől, bőrszíntől, vallástól, nemzetiségtől, állampolgárságtól, életkortól, vagy más tulajdonságtól függetlenül. E jogok közé tartozik az élethez, illetve emberi méltósághoz

---

¹ Sári János-Somody Bernadette: Alapjogok-Alkotmánytan II, Budapest, 2008 (Sári-Somody), 16. o.

² Sári-Somody, 18. o.

³ Balogh Judit: Az 1831. február 7-én elfogadott belga alkotmány (alkotmányos monarchia) szerkezete. Debreceni Egyetem Egyetemes Jogtörténeti Tanszék jegyzete, 4.24. o. Az értekezésben megtekintett internetes források utolsó megtekintési ideje: Interneten megtekintve: 2012. január 14. jog.unideb.hu/tanszekek/.../tse/tse_egyetemes_belgaalk_08-09-2.pdf.

⁴ Kilényi Géza: Fejezetek az alkotmányjog történetéből, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog-és Államtudományi Kar, Budapest, 2004 (Továbbiakban: Kilényi, 2004); 38. o.

való jog, a személyes szabadság joga, a szabad helyváltoztatás joga, a törvény előtti egyenlőség, az ártatlanság véelme, a független, pártatlan bíróság előtti tárgyalás joga, a személyhez fűződő jogok, így a jó hírnévhez való jog, illetve a képmáshoz fűződő jogok. A kollektív szabadságjogok, más néven politikai szabadságjogok olyan jogok, amelyekkel az emberek együttesen élhetnek, e jogok útján fejezhetik ki a gyakran kritikus véleményüket a mindenkori politikai hatalommal szemben. A politikai szabadságjogok közé tartozik az értekezésem központi tárgyát képező gyülekezési jog, és az ezzel elválaszthatatlanul összefüggő véleménynyilvánítási szabadság, az egyesülési jog, a sajtószabadság, a lelkiismereti- és vallásszabadság, az egyetemi autonómia, és a diszkrimináció tilalma. Az első generációs alapjogok közé tartoznak az állampolgári jogok, amelyek csak az adott állam polgárait illetik meg. Klasszikusan e kategóriába tartozik a választójog, a közügyekben való részvétel, és a közhivatal viselésének joga. A második generációs jogok⁵ közé sorolhatók a szociális jogok, melyek közül legfontosabbak a munkához való jog, a sztrájkjog, a végzett munka mennyiségéhez és minőségéhez igazodó munkabérhez való jog, valamint a pihenéshez való jog. Sokan a második generációs alapjogokhoz sorolják a tulajdonhoz való jogot, illetve a vállalkozás szabadságát is. Mindezt azonban inkább a gazdasági és szociális természetű alapjogoknak logikai összefüggése, mintsem a történetiség indokolja, ugyanis a tulajdonhoz, és vállalkozáshoz való jogot már a XVIII. század emberi jogi deklarációi és alkotmányai is ismerték, míg a szociális alapjogokat a XIX. század második felében rögzítették először a Bismarcki-i Németországban, majd Európa számos más államában.

Az alapjogok törvénybe iktatása, és gyakorlati érvényesülése terén a XX. század sajnálatos visszaesést hozott. A nemzeti szocialista, és kommunista diktatúrák a politikai szabadságjogok gyakorlását teljes mértékben lehetetlenné tették, de e diktatórikus rendszerek a tulajdonhoz való jog, a szociális alapjogok gyakorlása terén is jelentős visszaesést hoztak. A totális diktatúrák a szabadsághoz, sőt az élethez való jogot sem kímélték. Számos más országban, így Dél-Európa, Dél-Amerika, vagy Kelet-Közép-Európa autokratikus államaiban és diktatúráiban szintén súlyos emberi jogsértésekre került sor. A kommunista blokk országaiban, és a harmadik világ diktatúráiban és féldiktatúráiban a II. világháború után is sorozatban, gyakran súlyosan megsértették az emberi jogokat, sok helyen napjainkban sem beszélhetünk az emberi jogok

---

⁵ Kilényi 2004, 38. o.

érvényesüléséről. A II. világháború után számos új demokrácia mellett számos olyan kommunista diktatúrában is deklarálták az emberi jogokat, ahol e jogok tényleges védelméről szó sem lehetett. A XX. század második felében alakultak ki a harmadik generációs alapjogok.⁶ Ezek közé tartozik az egészséghez, az egészséges környezethez való jog, a betegek és fogyatékosok jogai, a gyermekjogok és az információs alapjogok. Az alapvető jogok és kötelezettségek azonban fejlődésben vannak, ezért a jövőben lehetnek negyedik, sőt sokadik generációs alapjogok is.

A XX. század során a jogtudomány az alapjogokat nem kizárólag azok kialakulási ideje, de annak szűkebb, vagy tágabb értelmezése mentén is csoportosította, utalnék itt egyebek mellett a német alkotmányjogász, a Német Szövetségi Köztársaság Alkotmánybíróságának későbbi tagja, Ernst-Wolfgang Böckenförde 1974-ben felállított elméletére⁷.

A gyülekezési jog története az antik időkig nyúlik vissza. Az ókorban az athéni népgyűlés, vagy a római Forum Romanum volt a szabad polgárok gyülekezésének helyszíne, itt minden szabad athéni, illetve római polgár kinyilváníthatta véleményét. A középkori magyar rendiség fontos intézménye volt a politikai joggal rendelkező nemesség gyűlése, melyet századokon át Rákos mezején bonyolítottak le. A rendi országgyűlés, és a vármegye vezetésének megválasztását választási gyűlések előzték meg, a megyei nemesség gyakran spontán megyegyűléseket tartott. A politikai joggal rendelkező nemesek, és szabad királyi városi polgárok tehát a gyülekezési szabadságukkal, annak bármilyen jogszabályi deklarálása nélkül élhettek.⁸ Ez az oka annak, hogy 1848-ban a márciusi ifjak 12 pontjának követelése közé sem került be a gyülekezési jog gyakorlása.

---

⁶ U.o.

⁷ Ernst-Wilhelm Böckenförde: Grundsrechtstheorie und Grundsrechtsinterpretation. Neue Juristische Wochenschrift, 1529-1536. Böckenförde alapjog-elméletéről: Pokol Béla: Jogelmélet. Társadalomelméleti trilógia II, Budapest, Századvég Kiadó, 2005; 64-66.o. Böckenförde szerint a legszűkebb a liberális alapjog-elméletek értelmezése, amelyek államot távoltartó garanciákat látnak az alapjogokban. Az intézményi alapjog-felfogás szerint átfogó intézményi mechanizmusok garantálják az alapjogok zavartalan működését. A fenti elméleteket bővítik tovább az alapjogok, mint jog alapértékének teóriája, illetve az alapjogok, mint részesedési jogok elmélete. az alapjogok legtágabb értelmezését Böckenförde szerint a szociális állami alapjogi elmélet jelenti, amely az alapjogokat, mint az állampolgárnak meghatározott állami szolgáltatásokra vonatkozó jogosultságát definiálta.

⁸ A gyülekezési jog 1848. és 1989. közti alakulásáról lásd: A 2006. október 23-i budapesti erőszakos cselekmények kivizsgálására létrejött Civil Jogász Bizottság Jelentése a 2006. szeptemberi-októberi emberi jogi jogsértésekről, Kairosz Kiadó, Budapest, 2007 (továbbiakban CBBJ). IV. fejezet: A gyülekezési jog elméletének és gyakorlatának története Magyarországon 1989-ig. Írta: Dr. Horváth Attila, 114.o.

A gyülekezési jog első törvényi szintű deklarálására 1791-ben került sor az Amerikai Egyesült Államok Alkotmányának első módosítása során. E módosítás szerint a Kongresszus „nem csorbítja a népnek a békés gyülekezéshez való jogát”.⁹ Ugyanezen évben lépett hatályba a francia forradalmi alkotmány, amely biztosította „a polgárok szabadságát arra, hogy nyilvános helyeken, a nyugalmat megtartva, és fegyvertelenül a rendőri törvények betartása mellett gyülekezzenek.”¹⁰ A XIX. század alkotmányai, így az I. világháborúig számos európai ország alkotmányos berendezkedésének mintaképül szolgáló 1831. évi belga alkotmány a gyülekezés szabadságát csak korlátozottan ismerte el, a szabad ég alatti gyülekezéseket rendőri jog alá helyezték.¹¹

Magyarországon az 1848. évi áprilisi törvények nem szabályozták a gyülekezési jogot, miután a spontán gyülekezés rendi jogi hagyományai miatt nem tartották szükségét a tételes deklarációnak. Az 1848-as forradalom és szabadságharc idején a békés tüntetéseket nem korlátozták, de a céhlegények 1848. április 19-i erőszakba torkolló megmozdulása szükségessé tette, hogy a Belügyminisztérium másnap rendeletet adjon ki a rendzavaró utcai megmozdulásokról.¹² Az 1849. és 1867. közötti neoabszolutizmus idején a gyülekezési jog gyakorlására csak rövid ideig, 1860-1861-ben volt lehetőség, akkor is rendőri oszlatásokra került sor. A gyülekezési jogot a dualizmus időszakában törvényi szinten nem szabályozták, a népgyűlések megtartásának szabályait, az utcai rendezvények rendőri megtiltásának eseteit, a rendőri oszlatás szabályait belügyminiszteri rendeletek szabályozták. E rendeletek a népgyűlések megtartásának tudomásul vételét rendőrhatalom engedélyéhez kötötték. A XIX. században azért sem szabályozták a gyülekezési jogot törvényi szinten, mert tartottak a szocialista jellegű munkásgyűlésektől, illetve a mezőgazdasági munkások megmozdulásaitól, és a nemzetiségi mozgalmaktól. A XIX. század végén, de különösen a XX. század elején több alkalommal került sor tüntetések oszlatására. A hatósági fellépések sokszor erőszakba torkollottak, a tiszántúli szegényparaszt-mozgalmak elleni csendőri fellépések halálos áldozatokat is követeltek. A

---

⁹ Mitchell, Ralph: Az Egyesült Államok Alkotmánya. Történet, dokumentum, mutatók. Szerkesztette: Hamza Gábor. Budapest, 1998. 141. o.

¹⁰ A Nagy Francia Forradalom dokumentumai. Összeállította, fordította, és a jegyzeteket készítette: Hahner Péter, Budapest, 1999, 116-177. o.

¹¹ Alkotmányok Gyűjteménye. Összeállította: Jánosi Ferenc, Pest, 1867. II: kötet, 230. o. Concha Győző: Újkori alkotmányok, első kötet, Budapest, kiadja a Magyar Tudományos Akadémia, 1884, Első rész: Belgium alkotmánya 1- 120. o.

¹² CJB, 114.o., Az 1848. április 20-i kormányrendelet megjelent a Pesti Hírlap 1848. április 20-21-i számában.

tanácsköztársaság idején, bár a munkások elvileg tarthattak gyűléseket,¹³ a politikai tüntetések szigorúan tiltva voltak. A Horthy-korszakban alkotott rendeletek egy része a dualizmus korszakához hasonlóan hatósági engedélyhez kötötte az utcai rendezvényeket. Bizonyos időszakokban a politikai zavargásoktól tartva, egyáltalán nem engedélyezték az utcai tüntetéseket, esetenként egyes zártkörű politikai gyűléseket sem. A nyilas diktatúra idején az állampárt gyűlései kivételével az utcai és zártkörű politikai gyűlések megtartását tiltották. A második világháború után az 1946. évi I. törvény az állampolgárok elidegeníthetetlen és természetes jogaként deklarálta a gyülekezési szabadságot. Az 1946. évi X. tv. öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntette a közhivatalnokok minden olyan magatartását, mint bűntettet, amely az állampolgárok elidegeníthetetlen jogát korlátozta.¹⁴ Bár e törvény 40 évig hatályban volt, természetesen a pártállami időszakban senki nem alkalmazta. Az 1945-1947. közti időszakban számos választási és más politikai gyűlést tartottak, mindez azonban nem volt veszélytelen, az államvédelmi hatóság emberei, illetve kommunista pártaktivisták gyakran alkalmaztak erőszakot demokratikus politikai erők híveivel, sőt vezető politikusaikkal szemben.¹⁵ 1948. és 1956. között utcai megmozdulásokra nem került sor, egyetlen kivétel az 1954-ben elvesztett labdarúgó világbajnokság döntőjét követő spontán tüntetés volt, melynek oszlatásánál a rendőrség puskatűt alkalmazott. A Rákosi-diktatúra rendőrsége ugyanis annyira nem készült fel az utcai tüntetések lehetőségére, hogy a tömegoszlatás hagyományos rendőrségi eszközeivel, így lovasrendőrséggel, gumibottal, vagy kardlappal nem rendelkeztek.¹⁶ Az 1956-os forradalom idején rendszeresek voltak az utcai megmozdulások. Az államvédelmi hatóság, később a „pufajkásoknak” nevezett karhatalmisták sok esetben sortűzzel vetettek véget a gyülekezésnek. A forradalom leverését követően szigorúan tilos volt minden politikai jellegű demonstráció. Október 23-án szó sem lehetett gyülekezésről, utcai megmozdulásokról. Az 1970-es évektől a kommunista rendszer elleni tiltakozás jelképes időpontja az 1848-as forradalom és szabadságharc ünnepe, március 15-e lett. 1988-ban már

---

¹³ A Tanácsköztársaság alkotmányának 9. §-a szerint: „A Tanácsköztársaságban a munkások gyülekezési szabadsága teljes. Minden proletárnak jogában áll, hogy szabadon gyülekezhessen, és felvonulásokat rendezhessen”. A „munkás” fogalmát azonban nem definiálták kellőképpen, így a hatalom döntötte el, hogy ki az, aki nem számít a munkásosztály tagjának, és így nem illeti meg őt a gyülekezés szabadsága. Lásd még CJB, 134.o.

¹⁴ CJB, 136. o.

¹⁵ 1947. augusztusban, egy választási gyűlésen kommunista aktivisták megverték Pfeiffer Zoltánt, az ellenzéki Magyar Függetlenségi Párt elnökét. Lásd: Földesi Margit-Szerencsés Károly: A megbélyegzés hatalma, Pfeiffer Zoltán 1900-1981, 183-185.o; Ellenzék, 1947. augusztus 30. (1. évfolyam, 1. szám).

¹⁶ CJB, 137. o. A „nagy válságtól” a „rendszer váltásig”. Szöveggyűjtemény Budapest történetének tanulmányozásához. III. kötet, 1930-1990. Összeállította és szerkesztette Sípos András és Donáth Péter, Budapest 2000, 391-399. o.

számos tüntetést, így a romániai falurombolás elleni demonstrációt engedélyezték, ugyanakkor 1988. június 16-án motoros rendőrök brutálisan verték szét a Nagy Imre és társainak kivégzésének 30. évfordulóján megemlékezni kívánó tömeget. Ezen a tüntetésen bántalmazták többet között Orbán Viktort, a későbbi miniszterelnököt is. Egy évvel később, Nagy Imre temetésén, Orbán Viktor már szabadon elmondhatta máig emlékezetes beszédét. Ekkor már hatályban volt a rendszerváltozást megalapozó alkotmányos törvények közt elsők között megszavazott gyülekezési törvény, az 1989. évi III. törvény.

1.2.A gyülekezési jog alkotmányos és törvényi szabályozása

Magyarország 2011-ben megszavazott új Alaptörvénye hatálybalépéséig, így a tárgyalt időszakban is a sajnálatos módon az 1949. évi XX. tv. címet viselő Magyar Köztársaság Alkotmánya volt hatályban. A fenti törvény, bár címében indokolatlanul a Rákosi-féle kommunista diktatúrára emlékeztetett, valójában 1989-1990-ben született. A legtöbb nyugat-európai alkotmány az első fejezetben sorolja fel az alkotmányos alapjogokat, állampolgári jogokat, és kötelezettségeket, s ezt követik az alkotmányos intézményrendszerre vonatkozó alapvető szabályok. A magyar alkotmány, valószínűleg megtartva a tartalmilag eltörölt szocialista alkotmány szerkezetét, általános rendelkezésekkel kezdett, melyek között található az alapjogok kategóriájába tartozó szabályok, így a demokratikus többpártrendszer, a törvény előtti egyenlőség, illetve az élethez és emberi méltósághoz fűződő alapjog. A 2011-ig hatályos Alkotmány középső részei az alkotmányos intézményrendszert taglalták, ezt követték az alapvető jogok, és kötelezettségek, végül a Magyar Köztársaság szimbólumrendszere és fővárosa.

A gyülekezési szabadságot az Alkotmány 62. § (1) bekezdése deklarálta, e bekezdés szerint:

„ A Magyar Köztársaság elismeri a békés gyülekezés jogát, és biztosítja annak szabad gyakorlását”.

A gyülekezési jog részletes szabályait az Alkotmány 62. § (2) bekezdése szerint törvény szabályozza, melynek elfogadásához- és módosításához- az országgyűlési képviselők szavazatának kétharmada szükséges.

A 2012. január 1-jén hatályba lépett Alaptörvény „Szabadság és felelősség” címet viselő I. fejezetének VIII. cikkének (1) bekezdésében szabályozza a gyülekezési jogot:

„Mindenkinek joga van a békés gyülekezéshez.”

Sajnálatos módon, más alapjogokkal ellentétben, az új alaptörvény rendelkezéseiből kimaradt, hogy a gyülekezési jog részletes szabályait sarkalatos törvény szabályozza. A gyülekezési jog véleményem szerint az egyik legfontosabb alapjog, ezért fontosnak tartom, hogy a gyülekezésre vonatkozó szabályokat sarkalatos törvény keretében szabályozzák.

A gyülekezési jogot törvényi szinten a gyülekezésről szóló 1989. évi III. törvény szabályozza. A törvény 2. §-a szerint:

(1) A gyülekezési jog gyakorlása körében békés összejövetelek, felvonulások, tüntetések tarthatók, amelyeken a résztvevők véleményüket szabadon kinyilváníthatják.

(2) A rendezvény résztvevői jogosultak a közösen kialakított álláspontjukat az érdekeltek tudomására hozni”.

(3) A gyülekezési jog gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt, vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást, valamint nem járhat mások jogainak, vagy szabadságának sérelmével”.

A törvény hatálya nem terjed ki a választási gyűlésekre, a vallási szertartásokra, rendezvényekre és körmenetekre, kulturális és sportrendezvényekre, és családi eseményekkel kapcsolatos rendezvényekre. A rendezvény szervezője az lehet, aki magyar állampolgár, aki az erre vonatkozó törvény szerint Magyarországon szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkezik,¹⁷ illetve, aki a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény¹⁸ alapján bevándorolt, illetve letelepedett jogállású, vagy tartózkodási engedéllyel rendelkezik.

A közterületen tartandó rendezvény megtartását a törvény 6.§-a szabályozza:

---

¹⁷ A 2007. évi. I. törvény a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról.

¹⁸ A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény.

„A közterületen tartandó rendezvény helye szerint illetékes rendőrkapitányságnak, Budapesten a Budapesti Rendőr-főkapitányságnak legalább három nappal a rendezvény megtartásának tervezett időpontját megelőzően kell bejelenteni. A bejelentési kötelezettség a rendezvény szervezőjét terheli”. Az írásbeli bejelentésnek tartalmaznia kell a tervezett rendezvény kezdetének és befejezésének várható időpontját, helyszínét és útvonalát, a rendezvény célját és napirendjét, a rendezvényen résztvevők várható létszámát, a rendezvény zavartalan lebonyolítását biztosító rendezők számát, a rendezvényt szervező szerv, vagy személyek, és a szervezők képviselőjére jogosult személy nevét és címét.

A gyülekezési szabadság érvényesülése szempontjából a legfontosabb a gyülekezési törvénynek azon rendelkezése, amely azt szabályozza, hogy a rendőrség a rendezvény megtartását mely esetekben tilthatja meg. A gyülekezési törvény jelenleg hatályos 8. §-ának szövege a következő:

8. § (1) Ha a bejelentéshez kötött rendezvény megtartása a népképviselői szervek vagy bíróságok működését súlyosan veszélyeztetné, vagy ha a közlekedés más útvonalon nem biztosítható, a rendőrség a bejelentésnek a hatósághoz való beérkezéstől számított 48 órán belül a rendezvénynek a bejelentésben megjelölt helyszínen, vagy időben való megtartását megtilthatja”.

(2) A rendőrség határozatát 24 órán belül, írásban közölni kell a szervezőkkel.”

A gyülekezési törvény eredeti szövege a közlekedéssel kapcsolatos korlátozás tekintetében másképp fogalmazott. Eszerint a rendőrség akkor is megtilthatta a rendezvény adott időpontban, vagy helyszínen való megtartását, ha a rendezvény a „közlekedés rendjének aránytalan sérelmével járna”. A rendőrség a közlekedés rendjének aránytalan sérelmére hivatkozással, több rendezvény megtartását indokolatlanul megtiltotta, ennek legismertebb, számos jogsértéssel járó esete az 1997. november 3-i METÉSZ-tüntetés jogellenes oszlatása volt, amelyről később részletesen beszámolok. Magyarország Európai Unió csatlakozása miatt, az uniós jogharmonizáció keretei közt számos jogszabályi változtatás vált szükségessé. Ezek között 2004. május 1-jén az Országgyűlés módosította a gyülekezési törvényt, ekkor került a „közlekedés rendjének aránytalan sérelme” kifejezés helyére a közlekedés „más útvonalon nem biztosítható” voltának kritériuma. A bejelentett rendezvény szervezője a rendőrségi határozat közlésétől számított három napon belül kérheti a határozat bírósági felülvizsgálatát. A kérelemhez a rendőrségi határozatot csatolni

kell. Ha a bíróság a rendőrség határozatát a rendezvény bejelentésben megjelölt időpontját követően helyezi hatályon kívül, a rendezvény megtartásának tervezett új időpontjáról a szervezőnek a bejelentést elbíráló rendőrséget 24 órával a rendezvény megtartását megelőzően tájékoztatnia kell. A rendezvény rendjének biztosításáról a szervező gondoskodik, abban a szervező kérésére a rendőrség, és más arra jogosult szerv is közreműködik.

A gyülekezési törvény 12. és 14. §-ai rendelkezik a rendezvények oszlatásáról.

12. § (1) Ha a rendezvény résztvevőinek magatartása a rendezvény törvényességét veszélyezteti, s a rend másképp nem állítható helyre, a szervező köteles a rendezvényt felosztatni”.

(2) A rendezvényen megjelenők nem jelenhetnek meg fegyveresen, vagy felfegyverkezve,

(3) A rendőrség képviselője a rendezvényen jelen lehet.

(4) A rendezvény résztvevői a rendezvény bejelentésben megjelölt befejező időpontjában kötelesek a rendezvény helyszínét elhagyni”.

14. (1) Ha a gyülekezési jog gyakorlása a 2. § (3) bekezdésébe ütközik, vagy a rendezvényen a résztvevők fegyveresen, illetve felfegyverkezve jelentek meg, továbbá, ha bejelentéshez kötött rendezvényt tiltó határozat ellenére tartanak, a rendőrség a rendezvényt felosztatja.

(2) A rendezvény felosztatását figyelmeztetésnek kell megelőznie.

(3) Ha a rendezvényt felosztatják, a rendezvény résztvevője a felosztatástól számított tizenöt napon belül pert indíthat a felosztatás jogellenességének megállapítására.

1.3.A gyülekezési jogra vonatkozó nemzetközi jogi rendelkezések

Az Egyesült Nemzetek Közgyűlésén 1966. december 16-án fogadták el a Polgári és Politikai Alapjogok Nemzetközi Egységokmányát, amelyet a magyar jogrendszerbe 1976-ban iktatta be a az 1976. évi 8. törvényerejű rendelet. Az Egységokmány a 21. cikkében szabályozza a gyülekezési szabadságot, amely ugyanakkor nem tartozik bele a még háború, vagy rendkívüli veszély esetén sem korlátozható, az Egységokmány 4. cikk 2. bekezdésében felsorolt alapjogok közé. A 21. cikk a következőképpen rendelkezik a gyülekezési jogról:

“21. Cikk: A békés gyülekezés jogát el kell ismerni. E jog gyakorlását csak a törvényben megállapított olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban az állam biztonsága, a közbiztonság és a közrend, illetőleg a közegészség, a közérkölcscs vagy mások jogai és szabadsága védelme érdekében szükségesek.”

Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt, a Strasbourgban székelő Emberi Jogok Európai Bírósága működésének alapját jelentő egyezményt és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyvet Magyarországon az 1998. évi XXXI. törvény hirdette ki. Az egyezmény 11. cikke foglalkozik a békés gyülekezés jogaival.

“11. Cikk. Gyülekezés és egyesülés szabadsága

1. Mindenkinek joga van a békés célú gyülekezés szabadságához és a másokkal való egyesülés szabadságához, beleértve érdekei védelmében a szakszervezetek alapítását és az azokhoz való csatlakozásnak a jogát.

2. E jogok gyakorlását csak a törvényben meghatározott, olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság vagy közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megakadályozása, a közegészség, az erkölcsök, illetőleg mások jogai és szabadságai védelme érdekében szükségesek. Ez a cikk nem tiltja, hogy e jogoknak a fegyveres erők, a rendőrség vagy az államigazgatás tagjai által történő gyakorlását a törvény korlátozza.”

A 15. Cikk 2. bekezdése sorolja fel azokat a jogokat, melyeket még háború, vagy a nemzet létét fenyegető más rendkívüli állapot idején is tilos felfüggeszteni. A felsorolásban a gyülekezéshez való jog nem szerepel.

Az Egyezmény 16. és 18. cikke a fenti jogok, így a gyülekezési jog gyakorlásának kapcsán a külföldiek politikai tevékenységének korlátozása, illetőleg a jogkorlátozás alkalmazásának megszorítása tekintetében tartalmaz további rendelkezéseket.

“16. Cikk. Külföldiek politikai tevékenységének korlátozása

A 10., 11. és 14. Cikk rendelkezéseit nem lehet úgy tekinteni, mint amelyek akadályoznák a Magas Szerződő Feleket, hogy külföldiek politikai tevékenységét korlátozásnak vessék alá.”

“18. Cikk. Jogkorlátozás alkalmazásának megszorítása

A jelen Egyezményben említett jogok és szabadságok korlátozásait nem lehet más célra alkalmazni, mint amelyre elő vannak írva.”

Az Európai Unió tagállamai a nizzai csúcstalálkozón, 2000. december 7-én írták alá az Európai Unió alapjogi Chartáját. A charta szabadságokról szóló II. címének „a gyülekezés és egyesülés szabadsága” címet viselő 12. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik: „Mindenkinek joga van a békés célú gyülekezés szabadságához és a másokkal való bármilyen szintű, különösen politikai, szakszervezeti és polgári célú egyesüléshez, ami magában foglalja mindenkinek a jogát ahhoz, hogy érdekei védelmére szakszervezetet alapítson, vagy azokhoz csatlakozzon”.

1.4.A gyülekezési jog szabályozása az Európai Unió tagállamaiban

Érdemes megvizsgálnunk azt, hogy ez egyes európai államok alkotmányai miként rendelkeznek e fontos politikai szabadságjogról.

A **Belga** Királyság Alkotmányának 26. cikke¹⁹ szerint

„A belga állampolgároknak joguk van a békés és fegyvertelen gyülekezéshez úgy, hogy megtartják azokat a törvényeket, amelyek szabályozhatják e jog gyakorlását, anélkül azonban, hogy ezt a joggyakorlást előzetes engedélyeztetéshez kötnék. Ez a rendelkezés semmi esetre sem alkalmazható a szabadtéri gyülekezésekre, amelyek továbbra is teljes egészében a rendőrségi törvény hatály alá tartoznak”.

Ciprus Alkotmánya az Alapvető Jogok és Szabadságok címet viselő második fejezetben található 21. cikk rendelkezései a következők:²⁰

---

¹⁹ Nemzeti alkotmányok az Európai Unióban. Szerkesztette: Trócsányi László-Badó Attila, Budapest, 2005 (Továbbiakban: Nemzeti alkotmányok, 2005)., 118. o. Forrás: A Moniteur belge 1994. február 17-i száma.

(1) Mindenkit megillet a békés gyülekezés szabadsága.

(3) Ezen jogok gyakorlása csak a törvényben meghatározott esetekben korlátozható, amennyiben az elengedhetetlenül szükséges a Köztársaság biztonságának, az alkotmányos rend, a közbiztonság, a közrend, a közegészség, a közerkölcs, és a jelen Alkotmány által biztosított jogok és szabadságok- akár részt vesz a jogok kedvezményezettje a gyülekezésen, vagy egyesületben, akár nem- védelme érdekében.

A **Cseh** Köztársaság Alkotmányától formailag elkülönült külön dokumentum, ugyanakkor mégis az alkotmány részét képezi az Alapvető Jogok és Szabadságok Chartája a politikai jogok között, a 19. cikkben rögzíti a gyülekezési jogra vonatkozó rendelkezést.²¹

(1) A békés gyülekezéshez való jog biztosított.

(2) Ezt a jogot a törvény korlátozhatja nyilvános helyen való gyülekezés esetén, amennyiben ez a demokratikus társadalomban szükséges mások jogai és szabadságai, a közrend, a közegészség, a közerkölcs, és a köztulajdon védelmében, illetve az állambiztonság érdekében. A gyülekezés nem köthető közigazgatási szerv engedélyéhez.

Dánia Alkotmánya az egyéni jogokról szóló nyolcadik fejezetben, a 79. cikkben szabályozza a gyülekezési jogot.²² A rendelkezés szerint

„Az állampolgárok előzetes engedélyezés nélkül jogosultak fegyvertelenül gyülekezni. A nyilvános gyűléseken a rendőrség jelen lehet. A köztéri gyűlések megtilthatóak, ha attól lehet tartani, hogy veszélyt jelent a közrendre”.

Az **Észt** Köztársaság Alkotmánya 47. cikke szerint²³

„Mindenkinek joga van előzetes engedély nélkül békésen gyülekezni és gyűléseket tartani. E jog a törvényben meghatározott esetekben és eljárásokkal összhangban korlátozható, a nemzetbiztonság, a közrend, a közerkölcs, a közlekedés biztonsága, valamint az ilyen gyűléseken résztvevők biztonsága érdekében, illetve fertőző betegségek megakadályozása céljából”.

---

²⁰ Nemzeti alkotmányok (2005), 161. o.

²¹ Nemzeti alkotmányok (2005), 240. o.

²² Nemzeti alkotmányok (2005), 259. o.

²³ Nemzeti alkotmányok (2005), 328. o.

Finnország Alkotmányának 13. cikke alapján mindenki engedély nélkül jogosult tüntetést és gyülekezést szervezni, valamint ezeken részt venni. A gyülekezési és egyesülési szabadságra vonatkozó részletszabályokat törvény állapítja meg.²⁴

Görögország alkotmánya az egyéni és szociális jogokról szóló második részben található 11 cikk szerint.²⁵

„ (1) A görögöket megilleti a békés és fegyvertelen gyülekezés joga.

(2) A rendőrség csak a szabad tér alatti nyilvános tüntetéseknél lehet jelen. A szabad ég alatti gyülekezést csak a rendőrhatalóság indoklással ellátott határozatával lehet megtiltani a törvényben meghatározott módon, ha a gyülekezés a közbiztonságot veszélyezteti, meghatározott területen pedig akkor, ha a társadalmi és gazdasági életet súlyosan fenyegeti”.

A **Holland** Királyság Alkotmánya az alapjogokról szóló első fejezetben, a 9. cikkben szabályozza a gyülekezési jogot.²⁶

(1) A gyülekezés és tüntetés joga elismert, a törvény előtti felelőssége mellett.

(2) Az egészség védelmére, a közlekedés érdekében és rendbontás megelőzésére, vagy elhárítására irányuló szabályokat törvény állapíthatja meg.

Írország Alkotmánya az alapvető jogok fejezetében, a személyhez fűződő jogok körében, a 40. cikk (6) bekezdés 1. pontjában szabályozza a politikai szabadságjogokat, mely szerint²⁷

„ Az állam biztosítja a következő jogok gyakorlásának szabadságát a közrendnek és az erkölcsnek megfelelően

b) Az állampolgárok békés és fegyvertelen gyülekezésének joga: Törvény rendelkezhet gyülekezés előzetes betiltásáról, vagy ellenőrzéséről, amennyiben az a béke megzavarására alkalmas, a közrendet sérti, vagy veszélyezteti, vagy ha azt az Oirechtas²⁸ valamelyik kamarája közelében tartják”.

---

²⁴ Nemzeti alkotmányok (2005), 353. o.

²⁵ Nemzeti alkotmányok (2005), 410. o.

²⁶ Nemzeti alkotmányok (2005), 463-464. o.

²⁷ Nemzeti alkotmányok (2005), 512. o.

²⁸ Írország kétkamarás parlamentje.

A **Lengyel** Köztársaság Alkotmánya 57. cikke szerint²⁹ „A gyülekezés szabadsága és az ezekben való részvétel mindenki számára biztosított. Ezen szabadságot törvény korlátozhatja”.

A **Lett** Köztársaság Alkotmánya az alapvető emberi jogokról szóló VIII, fejezetében, a 103. cikkben szabályozza a gyülekezési szabadságot.³⁰

„Az állam védi az előzetesen bejelentett békés gyűlések, utcai rendezvények, és tüntetések szabadságát”.

A **Litván** Köztársaság Alkotmánya „Az egyén és az állam” címet viselő II. fejezetében a 36. cikk szabályozza a gyülekezési jogról.³¹

„(1) Az állampolgároknak nem tiltható meg, illetve nem akadályozhatóak meg abban, hogy fegyvertelen, békés tüntetéseken részt vegyenek.

(2) Ezt a jogot csak a törvények által meghatározott esetekben lehet korlátozni, ha ez az állam vagy a közösség biztonságának, a közrendnek, az emberek egészségének az erkölcsnek, vagy más személy jogainak és szabadságának védelmében szükséges”.

Luxemburg Nagyhercegség Alkotmánya a luxemburgiakról és jogaikról szóló II. fejezetében a 25. cikk a következő rendelkezéseket tartalmazza.³²

„Az Alkotmány biztosítja a békés és fegyvertelen gyülekezés jogát az e jog gyakorlását szabályozó törvények tiszteletben tartása mellett, anélkül, hogy ezt előzetes engedélyhez köthetnék. Ez a rendelkezés nem alkalmazható a szabadtéri politikai, vallási, vagy más jellegű gyűlésekre; e gyűlésekről teljes mértékben a törvények és rendőrségi szabályzatok rendelkeznek”.

Málta Alkotmánya a személyek alapvető jogai és szabadságáról szóló negyedik fejezetében a 42. cikk deklarálja a gyülekezés szabadságát.³³

„(1) Senkitől nem fosztható meg a gyülekezés és az egyesülés szabadságának gyakorlása; ez a szabadság magába foglalja a békés gyülekezés ... szabadságát.”

---

²⁹ Nemzeti alkotmányok (2005), 530. o.

³⁰ Nemzeti alkotmányok (2005), 575. o.

³¹ Nemzeti alkotmányok (2005), 585. o.

³² Nemzeti alkotmányok (2005), 619. o.

³³ Nemzeti alkotmányok (2005), 685. o.

(2) Nem jelenti jelen cikk sérelmét, ha törvény, vagy annak felhatalmazása alapján más hatóság a törvényben meghatározott keretek között olyan rendelkezéseket állapít meg, amelyek

a) szükségesek a honvédelem, közbiztonság, közrend, közérkölc, köznyugalom, közegészség vagy mások jogainak és szabadságának védelme érdekében.

(3) Jelen cikk alapján azok a rendelkezések, amelyek megtiltják a gyűléseket és tüntetéseket egyes városokban, körzetekben, vagy községekben, nem felelnek meg a demokratikus társadalmak követelményeinek”

A **Német** Szövetségi Köztársaság Alaptörvénye az alapjogokról szóló első fejezetben található 8. cikkben a következő rendelkezést tartalmazza.³⁴

„(1) Minden németnek joga van arra, hogy bejelentés, vagy engedély nélkül békésen fegyvertelenül gyülekezzenek.

(2) A szabad ég alatt tartott gyűlések tekintetében ez a jog törvénnyel, vagy törvény alapján korlátozható”.

Az **Olasz** Köztársaság Alkotmánya az állampolgárok jogairól és kötelezettségéről szóló I. résznek, az állampolgári jogokra vonatkozó 1. fejezetében található 17. cikk a gyülekezés szabadságáról az alábbiakat mondja.³⁵

„(1) Az állampolgároknak joguk van békésen és fegyver nélkül gyülekezni.

(2) A gyűléseket, még ha nyilvános helyen tartják is, nem kötelező előre bejelenteni.

(3) Közterületen tartandó gyűlésekről a hatóságot előzetesen értesíteni kell, és ezek a gyűlések megtartását csak bizonyított biztonsági okból, vagy közérdekből tilthatják meg”.

A **Portugál** Köztársaság Alkotmánya az alapvető jogokról és kötelezettségekről szóló I. cím „Jogok, szabadságok és biztosítékaik” című II. részének „Személyiséghez fűződő jogok, szabadságok és biztosítékaik” című I. fejezetében található a „Gyülekezéshez és tüntetéshez való jog” című 45. cikk.³⁶

„1. Minden állampolgárnak joga van békésen és fegyvertelenül összegyűlni, akár nyilvános helyen is, előzetes engedély nélkül.

2. A tüntetéshez való jog minden állampolgár számára elismert”.

---

³⁴ Nemzeti alkotmányok (2005), 727. o.

³⁵ Nemzeti alkotmányok (2005), 787. o.

³⁶ Nemzeti alkotmányok (2005), 833. o.

Spanyolország Alkotmánya „Jogok és szabadságok” című II. fejezetében, az alapvető jogok és szabadságok körében, a 21. cikkben a gyülekezési szabadsággal kapcsolatban az alábbiakat rögzíti.³⁷

„(1) A békés és fegyvertelen gyülekezés szabad. E jog gyakorlásához nincs szükség előzetes jóváhagyásra.

(2) Közterületen tartandó gyűlést és tüntetést előzetesen be kell jelenteni a hatóságoknál, amelyek azt csak a személyi-, vagy vagyonbiztonságot veszélyeztető közrendi okokból tilthatják be”.

A **Svéd Királyság** Alkotmánya alapvető jogokról és szabadságokról szóló második fejezetében az 1. cikk kimondja, hogy a közintézményekkel kapcsolatban minden állampolgár számára biztosított jogok és szabadságok között a c) pontban nevesíti a gyülekezés szabadságát, amely *„az információ, a vélemény kifejezése, vagy más hasonló célból, valamint művészeti munka bemutatása céljából tartott rendezvények szervezését, és az azokon való részvételt jelenti”*.³⁸ A gyülekezési szabadság korlátait a 14. cikk (1) bekezdése rögzíti.

„A gyülekezési szabadság és a tüntetés szabadsága a közrend fenntartása, a lakosság gyülekezés, vagy tüntetés alatti biztonsága vagy a közlekedés érdekében korlátozható. Más esetben az előbbi szabadságok csak a Királyság biztonsága, vagy járványveszély esetén korlátozhatóak”.³⁹

A **Szlovák Köztársaság** Alkotmánya alapvető jogokról és szabadságokról szóló második fejezetében található a gyülekezési szabadságot szabályozó 28 cikk.⁴⁰

„(1) A békés gyülekezés joga biztosított.

(2) A közterületen való gyülekezéshez való jog gyakorlásának korlátozását törvény állapítja meg, amennyiben a demokratikus társadalomban ez mások jogainak és szabadságainak, a közrend, az egészség, az erkölcs, a vagyon vagy az állam biztonsága védelmében elkerülhetetlen. A gyülekezést nem lehet közigazgatási szerv engedélyéhez kötni”.

---

³⁷ Nemzeti alkotmányok (2005), 925. o.

³⁸ Nemzeti alkotmányok (2005), 968. o.

³⁹ Nemzeti alkotmányok (2005), 971. o.

⁴⁰ Nemzeti alkotmányok (2005), 1007. o.

A Szlovén Köztársaság Alkotmánya „Emberi jogok és alapvető szabadságok” címet viselő II. fejezetében a 42. cikk a gyülekezéssel kapcsolatban a következőképpen rendelkezik.⁴¹

„(1) A békés gyülekezéshez és a nyilvános gyűlésekhez való jog biztosított”.

(3) E jogok törvényes korlátozása akkor lehetséges, ha ez az állam biztonsága, a közrend, vagy a fertőző betegségek terjedése elleni védekezés érdekében szükséges”.

Amint látható, a közterületekre is kiterjedő békés, fegyvertelen gyülekezés jogát valamennyi európai állam elismeri, a tüntetések megtartását nem lehet engedélyhez kötni. A belga és luxemburgi alkotmány a közterületen megtartott nyilvános gyűléseket a rendőrségi törvény hatálya alá helyezi, ugyanakkor a cseh és a szlovák alkotmány kimondja a tüntetések nem köthetők közigazgatási szerv, így a rendőrség, engedélyéhez. A gyülekezési szabadságot csak törvény korlátozhatja, kivételes esetekben az adott alkotmányban rögzített jogi tárgy védelmében. Ilyenek különösen a közbiztonság, az állam alkotmányos rendjének, és a köztulajdonnak a védelme, az állampolgárok alapvető jogainak, szabadságának védelme, a közrend, közerkölcs, közegészség, vagy a közlekedés biztonsága. Vannak országok, így Portugália, vagy Magyarország, ahol az alaptörvény nem tartalmaz felsorolást a gyülekezési jog korlátozási okaira, más államok alkotmányai a fenti jogi tárgyak némelyikét korlátozási okként tüntetik fel. A közterületen tartott rendezvényeket a legtöbb alkotmány előzetes bejelentéshez köti. A tüntetés bizonyos területen való megtartását a görög alkotmány korlátozza, amennyiben az a gazdasági, vagy társadalmi életet súlyosan veszélyezteti, a közintézmények előtti tüntetést csak az ír alkotmány korlátozza, amennyiben azt a parlament valamelyik háza előtt tartják.

Az országok többségében a gyülekezési jogra vonatkozó szabályokat nem részletezik az alkotmányokban, a gyülekezési jogra vonatkozó részletszabályokat törvény, többnyire gyülekezési törvény, vagy, amint a belga és luxemburgi szabályozásban látjuk, a rendőrségi törvény szabályozza. Bizonyos országokban a helyi rendőrfőnök korlátlan döntési jogkörrel rendelkezik a konkrét helyzet megítélése tekintetében, így pl. saját hatáskörében ítélni meg, hogy az adott rendezvényt mely időpontra, vagy helyszínen engedélyezi. Nagy-Britanniában a rendőrfőnök korlátozott időre megtilthatja bizonyos területek tekintetében a tüntetést, így pl. 1978-ban a Nemzeti Front utcai randalírozásai idején Londonban hónapokra megtiltották az utcai demonstrációkat. Számos európai

---

⁴¹ Nemzeti alkotmányok (2005), 1048. o.

országban bevált gyakorlat, hogy a rendőrség a gyülekezési jogokkal élni szándékozóknek más helyszínt, vagy más időpontot javasol a bejelentésben megjelölt helyszínen, vagy időpont helyett. A magyar jogszabályhoz hasonlóan több európai államban bíróságnál lehet megtámadni a rendőrségnek a rendezvény megtartását megtiltó határozatát. Az európai alkotmányokban, gyülekezési törvényekben és más jogszabályokban rögzített európai joggyakorlat mintául szolgálhat a magyar gyülekezési jog módosításához is, e kérdést részletesen értekezésem végén tárgyalom. Itt jegyzendő meg, hogy az Amerikai Egyesült Államok alkotmányának első kiegészítése⁴² kimondja, hogy a törvényhozó hatalomnak nincs joga a békés gyülekezés jogát korlátozó törvényt hozni. A helyi rendőrfőnöknek ugyanakkor joga van ahhoz, hogy egy bejelentett tüntetés megtartására vonatkozóan rendészeti szabályokat fogantosszon, megszabva például annak helyét, vagy idejét.

1.5. Az alkotmányos alapjogok megsértése

Az alkotmányos alapjogokat elsősorban az államhatalom, és annak szervei, így a törvényhozó hatalom, a rendőrség, a közigazgatási szervek sérthetik meg, megsérthetik ugyanakkor egymás alkotmányos alapjogait a természetes személyek is, így pl. amikor rivális tüntetői csoportok hangos zaj keltésével korlátozzák egymást gyülekezési joguk gyakorlásában. Az alkotmányos alapjog megsértésére Cservák Csaba⁴³ a következő modellt állította fel:

„Az alkotmányos alapjogokat megsérteni:

- a) törvénnyel (általánosabban fogalmazva jogszabállyal, sőt a hasonló tekintet alá eső közjogi szervezetszabályozó eszközökkel),
- b) bírói döntéssel (általánosabban fogalmazva eseti hatósági döntéssel),
- c) jognyilatkozatokkal,
- d) belső szabályzatokkal (lényegében ezek is minősülhetnek többoldalú jognyilatkozatnak, de stílusukban, céljukban, használt fogalmaikban inkább az általános jellegű, normatív aktusokhoz hasonlítanak, szemben a leegyszerűsítve egyedi döntésekhez hasonló jognyilatkozatokkal),
- e) reálcselekményekkel

---

⁴² The Declaration of Independence and the Constitution of United States with an introduction by Pauline Miller, Bantam Books 1998.

⁴³ Cservák Csaba: Az ombudsmantól az Alkotmánybíróságig. Az alapvető jogok védelmének rendszere. Budapest, Lítium Art, 2013(a továbbiakban: Cservák, 2013), 9-10-o.

lehet”. Ennek megfelelően az alkotmányos alapjogsértést, miként ezt értekezésemben is bemutatom majd, meg lehet valósítani alapjogsértő törvénymódosítással, kormányrendelettel, belső szabályzatokkal, miként azt a rendőri azonosító jelvények kapcsán bemutatom. A 2006. szeptemberében az elsőfokú nyomozati bírók által egyediesítés nélkül futószalagon, indokolatlanul elrendelt, majd a másodfokú bíróságok által döntő többségében megszüntetett végzések az alapjogsértő bírói döntések példái, míg az általam vázolt legtöbb esetben a rendőrség, a büntetés-végrehajtási intézmények dolgozói, illetve egyes tüntetői csoportok reálcselekményeiben nyilvánult meg a gyülekezési jog, mint alkotmányos alapjog megsértése.

1.6.A gyülekezési jog és más alapjogok kapcsolata

A gyülekezési jog szabad, mások, különösen az államhatalom, és hatóságai által meg nem zavart gyakorlása során a gyülekezési jogot gyakorló személy számos más egyéni és kollektív alapjogát is gyakorolja. A rendőrség, ha a tüntetés megtartását megtiltja, a tüntetést jogellenesen, avagy jogsértő módon oszlatja, illetve a törvényhozó, ha a gyülekezési jogot korlátozó törvénymódosításokról dönt, nemcsak a gyülekezési jogot, de más alapjogokat is korlátozhat ezen aktusával. Az alábbiakban felsorolok néhány alkotmányos alapjogot, amelyet a rendőrség megsértett, miközben fellépett a gyülekezési jogukat gyakorlókkal szemben.

54. § (1) A Magyar Köztársaságban minden embernek veleszületett joga van az élethez, és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit sem lehet önkényesen megfosztani.

(2) Senkit nem lehet kínzásnak, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánásnak, vagy büntetésnek alávetni.

A 2006. őszi események során a rendőrség, illetve a büntetés-végrehajtás egyes alkalmazottai, a később ismerttetett, és számos más esetben megsértették a tüntetők, előállítottak, terheltek emberi méltósághoz fűződő jogait, nem egyszer embertelen, megalázó bánásmódnak kitéve őket.

55. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra, senkit nem lehet szabadságától másként, mint a törvényben meghatározott okokból, és a törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani.

55. § (3) Az, aki törvénytelen letartóztatás, vagy fogvatartás áldozata volt, kártérítésre jogosult.

A rendőrség, a tüntetések feloszlatását követően a helyszínen maradt, vagy nem elég gyorsan távozó demonstrálókat szabálysértés miatt előállította, személyi szabadsághoz fűződő alapjogukat korlátozva. 2006. őszén rendőri jelentésekre és rendőrtanúk vallomásaira, mint bizonyítékokra hivatkozva büntetőeljárást indítottak civilek ellen hivatalos személy elleni erőszak vádjával. A vádlottakat őrizetbe vették, majd előzetes letartóztatásba helyezték. A másodfokú bíróság a kényszerintézkedést a legtöbb esetben megszüntette. A vádlottak jelentős részét a bíróság a vád alól felmentette. A szabadságukban jogellenesen korlátozottak közül többen e fenti alapjog alapján kártérítési pert indítottak az állami hatóságok ellen. A bíróság a legtöbb lezárt ügyben jogerősen megítélte a nem vagyoni kártérítést az áldozatoknak.

57. § (3) A büntetőeljárás alá vont személyeket az eljárás minden szakaszában megilleti a védelem joga.

Voltak olyan gyülekezési joguk gyakorlása során büntetőeljárás alá vont személyek, akik napokig nem vehették fel a kapcsolatot meghatalmazott, vagy meghatalmazni kívánt védőjükkel. Szabálysértési eljárás során a védelem ugyan nem kötelező, de ha az eljárás alá vont kéri, hogy meghatalmazott védőjével telefonon felvehesse a kapcsolatot, illetve a szabálysértési előállítás helyszínén megjelenő védővel beszélni szeretne, ezt a jogát a hatóságok nem tagadhatják meg. Sajnos ez utóbbi esetben is történtek a védői jogokkal kapcsolatos jogsértések.

58. § (1) Mindenkit, aki törvényesen tartózkodik Magyarország területén- a törvényben meghatározott esetek kivételével- megillet a szabad mozgás, és a tartózkodási hely megválasztásának joga, beleértve a lakóhely vagy az ország elhagyásához való jogot”.

A tárgyalt időszakban több esetben korlátozták az emberek szabad mozgását. E körbe sorolhatók a Kossuth-téri kordonok, bizonyos mellékutcák lezárása, illetve a tüntetések

olyan jellegű oszlatása, amikor a résztvevők nem távozhattak el a helyszínről (ilyenek pl. a későbbiekben részletesen tárgyalandó 2007. október 26-i Erzsébet-hídi, illetve a 2008. április 11-i Clark Ádám téri oszlatás).

61. § (1) „A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, továbbá arra, hogy a közérdekű adatokat megismerje, illetőleg terjessze.”

A politikai demonstrációknak, tüntetéseknek kiemelt jelentőségű eleme a szabad véleménynyilvánítás, különösen a politikusokkal, és más közszereplőkkel szembeni kritika, politikai döntésekkel szembeni negatív véleménynyilvánítás. Ezért, valahányszor a tüntetés résztvevőit gyülekezési jogukban korlátozzák, az egyben a szabad véleménynyilvánítás sérelmét is jelenti. Voltak olyan esetek is, amikor állami rendezvényeken szabad véleménynyilvánítási jogokkal élő személyek ellen szabálysértési eljárást indítottak, e jogok gyakorlása miatt (így pl. a később ismertetendő 2009. március 15-i Hernády-Rosdy-ügyben).

61. §. (2) A Magyar Köztársaság elismeri és védi a sajtó szabadságát.

A 2006. őszi események során előfordult, hogy a sajtó munkatársait zaklatták, fizikailag bántalmazták, esetleg szabálysértési eljárást indítottak ellenük, amint ez a Tilos Rádió munkatársával 2006. szeptember 20-án történt.⁴⁴

1.7. Alkotmánybírósági gyakorlat a gyülekezési jog tárgykörében

a.) 55/2001 (XI. 29.) AB határozat

A gyülekezési törvénnyel összefüggésben az Alkotmánybíróság számos döntésével alakította a joggyakorlatot. Ezek közül legfontosabb az **55/2001 (XI. 29.) AB** határozat volt. Öt indítványozó kérte a gyülekezésszóló 1989. évi III. tv. (Gytv.) egészének, illetve egyes részeinek alkotmányellenességének megállapítását, nemzetközi szerződésbe ütközését, valamint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását. Az

---

⁴⁴ Index. 2006. szeptember 22, péntek, szeptember 22. Előzetesben a Tilos Rádió két munkatársa. In: <http://belfold/tt0922>. Az internetes honlapok megtekintésének ideje 2012. február 2.

Alkotmánybíróság az ügyeket egyesítette és együttesen bírálta el. Az Alkotmánybíróság fenti indítványokat elutasította, Dr. Kukorelli István alkotmánybíró különvéleményével, amelyhez utóbb Dr. Kiss László, Dr. Holló András, és Dr. Czucz Ottó csatlakozott.⁴⁵

Az Alkotmánybíróság határozatának indoklásában kiemelte, az a tény, hogy a véleménynyilvánítási szabadsággal szorosan összefüggő békés gyülekezéshez fűződő jog szabad, nem jelenti azt, hogy törvény a gyülekezési jogot ne korlátozhatná. A jogkorlátozás határait az Alkotmány 8. §. (2) bekezdése adja meg, és az Alkotmánybíróság több határozatában is állást foglalt a jogok korlátozásának alkotmányos feltételeit illetően, kimondva, hogy az alapvető jog korlátozása csak akkor marad meg alkotmányos keretek között, ha a korlátozás nem az alapjog érinthetetlen lényegére vonatkozik, ha elkerülhetetlen, azaz, csak ha kényszerítő okból kerül rá sor, és ha a korlátozás az elérni kívánt célhoz képest nem aránytalan.

A Gytv. 2. § (1) bekezdése szerint a közterületen tartandó békés összejöveteleket, tüntetéseket és felvonulásokat előzetesen be kell jelenteni. A fenti bejelentési kötelezettség alól kivételt képeznek a Gytv. 3. §-a szerint a választási gyűlések, vallási, kulturális-, családi,- és sportrendezvények. Indítványozó azt kifogásolta, hogy az „összejövetel” szó nincs definiálva, a rendőrség bármely rendezvényt „összejövetelnek” tekinthet, és megtilthat. Az Alkotmánybíróság határozatában egyetértett indítványozóval abban, hogy az „összejövetelek” kifejezés módot ad a rendőrségnek arra, hogy a közterületen néhány személy találkozását, közéletű témájú beszélgetését a törvény 6. § (1) bekezdése szerinti gyülekezésnek tekintse, és a 14. § (1) bekezdés szerint feloszlassa. Az Alkotmánybíróság szerint azonban a Gytv. 9. § (1) bekezdése, illetve 14. §. (3) lehetőséget nyújt az utólagos jogorvoslatra. Kukorelli István különvéleményében azonban úgy vélte, az utólagos jogorvoslat lehetősége nem elégséges garancia az önkényes hatósági jogalkalmazással szemben. Az önhatalmú hatósági fellépés elleni alkotmányos védelem nem alapulhat a jogalkalmazók iránti bizalmon, hanem megfelelő jogszabályi és szervezeti garanciákra van szükség az alapvető jogokat sértő visszaélések megelőzése érdekében. Kukorelli általam is osztott érvelése szerint az Alkotmánybíróságnak meg kellett volna semmisítenie az

---

⁴⁵ 55/2001. (XI: 29.) AB. határozat. Közzétéve a Magyar Közlöny 2001. évi 134. számában. <http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/59C466365E00F976C1257ADA0052A671?OpenDocument>

„összejövetelek” kifejezést, mivel az tág teret ad a jogsértően kiterjesztő jogértelmezésnek, ezáltal sérti a jogállamiság fogalmi körébe eső jogbiztonság elvét.⁴⁶

Az indítványozók kifogásolták, hogy a gyülekezési törvény a gyülekezési jog zavartalan gyakorlását említi, amely rossz jogalkalmazói értelmezés esetén kevesebb lehet az alkotmányban rögzített „szabad gyakorlás” fogalmánál. Az Alkotmánybíróság a 64/1991 (XII. 17.) számú határozatában kimondta, hogy „az állam kötelessége az alapvető jogok tiszteletben tartásában “nem merül ki abban, hogy tartózkodnia kell megsértésüktől, hanem magában foglalja azt is, hogy gondoskodnia kell az érvényesülésükhöz szükséges feltételekről.” Mindez akár azt is jelentheti, hogy a békés gyülekezést megzavaró erőszakos ellentüntetőkkel szemben szükség esetén rendőri erőt is kell alkalmaznia. Az Alkotmánybíróság kiemelte, hogy a Gytv. 2. §-a, az indítványozók kifogásával ellentétben a hatóságoknak a törvény csak a közterületen tartott rendezvényen ad feladatot. Az indítványozók a Gytv. 2. § (3). bekezdése aránytalanul korlátozza a gyülekezési jogot, amikor nem nevesíti, hogy melyek azok az esetek, amikor „mások jogainak sérelme” megalapozza a gyülekezési jog korlátozását, s ez lehetőséget teremt a jogalkalmazó rendőrség jogsértően kiterjesztő jogértelmezéséhez. Az Alkotmánybíróság kiemeli, az Alkotmány 8. § (2) bekezdésében rögzített szükségesség és arányosság feltétele határozza meg, mely esetben korlátozható a gyülekezéshez fűződő alapjog. Az indítványozók szerint a Gytv. 5. §-a a rendezvény szervezőinek körét nemzetközi szerződésekkel ellentétesen korlátozza a magyar állampolgárokra, míg az Alkotmány 8. §. (2) a magyar állampolgárságú természetes személyekre. E rendelkezés szerintük nyomós indok nélkül fosztja meg a politikai pártokat, egyesületeket, szakszervezeteket, a szervezés jogától, miközben a szervezés természetes személyek számára költséges.

Az Alkotmánybíróság határozatában kiemelte, az Európai Jogok Európai Egyezménye 16. cikkében kifejezetten lehetővé teszi külföldiek gyülekezési jogának korlátozását, amennyiben a rendezvény politikai jellegű. Az Alkotmány 62. § (1) bekezdése által biztosított a gyülekezés szabadságához fűződő jog mindenkit megillet, akár magyar állampolgár, akár külföldi. Ennek megfelelően a rendezvény szervezőjére vonatkozó előírás kivételével sem a Gytv. 5. §-a, sem más rendelkezései nem korlátozzák a külföldiek

---

⁴⁶ A kiterjesztő jogértelmezések jogbiztonságot sértő, ezáltal az Alkotmány 2. §-át sértő jellegét az Alkotmánybíróság számos határozatában kimondta. Ilyenek: 1160/B/1992. AB határozat, 36/1997. (VI. 11.) AB határozat; 42/1997. (VII. 1.) AB határozat; 7/2001. (III. 14.) AB határozat.

gyülekezési jogának a gyakorlását. A Gytv. a rendezvény szervezőjének olyan speciális többletjogosultságait rögzíti, többek között a rendezvény bejelentését, a megtiltó határozat elleni jogorvoslat benyújtását, avagy a rendezvény résztvevője által harmadik személynek okozott kár egyetemleges megtérítési kötelezettségét, amelyek szükségessé teszik, hogy a szervező magyarországi viszonyokban járatos személy kell, hogy legyen, amely követelménynek adott esetben csak magyar állampolgárságú, avagy magyarországi lakóhellyel rendelkező természetes személyek tudnak megfelelni. Kukorelli István alkotmánybíró különvéleményében kiemelte a gyülekezési jog a véleménynyilvánítási szabadság egyik formája, ezért ez előbbit megillető kiemelt alkotmányos védelem a gyülekezési jogra is kiterjed. A külföldiek gyülekezési jogát illetően Kukorelli kiemeli a vízummal és vízummentességi egyezmény alapján jogszerűen Magyarországon tartózkodó külföldieknek, menekülteknek, menedékeseknek, befogadottaknak, valamint menekült, vagy menedékes státust kezdeményező személyeknek rendezvények szervezésére vonatkozó, az Alkotmány 62. §-ában körülírt gyülekezési jogát szükségtelenül és aránytalanul korlátozza a Gytv. 5. §-a. Egyszerű esetben tájékozással, bonyolult esetben jogi tanácsadó, illetve jogi képviselő beiktatásával bármely külföldi képes ellátni a szervezéshez szükséges igazgatási feladatokat, az esetlegesen keletkezett károk megtérítésére pedig megfelelő nemzetközi jogi eszközök állnak rendelkezésre.

Az Alkotmánybíróság eljárása során megvizsgálta a gyülekezési törvénynek a közterületi rendezvények előzetes bejelentéséről szóló 6. §-át, valamint a rendezvény megtartásának megtiltásáról szóló 8. § (1) bekezdését. A határozat indokolása szerint az előzetes bejelentési kötelezettség azért szükséges, mert a közterület használata a gyülekezési szabadságon kívül egy másik alapjogot, az Alkotmány 58. §-a által biztosított szabad mozgáshoz való jogot is érinti, mivel a gyűlések gátolják a rendezvényen részt nem vevőknek a szabad mozgáshoz, így a közlekedéshez való jogát. Kukorelli István különvéleményében kiemelte, a gyülekezési szabadság gyakorlása, szélsőséges eseteket leszámítva nem áll ellentétben a mozgásszabadsággal. Az Alkotmánybíróság 30/1993. (XI.29.) AB határozatában kiterjesztette az Alkotmány 58. §. (1) bekezdésében foglalt mozgásszabadságot „a járművön, vagy járművel, vagy anélkül való helyváltoztatás, a közlekedés szabadságára”. Kukorelli véleménye szerint a fenti AB-határozat a közlekedés egészére, és nem egy konkrét közlekedési helyzetre terjeszti ki a mozgásszabadságot. Azok, akik egy nyilvános rendezvény miatt késve, vagy más útvonalon jutnak el céljukhoz, nincsenek alkotmányos jogukban korlátozva. A gyülekezési szabadság korlátozása az

alkotmánybíró különvéleménye szerint nem a közlekedésben való részvételhez fűződő alapjoggal, hanem a közlekedés rendjéhez fűződő közérdekekkel állhat összefüggésben, a fenti közérdekekkel összefüggésben indokolható lehet a gyülekezés korlátozása, miként azt a Gytv. 8. §. (1) bekezdésében meg is teszi. Ellenkező esetben a közlekedéshez fűződő jognak útfelbontás, vagy más a gyülekezési joggal össze nem függő ok miatti korlátozása is alkotmányértő lehetne. A hatósági tiltás a legenyhébb szankciót követve csak a bejelentésben foglalt helyszínre, vagy időre vonatkozik, és a tiltást csak a közlekedés rendjének aránytalan sérelme indokolhatja. A fentiekből következően a közlekedésben résztvevőknek nincsen joguk ahhoz, hogy egy adott gyülekezési jog hatálya alá tartozó rendezvény megtartása esetén is legkisebb korlátozás nélkül gyakorolhassák a szabad helyváltoztatáshoz fűződő alapjogukat.

Az indítványozók azt is kifogásolták, hogy a gyülekezési törvény a szervezők „adminisztratív mulasztását” aránytalan szankcióval sújtja: a rendezvény felosztatását rendeli el olyan esetben is, amikor az nem veszélyezteti a közrendet és a közbiztonságot. Az Alkotmánybíróság határozatának indoklásában az indítvány elutasítását azzal indokolta, hogy a bejelentés elmulasztása vagy az abban foglaltaktól való “eltérés nem tekinthető pusztán adminisztrációs mulasztásnak”, az “lehet ugyan feledékenység, hanyagság eredménye is, de lehet az első tudatos lépés is a gyülekezési jog törvényellenes gyakorlása irányában.” Kukorelli István különvéleményében ezt az indoklást elutasította, kiemelve a Gytv. szerint. a felosztatás nem joga, hanem, és éppen ezt kifogásolja az indítványozó, kötelessége a rendőrségnek. Nem értett egyet azzal sem, hogy a felosztatás hiányában a bejelentés elmulasztása minden következmény nélkül maradna, tekintettel arra, hogy szabálysértési eljárásban gyülekezési joggal való visszaélés szabálysértése miatt eljárás indítható a szervező ellen. Az alkotmánybíró kiemelte, a felosztatás végrehajtásánál a rendőrségnek figyelembe kell vennie azt, hogy az adott rendezvény sérti-e, illetve veszélyezteti-e mások jogait vagy valamely nyilvánvaló közérdeket. Amennyiben a rendezvény jogellenessége pusztán abban nyilvánul meg, hogy a szervezők nem tartották bejelentési kötelezettség alá tartozónak az eseményt, vagy eltértek a bejelentésben foglaltaktól, de semmilyen értékelhető sérelmet vagy veszélyt nem idéztek elő, akkor a felosztatásnak elsősorban abban kell megnyilvánulnia, hogy a rendőrség közli a résztvevőkkel, hogy a rendezvény törvénysértőnek minősül. A rendőrségnek arra kell törekednie, hogy a szervezők számára ésszerű idő álljon rendelkezésre ahhoz, hogy a törvénysértőnek minősített rendezvényt befejezzék, és a résztvevők a helyszínről

eltávozzanak. Kényszerítő eszközök alkalmazására csak akkor kerülhet sor, ha a résztvevők a megszabott határidő leteltéig nem fejezik be a rendezvényt, és ellenszegülnek a rendőri intézkedésnek. Amennyiben a rendőrség a Kukorelli István különvéleményében is megemlített fokozatosság és arányosság követelményének megfelelően járt volna el, számos jogsértés, meglátásom szerint, elkerülhető lett volna.

b.)75/2008. (V. 29) AB határozat

A gyülekezési jog szabályozása körében mérföldkövet jelent a **75/2008 (V. 29) AB-határozat**, amely az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt zajló Bukta kontra Magyarország ítéletet követően megállapította, hogy az Alkotmány 62. §. (1) bekezdésében elismert gyülekezési jog kiterjed az előzetesen szervezett rendezvényekre, közöttük az olyan békés rendezvények megtartására, amelyekre a gyülekezésre okot adó esemény miatt csak rövid időn belül kerülhet sor.

A gyülekezési jog kiterjed továbbá az előzetes szervezés nélküli gyűlésekre. Az Alkotmánybíróság megállapította, az Alkotmány 62. § (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 6. §-ának alkalmazásakor a bejelentési kötelezettség a közterületen tartandó, szervezett rendezvényekre vonatkozik. Önmagában a késedelmes bejelentésre hivatkozva nem tiltható meg azoknak a békés rendezvényeknek a megtartása, amelyek a gyülekezésre okot adó esemény miatt nem jelenthetők be három nappal a tervezett rendezvény időpontja előtt.

Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 14. § (1) bekezdésének „bejelentés nélkül, a 7. § a) és b) pontjában foglaltaktól eltérően vagy”szövegrésze alkotmányellenes, ezért azt a határozat közzétételének napjával megsemmisítette.

A gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 14. § (1) bekezdése a következő szöveggel marad hatályban: *„Ha a gyülekezési jog gyakorlása a 2. § (3) bekezdésében foglaltakba ütközik, vagy a rendezvényen a résztvevők fegyveresen, illetőleg felfegyverkezve jelennek meg, továbbá ha bejelentéshez kötött rendezvényt tiltó határozat ellenére tartanak, a rendőrség a rendezvényt feloszlatja.”* Az Alkotmánybíróság

egyidejűleg a Gytv. egészét, illetve annak 6. §-át megsemmisíteni kért indítványokat elutasította. Az Alkotmánybíróság azon indítványozók indítványát is elutasította, akik a mozgásszabadság védelmét hiányolva, mulasztásban megnyilvánuló alkotmányértés miatt fordultak a testülethez.

Az Alkotmánybíróság kimondta, az Alkotmánnyal összhangban van az a törvényhozói megoldás, hogy a közlekedési szempontokat a rendőrségnek hivatalból kell figyelembe vennie. Következésképpen a Gytv.-ből nem hiányoznak a mozgásszabadság érvényesüléséhez szükséges garanciák, ezért nem állapítható meg mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség.

A határozat felsorolja a békés célú spontán gyűlések több fajtáját. A valóban spontán gyűléseket, amelyek nem előre eltervezett és megszervezett módon jönnek létre, hanem több személy egymástól többé-kevésbé független cselekvése eredményeként. Az olykor művészi, máskor inkább politikai célú flash mobot, vagy villámcsődületet, amelyben a résztvevők gyors információcserét (pl. internet, mobiltelefon) követően rövid időre összegyűlnek, és figyelemfelkeltő, meghökkentő megjelenésükkel hívják fel a figyelmet magukra és az így megjelenített gondolatokra. Végül pedig azokat a szervezett rendezvényeket, amelyeket a rendezvényre okot adó esemény miatt rendkívül rövid időn belül lehet csak megtartani, mert a rendezvény későbbi megtartása értelmetlen volna.⁴⁷

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint mindezek a közéleti célú, békés megmozdulások az Alkotmány 62. § (1) bekezdésében elismert gyülekezési jog körébe tartoznak. Az együttes, nyilvános véleménynyilvánítás joga mindenkit megillet, függetlenül a gyűlés szervezettségétől, illetve a gyűlésre okot adó közéleti esemény jellegétől és idejétől. Az Alkotmánybíróság megállapította: az Alkotmány 62. § (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy a Gytv. 6. §-ának alkalmazásakor a bejelentési kötelezettség a közterületen tartandó, szervezett rendezvényekre vonatkozik. Önmagában a

---

⁴⁷ Az előre be nem jelentett gyűléseket az Alkotmánybíróság határozatától némiképp eltérő módon kategorizálja a Dr. Szabó Máté ombudsman által összehívott, Dr. Hajas Barnabás által vezetett gyülekezési jogi projekt. A fenti felsorolás szerint a ténylegesen spontán tüntetések, és a gyors reagálást igénylő szervezett gyűlések (Eilversammlung) mellett elkülöníthető a kulturális, vagy egyéb céllal szervezett kommunikációs jelleggel nem rendelkező flash mob, és a gyülekezési jog hatálya alá tartozó politikai tiltakozást is megvalósító smart mob. A legtöbb hazai forrás az Alkotmánybíróság döntéséhez hasonlóan a smart mobot a flash mob egyik fajtájának tartja. Gyülekezési jogi projekt, 2009/1. Szerkesztette: Hajas Barnabás (továbbiakban, Gyülekezési jogi projekt, 40-41. o.

késedelmes bejelentésre hivatkozva nem tiltható meg azoknak a békés rendezvényeknek a megtartása, amelyek a gyülekezésre okot adó esemény miatt nem jelenthetők be három nappal a tervezett rendezvény időpontja előtt.

Mivel a Gytv. 6. §-ának van olyan értelmezése, amely megfelel az Alkotmány 62. § (1) bekezdésének, az Alkotmánybíróság a Gytv. 6. §-a alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat elutasította. Ami a rendezvények felosztatására vonatkozó 14. §-t illeti, annak első két fordulata (bűncselekmény vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívás, mások jogainak és szabadságának sérelme; fegyveres, illetőleg felfegyverkezett résztvevők) nem korlátozza a gyülekezési szabadságot, az Alkotmány 62. § (1) bekezdése ugyanis a békés gyülekezéshez való jogot ismeri el, fenti cselekmények pedig nem tartoznak a békés gyülekezés körébe. Ami azt a rendelkezést illeti, hogy a tiltó határozat ellenére megtartott gyülekezést köteles felosztatni a rendőrség. Ez esetben a gyülekezési szabadság korlátozásának indokoltságát (konkrét esetbeli szükségességét és arányosságát) előzetesen mérlegelte a rendőrség és jogorvoslat esetén a bíróság. Az Alkotmánybíróság kiemelte a bírósági jogorvoslat, mint alkotmányos garancia lehetőségét.

A Gytv. 14. § (1) bekezdése alapján a bejelentéshez kötött rendezvény akkor oszlatható fel, ha bejelentés nélkül, a bejelentésben foglaltaktól eltérően, vagy a rendőrség tiltó határozata ellenére tartják meg, de önmagában a késedelmes bejelentés miatt nem. Ezért a Gytv. alapján – önmagában a bejelentés ideje miatt – nem oszlathatók fel azok a békés rendezvények sem, amelyeket a gyülekezésre okot adó esemény miatt a tervezett rendezvény időpontja előtt három napon belül jelentettek be a szervezők, és a rendőrség a rendezvény megtartását nem tiltotta meg. A Gytv. 14. § (1) bekezdésének „bejelentés nélkül, a 7. § a) és b) pontjában foglaltaktól eltérően vagy” szövegrésze kizárja, hogy a rendőrség mérlegelje a szükséges szempontokat, és a fokozatos beavatkozás lehetőségét. A rendelkezés a nem szabályszerűen megtartott békés gyűlésekkel, rendezvényekkel szembeni fellépésként kizárólagosan és kötelezően a felosztatást írja elő.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az előírt bejelentés elmulasztása, illetve az abban foglaltaktól való eltérés esetén a közrend fenntartása és a jogsérelmek megelőzése érdekében szükséges, hogy a rendőrség vegye fel a kapcsolatot a rendezvény szervezőjével, és tisztázzák, hogy történt-e mulasztás vagy eltérés a bejelentéstől. Ha a

szervező nem működik együtt a rendőrséggel, és a rendezvény elveszíti békés jellegét, mások alapvető jogainak, szabadságának sérelmével jár, akkor a rendezvény felosztatása – mint végső eszköz – indokolt. Ugyanakkor a békés gyülekezések kötelező felosztatása olyan esetekben, amikor a résztvevők nem tanúsítanak jogsértő vagy közrendbe ütköző magatartást, az Alkotmány 62. § (1) bekezdésében elismert békés gyülekezéshez való jog aránytalan korlátozásának minősül. Az előírt bejelentés elmulasztása törvénysértés, amelyhez hátrányos jogkövetkezmények kapcsolódhatnak.

A rendezvény szervezőjének mulasztása azonban nem járhat minden esetben azzal a következménnyel, hogy a rendőrség – további feltételek nélkül – felosztatja a rendezvényt, amelynek résztvevői nem követtek el jogsértést. Hasonló törvénysértésnek minősülhet, ha a bejelentett időponttól, helyszíntől, útvonaltól, céltól, illetve napirendtől eltérően tartják meg a rendezvényt. Ugyanakkor az eltérést nem mindig a szervező mulasztása okozza. Előfordul, hogy a résztvevők száma vagy a rendezvény jellege miatt indokolt és olykor elkerülhetetlen az eltérés a bejelentésben foglaltaktól. A Gytv. szabályozása mindezekre a körülményekre tekintet nélkül írja elő kötelezően a rendezvény felosztatását. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Gytv. 14. § (1) bekezdésének „bejelentés nélkül, a 7. § a) és b) pontjában foglaltaktól eltérően vagy” szövegrészét alkotmányellenesnek minősítette, és megsemmisítette. A fenti alkotmánybírósági határozat véleményem szerint kiemelten fontos lépés a gyülekezési szabadság védelmében, hiszen a fenti határozattal módosított gyülekezési törvény alapján a rendőrség nem oszthatja fel a rendezvényt pusztán azért, mert azt bejelentés nélkül, illetve a bejelentéstől eltérő helyszínen, útvonalon, napirenddel tartják.

1.8. Gyülekezési szabadság a nemzetközi joggyakorlat esettükrében

1.8.1. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának és Bizottságának a gyülekezési jogot érintő legfontosabb esetei

Rassemblement Jurissien/Unité Jurissienne v. Svájc⁴⁸

A Bizottság a Rassemblement Jurissien v. Svájc ügy kapcsán kimondta, hogy a békés gyülekezéshez fűződő jog a demokratikus társadalomban alapvető jog, és a véleménynyilvánítási szabadsághoz hasonlóan a demokratikus társadalom alapját képezi. A békés gyülekezés joga magába foglalja mind a magánterületen, mind a közterületen való gyülekezés jogát. Közterületen való gyülekezés esetén önmagában az, hogy bejelentési vagy engedélyezési eljárás szükséges ilyen közterület használatához, nem sérti az alapjog lényegét, de a békés gyülekezési jog gyakorlása nem függhet a hatóságok szabad mérlegelésétől. Az engedélyezési eljárásnak meg kell felelnie az egyezmény 11. cikkében foglaltakkal, és nem akadályozhatja a békés gyülekezéshez fűződő jog gyakorlását. A gyülekezési jog ilyen jellegű korlátozásának indokoltságát a 11. cikk 2. bekezdésében foglaltakkal kell alátámasztani.

Christians against racism and fascism v. Egyesült Királyság⁴⁹

A „Keresztények a rasszizmus és fasizmus ellen” nevű csoport 1978. februárra utcai vonulós demonstrációt hirdetett meg a londoni Szent Pál katedrálisból a Westminster apátságig, a Nemzeti Front és más szélsőjobboldali szervezetek tüntetéseinek elharapódzó színes bőrűeket sújtó erőszak ellen. Ugyanebben a hónapban a belügyminiszter, éppen a Nemzeti Front és más szervezetek utcai rendezvényein elkövetett erőszakos cselekmények miatt London belterületére általános tüntetési tilalmat rendelt el, tekintettel arra, hogy a közrend fenntartására nem áll rendelkezésre megfelelő rendőri erő, s erre egy 1936-ban megalkotott közrendvédelmi törvény lehetőséget adott. A rendőrség a fentiek miatt nem engedélyezte a Christians-felvonulást, hivatkozva a jogellenségre, és arra, hogy nem tudják őket megvédeni az erőszakos rasszista randalírozóktól. Mivel az eredetileg tervezett tüntetés megghiúsult, a szervezők vidéki tüntetéseik mellett a Hyde Parkban tartottak

---

⁴⁸ Application no 8191/78. Commission decision of 10 October, 1979. Gyülekezési jogi projekt, 24. o.; Bán Tamás: Nemzetközi emberi jogi testületek gyakorlata gyülekezési ügyekben. Acta humana, 2007/1-2, 5-25. o. (Továbbiakban: Bán, 2007), 21. o.

⁴⁹ Application no 8440/78. Commission decision of 16 July 1980. Gyülekezési jogi projekt, 24-25. o. Bán, 2007, 18-19. o.

beszédeket, tiltakozván a rasszista erőszak ellen. Miután úgy ítélték meg, hogy az eredeti, kiemelten nagy nyilvánosságra számító rendezvény elmaradása sértette gyülekezési jogukat, ezért szervezők az Emberi Jogok Európai Bíróságához fordultak. A bíróság döntésében kimondta a gyülekezési jog nemcsak a statikus tüntetések, hanem a helyváltoztatással járó demonstrációk jogát is magába foglalja. A gyülekezési jogukat nemcsak a gyűlésen résztvevők gyakorolják, de a rendezvények szervezői is, beleértve a jogi személyeket is. Önmagában az „erőszakos ellendemonstráció” lehetősége, vagy az, hogy a csoport erőszakos tagjai, vagy a csoporthoz esetleg később csatlakozó személyek erőszakosan léphetnek fel, nem lehet oka a békés gyülekezéshez való jog korlátozásának. E jog gyakorlását akkor is biztosítani kell, ha fennáll a veszélye, hogy a felvonulás a szervezőkön kívül álló okokból zavargásba torkollik.

Plattform Ärzte für das Leben v. Ausztria⁵⁰

Az abortuszt ellenző keresztény orvosok ausztriai szervezete 1980-ban és 1982-ben két felvonulós tüntetést szervezett meg, amelyet erőszakos ellentüntetők zavartak meg. Az 1980-ban a felső-ausztriai Stadl-Paura templomból egy közeli hegy tetejére vonultak fel, ahol szabadtéri misét tartottak. Útközben az ellentüntetők tojásokkal dobálták meg a demonstrálókat. 1982-ben Salzburgban egy templomi gyűlést követően az utcán erőszakos ellentüntetők jelentek meg, a két csoportot rendőri kontingens választotta el. Az orvosszervezet az Emberi Jogok Európai Bíróságához fordult, tekintettel arra, hogy az állami hatóságok nem védték meg őket kellőképpen az ellentüntetőktől. A bíróság a kérelmet elutasította, kimondva az osztrák állam nem sértette meg a kérelmezők gyülekezéshez fűződő alapjogát. Kiemelte, a gyülekezések biztosítása körében a rendőrségnek tekintettel kell lennie az arányosság követelményére, csak fizikai erőszak jelenthet okot a beavatkozásra. A tüntetők és ellentüntetők fizikai elválasztása sem tekinthető abszolút követelménynek. A Stadl-Paura-i esetben nem került sor súlyosabb fizikai incidensre, míg a salzburgi tüntetőket a rendőrkordon megvédte az ellentüntetők részéről bekövetkező esetleges erőszakos cselekményektől.

---

⁵⁰ Application no 10126/82, Judgment of 21 June, 1988. Gyülekezési jogi projekt, 25. o. Bán, 2007, 22-23. o.

G. v. Német Szövetségi Köztársaság⁵¹

A kérelmező és más demonstrálók nem voltak hajlandók elhagyni az Amerikai Egyesült Államok hadseregének stuttgarti barakkjához vezető utat, eközben nem tanúsítottak agresszív magatartást. Miután a „békés gyülekezés” fogalmát nem lehet megszorítóan értelmezni, a bizottság azt vizsgálta, hogy a gyülekező jogának korlátozása törvényben meghatározott-e, amennyiben igen szükséges-e a demokratikus társadalomban az Egyezmény 11. cikk 2. bekezdésben foglalt okok miatt. A bizottság megállapította, hogy kérelmezőt nem önmagában gyülekezési jogának gyakorlása, hanem a közút lezárása miatt bírságolták meg, amely magatartásával nagyobb fennakadást okozott, mint amely a gyülekezési jog gyakorlásából általában következik.

Ezelin v. Franciaország⁵²

A kérelmező, Roland Ezelin ügyvéd, szakszervezeti aktivista békés célú tüntetésen vett részt, amelyet a tüntetők egy része által alkalmazott erőszakos cselekmények miatt a rendőrség feloszlattott. A francia bíróság azért alkalmazott szankciót kérelmezővel szemben, mert bár erőszakos cselekményt nem tanúsított, akkor sem hagyta el a helyszínt, amikor a demonstráció elvesztette békés jellegét, mindezt a francia bíróság a cselekmények aktív támogatásának tekintette, továbbá azért, mert a nyomozás során nem volt hajlandó vallomást tenni. A Bíróság megállapította, hogy a békés célú gyülekezési jogát gyakorló magánszemély a tüntetésen más személyek által elkövetett erőszak, vagy más bűncselekmény miatt sem veszti el békés gyülekezéshez való jogát, amennyiben szándéka, vagy magatartása békés marad. A Bíróság kimondta, nem csak a tüntetés előtt, vagy alatt fogatosított intézkedések, de a tüntetés után hozott, vagy végrehajtott intézkedések, így a kérelmezőt ért fegyelmi büntetés is a gyülekezési jog korlátozását jelentheti. A bíróság ítéletében kimondta, a büntetés alkalmazása nem állt arányban az elérendő céllal, a zavargás megakadályozásával, nem volt szükséges a demokratikus társadalomban. Elkerülendő, hogy a büntetéstől való félelmükben az állampolgárok ne gyakorolják gyülekezési jogukat.

---

⁵¹ Application no 13079/87, Commission decision of 6 March, 1989, Gyülekezési jogi projekt, 25-26. o., Bán, 2007, 17. o.

⁵² Application no. 11885/85. Judgment of 26 April, 1991, Gyülekezési jogi projekt, 26-27. o. Bán, 16. o.

Sztankov és Ilinden Egyesült Macedóniai szervezet v. Bulgária⁵³

Az Ilinden a bulgáriai macedónok kulturális szervezete, amelynek nyilvántartásba vételét a bolgár bíróság, szeparatizmusra hivatkozva megtagadta. A hivatalosan be nem jegyzett egyesület 1994. és 1997. közt 5 esetben is nyilvános megemlékezést tartott Jane Szandanszki, a bulgáriai macedónok nemzeti hőse sírjánál. A rendezvények megtartását a hatóságok megtiltották, tekintettel arra, hogy azt alkotmányellenes működés miatt megtiltott szervezet tartotta. A sírra néhányan elhelyezhették a koszorúkat, de zászlókat, transzparenszeket nem vihettek magukkal, hazafias dalokat nem énekelhettek. Az Emberi Jogok Európai Bírósága megállapította, hogy Bulgária megsértette a kérelmezők gyülekezéshez fűződő jogát. Önmagában sem az, hogy a rendezvényt nyilvántartásba nem vett szervezet szervezte, sem az, hogy a résztvevők szeparatista nézeteiknek adnak hangot, nem eredményezheti azt, hogy a rendezvény megtartását megtiltsák. A fennálló rendszert kritizáló, esetleg sokak számára elfogadhatatlan, de a demokratikus alapelveket el nem utasító politikai vélemények megjelenítését a békés gyülekezéshez fűződő jog által is biztosítani kell.

Madjiguéne Cissé és társai v. Franciaország⁵⁴

Afrikai illegális bevándorlók elfoglalták a párizsi Saint Bernard templomot 1996-ban. A francia rendőrség 1996. augusztus 29-én elrendelte a templom kiürítését, melynek során a templom kijáratánál felállított egy ellenőrző pontot azt ellenőrzendő, hogy a távozó személyek jogszerűen tartózkodnak-e az ország területén. A bíróság kimondta, a gyülekezés nem vesztette el békés jellegét, sem a plébános, sem a hívek nem kifogásolták a bevándorlók ott tartózkodását, a szentmisék zavartalanul zajlottak. Az erőszakos behatolást, mint dolog elleni erőszakos magatartást jelen esetben semlegesítette a hívek toleráns magatartása. A bíróság ugyanakkor megállapította, hogy a közegészségügyre való tekintettel a templom kiürítése jogszerű volt. Az ítélet elvi jelleggel kiemelte azt is, hogy a törvényi rendelkezések elleni békés tiltakozás nem lehet indoka a gyülekezési jog korlátozásának, továbbá önmagában a demonstráció bejelentésének elmulasztása miatt sem érheti sérelem a tüntetők békés gyülekezéshez fűződő jogát.

---

⁵³ Applications nos 29221/95 és 29225/95. Judgment of 2. October 2001. Gyülekezési jogi projekt, 27. o. Bán, 2007, 13. o.

⁵⁴ Application no 51346/99. Judgment of 9 April 2002, Final 9 July 2002. Gyülekezési jogi projekt, 27. o. Bán, 2007, 10. o. Az ítélet közzétételének időpontja: 2002. április 9.

Karl Öllinger v. Ausztria⁵⁵

1998-ban Karl Öllinger osztrák zöldpárti képviselő Mindenszentek napjára a salzburgi temetőbe gyülekezést jelentett be az SS által meggyilkolt ausztriai zsidók emlékére. Ezen időpontra és helyszínre a Kameradschaft nevű veteránszervezet tart minden évben megemlékezést a II. világháborúban elesett SS-katonákról. Az osztrák jog szerint ez a megemlékezés gyülekezésnek nem tekinthető. Az osztrák bíróság a rendezvény megtartását megtiltotta, bár Öllinger jelezte, hogy a felvonuláson néhány személy vonul fel zászlókkal és transzparenszekkel. A tiltó határozat arra hivatkozott, hogy egy Mindenszentek napjára a temetőbe bejelentett demonstráció, tekintettel a Kameradschaft rendezvényére, vitát, hangoskodást idézhet elő, s mindez zavarhatja a hozzátartozóik sírját meglátogatók kegyeleti jogát. Az Emberi Jogok Európai Bírósága kimondta, hogy Ausztria megsértette Öllinger gyülekezéshez fűződő alapjogát. A bíróság ítéletében kiemelte a kis létszámú csendes demonstráló nem zavart volna senkit kegyeleti jogukban. Amennyiben hangoskodásra, esetleg erőszakra került volna sor, a rendőrségnek meg lett volna a lehetősége a beavatkozásra.

Oya Ataman v. Törökország⁵⁶

A kérelmező olyan tüntetésen vett részt, melynek szervezői nem tettek eleget bejelentési kötelezettségüknek, ezzel megsértették a nemzeti jogszabályokat, továbbá, más tüntetőkkel együtt, a hatósági felszólítás ellenére sem hagyták el a helyszínt. A spontán tüntetés kapcsán a Bíróság kiemelte, a bejelentés elmulasztásának ténye önmagában nem igazolja a békés célú gyülekezés jogának megsértését. Kiemelte ugyanakkor azt is, hogy a bejelentési kötelezettség a tüntetők biztonságát is garantálja, lehetővé teszi, hogy a hatóságok az erőszakos ellentüntetőkkel szemben preventív intézkedéseket tegyenek. Miután a szóban forgó esetben a tüntetők nem tanúsítottak erőszakos magatartást, a hatóságoknak - a Bíróság álláspontja szerint- kötelességük bizonyos szintű toleranciát gyakorolni a gyülekezési jogukat gyakorlókkal szemben.

---

⁵⁵ Application no. 76900/01 Judgment of 29 June, 2006. Bán, 2007, 12. o.

⁵⁶ Application no. 74552/01. Judgment of 5 December 2006. Gyülekezési jogi projekt, 28. o.

Simsek és társai v. Törökország⁵⁷

Az Isztambul mellett 1995-ben kitört incidensek kapcsán, amelyben 17-en veszítették életüket, az áldozatok hozzátartozói fordultak a Bírósághoz. A Bíróság elsősorban azt vizsgálta, hogy az adott esetben az állam biztosította-e az elhunytak élethez való jogának védelmét, és megfelelő vizsgálatot folytatott-e az incidens felderítése érdekében. A bíróság kiemelte a nemzeti jognak hatékony biztosítékokat tartalmazó rendszer keretein belül kell szabályoznia az egyes rendőri intézkedéseket. A bíróságnak nemcsak az akcióban résztvevő, az intézkedést végrehajtó rendőrök tevékenységét, de a tervezés és végrehajtás folyamatát is vizsgálat tárgyává kellett tennie. A bíróságnak jelen esetben nemcsak azt kellett vizsgálnia, hogy jogszerű volt-e a fegyverhasználat, hanem azt is, hogy az akciót olyan módon irányították, vagy szervezték-e, hogy a tüntetők életét a lehető legkisebb mértékben veszélyeztették. Fontos kiemelni, hogy a tüntetés nem volt békésnek tekinthető. Erőszakos tüntetők csoportja köveket és petárdákat dobott a rendőri barikádokra, a környező épületekben is kárt okoztak. Miután a rendőrség erősítést kért, a fokozatosság körülményét semmibe véve rögtön a tömegbe lőtt, anélkül, hogy az emberi életre kevésbé veszélyes eszközöket, így könnygázt, vagy gumilövedéket alkalmaztak volna. A Bíróság kiemelte a rendőrségnek fontos szerepe van az élet védelmében. A kormánynak olyan hatékony képzést kell biztosítania a rendőri erők számára, amelynek célja az, hogy képesek legyenek a nemzetközi emberi jogi standardoknak megfelelően akcióba lépni. A rendőröknek pontos parancsot, instrukciót kell kapniuk lőfegyverhasználat terén. Miután a konkrét esetekben a török rendőrségi akció nem felelt meg a fenti követelményeknek, ezáltal megsértette az Egyezmény számos rendelkezését, különösen az élet védelmére vonatkozó 2. cikkét.

---

⁵⁷ Application nos. 35072/97 and 37194/97. Judgment of 26 July, 2005.

1.8.2. Az Egyesült Nemzetek Emberi Jogi Bizottságának a gyülekezési jogot érintő esetei

Auli Kivenmaa v. Finnország⁵⁸

Kérelmező, a finn szociáldemokrata párt ifjúsági szervezetének vezetője, valamint a szervezet 25 tagja egy külföldi államfő Finnországba látogatásakor röplapokkal és transzparenszekkel kívánt tiltakozni a nevezett államfő országának emberi jogi helyzete ellen. Kivenmaa előzetes bejelentés nélküli spontán demonstrációt tartott, amely miatt a „közösségi találkozóról szóló törvény” megsértése miatt indítottak eljárást. E törvény büntetni rendelte azon közösségi találkozók szervezését, amelyeket azt megelőzően legalább hat órával nem jeleztek a rendőrségnek. A jogszabály csak a szabadtéren rendezett, nyilvános „közösségi találkozókra” vonatkozik, az olyan rendezvényekre nem, amelyeken csak személyre szóló meghívóval lehet részt venni, a találkozók célja pedig a közösséget érintő problémák megvitatása, és az arról való döntések meghozatala lehet. Kivenmaa az ENSZ Emberi Jogi Bizottságához fordult. A Bizottság kimondta, néhány személynek megjelenése az elnöki palota előtt tartott nyilvános ceremónián nem tekinthető önmagában tüntetésnek. Miután a közrend, közérkölc, közegészség sérelme nem állt fenn, a Kivenmaa elleni aránytalan és szükségtelen szankció sértette a kérelmező gyülekezési jogát. A Bizottság döntése szerint a tagállamnak jogorvoslati lehetőséget kell biztosítania a szervező számára, és olyan jogszabályokat kell hoznia, amelyek alapján biztosítható, hogy ilyen jogsértés a jövőben ne fordulhasson elő.

Patrick John Coleman v. Ausztrália⁵⁹

Az ausztrál jogszabályok szerint a bevásárlóközpontokban tartott rendezvényekhez a városi hatóságok előzetes engedélye szükséges. Coleman 1998. december 20-án nyilvános beszédet tartott egy Queensland-i bevásárlóközpontban egy szökőkút előtt, többek között az emberi jogokról tartott előadást. A helyi bíróság az előzetes engedély hiányára hivatkozva 300 \$ pénzbírsággal sújtotta, majd miután azt nem fizette meg, ezért 5 nap elzárásra ítélték. 1999. augusztus 29-én hasonló körülmények között újabb nyilvános beszédet tartott, amely miatt 400\$ bírságra ítélték, amelyet ezúttal sem fizetett ki, ezért 14 nap elzárással sújtották. Coleman az ENSZ Emberi Jogi Bizottságához fordult, amely

---

⁵⁸ Communication No. 412/1990. Commission decision of 31 March 1994. UN Doc, CCPR/C/50/D/412/1990 (1994). Gyülekezési jogi projekt 53-54. Bán, 2007, 15-16. o.

⁵⁹ Communication No. 1157/2003. Commission decision of 17 July 2006. Bán, 2007, 9. o.

kimondta az ausztrál hatóságok megsértették Coleman véleménynyilvánítási szabadságát. A bizottság döntésében kifejtette, a gyülekezési jog hatálya alá eső rendezvényen egynél több résztvevő szükséges. Ha egy személy nyilvános beszédet tart, attól, hogy többen megállnak, odafigyelnek, nem válik a beszéd bejelentés-köteles összejövetté.

1.8.3. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának Magyarországot érintő gyakorlata⁶⁰

Molnár Éva v. Magyarország⁶¹

Az Emberi Jogok Európai Bírósága 2008. október 7-i ítéletében megállapította, hogy a magyar rendőrség jogszerűen járt 2002. július 4-én, amikor feloszlatta az Erzsébet hídi, 2002. évi országgyűlési választások szavazatainak újraszámolását követelő kormányellenes tüntetést. 2002. július 4-én reggel néhány száz, a szavazatok újraszámolását követelő demonstráló személygépjárművel elzárta az Erzsébet hidat. A rendőrség a bejelentési kötelezettség elmulasztása miatt feloszlatta a demonstrációt. Ezzel egy időben a fenti demonstráció céljait támogató 2-3 ezer ember a Kossuth téren is tüntetni kezdett, amelynek következtében az autós-, és tömegközlekedés zavartalansága sérült. A Bíróság szerint különös körülmények esetén, amikor, például bizonyos politikai események miatt, spontán tüntetés formájában azonnali válaszlépés igazolható, a tömeg feloszlátása csak az előzetes bejelentési kötelezettség hiánya miatt, más illegális cselekmény nélkül a békés gyülekezéshez való jog aránytalan korlátozását jelenti. Jelen esetben a Bíróság álláspontja szerint nem álltak fenn azok a különös körülmények, amelyre egyetlen adekvát válasz egy be nem jelentett tüntetés szervezése lett volna. A véleményszabadság, a kérelmező által kifogásolt aránytalan korlátozása nem valósult meg, kellő idő állt az Erzsébet hídi tüntetőkkel szolidaritásukat kifejezők számára, hogy támogató véleményüket kifejezzék, hiszen több óra telt el, amíg a rendőrség beavatkozott. A bíróság megállapította, hogy a rendőrség kellő toleranciával járt el a tüntetőkkel szemben, a tüntetés feloszlátása, tekintettel a közlekedés rendjének megzavarására, jogszerű és szükséges volt a demokratikus társadalomban, és nem valósított meg aránytalanságot.

---

⁶⁰ A Bukta és társai v. Magyarország ügyről a 2006. előtti jogsértések kapcsán részletesen számolok be.

⁶¹ Application no 10345/05; Judgment of 7 October 2008. Gyülekezési jogi projekt 32-33. o.

Patyi és társai v. Magyarország⁶²

Az Emberi Jogok Európai Bírósága a Patyi-ügyben 2008. október 7-én hozott ítéletében megállapította, hogy a bírósághoz forduló Patyi István és társai által a miniszterelnök háza elé 2004. december 24-ére tervezett, mintegy húszfős békés célú demonstráció bejelentésének elutasítása megsértette az Emberi Jogok Európai Egyezményének 11. cikkét. A Bíróság nem tartotta megalapozottnak a magyar hatóságok érvelését arra vonatkozóan, hogy a demonstrálók akadályozták volna a gépjármű-, és gyalogosforgalmat. A Bíróság előtt bemutatott fényképek tanulsága szerint 5 méter széles járda kellő helyett biztosított a mintegy 20 fő tüntetésére, és a gyalogosok elhaladására. A Bíróság valószínűtlennek tartotta, hogy 2004. december 24-én este- karácsony, szenteste- amikor a BKV Rt. tájékoztatása szerint 16 óra után nem indított járatot- egy várhatóan kis létszámú demonstráció akadályozná a forgalmat. A Bíróság kifejtette, hogy a magyar hatóság azzal, hogy a demonstrációk ismételt megtiltását egy érvelésre alapította, és nem vette figyelembe kérelmező ténybeli tisztázásait, megsértette a gyülekezési joggal élni kívánók jogainak, és más személyek szabad mozgáshoz fűződő joga átmeneti megzavarásának egyensúlyát. A Bíróság nem talált arra bizonyítékot, hogy a demonstráció erőszakos lett volna, vagy megzavarta volna a közrendet. A bíróság a már említett Oya Ataman ügyben kifejtett érveléseket megismételve kifejtette, a hatóság részéről a demonstrációk bejelentése kapcsán is elvárható bizonyos tolerancia.

---

⁶² Application no. 5529/05; Judgment of 7 October 2008. Gyülekezési jogi projekt, 33-34. o.

2. JOGSÉRTÉSEK 2006. ELŐTT

Miközben a kommunista diktatúra alatt, különösen a március 15-i ünnepek esetén rendszeresek voltak a rendőrségi oszlatások, az 1990-es szabad választásokat követően évekig valamennyi tüntetés, politikai demonstráció bejelentését tudomásul vette az illetékes rendőrhatalóság. Miután a rendőrség a bejelentett tüntetések betartását a tárgyalt időszakban mindvégig tudomásul vette, továbbá egyetlen demonstráció sem torkollott erőszakba, oszlatásra sem került sor. A rendőrség még a gyülekezési törvény 8. § (1) bekezdésébe ütköző 1990. októberi taxisblokádot⁶³ sem oszlatta fel, pedig az nemhogy az akkori jogszabály szövege szerint „a közlekedés rendjét sértette”, de a ma hatályos rendelkezésekkel is ellentétesen olyan módon zárta le Budapest fontosabb közútjait, hogy „a közlekedés más útvonalon nem volt biztosítható”. A rendőrség és civilek közötti utcai összecsapásra, és ezzel kapcsolatos rendőri visszaélésekre is csak labdarúgó mérkőzést követően került sor, amely azonban nem tartozik a gyülekezési jog hatálya alá. Tüntetés bejelentésének alapjogsértő rendőri megtagadására, jogellenes rendőrségi oszlatásokra, és jogsértő szabálysértési eljárások indítására a tüntetőkkel szemben először 1997. november 3-án, és az ezt követő napokban került sor.

2.1. Az 1997. november 3-i METÉSZ-tüntetés esete

1997-ben a Horn Gyula vezette MSZP-SZDSZ-kormány olyan tartalmú törvényjavaslatot terjesztett a baloldali-liberális abszolút többségű parlament elé, amely szabad utat biztosított volna külföldi magánszemélyek, és jogi személyek magyarországi termőföld-vásárlásának. Mindez felháborodást keltett a magyar mezőgazdasági termelők körében. Az ügyben két eltérő megszövegezésű népszavazási kezdeményezést is benyújtottak. Az egyik, civilek által megszerkesztett népszámlálási kérdés következőképpen szólt: „Egyetért-e Ön azzal, hogy Magyarországon külföldi sem egyénileg, sem szervezeten keresztül- annak tagjaként, vagy tulajdonosaként- közvetve, és maga a szervezet, ne szerezhessen termőföldtulajdont”. Ez előbbi javaslatot az Országgyűlés hosszasan tárgyalta, majd a 23/1998 (III.11) számú országgyűlési határozatban elutasította, tekintettel arra, hogy az országgyűlés többségi véleménye szerint e népszavazási kezdeményezés több

---

⁶³ 1990. október 25-én a benzinárak az Antall-kormány idején történő felemelése ellen számos taxistársaság olyan módon tiltakozott, hogy Budapest legfontosabb útvonalait blokádnak alá vették, lehetetlenné téve a közlekedést. Az akkor legnagyobb ellenzéki párt, az SZDSZ a blokádot nyíltan támogatta.

nemzetközi szerződési kötelezettségünkbe, így az Európai Unió csatlakozási szerződésbe ütközik. Egy másik, a parlamenti ellenzék által benyújtott népszavazási kezdeményezés az európai unió csatlakozásra is gondolva így fogalmazott: "Egyetért-e azzal, hogy hazai szövetkezet, vagy más belföldi gazdálkodó termőföldtulajdont szerezhessen, ha tartósan mezőgazdasági tevékenységet folytat? Egyetért-e azzal, hogy külföldi természetes és jogi személy továbbra se szerezhessen termőföldtulajdont mindaddig, amíg a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról népszavazás nem dönt". Ez utóbbi kérdés alapján kezdeményezett népszavazást a NATO-csatlakozásról szóló referendummal együtt az Országgyűlés a 86/1997 (X.8.) számú OGY-határozatában. A népszavazást később az összegyűlt aláírási ívek kis száma miatt nem tartották meg, de a kormány a termőföld eladását lehetővé tevő törvényjavaslatát visszavonta.

A gazdaszervezetek azonban attól tartottak, hogy az aláírási ívek hitelesítésének lassításával a kormánypártok a népszavazás tényleges kitűzését megakadályozzák, illetve a népszavazást megelőzően magyar termőföldterületeket külföldi, multinacionális cégeknek játszanának ki. Ezért a legnagyobb akkori gazdaszervezet, a Mezőgazdasági Termelők Érdekvédelmi Szövetsége (METÉSZ) országos figyelemfelhívó, útlassító demonstrációt hirdetett meg 1997. november 3-ára, több helyszínrre. Ezzel kapcsolatban a METÉSZ ún. sztrájkbizottsága a magyar föld védelmében felhívást tett közzé, és a demonstrációkat a gyülekezési törvénnyel összhangban bejelentette az illetékes rendőrkapitányságokon. E bizottság tagjai G Nagyné Dr. Maczó Ágnes, az Országgyűlés akkori FKgP-s alelnöke, Dr. Zacsek Gyula volt MDF-es politikus, az egykori MDF-piacok szervezője, Kósa Gyula a METÉSZ elnöke, vidéken Zsikla Győző METÉSZ-főtitkár, Balogh János gazdálkodó, és Dr. Papp Lajos szívsebész-professzor voltak. A bejelentett tüntetések megtartását az illetékes rendőrség az összes vidéki helyszínr tekintetében jóváhagyta, a budapesti rendezvény megtartását azonban a 12 óra és 18 óra közötti időpont tekintetében, a bejelentett útvonalra vonatkozóan megtiltotta⁶⁴. A bíróság a rendőrségi határozatot jóváhagyta, a szervezők által benyújtott panaszt elutasította. Zacsek a szervezők nevében 11 órakor megjelent a Hősök terén, ahol szórólapokat osztott a megtiltásról mit sem tudó résztvevőknek a rendezvény elmaradásáról. Zacseket ennek ellenére a rendőrség szabálysértés miatt előállította. A nap folyamán több embert előállítottak a Hősök tere, Király utca, és Kossuth tér közelében, Pongrátz Gergelyt az 1956-os forradalom és

---

⁶⁴ Népszabadság, 1997. november 3, 1-4.o, Magyar Nemzet, 1997. november 4, 1. o.

szabadságharc legendás hőjét megbilincseltek, illetve súlyos testi sértést megvalósító módon bántalmazták. A Király utcában, és a Kossuth-téren számos más tüntetőt is előállítottak szabálysértés miatt. Egyeseket az autójukon található magyar zászlók, transzparenszek miatt ért jogsértés, a Kossuth téren egy térdeplő idős asszonyt bántalmaztak a rendőrök.⁶⁵

A jogsértések a magyar országgyűlés előtt is szóba kerültek, az 1997. október 10-i parlamenti ülésen. Demeter Ervin az MDF frakcióvezetője, és Torgyán József, az FKgP elnöke is interpellált a jogsértések ügyében.⁶⁶ Az ellenzéki képviselők kérésére az 1997. november 3-i jogsértések kivizsgálása céljából vizsgálóbizottság alakult Kónya Imre MDNP-s képviselő, volt belügyminiszter vezetésével, amely jelentéstervezetet nyújtott be a visszaélésekről.⁶⁷ Bár a tervezetet a kormánytöbbség elutasította, érdemes kiemelni legfontosabb megállapításait. A gyülekezések bejelentésére, a törvény alkotói szerint azért van szükség, hogy a hatóság a rendezvény zavartalan megtartását biztosítsa, és zavartalan lefolytatásához szükség esetén segítséget nyújtson. Az Antall-Boross-kormány idején a rendőrség minden bejelentett tüntetés megtartását tudomásul vette, ehhez képest 1997. október 29-én a rendőrség a METÉSZ-tüntetés adott helyen és időben való megtartását megtiltotta. A rendőrség nem tett eleget a rendezvények rendjének biztosításával kapcsolatos rendőri feladatokról szóló 15/1990 (V.1.) BM-rendelet 4.§ (5) bekezdésében foglalt, a gyülekezési törvénnyel összhangban álló kötelezettségének, amely előírja, hogy a közrendvédelmi szerv „az esetleges megtiltást megalapozó körülményre hívja fel a szervező figyelmét, és tájékoztassa, hogy ez a hely, vagy időpont megváltoztatásával elhárítható”. Az egyeztetés elmaradásának okairól jegyzőkönyv nem készült. A BRFK Jogi Főosztályán 1997. október 29-én készült egy dokumentum.⁶⁸ A feljegyzés gyakorlatilag felhívás a Ptk. 5. §-a szerint minősülő joggal való visszaélésre, további alkotmányos sértésre.⁶⁹ Azt javasolták ugyanis, hogy a jogszabályban rendelkezésükre álló idő felhasználásával,- amely egyrészt a határozat meghozatala tekintetében 48 óra, másrészt a kézbesítés tekintetében 24 óra,- előzzék meg, hogy a szervező a demonstráció

---

⁶⁵ Magyar Nemzet, 1997. november 4, 5. o.

⁶⁶ Az Országgyűlés Hiteles Jegyzőkönyve. Az Országgyűlés 1997. évi őszi ülészakájának 27. ülésnapja 1997. november 10-én, hétfőn.

⁶⁷ A Magyar Köztársaság Országgyűlése által az 1997. november 3-ára bejelentett, és a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 8. §-ának, és 9. §-ának (2) bekezdésében foglaltak szerint betiltott rendezvénnyel kapcsolatos kérdések kivizsgálására létrehozott vizsgálóbizottság jelentéstervezete 1998. március 11-én (a továbbiakban Kónya-jelentés).

⁶⁸ A 124-2-223/1997. számon írt BRFK Hivatala Jogi Osztály feljegyzés.

⁶⁹ Az Alkotmány 57. § (5) bekezdés, azaz a jogorvoslathoz fűződő alapjog alkotmányos sérelme.

bejelentett időpontja előtt 3 nappal bírósági határozatot kezdeményezzen. A feljegyzésben a határozat 1997. október 30-i 14:00 és 14:30 közti kézbesítést javasolták, megakadályozva a szervező aznapi jogorvoslatának lehetőségét. Miután Zacsek a határozatot, még annak kézbestése előtt a rendőrségen személyesen átvette, és a bírósági felülvizsgálat iránti kérelmet⁷⁰ még aznap beadta, a rendőrség e szándéka meghiúsult. A Kónya-bizottság jelentés-tervezete⁷¹ megállapította, hogy „a METÉSZ 1997. november 3-án tervezett rendezvényét betiltó rendőrségi határozat jogszabálysértő. A határozat előkészítése során az eljáró hatóságot nem a rendezvény törvényes keretek között való megtartásnak elősegítése, hanem megakadályozásának szándéka vezette”.⁷² A jelentés ugyan a 11:00 és 12:00 közti gyalogos gyülekezést, új, be nem jelentett demonstrációnak, és így a rendőrségi kizorítást jogszerűnek, Zacsek Gyula előállítását, és Pongráz Gergely megbilincselését jogsértőnek tekintette. Ez utóbbi cselekmény elkövetői egyúttal megsértették a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 3/1995 (III. 1) BM-rendelet (RSzSz) 54. § (4) és (6) bekezdését, mivel az szükségtelen, és megalázó módon történt. A jelentéstervezet szerint a zászlókkal és transzparenszekkel vonuló gépkocsi vezetőjének és utasának előállítása, a Kossuth-téri tömegoszlatás, illetve az 1956-os emlékhelynél térdeplő asszony eltávolítása jogsértő volt. A jelentés kiemeli, hogy a szabálysértési eljárások során számos eljárásjogi jogszabálysértés történt, nem hallgattak ki tanúkat, az első határozat már 1997. november 3-án megszületett, és a gyülekezés rendjének megsértése miatt nem a rendezvény szervezőjével, hanem egyszerű résztvevőkkel szemben indult eljárás.⁷³

Az előállítottakkal szemben a szabálysértési eljárást megszüntették, többen, így Zacsek Gyula kártérítési pert nyertek, végül a bíróság a Demokrata című hetilap főszerkesztője, Bencsik András által indított perben kimondta a tüntetés oszlatásának jogellenességét. A továbbiakban ezen eljárások részleteiről fogok szólni.

---

⁷⁰ Dr. Zacsek Gyulának a Budapesti Rendőrfőkapitány 122-1/223/2997 számon, 1997. október 29-én hozott határozata ellen, 1997. október 30-án benyújtott bírósági felülvizsgálat iránti kérelme.

⁷¹ A Magyar Köztársaság Országgyűlése által az 1997. november 3-ára bejelentett, és a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 8. §-ának, és 9. §-ának (2) bekezdésében foglaltak szerint betiltott rendezvényvel kapcsolatos kérdések kivizsgálására létrehozott vizsgálóbizottság jelentéstervezete 1998. március 11-én, továbbiakban Kónya-jelentés.

⁷² Kónya-jelentés, 7. o.

⁷³ Kónya-jelentés, 7. o.

2.1.1. Az 1997. november 3-i METÉSZ-tüntetés megtartásának rendőrségi megtiltása adott helyszínre és útvonalra vonatkozóan

Zacsek Gyula a Mezőgazdasági Termelők Érdekvédelmi Szövetsége (METÉSZ) nevében 1997. október 27-én bejelentést tett arról, hogy 1997. november 3-án forgalomlassító figyelemfelkeltő felvonulást tart Budapesten. A résztvevők 11 és 12 órakor gyülekeztek volna a Múcsarnok előtt, majd kb. 50-200 gépjárművel autós mozgó demonstrációt tartottak volna Budapest főútjain, gyalogostempóban. A tüntetés célja a termőföld külföldi kézbe juttatása elleni tiltakozás volt. A bejelentés tartalmazta a rendezvény útvonalát, és azt is, hogy a résztvevők a forgalomtól függően, várhatóan 18 órakor érkeznek vissza a Hősök terére. Dr. Berta Attila dandártábornok Budapest akkori rendőr-főkapitánya még aznap 15 órakor hozott határozatában az 1997. november 3-án 12:00 és 18:00 közötti időben tervezett közterületi rendezvény megtartását a megjelölt helyszínen és időben a Gyt. 8. § (1) bekezdésére hivatkozva megtiltotta, azzal az indoklással, hogy forgalomtorlódás miatt, csúcsforgalomban a rendezvény megtartása a közlekedés aránytalan sérelmével járna. Zacsek 1997. október 30-án a közigazgatási határozat elleni felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, arra hivatkozva, hogy a demonstráló autósok folyamatosan haladnak, továbbá a türelmetlenebb autósok a mellékutcákon gyorsabban is tudnak céljukhoz érni. A Pesti Központi Kerületi Bíróság végzésében a kérelmet elutasította. A bíróság végzését a BRFK Közlekedésrendészeti Főosztályának adataira alapozta, amely az adott területen adott időpontban áthaladó járművek számára vonatkozik.⁷⁴

---

⁷⁴ A Pesti Központi Kerületi Bíróságnak 2. Pk. 211.204/1997/1 számon, 1997. október 31-én hozott, a rendezvény adott időpontban és útvonalon való megtartását megtiltó rendőrségi határozatot jóváhagyó végzése.

2.1.2.Szabálysértési eljárások a tüntetés kapcsán

Miután a bíróság a demonstrációt 12 óra és 18 óra között a megjelölt útvonalra vonatkozóan nem engedélyezte, Dr. Zacsek Gyula 11 órakor szervezőként megjelent a Hősök terén, hogy ott a jelenlévőknek szórólapot osszon. A rendőrség Zacseket az akkor hatályos szabálysértési törvény - az 1968. évi I. törvény - szerinti gyülekezési joggal való visszaélés szabálysértése miatt előállította. A BRFK XIV. kerületi Rendőrkapitányság, mint első fokú szabálysértési hatóság 1997. november 4-én kelt határozatában a fenti szabálysértés elkövetése miatt 25. 000 forint szabálysértési bírsággal sújtotta Zacseket, aki 1997. november 18-án fellebbezést nyújtott be a határozat ellen. A fellebbezés indokául előadta, hogy a demonstráció adott helyszínre és időre vonatkozó megtiltását elfogadta, és 11 órakor a Hősök terén azért jelent meg, hogy a rendezvény elmaradásáról azokat is tájékoztassa, akik erről korábban nem szereztek tudomást. A BRFK Igazgatásrendészeti alosztálya, mint az akkor hatályos szabálysértési törvény szerinti másodfokú szabálysértési hatóság az elsőfokú határozatot jóváhagyta. 1998. január 21-én Zacsek törvényességi kérelmet nyújtott be a fővárosi főügyészhez, azt kérve, jogkörénél fogva nyújtson be halasztó hatályú óvást. Kérelmében arra hivatkozott, hogy az akkor hatályos gyülekezési törvény rendelkezései szerint a rendőrség a demonstráció megtartását egy meghatározott időpontra, vagy helyszínre, nem pedig időpontra és helyszínre vonatkozóan tilthatta volna meg, a rendőrség viszont a tiltó határozatot mind helyszínre, mind időpontra vonatkozóan hozta meg. A szabálysértési előállítás és bírság nemcsak a gyülekezési törvénnyel volt ellentétes, hanem a jogerős tiltó határozattal is, mivel ez utóbbi a 11 óra és 12 óra közötti gyülekezést nem tiltotta meg, Zacseket mégis a fenti időpontban állították elő. Ezzel egyidejűleg Zacsek a Pesti Központi Kerületi Bírósághoz is fordult közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata címén. A PKKB 7. K. 60. 888/98/4 számú, 1998. május 7-én hozott végzésében Zacsek bírósági felülvizsgálat iránti kérelmét elutasította, tekintettel arra, hogy a konkrét szabálysértési eljárásban a hatályos törvény nem tette lehetővé a határozat bírósági felülvizsgálatát. Zacsek a végzés ellen fellebbezett, hivatkozva arra, hogy az Országgyűlés a 63/1997 (XII. 12.) AB határozat ellenére még nem alkotta meg az alkotmánnyal összhangban lévő új szabálysértési törvényt, kérve, hogy *de lege ferenda* jogalapon adjanak helyt keresetének. A Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság a 60. Kfv. 33. 945/1998/2 számon, 1998. szeptember 25-én hozott végzésében a fellebbezést elutasította, tekintettel arra, hogy a bíróságok feladata kizárólag a hatályos törvények vizsgálata.

A Fővárosi Főügyészség 1998. február 26-án kelt válaszában közölte, hogy a kérelemnek megfelelően óvást nyújtott be, mivel az első- és másodfokú szabálysértési eljárás során számos hiányosságot tapasztalt, többek között bizonyítási eljárásra, így tanúk meghallgatására sem került sor. Az ügyészi óvás folytán megtartott ismételt meghallgatáson Zacsek kiemelte: a szervezők bejelentése a rendezvény lebonyolítását három szakaszban tárgyalta. A rendőrségi határozat, és az ezt megerősítő bírósági végzés kizárólag a második, 12 és 18 óra közti, utcai autós felvonulást tiltotta meg, a 11 óra és 12 óra közötti a Hősök terén tartott gyülekezést nem, ezért a szabálysértési előállítás jogszerűtlen volt. Az ismételt eljárás során tanúmehhallgatásra került sor, a rendőrtanúk a rendőrség álláspontját, az előállítás jogszerűsét emelték ki, valamint azt állították, hogy a rendezvény szervezője az adott időpontra és útvonalra betiltott demonstrációt, egyes résztvevők állítása, és egyes transzparensek tanúsága szerint a tiltás ellenére meg akarta tartani, álláspontjuk szerint ezért került sor a szabálysértési előállításra. E szempontból különösen tanulságos Túri Sándor rendőr ezredesnek, a demonstrációt biztosító ezred parancsnokának nyilatkozata, amely több helyen is a rendezvény megtiltására utal, illetve arra, hogy a közlekedést nem zavaró parkolóhelyen, mint a közlekedés útvonalába nem eső gyülekezőhelyen tartott szónoklatok is megvalósítják a tiltott demonstrációt. Az 1989. évi III. törvény azonban sem akkor hatályos, sem jelenleg hatályos formájában nem teszi lehetővé a gyülekezési jog hatálya alá eső rendezvény megtiltását, kizárólag annak adott helyszínen, vagy útvonalon való megtartásának megtiltását. Ha tehát a demonstrációt más útvonalon, pl. kizárólag járdán és parkolóban tartják meg, az a közlekedés rendjének semmilyen sérelmével nem jár, ez esetben a résztvevők véleményüket törvényesen kinyilváníthatják. A XIV. Kerületi Rendőrkapitányság az ismételt eljárás során 1998. október 6-án hozott ismételt határozatában az ügyészi óvást figyelmen kívül hagyva továbbra is megállapítottak találta a gyülekezési joggal visszaélés szabálysértését, azonban a korábbi határozattal ellentétben nem a megtiltott rendezvény szervezése, hanem egy újabb, még be nem jelentett demonstráció szervezésének megkezdése miatt. A rendőrség szerint a szabálysértés elkövetését a megidézett rendőr tanúk vallomása, továbbá Zacseknek a Nap Kelte adásában tett nyilatkozata bizonyította, amely „más rendezvény” megtartásáról szól. A határozat a Zacsek Gyulára kirótt pénzbírság összegét 25.000 Ft-ról 30.000 Ft-ra emelte. A határozat ellen Zacsek Gyula 1998. október 18-án fellebbezést nyújtott be, arra hivatkozva, hogy a határozat sérti az ekkor hatályos szabálysértési törvény 10. § (1) bekezdését, amely kizárja, hogy a szabálysértési hatóság egy eredetileg fel sem

merült másik cselekmény körében folytasson eljárást, illetve marasztaló határozatot hozzon. Kiemelte, hogy szervezés fogalmilag passzív megatartással nem valósítható meg, aktív szervezésre pedig a rendőrtanúk nyilatkozata sem utal, továbbá azt is, hogy a parkolóban való gyülekezést azért sem tiltotta meg a rendőri határozat, mert a parkolóban tartott tüntetés jellegénél fogva nem volt hatással a közlekedés rendjére. A BRFK Igazgatásrendészeti Főosztálya 1998. november 12-én hozott másodfokú határozatában az elsőfokú szabálysértési határozatot jóváhagyta, indoklásában ragaszkodva ahhoz, hogy a szabálysértés a tiltó határozat által megjelölt helyen és időben történt, amely nem felelt meg a tényeknek, mivel a rendezvény megtartását megtiltó rendőrségi határozat 11: 00 és 12: 00 közti időintervallumra vonatkozóan nem tiltotta meg a demonstrációt. 1998. december 7-én Zacsek Gyula ismét törvényességi kérelmet nyújtott be a fővárosi főügyészhez, halasztó hatályú óvás benyújtását kérve, indoklásában kiemelte, hogy az elsőfokú szabálysértési határozat a törvényi rendelkezések ellenére hat hónapon túl másik cselekmény miatt folytatott eljárást, illetve azt, hogy a másodfokú határozatból az sem derül ki, melyik szabálysértési tényállás miatt marasztalták el. A főügyészség a törvényességi kérelem benyújtását követően ismételten bekérte a szabálysértési eljárás iratait a rendőrségtől.

A BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányság 1998. december 18-án hozott határozata Zacsek szabálysértési bírságát annak meg nem fizetése miatt hatnapi elzárásra változtatta. Zacsek a határozat ellen 1998. december 29-én közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránti kérelemmel a Pesti Központi Kerületi Bírósághoz is fordult, arra hivatkozva, hogy a határozat törvény-és alkotmányellenes. Törvénytörő, mivel a szabálysértési törvény 18.§ (1) bekezdésével ellentétben nem vizsgálta meg azt, hogy a szabálysértési bírság eljárás alá vont munkabéréből, vagy egyéb járandóságából behajtható-e. Alkotmányellenes pedig azért, mert az Alkotmánybíróság 63/1997 (XII.12) AB határozatával az Sztv. 18. §-át hatályon kívül helyezte, mivel az ellentétes az Alkotmány 55.§-ával, továbbá az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről szóló Egyezmény 5. cikkely a) pontjába ütközik, melyek szerint senkit sem szabad szabadságától önkényesen megfosztani. Hivatkozott továbbá arra, hogy a szabálysértési bírság elzárásra való átváltoztatása azért sem lehetséges, mert annak egyéves elévülési határideje lejárt. 1999. január 4-én, miután a Zacsek szabálysértési bírságát elzárásra változtató határozat jogerőre lépett, az egykori országgyűlési képviselő sajtótájékoztatót tartott, amelyben tájékoztatta a közvéleményt az ellene folyó törvénytelen eljárásról, és

közölte, nem vonul be Baracskára a jogsértő elzárást letölteni. A sajtótájékoztatót követően Zacsek elzárásának foganatosítására nem került sor.

A Fővárosi Főügyészség Dr. Zacsek Gyula törvényességi kérelme nyomán 1999. január 15-én kelt V. 718/1998/3-I. számon óvást jelentett be, amelyben kezdeményezte a szabálysértési hatóság 154-3590/4/97.számú határozatának, továbbá a másodfokú szabálysértési hatóság 176-2999/4/97. számú határozatának hatályon kívül helyezését. A BRFK Igazgatásrendészeti Főosztály Jogorvoslati Alosztálya 176-2999/6/97. számú határozatában az ügyészi óvásnak helyt adott, és a szabálysértési eljárást bizonyítottság hiányában az 1968. évi I. tv 48. § 1.) d) pontja alapján megszüntette. A határozat rögzíti, hogy a bíróság által jóváhagyott rendőrségi tiltó határozat a rendezvény megtartását adott útvonalra 12 és 18 óra közt tiltotta meg. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem bizonyítható, hogy Zacsek akár az adott útvonalra és időpontra vonatkozóan megtiltott rendezvény megtartását, akár egy másik be nem jelentett rendezvény megtartását szervezte, vagy szervezni kezdte volna.

2.1.3.Zacsek Gyula kártérítési pere a jogellenes szabálysértési előállítás miatt

Dr. Zacsek Gyula 1999. október 25-én a Ptk. 349. § (1) bekezdése szerinti államigazgatási jogkörben elkövetett kár megtérítése címén keresetet nyújtott be Budapesti Rendőr-főkapitányság alperes ellen. Felperes a keresetben kérte a bíróságot, hogy kötelezze alperest arra, hogy fizessen meg 5. 000. 000 Ft nem vagyoni kártérítést. A BRFK 1999. december 13-án előterjesztett ellenkérelmében kérte a kereset elutasítását. Alperes, annak ellenére, hogy a tüntetés megtartását csak 12 óra és 18 óra közt tiltotta meg, továbbra is arra hivatkozott, hogy tiltott rendezvény megtartásának szándéka miatt állította elő felperest. Alperes szerint felperes politikai megítélésében bekövetkező negatív változásokhoz eljárása nem járult hozzá. A felperes személyes meghallgatására a 2000. január 6-i első tárgyaláson került sor.⁷⁵ Felperes előadta, hogy az ellene indult szabálysértési eljárás miatt elvesztette lehetőségét arra, hogy az 1998. évi országgyűlési választáson képviselőjelölt legyen, számos sajtótermék, és a politikai élet több szereplője negatív tartamú nyilatkozatot tett ellene, és egészségi állapota is megromlott. A 2000. március 2-án tartott folytatólagos tárgyaláson a felperest ért pszichikai és fizikai

---

⁷⁵ 6. P. 28.134/1999/4 ügyszámú peres irat.

sérelmekre vonatkozóan tanúkat hallgattak meg.⁷⁶ A felperes új jogi képviselője útján, 2001. szeptember 10-én keresetmódosítást nyújtott be, amelyben kérte, hogy a Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontja szerint állapítsák meg, az alperes BRFK megsértette jó hírnévhez fűződő jogát, amikor közleményében azt állította, hogy felperes engedély nélküli tüntetést tartott, szervezett, illetve ilyen rendezvényen vett részt. Alperes ugyancsak megsértette felperes személyi szabadságát, és emberi méltóságát, amikor jogalap nélkül előállította, és az előállítás során szabadságát korlátozta. Felperes kérte, hogy a Ptk. 84. § (1) bekezdés c) pontja szerint a bíróság kötelezze alperest arra, hogy elégtételként jelentessen meg közleményt minden országos napilapban, országos sugárzású televíziós csatornán, illetve rádióadásban meg kell jelennie, illetve el kell hangzania. Felperes a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja alapján kérte, hogy az alperes fizessen meg neki 5. 000. 000 nem vagyoni kártérítést. Az összeg indokoltságát felperes egész életére kiható lelki sérelmeire alapozta, melyet a tanúvallomások is megerősítettek. 2001. szeptember 18-án⁷⁷ a bíróság elrendelte a felperes és alperes által bizonyítékként csatolt videókazetták megtekintését. Ezt követően tanúként hallgatta meg Turi Sándor rendőrezredest, a tüntetést biztosító BRFK Közrendvédelmi osztály akkori parancsnokát, aki megismételte, hogy miután a megjelentek magatartása arra utalt, hogy a betiltott demonstrációt, vagy egy másik, be nem jelentett tüntetést akarnak tartani, ezért került sor felperes előállítására. Felperes kiemelte, az adott időpontra nem volt tiltó határozat.

A Fővárosi Bíróság 2001. szeptember 19-én hozott elsőfokú ítéletében⁷⁸ megállapította, hogy alperes megsértette a felperes személyiségi jogait, ezért kötelezte az alperest, hogy fizessen meg felperesnek 500. 000 Ft nem vagyoni kárt, illetve 25. 000 Ft. perköltséget. Kötelezte továbbá alperest, hogy az ítélet jogerőre emelkedését követő 15 napon belül, saját költségén jelentessen meg a Népszabadság, Népszava, és Magyar Hírlap című napilapokban, valamint a Magyar Televízió és a Magyar Rádió hírműsoraiban egy közleményt, amelyben kijelenti, a felperessel szemben az 1997. november 3-i rendezvény szervezésével kapcsolatban indult, bizonyítottság hiányában megszüntetett szabálysértési eljárás, annak súlyos eljárási hibái, és hosszú időtartama miatt megsértették felperes személyhez fűződő jogait. A bíróság nem tartotta megállapíthatónak azt, hogy a bizonyos sajtótermékekben elhangzott, a felperes jó hírnevét sértő sajtócikkek az alperes

---

⁷⁶ 6. P. 28.134/1999/6 ügyszámú peres irat.

⁷⁷ 6. P. 28.134/1999/18 ügyszámú peres irat.

⁷⁸ A Fővárosi Bíróság 2011. szeptember 19-én, 6. P. 28.134/1999/19. számon hozott ítélete.

nyilatkozatait, állításait tartalmazták volna, illetve a sajtótájékoztatót sem az alperes tartotta. Nem fogadta el a bíróság azon felperesi érvelést sem, hogy a 11 és 12, óra közti időszakra vonatkozóan a demonstráció engedélyezett lett volna, mivel, a bíróság értelmezése szerint a gyülekezési idő része a betiltott tüntetésnek. A szabálysértési előállítás során azonban, miként azt a kétszeri ügyészi óvás során a Fővárosi Főügyészség is megállapította, több súlyos eljárási jogszabálysértés történt. E jogszabálysértések egy részét az első ügyészi óvást követő ismételt eljárás során ismét elkövették. A fentiek miatt elhúzódó eljárás miatt felperes bizonytalanságban élt, egészsége, politikai karrierje, baráti kapcsolatai, családi élete mindezt megsínylette. A károk egy részével kapcsolatban a bíróság nem állapította meg az okozati összefüggést, ezért 500. 000 Ft-ban állapította meg a nem vagyoni kár összegét.

Felperes jogi képviselője útján 2001. október 4-én fellebbezést nyújtott be, melyben nem vagyoni kártérítési igényét 10. 000.000 Ft-ra, és annak járulékaira emelte, továbbá kérte, hogy az elégtételül szolgáló sajtóközleményben a rendőri intézkedések, a szabálysértési eljárás jogellenessége, és az alperes által adott nyilatkozatok által a felperes jó hírnevét ért sérelem is legyenek feltüntetve a nem vagyoni kártérítés jogalapjaként. Felperes azt is kérte, hogy a közleményt további médiumokban, így a Magyar Nemzet és Napi Magyarország című napilapokban is jelentessék meg. Alperes szintén fellebbezett, kérve felperes keresetének teljes elutasítását, arra hivatkozva, hogy az elhúzódó eljárás nem okozott felperesnek kárt, és a tüntetés oszlatása végső soron nem volt jogellenes. A Legfelsőbb Bíróság 2001. május 26-án hozott, másodfokú, jogerős ítéletében⁷⁹ az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és megállapította, hogy alperes megsértette felperes személyes szabadságát és emberi méltóságát, az által, hogy 1997. november 3-án jogellenesen előállította, és őrizetbe vette. A bíróság a kártérítés tőkeösszegét ennek megfelelően 1. 000. 000 Ft-ra emelte. A bíróság feljogosította a felperest arra, hogy a jogerős ítéletnek a jogsértést megállapító rendelkezését 30 napon belül egy országos napilapban, és egy elektronikus médiumban, az alperes költségén egy alkalommal nyilvánosságra hozza. Egyebekben a bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az ítélet indoklásában megemlítette, hogy a Fővárosi Bíróság a Bencsik András által indított, alább ismertetendő ügyben hozott jogerős ítéletében⁸⁰ időközben megállapította, hogy az 1997. november 3-i

---

⁷⁹ A Legfelsőbb Bíróságnak, mint másodfokú bíróságnak **Pf. IV. 26. 7282001/8.** ügyszámon, 2001. május 26-án hozott jogerős ítélete.

⁸⁰ A Fővárosi Bíróság **47. P. 20756/2003/2.** számú ítélete.

tüntetés rendőrségi oszlatása jogellenes volt. Felperes, mint a tüntetés szervezője terhére alperes nem bizonyított semmi olyan jogellenes magatartást, amely indokolta volna előállítását és őrizetbe vételét. Felperessel szemben a szabálysértési eljárás megszüntetésre került, utóbb a tüntetés oszlatása is jogellenesnek bizonyult, így alperes megsértette felperes személyes szabadságát, és az elfogás nyilvánossága miatt emberi méltóságát is. Nem tartotta azonban bizonyítottnak a Legfelsőbb Bíróság azt, hogy a felperessel kapcsolatban a sajtóban megjelent jó hírnevet sértő állításokért alperes felelős lenne.

2.1.4. Bencsik András által indított per az oszlatás jogellenességének megállapításra

Bencsik András újságíró, a Demokrata című hetilap főszerkesztője, mint a METÉSZ 1997. november 3-i betiltott rendezvény egyik résztvevője 1997. november 17-én keresetet nyújtott be a Pesti Központi Kerületi Bíróságon, kérve a bíróságot, állapítsa meg, hogy a rendőrségi oszlatás jogellenes volt, s a rendőrség fellépése során megsértett számos eljárási jogszabályt. Alperes 1998. január 23-án nyújtotta be ellenkérelmét, melyben arra hivatkozott, hogy a tüntetés oszlatása jogszerű volt, mivel a helyszínen megjelentek arra készültek, hogy a rendezvényt, a tilalom alá eső útvonalon, és időpontban a tilalom ellenére megtartsák. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 1998. június 9-én hozott ítéletében⁸¹ felperes keresetét elutasította. Az ítélet indoklása szerint, a tömeg, a transzparenszek és, bekiabálások alapján azzal a szándékkal gyülekezett, hogy a betiltott demonstrációt az eredeti helyszínen és időpontban tartsák meg. A Gyt. 14. § (1) bekezdése szerint a tiltó határozat ellenére megtartott rendezvényt a rendőrség feloszlatja. A Gyt. 14. § (3) szerint a feloszlattal érintett rendezvény résztvevője 15 napon belül pert indíthat a feloszlattal jogszerűségének vizsgálatára. A fentiek alapján az oszlatás, az ítéletben foglaltak szerint jogszerű volt. Az ítélet nem tartotta bizonyítottnak felperes perképességét sem, mivel azt videóval, és írásbeli tanúvallomással nem igazolta.

Bencsik András perújítása következtében az eljárás újra indult. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2002. október 16-án kelt ítéletében⁸² felperes keresetét elutasította. A perújítás alapját egy Bencsik Andrásnak a tüntetésen való jelenlétét igazoló videó felvétel képezte. Ezen új bizonyíték alapján felperes perindítási jogosultságát az új ítélet bizonyítottnak találta. Ugyanakkor felperes érdemi védekezését a bíróság elutasította, mivel szerinte a

⁸¹ A Pesti Központi Kerületi Bíróság **13. K. 73. 611/1997/9.** számon, 1998. június 4-én hozott ítélete.

⁸² A Pesti Központi Kerületi Bíróság **12. P. 52. 541/2002/2** számon, 2002. október 16-án hozott ítélete.

tiltó határozat a rendezvény egészére vonatkozott akkor is, ha abban csak a 12 és 18 óra közti részét jelölte meg, mivel az előzetes időszak a rendezvény megtartása céljából való gyülekezésnek számít. Az ítélet szerint szervező kötelessége lett volna, hogy a tömeget távozásra szólítsa fel, de mivel ez nem történt meg, illetve a tömeg nem távozott, ezért jogszerűen került sor a rendezvény oszlatására.

Felperes az ítélettel szemben fellebbezést nyújtott be. Fellebbezésében kiemelte, hogy a gyülekezési jog mindenkit megillető szabadságjog, e jog mindenkit megillet a Magyar Köztársaság területén, nem szorul engedélyezésre, magát a tüntetést, a rendőrségi szóhasználattal ellentétben, nem lehet betiltani. A rendőrségnek mindössze arra van joga, hogy meghatározott feltételek esetén egy rendezvénynek adott helyszínen, vagy időben való megtartását megtiltsa. Miután a tiltás a 11 és 12 óra közti időszakra nem terjedt ki, ezért az oszlatás jogellenes volt. A Fővárosi Bíróság 2003. október 7-én hozott jogerős ítéletében⁸³ az első fokú ítéletet megváltoztatta, és felperes keresetének helyt adott. Az ítélet indoklása kimondta, a rendezvényt a szervezők 11 és 18 óra közti időpontra jelentették be, a rendőrség csak 12 és 18 óra közötti időpontra vonatkozóan hozott tiltó határozatot, így a demonstrációnak a Múcsarnok parkolójában 11 és 12 között tartott részének megtartását a rendőrségi határozat tudomásul vette. Ennek értelmében az oszlatás e helyen és időintervallumban jogellenes volt. Alperes BRFK felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Legfelsőbb Bírósághoz, melyben arra hivatkozott, hogy az a gyakorlat, hogy egy demonstrációt részrendezvényekre osztanak, ellentétes a Legfelsőbb Bíróság jogegységi gyakorlatával. A Legfelsőbb Bíróság 2004. február 13-án hozott végzésében⁸⁴ alperes felülvizsgálati kérelmét elutasította. A végzés szerint alperes hivatkozása alaptalan, és a Fővárosi Bíróság jogerős ítélete a demonstrációt nem elvi élel, hanem a konkrét bejelentés, és a rendőri határozat kapcsán a konkrét esetre vonatkozóan bontotta részekre. A Legfelsőbb Bíróság végzésével a Demokrata főszerkesztője által indított per kapcsán a bíróság véglegesen megállapította, hogy a rendőrség jogellenesen oszlatta fel a METÉSZ-tüntetést.

2.1.5. Jogszabályváltozások a 63/1997 (XII.12) AB határozat kapcsán

⁸³ A Fővárosi Bíróság 2003. október 7-én kelt **47. Pf. 20. 756/2003/2** számú jogerős ítélete.

⁸⁴ A Legfelsőbb Bíróság **Pfv. E. 20. 276/2004/2.** számon, 2004. február 13-án hozott végzése.

Az Alkotmánybíróság fent említett 63/1997 (XII.12) AB határozata a szabálysértési eljárásról szóló 1969 évi I. törvény 18. §. és 71/A §. rendelkezéseit, illetve a 6. § (1) bekezdésének második mondatát alkotmányellenesség címén megsemmisítette. Az Alkotmánybíróság e határozatában ugyanakkor kimondta, hogy az Országgyűlés a szabálysértési jognak az Alkotmány 50. § (2) bekezdéssel, és 57. §. (1) és (5) bekezdései követelményeinek megfelelő újraszabályozásra vonatkozó jogalkotói feladatait elmulasztotta, ezért felhívta az Országgyűlést, hogy a szükséges jogalkotást 1998. december 31-éig végezze el. Az Alkotmány 50. § (2) bekezdése szerint a bíróság ellenőrzi a közigazgatási határozatok törvényességét, az 57. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van arra, hogy az ellene felhozott vádat független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el. Az 57. § (5) bekezdése szerint a Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslással élhet minden bírósági, közigazgatási, és más hatósági döntés ellen.

Az említett alkotmánybírósági döntést megelőzően a szabálysértési hatóság határozatai ellen nem lehetett bírósághoz fordulni, s ez a Zacsek-ügyben is látható visszaélésekhez vezetett. A rendőri szabálysértési hatóságnak felettes szerve a rendőri hierarchia szerinti, a rendőrség keretein belüli felettes szervként nem számított pártatlan és független szervnek, s így a rendőri intézkedéseket másodfokon majdnem minden esetben jóváhagyta. A jogsértő szabálysértési marasztaló határozatok ellen csak rendkívüli jogorvoslással lehetett fordulni a bírósághoz, illetve ügyészi óvás iránti kérelmet lehetett benyújtani. Ez alól kivétel csak a pénzbírságot elzárásra változtató határozat volt, amely ellen minden esetben bírósági felülvizsgálatnak volt helye. A fenti AB-határozatnak megfelelően az új összetételű parlament megalkotta az új szabálysértési törvényt, az 1999. évi LXIX. törvényt, amely lehetővé tette a szabálysértési határozatok elleni bírósághoz fordulás lehetőségét. Ami a korábbi Sztv. (1968. évi I. tv) szabálysértési bíróságot meg nem fizetés esetén elzárásra átváltoztatást szabályozó 18. §-át illeti, e rendelkezést az alkotmánybíróság azért semmisítette meg, mert a jogszabály szerint a szabadságelvonó intézkedést nem a független, pártatlan bíróság, hanem az ügyben szabálysértési hatóságként eljáró rendőrség szabta ki. Az 1999. évi LXIX. törvény fenti rendelkezés helyébe lépő 17. § (1) bekezdése szerint a szabálysértési bíróság akkor váltható át közérdekű munkára és elzárásra, ha az a közigazgatási eljárás általános szabályai szerint, vagy adók módjára nem hajtható be. Az új Sztv. 36. § (1) bekezdése szerint a szabálysértési hatóság határozata ellen benyújtott kifogást a helyi bíróság bírálja el. A 36. § (2) bekezdése szerint az olyan ügyekben, ahol

elzárás is kiszabható, első fokon a helyi bíróság jár el szabálysértési hatóságként. Az elsőfokú bíróság határozata elleni fellebbezést a megyei bíróság bírálja el. A bírósági jogorvoslat lehetősége számos 2002. és 2010. közti ügyben lehetővé tette, hogy az eljárás alá vontak számára a független és pártatlan bíróság szolgáltatson igazságot.

2.2 A 2003. október 2-i Kvassay hídi tüntetés

2003. október 2-án civilek spontán demonstrációt, ún. flash-mobot tartottak tiltakozásul az ellen, hogy a Medgyessy-kormány bezárásra ítélte a nagy múltú csepeli Weiss Manfréd Kórházat. Az említett nap reggelén egy tízfős csoport jelent meg a Csepelt Dél-Pesttel összekötő ún. Kvassay-zsilip hídjánál. A rendőrség, miután értesült a be nem jelentett spontán tüntetésről, a helyszínen megjelent, és a be nem jelentett rendezvény résztvevőit távozásra szólították fel. A békés tüntetők a helyszínen maradtak, és tiltakozásuk jeléül 1956-os lyukas zászlót bontottak. A rendőrök a résztvevőket rendbontás, és gyülekezési jog megsértése szabálysértése miatt a csepeli rendőrkapitányságon előállították, majd szabálysértési őrizetbe vették őket.⁸⁵ Az őrizetbe vett személyek között egy a helyszínen forgató televíziós társaság munkatársai is voltak, akiket a rendőrség azzal az indokkal vett őrizetbe, hogy nem igazolták újságírói minőségüket. Az egyik őrizetbe vett férfi megsérült, a BRFK gondoskodott a sebesült helyszíni ellátásáról.⁸⁶ Az őrizetbe vettek a BRFK Gyorskocsi utcai fogdájába szállították. Másnap, 2003. október 3-án gyorsított eljárás keretében hallgatta meg a csepeli bíróság a tíz tüntetőt és újságírót, akiket a rendőrség rendzavarás szabálysértésének elkövetésével gyanúsított. Kőszegi M. László, a Hungária Televízió operátőre elmondta, a rendőrök állításával szemben felmutatta újságírói igazolványát. A sérüléseket elszenvedett Sárközy Gyula elmondta, hogy sérülését a véletlenül rácsapódó börtönajtó okozta.⁸⁷ A bíróság a gyanúsítottakat jogerős végzésében felmentette, megállapítva, hogy miután semmi kirívóan közösségellenes magatartást nem követtek el, és az őket igazoltató rendőrökkel szemben ellenállást nem tanúsítottak, nem követték el a rendzavarás szabálysértését.⁸⁸

---

⁸⁵ Magyar Nemzet Online, archívum, 2003. október 2: Hídfoglalási kísérlet a Kvassay-zsilipnél.

⁸⁶ Magyar Nemzet Online, archívum, 2003. október 3. Ismét újságírókat tartóztattak le.

⁸⁷ Magyar Nemzet Online, archívum, 2003. október 3. A Kvassay-hídi tüntetők ügyéről tárgyaltak.

⁸⁸ Magyar Nemzet Online, archívum, 2003. október 4: 09:16 Felmentették a hídfoglalókat, 2009. október 6, 00:00, Nem volt rendzavarás a Kvassay-hídnál,

A Kvassay-hídi demonstráció résztvevői a jogellenes szabálysértési eljárások miatt kártérítési pert indítottak a Fővárosi Bíróságon a szabadsághoz fűződő személyiségi joguk megsértése miatt. A Nemzeti Jogvédő Alapítvány ügyvezetője, a korábban Zacsek Gyula jogi képviselőjeként is sikeres Dr. Gaudi-Nagy Tamás által képviselt Fekete László keresetét a Fővárosi Bíróság 2006. március 27-én hozott ítéletében⁸⁹ elutasította. Az ítélet szerint önmagában az a tény, hogy a szabálysértési bíróság utóbb megállapította, hogy felperes cselekménye nem szabálysértés, önmagában nem jelenti azt, hogy az alperes Budapesti Rendőr-főkapitányság jogszabályt sértett volna. Jogellenesség hiányában a bíróság a kártérítési felelősség megállapításának további elemeit nem vizsgálta. Az ítélet kiemelte a felperesi közrehatást, mely szerint a felperes a többi résztvevővel együtt önként vetette alá magát a rendőri eljárásnak. Felperes az ítélet ellen fellebbezett, kérve annak megváltoztatását, és alperesnek a keresetben foglalt elmarasztalását. Álláspontja szerint annak van tényleges jelentősége, hogy felperest az előállítás során milyen kár érte. Hivatkozott az Alkotmány 58.§ (1) bekezdésére, amely szerint felperes jogszerűen tartózkodott a helyszínen, a felperesnek és a többi résztvevőnek alperes utasítása ellenére semmilyen törvényi kötelezettsége nem volt a helyszín elhagyására. Az elsőfokú ítélet felperes érvelése szerint a bizonyítékokat okszerűtlenül mérlegelte, amikor nem vette figyelembe a felperes által csatolt videofelvételt. Ez utóbbi pedig egyértelműen bizonyítja, hogy felperes semmi olyan magatartást nem követett el, amelyből szabálysértés elkövetésére, kirívóan közösségellenes magatartásra lehetett volna következtetni. Alperes ellenkérelmében kérte a fellebbezés elutasítását, és az első fokú ítélet helybenhagyását arra hivatkozva, hogy a szabálysértési eljárást bizonyítékok hiányában megszüntető ítélet önmagában nem jelenthet alapot a kártérítés megítélésére.

A Fővárosi Ítéletkönyv 2006. november 9-én hozott⁹⁰ ítéletében felperes fellebbezésének helyt adott, és az első fokú ítéletet megváltoztatta. A másodfokú bíróság megállapította, hogy alperes a 2003. október 2-án foganatosított, a felperes személyes szabadságát korlátozó intézkedésekkel megsértette a felperes személyes szabadsághoz és emberi méltósághoz fűződő emberi jogát, és kötelezte az alperest arra, hogy fizessen meg felperesnek 500. 000 Ft nem vagyoni kárt, és annak a jogsértés napjától a jogerős ítélet napjáig járó törvényes kamatait. Az alperesnek nem volt semmilyen, a jogszabályban

---

⁸⁹ A Fővárosi Bíróság 2006. március 27-én, **21. P. 29. 543/2004/11** számon hozott ítélete.

⁹⁰ Pf. 20.910.2006/5. számú ítélet. Az ítélet megtalálható a Nemzeti Jogvédő Alapítvány honlapján www.nja.hu- a Kvassay-hídi ügy. A Fekete László felperes és BRFK alperes között, személyhez fűződő jog megsértése miatt folyó perben hozott jogerős ítélet teljes szövege. 2006. december 1.

megjelölt oka, vagy indoka, amely miatt őrizetbe vehette volna a felperest. A felperes nem zavarta a közlekedést, a közbiztonságot, a rendőri intézkedést nem akadályozta, fellépése nem volt erőszakos, magatartása nem adott okot arra, hogy az alperes vele szemben személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedést foganatosítson. A felperes által a rendőrségi fogdában kitöltött hozzájáruló nyilatkozat semmis, mivel a személyhez fűződő jogairól érvényesen senki sem mondhat le. Mivel a felperes magatartása nem indokolta őrizetbe vételét, személyes szabadságát a rendőrség annak hozzájárulása ellenében sem korlátozhatta. A Budapesti Rendőr-főkapitányság a jogerős ítélet ellenére a megítélt kártérítési összeget nem fizette meg, a felperes a követelést így kénytelen volt azonnali beszédési megbízás útján érvényesíteni.⁹¹

Alperes a jogerős ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, az önkéntes fizetés elmaradását azzal indokolva, hogy a kérelemben egyben kéri az ítélet végrehajtásának felfüggesztését. Alperes kérelmében előadta, hogy önmagában a szabálysértési bíróság határozata nem lehet alapja vétkes alperesi magatartás megállapításának. Azt is vitatta, hogy felperes önkéntes joglemondó nyilatkozata „társadalomellenes” lenne. A Legfelsőbb Bíróság 2007. szeptember 19-én hozott⁹² felülvizsgálati ítéletében alperes felülvizsgálati kérelmét elutasította, a Fővárosi Ítéletábla jogerős ítéletét helybenhagyta. Az ítélet indoklása kiemeli, a személyes szabadság jogellenes megsértése szükségképpen sérti az emberi méltóságot is. A szabálysértési ítélet szerint, az alperesi állásponttal ellentétben a szabálysértés elkövetése a bizonyított tényállás alapján nem állapítható meg. A bíróság megállapítja, a rendőrség más szabálysértés, így gyülekezési jog megsértése miatt eljárhatott volna a be nem jelentett tüntetés szervezőivel, így felperessel szemben. Ez utóbbi szabálysértés esetén a törvény nem ad lehetőséget szabálysértési őrizet kényszerintézkedésének alkalmazására. A Legfelsőbb Bíróság szerint a szabálysértési őrizet jogellenes alkalmazása önmagában elegendő okot ad a nem vagyoni kártérítés megítélésére. Fekete Lászlón kívül az őrizetbe vett újságíró, Kőszegi M. László, valamint további három tüntető részére ítélt meg jogerősen nem vagyoni kártérítést a bíróság, az öt károsult számára a bíróság összesen 2 millió 300 ezer forintot ítélt meg.⁹³

---

⁹¹ NJA-honlap, Kvassay hídi ügy. 2007. február 14. sikerre vezetett az újabb inkasszó a BRFK ellen.

⁹² A Legfelsőbb Bíróság 2007. szeptember 19-én, Pf. IV. 20. 549/2007 számon hozott⁹² felülvizsgálati ítélete. NJA-honlap, Kvassay-hídi ügy, 2007. november 27. A Legfelsőbb Bíróság hatályában fenntartotta a Kvassay-hídi perben egy meghurcolt tüntetőnek félmilliós kártérítést megállapító jogerős ítéletet.

⁹³ NJA-honlap, Kvassay-hídi ügy 2008. október 16, MNO, 2008. szeptember 12. Kártérítés az újságírónak.

2.3 Spontán tüntetés a Kempinski szálloda előtt a 2002. december 1-jei Medgyessy-Nastase találkozó miatt.

2002. december 1-jén Adrian Nastase román miniszterelnök hivatalos látogatást tett Budapesten. A román politikus a pesti Kempinski Hotelben fogadást tartott Románia nemzeti ünnepe alkalmából, amelyen megjelent Medgyessy Péter magyar kormányfő is. Az 1918. december 1-i gyulafehérvári román nemzeti gyűlés napja, amelyen az erdélyi románok kimondták elszakadásukat Magyarországtól, a magyarok számára gyásznapi, az első lépés Erdély tragikus elvesztése felé. A fentiek elleni tiltakozásul Bukta Dénesné, Lanczner Ferdinánd, és Tölgyesi Jánosné spontán tüntetést kezdett a Kempinski szálloda előtt. A rendezvényről az azonnali reakció szükségessége miatt nem tájékoztatták a rendőrséget. 2002. december 1-jén 15 órakor kezdődő demonstráción kb. 150 fő jelent meg. A tüntetők „Vesszen Trianon!” „Éljen Magyarország!” és „Medgyessy hazaáruló” jelszavakat skandáltak. A helyszínen megjelent rendőrök a fogadást zavaró hanghatásra hivatkozva a tüntetés feloszlatása mellett döntöttek. A rendőrség a tüntetőket a hotel közelében lévő park irányába szorította ki a helyszínről.⁹⁴ A tüntetés ezután önmagától feloszlott.

2002. december 16-án Bukta és társai pert indítottak a Pesti Központi Kerületi Bíróságon kérve a bíróságot, állapítsa meg a rendőri intézkedés jogellenességét. Felperesek a keresetben kiemelték, hogy a demonstráció teljesen békés volt, három nappal korábbi bejelentése pedig lehetetlen volt, mivel a magyar miniszterelnök részvételi szándéka a fogadáson csak egy nappal a fogadást megelőzően került nyilvánosságra. A Pesti Központi Kerületi Bíróság, mint első fokú bíróság 2003. február 16-án hozott első fokú ítéletében felperesek kérelmét elutasította, tekintettel arra, hogy a bíróság a hatályos jogszabályokat nem veheti figyelmen kívül, a gyülekezési törvény pedig a három napos bejelentési kötelezettség alól spontán tüntetés esetén sem ad kivételt. A bíróság megjegyezte, hogy szükséges lehet az ilyen gyülekezések pontosabb és kidolgozottabb körülírása, de ez nem a bíróságok, hanem az országgyűlés hatáskörébe tartozik. Az ítélet indoklásában azt is megemlítette, hogy az oszlatásra egy kisebb robbanás hangját követően került sor. A bíróság azt is kiemelte, hogy a rendezvények bejelentése a közlekedés rendjének

---

⁹⁴ MNO, 2002. december 1, 18:24. Kiszorították a tüntetőket a Kempinski elöl.

biztosítása érdekében szükséges, ezért a bejelentés akkor sem mellőzhető, ha a demonstráció békés jellegű.

Felperesek az ítélet ellen fellebbeztek. 2003. október 16-án a Fővárosi Bíróság jogerős ítéletében jóváhagyta az elsőfokú határozatot, indoklásából azonban mellőzte hazai törvény esetleges hiányosságával kapcsolatos megállapításokat. A bírósági joggyakorlatra hivatkozva az ítélet kiemelte, a bejelentési kötelezettség alól a hazai joggyakorlat nem tesz kivételt, így a demonstráció oszlatása arányos és szükséges volt. Felperesek felülvizsgálati kérelmet nyújtottak be a Legfelsőbb Bírósághoz, amelyet a legfőbb bírói fórum érdemi vizsgálat nélkül, 2004. február 24-én elutasított.

2004. április 14-én Bukta és társai kérelmezők, Dr. Gresnik László meghatalmazott ügyvéd útján a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságánál kérelmet nyújtottak be a Magyar Köztársaság ellen⁹⁵ az Emberi Jogok Európai Egyezményének⁹⁶ megsértése miatt. A kérelmezők kiemelték, hogy a magyar állam azáltal, hogy békés tüntetésüket pusztán az előzetes bejelentés hiánya miatt feloszlatták, megsértette az Egyezmény 11. cikkét.⁹⁷ A releváns hazai jogszabályok közt a kérelem kiemelte az Alkotmány 62. §-át, a gyülekezési törvénynek az előzetes bejelentésre vonatkozó 6.§-át, ugyanezen törvénynek az oszlatásról szóló 14. § (1) bekezdését, és az oszlatás elleni jogorvoslatról szóló 14. § (3) bekezdését. A bíróság a kérelem elvi elfogadhatóságáról, és az ügy érdeméről egy ítéletben határozott, 2007. július 17-én.⁹⁸ A bíróság megállapította, hogy az Egyezmény 35. cikkelye alapján a kérelem nem tekinthető nyilvánvalóan elfogadhatatlannak, ezért a továbbiakban azt elfogadhatónak tekinti, és a kérelmet érdemben vizsgálja. A bíróság megállapította, hogy a rendőrség beavatkozott a kérelmezőknek az Egyezmény 11. cikke által érintett emberi jogai. A bíróság ezért azt vizsgálta, hogy a panaszolt szankció "törvényben meghatározott" volt-e, a 2. bekezdésben felsorolt törvényes cél vagy célok érdekében

---

⁹⁵ 256901/04. számú kérelem Bukta és mások kontra Magyarország-ügy. Az ügyre vonatkozóan: Gyülekezési jogi projekt 28-31. o.

⁹⁶ 1993. évi XXXI. törvény az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről. (Az Európa Tanács egyezményei közül az ETS 005. számú egyezmény).

⁹⁷ A 11. cikk releváns részei a következők.

"1. Mindenkinek joga van a békés célú gyülekezés szabadságához ...

2. E jogok gyakorlását csak a törvényben meghatározott, olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban ... zavargás vagy bűnözés megakadályozása .... illetőleg mások jogai és szabadságai védelme érdekében szükségesek.

⁹⁸ Az Emberi Jogok Európai Bírósága Második szekciójának Bukta és mások kontra Magyarország ügyben (kérelem száma 25691/04) 2007. július 17-én hozott ítélete (továbbiakban Bukta kontra Magyarország).

került-e alkalmazásra, s „egy demokratikus társadalomban szükséges volt-e” e célok elérése érdekében. Az oszlatás „törvényben meghatározott” voltát a felek sem kifogásolták. A „törvényes cél” tekintetében a strasbourgi ítélet kimondta, bár a felek külön nem hivatkoztak rá, a bíróság elfogadta a magyar kormány azon álláspontját, amely szerint a kifogásolt intézkedés törvényes célja a zavargások megelőzése, és mások törvényes védelmének biztosítása volt. A kérelmező a rendőri intézkedést azért tartotta az Egyezményvel ellentétesnek, mert véleménye szerint az indokolatlanul lépte túl a „demokratikus társadalomban szükséges” mértéket. Kérelmező szerint önmagában a rendezvény bejelentésének elmaradása nem indokolhatja annak feloszlatását. A magyar kormány arra hivatkozott, hogy az oszlatás indoka a küldöttség biztonságát veszélyeztető robbantás lett volna, de ezt az érvet a bíróság elutasította, tekintettel arra, hogy a hazai bírói fórumokon az oszlatás jogszerűségét a demonstráció bejelentésének elmaradásával indokolták, és nem foglalkoztak a rendezvény békés jellegével. A bíróság szerint a nyilvános rendezvények engedélyezési eljárás alá vonása rendszerint nem korlátozza a gyülekezési jog lényegét. Jelen esetben a nyilvánosság a megkívánt időben nem értesült a miniszterelnök azon szándékáról, hogy a kifogásolt fogadáson meg kíván jelenni. A szervezőknek két lehetősége maradt, a rendezvény megtartásáról való lemondás, illetve a tüntetés előzetes bejelentés nélküli megtartása. A bíróság véleménye szerint „speciális körülmények között, amikor valamilyen politikai esemény demonstráció formáját öltő közvetlen válaszlépést tehet indokoltá, a politikai eseményt követő békés demonstráció feloszlatása pusztán a szükséges előzetes bejelentés hiánya miatt, ha a résztvevők semmilyen jogellenes magatartást nem tanúsítanak, a békés célú gyülekezés szabadságának aránytalan korlátozását jelenti”.⁹⁹ A bíróság azt is megállapította, hogy „nincs bizonyíték arra vonatkozóan, hogy a kérelmezők demonstrációja nagyobb veszélyt jelentett a közrendre annál, mint amit bármely közterületen tartott rendezvény elkerülhetetlenül okoz.”¹⁰⁰ A Bíróság emlékeztet arra, hogy “amennyiben a demonstrálók nem hajtanak végre erőszakos cselekményeket, fontos, hogy a hatóságok bizonyos fokú türelmet tanúsítsanak a békés célú gyülekezésekkel szemben annak érdekében, hogy az Egyezmény 11. cikke alapján biztosított gyülekezési szabadságot ne fosszák meg lényegi tartalmától”.¹⁰¹ A bíróság ezért megállapította, hogy mivel kérelmezők békés szándékú gyülekezésének feloszlatása nem tekinthető szükségesnek egy demokratikus

---

⁹⁹ Bukta kontra Magyarország ítélet, 7. o, 36. pont.

¹⁰⁰ Bukta kontra Magyarország ítélet, 7. o, 37. pont.

¹⁰¹ Az Emberi Jogok Európai Bírósága ezt egy korábbi ítéletében is korábban kimondta. A fenti ügy: „Oya Ataman v. Turkey, no. 74552/01, 2006. december 5. 41-41. §.

társadalomban az elérni kívánt célok érdekében, ezért a magyar állam az Egyezmény 11. cikkét megsértette. A bíróság kérelmezőknek az Egyezménynek véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatos 10. cikkével kapcsolatos kérelmét önállóan nem vizsgálta, mivel a gyülekezési jog megsértése egyúttal sérti a véleménynyilvánításhoz fűződő jogot is.¹⁰² A bíróság ítéletében megállapította, hogy a jogsértés megállapítása elégséges igazságos elégtételt jelent, mindazon morális kárért, amit a kérelmezők esetleg elszenvedtek.¹⁰³ A bíróság ezért kérelmezők további anyagi követeléseit elutasította. A Bukta kontra Magyarország-ügy önmagán túlmutató precedens lett, különös tekintettel a későbbi évek rendszeresen felozlatott be nem jelentett tüntetéseire. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ezen ítélete egyértelműen kimondta, hogy a spontán tüntetések, pusztán előzetes bejelentettség hiányában nem oszlatathatók. Számos, később ismertett esetben, a tüntetés oszlatása akkor is jogellenesnek tekinthető, ha a jogellenes oszlatás tényét egyetlen hazai bíróság jogerős ítélete sem állapította meg.

---

¹⁰² Bukta kontra Magyarország ítélet, 8. o, 41. pont. Az Emberi Jogok Európai Bírósága hivatkozott korábbi ítélete: *Ezelin v. France*, judgment of 26 April 1991, Series A no. 202, 39.§.

¹⁰³ Bukta kontra Magyarország ítélet, 8. o, 45. pont.

2.4. A Lelkiismeret 88' Csoport tüntetése

2.4.1. A 2003. december 1-i gesztenyészkerti tüntetés

A Kocsis Imre vezette Lelkiismeret 88' Csoport nevű civil szervezet a Medgyessy-Nastase találkozó első évfordulójára, 2003. december 1. napjára tüntetést jelentett be a rendőrségen. A demonstrálók a Gesztenyészkertben gyülekeztek, és onnan vonultak volna Medgyessy Péter miniszterelnöknek a hegyvidéki Stromfeld Aurél úton található háza elé, hogy ott tiltakozzanak a kormányfő egy évvel korábbi magatartása ellen. A rendőrség már a Gesztenyészkertben felszólította a gyülekezőket a helyszín elhagyására. A lovas rendőrökkel felvonuló 150 fős rendőri egység a tüntetőket a Jagelló utcába szorította, bekerítette, majd feloszlatta a tüntetést.¹⁰⁴

A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2004. június 9-én hozott ítéletében megállapította, a rendőrség a demonstrációt jogellenesen oszlatta fel, miután a rendezvénnyel kapcsolatban tiltó határozat nem született. A rendőrség jogellenesen hivatkozott, egy korábbi időpontban, hasonló helyszínre, és hasonló célból megtartott rendezvényt megtiltó határozatra, az újonnan bejelentett demonstrációt ugyanis, kötelesek önállóan elbírálni. A 2003. december 1-i tüntetésre vonatkozóan nem született tiltó határozat, így az oszlatás jogsértő volt.¹⁰⁵ Takács Albert helyettes ombudsman részben elmarasztalta a rendőrségét, amiért nem a hatályos jogszabályok szerint járt el.¹⁰⁶ A Pesti Központi Kerületi Bíróság döntése ellen a BRFK fellebbezett, és arra hivatkozott, hogy első fokon a Fővárosi Bíróság közigazgatási tanácsának kellett volna eljárnia. A Fővárosi Bíróság a fellebbezésnek helyt adva, az elsőfokú ítéletet hatásköri hiba miatt hatályon kívül helyezte. Az ügyet a közigazgatási perekben hatáskörrel és illetékességgel rendelkező Fővárosi Bíróság közigazgatási tanácsának kellett lefolytatnia. A Fővárosi Bíróság 2005. december 9-én jogerős ítéletében kimondta az oszlatás jogellenességét. Az ítélet indoklásában megállapította, hogy a rendőrség, amellett, hogy nem hozott alakszerű tiltó határozatokat, késve reagált a 2003. november 28-i ismételt bejelentésekre. A BRFK tiltó határozatnak nem tekinthető értesítésének dátuma 2003. november 30-a, a közlésre pedig csak a törvényes határidőn túl, a tüntetés helyszínén került sor. A feloszlított rendezvény nem

---

¹⁰⁴ MNO, 2003. december 2, 0.00. a rendőrség feloszlatta a Lelkiismeret tüntetését.

¹⁰⁵ MNO, 2004. június 9, 16:24. Jogszerűtlen volt a Lelkiismeret 88' tüntetésének feloszlátása.

¹⁰⁶ MNO, 2004. október 22, 01:00. Ombudsmani intézés a rendőrségnek.

volt azonosnak tekinthető a korábbi időpont tekintetében megtiltott rendezvénnyel, mivel más volt a helyszín, az idő, és a létszám. Téves a rendőrség azon álláspontja, hogy önmagában emiatt is osztható lett volna a rendezvény. A rendőrség, mint államigazgatási szerv nem tekinthetett volna el az új bejelentés érdemi elbírálásától, ennek elmaradása egyben megfosztotta a tüntetés bejelentőit rendes jogorvoslati joguktól, így csak e peres eljárásban volt lehetséges elvi elégtételt szolgáltatni a gyülekezési jogukban akadályozott személyeknek. A korábbi demonstrációnál nagyobb létszámú résztvevő, illetve a tüntetők hangos, markáns politikai véleménynyilvánítása a gyülekezési szabadság része, s nem jelent okot a demonstráció oszlatására.

Az ítélet ellen az alperes BRFK felülvizsgálati kérelemmel a Legfelsőbb Bírósághoz fordult, kérve a jogerős ítélet megváltoztatását, és felperes keresetének elutasítását. Alperes érvelése szerint a felperest a rendezvény megtartásával kapcsolatban együttműködési kötelezettség és a jóhiszemű eljárás szabályai követelménye terheli. Alperes 2003. november 30-án levélben közölte a felperessel, hogy az újabban bejelentett rendezvények nem vizsgálhatók a korábban bejelentett tüntetésektől elkülönülten, mivel az újabban bejelentett rendezvények a korábbi bírósági határozatban érintett helyszínre és útvonalra vonatkoztak. Álláspontjuk szerint az újabb három beadvány, mivel ugyanazon rendezvényre vonatkozott, nem tette szükségessé újabb tiltó határozat meghozatalát. A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte. A Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati ítéletében¹⁰⁷ alperes felülvizsgálati kérelmét elutasította. Megállapította, hogy a Fővárosi Bíróságnak a tüntetés oszlatása jogellenességét kimondó ítélete minden tekintetben megalapozott, és jogszerű volt. Azzal, hogy a rendőrség a bejelentő korábban megtett, és megtiltott bejelentéseivel egyezőnek tekintette a későbbi, hasonló, de mégsem a korábbival egyező helyszínre, létszámra, és időre vonatkozó tüntetés bejelentéseket, megszegte a gyülekezési törvényben előírt kötelezettségét. Tiltó határozatot nem hozott, így a tüntetések megtarthatóak voltak. A tüntetés, alperes álláspontjával ellentétben, nem vesztette el attól békés jellegét, hogy a résztvevők markáns véleményeket fogalmaztak meg a kormánnyal és a rendőrséggel kapcsolatban, a hangos politikai véleménynyilvánítás ugyanis a tüntetések velejárója. Ha egy tüntetés elvesztené a békés jellegét, a rendőrség köteles a szervezőket a békés jelleg helyreállítására felszólítani. Ha ez

---

¹⁰⁷ A Legfelsőbb Bíróság **Kfv. II. 39/077/2006.** számon hozott jogerős felülvizsgálati ítélete a 2003. december 1- Gesztenyés-kerti tüntetés oszlatásának jogellenessége ügyében. Megjelent a Bírósági Határozatok Tárában BH 2007/104. számon. Lásd még CJB, 149-150. o.

a felszólítás eredménytelen, a békés jelleg elvesztésére hivatkozással kell az oszlatást megelőző kétszeri felszólítást megtenni, majd az oszlatást megkezdeni. A gesztenyészkerti tüntetésen ilyenre nem került sor. Alaptalannak találta a bíróság azt az alperesi álláspontot, mely szerint az a tény, hogy a tüntetésen az előzetesen bejelentett létszámnál jóval többen, 70-80-an jelentek meg, megalapozná az oszlatást. Tiltásra és oszlatásra csak a törvényben meghatározott okok miatt kerülhet sor, ezzel szemben a BRFK a gyülekezési törvényt megszegve oszlatta fel a Lelkiismeret 88' demonstrációját. A Legfelsőbb Bíróság ítélete azt is kiemelte, hogy oszlatási okot nem utólag kell találni, hanem a bejelentések elbírálásakor, és a helyszínen kell a jogszabályi garanciákat betartva eljárni.

A tüntetés résztvevői közül a szervező Kocsis Imrén kívül további ötvenhárom személyt a rendőrség rendzavarás szabálysértése miatt előállított. A Lelkiismeret 88' Egyesület elnökét, Kocsis Imrét három napra őrizetbe vették. A Budai Központi Kerületi Bíróságon 2003. október 3-án kezdődött meg Kocsis Imre szabálysértési pere. A tárgyalás során a rendőrségi fogdában korábban éhségstrájkoló Kocsis rosszul lett, a tárgyalást halasztani is kellett.¹⁰⁸ A bíróság végzésében rendzavarás szabálysértése miatt figyelmeztetésben részesítette Kocsist, míg a rendezvény szervezőjeként gyülekezési jog megsértése miatt nem jogerősen 80 ezer forint szabálysértési bírság megfizetésére ítélték. A Lelkiismeret 88' elnöke elleni eljárást, más ügyekkel együtt az oszlatás jogellenessége miatt indult ügyben felfüggesztették. A Kocsis Imre ellen a gyülekezési joggal való visszaélés miatt indult szabálysértési eljárást, a kétéves elévülési határidő lejártá miatt 2005. december 1-jén elévülés miatt megszüntették. A Budai Központi Kerületi Bíróság a gesztenyészkerti ügyben hozott utolsó szabálysértési tárgyalásán 2005. október 5-én újabb két tüntetőt¹⁰⁹ mentett fel rendzavarás szabálysértésének vádjától, egyben megállapítva azt is, hogy a rendezvény megtartását a rendőrség nem tiltotta meg, így a gyülekezés megtartása jogszerű volt. A bíróság végzésében azt is kimondta, amennyiben valaki egy megtiltott rendezvényen vesz részt, a rendzavarás szabálysértését önmagában e cselekményével nem valósítja meg. A szabálysértés megvalósításához feltétlenül szükséges lenne a mások megbotránkoztatására alkalmas közösségellenes magatartás tanúsítása, illetve rendzavarás helyszínén rendőri intézkedéssel szembeni tevőleges szembehelyezkedés. Az eljárás alá vontak ezek egyikét sem követték el, így megállapítható, hogy nem történt rendzavarás. A

---

¹⁰⁸ MNO, 2003. december 3, 13:33. Kavargó indulatok, rendőrök és tüntetők a Lelkiismeret 88' tárgyaláson.

¹⁰⁹ NJA-honlap, Lelkiismeret 88' ügyei, Gesztenyészkerti tüntetés utóélete: felmentették az előállított tüntetőket, 2006. október 5.

további eljárás alá vont 49 fő esetében sem volt megállapítható a személyes felelősség, így valamennyi gesztenyés kertti tüntető esetében megszüntető határozat született. A Budai Központi Kerületi Bíróságnak a szabálysértési eljárást megszüntető végzése mellett a következő indoklással¹¹⁰ születtek: „a rendőrhatalóság által tett, és szabálysértési eljárás megindításának alapját képező feljelentés messzemenően, és minden vonatkozásában megalapozatlan.” „A rendőri fellépés mikéntje, az egyebekben alkotmányos alapjogait gyakorló állampolgárokkal szembeni fellépés módja, a békés tüntetőkkel szemben a teljes készenléti rendőrség felvonultatása, pusztán politikai okok miatt a tervezett tüntetés minden körülmények között történő megakadályozása a rendőrhatalóság részéről megengedhetetlen, a jogállamiságot megkérdőjelező fellépés.” „A tanúvallomásokkal alátámasztottan jogsértő hatósági fellépés a rendezvény megakadályozását szolgálta.”

2007. május 23-án a gesztenyés kertti tüntetés 31 résztvevője, a Nemzeti Jogvédő Alapítvány támogatása mellett nem vagyoni kár megtérítése iránti pert indított Budapesti Rendőr-főkapitányság alperes ellen¹¹¹. A BRFK a felperesek jogi képviselőjével, Dr. Gaudi-Nagy Tamással, és a Nemzeti Jogvédő alapítvány más együttműködő ügyvédekkel folytatott tárgyalásait követően egyezséget kötött a felperesekkel. A rendőrség internetes honlapján,¹¹² továbbá a Magyar Távirati Irodánál¹¹³ a következő tartalmú közleményt tette közzé: Budapesti Rendőr-főkapitányság a Legfelsőbb Bíróság Kfv. II.39.077/2006. számú felülvizsgálati ítéletével hatályában fenntartott jogerős ítélet szerint 2003. december 1-jén Budapesten, a BAH csomópontnál, a Gesztenyés kertben jogellenesen felosztatott kormányellenes tüntetésen jogellenesen állította elő és tartotta fogva rendezvény szabálysértése miatt Kocsis Imrét, és név szerint felsorolt társait.¹¹⁴ A Budapesti Rendőr-főkapitányság megsértette az említett személyek személyes szabadságát, gyülekezési jogát és emberi méltóságát. A Budapesti Rendőr-főkapitányság az intézkedései miatt ezen közlemény kiadásán felül nem vagyoni kártérítést fizet javukra, amelyekkel az okozott sérelmekért megfelelő módon ellentételezést nyújt. A Budapesti Rendőr-főkapitányság

---

¹¹⁰ CBJB, 149.o.

¹¹¹ NJA-honlap, Lelkiismeret 88' ügyei, Kártérítési pert indítottak a BRFK ellen a gesztenyés kertti tüntetés felosztatása miatt. 2007. május 23; Pert indított 31 tüntető a BRFK ellen, 2007. július 12.

¹¹² http://www.police.hu/friss/BRF-20071122_p5.html .

¹¹³ <http://ots.mti.hu/news.asp?view=2&newsid=47123>.

¹¹⁴ NJA-honlap, Lelkiismeret 88' ügyei, 2007. november 22. A BRFK közleménye a 2003. december 1-jén Budapesten, a BAH-csomópontnál, a Gesztenyés kertben jogellenesen felosztatott kormányellenes tüntetés kapcsán. A felperesek teljes névsora, 31 személy e helyen olvasható.

elnézést kér a jogsértésért. A nem vagyoni kártérítés összege felperesenként 600. 000 Ft volt.¹¹⁵

5.4.2. A 2004. december 10-i Margit hídi gyalogos demonstráció

2004. december 5-én a határon túli magyarok kettős állampolgárságáról szóló népszavazáson az igen szavazatok csekély többségbe kerültek ugyan, de a kevés résztvevő miatt a referendum érvénytelennek bizonyult. A népszavazás sikertelenségében fontos szerepe volt annak, hogy Gyurcsány Ferenc miniszterelnök, és az MSZP negatív kampányt folytatott a trianoni határon kívül rekedt nemzettársaink magyar állampolgárságának lehetővé tétele ellen. Kocsis Imre, a Lelkiismeret 88 Csoport vezetője öt demonstrációt jelentett be a Budapesti Rendőr-főkapitányságon. Ezek közül három rendezvény megtartását a rendőrség tudomásul vette, a Jászai Mari téren induló, a Margit hídon át, a Szemlőhegy utcai Gyurcsány-villánál véget érő demonstráció adott útvonalon való megtartását a szokott indokkal, a közlekedés rendjére hivatkozva, megtiltotta. A rendezvények megtartását tiltó határozatokat a szervező a bíróságon megtámadta. Kocsis Imre szervezőként a tervezett rendezvény helyszínén megjelent, hogy értesítse a résztvevőket arról, hogy a rendezvény rendőrségi tiltás miatt elmarad. A rendőrök a hídon nagy erővel vonultak fel, és hét személyt, köztük Kocsist, gyülekezési joggal való visszaélés szabálysértése miatt előállították.¹¹⁶ Az ügyben többszöri meghallgatásra került sor, Kocsis és társai vonatkozásában a rendőrség az eljárást megszüntette, mert nem tudta bizonyítani felelősségüket a megtiltott rendezvény szervezésében. A korábbi esetekhez képest a Margit-hídi tüntetés esete ennyiben sajtóságnak tekinthető, hiszen ez esetben a tüntetők már a szabálysértési eljárás rendőrségi szakaszában a BRFK II. Kerületi Rendőrkapitányságán bizonyították igazukat. Az eljárás megszüntetése egyben azt is jelentette, hogy a BRFK-nak Kocsis Imrével szemben indított kártérítési keresete is alaptalannak bizonyult.

A tüntetés jogellenes feloszlata miatt Kocsis Imre a tiltó határozatok ellen bírósági felülvizsgálat iránti kérelemmel élt a Fővárosi Bíróságnál. A keresetet felperes késvé

---

¹¹⁵ NJA-honlap, Lelkiismeret 88 ügyei- Meghívó sajtótájékoztatóra: Egyezség alapján fizet kártérítést és nyújt elégtételt az NJA ügyvédjei által képviselt 32 meghurcolt tüntetőnek a BRFK gesztenyés kertjében. 2007. november 23.

¹¹⁶ NJA-honlap, Lelkiismeret 88 ügyei- Újabb jogi csatát nyert a Lelkiismeret 88' és a Nemzeti Jogvédő Alapítvány, 2005. április 5.

nyújtotta be, ezért igazolási kérelmet nyújtott be, hivatkozva arra, hogy, háromnapos fogva tartása miatt nem tudta kérelmét a három napos jogvesztő határidőn belül benyújtani. A bírósági felülvizsgálati kérelmet, illetve az igazolási kérelmeket a Fővárosi Bíróság, illetve a Fővárosi Ítéltábla elutasította arra hivatkozva, hogy a felperestől elvárható lett volna, - fogvatartása ellenére is- hogy kérelmét határidőn belül benyújtsa.¹¹⁷ A Kocsis Imrével szembeni jogellenesen alkalmazott háromnapos szabálysértési őrizet miatt a Lelkiismeret 88' vezetője nem tudta érvényesíteni a tüntetés jogellenes oszlatása elleni bírói jogorvoslatot. A rendezvények megtartását adott időpontra, vagy helyszínre vonatkozóan jogalap nélkül megtiltott megtiltó rendőrségi határozatok bírósági felülvizsgálatát a rendőrség ez esetben jogsértő szabálysértési őrizettel akadályozta meg.

Kocsis Imre ebben az ügyben is keresetet nyújtott be a Fővárosi Bíróságnál a BRFK ellen. A felperes keresetében kérte annak megállapítását, hogy a vele szemben alkalmazott intézkedések, előállítás, őrizetbe vétele, és őrizetben tartása megsértette személyes szabadsághoz fűződő jogát és emberi méltóságát. Felperes kérte a bíróságot kötelezze alperest egy országos napilapban, és egy elektronikus médiumban elégtétel közzétételére, továbbá 1. 000. 000 Ft nem vagyoni kártérítés és perköltség fizetésére. Alperes ellenkérelmében kérte kereset elutasítását arra hivatkozva, hogy a szabálysértési ügyben hozott ítélet nem köti a polgári kártérítési ügyben eljáró bíróságot. Hivatkozott arra is, hogy felperes magatartása, miután többször is elzárkózott a tárgyalásoktól, felróható volt.

A Fővárosi Bíróság ítéletében felperes keresetét részben megalapozottnak tartotta. A bíróság a jogsértés tárgyi súlyát jelentősnek tartotta, a kártérítési összeg megállapításánál kiemelte, hogy a helyszínen intézkedő rendőröknek nincs olyan mérlegelési lehetősége egy adott cselekmény azonnali elbírálása során, mint amilyen mérlegelési lehetősége a későbbiekben a bíróságnak van. A fenti indokok alapján a bíróság a felperes javára megítélt nem vagyoni kártérítés összegét 600. 000 Ft-ban állapította meg.¹¹⁸

---

¹¹⁷ CBJJ, 152.o.

¹¹⁸ A Fővárosi Bíróság **19. P. 24. 136/2006/10** számon 2007. november 29-n hozott, fellebbezés híján jogerőssé vált ítélete.

5.4.3. A jogállamiság tesztje, a 2005. december 1-i gesztenyés kertti tüntetés betiltása

2005. december 1-jén a Lelkiismeret 88' Csoport újabb tüntetéseket jelentett be a Gesztenyés kertbe. Ennek egyik oka az volt, hogy a politikai környezet továbbra sem változott, és a szervezők a Gyurcsány-kormány politikája ellen így akartak tiltakozni. A másik ok pedig az volt, hogy a rendőrségnek a gyülekezési joggal kapcsolatos változó gyakorlatát tesztelje. 2004. május 1-jén lépett ugyanis hatályba a gyülekezési törvény módosítása. Korábban a rendőrség a rendezvény adott helyszínén, vagy időpontban való megtartását a „közlekedés rendjének aránytalan sérelme” miatt tilthatta meg. A fenti megtiltási ok helyébe a „közlekedés más útvonalon nem biztosítható” szövegrész lépett. A BRFK figyelmét elkerülte e törvénymódosítás, és a teszt-tüntetés adott útvonalon és időpontban való megtartását a hatályon kívül helyezett jogszabály szövegének alapján, a közlekedés rendjére való hivatkozással tiltotta meg. Tehette ezt azért, mert a kormány, illetve az illetékes miniszter elmulasztotta a gyülekezési törvény módosításával egyidejűleg módosítani a törvény végrehajtására vonatkozó rendeletet, így ez utóbbiban továbbra is a „közlekedés rendjének aránytalan sérelme” szerepelt. A BM-rendelet módosításának elmulasztása tekintetében mind a belügy-, mind az igazságügyi minisztert alkotmányos mulasztás terhelte.

A tiltó határozat ellen a Lelkiismeret 88' fellebbezett. A Fővárosi Bíróság a rendőrségi határozatot végzésében jóváhagyta. A végzés indoklásában kiemelte, a kérelmező nem tudta bizonyítékaival kellőképpen cáfolni azt a rendőrségi fikciót, mely szerint, ha néhány tüntető lelépne a járdáról, felpályás útlezárásra kerülne sor. Aki ismeri Budapest infrastruktúráját, az tisztában van vele, a főváros bármely főútvonalának felpályás útlezárása esetén léteznek alternatív útvonalak, amelyeken a közlekedés zavartalanul biztosítható. Gergényi Péter budapesti rendőrfőkapitány a megtiltott rendezvényvel azonos helyszínre, de más időpontra, és létszámmal bejelentett három tüntetés közül egynek, a gesztenyés kertti 100 fős tüntetésnek megtartását tudomásul vette, e demonstrációt hatalmas rendőri készültség mellett, rendezett körülmények közt megtartották. A közlekedéssel kapcsolatos merev rendőri álláspont tehát általános maradt, de némiképp rugalmasabbá vált. A tiltó határozatokkal szemben a Nemzeti Jogvédő Alapítvány által képviselt szervező bírósági felülvizsgálatot kért, amelyben igazságügyi forgalmi szakértői véleményt, és helyszíni szemle tartását kérte. A bíróság végül 2005. december 5-én hozott határozatával megsemmisítette Gergényi Péter budapesti rendőrfőkapitánynak azt a tiltó

határozatát, amely a résztvevőknek 21 órakor kezdődő, háromnegyed órás, 100 fő részvételével, járdán vonulását tiltotta meg. Az iraki háború elleni béketüntetést követően ez volt a második alkalom, amikor a bíróság a gyülekezési jog hatálya alá eső rendezvény megtartását megtiltó határozatot hatályon kívül helyezett. A bíróság döntése alapján a bejelentett tüntetés megtarthatóvá vált. Miután a megsemmisítő határozat a tervezett időpontot követően született, a demonstrációt bármikor megtarthatták azzal, hogy a tüntetés időpontját és helyszínét a szervező 24 órával korábban a rendőrségen bejelenti.

3. JOGSÉRTÉSEK 2006. ŐSZÉN

3.1.A Magyar Televízió székháza előtti 2006. szeptember 18-i zavargások

3.1.1. A „tévéostrom” és előzményei

2006. szeptember 17-én ismeretlen körülmények között nyilvánosságra került Gyurcsány Ferenc miniszterelnöknek a balatonöszödi kormányzati üdülőben, 2006. május 26-án a Magyar Szocialista Párt által kis különbséggel megnyert választásokat követően kormánytagok, és szocialista politikusok jelenlétében, zárt körben elmondott beszéde.¹¹⁹ Az őszi beszédben Gyurcsány elismerte, hogy az országgyűlési választásokat megelőzően a magyar gazdaság állapotával kapcsolatban több társával együtt hazudott, amikor tudta, hogy választási ígéreteit az ország gazdasági helyzete miatt nem fogja tudni megvalósítani, a kormányon maradás érdekében mégis becsapta a lakosságot. Gyurcsány párttársait, és az országot is sértő, trágár kifejezésekkel teli beszéde nagy felháborodást váltott ki az ország lakosságában. 2006. szeptember 17-én spontán tüntetés kezdődött a parlament előtt, a Kossuth téren. A permanens demonstráció egészen 2006. október 23-áig tartott, amikor a rendőrség a később részletesen ismertett körülmények között feloszlatta a tüntetést. A 2006. szeptember 17-én este kezdődött Kossuth-téri tüntetés első szakaszában a „nép szava” érvényesült. Az ismert Kossuth-téri „vezetők”, Gonda László,¹²⁰ Molnár Tamás,¹²¹ Budaházy György,¹²² Toroczkai László,¹²³ és mások mellett-

---

¹¹⁹ Gyurcsány Ferenc vágtalan beszéde az MSZP parlamenti képviselőinek tanácskozásán, Balatonöszödön, 2006. május 26-án. In: Erők és terek. A válság napról napra, óráról órára. Szerkesztő: Varga Lajos Márton. Népszabadság Könyvek. Kiadja a Népszabadság Zrt., Budapest, 2006, 23-30.o.

¹²⁰ Gonda László gépészmérnök a 2006-os Kossuth téri tüntetések et szervező Magyar Nemzeti Bizottság 2006 nevű szervezet vezetője, 2006-2009. között számos tüntetés főszervezője, a vitézi rend tagja.

¹²¹ Molnár Tamás grafikus, az INCOMNU művészcsoport vezetője. 1991-1994 közt az Antall-kormány sajtószakértője, 2001-ben a Lovas István vezette sajtóklub résztvevője, több publicisztikája jelent meg a Magyar Nemzetben és a Demokratában. 2006-ban a Magyar Nemzeti Bizottság 2005-től tagja, egy ideig alelnöke a Jobbik Magyarországért mozgalomnak, 2006-ban a MIÉP-Jobbik Harmadik Út pártszövetség képviselőjelöltje. A 2006-os Kossuth-téri tüntetések idején a Magyar Nemzeti Bizottság 2006 ügyvivője, később az Új Demokratikus Koalíció nevű parlamenten kívüli párt ügyvivője.

¹²² Budaházy György radikális politikai közszereplő 1992-ben az MDF tagja, 2002-ben az elvesztett választás kapcsán megszervezetett Erzsébet-hídi blokádnak szervezője, 2006-ban a Kossuth téri radikális tüntetők egyik vezetője, részt vesz a Szabadság téri szovjet emlékmű megrongálásában. A következő években szervezett radikális tüntetések szervezője. 2007-ben megalapította a Hunnia Mozgalmat 2009-ben a Nemzeti Nyomozó Iroda előállította, és előzetes letartóztatásba helyezte. A szocialista politikusok háza előtti robbantások miatt terrorcselekménnyel vádolt Budaházy előzetes letartóztatását 2011. szeptember 30-án házi őrizetbe változtatták.

¹²³ Toroczkai László eredeti nevén Tóth László nemzeti radikális politikus, a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági mozgalom alapítója, és tiszteletbeli elnöke, a Mi Magunk és Hunnia mozgalmak alapítója, a Magyar Jelen című lap főszerkesztője, a Magyar Sziget szervezője. A 2006-os tüntetések egyik vezetője. 1996-tól a MIÉP

főleg kezdetben- bármely résztvevő hozzászólhatott. A Kossuth-téri tüntetések közös követelése Gyurcsány Ferenc és a kormány lemondása, valamint új választások kiírása volt.

2006. szeptember 18-án este a tüntetők egy része, Toroczkai László és társai kezdeményezésére a Magyar Televízió Szabadság téri székháza elé vonult. A Kossuth téri tüntetők szervezőbizottságának az volt a célja, hogy követeléseiket beolvassák a legnagyobb közszolgálati médiumban. Rudi Zoltán a Magyar Televízió elnöke nem tartózkodott a helyszínen. A Magyar Televízió felelős hírszerkesztője azonban úgy döntött, hogy a petíciót nem veszik át.¹²⁴ Rudi felelőssége abban állt, hogy e döntést később, amikor az MTV székházába megérkezett, nem vizsgálta felül, különös tekintettel arra, hogy az őszi beszéd utáni tüntetések minden egyes eseménye az ország vezető belpolitikai hírének számított, így a Toroczkai-petíciót, annak kiemelt hírértéke miatt feltétlenül be kellett volna olvastatni, s e téren az elnök felül kellett volna, hogy vizsgálja a felelős szerkesztő szakmai tévedését. Miután Toroczkaiék hiába próbálták beolvasni a petíciót, a tévészékház előtt várakozók hangulata feszültté vált. Máig ismeretlen azonban, hogy mely körülmény következtében törtek ki a zavargások, melynek folytán a téren megjelent személyek egy része erőszakos magatartásra ragadtatta magát. Az autók gyűjtogatására, illetve a rendőrök elleni támadásra sokak szerint az lehetett az indok, hogy egyes provokátorok hangosan rendőrverésre buzdították a tömeget, melynek soraiban a kivezényelt rendőrök ismert futballhuligánokat is látni véltek. A garázdák megtámadták a rendőröket, egyebek mellett felgyújtották a rendőrségi vízagyút is. A tömegből többen köveket dobtak a rendőrök felé, parkoló autókat, kukákat gyújtottak fel. A kivezényelt Baranya megyei rendőrök életveszélyben érezték magukat, a Rendőrségi Biztonsági Szolgálat közelben tartózkodó egységei annak ellenére nem siettek a segítségükre, hogy a tévészékház előtt megtámadt rendőrök megsegítésére megfelelő csapaterő állt volna rendelkezésre. A tömeg végül felfeszítette a Magyar Televízió vasajtáját, behatolt az épületbe, ahol többen jelentős anyagi kárt okoztak. Miután a rendőrök evakuálták az épületet, a Magyar Televízió számos munkatársa az épületben ragadt, nem véletlenül

---

tagja, országgyűlési képviselőjelölt. 2010-ben a Jobbik támogatásával a Csongrád megyei önkormányzat képviselője.

¹²⁴ A Magyar Köztársaság Országgyűlése Emberi Jogi Bizottságának a 2002-2010. közötti jogsértéseket vizsgáló albizottságának jegyzőkönyve, 2010. szeptember 23. Rudi Zoltán, az MTV volt elnökének meghallgatása.

éreztek úgy a médium dolgozói, hogy a rendőrök cserbenhagyták őket.¹²⁵ Végül erőszakra nem került sor a Magyar Televízió munkatársai, valamint az Este című műsor vendégei Navracsics Tibor a Fidesz akkori frakcióvezetője, Juhász Ferenc MSZP-s politikus, és Török Gábor politológus sértetlenül távoztak.

A Szabadság téren 2006. szeptember 18-án történeteket, számos bizottság, grémium vizsgálta. A Magyar Köztársaság Kormánya Dr. Gönczöl Katalin egyetemi tanár, volt ombudsman vezetésével kért fel egy jogászokból, rendőrökből, köztisztviselőkből álló bizottságot,¹²⁶ melynek feladata a 2006. őszi események vizsgálata volt. A Gönczöl-bizottság jelentése 2007. február 2-án készült el. Dr. Bene László országos rendőrfőkapitány a Magyar Televízió székháza előtt történtek kivizsgálására rendőrökből álló szakbizottságot bízott meg Dr. Ignác István rendőr dandártábornok, volt Pest megyei rendőrfőkapitány vezetésével. Elsősorban a 2006. szeptemberi és októberi emberi jogi jogsértések vizsgálata hívta életre a Dr. Völgyesi Miklós nyugalmazott Legfelsőbb Bírósági tanácselnök, és Dr. Morvai Krisztina büntetőjogász, egyetemi docens, jelenleg az Európai Parlament képviselője vezetésével megalakult Civil Jogász Bizottságot, amelynek jelentése 2007. elején készült el.¹²⁷ Három korábbi alkotmánybíró, egyetemi tanár, professzor emeritus, Dr. Terstyánszky Éva, Dr. Zlinszky János, és Dr. Herczegh Géza, aki egyben a Hágai Nemzetközi Bíróság egykori bírója is, a 2006. őszi eseményeket alkotmányjogi szempontból vették elemzés alá jelentésükben. 2010. május 27-én az új összetételű parlament Emberi Jogi Bizottsága albizottságot hozott létre a 2002. és 2010. közötti emberi jogi visszaélések vizsgálatára, különös tekintettel a 2006.

---

¹²⁵ 2006-os Albizottság Jegyzőkönyve, 2010. szeptember 22-e, Rudi Zoltán meghallgatása.

¹²⁶ A Gönczöl-bizottság tagjai: Dr. Gönczöl Katalin egyetemi tanár, a Nemzetközi Kriminológiai Társaság tudományos bizottságának elnökhelyettese, 1995-2001 között az állampolgári jogok volt országgyűlési biztosa, 2002-től a büntetőpolitikai elvekért felelős kormánybiztos, 2008-2010-ig szakállamtitkár. Dr. Csepeli György szociálpszichológus, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia doktora, az Informatikai és Hírközlési Minisztérium volt politikai államtitkára (2002-2006). Dr. Györgyi Kálmán büntetőjogász, egyetemi docens, 1990-2000-ig a Magyar Köztársaság Legfőbb ügyésze, később miniszteri biztos. Dr. Halmai Gábor alkotmányjogász, egyetemi tanár, 2001-2004-ig a Soros Alapítvány kuratóriumának elnöke, 2005-2010-ig az Országos Választási Bizottság elnökhelyettese. Kacziba Antal nyugalmazott rendőr dandártábornok, rendőrségi főtanácsos. Dr. Ormos Mária történész, egyetemi tanár, 1984-1992-ig a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem rektora, 1988-1989-ig az MSZMP-KB tagja, Dr. Pataki Ferenc szociálpszichológus, Széchenyi-díjas nyugalmazott professzor. Dr. Tóth Judit egyetemi docens, az állam-és jogtudományok kandidátusa, szakterülete a közigazgatási jog, a kisebbségügy és az európai integráció. Vörösmarti Mihály nyugalmazott rendőr-dandártábornok.

¹²⁷ A Civil Jogász Bizottság további tagjai Dr. Gaudi-Nagy Tamás ügyvéd. európai szakjogász, 2010. és 2014. között országgyűlési képviselő, Dr. Horváth Attila jogtörténész, egyetemi docens, Dr. Juhász Imre egyetemi docens, európai szakjogász, 2010-2013-ig a Független Rendészeti Panasztestület elnöke, jelenleg alkotmánybíró, Dr. Kabódy Csaba egyetemi docens, kutatási területe a büntetés-végrehajtási jog, és a büntetőeljárás, és Dr. Szöör Anna jogász-pszichológus. A bizottság munkáját számos jogász segítette.

szeptemberi, és októberi eseményekre.¹²⁸ E bizottságban az annak munkáját bojkotáló MSZP kivételével valamennyi parlamenti párt részt vett, a bizottság a fenti jelentések alapján rendőri és politikai vezetőket, ügyészeket, rendőröket, sértetteket és más meghívottakat hallgatott meg. Az albizottság 2010. október 20-án tette közzé jelentését. A parlamenti albizottság jelentésével párhuzamosan, Orbán Viktor miniszterelnök megbízásából Dr. Balsai István akkori Fideszes országgyűlési képviselő- jelenleg alkotmánybíró- a rendelkezésére bocsátott dokumentumok alapján, számos jogász-szakértő munkatárs segítségével 2011. március 15-én szintén elkészítette jelentését, amely a 2006. szeptember 19-21-i, és 2006. október 23-i eseményekkel foglalkozott. A jelentést mind interneten, mind nyomtatott formában nyilvánosságra hozták.¹²⁹ A fenti jelentések, illetve a bizottság meghallgatásai a következőket állapították meg a 2008. szeptember 18-án a tévészékház előtt történetekkel kapcsolatban.

A Gönczöl-bizottság jelentése a Magyar Televízió székházának ostroma kapcsán¹³⁰ a Magyar Televízió dolgozóinak, illetve a kivezényelt rendőröknek magára hagyása kapcsán a rendőri vezetők felelőssége tekintetében a következőket állapította meg. „Az elégtelen felkészülés miatt az erőszakos cselekményeket elkövetőkkel szemben nem vetettek be megfelelő módon csapaterőt. A parancsnoki rendszer átadása, átvétele, és működtetése szabálytalanul zajlott. „Az összehangolatlan és az egyértelmű parancsnoki pozicionálás hiánya komoly vezetési hiba volt, amely a rendőröknél súlyos- többnyire megelőzhető- sérülések bekövetkezéséhez vezetett. 19-ére virradóra előfordult, hogy a túlerővel szemben küzdő rendőri egységeket parancsnokaik, illetve az irányítást végzők cserbenhagyták. A budapesti rendőrfőkapitányt súlyos szakmai felelősség terheli az MTV székháza elleni jogellenes támadás elhárítása során tanúsított magatartásáért, és külön azért, mert mellőzte a REBISZ jelentős harcértékű egységeinek bevetését. „Felmerül az ORFK helyszínen lévő helyettes vezetőjének szakmai felelőssége is, mert amikor már látszott, hogy a budapesti vezetés képtelen a székház megvédésére, nem tette meg a szükséges intézkedéseket a

---

¹²⁸ Az albizottság tagjai Dr. Gulyás Gergely (Fidesz) elnök, ügyvéd, Dr. Gaudi-Nagy Tamás (Jobbik), ügyvéd, a Nemzeti Jogvédő Szolgálat elnöke, a Nemzeti Jogvédő Alapítvány ügyvezetője, és Dr. Ékes Ilona (Fidesz)- aki a 2006. őszi jogellenesen előzetes letartóztatásba helyezettek önkéntes meglátogatásával, segítségével lett részese az ügynek- alelnökök, Révész Máriusz (Fidesz), aki 2006. október 23-án maga is a rendőrterror áldozata lett, Wittner Mária (Fidesz), az 1956-os forradalom és szabadságharc hőse, Csöbör Katalin (Fidesz), Varga László (Köszvényesi) és Szabó Tímea (LMP,- ma PM), a Magyar Helsinki Bizottság korábbi menekültügyi koordinátora. A bizottság állandó tanácskozási joggal rendelkező tagja Dr. Morvai Krisztina (Jobbik) az Európai Parlament képviselője.

¹²⁹ Dr. Balsai István: A 2006-os őszi erőszakos rendőri fellépést vizsgáló miniszterelnöki megbízott, Jelentés, Budapest, 2011. március 15. A továbbiakban: Balsai-jelentés.

¹³⁰ Gönczöl Bizottság Jelentése: <http://www.gonczolbizottsag.gov.hu/jelentes>, 159-160.o.

helyzet megoldására”. „A békés tömegkezelésre tervezett akcióban nem mérték fel a védőfelszerelések szükséges mennyiségét, így a helyszínen nem állt rendelkezésre elegendő azokból, ami pedig volt (sisak, pajzs), arról kiderült, hogy nem nyújt megfelelő védelmet. A 18-án éjszaka bevetett vízágyúk elavultak, a tömeg távoltartására... alkalmatlanok voltak”.” A műveletben részt vevő összesen 378 rendőr azonban szakszerű irányítás hiányában a lehetségesnél jóval kisebb hatásfokkal, és igen nagy veszteség árán tudott csak úrrá lenni a helyzeten. A helyismerettel nem rendelkező, nem megfelelően összeszokott megyei csapatszolgálati századok harcértékét csak megfelelően kidolgozott taktikával lehetett volna hasznosítani, ám ez hiányzott”.

Az ORFK által eredetileg belső vizsgálat céljából megrendelt, később nyilvánosságra hozott Ignác-jelentés megállapította, hogy a felelős rendőri vezetők a televízió székházának biztosítása közben súlyos szakmai hibákat követtek el. A jelentés azt is kifogásolta, hogy az ott megnevezett felelős rendőri vezetőkkel, parancsnokokkal szemben elmaradt a számonkérés. A jelentés kifogásolta, hogy a Rebisz közelben tartozó laktanyájából nem került sor rendőri erősítésre.

A Civil Jogász Bizottság jelentése a 2006. szeptember 18-án történelemmel kapcsolatban hivatkozott az Ignác-jelentésben foglaltakra. Gyurcsány Ferenc miniszterelnök és Petrétei József igazságügyi és rendészeti miniszter közvetlenül adtak tájékoztatást a nemzetközi bűnügyi konferencián Brazíliában tartózkodó Bene László országos rendőrfőkapitányt teljes jogkörrel helyettesítő Szabadfi Árpád országos rendőrfőkapitány-helyettesnek. Miként a Civil Jogász Bizottság jelentése az Index internetes hírportált idézi: „A miniszterelnök elmondta, hogy hétfőről keddre virradó éjszaka közvetlenül tartotta a kapcsolatot az országos rendőrfőkapitány helyettesével”¹³¹. A rendőrségi törvény alapján akár a miniszterelnök, akár Petrétei József igazságügyi és rendészeti miniszter utasíthatna volna az országos rendőrfőkapitányt arra, hogy vezényeljen további egységeket a Szabadság térre, megvédvén a televízió dolgozóit, és a székház előtt állomásozó rendőri egységeket. Az 1996-ban hatályos Rtv.¹³² 4. § (3) bekezdése c) pontja szerint a rendőrség irányításáért felelős miniszter¹³³ a közbiztonság és a belső rend védelme érdekében

---

¹³¹ CJB, 38. o; www.index.hu (továbbiakban Index), 2006. szeptember 19, 19: 30.

¹³² A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. Törvényt (Rtv.) időközben módosították, a fenti rendelkezések az 1996-ban hatályos Rtv. rendelkezései.

¹³³ A magyar történelem folyamán többnyire a belügyminiszter, a Gyurcsány és Bajnai-kormányok alatt az igazságügyi-és rendészeti miniszter irányítása alatt állt a rendőrség.

meghatározott feladatok végrehajtását biztosítja. A fenti bekezdés f) pontja szerint gondoskodik a rendőrség ellenőrzéséről. Az Rtv. 5. § (1) bekezdés a) pontja szerint a miniszter a rendőrségnek utasítást adhat. Az Rtv. 5. § (3) szerint a miniszter a rendőrség részére egyedi utasítást az országos rendőrfőkapitány úján adhat. Azaz a miniszterelnök, és a szakminiszter szakmai hibát vétett, amikor, bár hatáskörükben állt volna, mégsem adtak utasítást a televízió székházának megvédésére. Petrétei József le is vonta a tanulást, a helyzet kezelésére való alkalmatlansága miatt felajánlotta a lemondását, amelyet Gyurcsány Ferenc nem fogadott el.

3.1.2 A tévéostrom eseményei a parlamenti albizottság előtt tett vallomások tükrében

A 2010. áprilisban az országgyűlési választásokat követően az új összetételű parlament az Orbán-kormány akaratával összhangban felállított az emberi jogi bizottság keretében egy albizottságot, melynek összetételét fent említettem. A 2006. szeptember 18-i tévészékház előtti eseményekkel kapcsolatban elsőként Dr. Papp Károly dandártábornok, rendőrségi főtanácsos, a Készenléti Rendőrség volt parancsnoka, az Ignác-bizottság tagja, aki saját maga is készített egy belső rendőrségi jelentést, az ún. Papp-jelentést- meghallgatására került sor a bizottság 2010. július 7-i ülésén.¹³⁴ Papp Károly szerint 2006. szeptemberben és októberében súlyos szakmai hibákat követtek el a rendőrök. „Nem voltak kellően kidolgozva a biztosítási tervek, a csapaterős-tevékenység bevetésének az irányítása nem úgy volt végrehajtva, hogy az elősegíthette volna azt, hogy azok a hiányosságok, amik a rendőri bevetés végrehajtásában keletkeztek, ne fordulhattak volna elő. Gondolok itt az egyes szervek közötti információáramlásra és azoknak az operatív döntéseknek a meghozatalára, amelyek a tényleges rendőri feladat végrehajtása során akár szeptember 18-án, akár október 23-án jelentkeztek. Ha ezekre a megfelelő szakmai keretek között a vezetők részéről a megfelelő rendőri reagálás megtörténik, akkor nagyon sok olyan nemkívánatos cselekmény, jogsértő magatartás megelőzhető lett volna, ami a későbbiek során bekövetkezett”.¹³⁵ Papp Károly a bizottság elnökének kérdésére válaszolva elmondta, politikai vezetők tájékoztatására elsősorban az országos rendőrfőkapitánynak

---

¹³⁴ Az Országgyűlés Emberi Jogi Kisebbségi-és Vallásügyi Bizottsága. A 2002. és 2010. között, és különösen 2006. őszén az állam részéről a politikai szabadságjogokkal összefüggésben elkövetett jogsértéseket vizsgáló albizottsága jegyzőkönyve (Továbbiakban Albizottság). 2007. július 7. szerda, 10. óra.

¹³⁵ Albizottság, 2010. július 7, 6. o.

van hatásköre, de ő ilyen felelős beosztásban sohasem volt.¹³⁶ A 2006. szeptember 18-án történetekkel kapcsolatban, Gaudi-Nagy Tamás kérdésére Papp Károly megerősítette az Ignác-jelentésben is foglaltakat: „A nem megfelelő helyzetértékelésre rossz vezetői döntés született, és azok a rendőri erők, amelyek rendelkezésre álltak volna egy hatékony, jól vezetett és egységes rendőri fellépésre, kisebb csoportokban kerültek bevetésre és alkalmazásra”¹³⁷. „a Szabadság tér és a Kossuth tér között összesen 432 méter a távolság; ezt a vizsgálat során megállapítottuk. Ezt a két helyszínt egyben kellett volna kezelni a rendőri biztosítás során, azaz ha valamilyen mozgás van az egyik helyszínen és rendőri tevékenységet kell végrehajtani, akkor ezt a kérdéskört komplexitásában kellett volna kezelni, és meg kellett volna hozni azokat az operatív, gyors, megalapozott, a helyzetértékelésen nyugvó szakmai döntéseket, amelyek alapján a zavargó réteget le lehetett volna választani és el kellett volna fogni a helyszínen a rendőri egységeknek. De még egyszer mondom, az egységeket együtt kellett volna alkalmazni, össze kellett volna vonni, megfelelő eszközzel kellett volna ellátni és be kellett volna vetni a felmerülő probléma kezelésére”.¹³⁸ A Szabadság téren a rendőri erőket civil ruhában irányító rendőri vezető Mittó Gábor ezredes, és az alárendelt egységek közti kommunikáció elégtelen voltát illetően Papp kiemelte, jelen esetben a három kialakult rendőrségi kommunikációs metodika egyike sem működött: „A rendőrségi hírhálón kell közlésre kerülnie annak, hogy adott térségben ki a rendőri tevékenység parancsnoka. Ha ez nem egy előre megtervezett rendőri feladat-végrehajtás, hanem egy azonnali reagálás, akkor a váratlan helyzet vonatkozásában kialakuló szituációra új parancsnoklási rendet kell kialakítani. Egy másik metodika: ha valakit kijelölnek egy területen a rendőri tevékenység irányítására, akkor saját maga is tájékozódik arról, hogy ott milyen rendőri erők és eszközök találhatók, kik a tevékenység parancsnokai, azokat magához rendeli és közli velük az irányítás rendjét”.¹³⁹ Papp Károly szerint súlyos hibának tekinthető, hogy a Szabadság térre vezényelt egységnek csak utóbb jelöltek ki parancsnokot.¹⁴⁰ A helyszíni parancsnok (a Szabadság tér esetén: Mittó Gábor), és a rendőri biztosítás parancsnoka (jelen esetben Lapid Lajos) hatáskörét, szakmai felelősségét illetően a dandártábornok a következőket mondta: „Tehát van a biztosításnak egy parancsnoka, aki a teljes tevékenység irányítását, kontrollálását végzi, és vannak helyszíni parancsnokok. A Kossuth térnek is volt egy helyszíni rendőri

---

¹³⁶ Albizottság, 2010. július 7, 10. o.

¹³⁷ Albizottság, 2010. július 7, 11. o.

¹³⁸ Uo.

¹³⁹ Albizottság, 2010. július 7, 13. o.

¹⁴⁰ Albizottság, 2010. július 7, 17. o.

parancsnoka, és később ugye a Mittó úr lett a Szabadság tér helyszíni rendőri parancsnoka. Ez minden biztosításnál, ahol nagy kiterjedésű a helyszín, jelentős tömegek jelennek meg egy rendezvényen, vagy egy sportrendezvényen külön vesszük a stadionon belül a belső biztosítást és a stadionon kívül a külső biztosítást. Tehát ilyen alparancsnoki rendszereket alakítunk ki, hogy a vezetés és az irányítás feszes legyen, számon kérhető és nyomon követhető legyen”. Papp Károly, Gaudi-Nagy Tamás kérdésére megerősítette, hogy a TV-székháznál bevetett vízágyú a rendeltetésszerű használatra alkalmatlan volt.¹⁴¹ Arra a kérdésre, hogy a tüntetők petíció átadása ügyében a televízió székházában tartózkodó csoportjának az épületből való kiszorítása jogellenes volt-e, a Készenléti Rendőrség volt parancsnoka nem tudott válaszolni.¹⁴² Révész Máriusznak azon kérdésére, mely szerint nem volt-e bűnös felelőtlenség a vízágyúban rekedt, és más megtámadott rendőröket magukra hagyni, miközben a Nádor-utcában, és a Kossuth tér környékén számos bevethető rendőri egység állt rendelkezésre, Papp Károly a következőket mondta: „Egyetlen egy rendőri egység nem hagy benn sérült rendőrt, tehát hibás tevékenység volt a vízágyú személyzetét bent hagyni. Ugyanakkor azt is el kell mondani, hogy a több száz rendőr akkor nem állt rendelkezésre a Nádor utcában, amit képviselő úr felvetett a vízágyú alkalmazásakor. Hiszen amikor a vízágyú alkalmazásra került, akkor a rendőri erőknek egy jelentős része a Kossuth téren volt elhelyezve, a másik része pedig a Rendészeti Biztonsági Szolgálatról lett kirendelve, és a vízágyúval együtt került bevetésre. És ugye ott az erőszakos fellépést követően a rendőri egységek meghátráltak, úgy maradt bent a vízágyú, tehát abban az időben konkrétan ott nem volt olyan felszabadítható, bevethető rendőri erő a Nádor utcában és a körzetében, amely a vízágyú személyzetének a kimentésében részt tudott volna venni. És azok a rendőrök, akik a vízágyúval együtt alkalmazásban részt vettek, ott nagyon sokan megsérültek és sok sérült rendőrt kellett akkor ott kimenteni”.¹⁴³ Révész Máriusznak azon kérdésére, hogy több Rebisz-egység kérésére miért nem történt átcsoportosítás a Szabadság térre, Papp Károly a következőt mondta: „a REBISZ egyik műveletirányítója¹⁴⁴ szolgálatban volt a laktanyában és a Hír Televíziót nézte, és ott látta ezeket az eseményeket, majd rendezte össze a köteléket, és jelentkezett be feladatvégrehajtásra a Lapid tábornoknál. A Kossuth téren a Rendészeti Biztonsági Szolgálatnak voltak az alapbiztosításban részt vevő egységei, akik közül az ott lévő parancsnokok többször valóban kezdeményezték és kérték a biztosítás vezetőit, hogy csoportosítsák át a

---

¹⁴¹ Albizottság, 2010. július 7, 19. o

¹⁴² Albizottság, 2010. július 7, 20. o

¹⁴³ Albizottság, 2010. július 7, 21. o

¹⁴⁴ Majoros Zoltán ezredes.

rendőri erőket a célból, hogy esetleg akkor a Parlament épületének a védelmére nem marad rendőri erő, ezt csak nagyon kis csoportokban, egy-két bevetési csoportlétszámnak az elengedésével engedélyezte a számukra a biztosítás vezetése.¹⁴⁵ A dandártábornok Gaudi-Nagy Tamás kérdésére azt is megerősítette, hogy egy rendőrségi szolgálati pisztoly elveszett, amelyet a tüntetők adtak vissza nevezett rendőrnek.¹⁴⁶

Petrétei József, aki igazságügyi és rendészeti miniszterként a fenti időszakban a rendőrség felügyeletéért felelős miniszter volt, szintén 2010. július 7-én felelt az albizottság kérdéseire. Petrétei a bizottság előtt elmondta, hogy 2006. szeptember 18-án, telefonon tartotta a kapcsolatot Szabadfi Árpád akkori országos rendőrfőkapitány-helyettessel.¹⁴⁷ Miután rendőrszakmai kérdésekben nem tartotta kompetensnek magát, a rendőrségi törvényben rögzített egyedi utasítási jogkörével nem élt. Gyurcsány Ferenc akkori miniszterelnökkel Petrétei két-három alkalommal beszélt, a kormányfő ez alkalmakkor helyzetjelentést várt a szakminisztertől. A bizottsági elnök kérdésére Petrétei elmondta, hogy amennyiben Gyurcsány a TV2-ben adott interjújának megfelelően, utasítást adott a rendőröknek a székház „ostromával” kapcsolatban, azt a miniszter megkerülésével tette.¹⁴⁸ A törvény szerint a kormány a szakminiszteren keresztül utasítja a rendőrséget, a közvetlen miniszterelnöki utasítás lehetősége a jogszabály szöveg szerinti értelmezéséből nem következik. Petrétei a bizottság kérdésére előadta, hogy este 9-től otthon tartózkodott, és a televízión keresztül figyelte az eseményeket. A volt miniszter előadta, hogy Szabadfi Árpád tájékoztatta őt a televízió-székház előtt kialakult eseményekről. A rendőri vezetővel az akkori miniszter telefonon tartotta a kapcsolatot, a tájékoztatás folyamatosan működött. Petrétei arról, hogy 2006. szeptember 19-én miért ajánlotta fel lemondását a miniszterelnöknek, a következőt adta elő: „Azt gondolom, ha Magyarországon sor kerülhet arra, hogy egy középületet elfoglaljanak, és a rendőrség nincs olyan helyzetben, hogy ezt megakadályozza, ezért a politikai felelősséget valakinek vállalnia kell. S mivel az igazságügyi és rendészeti miniszter volt a rendőrségért felelős, szükségesnek tartottam, hogy felajánljam a lemondásomat. Már csak azért is, mert számomra is kiderült, hogy nem vagyok alkalmas a rendőrség vezetésére olyan értelemben, ahogy az elvárható lett volna. Másrészt pedig azt gondoltam, egy ilyen politikai felelősségvállalás egyértelművé teszi,

---

¹⁴⁵ Albizottság, 2010. július 7, 21. o

¹⁴⁶ Albizottság, 2010. július 7, 22. o.

¹⁴⁷ Albizottság, 2010. július 7, 26. o.

¹⁴⁸ Albizottság, 2010. július 7, 26. o.

hogy a rendőrség kudarcot vallott a TV-székház ostromakor”.¹⁴⁹ Wittner Mária azon kérdésére, hogy miért nem adott miniszterként operatív parancsot, Petrétei azt válaszolta, hogy azért, mert a hatályos törvény csak utasítási, de nem tényleges irányítási, parancsadási jogkört ad a miniszternek a rendőrség kapcsán. A váratlan helyzet kapcsán szükséges jogszabály-módosítás, és a történetek kivizsgálása viszont kötelessége volt.¹⁵⁰ Petrétei arra, hogy találkozott-e Gergényi Péterrel a tévészékház „ostromának” napján, nem emlékezett. Varga László képviselő kérdésére, mely szerint ő javasolta-e Gergényi Péter kitüntetését, azt a választ adta, hogy igen, de azért, mert a budapesti rendőrkapitány leváltására méltatlanul, egy másik ügy kapcsán került sor.¹⁵¹

2010. július 14-én további rendőri vezetőket hallgatott meg az albizottság. Elsőként Dr. Nagy-Juhák István rendőr ezredes meghallgatására került sor, aki 2006. szeptember 18-án a Kossuth téri rendezvény biztosításában vett részt, Erzsébet 1 hívóneven.¹⁵² Az átcsoportosított rendőri egységek a Kossuth térre érkeztek, így a Szabadság téren szolgáló Kinizsi 1 és Kinizsi 2 hívónevű egységek többször is kértek segítséget, átcsoportosítást. Nagy-Juhák a rádió-hírbiztosításban értesült arról, hogy a televízió székháznál problémák adódtak. A rendőr ezredes a biztosítás parancsnokával, Lapid Lajossal állt kapcsolatban, az ő parancsára intézkedett rendőri erők átcsoportosításáról. Lapid a helyszínen tartózkodó Gergényi Péter budapesti rendőr-főkapitánnyal tartotta a kapcsolatot.¹⁵³ Nagy-Juhák ezredes javaslatot tett a Kossuth téren található csapaterő nagy részének átcsoportosítására, amire sor is került. Ezt követően mintegy 7-10 fős rendőri egység maradt a Kossuth téren.¹⁵⁴ A rendőr ezredes kiemelte a tömegoszlató eszközök, sisakok, és más védőfelszerelések a meghatározott feladathoz „sem számban, sem minőségben nem voltak elegendőek”.¹⁵⁵ Arról, hogy az erőszakossá vált tömeggel szemben védőfelszerelés nélkül vetettek be rendőri erőket, Nagy-Juhák szerint a biztosítás parancsnoka, Lapid Lajos,

---

¹⁴⁹ Albizottság, 2010. július 7, 28. o.

¹⁵⁰ Albizottság, 2010. július 7, 29. o.

¹⁵¹ Albizottság, 2010. július 7, 30. o. Bene László országos, és Gergényi Péter budapesti rendőrfőkapitányok leváltására az ún. E. Zsanett-ügy kapcsán került sor. Nevezett fiatal lányt négy rendőr igazoltatta egy éjszakai razzia során. A lány azt állította, hogy a rendőrök megerőszakolták, a rendőrök tagadtak. A Fővárosi Bíróság 2010. március 8-án hozott ítéletében a rendőröket első fokon felmentette. A Fővárosi Ítéltábla 2012. június 20-án hozott ítéletében másodfokon, jogerősen is felmentette a rendőröket. A jogerős ítélet kiemelte, sem E. Zsanett, sem a rendőrök állítását igazoló egyértelmű bizonyíték nem volt, ezért a vádlottakat felmentette.

¹⁵² Albizottság, 2010. július 14, 2. o.

¹⁵³ Albizottság, 2010. július 14, 3. o.

¹⁵⁴ U. o.

¹⁵⁵ Albizottság, 2010. július 14, 5 o.

döntött. ¹⁵⁶ Nagy-Juhák elmondása szerint semmi olyan parancsot nem adott, tényleges lépést nem tett, amely hozzájárult volna a rendőrök személyi sérüléséhez, avagy a televízió dolgozóinak veszélybe kerüléséhez.

Az Albizottság 2010. július 14-én meghallgatta Dr. Mittó Gábor rendőr alezredest, aki a 2006. szeptember 18-án a Szabadság térre vezényelt egységek operatív parancsnoka volt. Mittó elmondta, hogy fenti időben eredetileg szabadságát töltötte volna, de Lapid Lajos rendőr tábornok telefonon közölt parancsára megszakította szabadságát. 2006. szeptember 18-a délután Mittó a Teve utcai rendőrpalotában tartózkodott, és a Kossuth tér biztosításának tervén dolgozott. A Kossuth térre Jánosik István őrnaggyal érkezett, hogy a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája által két nappal későbbre bejelentett diáktüntetés részleteit beszéljék meg.¹⁵⁷ Jánosik kapott egy telefont, amelyben arról informáltak, hogy néhány személy megpróbált a televízió székházába behatolni.¹⁵⁸ Miután jelentés érkezett, hogy tömegek vonulnak a TV-székházhoz, Mittó Gábor és egysége a budapesti főkapitány utasítására a székház elé vonult. Mittó kérdésre előadta, hogy az újonnan bevezetett kommunikációs rendszer az elsőként érkező Baranya megyeieknek, és az ezt követően érkező Pest megyei rendőrszázadnak sem állt rendelkezésre, ezért csak a Giber úr vezette egységgel, illetve a vezetési ponttal tudtak kommunikálni.¹⁵⁹ Mittó Gaudi-Nagy Tamás kérdésére előadta, hogy akkoriban a BRFK Közrendvédelmi főosztály biztosítási alosztályának volt a parancsnoka. Az alosztály vezetőjének feladatkörébe tartozik a Budapest területére bejelentett gyülekezések, sport-és kulturális rendezvények koordinálása, a biztosítások megszervezése, a végrehajtásban- parancsnoki szinten, helyszín-, vagy szektorparancsnokként, vagy akár az egész biztosítás parancsnokaként való részvétel.¹⁶⁰ Miután a Baranya megyei rendőri egységekből álló rendőrsorfallal megtámadták, és a sorfallal visszavonult a székházba, Mittó a Nádor utcai bejáraton bement, és az aulában tartózkodott. Mittó elmondta, hogy a Szabadság téren először egy 15-30 fős tömeg jelent meg, amelynek a tagjai között ismert futballhuligánok is voltak, akiket Mittó, aki a korábbi években számos alkalommal vett részt labdarúgó mérkőzések biztosításán, személyesen ismert.¹⁶¹ Mittó arra a tényre emlékezett, hogy egy demonstráló egy európai uniós zászlót levett, majd rendőri kérdésre visszatett, de arra hogy az illetőt a rendőri sorfallal

---

¹⁵⁶ U. o.

¹⁵⁷ Albizottság, 2010. július 14, 28. o.

¹⁵⁸ U. o.

¹⁵⁹ U. o.

¹⁶⁰ Albizottság, 2010. július 14, 29. o.

¹⁶¹ Albizottság, 2010. július 14, 29-30.o.

mögé emelték, és bántalmazták volna, nem emlékezett.¹⁶² Mittó tájékoztatást kapott arról, hogy a Hungária 705-ös hívójelű Rebisz-egység erősítésként a térre érkezik. Amint később megtudta, ez az erősítés nem a tér elé, hanem a tér mögé érkezett, miközben Mittó és egysége a televízió székházában tartózkodott.¹⁶³ Amikor az első tárgyaló delegációt a televízió aulájából a rendőri egységek kiszorították, Mittó még nem tartózkodott az épületben.¹⁶⁴ Jóval azután, hogy a tüntetők egy csoportja behatolt a székházba, Majoros ezredes, a Hungária 705-ös hívójelű egység parancsnoka megkereste Mittót Toroczkai Lászlóval együtt a petíció átadása tárgyában. Mittó úgy ítélte meg, hogy a petíció átadása a tömeg hangulatát csitítaná, így megkerestek egy szerkesztőt, vagy annak látszó személyt, akinek Toroczkaiék Mittó jelenlétében a petíciót átadták.¹⁶⁵ Varga László képviselő kérdésére Mittó elmondta, hogy amikor már a székház kapuját sem tudták tartani, a Giber nevű rendőrparancsnok rádión közölte, hogy kiürítik az épületet. Először a sérülteket vitték ki, majd a megmaradt állományt újrászervezve visszatértek a székházba. Miután a székházban állomásozó rendőröket nem lehetett megvédeni, Mittó kivonta csapatát az épületből.¹⁶⁶ Mittó a bizottság kérésére elismerte, hogy szakmai hibát követett el akkor, amikor elmulasztotta egységét négy-öt alegységre bontani, amelynek parancsnokai a részfeladatokat hatékonyabban tudták volna koordinálni.¹⁶⁷ Mittó véleménye szerint egy megfelelően kiképzett, megfelelően felfegyverzett, és kellő tapasztalattal rendelkező rendőri egység képes lett volna arra, hogy a székházat megvédje.¹⁶⁸ A televízió székházában történtek súlyos lelki traumát jelentettek a rendőrök számára, maga Mittó is elismerte, hogy halálfélelme volt.¹⁶⁹ A kirendelt rendőrök nem viseltek gázálcot, a Szabadság térre vezényelt egységek nem kapták meg a megfelelő védelmi felszerelést annak ellenére, hogy a BRFK-nak megvolt a szükséges technikai felszereltsége.¹⁷⁰ A tömeg hangulata megváltozott Mittó szerint azt követően, hogy a rendőrök elmentek, és a tömeg szabadon bemehetett az épületbe, ezt követően a tömeg már nem volt agresszív.¹⁷¹ Mittó Gábor végül elismerte, hogy a Szabadság téren történetekkel kapcsolatban szakszerűtlen intézkedés miatt ő volt az egyetlen rendőr, akit elmarasztaltak.¹⁷²

---

¹⁶² Albizottság, 2010. július 14, 31. o.

¹⁶³ Albizottság, 2010. július 14, 32. o.

¹⁶⁴ U. o.

¹⁶⁵ Albizottság, 2010. július 14, 32-33. o.

¹⁶⁶ Albizottság, 2010. július 14, 33. o.

¹⁶⁷ Albizottság, 2010. július 14, 33-34. o.

¹⁶⁸ Albizottság, 2010. július 14, 34. o.

¹⁶⁹ Albizottság, 2010. július 14, 35. o.

¹⁷⁰ Albizottság, 2010. július 14, 38. o.

¹⁷¹ Albizottság, 2010. július 14, 36-37. o.

¹⁷² Albizottság, 2010. július 14, 37. o.

Szintén 2010. július 14-én került sor Pálóczi Imre rendőr alezredes bizottsági meghallgatására. Pálóczi a Szabadság térre vezényelt egyik rendőri egység parancsnokaként előadta, hogy rendőri sorfállal sokáig a Szabadság térről védték az épületet, de a sorozatos támadások, és a megfelelő védőfelszerelés híján elszenvedett rendőri sérülések miatt kénytelenek voltak visszavonulni.¹⁷³ Pálóczi alezredes más rendőri egységgel érkezett a Szabadság térre, mint Mittó Gábor, de a Szabadság téren Gergényi Péter utasítása alapján Mittó volt a helyszíni parancsnok, így Pálóczi feljebbvalója.¹⁷⁴ Pálóczi elmondta, hogy a rendőri egységek között azért akadozott a kommunikáció, mert nem sokkal korábban vezették be a rendőrségen a TETRA rádiók használatát. E rádiórendszer csatornái túlterheltek voltak mivel, szükségszerűen, túl sok rendőr tartózkodott a helyszínen.¹⁷⁵ A székházból a füst miatt, és a sérültek elszállítása végett volt szükséges az, hogy a rendőrök a Nádor utcai bejáraton elhagyják az épületet.¹⁷⁶

Szintén 2010. július 14-én került sor Dr. Kacziba Antal nyugalmazott rendőr altábornagynak, a Gönczöl-bizottság egykori tagjának bizottsági meghallgatására. Kacziba meglátása szerint a 2006. őszi események során a rendőri beavatkozás szükségszerű, és törvényes volt, ennek folyamán azonban számos rendőri törvénysértés volt, amelyért Gergényi Péter akkori budapesti rendőrfőkapitányt személyes felelősség terheli.¹⁷⁷ Kacziba szerint a magyar rendőrség 2006. szeptember 18-án a székház ellen támadó 50-100 fős „kemény maggal” szemben a frontális ellentámadás elavult taktikáját alkalmazta, ahelyett, hogy kiemelte volna a tömegből a rendbontókat.¹⁷⁸ A „tévéostrommal” kapcsolatban Kacziba más érdembelit nem tudott előadni.

Giber László nyugalmazott rendőr százados szintén 2010. július 14-én tett nyilatkozatot az albizottság előtt. Giber 2006. szeptember 18-án azt a feladatot kapta, hogy a Parlament épületének biztosítását segítse, mint helyszíni parancsnok. Miután a Kossuth téren állomásozó rendőri egységek megtudták, hogy a Szabadság téren erősítésre van szükség, Gibert egy védőfelszereléssel rendelkező rendőrökből álló kisebb egység élén a Magyar Televízió székháza elé vezényelték. Az átvezényelt rendőrök nagyobb része a Rebiszhez

---

¹⁷³ Albizottság, 2010. július 14, 48. o.

¹⁷⁴ Albizottság, 2010. július 14, 50. o.

¹⁷⁵ Albizottság, 2010. július 14, 53. o.

¹⁷⁶ Albizottság, 2010. július 14, 55. o.

¹⁷⁷ Albizottság, 2010. július 14, 71. o.

¹⁷⁸ Albizottság, 2010. július 14, 71. o.

tartozott, őket a Rebisz helyi parancsnoka vezényelte át. A BRFK kötelékeihez tartozó Giber Lapid Lajostól kapta az utasítást.¹⁷⁹ Giber volt az a rendőrparancsnok, aki egy rádióüzenetben azt mondta, hogy kész hadbírótság elé állni, de ő akkor is kivonja egységeit a székházból. A katonai büntető eljárásra azért nem került sor, mert az üzenetet követően még másfél óráig az épületben maradt.¹⁸⁰ Ezt követően a sérült rendőröket kivitték a Nádor utcai bejáraton. A sérültek ellátását és elszállítását követően majdnem másfél órával kivonulásuk után Giber egy egészséges, bevethető rendőrökből álló kisebb egységgel visszament a székházba.¹⁸¹ Miután megérkezett az erősítés, és a kinti helyzet megengedte, előbb a székházban maradt tüntetőket szorították ki, majd a rendőrök is elhagyhatták az épületet.

2010. szeptember 1-jén került sor Dr. Szabadfi Árpád dandártábornok, volt országos rendőr-főkapitány helyettes bizottsági meghallgatására. 2006. szeptember 18-án, a Szabadság téri erőszakos események idején Bene László akkori országos rendőr-főkapitány Brazíliában tartózkodott egy nemzetközi bűnügyi konferencián, így Szabadfi, mint az akkori struktúra szerinti egyetlen országos főkapitány-helyettes egy személyben látta el az országos rendőrfőkapitány, a bűnügyi főigazgató, és a közbiztonsági főigazgató feladatkörét, pedig mint azt Szabadfi a bizottság előtt elmondta, e három feladatot csak három ember tudja megfelelően ellátni.¹⁸² Szabadfi elmondta, hogy Gyurcsány Ferenc akkori miniszterelnök szeptember 18-án hívta telefonon, tájékoztatást kérve a székház előtt történekről. A miniszterelnök arra kérte a rendőrkapitányt, hogy tegyenek meg minden törvényes eszközt a székház védelmében.¹⁸³ Nevezett éjszakán Szabadfi még kétszer hívta Gyurcsányt tájékoztatás végett, aztán másnap, szeptember 19-én, kedden beszélt vele, és Petrétei miniszterrel. Az akkori irányítási struktúrában a rendőri intézkedések engedélyezése a közbiztonsági főigazgató hatáskörébe tartozott, e feladatot akkor szintén Szabadfi látta el.¹⁸⁴ Szabadfi 2006. szeptember 18-án a Parlamentben, egy alosztályvezető irodájában tartózkodott, így a helyszínhez közel tudta kíséni az eseményeket.¹⁸⁵ A konkrét biztosításban folyó műveletet biztosítási parancsnok irányította, aki a Szabadság téri események idején Gergényi Péter budapesti főkapitány és egyik helyettese, Lapid Lajos

---

¹⁷⁹ Albizottság, 2010. július 14, 83. o.

¹⁸⁰ Albizottság, 2010. július 14, 86. o.

¹⁸¹ U. o.

¹⁸² Albizottság, 2010. szeptember 1, 4. o.

¹⁸³ Albizottság, 2010. szeptember 1, 7. o.

¹⁸⁴ Albizottság, 2010. szeptember 1, 8. o.

¹⁸⁵ U. o.

tábornok volt.¹⁸⁶ Ők adtak utasítást arra, hogy a konkrét operatív helyzetnek megfelelően melyik egység merre menjen. Szabadfi, miközben Gyurcsány Ferencsel beszélt, Petrétei József igazságügy-minisztertől utasítást nem kapott. Amikor a székház előtt az erőszakos események elkezdődtek, a riadót a budapesti főkapitány rendelte el, ő adott utasítást a vízagyú bevetésére is.¹⁸⁷ Morvai Krisztina kérdésére Szabadfi Árpád elmondta, az országos rendőrkapitány az ország egészére nézve rendelhet el riadót, ennek végrehajtása azonban hosszú időbe telik, így helyette főkapitányi jogkörében csapatszolgálati századok Budapestre való felrendeléséről döntött.¹⁸⁸ Szabadfi azt is elmondta, hogy a lovas egység bevetését, Gergényi Péter kérése ellenére azért tagadta meg, mert a lovas egység parancsnokával való egyeztetés után ez utóbbi azt szakmai hibának tartotta.¹⁸⁹ Szabadfi, miként az Ignác-jelentésből kiderül, 2006. szeptember 19-én, az összes Budapesten rendelkezésre álló rendőri erőt, tehát a Rebisz-egységeket a budapesti rendőrfőkapitány parancsnoksága alá rendelte.¹⁹⁰

2010. szeptember 3-án került sor Dr. Kondorosi Ferencnek az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium volt államtitkárának meghallgatására. Kondorosi elmondta, hogy annak érdekében, hogy az önkormányzati választás előtt a gyülekezési jogot biztosítsák, a 2006. szeptember 17-én, a Gyurcsány-beszéd kapcsán, a Kossuth téren és környékén tartott spontán demonstrációkat választási gyűléssé nyilvánították. Ezt a valóban kreatív megoldást, amelynek köszönhetően a tüntetéseket nem kellett bejelenteni, Kondorosi most sem tartja rossz ötletnek.¹⁹¹ 2006. szeptember 18-án Kondorosi otthon tartózkodott, egy nagy ívű munkán dolgozott, és nem egyeztetett miniszteri és rendőrségi vezetőkkel. E tény a volt államtitkár utólag nem tartotta rendjén valónak.¹⁹² Kondorosi a bizottság elnökének kérdésére elmondta, jogsértő az, ha a budapesti rendőrfőkapitány a miniszter, vagy az azt akadályoztatása esetén helyettesítő államtitkár helyett közvetlenül a miniszterelnöknek tesz jelentést.¹⁹³

Szintén 2010. szeptember 3-án került sor, Dr. Lapid Lajos dandártábornok, volt budapesti rendőrfőkapitány-helyettes kihallgatására, aki 2006. szeptember 18-án a biztosítás

---

¹⁸⁶ Albizottság, 2010. szeptember 1, 9. o.

¹⁸⁷ Albizottság, 2010. szeptember 1, 13. o.

¹⁸⁸ Albizottság, 2010. szeptember 1, 18. o.

¹⁸⁹ Albizottság, 2010. szeptember 1, 23. o.

¹⁹⁰ Albizottság, 2010. szeptember 1, 25. o.

¹⁹¹ Albizottság, 2010. szeptember 3, 11. o.

¹⁹² Albizottság, 2010. szeptember 3, 12. o.

¹⁹³ Albizottság, 2010. szeptember 3, 18. o.

parancsnoka volt. Lapid elmondta, a Szabadság téren történekekkel kapcsolatban első információja az volt, hogy néhány tüntető petíciót kívánt átadni. A helyi biztonsági szolgálat jelezte, hogy az MTV részéről nincs fogadókészség a petíció beolvasására. Ezért egy 10-20 fős rendőri egységet kiküldtek, hogy a kisebb csoportot a székházból eltávolítsák.¹⁹⁴ Lapid elmondta, hogy helyszíni műveleti parancsnokként döntési jogköre volt, de Szabadfi Árpád országos rendőr főkapitány-helyettes, mint magasabb rangú parancsnok utasításait bármikor felülbírálhatta, vagy maga is dönthetett, miként azt maga Szabadfi is elismerte a vízágyú, bevetése kapcsán.¹⁹⁵ A riadó elrendelése kapcsán Lapid Lajos elmondta, hogy a BRFK közterületi feladatot ellátó állománya 3000 fő, ebből egy azonos időpontban 400 fő volt szolgálatban, és riadó esetén kb. 500 fő lett volna bevethető. A BRFK bevethető állományának azonban elégtelen volt a védőfelszerelése.¹⁹⁶ Lapid elmondta, hogy a „székházostrom” előtt másfél órával egy demonstráló átmászott a parlament melletti kordonon, és leült a lépcsőre. A rendőröket ekkor maszkos emberek üvegekkel, petárdákkal dobálták meg.¹⁹⁷ Lapid a Szabadság téren történekek kapcsán szakmai hibának tartja, hogy nem volt megfelelő felkészültségű és erejű rendőri egység a helyszínen. A vízágyút nem biztosították szakszerűen, a vízágyú tartályából annak megtámadása során elfogyott a víz.¹⁹⁸ A baranyai század vezényletésére vonatkozóan azt mondta, hogyha Majoros Zoltán alezredes szerint a baranyai századot a Kossuth térre vezényelte, akkor ez biztosan így volt, de arról, hogy egy csapaterősnek mondott egység tényleg megfelelő felszereltségű, nem volt kötelessége meggyőződni.¹⁹⁹

2010. szeptember 3-án került sor Gergényi Péter volt budapesti rendőr-főkapitány meghallgatására. Gergényi a 2006. szeptember 18-i riadó kapcsán elmondta, hogy az egyenruhás és parancsnoki állomány már az esti órákban visszatartásra került, az éjféλι riadó a BRFK bevetésre nem alkalmas állományára terjedt ki, akik kiképzésük, fegyverzetük, felszerelésük miatt csak járőrözésre, és objektumvédelemre voltak alkalmasak.²⁰⁰ Gergényi elmondta, hogy Szabadfi a felettese volt, de mint budapesti főkapitány a BRFK állománya felett ő rendelkezett, ő tett előterjesztéseket Szabadfinak,

---

¹⁹⁴ Albizottság, 2010. szeptember 3, 31. o.

¹⁹⁵ Albizottság, 2010. szeptember 3, 33. o.

¹⁹⁶ Albizottság, 2010. szeptember 3, 34. o.

¹⁹⁷ Albizottság, 2010. szeptember 3, 40. o.

¹⁹⁸ Albizottság, 2010. szeptember 3, 47. o.

¹⁹⁹ Albizottság, 2010. szeptember 3, 48. o.

²⁰⁰ Albizottság, 2010. szeptember 3, 75. o.

aki azt többnyire elfogadta.²⁰¹ Gergényi előadta, hogy amikor a székház megtámadásáról hírt kapott, azonnali intézkedést kért Szabadfi tábornoktól a Rebisz, és vidéki századok mozgósítása ügyében.²⁰² Gergényi azt is elmondta, hogy a Rebisz alakulatait Gergényi berendelte, de a zömében vidéki Rebisz-egységek csak a hajnali órákra álltak rendelkezésre.²⁰³ Gergényi Péter határozottan azt állította, hogy büntető, vagy fegyelmi eljárás ellene a székházostrom miatt nem indult, nem gyanúsították meg az ügyvel kapcsolatban. Ez természetesen nem zárja ki, hogy ellene büntető feljelentést tettek, de az ügy nem jutott el a gyanúsításig.²⁰⁴ Gergényi fenti állításának azonban ellentmond Bencze József országos rendőrkapitánynak Takács Albert miniszterhez 2007. szeptemberben írt levele, amely szerint Gergényi Péter akkori budapesti rendőr-főkapitánnyal szemben előjárói intézkedés elmulasztása miatt büntető eljárás indult. A Budapesti Katonai Ügyészség az eljárást magához vonta, majd 2006. december 19-én megszüntette.²⁰⁵ Gergényi elmondta, hogy személy szerint a rossz kommunikáció miatt csak akkor értesült arról, hogy az épület hátsó része szabad, amikor már „eldőlt a csata”, így a hátsó ajtón csak a sebesültek kimentésére volt lehetőség.²⁰⁶

2010. szeptember 8-án hallgatta meg az albizottság Majoros Zoltán rendőr ezredest, aki a Rendőrségi Biztonsági Szolgálatnál (Rebisz) volt műveletirányító 2006. szeptember 17-én és 18-án. Majoros szeptember 18-án hajnali 5 órakor kezdte a szolgálatot. Feladata a különböző megyékből érkezett Rebisz egységek budapesti laktanyákba való befogadása, szolgálatba állítása, élelmezése, és szolgálati feladatokra való felkészítése volt. A hajnali órákban a környező megyékből Budapestre vezényeltek 47 URH-s járőrt, akiknek Kossuth téri bevetésére nem került sor, ebéd után leléptették őket. Délután a nappali szolgálatról került a Kossuth térre négy bevetési csoport az ottani BRFK-erők megerősítésre.²⁰⁷ Az 5/2006-os ORFK főkapitány-helyettesi intézkedés alapján csapatszolgálati továbbképzési feladatokra a Rebisz budapesti laktanyájára berendelésre került két megyei század: a borsodiak, és a baranyaiak egyaránt 6 plusz 88 fővel.²⁰⁸ A századok hadrafoghatóságának vizsgálata során Majoros megállapította, hogy egyik századnak sem volt gázálarca, a baranyaiaknál 16 főnek nem volt sisakja, 17 főnek gumibotja. A Borsod megyei századot

²⁰¹ Albizottság, 2010. szeptember 3, 77. o.

²⁰² Albizottság, 2010. szeptember 3, 80. o.

²⁰³ Albizottság, 2010. szeptember 3, 84. o.

²⁰⁴ Albizottság, 2010. szeptember 3, 87-88. o.

²⁰⁵ Albizottság, 2010. szeptember 3, 88. o.

²⁰⁶ Albizottság, 2010. szeptember 3, 97.o.

²⁰⁷ Albizottság, 2010. szeptember 6, 4. o.

²⁰⁸ Albizottság, 2010. szeptember 6, 5. o.

Majoros, miután ezt a parancsot kapta, átvezényelte a Kossuth térre.²⁰⁹ Majoros miután érzékelte, hogy probléma is lehet, elrendelte egy vízagyú üzembe helyezését. A Rebisznek 3 bevethető vízagyúja volt, ezek régiek, kis víznyomással működtek, korszerű tömegoszlatásra alkalmatlanok, de legalább működőképesek voltak. Lapid Lajos 21: 35-kor jelezte, hogy az MSZP Köztársaság téri székháza előtt tüntetés várható, ezért Majoros a tartalékban lévő Baranya megyei századot kiküldte a székház védelmére.²¹⁰ Kérdésre Majoros elmondta, hogy látta a baranyaiak hiányos felszerelését, de nem tudta ellenőrizni, hogy van-e gázalarc a raktáron, mert a raktárosok elmentek, és ő nem rendelkezett kulccsal. A Rebisz parancsnoka nem rendelt el készültséget, ha ezt elrendelte volna, ez esetben a felszerelési hiányosságokat azonnal pótolni lehetett volna.²¹¹ Amikor a Baranya megyei századot Majoros a Köztársaság térről a Szabadság térre átrendelte, sem BRFK-egységek, sem budapesti parancsnok nem várta őket.²¹² Majoros látva, hogy a BRFK-val nem tudja felvenni a kapcsolatot, utasítást adott a baranyai századparancsnoknak, hogy szervezze meg, hogy a kötelékek kettes-hármas oszlopokban, haladjanak a déli fal mellett a TV-székház fölépcsőjéig, a főbejárat előtt alakítsanak sorfalat, és próbálják meg kiszorítani a tömeget. A századparancsnok végrehajtotta a parancsot, és a tömeget a fölépcsőről leszorította.²¹³ Amikor Majoros a Hír Tv adását bekapcsolta, látta, hogy a rendőröket kövel dobálják.²¹⁴ A fentieket az EDR-rádiórendszer hibája miatt a századparancsnok csak késve tudta jelenteni.²¹⁵ A támadás során a baranyai századparancsnok súlyosan megsérült, az irányítást ezután a mellé rendelt segédtsízt vette át.²¹⁶ Ezt követően a megtámadott baranyai egységgel megszakadt Majorosnak minden rádiókapcsolata. Miután Lapid Lajossal sikerült felvennie a rádiókapcsolatot, Majoros egy 50 fős Rebisz-egység élén elindította a vízagyút a Szabadság térre.²¹⁷ Miután a Nádor utcába, a TV-székház mögé értek, Lapid megígérte, hogy segítségül küld a Szabadság térre egy százfős segéderőt megfelelő felszereléssel, azaz könnygázgránát kilövésére alkalmas RWGL és AWGL puskákkal. A fenti eszközök összeszerelése érdekében Majoros utasította az ügyeletes tisztet, hogy rendelje be a raktáros szolgálatvezetőket.²¹⁸ Majoros, miután a Nádor utcába

---

²⁰⁹ U. o.

²¹⁰ Albizottság, 2010. szeptember 6, 6-7. o.

²¹¹ Albizottság, 2010. szeptember 6, 7. o.

²¹² Albizottság, 2010. szeptember 6, 8. o.

²¹³ U. o.

²¹⁴ Albizottság, 2010. szeptember 6, 8-9. o.

²¹⁵ U. o.

²¹⁶ Albizottság, 2010. szeptember 6, 13. o.

²¹⁷ U. o.

²¹⁸ Albizottság, 2010. szeptember 6, 14. o.

ért, megdöbbenet tapasztalta, hogy a Nádor utca és a Zoltán utca kereszteződésénél néhány rendőrségi bevetési csoport által alkalmazott mikrobusz ajtaja nyitva volt. A nyitott járművekben sorozatlövő fegyverek, 10-12 ember gépkarabélyája volt, teljes lőszerkészlettel, őrizetlenül.²¹⁹ A fegyverek őrzését Majoros ezután azonnal elrendelte. Szerencsére az őrizetlenül maradt fegyverek miatt tragédia nem következett be. A fenti mikrobuszok parancsnoka azzal a magatartásával, hogy a fegyvereket őrizetlenül hagyta, megvalósította a Btk. 360. §. szerinti előjárói intézkedés elmulasztásának vétségét. Majoros végül, egy időközben odavezényelt 100-120 fős rendőri egységgel az Október 6-a utca felől közelítette meg a Szabadság teret. Az volt Majoros elgondolása, hogy a vízágyút keresztbe, fizikai akadályként helyezi el, megakadályozva a tömeg behatolását a székházba.²²⁰ A vízágyúval eljutottak a lépcsőig, ekkor a Majoros vezette egységet is követ dobálták meg. Miután a vízágyúból kifogyott a víz, kénytelenek voltak visszavonulni. Majoros a harc képes állományt a Nádor utcai bejáratnál bevezette az épületbe, és a belső bejáratnál helyeztette el.²²¹ Az épületben több, mint száz rendőr tartózkodott, zömében Pest megyeiek. A vízágyút időközben a Roosevelttéren feltöltötték vízzel, és visszarendelték a Nádor utcába. Ekkor kapta Majoros ezredes azt a parancsot Lapid Lajostól, hogy a vízágyúval törjék át a tüntetők blokádját. Majoros a parancsot annak ellenére, hogy azt kivitelezhetetlennek tartotta, végrehajtotta.²²² A vízágyú az útkadályt áttörte, de egy füves területen fennakadt, nem tudott tovább mozogni. A vízágyút előbb üvegekkel dobálták, majd kalapáccsal próbálták betörni, később Molotov-koktéllal felgyújtották. A rendőröket végül tüntetők mentették ki a felgyulladt tömegoszlató eszközökből.²²³ Maga a Rebisz-parancsnok is megsérült, 2%-os halláskárosodást szenvedett²²⁴. A vízágyú elvesztése után Majoros a megmaradt rendőri állományt visszavonta a Nádor utcába. Az ottmaradt rendőröket kötelékbe szervezte és a Zoltán utcában vonta össze őket. Majoros itt találkozott Toroczkai Lászlóval, aki kérte a Rebisz-parancsnokot, hogy segítsen neki bejuttatni a petíciót a TV-székházba. Majoros megígérte, azzal a feltétellel, hogy Toroczkai hangosbemondón felszólítja a székház támadóit, hogy húzódjanak hátra.²²⁵ Majoros, miután a tömeg Toroczkai kérésére hátrébb állt, annak ellenére tárgyalást kezdeményezett Toroczkaiával, hogy a tárgyalást Lapid Lajos, vagy

---

²¹⁹ U. o.

²²⁰ Albizottság, 2010. szeptember 6, 15. o.

²²¹ Albizottság, 2010. szeptember 6, 16. o.

²²² U. o.

²²³ Albizottság, 2010. szeptember 6, 17. o.

²²⁴ Albizottság, 2010. szeptember 6, 20. o.

²²⁵ Albizottság, 2010. szeptember 6, 19. o.

Gergényi Péter megtiltotta. Amikor Majoros bement Toroczkával a székházba, száznál is több rendőr tartózkodott bent. Toroczkai a petíciót a civilben benn tartózkodó Mittó Gábornak adta át.²²⁶ Miután Toroczkai kiment a székházból, és közölte a tömeggel, hogy a petíciót sikerült átadni, az megnyugodott, és elhagyta a helyszínt. Eközben megérkezett egy 100-150 fős Rebisz egység Berke János ezredes vezetésével. Ezt követően Majoros és Berke egysége elhagyta a terepet, és a Kossuth térre ment, jelenteni a történeteket.²²⁷

2010. szeptember 6-án nyilatkozott a bizottság előtt Magyar István honvéd ezredes, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem adjunktusa, az Ignác, - és Papp-bizottságok tagja. Magyar István a 2006. szeptember 18-i események kapcsán kiemelte, hogy a Toroczkai-féle petíció átadását nem a rendőrök, hanem a biztonsági őrök akadályozták meg.²²⁸ Ezután szólította fel Toroczkai a tömeget, hogy menjenek át a Szabadság térre. A videó felvételeken az is hallható, hogy Gergényi állításával ellentétben a rendőri vezetők ezt a felszólítást hallhatták.²²⁹ Az Ignác-jelentés megállapította, hogy nem volt helyszíni parancsnok, továbbá azt is, hogy sem a helyszínre kiküldött Mittó Gábor, sem Gergényi Péter főkapitány, akinek össze kellett volna hangolnia a rendőri erőket, nem volt képes ellátni a rábízott feladatot.²³⁰ Szakmai hibának tekinthető, hogy a baranyai rendőrök nem ismerték fel a civil ruhás Mittóban a rendőrtisztet, mindez lassította a különböző rendőri egységek közti kommunikációt.²³¹ Miután túl sok rendőrnek volt rádiója, a rádióforgalmazás kudarcba fulladt.²³² A baranyai század hiányos felszereltsége hozzájárult ahhoz, hogy a Szabadság téren számos rendőr súlyosan megsebesült. Magyar István megerősítette Majoros Zoltánnak azon állítását, hogy a fegyverraktárakban bizonyos tartalék fegyverekhez csak meghatározott raktárosoknak volt kulcsa. Ezt a problémát nagyobb rutinnal a lakat feltörésével a rendőrök megoldhatták volna, de számos fegyvert így is össze kellett volna szerelniük.²³³ A riadó az ezredes szerint a helyszíni parancsnok, és a műveleti parancsnok közötti rossz kommunikáció, és a felderítés hiánya miatt késett.²³⁴ A vízagyú kapcsán a törzstiszt elmondta, az oszlató eszköz állapotáért a Rebisz

---

²²⁶ Albizottság, 2010. szeptember 6, 20. o.

²²⁷ U. o.

²²⁸ Albizottság, 2010. szeptember 6, 57.o.

²²⁹ U. o.

²³⁰ Albizottság, 2010. szeptember 6, 59.o.

²³¹ Albizottság, 2010. szeptember 6, 60.o.

²³² Albizottság, 2010. szeptember 6, 60-61. o.

²³³ Albizottság, 2010. szeptember 6, 63. o.

²³⁴ U. o.

parancsnoka, a második bevetésért Lapid Lajos, az elsüllyedés miatt a jármű vezetői felelősek.²³⁵

2010. szeptember 6-án került sor Vörösmarti Mihály, nyugalmazott rendőr dandártábornok, a Gönczöl-bizottság tagjának meghallgatására is. Vörösmarti elmondta, hogy 2006.szeptember 18-án számos rendőrszakmai hiba történt, ezek egy része az addig példátlan utcai zavargásra való felkészületlenség, és a rossz eszközállomány rovására írható. Ahhoz, hogy megtudjuk, melyik időben ki volt az ügyeletes, és felelős parancsnok, kellene valahol lennie egy műveleti naplónak, ahol pontosan követhető, hogy melyik parancsnok hol, mikor és kitől vette át, és kinek adta át a parancsnokságot.²³⁶

2010. szeptember 8-án jelent meg a bizottság előtt Ignác István nyugalmazott rendőr vezérőrnagy, az Ignác-bizottság vezetője. Ignác Pest megyei rendőr-főkapitányként 2006. szeptember 18-án részt vett azon az értekezleten, amelyet Szabadfi Árpád az országos rendőr-főkapitány helyettese a megyei rendőr főkapitányoknak rendezett. Itt hagyták jóvá azt a műveleti tervet, amely számos hiányosságot, és valótlan adatokat is tartalmazott. A tervben olyan helyszíni parancsnokokat jelöltek meg a műveleti területen, akik a valóságban nem tartózkodtak a helyszínen.²³⁷ Ignác elmondta, hogy bármilyen rendkívüli esemény kezelésére minden megyében egy, Budapesten négy csapaterős századnak kellett volna rendelkezésre állnia. Az Ignác-jelentés megállapította, hogy amikor segítségre lett volna szükség a Kossuth téren, nem volt elég átirányítható rendőr, és mindez csak akkor változott meg jelentősen, amikor a Pest megyei főkapitányság százada felvonult.²³⁸ Ignác szerint a magyar rendőrség történetében ennyire nem bomlott meg soha az irányítási rend. Ignác úgy gondolta, hogy a székház előtt összegyűlt tömegben nem volt lincselési szándék, ha ilyen szándékuk lett volna, a rendőrség teljes veresége miatt bármikor megtehették volna.²³⁹ Azt, hogy az egységes digitális rádiórendszerre való áttérés csődöt mondott, Ignác is megismételte. Ignác súlyos hibának tartotta, hogy a tüntetők által beolvasni kívánt petíció átvételét megtagadták.²⁴⁰ Hibát követtek el a rendőrök akkor is, amikor nem győződtek meg arról, hogy a székház a Nádor utca felől szabadon megközelíthető. A Magyar Televízió épülete alkalmas lett volna arra, hogy itt

---

²³⁵ Albizottság, 2010. szeptember 6, 67. o.

²³⁶ Albizottság, 2010. szeptember 6, 79.o.

²³⁷ Albizottság, 2010. szeptember 8, 7. o.

²³⁸ Albizottság, 2010. szeptember 8, 8. o.

²³⁹ Albizottság, 2010. szeptember 8, 9. o.

²⁴⁰ Albizottság, 2010. szeptember 8, 11. o.

alakítsák ki a rendőri egységek parancsnoki bázisát, hír-és információközpontját.²⁴¹ Ignác István azt is elmondta, hogy Dobozi József tábornok, a Rebisz parancsnoka nem kapott a műveletirányítási tervekből, így a Rebisz egységei nem tudtak kellőképpen felkészülni. E mulasztásért a felelősség az ORFK-t, mint felettes szervet terheli.²⁴² A riadót Ignác véleménye szerint azért adták ki egy órával elkésve, mert nem volt irányítás, a parancsnokok közti kapcsolat elégtelen volt.²⁴³ Ignác megismételte, a tömeg oszlatására elégséges létszámú rendőr 23:30-kor a Szabadság téren volt, de a parancsnokok közti kommunikáció hiánya minden rendőrségi akciót lehetetlenné tett.²⁴⁴ Ignác azt is furcsának tartotta, hogy miért nem lehetett a Kossuth téren tartózkodó rendőri egységet előbb átcsoportosítani, miközben ott már csak néhány ember tartózkodott.²⁴⁵

2010. szeptember 8-án tett vallomást az albizottság előtt Szabó Ferenc, a Köztársasági Őrezred volt parancsnoka, aki többek között Gyurcsány személyi védelmét látta el. A 2006. szeptember 17-én a rendőri vezetői értekezleten elhangzottakra nem emlékezett, később a dokumentumot elolvasva azt mondta, biztosan így volt. Azt mondta, a Gyurcsány-villába személyesen nem látogatott senki, azt, hogy telefonon kivel beszélt az akkori miniszterelnök, nem tudja.²⁴⁶

Ugyanaznap hallgatta meg az albizottság Gulácsi Sándor rendőr ezredest. Gulácsi 2006. szeptember 18-án a Rebisz I. bevetési osztályának volt a parancsnoka, aznap szabadnapos volt, de éjfél körül riadóztatták, hogy szolgálati helyére vonuljon be.²⁴⁷ A riadóztatást követően Gulácsi 10 percen belül a Rebisz-laktanyában volt, az I. bevetési osztálynak, nem volt probléma a fegyverek, és más eszközök beszerzésével. Folyamatosan kellett a vidékről érkező rendőröket harckészültségbe helyezni, ezek egy részét egy és kettő óra közt Majoros ezredes rendelkezésére tudta bocsátani.²⁴⁸

2010. szeptember 17-én hallgatta meg az albizottság Bene László volt országos rendőrfőkapitányt. Bene László egy nemzetközi konferencián Brazíliában tartózkodott 2006. szeptember 18-án. Amikor Szabadfi Árpád értesítette a Szabadság téren történekről, Bene

---

²⁴¹ Albizottság, 2010. szeptember 8, 11-12. o.

²⁴² Albizottság, 2010. szeptember 8, 16. o.

²⁴³ Albizottság, 2010. szeptember 8, 16. o.

²⁴⁴ Albizottság, 2010. szeptember 8, 17. o.

²⁴⁵ Albizottság, 2010. szeptember 8, 20. o.

²⁴⁶ Albizottság, 2010. szeptember 8, 40. o.

²⁴⁷ Albizottság, 2010. szeptember 8, 49. o.

²⁴⁸ Albizottság, 2010. szeptember 8, 50. o.

repülőre szállt, és szeptember 20-án, szerdán késő esete érkezett haza. Bene elismerve az Ignác-bizottság által megállapított szakmai hibákat, úgy vélte, bár a személyi felelősségre vonás feltételei fennálltak, a felelősségre vonás nem érte volna el célját, azokat a szakmai, szervezeti, jogi intézkedéseket, amelyek a rendőrséget akkori állapotából elmozdította volna.²⁴⁹ Arról, hogy Gergényi Péter ellen feljelentésre büntetőeljárás indult előjárói gondoskodás elmulasztásának vétsége miatt, de az eljárást a katonai ügyészség 2006. december 19-án bűncselekmény hiányában megszüntette, Bene nem tudott, Gergényi erről őt nem értesítette.²⁵⁰

2010. szeptember 20-án jelent meg a bizottság előtt Dobozi József rendőr vezérőrnagy, a Rebisz volt parancsnoka. Dobozi elmondta, azt, hogy a 2006. szeptember 18-i Kossuth térre meghirdetett rendezvényt választási gyűlésnek minősül, Szabadfi Árpád aznap közölte vele egy vezetői ülésen.²⁵¹ A Rebisz vezetője ekkor még a normális létszámmal számolt, amely 100 körüli rendőrt jelentett Budapest különböző pontjain.²⁵² Dobozi elmondta, éjjél előtt pár perccel rendelt el riadót, nagyjából ugyanakkor amikor Gergényi Péter Budapesten. Amiatt, hogy a Rebisz parancsnokát csak két órával a székház ostromának kezdete után értesítették, Dobozi szerint fegyelmi vizsgálat is indult, de a Rebisz volt parancsnokának nem volt tudomása arról, hogy bárkit is elmarasztaltak volna.²⁵³ A baranyai Rebisz-század rossz felszerelését illetően Dobozi kiemelte, ha a raktárosok hazamennek, az ügyeleten kellett volna lennie pótkulcsnak, amelyet az ügyeletesnek utasításra át kellett volna adnia.²⁵⁴

2010.szeptember 22-én felelt az albizottság kérdéseire Rudi Zoltán, a Magyar Televízió volt elnöke. Rudi Zoltán a „székházostrom” napján otthon volt, amikor kollégái fél 9 és 9 között hívták, hogy rendkívüli események vannak a Magyar Televízió székháza körül. Ekkor Rudi autóba ült, és bement munkahelyére. Ekkor már csak a Nádor utcai kapun lehetett bemenni.²⁵⁵ Mire az intézmény vezetője megérkezett, már elmúlt 10 óra, ezt onnan tudta, hogy a 4-es stúdióban az Este című műsor adása véget ért.²⁵⁶ Az Este vendégei, Navracsics Tibor akkori Fidesz-frakcióvezető, Juhász Ferenc MSZP-s politikus, és Török

---

²⁴⁹ Albizottság, 2010. szeptember 17, 13. o.

²⁵⁰ Albizottság, 2010. szeptember 17, 18-19. o.

²⁵¹ Albizottság, 2010. szeptember 20, 4. o.

²⁵² U. o.

²⁵³ Albizottság, 2010. szeptember 20, 11. o.

²⁵⁴ Albizottság, 2010. szeptember 20, 15. o.

²⁵⁵ Albizottság, 2010. szeptember 22, 52-53.o.

²⁵⁶ Albizottság, 2010. szeptember 22, 53.o.

Gábor politológus egészen addig az épületben maradtak, amíg a biztonsági szolgálat vezetőjének utasítására az épületet ki kellett üríteni. A Toroczkai László és társai által beolvasni kért petíció kapcsán Rudi Zoltán elmondta, ebben az időben ő nem tartózkodott az épületben, a hírigazgató Kert Attila hazament. A legmagasabb rangú vezető a híradó felelős szerkesztője volt, aki „a biztonsági szolgálat beosztott munkatársán keresztül azt mondta ennek a csoportnak, hogy adást szerkeszt, benne van egy munkában, ezzel most nem tud foglalkozni, később jöjjenek vissza, és akkor majd beszél velük”.²⁵⁷ Hajnali négy óra körül a visszaérkezett Kert Attila vett át egy kézzel írott petíciót. Rudi Zoltán meghallgatásának kulcsmondata az volt, hogy „a rendőrök előbb hagyták el az épületet, mint a Magyar Televízió munkatársai.”²⁵⁸ Rudi nem biztos benne, de úgy emlékezett, hogy a rendőrök távozása, és az épület kiürítése közt 20-25 perc telhetett el.²⁵⁹ A televízió dolgozói, ahogy Rudi fogalmazott, úgy érezték, cserbenhagyták őket.²⁶⁰

2010. szeptember 24-én hallgatta meg az albizottság a 2006. szeptember 18-i tévéostrom rendőr áldozatait, elsőként Balogh László alezredes siklósi rendőrkapitányt, aki akkor a Baranya megyei század IV. szakaszának parancsnokaként századával a Készenléti Rendőrséghez került kiképzésre.²⁶¹ Arra a kérdésre, hogy a baranyai század védőfelszerelés terén hogy állt, Balogh László elmondta, hogy a 92 tagú századra, 80 sisak és pajzs jutott, akkor, amikor a székházhoz vezényelték őket. Szakaszparancsnokként egy kötelessége volt, a helyzetet jelezni a századparancsnoknak. Ezt meg is tette, mást nem tudott tenni.²⁶² A Szabadság téren Balogh a hátsó bejárat biztosítását látta el, ezt követően a vízágyút fedezték. Ekkor érte a fején az ütés valami súlyos tárggyal, talán téglával. A Honvéd Kórházba szállították, súlyos, életveszélyes sérülést szenvedett. Két műtéten esett át, egyszer azonnal, kórházba szállítás után, majd négy hónappal később. 2007. elején állt újra munkába. Koponyasérülést szenvedett, koponyacsontjából több darabot ki kellett venni. Nem viselt sisakot, valószínűleg, bár ezt nem emelte ki, parancsnokként maga dönthetett úgy, hogy ha kevés a sisak, ő legyen az egyik, aki nem viseli.²⁶³

---

²⁵⁷ Albizottság, 2010. szeptember 22, 55. o.

²⁵⁸ Albizottság, 2010. szeptember 22, 60. o.

²⁵⁹ Albizottság, 2010. szeptember 22, 61. o.

²⁶⁰ Albizottság, 2010. szeptember 22, 62. o.

²⁶¹ Albizottság, 2010. szeptember 24, 29. o.

²⁶² Albizottság, 2010. szeptember 24, 30. o.

²⁶³ Albizottság, 2010. szeptember 24, 30-31. o.

Rékasi Attila rendőr törzsszázlós a Készenléti Rendőrség csoportvezetője 2006. szeptember 17-én nappalos szolgálatot látott el. Másnap a Kossuth téren látott el kordonszolgálatot, majd átvezényelték a Szabadság térre. Az lett volna a feladatuk, hogy jussanak el a székház főbejáratáig, megerősítve az odavezényelt rendőri erőket. A Zoltán utca és a Szabadság tér sarkán a tömeg sarokba szorította a csoportot. Rékasi ott sérült meg, amikor egy öntöttvas kukával fejbe vágták. A Honvéd Kórház traumatológiájára került. Agyrázkódást, nyaki gerinczúzódást, és hátcsigolyatörést szenvedett. Egy hónapig volt betegállományban, maradandó sérülést nem szenvedett.²⁶⁴

2010. október 13-án került sor Nemes Sándor rendőr ezredes meghallgatására, aki 2006-ban a Rebisz parancsnokhelyettese volt. Nemes 2006. szeptember 18-án este, bár lefeküdt aludni, amikor 23:30-kor riasztották a „székházostrom” miatt. Ezt követően a Rebisz bevetési parancsnokság körére elrendelte az általános riadót. A Rebisz többi állományára csak az országos parancsnok, Dobozi tábornok rendelhetett el riadót, de őt nem érte el telefonon. Miután a bevetési parancsnoksághoz tartozó legtöbb rendőr vidéki volt, a riadó gyakorlati végrehajtása majdnem fél napot vett igénybe.²⁶⁵ Nemes véleménye szerint a Kossuth téri vezetési ponton tartózkodó parancsnokok nem megfelelő információt kaptak. Hiba volt az is, hogy egy nagyméretű, agresszív személyekből is álló tömeg ellen kisebb kötelékeket vetettek be.²⁶⁶

A „székházostrom” kapcsán az albizottság jelentése²⁶⁷ a következőket állapította meg. A rendőrség a tüntetéseket az önkormányzati választási kampányra hivatkozva, választási nagygyűlésnek nyilvánította. Az Ignác-jelentés szerint e téves minősítés nagyban volt az előzménye a demonstráció téves rendőrségi kezelésének. A bizottsági meghallgatásokból, és a 2006. szeptember 18-i állománygyűlés jegyzőkönyvéből kiderült, hogy nem a rendőrség, hanem a politika döntött e kérdésben. Bene László bizottsági meghallgatásán elmondta, Petrétei József akkori igazságügy-miniszter döntött a választási gyűlésnek minősítés ügyében. A fent említett jegyzőkönyvből az is kiderül, ez nem a miniszter egyéni álláspontját, hanem a kormányálláspontot tükrözi.²⁶⁸ A korábbi években nem tapasztalt

---

²⁶⁴ Albizottság, 2010. szeptember 24, 33-34. o.

²⁶⁵ Albizottság, 2010. október 13, 63.o.

²⁶⁶ Albizottság, 2010. október 13, 64.o.

²⁶⁷ A 2002 és 2010 között, különösen 2006. őszén, az állam részéről, a politikai szabadságjogokkal összefüggésben elkövetett jogsértéseket vizsgáló albizottság jelentése, Budapest, 2010. október 20.

A továbbiakban: Albizottság jelentése.

²⁶⁸ Albizottság jelentése, 3. o.

nagyméretű spontán tüntetések kezelésére a rendőrség nem készült fel. A 2006. előtti években a be nem jelentett tüntetéseket a rendőrség feloszlatta. Ha a rendőrség a be nem jelentett rendezvényeket a gyülekezési jog hatálya alá tartozónak minősítette volna, de nem oszlatta volna fel, a gyülekezési törvénynek megfelelően, nagyobb rendőri erőkkel tudott volna felkészülni a rendezvényre.

Az akkori kormánypárt a rendőrség munkájába is beavatkozott. Szabó Ferenc a Köztársasági Őrezred akkori parancsnoka a rendőri állománygyűlésen a következőket mondta: „az MSZP-frakció tagjai majd eldöntik, hogy a helyi szervek hogyan viszonyuljanak a kirobbant elégedetlenségekhez”.²⁶⁹ Az állománygyűlés jegyzőkönyvéből az is kiderült, hogy a rendőri vezetők tudták, 2006. szeptember 18-án napokig tartó tüntetésekre kell számítani. Szabó Ferenc pl. a következőket mondta: „a lényeg a tartalékképzésen van arra nézve, hogy ha olyan helyzet alakul ki, amikor már felmerül a fizikai bántalmazás problémája, vagy adott esetben olyan jogsértés, amit kezelni kell a rendőrségnek, akkor megfelelő erő álljon rendelkezésre”.²⁷⁰ A fentiek ellenére a rendőrség vezetői nem intézkedtek, a Rebisz vezetői éppen úgy hazamentek, mint a raktárosok. Ez utóbbi miatt, s mivel a raktárok pótkulcsait nem találták, a vidéki egységeket megfelelő felszerelés nélkül vezényelték az MTV székházához.

A bizottság alapvető hibának, és az események egyik kiváltó okának tartotta, hogy a televízió munkatársai nem vették át a tüntetők által megfogalmazott petíciót. A rendőrség új kommunikációs rendszere csődöt mondott. Miután a parancsok közlése és beszélgetések legnagyobb része telefonon történt, azok, ellentétben a rádiófelvételekkel, nem ismerhetőek meg.²⁷¹ Az albizottság az Ignác-jelentéssel összhangban számos rendőrszakmai hibát állapított meg. Az a tény, hogy a TV-székházat védő helyszínparancsnok, - Mittó Gábor- a helyszínen civil ruhában tartózkodott, megnehezítette a különböző rendőri egységek közti kommunikációt. Az őt nem ismerő rendőri egységek tagjai nehezen találták meg, sőt saját beosztottai előtt is igazolnia kellett rendőri és parancsnoki minőségét.²⁷² Miként azt Ignác dandártábornok az albizottság előtt

---

²⁶⁹ Albizottság jelentése, 4. o.

²⁷⁰ U. o.

²⁷¹ U. o.

²⁷² U. o.

elmondta, a helyszínen tartózkodó Lapid Lajos műveletirányító parancsnok, illetve Gergényi Péter budapesti főkapitány 23 óra után adott ki először intézkedéseket.²⁷³

Súlyos szakmai hiba, hogy sem a BRFK-nál, sem a Rebisznál nem rendeltek el előbb riadót, erre előbbinél 23: 55-kor, utóbbinál 0: 00-kor került csak sor. A Rebisz ügyeleti rendszere nem működött, mind Dobozi József főparancsnok, mind helyettese, Nemes Sándor későn szerzett tudomást az eseményekről. Előbbit Bencze József akkori VPOP-parancsnok baráti telefonon értesítette, utóbbi sem az ügyeletes tisztektől értesült az eseményekről.²⁷⁴ Gergényi Péter kivételével a meghallgatott rendőri vezetők egyhangúlag azt mondták, a Kossuth tér közvetlen közelében tartózkodó, 378 fős rendőri műveleti állomány elegendő lett volna a székház megvédésére. Gergényi a bizottság előtt azt állította, hogy a Hír TV nézőinek több információja lehetett a székházostromról, mint amennyi nekik a műveletirányító központban volt. Elmondása szerint a központban arról sem tudtak, hogy a Nádor utca felől szabadon ki és be lehetett menni a TV-székházba. A volt főkapitány állításait cáfolják a bizottság által megkapott rádióvevő-forgalmazások, kétséges, hogy ezeket az irányítótörzs ne hallotta volna. A megsérült rendőröket is a hátsó kijáraton át vitték ki, a mentők is ott várakoztak. A szabad kijárásról Rudi Zoltán, akkori MTV-elnök, és mások is tudtak, egyedül Gergényi figyelmét kerülte el e tény.²⁷⁵ Ezen állítólagos információhiány vezetett, több, mint 10 rendőr súlyos sérüléséhez, hiszen őket kis csoportban, nem hátulról, hanem oldalról, az erőszakos tömegén keresztül küldték a TV-székházat védők segítségére. Ezen egységek gyakran 12-15 fős kisebb csoportok voltak. A legkritikusabb helyzetben egyik 44 fős Pest megyei egység, köztük 18 rendőrnő volt, akiket a tömeg bekerített. Számos rendőr súlyos fejsérülést szenvedett, ez annak is köszönhető, hogy nem mindenkinek jutott sisak. Az, hogy egyetlen rendőr sem halt meg, annak köszönhető, hogy a tömeg nem akart ölni.²⁷⁶ A súlyos sérülést elszenvedett rendőrráldozatok 2010. előtt nem részesültek kártérítésben.

A meghallgatásból egyértelműen kiderült, hogy a tévészékházat a tüntetők nem foglalták el, hanem a rendőrség azt feladta, és a Magyar Televízió munkatársaival együtt védtelenül hagyta. Rudi Zoltán a médium akkori elnöke szerint a rendőrök az ő értesítése nélkül

---

²⁷³ Albizottság jelentése, 5. o.

²⁷⁴ U. o.

²⁷⁵ Albizottság jelentése, 5-6. o.

²⁷⁶ U. o.

vonultak vissza, sorsukra hagyva a televízió munkatársait.²⁷⁷ A rendőrség kormányzati utasítására egyedi ügyekben jogosult igazságügyi és rendészeti miniszter, Petrétei József otthon figyelte az eseményeket, azokba nem kívánt beavatkozni. Gyurcsány Ferenc televíziós interjú során elismerte, kapcsolatban állt a rendőrséggel, többször utasítást is adott. Szabadfi Árpád elismerte telefonon beszélt Gyurcsánnyal, és a titkosszolgálatokat irányító miniszterrel, Szilvássy Györggyel. Gergényi Péter felelősségre vonását Gyurcsány Ferenc akadályozta meg. A rendőrségi iratokból kitűnik, hogy Bene László országos rendőrfőkapitány kérésére az ORFK fegyelmi osztálya 13 pontban összegezte azokat a bűncselekmény, és fegyelmi vétség alapos gyanúját felvető cselekményeket, amelyek az Ignác-jelentés állításaira tekintettel megállapíthatóak voltak. Bene László szerint, miután Gergényi a nyugdíjazási kérelmét az ő, valamint Petrétei József szakminiszter támogatása ellenére, a miniszterelnök kérésére visszavonta, országos rendőrfőkapitánnyként nem volt abban a helyzetben, hogy a Gergényi felelősségének megállapításával összefüggő eljárások megindításáról rendelkezék.

A Balsai-bizottság jelentése felvetette Bene László országos rendőrfőkapitány, Szabadfi Árpád országos rendőrfőkapitány-helyettes, és Gergényi Péter budapesti rendőrfőkapitány büntető jogi felelősségét. A jelentés szerint fenti rendőri vezetők elkövethették a Btk. 361. §. (1) bekezdés a) pontja alapján az előjárói intézkedés elmulasztásának törvényi tényállását, mert nem rendelték el beosztottaik felelősségének vizsgálatát.²⁷⁸

---

²⁷⁷ U. o.

²⁷⁸ Balsai-jelentés, 7. o.

3.1.3. Büntetőeljárások a székházostrom kapcsán

A televízió székház ostroma kapcsán, amint ezt az albizottság előtt több rendőr tanú is említette, közismert futballhuligánok is feltűntek. Ennek ellenére nem tudunk arról, hogy e körből felelősségre vonásra került volna sor. A Szabadság téren tüntetők közül több embert a helyszínen elfogtak, másokat videó felvételek alapján, illetve tanúmeghallgatást követően immár vádlotti minőségben őrizetbe vettek, a 72 órás őrizet lejártát követően előzetes letartóztatásba helyeztek. Több gyanúsítottal szemben megszüntették a nyomozást, bűncselekmény hiányában, illetve azért, mert nem volt megállapítható a bűncselekmény elkövetése, illetve az a tény, hogy a bűncselekményt a gyanúsított követte volna el. A Budapesti Nyomozó Ügyészség 41 személlyel szemben emelt vádat közérdekű üzem megzavarása, hivatalos személy elleni erőszak, rongálás és más bűncselekmények miatt. Az ügyben több vádlottat felmentettek, néhány személyt - bűnösségüket egyértelműen igazoló videó felvétel alapján- elítéltek. A székházostrommal kapcsolatos büntetőeljárásokat két esettel mutatom be.

a) Mókus István ügye

Mókus István 2006. szeptember 18-án hétfőn, kollégájával és ismerősével Csernyik Csabával Budapestre látogatott, hogy részt vegyen a Kossuth téren, az őszi beszéd kapcsán tartott békés kormányellenes tüntetésen, amely 22. óráig tartott. Ezt követően, sokakkal együtt átment a Szabadság térre, a Magyar Televízió székháza elé. A tüntetés kb. éjfélig békés volt. Miután az események erőszakba csaptak át, Mókus István egy számára ismeretlen személlyel együtt a rendőrök elé állt, és megpróbálta megakadályozni a felrohanó embereket abban, hogy a rendőröket provokálják. Mókus ez idő alatt a lépcsőn tartózkodott. Negyed óra múlva a rendőrök rászóltak, hogy menjen el a lépcsőről, mert egyre jobban dobálják őket. Mókus az ezt követő eseményeket a parkolóból nézte végig. Mókus István, ahogy a videó-felvételeken is látható, Csernyik Csabát lefogta, így megakadályozta abban, hogy az esetleges dulakodásban részt vegyen. Mókus és egy ismeretlen személy egy motorkerékpárt is megmentett a tüztől. Miután többen a tömegből bejutottak a tévészékházba, többen jelezték, hogy tűz van a Magyar Televízió székházában. A korábban tűzoltóként dolgozó Mókus István szeretett volna meggyőződni arról, hogy tűz van-e, Szükség esetén felajánlotta volna segítségét a tűz oltásában. Az állítólagos tüzeset helyszínére nem engedték be, ugyanakkor megmentett a fosztogatóktól több képanyagot

tartalmazó audiovizuális kazettát, és azokat átadta a Magyar Televízió munkatársainak. Ezt követően Csernyik Csabával beültek a televízió aulájába, ahol a Hír Televíziót nézték. Hajnali négy órakor távoztak a helyszínről.

2006. szeptember 22-én Mókus Istvánt a Gyöngyös Városi Rendőrkapitányságra idézték, hogy a garázdasággal gyanúsított Csernyik Csaba ügyében tanúskodjék. A rendőrök azonban tanúvallomása közben közölték vele, hogy nem tanúként, hanem gyanúsítottként kívánják meghallgatni, és Csernyik Csabával együtt Budapestre szállították, mivel a BRFK volt illetékes a Szabadság téri büntetőügyekben eljárni. Az ügyben²⁷⁹ a Budapesti Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főosztály I. Szervezett Bűnözés Elleni Osztálya 2006. szeptember 22-én 14: 00-kor elrendelte Mókus István őrizetbe vételét. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2006. szeptember 24-én tartott ülésén²⁸⁰ elrendelte az őrizetben lévő gyanúsítottak, köztük Mókus István előzetes letartóztatását. Mókus István előzetes letartóztatását a Venyige utcai büntetés-végrehajtási intézetben töltötte. Miután Mókus hozzátartozói a Nemzeti Jogvédő Alapítványhoz fordultak, Mókus 2006. október 5-én adott meghatalmazást az NJA együttműködő ügyvédjének, e sorok írójának. A Budapesti V. és XIII. Kerületi Ügyészség gyanúsított előzetes letartóztatását 2006. október 12-én²⁸¹ megszüntette. A Fővárosi Főügyészség 2007. március 10-én,²⁸² más gyanúsítottakhoz hasonlóan, Mókus István gyanúsítottal szemben, a Btk. 260. § (1) szerinti közérdekű üzem megzavarása büntette gyanújával indult nyomozást a Be. 190. § (1) bekezdés b) pontja alapján, tekintettel arra, hogy a nyomozás adatai alapján nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése, és az eljárás folytatásától sem várható eredmény, megszüntette. Miután 2010-ben az Orbán-kormány határozatában elrendelte a 2006-ban jogellenes intézkedések áldozatául esett személyek kártérítésben részesítését, az Országos Rendőr Főkapitányságon folytatott tárgyalások eredményeképpen a magyar állam Mókus Istvánt is kártérítésben részesítette.

---

²⁷⁹ A BRFK fent megnevezett osztályának **180-100/2006 bü.** ügyszámon, 2006. szeptember 22-án kelt, őrizet elrendeléséről szóló határozata.

²⁸⁰ A Pesti Központi Kerületi Bíróság **Ün. 333/2006/2** ügyszámon, 2006. szeptember 24-én hozott, előzetes letartóztatást elrendelő végzése.

²⁸¹ Budapesti V. és XIII. kerületi Ügyészség **B.V. 7939/2006/10-VI.** számon, 2006. október 12-én hozott, az előzetes letartóztatás megszüntetését elrendelő végzése.

²⁸² Fővárosi Főügyészség **NF 19. 440/ 2006-9-II.** számon, 2007. március 10-én kelt, nyomozás megszüntetéséről szóló végzésének Mókus Istvánra vonatkozó részei: a 34 oldalas végzés 1, 7-11, 34. oldala.

b) Rózsási Attila ügye

Rózsási Attila egyike volt azoknak, akikkel szemben a székházostrom kapcsán büntetőeljárás indult. Előállítására csak két nappal később, 2006. szeptember 20-án 4 óra 40 perckor került sor a Szabadság téren. Az előállításra azzal az indokkal került sor, hogy előállított részt vett a 2006. szeptember 18-19-i Szabadság téri zavargásban.²⁸³ Előállítottat ezt követően őrizetbe vették. A rendőri jelentés szerint Rózsási 2006. szeptember 18-án az éjszakai órákban a Magyar Televízió székháza előtt, illetve 2006. szeptember 19-én több ismeretlen társával együtt a Blaha Lujza téren biztosítási feladatokat ellátó rendőrök felé hangosan kiabálva fadarabokat, köveket és üvegeket dobált. A Pesti Központi Kerületi Bíróság végzésében 2006. szeptember 22-én 10:00-tól elrendelte Rózsási előzetes letartóztatását.²⁸⁴ A Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság 2006. szeptember 29-én hozott végzésében Rózsási előzetes letartóztatását, tekintettel arra, hogy az előzetes letartóztatás elrendelését megalapozó körülmények egyike sem áll fenn, megszüntette.²⁸⁵ A Fővárosi Főügyészségnek a Magyar Televízió székházának ostroma kapcsán elkövetett bűncselekményekkel összefüggő, sok vádlottas ügyének vádiratában²⁸⁶ Rózsási Attila XIII. rendű vádlottat²⁸⁷ csoportosan, felfegyverkezve elkövetett garázdasággal vádolta, mivel a vádiratban foglalt tényállás szerint vádlott a Magyar Televízió parkolójában csatlakozott a dobálókhoz, és több követ dobott el a székház irányába. Rózsási Attila a vádirat szerint elsők között ment be a Magyar Televízió székházába, miután ismeretlen társai feszegetni kezdték a bejárati ajtót védő rácsot. Vádlott cselekvőségét az ügyészség rendőrtanú vallomásával, rendőri jelentéssel, illetve a nyomozás irataihoz csatolt felvételekkel igazolta. A székházostrom kapcsán a vád később közérdekű üzem megzavarásának büntetvére módosult. Jogi vita tárgyát képezi, hogy a Magyar Televízió közérdekű üzemnek számít-e. Tekintettel arra, hogy a közszolgálati médiumok elektronikus hírközlési, és nem távközlési feladatot látnak el üzletszerűen, így a jogszabály megszorító értelmezése alapján a Magyar Televízió nem tekinthető közérdekű üzemnek, míg a kiterjesztő értelmezése szerint közérdekű üzemnek tekinthető. A jogértelmezési vita

---

²⁸³ BRFK V. Kerületi Rendőrkapitányság, Közrendvédelmi Osztály, jelentés előállítás foganatosításáról. Ügyszám: 01050-8225/2006 ideigl. Az ügy nyomozati ügyszáma a továbbiakban: **145-3443/2006. bü.**

²⁸⁴ A Pesti Központi Kerületi Bíróság, **5. Bny. 42. 761/2006/2.** számon, 2006. szeptember 22-én hozott előzetes letartóztatást elrendelő végzése.

²⁸⁵ A Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság 2006. szeptember 29-én hozott **24. Bnf. 1954/2006/2** számú előzetes letartóztatás megszüntetését elrendelő végzése.

²⁸⁶ A Fővárosi Főügyészség **NF. 19.440/ 2006/9-III.** számú vádirata.

²⁸⁷ További vádlottnak az ügybe való belépésével a büntetőeljárás bírósági szakában Rózsási Attila már XIV. rendű vádlott volt.

véleményem szerint törvénymódosítással oldható fel, amely a közszolgálati médiumokat, a jogalkotó szándéka szerint egyértelműen közérdekű üzemként, avagy nem közérdekű üzemként definiálja. A székházostrom kapcsán hozott ítéletben a bíróság mindenesetre amellet foglalt állást, hogy a Magyar Televízió közérdekű üzem. A védelem álláspontja szerint Rózsási a terhére rótt bűncselekményt nem követte el. A rendőrség által csatolt felvételek rossz minőségűek, a felvételeken látható személy nem azonos Rózsási Attilával, ezért a védő kérte szakértő kirendelését igazságügyi antropológiai szakvélemény kirendelése végett. A 2009. szeptember 23-án elkészült szakvélemény²⁸⁸ megállapította, hogy a vád által bizonyítékként csatolt felvételek olyan rossz minőségűek, hogy azok a Rózsási Attila vádlottal való összehasonlításra nem alkalmasak. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2010. január 20-án hozott ítéletében²⁸⁹ Rózsási Attila XIV. rendű vádlottat a Be. 331. § (1) bekezdése alapján felmentette a közérdekű üzem megzavarása vádja alól, tekintettel arra, hogy a bizonyítási eljárás nem hozott olyan eredményt, mely alapján bűnösségét kétséget kizáróan meg lehetett volna állapítani. A videó-felvételeket az antropológus-szakértő véleménye, a rendőr tanú vallomását annak ellentmondása miatt nem tekintette a bíróság bizonyító erejűnek. Miután az ítélet Rózsásira vonatkozó része ellen fellebbezés nem érkezett, az ítélet jogerőre emelkedett. Rózsási Attila jogi képviselője, Gyurta Tibor útján nem vagyoni kártérítés iránti polgári pert indított.

---

²⁸⁸ A Pesti Központi Kerületi Bíróság **7. B 80. 014/2007/253.** számú okirata.

²⁸⁹ A Pesti Központi Kerületi Bíróság **20. B. 24027/2010/7.** számon, 2010. január 20-án hozott ítélete.

3.2.Rendőri jogsértések 2006. szeptember 19-21-én.

3.2.1.A 2006. szeptember 19-21-i események kronológiája

A 2006. szeptember 18-i események sokkolták a rendőrséget. A „tévéostrom” súlyosan sebesült áldozataival való együttérzés, a lelki trauma, amelyet minden odavezényelt rendőrnek át kellett élnie, továbbá a magára hagyatottság érzése, sok rendőrben bosszúvágyat, gyűlöletet keltett a tüntetőkkel szemben, miként azt Dr. Szőőr Anna Civil Jogász Bizottság Jelentésében írt pszichológiai elemzésében megállapította.²⁹⁰ A rendőri vezetés kommunikációs hibái, tehetetlensége sok felső és középszintű rendőri vezetőben bizonyítási vágyat keltett, azt, hogy a garázda cselekmények elkövetőit igenis el tudják fogni, az erőszakos randalírozást meg tudják fékezni. Ehhez járult a politikai vezetés felhatalmazása a „kemény kézre”. A fentiek vezettek a 2006. őszi súlyos tragédiához, a közjogi rendszerváltozás óta elképzelhetetlen jogsértések sorozatához. A 2006. szeptemberi eseményeket több politikai újságíró és politikus nevezte embervadászatnak.²⁹¹ A 2006. október 23-i események ellehetetlenítették az 1956-os forradalom és szabadságharc ötvenedik évfordulójának méltó megünneplését.

Miután Gyurcsány Ferenc miniszterelnök a helyén maradt, 2006. szeptember 19-én folytatódott a tüntetések a Kossuth téren. A következő hónapban a munkaidő után sok ezer ember járt napi rendszerességgel a Kossuth térre, kifejezve politikai akaratát, követelve a Gyurcsány-kormány lemondását, és az előrehozott parlamenti választások kiírását. A Kossuth téri tüntetők között voltak Fidesz-szimpatizánsok, a Jobbikhoz, vagy más nemzeti radikális mozgalomhoz, így a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalomhoz kötődő nemzeti radikálisok, és számos olyan személy, aki egyik pártnak, vagy politikai mozgalomnak sem volt híve, de a kormánnyal elégedetlen volt. Sok egyetemi hallgató, értelmiségi, középosztálybeli, munkás és nyugdíjas mellett megjelentek a hajléktalanok is, akik a Kossuth téri sátrak ingyenes élelmiszer-és italosztását, a hidegben való melegedési lehetőségét örömmel fogadták. A Kossuth-téri szónokok többsége a nemzeti radikális táborhoz tartozott, akadtak szép számban Hyde Park-szerű önjelölt szónokok is. A Kossuth téren 2006. szeptember 19-én békés hangulatban zajlott a spontán demonstráció. Az Index

---

²⁹⁰ CBJJ, 236.o.

²⁹¹ Kormos Valéria: Embervadászat utasításra. Jogállamiságunk igazi arca 2006-2008. XXI. Század Intézet 2008. (Továbbiakban: Kormos).

internetes honlapján szeptember 19-én megjelent egy hír: „Gyurcsány Ferenc kedden késő este a fővárosi eseményeket kísérő irányító központban lesz, mondta az MTI-nek László Boglár a miniszterelnök sajtófőnöke kedden kora este. ... Az sem kizárt, hogy a kormányfő az éjszakát is ott tölti. A kormányfő szóvivője közölte, hogy az irányító központ célja, hogy „az összes mozgósítandó, és mozgósítható erő viszonylag könnyen és gyorsan koordinálhatóan elérhető legyen”²⁹². A miniszterelnök végig követte az eseményeket, és közvetlen kontaktusban volt a rendőri vezetéssel. azokkal, akik a tömeges megfélemlítést irányították. 2006. szeptember 19-éről 20-ára, és szeptember 20-áról 21-ére virradó éjszakán a pesti belvárosban különösen a Blaha Lujza tér, az Oktogon, és a Nyugati tér környékén, és a környező mellékutcákban, valamint a Bródy Sándor utca környékén tömeges rendőri előállításokra került sor. Az elfogottak egy részét, mielőtt a Gyorskocsi utcai és más rendőrségi fogdába szállították volna őket, a Magyar Rádió udvarán őrizték, és sok esetben bántalmazták. Az áldozatok egy része a Kossuth térről hazafelé tartó tüntető, mások rosszkor rossz helyen voltak, azaz az oszlatás helyszínén tartózkodtak, anélkül, hogy gyülekezési jogukkal élni kívántak volna. A „be nem jelentett tüntetések oszlatására” az adott okot, hogy a Kossuth téri rendezvényről a buszmegállóba tartók szükségszerűen tömeget képeztek, és voltak olyan személyek, akik a rendőrök felé követet dobtak. Az őrizetbe vett személyek kevés kivételtől eltekintve ártatlanok voltak, bűncselekményt, vagy szabálysértést nem követtek el. A 2006. szeptember 19-éről 20-ára virradó éjszaka a jogellenes rendőri szabadságelvonó intézkedések gócpontja a Blaha Lujza tér, a Nagykörút és a Rákóczi út térhez közeli része, valamint a környező mellékutcák voltak. Az éjszaka során 97 ember, köztük 4 rendőr sérült meg súlyosan, a rendőrség több, mint 100 embert vett őrizetbe. A rendőrök gumibottal verték az emberek fejét, fejmagasságban lőtték az embereket könnygázzal. Másnap délelőtt Gyurcsány Ferenc elégedetten nyilatkozott „az elmúlt éjszaka és hajnalban a rendőrség példamutató határozottsággal és egyértelműséggel állította helyre a rendet”.²⁹³ Demszky Gábor akkori főpolgármester is elégedetten nyilatkozott a rendőri fellépésről. A „peldamutató” kifejezés, miként azt a Civil Jogász Bizottság Jelentése²⁹⁴ is kiemeli azt jelentette, hogy a következő napokban a tüntetőkkel, rossz helyen rosszkor tartózkodókkal szemben a rendőröknek a szeptember 19-20-i éjszakai fellépést kell példának tekinteniük.

---

²⁹² CBJJ, 44. o.

²⁹³ CBJJ, 44-45. o.

²⁹⁴ CBJJ, 45. o.

A korábbi napokhoz hasonlóan 2006. szeptember 20-án este 9 óra után is mintegy 15 ezer ember gyűlt össze a Kossuth téren. A tömeg éjfél körül indult el a környező utcákon, nagyjából hazafelé. A szeptember 20-áról 21-ére virradó éjszakán az erőszakos cselekmények, és az őrizetbe vétel gócpontja a Nyugati tér és az Oktogon környéke volt. Az éjszaka folyamán a rendőrség 62 embert állított elő, közülük 52 személyt hivatalos személy elleni erőszak, garázdaság és rongálás miatt őrizetbe vett. Három nap alatt összesen több, mint 200 személyt vettek őrizetbe. Összesen 16 sérültet szállítottak kórházba a mentők, közülük hármat súlyos, a többieket könnyebb sérülés miatt. Többségük könnyű, zúzódásos, könnygáz okozta sérülést szenvedett. A súlyos sérültek közül ketten fejsérülést, egy hasi sérülést szenvedtek, feltehetően rendőrök által kilőtt könnygázgránáttól.²⁹⁵ Tudunk olyan áldozatokról, akinek kiverték a fogát, gumilövedékkel nyakon verték, vagy gumibottal megverték.²⁹⁶ Gyurcsány Ferenc egy szeptember 21-i interjúban a következőket mondta: „Úgy látom, hogy a magyar rendvédelem erre a kihívásra képes a kedd esti, és a tegnapi esti minőségben reagálni, és a rendet tartósan fenntartani”²⁹⁷. A szeptember 20-21-i éjszaka egyik legkihívóbb jogsértésére a Magyar Rádió épületében berendezett ideiglenes rendőrségi fogdában került sor. A független közintézmény épületének egy részét gyakorlatilag a rendőrségi visszaélések céljából rendelkezésre bocsátotta. A szeptember 19-21. között őrizetbe vett, majd előzetes letartóztatásba helyezett személyek jelentős része a rendőrségi fogdáknál súlyos fizikai és lelki bántalmazás áldozata lett. 2006. szeptember 24.-én a Madách téren a városháza melletti MIÉP-sátrat vették körül, négy embert előállítottak.

A bíróságok a szeptemberi tüntetések kapcsán őrizetbe vett személyek közül 150, személy, köztük 144 férfi és 6 nő előzetes letartóztatását rendelték el. Az elsőfokú bíróságok 2006. szeptember 21-23-a között 138 tüntetések kapcsán őrizetbe vett személy előzetes letartóztatására irányuló indítványából 129 alkalommal elrendelték a legsúlyosabb szabadságkorlátozó kényszerintézkedést, ez az indítványok 93 %-át jelenti! Eközben az ügyészi indítványt mindössze hat esetben utasították el, 2 esetben házi őrizetet, egy esetben lakhelyelhagyási tilalmat rendeltek el.²⁹⁸ A másodfokú bíróságok döntő többsége megváltoztatta az első fokon hozott határozatokat. Amint azt Ihász Sándor a parlamenti albizottság előtt elmondta, 177 előzetes letartóztatásra irányuló ügyészi indítványból a

---

²⁹⁵ CBJJ, 52. o.

²⁹⁶ CBJJ, 53. o.

²⁹⁷ U. o.

²⁹⁸ CBJJ, 173. o.

másodfokú bíróság döntése alapján 38 esetben született az ügyészi indítvánnyal egyező ítélet, 8 esetben házi őrizet, 30 esetben lakhelyelhagyási tilalmat rendelt el a bíróság, míg 101 esetben nem tartotta indokoltnak szabadságkorlátozó kényszerintézkedést elrendelni.²⁹⁹

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.)³⁰⁰129.§-a szerint a terhelt előzetes letartóztatásának szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt folytatott eljárásban akkor van helye, ha:

a) megszökött, a bíróság, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság elől elrejtőzött, illetve szökést kísérelt meg, illetőleg az eljárás során ellene újabb, szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmény miatt eljárás indult.

b) szökésének, vagy elrejtőzésének veszélyére tekintettel, vagy más okból megalapozottan feltehető, hogy az eljárási cselekményeknél a jelenléte másképp nem biztosítható.

c) megalapozottan feltehető, hogy szabadlábon hagyása esetén, különösen a tanúk befolyásolásával, vagy megfélemlítésével, tárgyi bizonyítási eszköz, okirat megsemmisítésével, meghamisításával, vagy elrejtésével megghiúsítaná, megnehezítené, vagy veszélyeztetné a bizonyítást.

d) megalapozottan feltehető, hogy szabadlábon hagyása esetén, a megkísérelt, vagy előkészített bűncselekményt véghezvinné, vagy szabadságvesztéssel büntetendő újabb bűncselekményt követne el.

Az ügyészség, a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján nyilvánvalóan ártatlan gyanúsítottak, vagy a társadalomra csekély mértékben veszélyes cselekmények elkövetői ellen is az előzetes letartóztatás elrendelését indítványozta, noha a jogszabályban meghatározott feltételeket alátámasztó bizonyítékok nem álltak rendelkezésére. Az előzetes letartóztatásba helyezettek közül sokan gyülekezési jogukkal éltek, mások külső megfigyelők, rossz helyen rossz időben tartózkodók voltak, többnyire rendezett családi körülmények közt élő, normális életvitelű, büntetlen előéletű személyekről van szó.³⁰¹ A cselekmények tárgyi súlyát, a gyanúsítottak személyi körülményeit, és a gyanú megalapozottságát nem vizsgálták. Úgy tűnt, a további gyanúsítottak felkutatásáig, és a

---

²⁹⁹ Albizottság, 2010. szeptember 22, 4. o.

³⁰⁰ Be. 129. § (2).

³⁰¹ CJB, 173. o.

nyomozás befejezéséig a döntő többséget előzetesen akarják tartani akkor is, ha annak törvényben rögzített okai nem állnak fenn. Az előzetes letartóztatás elrendelésének feltételeit az elsőfokú bíróságok az esetek többségében nem személyre szabottan, hanem absztrakt módon állapították meg, többek közt arra hivatkozva, hogy a gyanúsított a még mindig tartó tömegdemonstrációkon esetleg erőszakos magatartást tanúsíthat. Az esetek többségében kizárólag rendőr tanúk vallomásán, és rendőri jelentéseken alapuló gyanúsítás alapján rendeltek el előzetes letartóztatást szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmények, jellemzően hivatalos személy elleni erőszak miatt.³⁰² A Fővárosi Bíróság az esetek 80%-ában az első fokú bíróságok szakmai hibáját korigálta, a legsúlyosabb kényszerintézkedést csupán a gyanúsítottak 20%-nál tartotta fenn. Az előzetes letartóztatást megszüntető másodfokú végzések jellemzően arra hivatkoztak, hogy az ügyészi végzések nem tartalmaztak tényadatokat arra vonatkozóan, hogy a büntetőeljárás adott szakaszában miért van szükség a legsúlyosabb kényszerintézkedésre.³⁰³ Sok esetben még a megalapozott gyanú sem állt fenn: „Az elsőfokú bíróság nem észlelte, hogy a kényszerintézkedés elrendelése kapcsán tett ügyészi indítvány megalapozottsága iránt ésszerű kételyek támaszthatóak. ... A nyomozási bíró törvényes kötelezettsége lett volna annak megállapítása, hogy az ügyben egymásnak ellentmondó bizonyítékok találhatóak. ... Az ügyész kötelessége lett volna továbbá, mindazon tényadatok pontos, személyenként részletezett és kifejtett egyértelmű közlése, melyek alátámasztják, hogy a gyanú megalapozottsága esetén a gyanúsítottakkal szemben folyamatban levő büntetőeljárás kényszerintézkedés nélkül eredményesen nem folytatható. Ez irányú kötelezettségét az ügyész nem teljesítette”.³⁰⁴ A Fővárosi Bíróság több alkalommal arra is rámutatott, hogy a gyanúsított személyi körülményeit is vizsgálni kell. A másodfokú végzések sok esetben kiemelték, hogy a bizonyítás megghiúsítására, megnehezítésére való hivatkozás alaptalan, mivel a gyanúsítottak spontán csoportosulás tagjaiként váltak az események részeseivé, nem álltak egymással kapcsolatban, továbbá objektíve nincs olyan személy, vagy bizonyítási eszköz az ügyben, amelyre gyanúsítottaknak ráhatása lenne.³⁰⁵ Az előzetes letartóztatásba helyezett gyanúsítottak sok esetben nehezen jutottak védőhöz, a kirendelt védők sok esetben nem jelentek meg a tárgyalásokon. Előfordult, hogy a védő nélkül megjelent gyanúsított nem fellebbezett az

---

³⁰² CJB, 174. o.

³⁰³ CJB, 175. o.

³⁰⁴ **14. Bnf. 1960/2006/2.** számú végzés; CJB, 175. o.

³⁰⁵ CJB, 176. o.

előzetes letartóztatást elrendelő végzés ellen.³⁰⁶ Szerencsére a Nemzeti Jogvédő Alapítvány, a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ), vagy a Magyar Helsinki Bizottság ügyvédei, és számos más bátor védő fáradtságos munkával eljutott azokhoz a gyanúsítottakhoz is, akiknek kezdetben nem volt védője. E téren kiemelném Ékes Ilona Fideszes országgyűlési képviselő, a parlament emberi jogi bizottsága tagjának kiemelkedő munkáját, aki a 2006. szeptemberi tüntetések kapcsán előzetes letartóztatásba helyezették őrangyalaként sokakat segített védőhöz jutni, és feltárta a büntetés-végrehajtás visszásságait is.

A 2006. szeptember 19-21-én őrizetbe vett személyek közül több napig, vagy több hétig voltak őrizetben, majd előzetes letartóztatásban. A rendőrségi fogdákon, és büntetés-végrehajtási intézetekben rendszeres a visszaélés nemcsak a fent tárgyalt esetekben, de köztörvényes bűnözőkkel szemben is számos, a kínzás és embertelen bánásmód tilalmába ütköző cselekményt követnek el a rendőrök és fogdaőrök. Ennek példaként álljon itt egy a Nemzeti Jogvédő Alapítvány tudomására jutott, jellemző panasz szövege: „Innen 14 órakor a Nagy Ignác utcai börtön elosztóba (ami a Markó utcában van) szállítottak bennünket. Itt úgy fogadtak minket, hogy a hátrabilincselte kezű embereket egyenként lerángatták a rabomobilról az udvar kövezetére, amitől többen megsérültek, majd a fejünket a falba verve 1 órán át térdepeltettek minket. Eközben így hangzott az üdvözet: „Mostantól fogva önök le vannak fogva, és senkinek sem nézhetik az arcát. Önök börtönben vannak, le vannak tartóztatva!” A térdepeltetés után felrángítottak minket, és a folyosóra vezettek, ahol a lábunkat nagyterpeszben szétrúgták, olyan pozícióba kényszerítve, hogy előre kellett görnyednünk fejükkel a falnak támaszkodva, miközben hátra volt bilincselve a kezünk. Így 4 órán keresztül tartottak minket. Többen rosszul lettek. Van, aki cukros léven, bekómált, és a mentők vitték el. Majd egyenkénti motozáson mentünk keresztül, amelyről egyesek később úgy számoltak be, hogy térdrel gyomorszájon rúgták, illetve kézzel verték közben őket”.³⁰⁷ A fenti jelenségek sértik a kínzás, és más kegyetlen, embertelen, vagy megalázó büntetések, vagy bánásmódok elleni nemzetközi egyezmény kihirdetéséről szóló 1988. évi 3. törvényerejű rendeletet, az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 5. cikkét, a Polgári és Politikai Alapjogok Nemzetközi Egyeségokmányának 7. cikkét, továbbá az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Római Egyezmény (kihirdette az 1993. évi XXXI. törvény) 3. cikkét.

---

³⁰⁶ CBJJ, 177. o.

³⁰⁷ CBJJ, 178. o.

Ellentétes továbbá a Magyar Köztársaság 2006-ban hatályos Alkotmányának 54. § (2) bekezdésével, amely összhangban a fenti egyezményekkel kimondja, senkit sem szabad kínzásban, sem pedig kegyetlen, embertelen, vagy megalázó büntetésben részesíteni, vagy ilyen bánásmódnak alávetni. A strasbourgi Emberi Jogok Egyetemes Bíróságának gyakorlata szerint a bizonyítási teher a fogva tartó hatóságra hárul abban az esetben, ha a letartóztatását megelőzően egészséges fogvatartotton, fogsága alatt külsérelmi nyomok keletkeznek. Kellően alátámasztott, ésszerű magyarázat hiányában a sérülésekért az elmarasztalásban is megnyilvánuló felelősség az érintett államot terheli³⁰⁸. A 2006. szeptemberben előzetes letartóztatásba helyezettek közül többen a 2006. október 1-jén tartott önkormányzati választáson nem gyakorolhatták választójogukat, annak ellenére, hogy a szabadságvesztés és előzetes letartóztatás szabályairól szóló 6/1996 (VII. 12) IM. rendelet 248. §-a szerint „az előzetesen letartóztatott a választójogát az intézetben gyakorolja.”³⁰⁹ Számos panasz érkezett a hozzátartozóktól, hogy nem egy esetben több nap után, számos intézmény megkeresését követően tudhatták meg, hogy a tüntetés során elfogott, vagy lakásából előállított családtagjuk melyik intézménybe került, milyen eljárás alá vonták, illetve milyen intézkedést foganatosítanak vele szemben. A büntetés-végrehajtási intézetekben várakozó védőknél, és hozzátartozóknál gyakran több órás várakoztatás után adtak tájékoztatást a keresett személy hollétéről. Ez a bizonytalanság súlyos lelki szenvedést okozott a hozzátartozóknak.³¹⁰

A 2006. szeptemberben előzetes letartóztatásba helyezettek közül voltak, akiket nem helyeztek vád alá, vagy az ügyész ejtette a vádat. Akadtak olyanok, akiket gyorsított eljárásban elítéltek, esetenként letöltendő szabadságvesztésre. A legtöbb olyan vádlottat, akinek az ügye bíróság elé került, bizonyítékok hiányában a vád alól felmentették. Volt néhány vádlott, akinek bűnössége videó felvétel, vagy a vádlott elismerő vallomás révén bebizonyosodott. Sajnos akadt több vádlott, akit a bíróság, kizárólag a rendőri jelentések, és a rendőrtanúk egybehangzó vallomása alapján ítél el, rájuk többnyire felfüggesztett szabadságvesztést róttak ki. Azok, akiket felmentettek az új Orbán-kormány 2010. évi határozata alapján, kártérítésre jogosultak. A csak rendőri jelentésre, és rendőrtanúk vallomására alapozottan elítéltek sorsát a később részletesen tárgyalt semmisségi törvény hivatott rendezni.

---

³⁰⁸ CBBJ, 179. o. Néhány hivatkozási pont: *Esen Yaz vs. Törökország*, 2003. július 22; *Selmouni vs. Franciaország* 1999. július 28.

³⁰⁹ CBBJ, 180. o.

³¹⁰ CBBJ, 180. o.

3.2.2. A 2006. szeptemberi jogsértések esettanulmányai

A 2006. szeptemberi eseményekkel kapcsolatban álljon itt néhány eset, jogsértéseket elszenvedő emberek ügyei, olyan esetek, amelyekről beszámolt a Civil Jogász Bizottság Jelentése, a napi sajtó és a jogsértések néhány áldozata a parlament albizottsága előtt is megjelent.

a) Csáki Livia, Garamszegi Laura és Tarsoly Milán ügye³¹¹

Csáki Livia, Garamszegi Laura, és Tarsoly Milán régi barátok. Történetünk idején mindhárman nemrég érettségiztek, Milán germanisztika szakos egyetemi hallgató, Livia idegenforgalomban akar elhelyezkedni, Laura alkalmazottként dolgozik, érettségi után azt fontolgatta, hogy rendőrtiszti főiskolára jelentkezzenek.³¹² 2006. szeptember 20-án találkoztak a belvárosban, megnézték a Kossuth téri tüntetést is, majd elindultak, hogy a lányok elérjék az utolsó Érdre menő buszjáratot, Milán meg hazamenjen a XV. kerületbe. A Nyugatinál fel szeretnének szállni a villamosra, de azt kellett tapasztalniuk, hogy a rendőrök leszállítják az embereket. A rendőrsorfal elzárta az emberek menekülési útvonalát, akik így csak a Nagykörúton az Oktogon, majd a Blaha Lujza tér irányában tudtak haladni. Nem tudtak a 7-es buszra sem felszállni, mert az autóbuszok a Nagykörút környékén már nem jártak. Azt gondolták, a kis utcákban biztonságosabb lesz. A Corvinus Egyetem Horánszky utcai szakkollégiumának udvarában egy szeméttárolóban húzták meg magukat, másokhoz hasonlóan.³¹³ A rendőröknek a portás, és néhány diák jóhiszeműen, nem sejtve azt, hogy mi következik, mutatja meg a menekülők rejtekhelyét.³¹⁴ Garamszegi Laura így emlékezett vissza a vele történetekre: „ránk tört egy 10-15 fős rendőr csoport, akik mindenféle felszólítás, vagy figyelmeztetés nélkül elkezdtek ütni minket. Nagyon brutálisan megverték minket. Engem a hajamnál fogva kicibáltak, és gumibottal el kezdtek ütni. Kaptam egy ütést a fejemre, vállamra, hátamra és a bordámra. Ezek után megbilincseltek, a gyorsbilincset olyan erősen megszorították, hogy mind a két csuklóból

---

³¹¹ Albizottság, 2010. szeptember 1, 48-64. o; Albizottság, 2010. szeptember 3, 70-71. o, Kormos, 184-197.o, 199-202. o; CJBj 56-58, 243-245. o.

³¹² Kormos 183. o, CJBj 58. o.

³¹³ Kormos, 186. o.

³¹⁴ Kormos, 187. o.

folyt a vér”.³¹⁵ Líviának betörték a fejét: „Engem például elsőnek vállon vertek, utána a fejemet, ami be is szakadt, utána hátba vertek, utána a derekamat, ekkor elestem térdre, akkor utána meg egyszer, azt hiszem vállon ütöttek, és elestem.”³¹⁶ A véres kitépett hajcsomó az egyik rendőr kezéhez tapad, aki azt kiabálta: „Milyen undorító hajad van.” a lányoknak a rendőrök végig azt ordították: „Fuss, ribanc, fuss!”.³¹⁷ Milán a lányok védelmére kelt, eléjük állt, amiért többször megverték. A lányokat és Milánt, másokkal együtt a Magyar Rádió udvarára vitték, ahol folytatódott az embertelen bánásmód, a testi-lelki kínzás. „Mikor odaértünk, az udvaron kellett kb. 1, 5 órát, mozdulatlanul térdepelnünk. Nem szólalhattunk meg, csak a falat nézhettük. Közölték velünk, hogy innentől kezdve nevünk az nincs, csak számunk, amit filctollal ránk firkáltak. Úgy éreztem magam, mintha főszerepet kaptam volna a Schindler listája című filmben. Mellettem térdelt Lívia, és láttam, hogy csurom vér a feje, de ez senkit sem érdekelt. Egyfolytában „kurvának” és „ribancnak” hívtak minket.”³¹⁸ A lányok tanúi voltak annak is, hogy másokkal hogy bántak: „egy fiú mellettünk asztmás rohamot kapott, és mondta, hogy pipát szeretne. Elkezdtek turkálni a ruháit, meg közben rugdosták, verték, szidták őt is.”³¹⁹ A lányokat, Milánt és másokat egy Ford Transzit kisbuszon vitték a VIII. kerületi rendőrségre, Milánt, és egy másik fiút, miután nem volt elég hely, a csomagtartóba lökték³²⁰. A BRFK VIII. Kerületi Rendőrkapitánysága határozatában másokkal együtt a lányok és Tarsoly Milán őrizetbe vételét is elrendelte³²¹. A szülők, hozzátartozók napokig nem tudták, hová vitték a lányokat. Garamszegi Gábor, Laura édesapja, első házasságából származó felnőtt, rendőr nyomozó fia segítségével tudja meg, hogy a lányok a Víg utcai rendőrségen vannak, ahol korábban letagadták a szülőknek, hogy ott tartják őket fogva.³²² Csáki Józsefné Magdolna, Lívia édesanyja így emlékszik vissza a viszontlátás megrázó pillanataira: „A Víg utcában órákig váraoztattak minket, úgy beszéltek velünk, mint ha a társadalom söpredéke lennénk”. „Undorító volt, ahogy turkáltak a kislányom fehéreneműje között, humorizáltak, miközben sorra szórták ki, amit fölöslegesnek találtak”. „Amikor Líviát megláttam a véres kötéssel a fején, megkérdeztem, mit tettek a kislánnyal. Az

---

³¹⁵ CJB, 57.o.

³¹⁶ Albizottság, 2010. szeptember 1, 48-49. o. Csáki Lívia vallomása.

³¹⁷ Kormos, 187. o.

³¹⁸ CJB, 57.o.

³¹⁹ Albizottság, 2010. szeptember 1, 49. o. Csáki Lívia vallomása.

³²⁰ U. o.

³²¹ A BRFK VIII. Kerületi Rendőrkapitányság 2006. szeptember 21-én kelt, **01080/3026/2006.** számú őrizetbe vételt elrendelő határozata.

³²² Kormos, 188. o.

ügyeletes foghegyről odavetette, részeg volt, leesett a lépcsőről.”³²³.Csáki Livia fejsebét a Péterfy Sándor utcai kórházban kezelték³²⁴. A rendőrök bíztatták a nővért, minél többet borotváljon le a lány hajából. Amikor tetanuszinjekciót kapott, a rendőrök végignézték, és nevettek, amiért lehúzott nadrággal kellett előredőlnie.³²⁵.A lányok, és Tarsoly Milán sérülését a Víg utcai rendőrkapitányságon egy nagy füzetben rögzítették, a nyomozás során védőjük, Dr. Balsai Szabolcs kérésére sem „találták meg” ezt az okiratot.³²⁶.A lányok a VIII. Kerületi Rendőrkapitányságon Kanyó Bernadettel kerültek egy cellába. A vidéki lányt lelkileg nagyon megviselték a történetek, így Livia és Laura egy ágyon aludtak, a használt pokrócot átadták Bernadettnek.³²⁷ A vád a lányok ellen előbb csoportosan elkövetett garázdaság, majd hivatalos személy elleni erőszak volt. Egy napot, és egy éjszakát követően a lányokat átszállították a Gyorskocsi utcába, ahová egy rendőrautóban hátrabilincselve vitték őket. A rendőrök „azon röhögtek, hogy meg vagyunk bilincselve, és rázkódunk hátul.”³²⁸

A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2006. szeptember 23-án hozott végzésében rendelte el a lányok és Tarsoly Milán előzetes letartóztatását.³²⁹ A szülőket nem engedték a közelbe, a lányoknak megtiltották, hogy szüleikre nézzenek,³³⁰ a vádlottakat kísérő rendőrök becsmérelték védőjüket: „annyit hazudik, hogy ki kéne nyírni, mondjuk ennyi pénzért én is tudnék hazudozni.”³³¹ Miként annyi más 2006. szeptemberi gyanúsított esetében, a Pesti Központi Kerületi Bíróság végzésében kimondta terheltek 30 napos előzetes letartóztatását. A lányok sokakhoz hasonlóan először a Nagy Ignác utcai börtönbe kerültek, ahol az udvaron egy órás térdepeltetés jelentette a befogadó szertartást.³³² Líviának és Laurának a börtön szabályzat előírásait semmibe véve egy tbc-s beteg mellett kellett térdepelnie.³³³ „Majd utána bevittek egy hosszú folyosóra, ahol vagy 15 ember óriási terpeszben, hátratett kézzel, fejjel az ajtót támasztotta. Engem is beállítottak a sorba. Ha nem volt elég nagy a terpesz, akkor elég nagyot rúgtak a bokámba, és ez így ment kb. egy órán keresztül. Már

---

³²³ Kormos, 189. o. Albizottság, 2010. szeptember 1, 60-61. o. Csáki Livia és Garamszegi Laura vallomásai.

³²⁴ A Péterfy Sándor Utcai Kórház Rendelőintézet Traumatológia Ambulanciáján 2006. szeptember 21-én, 2044388 számon készült ambuláns kezelőlap Csáki Livia sérüléséről.

³²⁵ Kormos, 189. o. CJB, 245. o. Albizottság, 2010. szeptember 1, 50. o. Csáki Livia vallomása.

³²⁶ Kormos, 189. o.

³²⁷ Albizottság, 2010. szeptember 1, 50. o. Csáki Livia vallomása.

³²⁸ U. o.

³²⁹ A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2006. szeptember 23-án, **ÜN. 321. 2006/3.** számú, 2006. szeptember 23-án hozott végzése.

³³⁰ Kormos, 189. o. Albizottság, 2010. szeptember 1, 50. o, 59. o. Csáki Livia vallomása.

³³¹ CJB, 57.o. Albizottság, 2010. szeptember 1, 59. o. Csáki Livia vallomása.

³³² CJB, 57.o. Albizottság, 2010. szeptember 1, 50-51. o. Csáki Livia vallomása.

³³³ CJB, 243. o.

remegett a lábam, másnap mind a két bokám véraláfutásos volt”.³³⁴ „Utána beállítottak minket... egy nagyon kicsi lyukba, amit egy vasajtó zár.. Oda beállítottak engem, és mondták, hogy tartsam a körmömmel a tükörnél. Emlékszem már, vérzett az ujjam, már teljesen kivoltam, és néha, hogyha kicsit kijebb nyílt, akkor valaki kintről belerúgott egyet, és akkor az csapott egyet a körmeimen.³³⁵” Lívia vérzésekese se megszáradt, és az orvos is előírta a rendszeres fürdést, hét napig nem mehetett zuhanyozni, amikor erre rákérdezett, durva, elutasító választ kapott.³³⁶ Személyes tárgyainak lefoglalásakor Lívia parfümjét elvették, és kidobták. Garamszegi Laura tanúja volt, hogy egy fiatal, fekete hajú rendőrnő felvette a földről, és azt mondta: „Calvin Klein? Ez jó lesz nekem!”³³⁷ Egyik zárkatársa, a betegek elkülönítésére vonatkozó szabályzat ellenére fertőző beteg volt.³³⁸ Emellett se szeri se száma azon testi és lelki kínzásoknak, amelyeket a lányoknak át kellett élniük. A köztörvényes cellatársak sokkal emberségesebbek voltak. 2006. október 3-án a Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság végzésében megszüntette Csáki Lívia, Garamszegi Laura, és Tarsoly Milán előzetes letartóztatását.³³⁹ Az ügyszöz tartozik, hogy Csáki Lívia, Garamszegi Laura, és a két édesapa, Csáki József, és Garamszegi Gábor az ügyet a nyilvánosság elé tárták, számos médiumban nyilatkoztak. A büntetés-végrehajtás cinizmusára jellemző, hogy amikor Garamszegi Laura a TV2 riporterének, Schuster Richárdnak a térdepeltetéséről nyilatkozott, a Büntetés Végrehajtási Intézet vezetője azzal fenyegetőzött, hogy rágalmazásért beperli.³⁴⁰

Az ügyészi vizsgálat azonban további kilenc hónapig folytatódott, lelki bizonytalanságban tartva gyanúsítottakat és hozzátartozókat is. A lányok hónapokig lakhelyelhagyási tilalom kényszerintézkedése alatt álltak, az iskolába csak külön engedéllyel, külön útvonalon látogathattak el, pesti barátait, így Milánt nem látogathatták meg.³⁴¹ A Budapesti Nyomozó Ügyszöz 2007. június 13-án hozott végzésében³⁴² megszüntette a nyomozást Lívia, Laura, Milán és több társuk ügyében. Az ügyészsöz végzésében arra hivatkozott, hogy a rendőrök tanúvallomása nem tekinthető elég meggyőző bizonyítéknak, mivel a

---

³³⁴ CJB 57-58.o.

³³⁵ Albizottság, 2010. szeptember 1, 51. o. Csáki Lívia vallomása.

³³⁶ Albizottság, 2010. szeptember 1, 51. o. Csáki Lívia vallomása; CJB 244. o.

³³⁷ Albizottság, 2010. szeptember 1, 51. o. Csáki Lívia vallomása; CJB, 244.o.

³³⁸ CJB 243. o.

³³⁹ A Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság 2006. október 3-án hozott **24. Bmf. 1997/2006/2** számú végzése.

³⁴⁰ Albizottság, 2010. szeptember 1, 53. o, Garamszegi Laura vallomása.

³⁴¹ Albizottság, 2010. szeptember 1, 53. o, Csáki Lívia vallomása.

³⁴² A Budapesti Nyomozó Ügyszöz, **Nyom 1277/2006/1.** számon, 2007. június 13-án hozott, a nyomozást megszüntető végzése.

tömegeből kizárólag az elfogott hét személyt, de senki mást nem ismertek fel. További bizonyítékok, így videó felvétel beszerzése a nyomozástól nem várható, így az ügyészség bizonyítékok hiányában a nyomozást a Be. 190. §-a 1) bekezdésének b) pontja alapján megszüntette.

A lányok, Tarsoly Milán, valamint a Bródy Sándor utcában lakó jogász professzor, Dr. Kengyel Miklós feljelentést tettek hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás vétsége miatt ismeretlen rendőrök ellen. A nyomozást a Budapesti Nyomozó Ügyészség határozataiban,³⁴³ tekintettel arra, hogy az elkövető személye nem állapítható meg, és további nyomozástól sem várható eredmény, megszüntette. A nyomozást megszüntető határozat ellen a lányok panasszal éltek, a panaszokat a Fővárosi Főügyészség határozataiban³⁴⁴ elutasította.

Csáki Livia és Garamszegi Laura jogi képviselőjük, Dr. Balsai Szabolcs útján a Be. 580. § (1) bekezdésének b) pontja alapján jogellenes előzetes letartóztatás miatt kártalanítás iránti pert indítottak a magyar állam ellen. Az első tárgyalásra 2008. március 11-én, a második tárgyalásra 2008. május 27-én került sor.³⁴⁵ Felperesek tanúvallomásokkal is bizonyították az őket ért sérelmeket. A lányok szülei, barátai tanúsították azt a lelki traumát, amelyet az előzetes letartóztatás jelentett felperesek számára. Dr. Kengyel Miklós jogász egyetemi tanár, az Andrássy Egyetem akkori rektora szolgálati lakásából végig láthatta a Bródy Sándor utcát egészen a Múzeum körútig. Kengyel, aki éjszaka sokáig fenn volt, szobájából látta az eseményeket, és tanúvallomásában elmondta, hogy nem látott olyan barikádot, amelyet a fiatalok emeltek volna, garázdasággal, hivatalos személy elleni erőszakkal nem találkozott, rendőri brutalitással viszont igen. Ügyészi kérdésre válaszolva elmondta, nem látta, hogy a Szentkirályi utca és a Bródy Sándor utca sarkán fiatalok rendőröket kövekkel dobálnának, illetve fiatal nők köveket szednének fel.³⁴⁶ Szabó Veronika, aki a Bródy Sándor utcában egy földszinti lakásban lakik, és lakásának minden ablaka az utcára néz, szintén tanúskodott ez ügyben. Beszél a rendőrségi kordonokról, továbbá arról, hogy szeptember 20-21-e éjszakáján, a környéken rendzavarást, ködobálást nem észlelt. Az

---

³⁴³ A Budapesti Nyomozó Ügyészség Csáki Livia és Tarsoly Milán ügyében **Nyom 1326/2006/1** ügyszámon, Garamszegi Laura ügyében **Nyom 1331/2006/1**. ügyszámon, 2007. június 12-én hozott nyomozást megszüntető végzést.

³⁴⁴ A Fővárosi Főügyészség 2007. július 18-án **NÜ 1848/2007/4** (Csáki Livia) és **NÜ 1856/2007/4** (Garamszegi Laura) számon hozott határozatai.

³⁴⁵ Kormos 194-197.o.

³⁴⁶ Kormos, 206. o.

utca aszfaltozottak voltak, építési törmelékek, vagy más olyan kövek, amelyet utcai támadásra fel lehetett volna használni, nem voltak a környéken³⁴⁷. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2008. május 27-én hozott jogerős ítéletében³⁴⁸ felperesek részére az előzetes letartóztatással okozati összefüggésben elszenvedett károkat figyelembe véve a fejsérülése, és a börtönben való tisztálkodás elmaradása miatt nagyobb sérelmet elszenvedő Csáki Líviának 1. 100. 000 Ft, míg Garamszegi Laurának 1. 000. 000 Ft kártalanítást ítélt meg. Miután az ítélet ellen nem fellebbeztek, az ítélet 2008. augusztus 26-án jogerőre emelkedett.

Csáki Lívia és Garamszegi Laura jogi képviselőjük útján az elfogásuk, illetve a 72 órás őrizet során elszenvedett, személyiségi jogaik megsértésével összefüggő nem vagyoni károk megtérítése iránt kártérítési keresettel éltek a Budapesti Rendőr-főkapitányság és a Rendőrségi Biztonsági Szolgálat alperesekkel szemben. A fenti ügyben az Országos Rendőr Kapitányság, a kormányváltást követő 2010. őszi kártérítési tárgyalások során megegyezett felperesekkel, akik elszenvedett sérelmeikért fejenként 1 millió Ft nem vagyoni kártérítést kaptak.

b) Dukán Dániel ügye

Dukán Dániel egy Veszprém közeli faluból származott, édesapja biológus és geológus diplomával rendelkezik, ő maga 2006-ban a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem gépészeti karán tanult. Szüleivel és bátyjával nemrég érkeztek haza az Alacsony Tátrából. Dániel 2006. szeptember 19-én este 22 órától 23:10-ig a Kossuth téren tartózkodott a tüntetésen, majd az Astoriához ment, ahol egy barátjával a Living Room nevű szórakozóhelyen töltötte az éjszakát. Innen indult hazafelé, amikor szeptember 20-án három órakor a Rákóczi úton rendőrök fogták el. Az őt elfogó rendőrök súlyosan bántalmazták. A VIII. kerületi Víg utcai Rendőrkapitányságra vitték, ahol azzal fenyegették, hogy nem verik meg, ha sérülései miatt nem tesz panaszt.³⁴⁹ A BRFK VIII. Kerületi Rendőrkapitányság Vizsgálati osztálya 2006. szeptember 20-án elrendelte Dukán Dániel őrizetbe vételét.³⁵⁰ Őrizetbe vételekor sérüléseit orvos, kérése ellenére nem látta el,

---

³⁴⁷ U. o.

³⁴⁸ A Pesti Központi Kerületi Bíróság **1. P. 94. 092/2007/18.** számon, 2008. május 27-én hozott ítélete.

³⁴⁹ Kormos 156-158. o.

³⁵⁰ A Budapesti Rendőr-főkapitányság Vizsgálati Osztálya **01080-13793/2006 ideigl.** számon, 2006. szeptember 20-án hozott határozata őrizetbe vétel elrendeléséről.

nem vizsgálta meg. Arcsérülései a nyilvántartásba vételkor készített fényképeken jól látszanak. Könyökét egy hónappal később röntgenezték meg, de nem kapta meg a leletet. Őrizetbe vételéről nem értesíthette hozzátartozóit, bátyját, Dukán Gergelyt a rendőrség szeptember 20-án értesítette.³⁵¹ 2006. szeptember 22-én a Pesti Központi Kerületi Bíróság végzésében elrendelte Dukán Dániel előzetes letartóztatását.³⁵² A tárgyalásról Dukán Dániel védőjét elfelejtették értesíteni.³⁵³ A Gyorskocsi utcai fogdában kérése ellenére nem találkozhatott ügyvédjével. A börtönőrök többször, éjszaka, álmából felriasztva is, alá akartak vele íratni egy hamis tartalmú okiratot, amelyben az állt, hogy füstgránátot, krómozott vasrudat, betontömböt találtak nála.³⁵⁴ Dukán Dániel tárgyalására a Be. XXIII. fejezete alapján, a bíróság elé állítás szabályai szerint, ügyészi indítványra gyorsítottan került sor. A 2006. október 2-i bírósági tárgyaláson a vád két bűnügyi nyomozót sorakoztatott fel tanúként, akiknek tanúvallomása egy átlagos bíró számára többet nyom latba, mint a vádlottak vallomása. A helyszínen részt vevő civil tanúk felkutatása eredménytelen volt, a térfelügyelő kamerák felvételeit a védő hiába kérte megtekinteni.³⁵⁵ A rendőr tanúk nem tudták egyértelműen megmondani azt, hogy Dániel a könnygázgránátot honnan vette elő. A dobás ívére sem emlékeztek, de azt határozottan állították, hogy Dukán jobb kézzel dobott. A bíróság ennek ellenére nem tett kísérletet Dukán Dániel mozgásának rekonstruálására, amely esetben a bíróság előtt is kiderült volna, hogy Dániel balkezes, ezért jobb kézzel, olyan ívben, ahogy ezt a rendőrök állították, nem dobhatott.³⁵⁶ Az ügyész indítványában Dukán Dánielt és vádlott társát garázdaságban kérte elmarasztalni, enyhítő körülményként értékelve a vádlottak büntetlen előéletét. Az ügyész indítványában a vádlottakra szabadságvesztés büntetést kért, amelynek végrehajtását a cselekmény csekély súlyára, és az enyhítő körülményekre tekintettel felfüggeszteni kérte. Dukán Dániel ügyében az a büntetőeljárás gyakorlatban ritka helyzet áll elő, hogy a bíró az ügyészi indítványnál szigorúbb ítéletet hozott. Dukán Dánielt két év hat hónap, a másik vádlottat két év tíz hónap szabadságvesztésre ítélte, ráadásul 2006-ban is kirívó módon a vádlottakat a közügyektől 3 évre eltiltotta.³⁵⁷ A Fővárosi Bíróság végzésében aznap

---

³⁵¹ CJB, 245. o.

³⁵² A Pesti Központi Kerületi Bíróság **4. Bny. 42272/2006/2.** számon, 2006. szeptember 22-én hozott, előzetes letartóztatást elrendelő végzése.

³⁵³ CJB, 245. o.

³⁵⁴ Kormos, 158. o.

³⁵⁵ Kormos 159-163.o.

³⁵⁶ Kormos, 161. o.

³⁵⁷ A Pesti Központi Kerületi Bíróság **7. B. VIII. 22. 056/2006/2.** számon, 2006. október 2-án hozott elsőfokú ítélete.

szüntette meg vádlottak előzetes letartóztatását,³⁵⁸ mivel, bűnismétlés veszélye, tekintettel a terheltek büntetlen előéletére, és rendezett életkörülményeire, nem áll fenn. A Pesti Központi Kerületi Bíróság ítéletével egyidejűleg kihirdetett végzésében, ügyészi indítványra ismét elrendelte a vádlottak előzetes letartóztatását. Ekkor kezdődött Dukán Dániel kálváriája, mivel máig érthetetlen módon vidékre vitték, és előzetes letartóztatásának hátralévő részét Sándorfalván töltötte.³⁵⁹ Átszállításáról családját, és védőit nem értesítették, nehezítve ezzel a kapcsolattartást. Előzetes politikai letartóztatottként köztörvényesekkel, nem dohányzóként dohányosokkal zárták egy cellába. Annak ellenére, hogy hívő katolikusként kérte, hogy vallását gyakorolhassa, szentmisén, szentgyónáson nem vehetett részt, katolikus pap helyett előbb egy keresztény kisegyház lelkipásztorát, majd nagy nehezen egy református lelkészt találtak számára.³⁶⁰ A Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság Dukán Dánielt és vádlott társát 2006. október 26-án hozott végzésével szabadlábra helyezte.³⁶¹ A bíróság végzésében arra hivatkozott, hogy az eljárás során nem merült fel arra vonatkozóan adat, hogy vádlottak újabb bűncselekményt kísérelnének meg, és a rendezett életvitelű, büntetlen előéletű vádlottak esetén megalapozottan az sem tehető fel, hogy jelenlétük az eljárás során máshogy nem biztosítható. A Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság 2007. december 19-én hozott ítéletében Dukán Dániel ítéletét enyhítette, letöltendő szabadságvesztését felfüggesztettre változtatta, Dukán büntetését 2 év 6 hónapról 2 évre változtatta. A büntetés letöltését a bíróság Dukán esetén 4, társánál 5 évre felfüggesztette, és az indokolatlanul szigorú közügyektől való eltiltás mellékbüntetését is mellőzte.³⁶² Az ítélet indoklása szerint az elsőfokú bíróság által alkalmazott joghátrány nem áll arányban a bűncselekmény súlyával, a vádlottak személyében rejlő társadalomra való veszélyességgel, és a bűnösség mértékével. Dukán Dániel védője, Dr. Gaudi-Nagy Tamás útján 2008. április 29-én felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Legfelsőbb Bíróságnál, kérve a vádlott felmentését, tekintettel arra, hogy nem követte el a hivatalos személy elleni erőszak bűncselekményének alapesetét sem. A Legfelsőbb Bíróság 2008. június 16-án hozott felülvizsgálati ítéletében a kérelmet elutasította, és a másodfokú bíróság jogerős ítéletét

---

³⁵⁸ A Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság 2006. október 2-án, **24 Bf. 1964/2006/2.** számon hozott, előzetes letartóztatást megszüntető végzése.

³⁵⁹ Kormos 162-163. o.

³⁶⁰ CJB, 245-246. o.

³⁶¹ A Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság 2006. október 26-án, **22 Bf. 9885/2006/3.** számon hozott végzése.

³⁶² A Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság 2007. december 19-én, **27. Bf, VIII. 9886/2006/16.** számon hozott jogerős ítélete.

helybenhagyta.³⁶³ Az ítélet arra hivatkozott, hogy a Be. 423. §. (1) bekezdése szerint a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, a Legfelsőbb Bíróság e tényálláshoz kötött, azt nem változtathatja meg. A 2011. évi XVI. törvény, ismertebb nevén semmisségi törvény alapján lehetővé vált a 2006. őszi ügyekkel összefüggésben kizárólag rendőri jelentések, és rendőrtanúk vallomása alapján elítélt vádlottakat érintő ítéletek semmisségének kimondására. Dukán Dániel jogi képviselője útján 2011. április 8-án kérte ítélete semmisségének kimondását.

c) Kruchina Károly és Vince ügye

Kruchina Károly kertészmérnöki diplomát szerzett, öccse Kruchina Vince szociológus-hallgató volt a Pázmány Péter Katolikus Egyetem bölcsészettudományi karán. Kruchina Károly 2006. szeptember 21-én reggel érkezett haza Ciprusról, testvérével együtt elmentek a Kossuth téri békés gyülekezésre. Sem a gyülekezésen, sem hazafelé nem viselkedtek kihívóan, kerültek a konfrontációt a rendőrökkel. A Liszt Ferenc téren, 2006. szeptember 21-én, csütörtökön, hajnali fél kettőkor a Liszt Ferenc téren találkoztak a Pulitzer-díjas Szandelszky Bélával, és az amerikai AP tudósítójával, Bianca Otero-val.³⁶⁴ Innen négyesben, cikcakkban vágta át a hetedik kerület mellékutcáin, végül a Nagydiófa utcán értek ki a Rákóczi útra, ahol teljes nyugalom honolt, még az autók is közlekedtek. A Kruchina fivérek már elkészönni készültek ismerőseiktől, amikor hirtelen felbukkant egy csoport símaszkos, azonosító nélküli rohamrendőr,³⁶⁵ akik Károlyt elektromos sokkolóval földre kényszerítették, majd ütötték, rúgták, ahol érték, az arca felrepedt, és bedagadt. Vince feltartott kézzel megkérdezte a rohamrendőröket, miért bántják a bátyját. Válaszul a rendőrök őt is gumibototzni kezdték, majd, vélelmezhetően azért, hogy meglegyen a „csoportos elkövetéshez” szükséges három ember, a testvérek által addig nem látott B. Barnabás mellé térdepeltették, majd a X. kerületi rendőrkapitányságra szállították őket³⁶⁶. A Kruchina fivérek erre a következőképpen emlékeznek: „a Rákóczi útra kiérve tizenegynéhány símaszkos, azonosító nélküli, a REBISZ állományához tartozó rendőr, kérdés, és mindenféle felszólítás nélkül nekünk esik. Bátran és szakszerűen intézkednek, pillanatokon belül rabomobilban találjuk magunkat, ahol vár minket három másik utcai

³⁶³A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága **Bfv. I. 555/2008/2.** számon, 2008. június 16-án hozott felülvizsgálati ítélete.

³⁶⁴CJBJ, 54-55.o. Kormos, 68-70.o. Bodoky Tamás: Túlkapások, Budapest, 2008 (továbbiakban: Bodoky), 12-17.o.

³⁶⁵Bodoky, 15-16. o.

³⁶⁶Bodoky, 14. o.

járókelő. A X. kerületi Rendőrkapitányságra beszállítva a magyar rendőrség barátságos viselkedése nem változik. Összebilincseltek emberek síri csöndben és halálfélelemben ülnek a kapitányság aulájában. Néha bejön egy pár készenlétis, és biztos, ami biztos, a megbilincseltek fiataloknak odaver”. „Ügyvédet felejtse el, a játékszabályokat most mások írják. Megint ők írják. Azt hittük ez csak apáinkkal, nagyapáinkkal, dédapáinkkal történhet meg. Másnap az ügyész ismerteti a gyanúsítást, mely szerint kövekkel dobáltuk a rendőröket, a hivatalos verzió szerint csoportosan és felfegyverkezve hivatalos személy elleni erőszakot követünk el”.³⁶⁷ A Budapesti Nyomozó Ügyészség a rendőrtanúk vallomására, és a rendőri jelentésre hivatkozva kezdeményezte Kruchina Károly és Vince, valamint B. Barnabás előzetes letartóztatását, a rendőri jelentés szerint Károly a rendőrök felé kődarabot, míg Vince sörösüveget dobott volna, ezért került sor elfogásukra.³⁶⁸ Károly és Vince szerencséje az volt, hogy védőjük, Dr. Magyar Péter az AP hírügynökség segítségével felkutatta a mentő tanúkat, akiket korábban az ügyészség nem hallgatott meg. A Budai Központi Kerületi Bíróság a 2006. szeptember 22-én tartott tárgyaláson, Szandelszky és Otero tanúvallomásának köszönhetően megszüntette a Kruchina fivérek őrizetét, s nem rendelte el előzetes letartóztatásukat, csak házi őrizetbe helyezte őket³⁶⁹. A másodfokon eljáró Fővárosi Bíróság Kruchinák házi őrizetét lakhelyelhagyási tilalomra módosította. 2006. decemberben az ügyészség a nyomozást bűncselekmény hiányában megszüntette.

d) Bálint Mihály ügye

Bálint Mihály az erdélyi Maros megyében található Küküllőszéplakról 2006. szeptember 19-én érkezett Magyarországra, munkavállalás céljából. Az akkor 21 éves fiatalember kislánya keresztelőjére szeretett volna pénzt szerezni. 2006. szeptember 19-én este, barátjával, Istvánnal, továbbá egy erdélyi és két kárpátaljai munkatársával munka után a Blaha Lujza térre mentek sörözni. Mihály, ekkor még nem tudta, hogy ennek jelentősége lesz, rikító narancssárga kabátot viselt. Politikai rendezvényen egyikük sem vett részt, fogalmuk sem volt arról, mi történik e napokban a pesti belvárosban. A sörözést követően, 2006. szeptember 20-án hajnali 2 és 3 óra között Mihály és társai felszálltak az éjszakai 906-os autóbuszra. A buszra rendőrök szálltak fel, kizárólag Mihályt igazoltatták, társait

---

³⁶⁷ CJB, 54-55.o.

³⁶⁸ Bodoky, 15. o.

³⁶⁹ Bodoky, 17. o.

nem. Mihályt a rendőrök letartóztatták, elfogása közben ellenállást nem tanúsított. A rendőrök a fogdában Mihályt több más fogolyhoz hasonlóan bántalmazták, térdepeltették, lábon rúgták. Az erdélyi magyar Mihályt román állampolgársága miatt, több alkalommal trágár szavak kíséretében lerománozták³⁷⁰. A rendőrök a 2006. szeptemberben utcai tüntetések kapcsán letartóztatott személyekből gyakran képeztek csoportot annak ellenére, hogy a „csoport” tagjai először a rabomobilban találkoztak. Bálint Mihály így került Vörös Tibor és társai közé, Bálint Mihály őrizetbe vételét a BRFK VII. Kerületi Rendőrkapitányság vizsgálati osztálya 2006. szeptember 20-án kelt határozata³⁷¹ rendelte el. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2006. szeptember 22-én kelt végzésében elrendelte a csoportosan elkövetett garázdasággal vádolt gyanúsítottak, köztük Bálint Mihály, előzetes letartóztatását.³⁷² Bálint Mihálynak nem voltak Magyarországon hozzátartozói, Ékes Ilona országgyűlési képviselő segítségével sikerült meghatalmazott védőhöz jutnia, Dr. Magyar Attila István ügyvéd- e sorok írója- személyében. Bálint Mihály szabadlábra helyezését a Budapesti Nyomozó Ügyészség 2006. október 19-én hozott határozata³⁷³ rendelte el. Bálint Mihály egy hónapot töltött őrizetben, illetve előzetes letartóztatásban, súlyos, külsérelmi nyomot hagyó testi sérüléseket nem szenvedett el, de a „beavatás” fent említett kínjait, és sok lelki megalázást neki is át kellett élnie.

Az ügyészség, hasonlóan számos 2006. szeptemberi esethez, végül nem csoportosan elkövetett garázdaság, hanem felfegyverkezve elkövetett hivatalos személy elleni erőszak büntettének elkövetésével vádolta meg Bálint Mihályt, és társait. Miután a rendőri jelentések bizonyították, hogy a vádlottakat különböző helyen fogták el, a csoportos elkövetés ténye a vádiratban már nem szerepelt. A Fővárosi Nyomozó Ügyészség 2007. június 7-én kelt³⁷⁴ vádiratában Bálint Mihályt egy rendbeli, a Btk. 229. (1) bekezdésébe ütköző, (2) bekezdése szerint minősülő felfegyverkezve elkövetett hivatalos személy elleni erőszak büntettének elkövetésével vádolta. A vádirat szerint Bálint 2006. szeptember 20-án 2:20 körül a Blaha Lujza térnél, a 906-os busz mögül a csapaterős szolgálatot teljesítő rendőröket kövekkel és üvegekkel dobálta. Magatartása miatt a tömegből kiemelték, és testi kényszer alkalmazásával elfogták. A vád a gyanút a rendőri jelentésre, és rendőrtanúk

---

³⁷⁰ CJB, 58-59.o. A jelentés Bálint Mihályra vonatkozó részét jelen sorok szerzője, mint Bálint Mihály meghatalmazott védője bocsátotta a Bizottság rendelkezésére.

³⁷¹ BRFK VII. kerületi Rendőrkapitányság Vizsgálati osztály ügyszám: **010070-2190/2006 bü.**

³⁷² A Pesti Központi Kerületi Bíróság 3. **Bny-VI-VII 42.759/2006/3.** számú végzése.

³⁷³ A Budapesti Nyomozó Ügyészség **Nyom 1403/2006.** ügyszámon, 2006. október 19-én kelt határozata.

³⁷⁴ A Vörös Tibor és társai ügy ügyészi ügyszáma: **Nyom 1403/2006.**

vallomására, mint bizonyítékokra alapozta. Utóbbiak szerint Bálintnál teleszkópos fémbotot, azaz viperát is találtak volna.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság számon, 2010. február 4-én hozott ítéletében³⁷⁵ Bálint Mihály vádlottat bűnösnek találta, és 6 hónapi szabadságvesztésre ítélte, az ítélet végrehajtását két évre felfüggesztve. A bíróság, ellentétben Vörös Tibor ítéletével, annak ellenére a rendőr tanúk vallomását fogadta el Bálint Mihály vallomásával, és a vele együtt falujából érkező I. István tanúvallomásával szemben, hogy egyfelől a rendőr tanúk vallomásán, és a rendőri jelentésen kívül más terhelő bizonyíték nem állt rendelkezésre, másfelől Vörös esetével ellentétben mentő tanú is vallott ez ügyben. A rendőr tanúk vallomása Bálint Mihály esetében is számos súlyos ellentmondást tartalmazott. Annak ellenére, hogy Mihály világos bőrű volt, a rendőri jelentésben, illetve a nyomozati szakaszban tett rendőri vallomásokban egyértelműen az állt, hogy egy kreolosabb bőrű, illetve sötét bőrű férfi dobált köveket a rendőrök felé. A rendőr tanúk a rendőri jelentés alapján kezdetben azt állították, hogy a busz mögül köveket dobáló vádlottat futás közben fogták el, később nem voltak biztosak abban, hogy esetleg nem a buszon állították-e elő. Arra sem emlékeztek biztosan, hogy Bálint Mihály elfogásakor volt-e még tömeg, illetve, hogy az állítólag a vádlottnál talált viperát melyikük találta meg. A fenti ellentmondásokra, a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésére, illetve a vád bizonyítottságának hiányára hivatkozva védő az első fokú ítélet ellen vádlott felmentéséért fellebbezett. A Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság a 2010. augusztus 27-én hozott ítéletében³⁷⁶ az elsőfokú ítéletet csak a tekintetben változtatta meg, hogy vádlottat előzetes mentesítésben részesítette. A Fővárosi Bíróság ítéletében kimondja, a Be. 351. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás a másodfokú bíróságot is köti. Az első fokú bíróságnak a védelem által vázolt, és a vádiratban foglalt tényállások közül kellett választania, előbbi Bálint Mihály vádlott vallomásai, és I. István tanúvallomása, utóbbit a rendőr tanúk vallomása, és a rendőri jelentések erősítették meg. A másodfokú bíróság csak akkor állíthatott volna fel más tényállást, ha az első fokú bíróság ítéletében foglalt tényálláson belül logikai ellentmondás feszült volna. Jelen esetben mindkét tényállás logikus volt, így ha az elsőfokú bíróság ítéletében egyik tényállást fogadta el, azt a másodfok a hatályos törvények alapján nem változtathatja meg, és nem dönthet a másik, szintén logikus tényállás mellett. A Magyar Köztársaság Országgyűlése 2011. március 7-

³⁷⁵ A Pesti Központi Kerületi Bíróság **7. B.80. 012/2010/4. számon**, 2010. február 4-én hozott ítélete.

³⁷⁶ A Fővárosi Bíróság **24. Bf. 7332/2010/5. számon**, 2010. augusztus 27-én hozott jogerős ítélete.

én elfogadta azt a Balsai István Fideszes képviselő indítványára tárgyalt törvényt,³⁷⁷ amely a 2006. őszi ügyek kapcsán kizárólag rendőri jelentések, és rendőr tanúk vallomása alapján elmarasztaló ítéleteket semmisnek mondta ki, és lehetővé tette az elítéltek kártalanítását. E törvény alapján Bálint Mihály védője, e sorok írója, 2011. május 3-án a Pesti Központi Kerületi Bírósághoz fordult az ítélet semmisségét kérve. Kérelmemben kiemeltem, hogy védencem bűnösségét a bíróság kizárólag a rendőri jelentésekre, a rendőr tanúk vallomására, és a rendőr tanúk felismerésre bemutatására, illetve arra a teleszkópos fémbot lefoglalási jegyzőkönyvre alapozva mondta ki. Ez utóbbi jegyzőkönyv is rendőrök által készített okirat, azt, hogy nevezett tárgy valaha is vádlott birtokában volt, kizárólag rendőr tanúk vallomására alapozták.

e) Vörös Tibor ügye

Vörös Tibor 2006. szeptember 20-án éjfél után a Teréz körúti Inside Music Pub-ban szórakozott, majd a 906-os éjszakai autóbusszal elindult a Móricz Zsigmond körtér irányába. Miután a Nagykörúton rendőri tömegoszlatás miatt az adott időpontban a tömegközlekedés leállt, Vörös Tibor gyalog indult tovább az Oktogontól a Blaha Lujza tér felé. Itt találkozott a tüntetőkkel, és a tüntetést oszlató rendőrökkel. Szeszkes ital hatása alatt hangosan énekelt, és egy ideig ott maradt a helyszínen. Bár észlelte, hogy voltak, akik követ dobáltak a rendőrök felé, ő maga erőszakos cselekményekben nem vett részt. Később kivált a tömegeből, és hajnali 3 óra körül a VII. kerületi Erzsébet körút Dohány utca és Király utca közti szakaszán felemelt kézzel megindult a sorfalat alkotó rendőri csoport, illetve az oszlatást végző vízágyú felé. A vízágyú sugarával eltalálták, de ő tovább haladt a rendőri egységek felé, akik a vízágyútól néhány méterre elfogták, és megbilincseltek. Vörös Tibor megadta magát, ellenállást nem tanúsított, a rendőrök ennek ellenére testi kényszert alkalmaztak vele szemben, melynek következtében vérző fejsérülése keletkezett, amelyet a helyszínen, illetve az Országos Baleseti Intézetben láttak el, ezt követően Vörös Tibort a rendőrök a Budapest VII. Kerületi Rendőrkapitányságon állították elő.

A BRFK VII. Kerületi Rendőrkapitányság 2006. szeptember 20-án hozott határozatában elrendelte Vörös Tibor őrizetbe vételét³⁷⁸. A Pesti Központi Kerületi Bíróság³⁷⁹

---

³⁷⁷ 2011. évi XVI. törvény a 2006. őszi tömegoszlatásokkal összefüggő elítélések orvoslásáról.

³⁷⁸ A Budapesti Rendőr-főkapitányság VII. kerületi Rendőrkapitányság Vizsgálati Osztály **010070-2185/2006 bü.** ügyszámon, 2006. szeptember 20-án hozott határozata.

végzésében, 2006. szeptember 22-én elrendelte Vörös és több társa előzetes letartóztatását. A Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság³⁸⁰ 2006. október 2-án hozott végzésében az első fokú bíróság végzését megváltoztatva Vörös Tibor előzetes letartóztatását megszüntette, és elrendelte azonnali szabadlábra helyezését. A végzés gyanúsítással szemben egyben lakhelyelhagyási tilalom kényszerintézkedését fogatosította. A fenti kényszerintézkedést a Budapesti Nyomozó Ügyészség 2007. február 21-én hozott határozatával³⁸¹ szüntette meg.

A Fővárosi Nyomozó Ügyészség 2007. június 7-én kelt³⁸² vádiratában Vörös Tibort egy rendbeli, a Btk. 229. (1) bekezdésébe ütköző, (2) bekezdése szerint minősülő felfegyverkezve elkövetett hivatalos személy elleni erőszak büntettének elkövetésével vádolta. A vádirat szerint Vörös 2006. szeptember 20-án, 3 óra körül, az Erzsébet körút Dohány utca és Wesselényi utca közti szakaszán a csapaterős szolgálatot teljesítő rendőröket egy csoport tagjaként folyamatosan kövekkel dobálta. Magatartása miatt a vízagyúból több vízcsapást mértek rá, gyanúsított, a vádirat szerint tevékenységét addig folytatta, amíg a tömegből kiemelték, és ellenállása miatt testi kényszer alkalmazásával elfogták. A vád a gyanút a rendőri jelentésre, és rendőrtanúk vallomására, mint bizonyítékokra alapozta.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság számon, 2010. február 4-én hozott ítéletében³⁸³ Vörös Tibor vádlottat a Be. 331. § (1) bekezdése, valamint 6. § (3) bekezdés a) pontja alapján felmentette, tekintettel arra, hogy nem bizonyítható, hogy Vörös a rendőröket kővel, vagy egyéb tárggyal megdobta. A bizonyítékok mérlegelése során a bíróság kiemelte a rendőrtanúk ellentmondásos nyilatkozatait, a hiányos, tömör rendőri jelentést. Jellemző, hogy a rendőrtanúk még abban sem voltak biztosak, dobott-e Vörös Tibor követ, az egyik rendőrtanút idézve: „dobott kővel, különben miért vették volna őt ki”. A rendőrtanúk igazmondását megkérdőjelezte, hogy Vörös Tibor elfogása során vérző fejsérülést szenvedett, továbbá, hogy a két rendőrtanú ugyanaznap egy másik előállítottat súlyosan bántalmazott, amiért később bántalmazás hivatalos eljárásban büntette miatt a bíróság őket jogerősen elítélte. Az ügyész fellebbezését visszavonta. A 2010-ben kormányhatározat

---

³⁷⁹ A Pesti Központi Kerületi Bíróság 3. **Bny-VI-VII 42759/2006/3** számú végzése.

³⁸⁰ A Fővárosi Bíróság **24. Bnf. V-VII. 1957/2006/2** számon, 2006. október 2-án kelt végzése.

³⁸¹ A Budapesti Nyomozó Ügyészség **Nyom 1403/2006** ügyszámon, 2007. február 21-én kelt határozata.

³⁸² A Vörös Tibor és társai ügy ügyészi ügyszáma: **Nyom 1403/2006**.

³⁸³ A Pesti Központi Kerületi Bíróság **7. B.80. 012/2010/4. számon**, 2010. február 4-én hozott ítélete.

folytán lehetőség nyílt arra, hogy Vörös Tibor a jogellenes őrizetbe vétel, és az elfogása során elszenvedett fejsérülés miatt kártérítést nyerjen. Vörös Tibor meghatalmazott jogi képviselője útján az előzetes letartóztatás miatt a Be. 580. § (1) bekezdése szerinti kártalanítás iránti pert indított a magyar állam ellen a Pesti Központi Kerületi Bíróságnál. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2011. február 22-én hozott elsőfokú ítéletében felperes javára 300. 000 Ft kártalanítást ítelt meg.³⁸⁴ Alperes az ítéletet százezer forint tekintetében elfogadta, a további 200. 000 Ft-ot illetően, miután a fenti összeget túlzottnak tartotta, fellebbezett. A Fővárosi Bíróság 2011. szeptember 14-én hozott másodfokú, jogerős ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét érdemben jóváhagyta.³⁸⁵

f) Fodor Gábor ügye

Fodor Pál történész, turkológus egyetemi tanár fia, Gábor, osztva édesapja érdeklődését, az ELTE Bölcsészettudományi Karának turkológia szakos hallgatója, 2006. szeptemberben vidéki kirándulásról érkezett haza, hazatelefonált szüleinek Szentendrére, hogy egy barátjánál alszik Pesten. A hátizsákos, Fradi-pólós, vörös, hosszú hajú fiatalembert a Nyugati pályaudvar környékén fogták el a rendőrök.³⁸⁶ A rendőrök a Nyugati téren, miután nem engedték a Kossuth tér felől hazafelé tartó békés gyülekezőket távozni, az útlezárások révén mesterségesen gerjesztettek tömeget, majd e tömeget oszlatni kezdték. Ekkor került sor Fodor előállítására is³⁸⁷. A zuglói rendőrkapitányságon állították elő, rendzavarás szabálysértése miatt. A befogadás „szokásos volt” fejjel a falnak térdepeltetés, nagy terpeszben³⁸⁸. A rendőrségi fogdában aláírtattak vele egy okiratot, amely szerint rendzavarás szabálysértése miatt vették őrizetbe³⁸⁹, és legfeljebb 10-12 óráig tarthatják benn. Ez a lap később, amikor Gábort már csoportosan elkövetett garázdasággal gyanúsították, eltűnt. A gyanúsítás indokát Gábor később sem értette, mert a Hír TV felvételei alapján látható, hogy letartóztatása idején, a Nyugati téren garázda jellegű cselekményekre nem került sor.³⁹⁰ Amikor szülei megtudták, hogy Fodor Gábort fogva

³⁸⁴ A Pesti Központi Kerületi Bíróság kártalanítás tárgyában **42. P. 96134/2010/7.** számon, 2011. február 21-én hozott elsőfokú ítélete.

³⁸⁵ A Fővárosi Bíróság **56. Pf. 633.648/2011/3** számon, 2011. szeptember 14-én hozott ítélete. Az ítélet csak a perköltség tekintetében változtatta meg az elsőfokú ítéletet.

³⁸⁶ Kormos 101-102. o. Albizottság, 2010. szeptember 8, 24. o.

³⁸⁷ Fodor Gábort a parlament albizottsága 2010. szeptember 8-án hallgatta meg. Albizottság, 2010. szeptember 8, 23. o.

³⁸⁸ Albizottság, 2010. szeptember 8, 23. o.

³⁸⁹ A BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányság Büntügyi Osztályának **4941/2005. bü.** ügyszámon hozott, őrizetbe vétel elrendeléséről szóló határozata.

³⁹⁰ Albizottság, 2010. szeptember 8, 24. o.

tartják, a szülei által megbízott ügyvédi iroda egy fiatal ügyvéd hölgyet küldött ki a börtönbe, akit minősíthetetlen hangnemben, ribancnak nevezve elküldtek³⁹¹ közölve, Fodor Gábor nincs itt, már áthelyezték.³⁹² Fodor Gábort később átszállították a kispesti börtönbe. A 72 órás őrizetet követően sokakhoz hasonlóan a Pesti Központi Kerületi Bíróság elrendelte Fodor előzetes letartóztatását.³⁹³ Gábort, 7 társával együtt immár csoportosan, felfegyverkezve elkövetett hivatalos személy elleni erőszakkal vádoltak, emiatt rendelte el a bíróság vele szemben a legsúlyosabb kényszerintézkedés alkalmazását.³⁹⁴ A tárgyaláson a rendőrök megakadályozták, hogy Gábor találkozzék szüleivel.³⁹⁵ Az előzetes letartóztatást elrendelő bírósági végzést követően Fodor Gábort a Nagy Ignác utcai BV-intézetbe szállították, ahol újra kezdődött a befogadás térdepeltetéssel, rúgásokkal, durva megjegyzésekkel.³⁹⁶ 2006. szeptemberben nem Fodor Gábor volt az egyetlen fogvatartott, akinek meztelenül kellett guggolásokat végeznie. Gábor úgy emlékezett, Kovács Attilának hívták azt a BV-tisztet, aki elkezdte ütni a felsőtestét. Gábor védekezéséből felemelte a kezét állig, a BV-őr behívta társát, akik ketten földre vitték, és több alkalommal megrúgták a sértettet.³⁹⁷ Bántalmazás közben a fogdaőrök elvették a Gábor táskájában talált nemzeti színű karszalagot, és trágár megjegyzéseket tettek a magyar nemzetre, nemzeti érzésű magyarokra. Fodor Gábor az ügyben feljelentést tett, de a Katonai Ügyészség bizonyítékok hiányában nem emelt vádat az ügyben. Fodor Gábor azt is elmondta, hogy miután az egyik szintén bántalmazott fiatalember elkezdett hányni, és félt, hogy szívrohamot kap, a foglyok bántalmazását abbahagyták. Tapasztalt ügyvédek elmondása szerint a BV-intézetekben a fogvatartottak ilyen súlyos bántalmazása nem tekinthető rendszeres gyakorlatnak.³⁹⁸ Ezt követően Fodort átszállították a Gyorskocsi utcai börtönbe, ahol köztörvényes bűncselekményekkel gyanúsított személyekkel volt egy cellában. Itt súlyosabb jogsértések nem érték, de sok más fogvatartottal együtt ő sem szavazhatott a 2006. október 1-i önkormányzati választáson.³⁹⁹ A Fővárosi Bíróság 2006. október 3-án megváltoztatva az elsőfokú bíróság döntését, Fodor Gábor és társa előzetes letartóztatását megszüntette, és őket szabadlábra helyezte.⁴⁰⁰ Gábor 11 napot töltött előzetes

---

³⁹¹ Albizottság, 2010. szeptember 8, 25. o.

³⁹² CJB, 248.o, Kormos, 104. o.

³⁹³ A Pesti Központi Kerületi Bíróság **Ün. 313/2006/2** számon, 2006. szeptember 23-án hozott végzése.

³⁹⁴ Albizottság, 2010. szeptember 8, 26. o.

³⁹⁵ U. o.

³⁹⁶ Albizottság, 2010. szeptember 8, 28. o.

³⁹⁷ Albizottság, 2010. szeptember 8, 28-29. o.

³⁹⁸ Albizottság, 2010. szeptember 8, 29. o.

³⁹⁹ CJB, 248.o,

⁴⁰⁰ A Fővárosi Bíróság 2006. október 3-án, **17. Bnf. 1994/2006/2.** számon hozott végzése.

letartóztatásban, szabadságát összesen 14 napon át korlátozták. A büntetőeljárás még kilenc hónapig folytatódott. A Budapesti Nyomozó Ügyészség 2007. június 13-án hozott végzésében, bizonyítottság hiányában az eljárást megszüntette.⁴⁰¹ Fodor Gábor 2007. december 14-én a magyar állam alperessel szemben, ügyvédje, Dr. Gaudi-Nagy Tamás útján kártalanítási keresetet indított, jogellenes előzetes letartóztatása miatt. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2008. szeptember 8-án hozott ítéletében 1. 600. 000 Ft kártalanítást, valamint kamatot és perköltséget ítélt meg felperes javára.⁴⁰² Fodor az őrizetbe vétel, és az embertelen bánásmód miatt személyiséghez fűződő jogok megsértése miatt kártérítési pert indított a BRFK-val, és a Rebisszel- szemben. A Rebisz egyezség keretében 2009. július 23-án fizetett sértettnek, a BRFK-val tovább zajlik a nem vagyoni kártérítési per. Hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás miatt Fodor rendőrök és BV-tisztek ellen feljelentést tett, a feljelentett rendőrök egy része ellen büntetőeljárás indult, de bizonyítottság híján a rendőr vádlottakat felmentették.⁴⁰³

g) Kanyó Bernadett ügye

Kanyó Bernadett a Nógrád megyei Órhalmon lakott szüleivel, és nővérével, Henriettel. A térséget sújtó munkanélküliség miatt előbb Henriett, majd Bernadett is Budapestre ment munkát vállalni. A szeptemberi események idején egy számítógépes tanfolyam záróvizsgájára készült, amely munkájához volt szükséges.⁴⁰⁴ Szeptember 20-án este, talán kíváncsiságból bementek autóval Pestre, Bernadett, Henriett, és ez utóbbi barátja, Marci. Magukkal vitték a kutyát is sétáltatni. Nem értették, hogy kerültek a rendőrök a Rákóczi útra. Amikor a rendőrsorfallal megindult, a tömeg elkezdett menekülni, és Bernadették sodródtak a tömeggel. Henriett gyorsabban futott, ő elmenekült, a kutyát is vitte magával. Bernadett, Marcival, és másokkal, többek között a már említett Csáki Líviáékkal együtt a Corvinus Egyetem Horánszky utcai szakkollégiumának udvarában egy szeméttárolóban húzták meg magukat. Itt fogták el őket a rendőrök. Bernadett hasonló tortúrán esett keresztül, mint Csáki Lívia és társai. Előbb a Magyar Rádió udvarában, később a Víg utcai rendőrkapitányságán, és a Gyorskocsi utcai fogdában kellett elszemvednie a térdepeltetést, vesén rúgták, és a rendőrök őt is lekurvázták. A Gyorskocsi utcai cellában Csáki Lívia és

---

⁴⁰¹ A Budapesti Nyomozó Ügyészség 2007. június 13-án, **Nyom. 1307/2006/1.** számon hozott, a nyomozást megszüntető végzése.

⁴⁰² A Pesti Központi Kerületi Bíróság **13. P. 94790/2008/19.** számon, 2008. szeptember 8-án hozott ítélete.

⁴⁰³ Albizottság, 2010. szeptember 8., 31. o.

⁴⁰⁴ Kormos, 80. o.

Garamszegi Laura miután látták, hogy Bernadett fázik, takarót adtak neki.⁴⁰⁵ A Kanyó Bernadett elleni büntető eljárás Csáki Líviával és társaival párhuzamosan haladt, a rendőri vád szerint ugyanannak a csoportnak tagjaként dobáltak volna köveket a rendőrök felé. 2006. szeptember 21-én ugyanazon határozattal vették őket őrizetbe,⁴⁰⁶ majd a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2006. szeptember 23-án ugyanazon végzésében rendelte el előzetes letartóztatásukat.⁴⁰⁷ 2006. október 3-án a Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság is egyazon végzésében szüntette meg Csáki Lívia, Garamszegi Laura, és Tarsoly Milán, illetve Kanyó Bernadett, és mások előzetes letartóztatását.⁴⁰⁸ Kanyó Bernadett ellen a nyomozást a Budapesti Nyomozó Ügyészség 2007. június 13-án hozott végzésében⁴⁰⁹ Csáki Líviáékkal együtt megszüntette. Kanyó Bernadett és nővére az őket ért trauma miatt ekkorra hazaköltözött Órhalomra. Néhány hónappal később Balassagyarmaton egy látványpékségben vállalt munkát. Amikor rosszul lett, Balassagyarmaton pszichiátriai rendelésre ment. Miután Bernadett elmesélte történetét, az orvosnő azt mondta neki: „Tudod mit? Többet kellett volna kapnotok!”⁴¹⁰ Ez, továbbá az a tény, hogy egy falujabeli rendőr vallomást tett ellene, súlyos lelki traumát jelentett Kanyó Bernadett számára. Kanyó Bernadett jogi képviselője, Dr. Zétényi Zsolt útján személyiségi jogok megsértése miatt 2009. január 30-án kártérítési pert indított Készenléti Rendőrség és Budapesti Rendőr Kapitányság alperesek ellen.⁴¹¹ A Magyar Köztársaság kormánya által 2010. őszén kezdeményezett egyezségi tárgyalások során a Belügyminisztérium 2011. február 7-én egyezséget kötött Kanyó Bernadett sértettel. Az egyezés keretében a Belügyminisztérium sértettnek 3. 500. 000 Ft egyösszegű kártérítést fizetett, sértett kártérítési keresetét visszavonta.

---

⁴⁰⁵ Kormos, 81. o.

⁴⁰⁶ A BRFK VIII. Kerületi Rendőrkapitányság 2006. szeptember 21-én kelt, **01080/3026/2006.** számú őrizetbe vételt elrendelő határozata.

⁴⁰⁷ A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2006. szeptember 23-án, ÜN. 321. 2006/3. számú, 2006. szeptember 23-án hozott végzése.

⁴⁰⁸ A Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság 2006. október 3-án hozott **24. Bmf. 1987/2006/2** számú végzése.

⁴⁰⁹ A Budapesti Nyomozó Ügyészség, **Nyom 1277/2006/1.** számon, 2007. június 13-án hozott, a nyomozást megszüntető végzése.

⁴¹⁰ Kormos, 86. o.

⁴¹¹ A per száma: **64. P. 20. 737/2009.**

h) Kőszegi Zsolt ügye

Kőszegi Zsolt 2006. szeptemberben 38 éves, nőtlen, zenész a következőképpen emlékezett vissza esetére: „2006. szeptember 17-én a zenekarunkkal próbáltunk. Egy ismerősünk tájékoztatót az öszödi beszéd nyilvánosságra kerüléséről és tartalmáról. Elmondta, hogy az emberek a Kossuth téren gyülekeznek. A zenekar vezetője és én elhatároztuk, hogy odamegyünk.”⁴¹² A TV-székház „ostromát” csak televízióból látta. Szeptember 19-én zenekari próbára indultak, ismét elmentek a Kossuth térre. Hallottak róla, hogy a Blahán megmozdulások vannak, de mivel arrafelé laktak, leszálltak a villamosról. Barátjával együtt nem engedték át a rendőrsorfalon. „Az ösztöneim súgták, hogy jobb, ha a körúton megyek, mert ott kevésbé lehet baj, mint a mellékutcákban. A hatalmas felfordulás nyomai között megláttam egy gumibotot. Egyértelműnek látszott, hogy a lovas roham során használat közben ejtette el valamelyik rendőr. Teljesen természetes volt számomra, hogy felvegyem, majd másnap a rendőrségen leadjam. Mivel ilyen összecsapások során bárki a legrosszabb célra használhatja”.⁴¹³ Ez lett Kőszegi Zsolt veszte, mivel a Rákóczi úton a kamerás rendőrök észrevették a gumibotot. A rendőrök nem fogadták el a választ, hogy Zsolt a gumibotot találta, ezért ököllel arcon ütötték, majd tovább bántalmazták: „Lerántottak a földre és hanyatt fektetben elkezdtek össze-vissza rugdosni. Éreztem, hogy a bal lábamat a lábfejemenél megfogja egy rendőr, és elkezd ki felé csavarni.”⁴¹⁴ Ezután Kőszegi Zsoltot másokhoz hasonlóan bevitték a Magyar Rádió udvarába, ahol a rendőrök gumibotokkal verték, megrúgták, majd egy rendőrautó bal hátsó ülésébe tették, ahol a rendőrök tovább bántalmazták. A Víg utcai rendőrségi fogdába vitték, ahol hátrakötözött kézzel kellett térdepelnie. Kőszegi Zsolt ekkor már vért hányt, több súlyos sérüléssel együtt a Baleseti Intézetbe szállították, ahol megállapították, hogy állkapocscsont-törést szenvedett. Zsolt megaláztatása itt is folytatódott „Az ágyhoz bilincseltek, közölve, hogy fogoly vagyok, és ez az eljárás. A sok szenvedés és fájdalom mellett a szégyenérzet is rettenetes volt. A kórteremben a többi beteg látta, hogy oda vagyok bilincselve az ágyhoz, és rendőrök őriznek. A rendőrök közölték, hogy amíg ebédelek, leteszik a bilincset a kezemről, s addig a lábam bilincselik az ágyhoz. Enni persze nem tudtam, többek között az állkapocsom sérülése miatt.”⁴¹⁵ A vele szembeni ágyon fekvő, szintén fogoly fiatalember értesítette Zsolt édesapját a történetéről. „Ebben az állapotban megjelent az ágyamnál egy

---

⁴¹² Kormos, 218. o.

⁴¹³ U.o.

⁴¹⁴ Kormos, 219. o.

⁴¹⁵ U. o.

rendőrök egy papírral, hogy csoportos garázdaság miatt 72 órára őrizetbe vesznek.”⁴¹⁶ „Tíz perccel a rendőrök távozása után jött egy másik rendőr egy másik papírral, amin az volt, hogy vége a fogságomnak. Közölték, hogy akár el is távozhatsz a kórházból. Ezt talán viccnek szánták, mert sérüléseim olyan súlyosak voltak, hogy még több mint két hétig benn kellett maradnom.”⁴¹⁷ Kőszegi Zsolt állkapcsát meg kellett műteni, titániumot építettek be, amelyet aztán újabb műtéttel távolítottak el. Deformálódtak fogai, ami hangképzési zavart okozott, de lábficama, és mellkasi sérülése is súlyos volt. Zsolt az átélt lelki traumák miatt súlyos, krónikus depresszióba esett, amely miatt három hétig kezelték a pszichiátrián.⁴¹⁸

A Kőszegi Zsolt ellen csoportosan elkövetett garázdaság megalapozott gyanúja miatt indult büntetőeljárásban a nyomozást a BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztálya 2007. január 15.-én kelt határozatával megszüntette, mivel a cselekmény nem bűncselekmény. Gyanúsított sem személy, sem dolog elleni erőszakot nem fejtett ki, így a garázdaság vétségének Btk. 271. § (1) bekezdés szerinti tényállását nem valósította meg.⁴¹⁹ A rendőrség az ügyet áttette a szabálysértési ügyben eljáró bíróságra, mivel a rendőrség nemcsak garázdaság vétsége, de garázdaság szabálysértése miatt is feljelentést tett. A garázdaság szabálysértését az Sztv. 142/A- § (1) bekezdése szerint az követi el, aki olyan kirívóan közösségellenes magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkoztatást, vagy riadalmat keltsen. A szabálysértési ügyben eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság 2007. július 13-án hozott végzésében a Kőszegi Zsolt ellen folytatott szabálysértési eljárást bizonyítékok hiányában megszüntette. A bíróság végzésében kimondta, önmagában az a tény, hogy valaki garázdaság, vagy rendzavarás helyszínén tartózkodik, nem alapozza meg annak a megállapítását, hogy önmaga is garázda tevékenységet folytatott volna.⁴²⁰

Kőszegi Zsolt védője Dr. Gaudi-Nagy Tamás útján feljelentést tett az öt bántalmazó rendőrök ellen. A Budapesti Nyomozó Ügyészség 2007. április 18-án a három Kőszegi

---

⁴¹⁶ Kőszegi Zsolt őrizetbe vételét a BRFK VIII. kerületi Rendőrkapitányság Vizsgálati **Osztályának 01080-13793/2006** ideiglenes ügyszámú határozata rendelte el 2006. szeptember 20-án. Lásd még, Kormos, 220. o.

⁴¹⁷ Kormos, 220. o. A Kőszegi Zsolt őrizetbe vételét megszüntető, szintén 2006. szeptember 20-i keltezésű határozat ügyszáma: **154-4938/2006.bü.**

⁴¹⁸ Kormos, 220-221. o.

⁴¹⁹ A BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztálya 2007. január 5-én hozott, **01140-4938/2006** bü. ügyszámú, nyomozást megszüntető határozata.

⁴²⁰ A Pesti Központi Kerületi Bíróság **3. Sze. 7323/2007/5.** számon. 2007. július 13-án hozott végzése.

Zsoltot bántalmazó rendőr ellen vádat emelt társtettesként elkövetett bántalmazás hivatalos eljárásban vétsége, illetve súlyos testi sértés büntette miatt.⁴²¹

Kőszegi Zsolt BRFK és Készenléti Rendőrség alperesek ellen személyiségi jogok megsértése miatt kártérítési pert indított a Fővárosi Bíróságon.⁴²² A Készenléti Rendőrség, mint a Rendőrségi Biztonsági Szolgálat jogutódja felelősségét peren kívül elismerte, és a 2009. július 31-én kötött részegyezségben 400. 000 Ft kártérítést fizetett a sértettnek. A 2010-es kormányváltást követően a Belügyminisztérium által felajánlott egyezségi tárgyalások keretében 2010. október 22-én kötött megállapodásban a Belügyminisztériuma Kőszegi Zsoltot ért minden vagyoni és nem vagyoni kár megtérítéseként 5.000.000,- Ft kártérítést fizetett sértettnek, aki keresetét a megállapodást követően visszavonta.

---

⁴²¹ A Budapesti Nyomozó Ügyészség Nyom. **1434/2006 I-1.** számon 2007. április 8-án kelt vádirata.

⁴²² A per ügyszáma 19. P. 24919/2009.

3.2.3.A felelősség kérdése a parlamenti albizottság ülésének tükrében

A 2006. szeptember 19-21-i eseményekről Petrétei József akkori igazságügyi és rendészeti miniszter érdemi vallomást tenni nem tudott, az eseményekről, elmondása szerint csak később értesült.⁴²³ Nagy-Juhák István, VII. kerületi rendőrkapitány elmondta, hogy 2006. szeptember 19-21. közt biztosítási feladatot az előállítások helyszínén nem, csak a Kossuth téren látott el, a fenti időszak nagyobb részét az általa vezetett rendőrkapitányság épületében töltötte, ahová jelentős számú személyt állítottak elő. Úgy tudja az előállításon történetekkel kapcsolatban panasz nem érkezett. Azt, hogy kit, hogyan és miért állítottak elő, azt az előállítást végzőknek, és az erre utasítást adóknak kellene tudniuk.⁴²⁴ Az előzetes letartóztatásokat az ügyészség irányában a Budapesti Rendőr-főkapitányság saját hatáskörébe vonta, és hasonlóan kiemelt labdarúgó mérkőzéseken történt erőszakos cselekményekhez, maga kezdeményezte azt az illetékes Budapest VII. Kerületi Ügyészségnél. Arra, hogy sérülteket szállítottak-e be az általa vezetett rendőrkapitányságra, nem tudott biztosan választ adni.⁴²⁵ Mittó Gábor, 2006. szeptember 19-21-én, a Kossuth téren látott el biztosítási feladatokat, az onnan kivezényelt rendőri csapatok mozgását kellett koordinálnia olyan módon, hogy minden helyre elegendő rendőr jusson. A rendőri jelentésekben nem számolt be neki senki a visszaélésekről, azokról csak október 23-a táján szerzett tudomást, hiszen hetekig egész éjjel a Kossuth téren szolgált, a sajtó, a médiumok, és az internet tudósításait nem figyelte.⁴²⁶ Szabadfi Árpád országos rendőrfőkapitány-helyettes 2010. szeptember 1-jén a 2006. szeptember 19-21-i jogsértésekkel kapcsolatban elmondta, azokról csak akkor szerzett tudomást, amikor a panaszok hozzá eljutottak. A jogsértésekkel, azok körülményeivel kapcsolatban nem tudott érdembelít elmondani.⁴²⁷

2010. szeptember 20-21-én a Magyar Rádió udvarán történt rendőri atrocitásokkal kapcsolatban először Mangel Gyöngyi, a Magyar Rádió munkatársa számolt be az albizottság előtt. Mangel Gyöngyi elmondta, hogy 2006. szeptember 20-án este műsorvezető volt, egy beszélgetős műsorban. Délután felszólították a rádió munkatársait, hogy ha autója van a rádió udvarán, azt vigye el onnan. Utasítást kaptak a rádió

---

⁴²³ Albizottság, 2010. július 7, 34. o.

⁴²⁴ Albizottság, 2010. július 14, 17. o.

⁴²⁵ Albizottság, 2010. július 14, 18. o.

⁴²⁶ Albizottság, 2010. július 14, 42. o.

⁴²⁷ Albizottság, 2010. szeptember 1, 35. o.

munkatársai, hogy akinek nincs dolga, az 5 és 6 között hagyja el az épületet. Az aznap éjszakai vendég korábban kellett, hogy bejöjjön, hogy rögzítsék a felvételt, hogy minél előbb haza tudjon menni. A rádió munkatársait írásban értesítették, türelmüket kérve, egyben tájékoztatva, hogy rendőrök vették körbe a rádió székházát.⁴²⁸ A rendőrök megjelentek a rádió udvarában, a Pollack Mihály téri, és a Múzeum utcai udvarrészén, a Puskin utca, illetve a Szentkirályi utca sarkán is, ahol kordonokat állítottak fel. Mangel elmondta, hogy szeptember 20-án éjszaka furcsa zajokat hallott. Mivel a műsorfelvételre kellett figyelnie, akkor nézett ki az ablakon, amikor zenei betétek szakították meg a műsor menetét. Mangelt idézve „akkor durván rám kiabált valaki az udvarról, hogy azonnal zárjam be az ablakot, szigorúan tilos az ablakhoz odamenni, és ne is menjünk az ablak közelébe”.⁴²⁹ Egyik munkatársa hívta fel a figyelmét, amikor hajnalban hazamentek, hogy barna, vagy vörös foltokat látott az udvaron, azok, bár nem analizálták, vérfoltoknak látszottak. Mangel Gyöngyi csak a rendőröket látta az udvaron, de több kollégája látott más embereket is, ez azon stúdió ablaka alatti részen volt, ahol Mangel dolgozott, tehát őket nem láthatta. Feltehetőleg e helyen tartották fogva az odahurcolt embereket.⁴³⁰ A rádió munkatársa úgy tudja, a bejárati ajtónál lévő kamerákat a szeptember 20-i események előtt elforgatták, hogy ne lehessen látni, ki az, aki bejön, vagy kimegy. A rádió büféjében, a Pagodában, állandóan ki és bejártak a rendőrök, akik terroristaelhárító ruhában voltak, látványuk a rádió dolgozóira is megfélemlítően hatott. A rendőrök vízagyúval és egyéb védelmi berendezésekkel is felkészültek a rádió esetleges ostromára. A kordonokon kívül álló fekete ruhás rendőrök nem viseltek azonosítószámot.⁴³¹ Mangel elmondta, hogy a rádió munkatársainak írt egyik szeptember végi belső levélben azt írták, hogy amennyiben az utcai zavargások megszűnnek, a rádió épülete körüli kordonokat az önkormányzati választások után, október 2-3-án lebontják. Ellenkező esetben a kordonok október 23-ig fennmaradnak. Mangel úgy emlékszik, csak jóval 2006. október 23-a után bontották el a kordonokat, így sokáig ostromállapotban kellett dolgozniuk, annak ellenére, hogy senki nem gondolta komolyan, hogy a rádió épületét bárki is megtámadná.⁴³² Mangel kérdésre elmondta, hogy emberi kiáltásokat, és puffogásszerű hangokat hallott, de voltak olyan munkatársak, akik látták, hogy a rendőrök idegen embereket térdepeltettek.⁴³³ Mangel

---

⁴²⁸ Albizottság, 2010. szeptember 1, 39. o.

⁴²⁹ Albizottság, 2010. szeptember 1, 40. o.

⁴³⁰ U. o.

⁴³¹ U. o.

⁴³² Albizottság, 2010. szeptember 1, 41. o.

⁴³³ U. o.

elmondta, hogy miután 2006. augusztusban nagyarányú elbocsátási hullám volt a Magyar Rádiónál, nem mertek tájékoztatást kérni a vezetőségtől az eseményekkel kapcsolatban.

Krassó László, aki a Magyar Rádió Elnöki Hivatalának 2001. és 2006. között volt igazgatója 2010. szeptember 1-jén az albizottság kérdéseire előadta, ő is ugyanazt tapasztalta, mint amit Mangel Gyöngyi elmondott. Fontosnak tartotta kiemelni azt is, hogy az alatt az idő alatt, amíg Kondor Katalin elnöksége alatt az elnöki hivatalt vezette, kiépítette a Magyar Rádió kamerarendszerét, így a rádió folyosóján, és udvarán történekről felvételek kellett, hogy készüljenek.⁴³⁴ Krassó elmondta, hogy a Vasárnapi Újságot szerkesztette, de aznap éppen nem ő volt a soros szerkesztő, amikor Gaudi-Nagy Tamás a Nemzeti Jogvédő Alapítvány vezetőjeként nemzetközi sajtótájékoztatót hívott össze.⁴³⁵ Gaudi és más ügyvédek mellett Krassó riporterként megkérdezte azt a fiatalembert,⁴³⁶ aki a Rákóczi úton, közel a Szentkirályi utcához talált egy gumibotot, és azt szerencsétlenségére magánál tartotta, ezért a rendőrök előállították. Elmondta, hogy bevitték a Rádió udvarába, hogyan ütötték ott, majd törték el az ujját. Az elkészített anyagot Krassó László rábízta a heti szerkesztőkre. A rádió udvarán történekre vonatkozó részt, a riporter Krassó László tudta nélkül a szerkesztők kivágták az anyagból, annak ellenére, hogy a bevett szokás az volt, hogy a riporter és a szerkesztők együtt döntenek arról, hogy mi kerüljön adásba a felvett anyagból.⁴³⁷

2010. szeptember 3-án Kondorosi Ferenc szóban elítélte, és a római egyezmény 3. és 6. cikkébe ütköző embertelen bánásmódnak nevezte azokat az atrocitásokat, amelyeket Csáki Líviának, Garamszegi Laurának és másoknak kellett átélniük a Magyar Rádió épületében, a rendőrségi fogdáknak, és a büntetés végrehajtási intézetben.⁴³⁸ A büntetés-végrehajtás felügyeletével foglalkozó szakfőosztályt, Kondorosi, saját elmondása szerint utasította, hogy a visszaéléseket szigorúan vizsgálják meg, a felelősöket büntessék meg.⁴³⁹ Szintén 2010. szeptember 3-án került sor Boglyasovszky Csaba BV. dandártábornoknak, a Fővárosi Büntetés Végrehajtási Intézet parancsnokának a meghallgatására. Boglyasovszky elmondta, hogy a 2006. szeptember 19-21-i rendőrségi őrizetbe vételekkel összefüggésben

---

⁴³⁴ Albizottság, 2010. szeptember 1, 42-43. o.

⁴³⁵ Albizottság, 2010. szeptember 1, 43. o.

⁴³⁶ Kőszegi Zsoltról van szó, amint ezt Gaudi-Nagy Tamás az Albizottság 2010. szeptember 1-i ülésén elmondta (47.o). Lásd még: Kormos, 218-221.o.

⁴³⁷ U. o.

⁴³⁸ Albizottság, 2010. szeptember 3, 22. o.

⁴³⁹ Albizottság, 2010. szeptember 3, 23. o.

a büntetés-végrehajtási intézet Nagy Ignác utcai objektumában kb. 150 fő befogadására került sor.⁴⁴⁰ A parancsnok előadta, hogy a szabályszerű befogadásnak része az igazgatási befogadás, így iratazonosítás, fényképezés, illetve az egészségügyi befogadás, ahol legalább szakápolónak látnia kell a fogvatartottat. Ha valakinek külsérelmi nyoma van, vagy bántalmazásra panaszkodik, arról látteleletet kell venni, amelyet csak orvos vehet fel.⁴⁴¹ Boglyasovszky szerint kb. 38 személy esetén vettek fel látteleletet a 2006. szeptemberi befogadások során. A BV-parancsnok elmondta, általában, amikor a befogadás adminisztratív folyamára kerül sor, a fogvatartottakat másfélszer másfél méteres ajtóval, és szellőzőnyílással ellátott helyiségekbe helyezik. Miután 2006. szeptemberben a tömeges előállítások miatt e helyiségek megteltek, a fogvatartottaknak a folyosón, illetve a gépjárművek parkolására szolgáló udvaron kellett várakozniuk a rendőrökkel.⁴⁴² Boglyasovszky elmondta, hogy az udvaron voltak megbilincselte fogvatartottak, akik álltak, és voltak, akik térdeltek. Az észak-ír típusú, falnak homlokkal támaszkodva, terpeszállásban való várakoztatásról a parancsnok szerint az ügyészség megállapította, hogy nem számít bűncselekménynek, törvénybe ütköző sanyargatásnak.⁴⁴³ Boglyasovszky előadta, hogy 2006. szeptember 22-én az objektum minden részén járt, a befogadó részben, a körletben, az ügyeleten, az egészségügyben és a konyhán is. Az udvaron térdepeltetésről a kamerák megtekintése során szerzett tudomást. A felvételeket, amennyiben a BV-ben megszokott módon, három napon belül nem semmisítették meg azokat, a katonai ügyészségnek továbbította.⁴⁴⁴ Boglyasovszky azt is elmondta, a BV-intézetben ismeretlen tettesek ellen 5 esetben indult eljárás, ezek során nevesítettek is BV-alkalmazottakat. Az ügyeket bűncselekmény, vagy bizonyítottság hiányában megszüntették.⁴⁴⁵ Boglyasovszky Csaba rámutatott arra, hogy amíg 2006-ban Ékes Ilona, és más országgyűlési képviselők még felügyelet nélkül beszéltek a foglyokkal, a Legfőbb Ügyészség nemrég született állásfoglalását követően országgyűlési képviselő fogvatartottat csak a rendelkezési jogkör gyakorlójának engedélyével, illetve az ügyész, vagy a BV-intézet alkalmazottjának felügyelete mellett látogathat meg. Ha 2006-ban is érvényben lett volna ezen állásfoglalás, Ékes Ilona sem tudott volna meg annyit a fogvatartottak bántalmazásáról, hiszen a börtönőrök jelenlétében a fogvatartottak féltek volna őszintén vallani.⁴⁴⁶ Fontosnak tartom,

---

⁴⁴⁰ Albizottság, 2010. szeptember 3, 61. o.

⁴⁴¹ Albizottság, 2010. szeptember 3, 62. o.

⁴⁴² Albizottság, 2010. szeptember 3, 64. o.

⁴⁴³ Albizottság, 2010. szeptember 3, 64-65. o.

⁴⁴⁴ Albizottság, 2010. szeptember 3, 66. o.

⁴⁴⁵ Albizottság, 2010. szeptember 3, 68. o.

⁴⁴⁶ Albizottság, 2010. szeptember 3, 69-70. o.

hogy ezt az állapotot az Országgyűlés törvénymódosítással szüntesse meg. Boglyasovszky, arra a kérdésre, hogy milyen szabályok vonatkoznak a fogvatartottak fürdési lehetőségeire, elmondta, a férfi fogvatartottaknak hetente egy, a női fogvatartottaknak hetente két meleg vizes fürdési lehetőséget kell biztosítani, a piszkosan érkező, szennyezett munkahelyen dolgozó személyeknek, tárgyalás előtt pedig minden fogvatartottnak rendkívüli fürdési lehetőséget kell biztosítani.⁴⁴⁷ Gergényi Péter a parlamenti albizottság 2010. szeptember 3-i meghallgatásán a 2006. szeptember 19-20-i eseményekkel, így a Magyar Rádió udvarán történekmekkel kapcsolatban nem tudott, vagy nem kívánt semmit elmondani, Csáki Líviával való szembesítése is eredménytelen volt.⁴⁴⁸ Gergényi nem tudta, miért nem álltak a 2006. szeptemberi előállítások helyszínének térfelügyelő kamerás felvételei rendelkezésre.⁴⁴⁹ A volt budapesti rendőrfőkapitány tagadta személyes felelősségét a 2006. szeptemberi eseményekkel kapcsolatban.

2010. szeptember 6-án került sor Dr. Falvai Zsoltnak, a Fővárosi Nyomozó Ügyészség vezetőjének, és Dr. Szoboszlai Szász Richárdnak a Fővárosi Főügyészség büntető főügyész-helyettesének meghallgatására. Szoboszlai-Szász elmondta, az ügyészség a 2006. szeptemberi eseményekkel kapcsolatban 177 személy esetén tett indítványt előzetes letartóztatás elrendelésére, a kényszerintézkedést az első fokú bíróság 149-150 esetben elrendelte, a másodfokú bíróság 70 esetben ezt megszüntette.⁴⁵⁰ A Fővárosi Főügyészség belső vizsgálata az előzetes letartóztatások indítványozása kapcsán mulasztást, vagy törvénysértést nem tárt fel.⁴⁵¹ Szoboszlai-Szász Richárd elhárította az ügyészség felelősségére vonatkozó kérdéseket. Kiemelte, az ügyészek minden esetben egyénileg mérlegelték az előzetes letartóztatás okait, így a bűnismétlés veszélyét.⁴⁵² Falvai Zsolt, a Fővárosi Nyomozó Ügyészség vezetője elismerte, hogy a 2006. őszi előzetes letartóztatásokra tett ügyészi indítványok esetén az alapos gyanút a rendőri jelentések, és a rendőrtanúk vallomásai alapozták meg. Falvai véleménye szerint a rendőri jelentés, még a típusos sablonjelentés is, polgári jogi értelemben közokirat, így az ellenkező bizonyításáig bizonyító erejű.⁴⁵³ A Fővárosi Nyomozó Ügyészség vezetője maga is tapasztalta, hogy soha annyi kétes hitelű rendőri jelentés nem született, mint ezekben az időkben. Az

---

⁴⁴⁷ Albizottság, 2010. szeptember 3, 70. o.

⁴⁴⁸ Albizottság, 2010. szeptember 3, 101-102. o.

⁴⁴⁹ Albizottság, 2010. szeptember 3, 104-105. o.

⁴⁵⁰ Albizottság, 2010. szeptember 6, 31. o. Ez utóbbi adat nem egyezik a Fővárosi Bíróság adataival.

⁴⁵¹ Albizottság, 2010. szeptember 6, 32. o.

⁴⁵² Albizottság, 2010. szeptember 6, 33. o.

⁴⁵³ Albizottság, 2010. szeptember 6, 33-34. o.

ügyészség több rendőrrel szemben emelt vádat közokirat-hamisítás miatt, van e bűncselekmény miatt jogerősen elmarasztalt rendőr is. Ha vádemelést megalapozó rendőri jelentés kapcsán merülne fel közokirat-hamisítás gyanúja, az egyben a hamis vád büntetnének elkövetését is megalapozná.⁴⁵⁴ Falvai Zsolt kérdésre elismerte, ha az ügyész az őrizetbe vett személyen olyan külsérelmi nyomokat talál, amelyek rendőri bántalmazásból is eredhetnek, köteles rákérdezni a sérülések eredetére.⁴⁵⁵ Az ügyészségi vezető úgy emlékszik, Csáki Líviának ügyében az ügyészség hivatalból eljárást indított ismeretlen tettesek ellen bántalmazás hivatalos eljárásban büntette miatt.⁴⁵⁶ Szoboszlai-Szász Richárd elmondta nem az ülésen részt vevő ügyész, hanem a rendőrség, illetve a BV-intézet kötelezettsége, hogy orvosi vizsgálatnak vesse alá a foglyokat. Szoboszlai-Szász cáfolta, hogy az ügyészségnek bármilyen felelőssége lenne a sérült foglyokkal kapcsolatban.⁴⁵⁷ Falvai Zsolt az aránytalanul sok előzetes letartóztatásra vonatkozó ügyészi indítványt a rendőri jelentésekkel, és a 2006. szeptember 18-i és 19-i utcai zavargásokkal indokolta, annak ellenére, hogy azok elrendelésekor, 2006. szeptember 23-án már nyugalom volt a főváros utcáin. Falvai arról nem hallott, hogy az ügyészek az előzetes letartóztatásra vonatkozó indítványt csak a tárgyalás előtt egy-két perccel adták volna át a védőknek.⁴⁵⁸ A vezető ügyész arra sem válaszolt, hogy miközben egy Ferencváros- Újpest rangadó esetén beérték a garázdák őrizetbe vételével, mi szükség volt büntetlen előéletű fiatalok ilyen nagyarányú előzetes letartóztatásba helyezésére.⁴⁵⁹ A bizottság arra is rákérdezett, az a tény, hogy a rendőrségi térfigyelő kamerák hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás gyanúja, illetve a hivatalos személy elleni erőszakkal megvádoltak állítólagos elkövetési magatartását, illetve annak hiányát igazolóan, szinte soha nem álltak rendelkezésre, nem valósít-e meg bűnpártolást. Falvai Zsolt szerint ez feltételezés, de nem bizonyítható.⁴⁶⁰

Gulácsi Sándor rendőr ezredes, aki az egyik rendőri műveletekben részt vevő egység parancsnoka volt a Blaha Lujza téren és környékén 2006. szeptember 19-én és 20-án tartó rendőri műveletekkel kapcsolatban, a következőket mondta el. Alakulatával 2006. szeptember 19-én a Köztársaság térre érkezett, de ekkor a rendőri egységek többsége már a Blaha Lujza térre tartott. A közbiztonsági igazgató utasítására a helyszínen tartózkodók

---

⁴⁵⁴ Albizottság, 2010. szeptember 6, 34. o.

⁴⁵⁵ Albizottság, 2010. szeptember 6, 50. o.

⁴⁵⁶ Albizottság, 2010. szeptember 6, 51. o.

⁴⁵⁷ U. o.

⁴⁵⁸ Albizottság, 2010. szeptember 6, 49. o.

⁴⁵⁹ Albizottság, 2010. szeptember 6, 52. o.

⁴⁶⁰ Albizottság, 2010. szeptember 6, 53-55. o.

közt legmagasabb rendfokozatú Gulácsi átvette a parancsnokságot.⁴⁶¹ A Blaha Lujza téren Gulácsi egysége „erőszakosan viselkedő” tömeget talált. Feladatuk az volt, hogy a tömeget a kereszteződésben, három kisebb csoportra osszák szét. Erre a József körút, a Nyugati pályaudvar és a Kossuth Lajos utca irányában volt lehetőség. A lovas egység bevetésére már akkor sor került, amikor Gulácsi a helyszínre érkezett. A lovasroham révén a rendőrség a tömeget a József körút, illetve a Nyugati pályaudvar felé, két részre osztotta.⁴⁶² A lovas egység a közbiztonsági igazgató, és a műveletirányító parancsnoksága alatt állt. Szakszerűtlen bevetésre utal, hogy mind a 15 ló, és több lovas is megsérült.⁴⁶³ Az osztás taktikája az volt, hogy a kettéválasztott tömeget kisebb rendőri egységek kísérik, és azok hangosbeszélőn keresztül bemondják a tömegnek a helyszín elhagyásának lehetséges útvonalait. A tömeges rendőri erőszakra Gulácsi szerint rendőrparancsnoki utasítás nem történt.⁴⁶⁴ Amikor a rendőri visszaélésekkel kapcsolatos fényképeket Gaudi-Nagy Tamás Gulácsi elé tárta, a rendőrparancsnok kitérő választ adott.⁴⁶⁵

2010. szeptember 17-én került sor Perlaki Attila nyugalmazott rendőr ezredes, és Pusztai Csaba rendőr őrnagy meghallgatására, akik 2006-ban a józsefvárosi rendőrkapitányság vezetői voltak. Feladatuk 2006. szeptember 19-20-án az MSZP-székház, és a Magyar Rádió épületének védelme volt, mivel mindkét épület esetleges támadási pontként merült fel. A Baranya megyei század, amely később a TV-székháznál került bevetésre, eredetileg a Köztársaság térre lett volna vezényelve.⁴⁶⁶ A Magyar Rádió épületének védelme jelenős szakmai felkészültséget igényelt, a körkörös védelem ellátásához jelentős rendőri erőt vezényeltek, ezen erők parancsnoka Perlaki Attila lett, míg az MSZP-székház védelmét Pusztai vette át. A rádiószékház védelmére Perlaki 1+ 54 főt, továbbá 1 vízágyút kért a Rebisztől.⁴⁶⁷ A Rebisz védőfelszereléssel ellátott egységeit Perlaki a Bródy Sándor utcában helyezte el kordonszolgálatba. Perlaki elmondása szerint 2006. szeptember 19-án 23 órakor egy jelentősebb, botokkal, és kövekkel felfegyverkezett erőszakos tömeg érkezett a Bródy Sándor utcába azzal a céllal, hogy behatoljanak a rádiószékházba, és felolvassanak egy petíciót.⁴⁶⁸ Perlaki szerint arra vonatkozóan, hogy a fenti tömeg erőszakosan lépett fel, térfelügyelő kamerás felvételek állnak rendelkezésre, ezeket tudomása szerint beosztottai

---

⁴⁶¹ Albizottság, 2010. szeptember 8, 52. o.

⁴⁶² Albizottság, 2010. szeptember 8, 53. o.

⁴⁶³ Albizottság, 2010. szeptember 8, 54. o.

⁴⁶⁴ Albizottság, 2010. szeptember 8, 54-55. o.

⁴⁶⁵ Albizottság, 2010. szeptember 8, 55. o.

⁴⁶⁶ Albizottság, 2010. szeptember 17, 45. o.

⁴⁶⁷ Albizottság, 2010. szeptember 17, 46. o.

⁴⁶⁸ Albizottság, 2010. szeptember 17, 47-48. o.

átadták akkor, amikor a bűnügyi szolgálat intézkedett az előállítottak őrizetbe vételéről, illetve az ellenük induló nyomozás elindításáról.⁴⁶⁹ Perlaki azt is elmondta, hogy 2006. szeptember 19-20. éjszakáján a Blaha Lujza téren, és a Szentkirályi utcában is történt tömegoszlatás, itt többen utcaköveket szedtek fel. A parancsnok utasította a bevetési egységet, hogy menjenek ki, és fogják el a garázdákat. A rádiószékház előtt, illetve az ekkor elfogott személyek száma volt együttesen 33 fő. Az előállítottakat a Rádió udvarán őrizték azon rendőri egységek, amelyek az intézkedést fogantatosították. Itt, szeptember 20-án reggel 5 óráig őrizték őket. Miután a Köztársaság téren és a Blaha Lujza téren őrzött személyek egy részét is ide szállították, reggel összesen 60 személyt szállítottak át a kapitányságra.⁴⁷⁰ Perlaki Attila úgy tudta, a VIII. kerületi állományból egy rendőrt sem gyanúsítottak meg bántalmazás miatt. A volt rendőrkapitány elmondta az udvaron nem volt egységes parancsnok, minden előállító egység felett annak parancsnoka gyakorolt felügyeletet. A rádió udvarába szállított személyek sérüléséről, az embertelen bánásmóddal kapcsolatban, illetve a rendőri és parancsnoki felelősség tekintetében Perlaki nem adott értékelhető választ.⁴⁷¹ Perlaki azt is elmondta, hogy az őrizetbe vett személyeket azért a Magyar Rádió udvarába, és nem a kerületi rendőrkapitányságra vitték, mert a rádió védelmét ellátó egységeknek parancsnoki jogkörében megtiltotta, hogy a rendelkezésükre álló két gépjárművet használják. Azt is elmondta, hogy a Szentkirályi utcában a Bródy Sándor és a Múzeum utca közt van egy magánház, amelynek függőfolyosójáról rá lehet látni a rádió hátsó udvarába, ahol a foglyokat őrizték.⁴⁷²

2010. szeptember 17-én került sor Such Györgynek, a Magyar Rádió volt elnökének meghallgatására. Such elmondta, hogy a Magyar Televízió székházának ostromát követően úgy érezte, hogy a Magyar Rádió épülete is hasonló veszélynek van kitéve, ezért kérte Gergényi Péter budapesti rendőr-főkapitányt, aki megígérte, intézkedik a rádiószékház védelmében.⁴⁷³ A rendőrök 2007. tavaszig ki és bejárhattak az épületbe, Such csak ekkor jelezte, hogy jelenlétük a továbbiak nem kívánatos az épületben.⁴⁷⁴ A Magyar Rádió egykori elnöke nem észlelte az atrocitásokat, állítása szerint, ha ilyent észlelt volna,

---

⁴⁶⁹ Albizottság, 2010. szeptember 17, 48. o. A Perlaki Attila által említett felvételeket egyetlen bíróság, ügyészség, vagy parlamenti bizottság nem látta, így kétséges, hogy azok léteztek-e, és valóban alátámasztják-e az egykori VIII. kerületi rendőrkapitány által mondottakat.

⁴⁷⁰ Albizottság, 2010. szeptember 17, 48-49. o.

⁴⁷¹ Albizottság, 2010. szeptember 17, 50-55. o.

⁴⁷² Albizottság, 2010. szeptember 17, 58. o.

⁴⁷³ Albizottság, 2010. szeptember 17, 64. o.

⁴⁷⁴ Albizottság, 2010. szeptember 17, 66. o.

jelentette volna a budapesti rendőrkapitánynak.⁴⁷⁵ Such nem tagadta, hogy lehettek vérfoltok az udvaron, de azokat ő, saját elmondása szerint nem látta. A Magyar Rádió volt elnöke az általa vezetett intézmény udvarában történt bántalmazásokról akkor hallott először, amikor Kormos Valéria könyve készítése kapcsán megkereste őt.⁴⁷⁶

Dr. Pelle Andrea ügyvéd a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) ügyvivője, és jogsegélycsoportjának vezetője 2010. szeptember 20-án a bizottság előtt elmondta, hogy 2006. szeptember 18-22 közti időszakban 10-15 fő járt a TASZ ügyfélszolgálatánál, közülük két egyetemista a bíróság előzetes letartóztatásban volt, de szerencsére két hét múltán a bíróság a korábbi végzést megváltoztatva őket szabadlábra helyezte. Az előzetes letartóztatásokat elrendelő végzések egy kaptafára készültek, azokat semmi nem különböztette meg egymástól.⁴⁷⁷ A jogsegélyszolgálat több esetben feljelentést tett hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás miatt. Volt olyan eset, amikor az ügyészség vádat sem emelt, mivel az elkövető rendőrt sisak, csuklya, illetve azonosító jelzés hiánya miatt nem lehetett beazonosítani. Egy másik ügyben vádat emelt az ügyészség, de a bíróság első és másodfokon is úgy döntött, nem lehet megállapítani, hogy az öt intézkedő, illetve a három vádlott rendőr közül melyik bántalmazta a sértettet. A bántalmazás hivatalos eljárásban büntette miatt indult büntetőügyekben a sikeres bizonyítást nehezíti, hogy a rendőrök a lehető legritkább esetben vallanak egymásra, illetve tesznek beismerő vallomást.⁴⁷⁸ A büntetés-végrehajtási intézetekben való bánásmóddal kapcsolatban Pelle Andrea elmondta, hogy bár a már említett térdepeltetéses „befogadási szertartások”, és más bántalmazások miatt indult feljelentés egyebek mellett azért nem vezetett eredményre, mert az ügyészség felismerésre bemutatáskor a 2006. szeptember 23-án szolgáló börtönőrök helyett a 2006. október 23-i szolgálatosok fényképét mutatta meg a sértettnek.⁴⁷⁹ Nem sokkal a botrány kirobbanását követően volt egy helyszíni ülés a Nagy Ignác utcai objektumban, ahol a jogvédők javasolták, hogy az adatvédelmi biztos tekintse meg a kamerákat, amelyek a folyosón és udvaron történt embertelen bánásmódot bizonyítják, hiszen erre jogosultsága van. Ez ekkor nem történt meg. A büntetőeljárásban a katonai ügyészség bekérte e felvételeket, de a BV azt közölte, hogy az előző, és következő

---

⁴⁷⁵ Albizottság, 2010. szeptember 17, 67. o..

⁴⁷⁶ Albizottság, 2010. szeptember 17, 70. o.

⁴⁷⁷ Albizottság, 2010. szeptember 20, 27. o.

⁴⁷⁸ Albizottság, 2010. szeptember 20, 27. o.

⁴⁷⁹ Albizottság, 2010. szeptember 20, 28. o.

napi felvételek megvannak, az aznapi felvételek helyére azonban mást rögzítettek.⁴⁸⁰ A fenti okok miatt a büntetés-végrehajtással kapcsolatban a TASZ által tett feljelentések ügyében vádemelés nem történt. Pelle Andrea elmondta, bírói gyakorlat, hogy, amennyiben az ügyész előzetes letartóztatást indítványoz, a bíró a legsúlyosabb kényszerintézkedést el is rendeli. Kevesebb az olyan bíró, aki megnézi a személyi körülményeket, és egyénre szabott döntést hoz. 2006. szeptemberben az volt a kirívó, hogy tömegesen vettek őrizetbe rendezett családi életű, büntetlen előéletű fiatalokat, s e körülményt a bíróság nem érzékelte.⁴⁸¹

Dr. Novozánszky Ilona ügyvéd, a Nemzeti Jogvédő Alapítvány ügyvezető helyettese 2010. szeptember 20-án a 2006. szeptemberi ügyekkel kapcsolatban előadta, hogy a rendőrhatalóságok akadályozták a bizonyítékoknak az NJSZ együttműködő védői elé tárását. A rendőrségi jelentések, az előzetes letartóztatást elrendelő első fokú nyomozó bírói határozatok egy sablonra készültek, az ügyészség is sok esetben lekezelően viselkedett a védőkkel szemben. Mindkét jogvédő úgy látta, a jogszabályrendszernek is vannak olyan hiányosságai, amelyeknek kiküszöbölésével hasonló jogsértések jóval kisebb arányban fordulnának elő a jövőben.

2010. szeptember 20-án nyilatkozott az albizottság előtt Szabó Máté az emberi jogok országgyűlési biztosa. Az ombudsman megemlítette, hogy három Európai Unió tagállam van, amely 2010-ig nem írta alá a kínzást és megalázó bánásmódot elítélő, egyezményt. Ezek egyike Magyarország. Ha ez megtörténne, a rendőrségi fogdáiban, büntetés-végrehajtási intézetekben, vagy akár fogyatékos otthonokban történő rendszeres embertelen bánásmóddal szemben hatékonyabb lenne az ellenőrzés.⁴⁸² Szabó Máté kiemelte a rendőri intézkedések dokumentálásával a kényszerintézkedések parancsnoki kivizsgálásával, a védő és a hozzátartozó értesítésével kapcsolatban úgy 2006-ban, mind a következő 2-3 évben jelentős hiányosságok tapasztalhatók.⁴⁸³ A börtönállapotokról az ombudsman megjegyezte, hogy azok az európai viszonyokhoz képest tarthatatlanok, az embertelen bánásmód köztörvényes letartóztatottak esetén sem ritka.⁴⁸⁴

---

⁴⁸⁰ U.o.

⁴⁸¹ Albizottság, 2010. szeptember 20, 33. o.

⁴⁸² Albizottság, 2010. szeptember 20, 50.o.

⁴⁸³ Albizottság, 2010. szeptember 20, 51.o.

⁴⁸⁴ Albizottság, 2010. szeptember 20, 53.o.

2010. szeptember 22-én került sor Dr. Ihász Sándor fővárosi főügyész, és Dr. Palásti Márta a Budapest VI-VII. Kerületi Ügyészség vezetőének meghallgatására. Ihász szerint 2006. szeptemberben valóban történtek zavargások, az ügyészség utóbb nem vizsgálta konkrétan, hogy milyen arányban került sor ártatlan személyek előzetes letartóztatásra. Arra vonatkozóan, hogy az elsőfokú bíróságok előzetes letartóztatást elrendelő határozatát a másodfokú bíróságok miért szüntették meg 5-10 nappal később, a főügyész azt mondta, ekkor Budapest utcáin már nem folytak zavargások, ezért nem kellett tartani bűnisméltástól.⁴⁸⁵ Ihász tagadta az ügyészség felelősségét az előzetes letartóztatásra vonatkozó indítványok formális volta miatt. Mivel a vádlottat a nyomozati eljárásban a nyomozó hatóság, illetve az előzetes letartóztatást elrendelő határozat előtt a bíróság hallgatja meg, ha egy vádlott meghallgatására kevés idő jut, azért a felelősség e szerveket terheli.⁴⁸⁶ Ihász Sándor szerint ahhoz, hogy az ügyészségnek kényszerintézkedés elrendelésére tett indítványa megalapozott legyen, elegendő a bűncselekmény elkövetésének gyanúját megalapozó egyetlen bizonyíték is.⁴⁸⁷ Palásti Márta a Budapest VI-VII. Kerületi Ügyészség vezetője elmondta, az általa vezetett kerületi ügyészség által 2006. őszén előzetes letartóztatás elrendelésére tett indítványok száma 76 volt, ebből az első fokú bíróság 75 esetben rendelte el a legsúlyosabb kényszerintézkedést. Az első fokú határozatot a másodfokú bíróság 6 esetben hagyta jóvá, 13 esetben lakhelyelhagyási tilalmat rendelt el, a többi esetben nem rendelt el kényszerintézkedést. Az ügyészség három esetben a nyomozás felügyelete során saját jogkörében döntött a kényszerintézkedés megszüntetéséről.⁴⁸⁸

2006. szeptember 22-én nyilatkozott a parlamenti albizottság előtt Dr. Frech Ágnes, a Fővárosi Bíróság büntető kollégiumvezetője. Frech elmondta, az előzetes letartóztatási ügyekben eljáró nyomozási bírókat ugyan a megyei bírósági elnök, Budapesten a Fővárosi Bíróság elnöke nevezi ki, de a nyomozási bíró a kerületi bíróságon működik. Budapesten a Pesti Központi Kerületi Bíróság nyomozási csoportja hét, a Budai Központi Kerületi Bíróság nyomozási csoportja négy bíróval működik.⁴⁸⁹ A nyomozási bíró megfellebbezett határozatait ügyében a Fővárosi Bíróság egy rendes tanácsa jár el. A nyomozási bírónak nincs joga új bizonyítékokat beszerezni, illetve a fennálló bizonyítékokat mérlegelni, csak

---

⁴⁸⁵ Albizottság, 2010. szeptember 22, 4. o.

⁴⁸⁶ Albizottság, 2010. szeptember 22, 10. o.

⁴⁸⁷ Albizottság, 2010. szeptember 22, 14. o.

⁴⁸⁸ Albizottság, 2010. szeptember 22, 20. o.

⁴⁸⁹ Albizottság, 2010. szeptember 22, 38. o.

a fennálló bizonyítékok alapján kell döntenie abban a kérdésben, hogy bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja fennáll-e. 2006.szeptemberben a Fővárosi Bíróság statisztikája szerint 147 esetben rendelték el első fokon előzetes letartóztatást, 5 esetben házi őrizetet, 9 esetben lakhelyelhagyási tilalmat, míg 15 esetben az ügyészi indítványt elutasították. A katonai bíróságok 2 esetben rendelték el a gyanúsítottak előzetes letartóztatását. A másodfokú bíróságok 114 esetben szüntették meg az előzetes letartóztatást, 6 személlyel szemben házi őrizetet, 24 szemben lakhelyelhagyási tilalmat rendelt el, 84 gyanúsított esetében semmilyen kényszerintézkedést nem tartottak fenn.⁴⁹⁰ Frech kiemelte a 2006-os elsőfokú nyomozási bírói határozatok tipikus hiányossága, hogy a legsúlyosabb kényszerintézkedés elrendelésének személyre szóló, különös okai a határozatok indoklásainak többségében nem szerepeltek. A végzéseken a különös, vagy általános okokat alátámasztó bizonyítékok nem, vagy csak hiányosan voltak feltüntetve. A kollégiumvezető bíró reméli, hogy a jövőben a nyomozási bírói határozatok a fentiek figyelembevételével születnek majd.⁴⁹¹ Frech Ágnes elmondta, a főváros területén a nyomozási bírók első fokon az összes eset kb. 80%-ában adnak helyt az előzetes letartóztatás elrendelésére vonatkozó ügyészi indítványoknak, ez az arány az idő múlásával csökken.⁴⁹² Frech Ágnes véleménye szerint az első fokon azért ítélkeztek bíróság elé állítás esetén az elsőfokú bírók sokkal szigorúbban, mert úgy gondolták, nem állt helyre a rend, ezért garázdaság, hivatalos személy elleni erőszak esetén generál prevenció jelleggel szigorú ítéleteket hoztak.⁴⁹³

2010. október 13-án került sor Dr. Hegedűs Antal dandártábornok, a Budapesti Katonai Ügyészség vezetőjének bizottsági meghallgatására. Az ügyészségi vezető a büntetés-végrehajtásban rendszeressé vált térdepeltetést nem tartotta kínzásnak, illetve embertelen bánásmódnak, mivel egy-egy ilyen „befogadás” nem tartott 15-20 percnél tovább.⁴⁹⁴ Dr. Gatter László a Fővárosi Bíróság nem sokkal később lemondott elnöke elmondta: a bírósági elnök igazgatási jogkörében kezdeményezhet vizsgálatot az adott kollégiumnál. Ha a kollégiumvezető a vizsgálatot szükségesnek tartja, akkor azt elrendeli.⁴⁹⁵ A 2006. őszi előzetes letartóztatások körüli anomáliák kapcsán így állt össze a Dr. Frech Ágnes kollégiumvezető által készített 2007. évi vizsgálati anyag.

---

⁴⁹⁰ Albizottság, 2010. szeptember 22, 39. o.

⁴⁹¹ Albizottság, 2010. szeptember 22, 41. o.

⁴⁹² Albizottság, 2010. szeptember 22, 42. o.

⁴⁹³ Albizottság, 2010. szeptember 22, 51. o.

⁴⁹⁴ Albizottság, 2010. október 13, 13. o.

⁴⁹⁵ Albizottság, 2010. október 13, 32-33. o.

Az albizottság jelentésében kiemelte, 2006. szeptemberben a rendőrök az utcán számos embert jogellenesen bántalmaztak. Azok a rendőrök, akik az előállítással kapcsolatos jegyzőkönyveket meghamisították, aljas indokból elkövetett hamis vád és közokirat-hamisítás bűncselekményét követték el.⁴⁹⁶ Az ügyészség az előzetes letartóztatások indítványozásakor, az elsőfokú bíróság az előzetes letartóztatások elrendelésekor hagyta figyelmen kívül az anyagi jogi és eljárási szabályokat. Dr. Frech Ágnes a Fővárosi Bíróság büntetőjogi kollégiumvezetője szerint az első fokon eljáró bírák sem az alapos gyanú, sem az előzetes letartóztatáshoz szükséges speciális feltételek fennállását nem vizsgálták megfelelően, amikor futószalagon rendelték el az előzetes letartóztatásokat. A bírósági eljárások során a vádlottak, illetve védőik több esetben kérték a térfelügyelő kamerák felvételeinek megtekintését, erre állítólag sok esetben azért nem kerülhetett sor, mert a felvételeket felülírták.⁴⁹⁷ A térfelügyelő rendszer felvételeit a rendőrségnek azonnal be kellett volna szereznie, és a bíróságok előtt felhasználnia. Az albizottság egyetértett Dr. Herczegh Géza, Dr. Jávor Béla, Dr. Király Miklós, és Dr. Zlinszky János 2006. október 12-én kelt levelében foglaltakkal: „a legsúlyosabb megítélés alá azonban az esik, ha független, csak a törvényeknek alávetett bírák, akiknek döntése garanciális jellegű, a tömegével előállított gyanúsítottakat megfelelő bizonyítékok, és körültekintő eljárás híján, a kötelességszerű érdemi vizsgálat nélkül helyezték előzetes letartóztatásba”.⁴⁹⁸ A bizottság kifogásolta, hogy sem a bíróság, sem az ügyészség nem folytatott le személyi felelősségre kiterjedő vizsgálatot. Kiemelte viszont, hogy amíg a Fővárosi Bíróságon a Büntető Kollégium vezetőjének jelentése átfogó képet adott az elsőfokú bíróságon történt mulasztásokról, addig a Fővárosi Főügyészség az ügyészi szervezet szakmai felelősségét sem ismerte el a 2006. őszi előzetes letartóztatások kapcsán.⁴⁹⁹ Az őrizetbe vett személyekkel szembeni rendőri, és BV-intézeti bántalmazások jogállamban elfogadhatatlanok, igaz ez mind a Magyar Rádió udvarán, mind a Nagy Ignác utcai fogdában történtekre. A büntetés-végrehajtási intézetekben elkövetett kínzásokat bizonyító belső kamerarendszer felvételeit hasonlóan az utcai térfelügyelő kamerákhoz, felülírták, így a brutális bánásmód tárgyi bizonyítékai nem állnak rendelkezésre.⁵⁰⁰

---

⁴⁹⁶ Albizottság jelentése, 8. o.

⁴⁹⁷ Albizottság jelentése, 9. o.

⁴⁹⁸ U. o.

⁴⁹⁹ U. o.

⁵⁰⁰ Albizottság jelentése, 11. o.

3.3.A Nemzetbiztonsági Hivatal 2006. októberi felhívása hatása a gyülekezési jog gyakorlására

A 2006. szeptember 18-20-i, illetve a későbbi 2006. október 23-i jogsértések súlyához képest jelentéktelen epizódnak tekinthető az a nyilatkozat, amelyre a 2007-ben hivatalba lépő új ombudsman, Szabó Máté hívta fel a figyelmet. 2006. októberben a Nemzetbiztonsági Hivatal (NBH), amelynek elnöke a tárgyalta időszakban Galambos Lajos vezérőrnagy, a hivatalt felügyelő miniszter Szilvássy György volt, „közleményt” adott ki, amelyben „a jogellenes cselekményben való passzív részvétel esetleges büntetőjogi következményeire is kiterjedően felhívta a békés demonstrációkban érintett lakosság figyelmét a lehetséges veszélyekre.”⁵⁰¹ Szabó Máté az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. tv. 16. §. (2) bekezdése alapján hivatalból vizsgálatot rendelt el annak tisztázása végett, hogy a bejelentett, békés szándékú tüntetéshez nem kapcsolódó rendzavarás provokáción alapult-e, volt-e terrorfenyegetettség az országban, a Nemzetbiztonsági Hivatal hatáskörét nem lépte-e túl akkor, amikor közleményben hívta fel a figyelmet arra, hogy a tömegzavargásokban való passzív részvétel is bűncselekmény elkövetőjévé teheti az állampolgárt.⁵⁰²

Szilvássy György a titkosszolgálatokat felügyelő tárca nélküli miniszter, az ombudsmani tájékoztatókérésre válaszul előadta, hogy az NBH bűnüldözési feladatai ott és akkor jelentkeznek, amikor a Magyar Köztársaság alkotmányos rendjét törvénytelen eszközökkel akarják megváltoztatni, vagy megzavarni, illetve az állam alkotmányos szerveit jogszabályellenesen próbálják befolyásolni. A fentiek alapján Szilvássy arra következtetett, hogy a 2006. őszi demonstrációk időszakában az NBH feladatkörében- hatáskörét túl nem lépve- járt el. Közleményében a jogellenes cselekményekben való passzív részvétel esetleges büntetőjogi következményeire is kiterjedően felhívta a békés gyülekezési joggal élni kívánó állampolgárok, illetve a demonstrációban érintett lakosság figyelmét a lehetséges veszélyekre⁵⁰³. A célja ezzel a bűncselekmények elkövetésének megelőzése, prevenció volt, a közlemény-tartalmát tekintve- valóságos veszélyekre figyelmeztetett, az állampolgárokat jogkövető magatartásra, a gyülekezési jog gyakorlására vonatkozó törvényi előírások betartására ösztönözte. A miniszteri tájékoztató tartalmazta azt is, hogy

---

⁵⁰¹ Szabó Máté: A demokrácia stabilitása és a gyülekezés joga: In: Ki őrzi az őröket, Kairosz Kiadó, Budapest, 2010, (továbbiakban: Szabó Máté: A demokrácia stabilitása), 225. o.

⁵⁰² Szabó Máté: A demokrácia stabilitása, 226. o.

⁵⁰³ Szabó Máté: A demokrácia stabilitása, 226. o.

az NBH a 2006. őszi események kapcsán egyeztetett és együttműködött a nyomozó hatóságokkal. A fővárosi főügyésszel és helyettesével, valamint az érintett kerületi ügyészségével személyesen is egyeztetett, de a közlemény kiadása nem volt tárgya beszélgetésüknek. Szilvássy György kifejtette azt is, hogy provokáció vádját egyetlen esetben, így a közlemény megfogalmazásával és kiadásával összefüggésben sem vetette fel. A közleménnyel kapcsolatban államtitok, vagy szolgálati titok megsértése sem merült fel, mivel az minősített adatot nem tartalmazott.

Szabó Máté vizsgálata során kitért a Nemzetbiztonsági Hivatal közlemény kiadására vonatkozó hatáskörét. Az Alkotmány 45. §. (1) szerint az igazságszolgáltatást a bíróságok gyakorolják, a résztvevők által tanúsított magatartás megítélése büntetőeljárás esetén a bíróságok, szabálysértési eljárás esetén a szabálysértési hatóságok, nem pedig az NBH feladata. Közleményében az NBH iránymutatást adott a lakosságnak arról, hogy minek minősülhet az olyan eset, amikor az erőszakos cselekmények helyszínén jelenlévőket, de abban részt nem vevő, békés céllal ott tartózkodókat az események magukkal sodorják.⁵⁰⁴ Az Alkotmánybíróság a 60/1992. (XI. 17.) számú határozatában kifejtette, hogy: „minisztériumi, egyéb állami központi szervektől származó, jogi iránymutatást tartalmazó leiratok, körlevelek, iránymutatások, útmutatók, állásfoglalások és egyéb informális jogértelmezések, amelyek nem a Jat. garanciális szabályainak betartásával kerülnek kibocsátásra, sértik az Alkotmány 2. §. (1) bekezdésében deklarált jogállamiság alkotmányos követelményeit...Bár a bennük foglalt jogértelmezésnek, jogalkalmazási szempontnak semmiféle jogi ereje, kötelező tartalma nincs, miután az államigazgatás központi szervei bocsátják ki, alkalmasak arra, hogy a címzetteket megtévesszék, s a címzettek kötelező előírásként kövessék azokat”⁵⁰⁵. Az ombudsman megállapította, az NBH hatáskör hiányában járt el, hiszen a Jat. szabályai alapján annak kiadására nem volt jogosult. Az „állampolgárok megtévesztésére alkalmas NBH-közlemény összeegyeztethetetlen a jogállamiság elvével, valamint az abból levezethető jogbiztonság követelményével, és ezáltal visszásságot okozott az azt kötelezőként elfogadó állampolgárok tisztességes eljáráshoz való jogával összefüggésben is”⁵⁰⁶.

---

⁵⁰⁴ Szabó Máté: A demokrácia stabilitása, 228. o.

⁵⁰⁵ U. o.

⁵⁰⁶ Szabó Máté: A demokrácia stabilitása, 229. o.

A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi. CXXV. törvény 5. §-ban rögzíti a Nemzetbiztonsági Hivatal a tárgyalt közlemény szempontjából releváns hatásköreit:

h) a nyomozás elrendeléséig végzi az állam elleni bűncselekmények (Btk. XI: fejezet), illetve működési területén a külföldre szökés (Btk. 343.§.), a zendülés (Btk. 352. §.), és a harckészültség veszélyeztetése (Btk. 363. §.) bűncselekmények felderítését.

i) felderíti a terrorcselekményt (Btk. 261.§), ha a bejelentés a Nemzetbiztonsági Hivatalhoz érkezett, illetve arról a Nemzetbiztonsági Hivatal szerzett tudomást.⁵⁰⁷

E törvény indoklásában egyértelműen rögzítik, hogy az e törvényben meghatározott eszközök alkalmazására, vagy egyéb különleges jogosítványok érvényesítésére- és ez által állampolgári szabadságjogok korlátozására- más esetekben a nemzetbiztonsági szolgálatok által nem kerülhet sor. Az ombudsman mind a miniszteri tájékoztató, mind a nemzetbiztonsági szolgálatok vezetőjével folytatott személyes beszélgetés alapján megállapította, hogy az NBH-nak 2006. októberben nem volt tudomása olyan terrorveszélyről, amely okot adhatott volna a lakosság irányában bármilyen- így közlemény kiadásával való- fellépésre. Az alapvető jogok országgyűlési biztosa nem fogadta el a miniszternek azon érvelését, amely szerint az NBH-nak a közleménnyel bűncselekmények megelőzése lett volna a célja. A nemzetbiztonsági hivatal ugyanis bűnmegelőzési hatáskörrel a törvény szerint nem rendelkezik.⁵⁰⁸ Az Alkotmánybíróság 44/2004. (XI. 23.) AB számú határozata szerint: „Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban a bűnmegelőzéshez fűződő érdekeket a jogállamiságból következő olyan alkotmányos célként ismerte el, amelynek biztosítása érdekében még egyes alapjogok korlátozása sem zárható ki. Minden esetben hangsúlyozta ugyanakkor, hogy ezen alkotmányos cél megvalósítása érdekében sem adható fel a jogállamiság, a jogbiztonság követelményrendszere, és az állam szervei nem kaphatnak túl széles, bizonytalan tartalmú felhatalmazásokat az általános, elvont értelemben vett bűnmegelőzés érdekében.”⁵⁰⁹ A Nemzetbiztonsági Hivatal bűnmegelőző feladatot nem végez, a törvényben meghatározott bűncselekmény elkövetésére utaló személyi, vagy tárgyi gyanú alaposná tétele, illetőleg annak kizárása érdekében végez felderítő, információgyűjtő tevékenységet, és ha ilyen észlel, haladéktalanul tájékoztatnia kell a nyomozási és bűnmegelőzési feladatokkal is

⁵⁰⁷ Szabó Máté: A demokrácia stabilitása, 229. o.

⁵⁰⁸ Szabó Máté: A demokrácia stabilitása, 229-230. o.

⁵⁰⁹ 44/2004. (XI.23.) AB határozat. Szabó Máté: A demokrácia stabilitása, 230. o.

felruházott szerveket (ügyészség, rendőrség). Szabó Máté nem fogadta el Szilvász György azon érvelését, mely szerint a Nemzetbiztonsági Hivatalnak nem szükséges az ügyészséggel egyeztetnie, mivel az nem gyakorol törvényességi felügyeletet az NBH felett. Az ombudsman szerint a Nemzetbiztonsági Hivatal akkor járt volna el helyesen, ha az ügyészséggel mint nyomozó hatósággal, és nem mint felettes szervvel egyeztet, elkerülve ezzel azt a látszatot, hogy az NBH hatáskörét figyelembe nem véve bűnmegelőzési feladatokat folytat.⁵¹⁰ Az alapvető jogok biztosa ezért arra a következtetésre jutott, hogy az NBH azzal is megsértette a jogállamiság követelményét, hogy hatáskörét túllépve bűnmegelőzési feladatokat végzett. „Ebből pedig, tekintve, hogy a közleményben foglaltakat akár a demonstrálni szándékozók, akár az azon kívül esők kötelező iránymutatásnak tarthatták- törvényszerűen adódott az állampolgárok békés gyülekezésnek és annak szabad gyakorlásához való joga közvetlen veszélyeztetése.”⁵¹¹ Sem a hivatal vezetője, sem a miniszter nem számolt be semmilyen terrorveszélyről, vagy más körülményről, amely a közlemény kiadását indokoltá tette volna, ezáltal- az ombudsman szerint- a közlemény kiadásakor nem tartotta be az alkotmányos működéshez elengedhetetlen szükségesség elve körülményét, de mellőzte az arányosság elvének való megfelelést, és a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvény által szabott korlátok tiszteletét is. A fentiek alapján az állampolgári jogok országgyűlési biztosa a következő intézkedéseket tette. Az országgyűlési biztosokról szóló törvény (Obtv.) 20. §. (1) bekezdése alapján felkérte a miniszterelnököt, hogy gondoskodjék arról, hogy a minisztériumok alárendelt szervei- figyelemmel a 60/1992. (XI.17.) AB-határozatban foglaltakra- ne adjanak ki a Jat. garanciális szabályainak meg nem felelő jogi iránymutatást tartalmazó közleményt, útmutatót, állásfoglalást, egyéb informális jogértelmezést. Az Obtv. 20. §. (1) alapján felkérte a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító tárca nélküli minisztert, hogy a jövőben az NBH ne lépje túl hatáskörét, és intézkedéseit mindig a feladat-, és hatáskörét meghatározó törvény keretei között, a szükségesség és arányosság elve betartásával tegye meg. Az Obtv. 21. § (1) bekezdésére figyelemmel kezdeményezte az NBH főigazgatójánál, hogy jelentését ismertesse az irányítása alá tartozó személyi állománnyal, és hívja fel figyelmüket a feltárt alkotmányos jogokkal összefüggő visszásság jövőbeli elkerülésére.⁵¹²

---

⁵¹⁰ Szabó Máté: A demokrácia stabilitása, 231. o.

⁵¹¹ Szabó Máté: A demokrácia stabilitása, 232. o.

⁵¹² Szabó Máté: A demokrácia stabilitása, 232-233 o.

3.4.2006. október 23-a: rendőri erőszak a forradalom ötvenedik évfordulóján.

3.4.1.A 2006. október 23-i események és előzményeik kronológiája

A 2006. szeptember 18-20-i véres események ellenére a Kossuth tér 2006. szeptember végének minden estjén megtelt. A téren a Fidesz tartott választási gyűlést tekintettel a 2006. október 1-jére kiírt önkormányzati választásra. A párt előre bejelentett szónokai mellett a tér Rákóczi szoborhoz közel fekvő részén a nemzeti radikálisok vezérszónokai, így Toroczkai László, Gonda László, Budaházy György, Lanczner Ferdinánd és mások tartottak beszédeket a nép önjelölt szónokaival együtt. A Kossuth térnek e részén állandó sátrat is felállítottak, ahol étellel, itallal kínálták a megjelenőket. A sátor körül megjelentek a hajléktalanok is ingyenes ételt-italt, szállást remélve. A konzervatív, illetve nemzeti radikális érzelmű tömeg egyaránt a kormány lemondását, és új parlamenti választás kitűzését követelte, tekintettel arra, hogy a Gyurcsány-kormány, az őszi beszédben beismerten, a választók becsapásával nyerte meg a 2006. évi parlamenti választást. A Kossuth téri tüntetéseken résztvevők zöme esténként odalátogató, majd hazamenő békés, konzolidált polgár volt, a fiatalabb radikálisok sokszor késő éjjelig maradtak, egyesek a sátorban aludtak. A Kossuth téren a hajléktalanok megjelenése ellenére atrocitásra nem került sor. Békében zajlott le a 2006. október 1-i önkormányzati választás is, amely országosan a Fidesz-KDNP jelentős előretörését, az MSZP-SZDSZ súlyos vereségét hozta, ugyanakkor Demszky Gábor főpolgármester, és a pesti kerületek többségének szocialista polgármesterei megőrizték pozíciójukat. A Kossuth téri tüntetések 2006. október 1. után folytatódtak, a demonstráció megtartását a rendőrség nem akadályozta, tiltás, oszlatás szóba sem került. 2006. október 23-án ünnepelte Magyarország az 1956-os forradalom és szabadságharc 50. évfordulóját. Az évfordulóra számos külföldi állam- és kormányfőt, külügyminisztert, és más vendéget hívtak meg. A külföldi delegációk, és a belföldi védett személyek személyes biztonsága valóban fokozott biztonsági intézkedések bevezetését tette szükségessé. A nemzetközi példák azonban azt mutatják, a helyzet megoldható lett volna úgy, hogy a fenti személyek biztonsága garantált legyen, ugyanakkor ne sérüljön az állampolgárok azon joga sem, hogy a helyszínen ünnepelhessék meg a forradalom és szabadságharc évfordulóját. A fokozott, személyenkénti biztonsági vizsgálat mellett mindez megoldható lett volna. A tér kiürítése azzal az ürüggyel történt, hogy a Kossuth téri sátorban fegyverként is használható eszközöket, így éles konyhakéseket tároltak, amely veszélyezteti a résztvevők biztonságát. A rendőrség ezért azt ígérte a Kossuth téri

tüntetőknek, hogy a hivatalos állami ünnepség befejeztével, miután a nemzetközi delegációk távoznak, visszatérhetnek a helyszínre, addig azonban ki kell üríteniük a helyszínt. A Kossuth tér kiürítéséről Gergényi Péter, Budapest rendőrfőkapitánya egy személyben döntött. A rendezvény szervezője a megállapodásnak megfelelően felkérte a résztvevőket a helyszín elhagyására, ennek kb. 10-20 személy nem engedelmeskedett. Lapid Lajos rendőr dandártábornok riadót rendelt el a Rebisz bevetési osztály teljes állománya számára. A Rebisz egységei Berke János rendőr ezredes vezetésével a helyszínre. Ezt követően Berke János ezredes jelentette, hogy kb. 200 fő nem hajlandó távozni a helyszínről, ezért nem tudják megkezdeni a tűzszerészeti és biztonsági vizsgálatot.⁵¹³ A fentiek miatt tömegoszlatást rendeltek el, amelyet a Rebisz 2:54-kor kezdett meg, s a terület kiürítését 5 órára fejezte be. A terület a kiürítést követően kordonokkal vették körül. A 2006. október 23-i oszlatások jogosságát illetően Gonda László és társai keresetet indítottak a Fővárosi Bíróságnál. Felperesek keresetükben előadták, a 2006. október 23-i Kossuth téri oszlatások jogellenesek voltak. A Legfelsőbb Bíróság 2010. szeptember 21-én hozott felülvizsgálati ítéletében, az elsőfokú bíróságnak a keresetet elutasító ítéletét részben megváltoztatva kimondta, hogy jogellenes volt a 2006. október 23-i hajnali oszlatás.⁵¹⁴ A bíróság megállapította, hogy a Kossuth téri rendezvény helyszínének átvizsgálásakor megtalált tárgyak (pl. kés, fejsze, vascső) objektíve alkalmasak voltak ugyan emberi élet kioltására, illetve testi sértés okozására, a rendezvény résztvevői, a gyülekezési törvény szerint mégsem voltak felfegyverkezettnek tekinthetők. A résztvevők az előre bejelentett rendezvényen elismerten maguknál tartott tárgyakat a több mint egy hónapos ott tartózkodásra használták, azokat az átvizsgálás előtt személyesen átadták, illetve a helyszínen hagyták. A fentiek alapján nem volt megállapítható, hogy a demonstrálók fenti eszközöket erőszak, vagy fenyegetés céljából tartották maguknál, ezért a fenti okokra hivatkozva elrendelt 2006. október 23. hajnali oszlatás jogellenes volt.

A délelőtti folyamán tömegoszlatásra került sor a Nádor utca és Garibaldi utca sarkán, a Szabadság tér és Nádor utca kereszteződésénél, illetve a Falk Miksa utca és Balassi Bálint utca sarkán.⁵¹⁵ Az előbbi, Nádor utcai oszlatást illetően, a Huszár István, Papp Lajos és más felperesek által indított közigazgatási perben a Fővárosi Bíróság 2011. december 9-én

---

⁵¹³ Balsai jelentés, 11. o.

⁵¹⁴ A Legfelsőbb Bíróság 2010. szeptember 21-én kelt **Kfv. III. 37.966/2010.** számú felülvizsgálati ítélete.

⁵¹⁵ Balsai jelentés, 12. o.

hozott ítéletében kimondta az oszlatás jogellenességét.⁵¹⁶ A rendőrök egyetlen civilt sem engedtek be a kordonokkal lezárt területre, azokat, akik mégis megkíséreltek bejutni, fényképeztek, avagy magyar nemzeti zászló viselése miatt gyanúsak tartottak, előállították. A délelőtti folyamán kisebb tömegoszlatásokra is sor került a Nádor utcában, illetve a Falk Miksa utcában. Az előállítottak egyike volt Ny. A, aki a következőképpen emlékezett vissza az eseményekre: „amikor ráfordultunk az Alkotmány utcára, nagy, magas, vastag vaskerítésbe ütköztünk, a háta mögött rendőrökkel. Mondtam, hogy a zászlófelvonást jöttünk megnézni, engedjenek be. A rendőrök nem néztek a szemembe, de közölték, „nem, próbáljuk meg máshol”. Ezután a Nádor utca felől próbálkoztak: „Itt nem volt vasrács, hanem egy rendőrsorfallal, jóval mögöttük látszott a rács”.⁵¹⁷ Ny. A. felvételeket készített, másokhoz hasonlóan, arról, hogy miért nem ünnepezhettek. A rendőrök kamerázták a tömeget. „Egyszer csak megindultak a rendőrök, és közvetlen a tömeg előtt megálltak, az első sorban rekedtem a testvéremmel együtt több idős ember között. Egyszer csak hirtelen meglöktek, én meg elestem”. „Miközben vertek, rádöbentem, hogy ez egy jól kitalált provokáció volt a részükről, talán a nap további részére, a megfélemlítés miatt. Nem ellenkeztem, ennek ellenére a fejemet egyfolytában ütötték. Amikor a földön voltam, páran rám térdeltek, szitkozódta, a kezem a hátam mögött összefogták, megbilincseltek, a fejem meg mindig ütötték”.⁵¹⁸ Ezt követően több társával együtt előállították, fogolytársai közt volt egy idős 56-os hős is. A kiszorított tömeget, illetve a belváros különböző pontjain összegyűlt, egyik helyről a másikra tartó embereket a rendőrség egész nap jogellenesen összegyűlt, és így oszlatandó tömegnek tekintette. A Szabadság téri református templomból a délelőtti istentisztelet után távozni kívánó híveket rendőri erőszakkal torlaszolták vissza a templomba, akadályozva ezzel szabad mozgásukat, a templomba bejutni nem tudó személyeknek pedig szabad vallásgyakorlásukhoz fűződő jogát korlátozták.⁵¹⁹ A déli órákban a Corvin közti megemlékezés békésen zajlott le, itt rendőri erőszakra nem került sor.

A rendőrség ígéretének megfelelően 2006. október 23-án, délután 15 órakor sokan gyülekeztek az Alkotmány utcában, miután a rendőri vezetés azt ígérte, hogy a külföldi delegációk távozását követően ezen időpontban ismételten megnyitják a Kossuth teret. A

---

⁵¹⁶ NJA-honlap, Jogvédő hírek, Öt év után mondta ki a Fővárosi Bíróság a 2006. október 23-i Nádor utcai oszlatás jogellenességét. 2011. december 9.

⁵¹⁷ CJB, 71-72. o.

⁵¹⁸ CJB, 72. o.

⁵¹⁹ CJB, 73. o.

rendőrkordont azonban nem bontották el, a tömeget nem engedték be a térre, hanem megkezdték kiszorításukat. „Hangosbeszélőn kétszer elhangzott, hogy hagyják el a területet a Bajcsy-Zsilinszky út felé. Erre fűzés, kiabálás, és fűtülés volt a válasz, majd nagyon rövid időn belül, az első sorok feje felett, könnygázgránátokat lőttek a békés, skandáló, demonstráló tömegbe. A lövések hatására az emberek futva menekültek.⁵²⁰ A tömeg Alkotmány utcából való kiszorítása idején senki nem dobott követ a rendőrök felé. Az a későbbi rendőri vád, amely szerint az Alkotmány utcában egy garázda személy késsel megsebesített volna egy rendőrt, nem bizonyítható. A Balsai-jelentés megemlíti, hogy felvétel készült arról, hogy az összecsapást provokáció előzte meg. A rendőrök minden ok nélkül ütlegetni kezdtek egy középkorú nőt, és a segítségére siető férjét leütötték.⁵²¹ Ezt követően a tömegben néhány csuklyás fiatal lökdöste előre a többieket. Az Alkotmány utcában a BRFK kordonszolgálatot ellátó állománya az összegyűlt tömeg rátámadt, a kordont beszakították. Ez utóbbi adott a rendőrségnek alapot a tömegoszlatásra. Gonda László és 150 társa keresetében az Alkotmány utcai oszlatás jogellenességének megállapítását is kérte, de a Legfelsőbb Bíróság fent idézett, a felperesek keresetének részben helyt adó ítélete⁵²² a fenti erőszakos cselekményre tekintettel, az Alkotmány utcai oszlatás tekintetében felperesek keresetét elutasította. A Balsai-jelentés által említett provokáció, továbbá az a tény, hogy a tüntetők egy része csak dolog elleni erőszakot alkalmazott, megalapozhatja a perújítást az Alkotmány utcai oszlatás jogellenessége tekintetében.

A rendőrök 15:32-kor megkezdték a tömeg kiszorítását az Alkotmány utcából a Bajcsy-Zsilinszky út irányában. Súlyos rendőrszakmai hiba történt akkor, amikor a rendőrök a tömegnek megengedték, hogy kisebb részben a Nyugati tér, nagyobb részt a Deák Ferenc tér irányában menjen tovább, annak ellenére, hogy az Astoriánál a legnagyobb ellenzéki párt, a Fidesz ünnepi megemlékezésére került sor, amelyen több százezres tömeg vett részt. Tanúk egybehangzóan számoltak be arról, hogy a Nyugati téri felüljárón rendőri erők intéztek támadást, az Alkotmány utcából kiszorítottak ellen, megakadályozva azt, hogy ők a Nyugati tér felé távozzanak. A tömeg Alkotmány utcából történt kiszorítását követően Pigler István rendőr alezredes helyszínparancsnok egyértelmű javaslatot tett az oszlatás befejezésére, de e javaslatát felettese, Majoros Zoltán nem fogadta el, s utasította Piglert az

---

⁵²⁰ CJB, 74. o.

⁵²¹ Balsai-jelentés, 12. o.

⁵²² A Legfelsőbb Bíróság 2010. szeptember 11-én kelt **Kfv. III. 37.966/2010.** számú felülvizsgálati ítélete.

osztatás folytatására. Az Andrassy út-József Attila utca kereszteződésénél Pigler megállította a tömegosztatást. Amennyiben a fenti kereszteződésnél megfelelő időpontban záró sorfalat állítottak volna fel, a későbbi erőszakos cselekmények nem következtek volna be⁵²³. A fentiek miatt Majoros felszólította Piglert, hogy adja át a parancsnokságot Gulácsi Sándornak a Rebisz Bevetési Parancsnoksága I. Bevetési Osztálya parancsnokának.⁵²⁴ A fentiekről az érintett rendőri vezetők parlamenti albizottságon tett nyilatkozatai kapcsán részletesebben is írok.

Az Erzsébet téren már komoly összecsapásokra került sor a rendőrség, és a tömeg erőszakossá vált tagjai között. Az azonosító jelzést nem viselő rendőrök a tömeget a Deák tér felé vízágyúval, és könnygázzal szorították ki, ekkor vetették be először a gumilövedéket is. A rendőri erőszak sokakból ellenreakciót váltott ki. Az erőszakos magatartást tanúsító személyek, így a ködobálók a tömeg egészéhez képest kevesen voltak, számuk legfeljebb 100-200 fő volt.⁵²⁵ A Deák tér környékén volt egy, az 1956-os forradalom eseményeinek illusztrálására kiállított, őrizetlenül hagyott, de működőképes tank, a harckocsit néhányan elindították.⁵²⁶ Noha a tank vezetője a rendőrsorfallal szembeállt, a harci jármű rendőrökre gyakorolt pszichés hatása hozzájárulhatott a későbbi erőszakhoz. Felmerül azok büntetőjogi felelőssége, akik a harckocsit szabadtérre kihelyezték, igaz harci cselekményre alkalmatlanul. Egyesek a rendőri roham megállítására végett barikádot állítottak, mások köveket dobtak a rendőrök felé. Rendőrszakmai szempontból az erőszakos magatartást tanúsítók kiemelése, illetve a tömeget hergelő magatartás befejezése lett volna indokolt. Súlyos szakmai hiba volt az is, hogy a Károly körút mellékutcait az egy Gerlóczy utca kivételével lezárták, ez utóbbiban a rendőrök lőttek, és gumibottal támadtak a beszorított tömegre. Bár a rendőrségnek közel másfél órája volt arra, hogy a majdnem két kilométeres útszakaszon a tömeget megakadályozza abban, hogy a Fidesz ünnepi megemlékezése irányába vonuljanak, a fenti tartalmú javaslatot tevő rendőrpáncsnokot leváltották, s ezt követően kísérletet sem tettek a tömeg más irányba terelésére.

A Fidesz 16 órától 18 óráig az Astoriánál tartotta ünnepi megemlékezését. Az ünnepi rendezvényen több mint 100 000 fős tömeg vett részt, és hallgatta a szónokok, így a

---

⁵²³ Balsai-jelentés, 19. o.

⁵²⁴ Balsai-jelentés 13. o.

⁵²⁵ CJB, 75. o.

⁵²⁶ CJB, 77. o.

flamand konzervatív politikus Wilfred Martens, és a vezérszónok Orbán Viktor ünnepi beszédeit, az ünnepi verseket, és betétdalokat. Az ünneplők körében rossz érzést keltett az ünnepi rendezvény helyszíne felett többször felzúgó helikopter zaja. Nagy-Juhák István, a Fidesz-rendezvény biztosítási parancsnoka 17: 45-kor jelentette a rendezvény befejezését Gergényi Péter budapesti rendőr főkapitánynak, aki Lapid Lajos közvetítésével értesítette Gulácsi Sándor helyszínparancsnokot, aki 17: 46 perc 47 másodperckor adta ki a parancsot a tömegoszlatásra.⁵²⁷ A rendezvény szervezői és a rendőrségi vezetők közt ekkorra minden kapcsolat megszakadt. A rendezők ennek ellenére mindent megtettek, hogy a tömeg ne a Károly körút irányába távozzon. Lerövidítették az ünnepséget, a hangosbemondóban bemondták, hogy ne a Deák tér felé, hanem a Kálvin tér, Erzsébet híd irányába távozzanak. A Károly körúton lévő rendezők megpróbálták az arra jövőket visszaterelni, ugyanakkor ismeretlen kapucnis fiatalok ebben akadályozták őket.⁵²⁸ A rendezők a Kossuth Lajos utcai színpad egy részét néhány perc alatt lebontották, ezzel három sávot szabaddá tettek. A Rákóczi úton elhelyezett mázsás hangfalakat szorosán őrizték, nehogy a pánikba esett tömegre rádőljön⁵²⁹. A fenti intézkedéseknek köszönhető, hogy a tömegoszlatás helyszínén jóval kisebb tömeg maradt. A Fidesz-rendezvény szervezői tehát mindent megtettek az ünneplőkért, a BKV azon intézkedése, amely az Astoria metróállomást a rendezvény idejére lezárta, viszont akadályozta a résztvevőket a szabad elvonulásban. A résztvevők egy része a rendezvény befejezését megelőzően távozott, nem hallhatta a hangosbemondókat, vagy vidékiként nem ismerhette a helyszínt. A legtöbben a Deák tér felé, esetleg a mellékutcákon, a Dohány utca, Dob utca felé távoztak. Akik idejében elindultak, a Kálvin tér, a Ferenczy István utca, Erzsébet híd felé távoztak, megúszták az ezután kezdődő borzalmakat. Miközben az oszlatásra vonatkozó rendőri utasítások azt sugallják, hogy a Fidesz-rendezvény 17:45-kor ért véget, Varga Szilvia a Fidesz rendezvényszervezője az Országgyűlés 2006. október 23-i eseményeket vizsgáló bizottsága⁵³⁰ előtt úgy nyilatkozott, hogy Orbán Viktor beszéde 18 órakor ért véget. Azt is elmondta, hogy a rendőrség ekkor már gumilövedékeket lőtt a rendezvényen részt vevők irányában a helyszín elhagyására. A rendezvényszervező szerint a résztvevőknek a helyszín elhagyására kb.30 percre lett volna szüksége.

---

⁵²⁷ Balsai-jelentés, 14. o.

⁵²⁸ Balsai-jelentés, 15. o.

⁵²⁹ U. o.

⁵³⁰ A 2006-2010-es Országgyűlés a Fidesz-frakció kérésére eseti bizottságot hívott össze, amely az események egyes tanúit meghallgatta, végül érdemi eredmény nélkül oszlott fel.

A REBISZ Bevetési Parancsnoksága V. Bevetési Osztályának Lovas Alosztálya Domoszlai Dániel rendőr alezredes vezetésével 17:48 perckor lovas rohammal támadást intézett a Károly körút- Dob utca- Dohány utca irányában tartózkodó tömeggel szemben. A tömeg a Dohány utca irányában elfutott, a lovasok ezt követően visszaálltak a sorfal mögé. Az oszlatás 18:30-kor érte el a Károly körút Dob utca kereszteződését. A Károly körúton, és a Gerlóczy utcában történtek a legsúlyosabb jogsértések. Az azonosító jelzés nélküli rendőrök tömegesen használtak gumilövedéket, fejmagasságba céloztak, voltak, akik egyik szemük világát részben, vagy egészében elvesztették, vagy más tartós fogyatékoságot szenvedtek.

A rendőrök több személyt kapualjakba szorítottak, sokakat elfogtak, és a gyakran védekezésre képtelen áldozatokat súlyosan bántalmazták. Ekkor verték meg a közvetíteni kívánó Révész Máriusz Fideszes országgyűlési képviselőt is. A tömeget a Deák térről az Astoria felé oszlatták. A Károly körúthoz kiszorított tömeg szerencsére csak akkor érkezett az Astoriához, amikor a Fidesz-rendezvényen résztvevők nagyobb része már elhagyta a helyszínt. Az oszlató sorfal 19: 35-kor érkezett a meg az Astoriához. Innen az oszlatás három irányban folytatódott. Gulácsi Sándor rendőr ezredes irányításával a Múzeum körúton, Bedők János rendőr alezredes irányításával a Rákóczi út- Keleti pályaudvar irányában, Nagy Miklós rendőr őrnagy vezetésével a Kossuth Lajos utca-Erzsébet híd felé oszlatta a tömeget.⁵³¹ A Blaha Lujza tér felől a tüntetők kemény magja az MSZP Köztársaság téri székháza felé szándékozott vonulni, de a rendőrségi kordonok lehetetlenné tették a Köztársaság tér irányában való haladásukat. A rendőrök több zárt vendéglátóhelyre, így a Blaha Sörözőbe is behatoltak, ahol bántalmaztak, illetve előállítottak békés személyeket. A Dózsa György úton a Felvonulási téren került sor a művészeti, esztétikai szempontból sokak által kifogásolt 1956-os emlékmű avatására. A helyszínen megjelent Gyurcsány Ferenc, akit a tömeg kifütyült. Este, 21: 00 körül a Blaha Lujza tér kiürült. A tüntetők legelszántabb része a pesti hídfőnél elbarikádozta az Erzsébet hidat. A rendőrség a tömeget vízágyúval és könnygázzal szorította ki. Éjfél körül a Blaha Lujza tér környékét, hajnali háromra a Ferenciek terét, és az Erzsébet híd pesti hídfőjének környékét is megtisztították. Az éjjeli órákban a fenti helyszíneken, továbbá a Belgrád rakparton több személyt, köztük vértlen járókelőket előállítottak. Az előállítottakat az egész

---

⁵³¹ Balsai-jelentés, 15-16. o.

nap során többször bántalmazták. Másnap Gyurcsány Ferenc, hasonlóan a szeptemberi eseményekhez megdicsérte a rendőröket szigorú fellépésük miatt.

3.4.2 A 2006. október 23-i személyi sérülésekről

A Fidesz által működtetett, a VIII. kerületi Visy Imre utcában található Demokrácia Központ, Kontrát Károly országgyűlési képviselő szervezésében a következő napokban ügyeletet állított fel, ahol a 2006. október 23-i jogsértések áldozatai, a hozzátartozók, vagy a jogsértések szemtanúi, telefonon, illetve élőben tehettek tanúvallomást, illetve kérhettek jogi segítséget. A jogvédő szervezetek, így a Nemzeti Jogvédő Alapítvány, a Magyar Helsinki Szolgálat, és a Társaság a Szabadságjogokért, együttműködő ügyvédek segítségével ezúttal is sokat tettek az áldozatokért. A jogsértések áldozatainak nagyobb része békés ünneplő volt, aki vagy a Kossuth téren szeretett volna részt venni az 1956-os forradalom és szabadságharc évfordulóján, vagy a Fidesz megemlékezésein, vagy a Corvin közti rendezvényen vett részt. Voltak olyanok, akik a kormányellenes Kossuth téri tüntetéseket folytatták, esetleg radikális nézeteiknek adtak hangot, végül voltak járókelők, akik rosszkor rossz helyen voltak. Az elmúlt két évtized során a gyülekezési szabadság gyakorlásával összefüggésben, állami szervek 2006. október 23-án követték el a legsúlyosabb jogsértéseket. A többpárti parlamenti demokrácia történetében példátlan módon súlyos személyi sérülések sokkolták a közvéleményt. A 2006. október 23-án elszenvedett sérülésekről Dr. Szöőr Anna pszichológus, a Civil Jogász Bizottság tagja az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat, az Országos Mentőszolgálat, és több fővárosi kórház adatainak összevetésével készített statisztikát.⁵³² Az Országos Mentőszolgálat statisztikái szerint 128 sérültet láttak el, ebből 88 került kórházba, és 40 részesült ambuláns ellátásban.⁵³³ Az ÁNTSZ 150 civil sebesültről adott tájékoztatást, ezek közül 137 könnyű, 13 súlyos sérülést szenvedett.⁵³⁴ Ami a rendőr sérülteket illeti, Molnár Lajos egészségügyi miniszter 2006. október 24-én 7, míg Petrétei József igazságügyi miniszter 2006. október 31-én 80 rendőr sérültről tudott. Számos olyan könnyű sérültről tud a Civil Jogász Bizottság, akik otthon, vagy házi orvosi rendelőben kezelték sérülésüket, így a könnyű sérülések száma lényegesen több lehetett. Sok könnyű sérült a rendőri retorziótól való félelmében nem fordult orvoshoz, e félelem nem volt alaptalan, hiszen a

---

⁵³² CJB, II. fejezet. Adatok a 2006. október 23-án történt sérülésekről. 85-89. o.

⁵³³ CJB, 88. o.

⁵³⁴ CJB, 89. o.

rendőrség a kórházi adatokat a tüntetők felkutatása végett már 2006. október 24-én megpróbálta beszerezni.⁵³⁵ A kórházakban Szöör Anna statisztikái⁵³⁶ szerint 119 civil és 15 rendőr részesült osztályos ellátásban. Az osztályos ellátásban részesültek közül 1 rendőr és 13 civil súlyos, 1 rendőr és 18 civil könnyű sérüléseket szenvedett.⁵³⁷ A kórházban ápoltak közül 51 fej-, 35 végtag-, 22 törzs-, 15 nyak-, és 14 szemsérültet tartunk nyilván. A fej-és szemsérültek átlagosnál sokkal magasabb aránya feltűnő, különösen, hogy ez utóbbiak közt négyen maradandó fogyatékoságot szenvedtek.⁵³⁸ A sérülések típusa szerint 42 zúzódás, 24 lőtt seb, 10 törés, 23 horzsolás, és 35 többszörös sérülés volt, itt kiemelhető a lőtt sebek, és zúzódások magas száma, különösen a horzsolásokhoz viszonyítva.⁵³⁹

3.4.3. A 2006. október 23-i rendőri jogsértések a jogszabályok tükrében

3.4.3.1. Alkotmányértékek 2006. október 23-án

2006. október 23-án a rendőrök megsértve a Magyar Köztársaság akkor hatályos Alkotmányának 62. § (1) bekezdését, továbbá a gyülekezésszabályokról szóló 1989. évi III. törvényt, korlátozták a Kossuth téri ünnepi rendezvényen részt venni kívánók gyülekezési szabadságát, amikor nem tették lehetővé, hogy a nemzetközi küldöttségek megjelenésével egy időben, fizikailag azoktól elválasztva, és szigorított beléptető rendszer alkalmazása mellett ők is békésen megünnepelhessék az 1956-os forradalom és szabadságharc 50. évfordulóját. Ugyancsak megsértették a gyülekezéshez fűződő alapjogot, amikor annak ellenére, hogy a Kossuth téri tüntetőkkel kötött szóbeli „megállapodás” értelmében megegyeztek arról, hogy a küldöttségek távozását követően békés demonstrációjukat folytathatják, nem engedték őket vissza a Kossuth térre, hanem az Alkotmány utcánál kiszorították. A rendőrök korlátozták a Fidesz Astoriánál tartott ünnepi megemlékezésének résztvevőit gyülekezési jogukban, továbbá az Alkotmány 58. § (1) bekezdése szerinti szabad mozgáshoz fűződő jogukban, amikor hazatérésüket akadályozva, rájuk tolták a Deák térről kiszorított tömeget.

---

⁵³⁵ CBJJ, 86. o.

⁵³⁶ Szöör Anna nyolc budapesti kórház vezetőitől, valamint az ellátásban résztvevő szakorvosoktól szerzett adatokat. Egyedül a Szent János Kórház akkori orvos igazgatója, a 2006-ban MSZP-s országgyűlési, és fővárosi önkormányzati képviselő, Havas Szófia nem adott részletes tájékoztatást, annak ellenére, hogy e kórházban 16 civil sérültet, köztük 15 magyar, és 1 kanadai állampolgárt ápoltak.

⁵³⁷ CBJJ, 87. o.

⁵³⁸ CBJJ, 88. o.

⁵³⁹ CBJJ, 89. o.

A rendőrség számos alkalommal megsértette az emberi méltósághoz fűződő, korlátozhatatlan alapjogot. Az Alkotmány 54. § (2) bekezdését súlyosan megsértve, kínzást, kegyetlen bánásmódot alkalmazott az elfogott, előállított személyekkel szemben, sokakat bántalmaztak, testi és lelki kínzásnak alávetve, néhányaknak maradandó fogyatékoságot okoztak. Megsértették az Alkotmány 55. § (1) bekezdését is, amikor többeket szabadságukban korlátoztak, annak ellenére, hogy nem követtek el sem a Btk. által szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekményt, sem az Sztv. által szabadságkorlátozó kényszerintézkedések alkalmazását lehetővé tevő szabálysértést. A 2006. október 23-i rendőri túlkapások felvetik az Alkotmány 70/A. §-ának megsértését is, hiszen az ünneplőket politikai nézeteik, nemzeti hovatartozásukat, magyar nemzeti büszkeségüket bizonyító zászlók használata miatt fogták el, illetve bántalmazták. 2006. október 23-án 2 katolikus papot vertek meg, másnap egy harmadik papot emberi méltóságot súlyosan sértő módon igazoltattak, több esetben éppen úgy gúnyos megjegyzést tettek rájuk, mint Bankó Attilára, a Kárpátia dobosára magyar nemzeti érzései, Reiner Péterre pedig zsidó származása miatt.

3.4.3.2. A 2006. október 23-án rendőrök által elkövetett bűncselekmények⁵⁴⁰

Miként 2006. szeptemberben, úgy 2006. október 23-án is számos rendőr elkövette a Btk. 226. § szerint minősülő bántalmazás hivatalos eljárásban vétségét. Amennyiben a sértettek bántalmazásuk közben nyolc napon belül gyógyuló sérülést szenvedtek, és a sértett magánindítványt terjesztett elő, a rendőr fenti bűncselekményt a Btk. 170. § (1) bekezdése szerinti könnyű testi sértés vétségével halmazatban követte el. Ha sértett sérülése nyolc napon túl gyógyult, az őt bántalmazó rendőr a Btk. 170. § (2) bekezdése szerint minősülő súlyos testi sértés büntetést követte el. Azok a rendőrök, akik gumilövedékkel maradandó szemsérülést idéztek elő, amennyiben a testi sértés vonatkozásában legalább eshetőlegesen szándék fennállt, a Btk. 170. § (4) bekezdése szerinti, maradandó fogyatékoságot okozó testi sértés büntetési alakzatát követték el. Amennyiben elkövetőt a súlyos testi sértés elkövetésében is csak gondatlanság terheli, nevezett rendőrök a Btk. 170. § (6) bekezdése szerinti, maradandó fogyatékoságot okozó testi sértés gondatlan, vétségi alakzatáért marasztalhatók el. Az aljas indok, vagy cél, a védekezésre, vagy akaratnyilvánításra képtelen állapot kihasználása, és a különös kegyetlenség, jellemzőnek tekinthetők, mint a

---

⁵⁴⁰ A 2006. október 23-án elkövetett bűncselekményeket a Civil Jogász Bizottság Jelentése VI. fejezet 2. pontja is összefoglalja: CJB, 166-172. o.

2006. október 23-án elkövetett súlyos testi sértések minősítő körülményei. Révész Máriusz országgyűlési képviselő megverése, miután Révész bántalmazása előtt bemutatta képviselői igazolványát, a Btk. 229. §. szerint minősülő hivatalos személy elleni erőszaknak, míg Vértesaljai László és Szabon Gábor papok megverése a Btk. 230. §. szerinti közfeladatot ellátó személy elleni erőszaknak számít.⁵⁴¹ Azzal, hogy a rendőrök 2006. október 23-án a gumilövedéket és a könnygázt közelről és gyakran fejmagasságba lötték ki, veszélyeztették mások egészségét, és testi épségét, ezzel a Btk. 171. §. szerint minősülő foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés vétségét követték el. Többször előfordult, hogy a rendőri intézkedés során megsérült személyeket az intézkedés helyén hagyták segítségnyújtás nélkül, máskor az előállított személyek nem, vagy hosszú idő után jutottak orvosi ellátáshoz. Ez esetben megállapítható a Btk. 172. §-a szerinti segítségnyújtás elmulasztása, a fenti paragrafus (3) bekezdése szerint minősülő büntetési alakzatának gyanúja. A büntetési minősítés alapja az, hogy a rendőrök a Rtv. 17. § (2) bekezdése szerint segítségnyújtásra kötelezettek. A rendőrök, amikor békés polgárokat akadályoztak abban, hogy gyülekezési jogukat gyakorolják, illetve, hogy a rendezvényről hazamenjenek, azokban az esetekben, amikor súlyosabb bűncselekmény nem valósult meg, a Btk. 174. §-a szerinti kényszerítés vétségét valósították meg. Mind 2006. szeptemberben, mind október 23-án volt néhány eset, amely kimerítette a Btk. 174/B. § (1) bekezdés szerinti, a (2) bekezdés b) és e) pontja szerint minősülő csoportosan és felfegyverkezve elkövetett nemzeti, etnikai, faji és vallási csoport tagja elleni erőszak büntetést. A rendőrök sok esetben az elkövetőket magyar nemzeti érzéseik, az azt megtestesítő jelvények miatt bántalmazták, miként azt Bankó Attilával, a Kárpátia dobosával is tették. Vértesaljai László jezsuita szerzetest, és Szabon Gábor plébánost 2006. október 23-án, illetve Neruda Károly dunabogdányi plébánost 2006. október 24-i vallási csoporthoz tartozása miatt bántalmazták, illetve alázták meg, Reiner Pétert bántalmazása közben, zsidósága miatt gyalázták, míg a perui Angel Mendozát tévesen cigánynak nézték, s miközben megverték, rasszista megjegyzéseket tettek rá a rendőrök. A rendőrségi törvény, és a rendőrségi szolgálati szabályzat alább ismertetett megsértései a Btk. 225. §. szerinti hivatali visszaélés törvényi diszpozícióját valósítják meg. 2006. október 23-án a rendőrök folyamatosan erőszakkal és jogtalanul akadályozták a békés ünneplőket és demonstrálókat gyülekezési joguk gyakorlásában, elkövetve ezzel a Btk. 228/A. §. szerint minősülő egyesületi és gyülekezési szabadság megsértése büntetést. E bűncselekmény

---

⁵⁴¹ Az országgyűlési képviselő a Btk. 137. §. 1. a) pontja szerint hivatalos személynek, a lelkész a Btk. 137. § 2. j) pontja szerint közfeladatot ellátó személynek számít.

elkövetési körébe esik az is, ha valakit akadályoztak abban, hogy egy rendezvényre megérkezzenek, illetve az is, ha egy békés, meg nem tiltott rendezvény résztvevőivel, vagy az onnan távozókkal szemben csapaterős tömegoszlatást rendelnek el, miként ezt az Alkotmány utcánál, illetve később az Astoriánál tették. 2006. szeptember 19-21-én, illetve 2006. október 23-án, és október 24-én olyan személyeket is őrizetbe vették, akik erőszakos cselekménynek közelében sem voltak, ez esetben a Btk. 228. §. szerinti jogellenes fogvatartás büntettének gyanúja merül fel, a minősített esetek közül a sértett sanyargatása többször is előfordult. Mind a 2006. szeptemberi, mind a 2006. októberi ügyekben az ártatlanul büntetőeljárás alá fogott személyek elleni vádat megalapozó rendőri jelentések valótlan állításokon, és bizonyítékokon alapultak, a jelentéseket készítő rendőrök elkövették a hamis vád Btk. 234. §. szerinti gondatlan alakzatát, számos esetben a Btk. 233. §. szerinti szándékos, büntett is valószínűsíthető. Az ügyészség, rendőrség, és más hatóságok előtt, a civil gyanúsítottakat elfogó rendőr tanúk a fenti hamis váddal azonos tartalmú, valótlan tanúvallomást tettek, a tanúvallomásuk során elmondottak gyakran olyan ellentmondásba keveredtek egymással, hogy az e vallomásokban elmondottak logikailag nem lehettek egyidejűleg valós tartalmúak. A rendőr tanúk valótlan állításaikkal a Btk. 238. §. szerinti, annak (4) bekezdése szerint minősülő- büntetőeljárás során tett hamis tanúzás büntettét követték el. Azok a rendőrök, akik konkrétan nem vettek részt ártatlan személyek előállításában, de látták az eseményeket, a Civil Jogász Bizottság megállapítása szerint a Btk. 243. §. szerint minősülő mentő körülmény elhallgatása miatt vonhatók felelősségre.⁵⁴² Televíziós felvételeken olyan rendőrök is láthatók, akik a szemtanúk és a kamerák előtt eltakarják azon kollégáikat, akik földön fekvő, megbilincselte személyeket bántalmaznak. Ők megvalósították a Btk. 244. §. szerinti személyi bűnpártolás tényállását, mivel fenti magatartásukkal a sértettek, vagy mások által indítandó büntetőeljárás sikerét megghiúsítani törekedtek. Egyes parancsnokok a tüntetők egyes csoportjainak megverésére uszították a rendőröket, gyakran durva, sértő kifejezéseket használva. E magatartás a Civil Jogász Bizottság álláspontja szerint alkalmas lehet a Btk. 269. §. szerinti közösség elleni izgatás büntettének megállapítására.⁵⁴³ Több tanú elmondta, hogy a rendőrök elvették tőlük a nemzeti zászlót, földre dobták, vagy megtaposták. Ha súlyosabb bűncselekmény nem valósult meg, e rendőrök a Btk. 269/A. §-a alapján a nemzeti jelkép megsértésének vétségét követték el. Amikor a rendőrök öregekre, nőkre, gyermekekre, és más békés ünneplőkre támadtak, olyan kirívóan közösségellenes magatartást tanúsítottak, amely

---

⁵⁴² CBJB, 170. o.

⁵⁴³ U. o.

riadalmat és megbotránkozást okozott másokban. Ha az elkövető rendőrök súlyosabb bűncselekményt nem követtek el, e magatartás alkalmas a Btk. 271. §. szerinti garázdaság vétségéi, illetve a csoportos elkövetés, és a köznyugalom súlyos megzavarása esetén büntetési alakzatának megállapítására is. 2006. október 24-én egy lánynak a Dunába dobták személyi okmányait, e rendőrök elkövették a Btk. 277. §-a szerint minősülő visszaélés okirattal vétségét. A Balsai-jelentés felvetette a Btk. 261. § (1) bekezdése b) pontja szerint minősülő terrorcselekmény elkövetésének lehetőségét is, tekintettel arra, hogy a 2006. október 23-án közterületen, rendőrök által elkövetett erőszakos cselekmények alkalmasak voltak a lakosság megfélemlítésére.⁵⁴⁴

Tekintettel arra, hogy a katonai bűncselekmények elkövetője a rendőrség hivatásos állományú tagja is lehet, számos katonai bűncselekmény alapos gyanúja is felmerül a 2006. október 23-i események kapcsán. A Btk. 348. § (1) bekezdése alapján szolgálatban kötelezettségszegés bűncselekményét követi el, aki „őr-, ügyeleti, vagy egyéb készenléti szolgálatban elalszik, szeszes italt fogyaszt, rendeltetési helyét elhagyja, vagy a szolgálat ellátására vonatkozó rendelkezést más módon súlyosan megszegi”. A Balsai-jelentés szerint „ezen fokozott figyelmet igénylő szolgálatuk ellátására vonatkozó rendelkezéseket pedig megszegték, mivel alapvetően figyelmen kívül hagyták számos jogi norma, köztük az Alkotmány, az Rtv, valamint az RSzSz . gyülekezésre, azok biztosítására, illetőleg a tömegoszlatásra vonatkozó előírásait. Ezen jogsértések súlya elegendő ahhoz, hogy megállapítható legyen a szolgálatban kötelezettségszegés tényállásában szereplő elkövetési magatartás, tehát, hogy megvalósulhatott a szolgálat ellátására vonatkozó rendelkezések más módon történő súlyos megsértése”.⁵⁴⁵ A Balsai-jelentés szerint felmerül a Btk. 350. § (1) bekezdése szerinti, annak (2) bekezdése szerint minősülő jelentéstételi kötelezettség megszegése büntettének gyanúja is⁵⁴⁶. A Btk. 350. § (1) bekezdése értelmében, aki fontos szolgálati ügyben, kellő időben nem tesz jelentést, vétséget követ el. A (2) bekezdés szerint a katonai bűncselekmény súlyosabban minősülő büntetési alakzatát követi el az, akinek a bűncselekményből a szolgálatra jelentős hátrány származik. Kényszerítő eszközök alkalmazásáról az Rtv. 62. § (1) bekezdése, és az RSzSz 52. § (5) bekezdése alapján a rendőr köteles jelentést készíteni, míg az RSzSz 51. § (3) bekezdése értelmében a rendőr elöljárója vizsgálja a kényszerítő eszközök alkalmazásának jogszerűségét,

---

⁵⁴⁴ Balsai-jelentés 117-119. o.

⁵⁴⁵ Balsai-jelentés, 26. o.

⁵⁴⁶ Balsai-jelentés, 58. o.

szükségszerűségét, és arányosságát, és arról köteles jelentést készíteni. Csapaterő alkalmazása, így tömegoszlatás esetén az RSzSz 67. §-a alapján e jelentési kötelezettség a csapaterő parancsnokát terheli. A rendelkezésre álló adatok alapján a csapaterő alkalmazása, és kényszerítő eszközök bevetése során sok esetben nem, a törvényi kötelezettség ellenére nem készült jelentés, ezzel megvalósult a Btk. 350. §-a szerinti katonai bűncselekmény.⁵⁴⁷

Több rendőri előjáró elmulasztotta az alárendeltjei által elkövetett bűncselekmények felderítését, ezzel elkövette a Btk. 361. §-a szerinti előjárói intézkedés elmulasztásának katonai bűncselekményét. Mivel a bűncselekmény a szolgálatra, a fegyelemre, és a közbiztonságra nézve jelentős hátrányt okozott, ezért e parancsnokok a fenti bűncselekmény büntetési alakzatát követték el.⁵⁴⁸ Fennáll az alapos gyanúja annak is, hogy a rendőrpáncsnokok előjárói kötelezettségüket azáltal szegték meg, hogy alárendeltjeiket szolgálatuk közben nem ellenőrizték, és ez a szolgálatra és a fegyelemre különösen nagy, vagy jelentős hátránnyal járt, ezáltal a Btk. 362. §-ába ütköző ellenőrzés elmulasztásának vétségét, vagy büntetést követték el.⁵⁴⁹ 2006. szeptemberben, illetve október 23-án egyes rendőrök a fenti bűncselekményeket elkövették, a felelősségre vonás elmaradt, részint azért, mert a rendőrök törvényellenesen nem viseltek azonosító jelzést, részben azért, mert a rendőr tanúk bűnpártoló módon azokra a társaikra, akik e bűncselekményeket elkövették, nem vallottak. Így azokban az esetekben, ahol rendőrök által elkövetett bűncselekmények miatt megindult a nyomozás, vagy bírói szakaszba került az ügy, az elkövető személyének ismeretlen volta miatt a fenti bűncselekmények tetteseit és a bűnsegédek csak kivételes esetben, vonták felelősségre. Révész Máriusz megverése kapcsán, miután a tettesek ismeretlenek maradtak, bűnsegédek ítétek el jogerősen. A Balsai-jelentés a fent említett katonai bűncselekmények miatt indokoltnak tartja büntető feljelentés megtételét a Budapesti Katonai Ügyészségen.⁵⁵⁰

3.4.3.3 Jogsértések a rendőrségi törvény és a rendőrségi szolgálati szabályzat tükrében

---

⁵⁴⁷ Balsai-jelentés, 59. o.

⁵⁴⁸ Balsai-jelentés, 60-61. o.

⁵⁴⁹ Balsai-jelentés, 61-62. o.

⁵⁵⁰ Balsai-jelentés, 63. o.

A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. Tv. (Rtv.) legfontosabb olyan rendelkezései, amelyeket a rendőrök 2006. október 23-án megsértettek, a következők:

15. § (1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

(2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

16. § (1) A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható.

(3) A miniszter rendeletben állapítja meg a rendőrségnél rendszeresíthető kényszerítő eszközök típusát, fajtáját. A rendőrségnél csak olyan kényszerítő eszköz rendszeresíthető, amelynek szabályszerű használata a törvényes intézkedés céljának elérésére alkalmas, megfelel a vonatkozó élet-, egészség- és balesetvédelmi előírásoknak.

(4) A rendőr nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni. A rendőr az ilyen magatartás tanúsítójával szemben, annak megakadályozása érdekében, a szolgálati beosztására, a rendfokozatára, személyére tekintet nélkül köteles intézkedni.

17. § (1) A rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

(2) A rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére - amint ez lehetséges - segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.

20. § (1) A rendőrt az intézkedés során

a) az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye vagy

b) szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja.

(2) A rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor - köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről.

(3) A rendőr köteles - ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti - intézkedése megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét felmutatni. Ha a rendőr szolgálati igazolványának vagy azonosító jelvényének felmutatása az intézkedés megkezdése előtt veszélyeztetné az intézkedés eredményességét, úgy azt az intézkedés befejezésekor köteles felmutatni.

(4) Ha a rendőr egyenruhát visel, de az intézkedés során azonosító jelvénye nem látható, vagy azt nem viseli, akkor a ruházatán azonosító jelvényének számát jól láthatóan fel kell tüntetni.

24. § (1) A rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.

47. § A rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

48. § A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

a) önkárosításának megakadályozására,

b) támadásának megakadályozására,

c) szökésének megakadályozására,

d) ellenszegülésének megtörésére.

49. § (1) A rendőr a szolgálatban rendszeresített, vegyi vagy elektromos sokkoló eszközt, illetőleg rendőrbotot vagy kardlapot alkalmazhat

a) a mások vagy saját életét, testi épségét, illetőleg a vagyonbiztonságot közvetlenül veszélyeztető támadás elhárítására,

b) a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülés megtörésére.

(2) A rendőr a szolgálatban rendszeresített gumilövedéket, illetve pirotechnikai eszközt, könnygázgránátot, elfogó hálót, ingerlőgázt, továbbá vízágyút alkalmazhat a mások vagy saját élete, testi épsége, illetőleg a vagyónbiztonság közvetlen veszélyeztetésének elhárítására, vagy ha a lőfegyverhasználat feltételei (54. §) fennállnak.

57. § (1) *Lőfegyverhasználatnak tömegben, csoportosulásban lévő személlyel szemben nincs helye, kivéve, ha az egyes személy elleni fegyverhasználat feltételei (54. §) fennállnak. A lőfegyverhasználatnak az egyes személy ellen kell irányulnia.*

(2) Nem állapítható meg a lőfegyverhasználat jogellenessége, ha a szabályos lőfegyverhasználat során olyan személyt ér találat, aki a helyszínt a rendőrség felszólítása ellenére nem hagyta el.

(3) A tömegben, csoportosulásban lévő személlyel szemben történő lőfegyverhasználatot a következő sorrendben meg kell előznie

a) a tömeg vagy a csoportosulás szétesztatására, illetőleg a jogellenes magatartás megszüntetésére való felhívásnak;

b) a tömeg vagy a csoportosulás szétesztatására irányuló egyéb kényszerítő eszköz alkalmazásának;

c) figyelmeztetésnek, hogy lőfegyverhasználat következik;

d) figyelmeztető lövésnek.

(4) A tömegben, csoportosulásban lévő személlyel szembeni lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések mellőzésére az egyes személyek elleni lőfegyverhasználat szabályai az irányadók.

58. § (1) *A rendőrök csapaterőben alkalmazhatók*

g) a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó vagy más jelentős rendezvény rendjének biztosítására;

(2) Csapaterő alkalmazása során a rendőrség a 17. § (1) bekezdésben írt jogokat, indokolt mértékben korlátozhatja, területet személy- és járműforgalom elől elzárhat.

59. § (1) *Ha a jogellenesen összegyűlt, illetőleg jogellenes magatartást tanúsító tömeg a szétesztásra irányuló rendőri felszólításnak nem tesz eleget, a rendőrség az e fejezetben szabályozott kényszerítő eszközök alkalmazása mellett a tömeggel szembe a következő eszközt, illetőleg intézkedést alkalmazhatja:*

- a) vízágyút,
- b) pirotechnikai eszközt,
- c) ingerlógázt,
- d) elfogó hálót,
- e) lóháton vagy járműkötelékben végzett kényszerosztatást.

(2) Az (1) bekezdésben említett eszköz alkalmazására a tömeget előzetesen figyelmeztetni kell.

(3) Tilos a tömeget korlátozni a helyszínről történő eltávozásban.

(4) Tilos a tömegosztatásra löfegyvert használni.

60. § (1) A csapaterő alkalmazása során a rendőr a csapaterő parancsnokának utasítása szerint köteles eljárni.

(2) A tömeg szétoztatására irányuló csapaterő alkalmazása során a rendőrség a helyszínen lévők egyéni felelősségét nem vizsgálja.

A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló jelenleg hatályos rendelet csak 2007. december 23-án lépett hatályba.⁵⁵¹ 2006. októberben az előző rendőrségi szolgálati szabályzat, a 3/1995 (III. 1) BM-rendelet volt hatályban. Ennek a 2006. október 23-i jogszétsékek szempontjából mérvadó rendelkezései a következők.

51. § (2) A rendőr a kényszerítő eszköz alkalmazása során a testi épséghez fűződő jogokat köteles tiszteletben tartani, és a testi épséget csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti.

52. § (1) A kényszerítő eszközök meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent, a súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre, vagy sikere eleve kilátástalan.

---

⁵⁵¹ A 62/2007 (XII. 23) IRM. Rendelet.

52. § (2) *A kényszerítő eszközök alkalmazása során ellenszegülésnek kell tekinteni azt a célzatos, fizikai erőfelfejtéssel járó tevékenységet, amely a rendőrt jogszerű intézkedésének megkezdésében, folytatásában vagy befejezésében akadályozza, így különösen, ha valaki élet, testi épség elleni fenyegetéssel vagy fizikai erőszakkal akadályozza, hogy a rendőr valahová belépjen, valahol tartózkodjon, valahonnan távozzon, valakit személyes szabadságában korlátozzon, illetőleg valakivel szemben intézkedést foganatosítson.*

(3) *A kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon előzze meg:*

a) *a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólítás, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával,*

b) *figyelmeztetés, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.*

54. § (1) *Bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt:*

a) *aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,*

b) *aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja,*

c) *akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,*

d) *akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,*

e) *aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.*

(2) *Az előljáró a fogva tartott személy bilincselését a kísérés és a fogdán kívüli őrzés idejére is elrendelheti, ha szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg.*

(3) *Bilincselést az erre a célra rendszeresített eszközzel kell végrehajtani. Ennek hiányában, vagy ezek meghibásodása, megrongálódása esetén más, ilyen célra megfelelő eszköz is alkalmazható, de tilos vékony fém- vagy műanyag huzalt, a jellegénél fogva sérülést okozó eszközt alkalmazni.*

(4) *A bilincselés módjai:*

a) *két vagy több ember kezének egymáshoz bilincselése,*

b) *kezek előre, illetve hátra bilincselése,*

c) *indokolt esetben lábak egymáshoz bilincselése,*

d) *indokolt esetben tárgyhoz bilincselés.*

(5) *Tilos a tárgyhoz bilincselést járműben történő szállítás közben alkalmazni. Tilos a bilincs olyan módon való használata, amely indokolatlanul fájdalmat, sérülést okoz vagy jellegénél fogva megalázó.*

(7) *Nem minősül embertelen, megalázó bánásmódnak a személy fekvő helyzetben történő megbilincselése, ha arra támadása vagy erőszakos magatartása miatt került sor.*

55. § (1) *A rendőr vegyi eszközt, elektromos sokkoló eszközt, rendőrbotot, kardlapot, illetőleg más eszközt saját elhatározásából vagy elöljárója parancsára használhat.*

(2) *A rendőrbottal (gumibot, tonfa) egy tekintet alá esik minden más alkalmi eszköz, amelynek hatása a rendszeresített rendőrbotéval azonos.*

(3) *A rendőr az (1) bekezdésben meghatározott eszközt szolgálaton kívül magánál tarthatja, de láthatóan nem viselheti.*

(4) *A rendőr az intézkedés megkezdésekor, amennyiben a körülmények megkívánják, a vegyi eszközt, elektromos sokkoló eszközt helyezze készenlétbe, a rendőrbotot, a kardot fogja kézbe, és készüljön fel támadás elhárítására, ellenszegülés megtörésére.*

(5) *Az ütés lehetőleg a támadó végtagot érje, kerülni kell, hogy az ütés a fejre, derékra, gyomorra, hasra irányuljon.*

(6) *Az (1) bekezdésben meghatározott kényszerítő eszközöket nem szabad a támadás, ellenszegülés megszűnése, megtörése után alkalmazni.*

(7) *A könnygázgránát tömegoszlatásra vagy zárt térben kialakult ellenállási góc felszámolására alkalmazható azzal, hogy az mindig parancsra, a helyszínen tartózkodó parancsnok által meghatározott módon akkor történhet, ha egyidejűleg gondoskodtak a rendőröknek a könnygáz hatása elleni védelméről.*

68. § (1) *Ha jogszabály a tömeg felosztatását a Rendőrség számára kötelezővé teszi (gyülekezési törvény 14. §), vagy tömeg jogellenes magatartást tanúsít, a csapaterő kirendelésére jogosult rendőri vezető intézkedik a tömegoszlatásra.*

(2) *Tömegoszlatás elrendelésére - jogszabályban meghatározott feltételek megléte esetén - a gyülekezési törvény hatálya alá tartozó olyan rendezvényeken, ahol a Rendőrség a rend biztosításában közreműködik, a biztosítás parancsnoka jogosult.*

(3) *A felosztatásra irányuló rendőri felszólítást hangosító eszköz alkalmazásával legalább kétszer meg kell ismételni. Az utolsó felszólítás során a kényszerítő eszközök alkalmazását kilátásba kell helyezni.*

(4) A felszólításban közölni kell a helyszínről való eltávozás irányát, és arra a szükséges időt biztosítani kell. A felszólítást a rendőri fellépés megkezdésével egyidejűleg kell fogantatosítani, ha a csapaterőt a tömeg részéről közvetlen támadás éri.

(5) Tömeggel szemben a csapaterő a következő kényszerítő eszközöket alkalmazhatja:

a) passzív ellenállás esetén testi kényszert,

b) aktív ellenszegülés esetén rendőrbotot, vegyi eszközt, ingerlőgázt, elektromos sokkoló eszközt, bilincset, pórázon vezetett szolgálati kutyát szájkosárral vagy anélkül, valamint vízágyút,

c) felfegyverkezett tömeg ellenszegülésének megtörésére pirotechnikai eszközt, lóháton vagy járműkötelékben végzett kényszerosztatást,

d) aktív rendbontók kiemelésére, elfogására elfogóhálót.

(6) A vízágyú és a könnygázgránát alkalmazása mindig parancsra, a helyszínen tartózkodó parancsnok által meghatározott módon történhet, egyidejűleg gondoskodva a rendőrök könnygáz hatása elleni védelméről.

(7) Az alkalmazandó kényszerítő eszközök körét a csapaterő parancsnoka határozza meg.

A fenti jogszabályokat 2006. október 23-án a rendőrök többszörösen megsértették. A rendőrök felelősségre vonhatóságának legnagyobb akadályát, mint már láttunk, a Rtv. 20. §-a által előírt azonosító jelvény hiánya jelentette. A rendőrök azonosíthatóságának követelményét az Alkotmánybíróság 54/2000 (XII. 18.) AB. számú határozata is kimondta, eszerint „A hatóság tagjainak intézkedési jogosultságát egyenruhájuk, vagy igazolványuk igazolja. Az egyenruhát viselő hivatásos és szerződéses állomány tagjai azonban tevékenységüket nem arctalan tömegként, hanem közhatalom gyakorlására felruházott tisztviselőként végzik, akiknek egyedi azonosíthatósága alapozza meg esetleges személyi felelősségre vonásuk lehetőségét. Az intézkedés alá vont állampolgárnak jogos érdeke az, hogy a hatósági fellépés időtartama alatt tisztában legyen a vele szemben intézkedő azonosságával, egyediségével. Az állampolgár panaszhoz, jogorvoslathoz való joga ugyanis csak így garantálható.”⁵⁵² Mind a törvényi rendelkezés, mind az Alkotmánybíróság határozata szerint egyértelmű, hogy az intézkedő rendőrnek eljárása teljes időtartama alatt egyenruháján hivatalos személy mivoltát igazoló és személyi azonosíthatóságát lehetővé tevő jelvényt kell viselnie.⁵⁵³ A törvény által előírt azonosító jelvény a rendőrökről a 2006. szeptemberi, és októberi bevetések

⁵⁵² 54/2000 (XII. 18) AB. Határozat, C/BJ, 193. o.

⁵⁵³ C/BJ, 194. o.

során hiányzott, és mindez szándékmegerősítő jelleggel hatott a rendőrökre, akik így számíthattak arra, ahogy ez később meg is történt, hogy az általuk elkövetett bűncselekmények zöme felderítetlenül marad. Az október 23-i tömegoszlatást követően Gergényi Péter budapesti rendőrfőkapitány az azonosító jelvények hiányát előbb azzal magyarázta, hogy azok leestek, majd annak mellőzését a rendőrség öltözködési szabályzatáról szóló 12/2006 (IX. 21.) ORFK utasításával indokolta. A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 1. § (2) bekezdése szerint azonban alacsonyabb szintű jogszabály, vagy az állami irányítás egyéb jogi eszköze nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal. Az utasítás, amely az állami irányításnak egyéb, a jogszabálynál alacsonyabb szintű eszköze nem lehet ellentétes törvénnyel, a törvényi rendelkezéseket nem írhatja felül.⁵⁵⁴

A rendőrségi törvény, amint fent látjuk, tételesen felsorolja azon kényszerítő eszközöket, amelyeknek a szükséges indokoltság mellett, előírt módon való alkalmazása törvényszerű lehet. A törvényben fel nem sorolt eszközök, így a köztudatban „vipera” elnevezéssel illetett ólmos bot használata önmagában jogsértő. Bár Gergényi Péter cáfolta, hogy 2006. október 23-án rendőrök viperát használtak volna, ezt az állítást televíziós felvételek egyértelműen cáfolták. A rendőrségi szabályzat követelményként írja elő a kényszerítő eszközök fokozatos alkalmazását, súlyosabb eszköz csak az enyhébb módszer sikertelensége, vagy hatástalansága esetén alkalmazható. A rendelet meghatározza az ellenszegülés fogalmát, amely rendőri kényszerintézkedés alapját adja. Az ellenszegülés eszerint az a céltudatos, fizikai erőfeszítéssel járó tevékenység, amely a rendőrt jogszerű intézkedése megkezdésében, vagy befejezésében akadályozza, így különösen, ha valaki élet, vagy testi épség elleni fenyegetéssel, vagy fizikai erőszakkal akadályozza a rendőr intézkedését, vagy szabad mozgását. Azokkal szemben, akik semmiféle ellenszegülést nem tanúsítottak, már a legenyhébb kényszerintézkedés, a testi kényszer alkalmazása is jogellenes volt. Bilincs használata a jogszabály szerint azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és annak abbahagyására másképpen nem kényszeríthető, aki az intézkedő rendőrt megtámadja, akinek elfogására bűncselekmény alapos gyanúja miatt került sor, valamint akinek jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg. Az RSzSz. 54. §. (3) bekezdése kifejezetten tiltja a vékony fém, vagy műanyag huzal bilincsek alkalmazását, mivel azok

---

⁵⁵⁴ U. o.

sérülést okoznak. Ilyen bilincset 2006. őszén bizonyítottan többször használtak a rendőrök. Személynek fekvő helyzetbe történő bilincselése tilos, kivéve, ha, az illető támadása, erőszakos magatartása miatt szükséges a kényszerítő eszköz fenti módon való alkalmazása. Ilyen, vagy egyéb indokolatlanul sérülést okozó, megalázó bilincselésre is találunk példát. A rendőr gumibotot, tonfát, kardlapot, vegyi eszközt is bevethet, ügyelni kell azonban arra, hogy az ütés végtagot érjen, kerülni kell, hogy az ütés fejre, derékra, gyomorra irányuljon. A fenti kényszerítő eszközöket nem szabad a támadás, ellenszegülés befejezése után is használni. A 2006. október 23-i sérülések statisztikája azt mutatja, hogy számos rendőr gumibotot, és más kényszerítő eszközzel fejbe vágta áldozatát, illetve videó felvételek bizonyítják, hogy a rendőrök az elfogott személyt földre teperése után is bántalmazták.

A csapaterő bevetésére, illetve tömegoszlatásra vonatkozóan a rendőrségi törvény, és a RSzSz tartalmaz szabályokat, ugyanakkor léteznek olyan, a jogforrások hierarchiájában alacsonyabb besorolású rendőrségi utasítások, amelyek jelentős részét nem hozták nyilvánosságra. A 2006. őszi tömegoszlatások szempontjából kulcsfontosságú a Magyar Köztársaság Rendőrsége Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról rendelkező 11/1998 (IV. 23) ORFK utasítás, amelyről még a Gönczöl-bizottság is azt állapította meg, hogy 448 pontjából számos közérdekű információt tartalmaz.⁵⁵⁵ 2006. október 23-án a tömegoszlatást megelőzően nem került sor az RSzSz 68. §. (3) bekezdésében előírt hangosbemondón, két alkalommal elhangzó felszólításra, amely szerint, amennyiben a tüntetők meghatározott irányban, meghatározott időn belül nem hagyják el a helyszínt, csapaterő bevetésével történő tömegoszlatásra kerül sor. Amennyiben a tömeg a felszólításnak nem tesz eleget, az Rtv. 59. §-a szerint a rendőrség a tömeggel szemben vízágyút, pirotechnikai eszközt, ingerlőgázt, elfogó hálót, lóháton, vagy járműkötelékben végzett kényszeroszlatást végezhet. A tömeget a rendőrségnek oszlatás előtt nemcsak az oszlatásra, de a fenti eszközök bevetésére is figyelmeztetnie kell. Tilos a tömeget korlátozni a helyszínről való eltávozásban. A 2006. október 23-i tömegoszlatást végző rendőrparancsnok elmulasztotta a tömeget figyelmeztetni. A rendőrség a tömegoszlató eszközök bevetése során az arányosság, és fokozatosság követelményét nem tartotta be, emellett jogellenesen fejre célozva súlyos sérüléseket okozott. A rendőrség mind a Deák térről kiszorított tömeget, mind a Fidesz ünnepi megemlékezéséről hazafelé tartókat

---

⁵⁵⁵ CJB, 198. o.

törvényellenesen akadályozta a helyszín elhagyásában. Az Astoria környékén a rendőrök a RSzSz 68. §. c) pontját megsértve nem felfegyverkezett tömeggel szemben is bevetettek gumilövedéket,⁵⁵⁶ ráadásul az emberek testi épségét veszélyeztetve fejmagasságba lőttek, súlyos sérüléseket, néhány esetben maradandó fogyatékoságot okozva.

3.4.4 2006. október 23-i esettanulmányok

a) Révész Máriusz megverése

Révész Máriusz Fideszes országgyűlési képviselő feleségével, két kisfiával együtt a Fidesz október 23-i ünnepi megemlékezésén vett részt. Családjával a Blaha Lujza tér felé távoztak, miután autójukat az Örs vezér terén hagyták. A mellékutcákból menekülő fiatal emberek érkeztek, akik Révészt felismerve meséltek a rendőri brutalitásról. A képviselőt ekkor hívták fel telefonon nyugdíjas szülei azzal, hogy a Rákóczi útnak azon a részén ahol állnak, a rendőrség válogatás nélkül könnygázgránáttal lőtt a tömegbe. „Nyugdíjas édesanyám volt gimnáziumi osztálytársaival beszélgetett, amikor elkezdtek rájuk hullani a könnygázgránátok. Elmondása szerint ott semmilyen atrocitás, rendzavarás nem történt a lövöldözés előtt. 67 éves édesapámat majdnem fejbe találta a gránát⁵⁵⁷”. A politikus kérte feleségét, hogy a gyerekeket kísérje haza, ő pedig, tekintettel arra, hogy Fideszes képviselőként a rendezvényen megjelentek biztonságáért felelősséget érzett, visszafordult, hogy tegyen valamit. Révész Máriusz a szüleivel az Uránia mozinál találkozott, majd továbbment, hogy országgyűlési képviselőként kérje a rendőröket, hogy fejezzék be azt, hogy egy engedélyezett nagygyűlés távozó résztvevőit könnygázzal lövik. A Fideszes politikus édesapja később elmesélte, hogy fejétől néhány centire robbant egy gránát. Az ezt követő eseményeket a képviselő mások elmondása alapján rekonstruálta. Komáromi Gergely, az Origo munkatársa, illetve a képviselő öccse egy szakaszon elkísérte Révész Máriuszt, később szem elől tévesztették.⁵⁵⁸ A képviselőt ismeretlen rendőrök gumibottal megverték. A politikus megverését egy szemközti ház negyedik emeletén lakó család látta, sőt az utolsó ütések egy angol lakó a negyedik emeletről videóra is

---

⁵⁵⁶ CJB, 204. o.

⁵⁵⁷ Bodoky, 54. o.

⁵⁵⁸ MNO Archívum. Révész Máriusz: Ez politikai megrendelésre történt. „Azt tettem, amit tennem kellett”. 2006. október 26, 15:03

rögzítette.⁵⁵⁹ Mire a Dohány utcában két biztonsági őr felfigyelt rá, a képviselő feje, és teljes ruházata vérzett. A Dohány utcában egy angol fotóriporter is felvételeket készített a Fideszes honatya sérüléseiről.⁵⁶⁰ Az örök, és testvére segítségével a politikust előbb rendőrautóval a Markó utcai mentőállomásra, majd a Péterfy Sándor utcai kórházba szállították. A képviselő nyolc napon túl gyógyuló fejsérülést, lapockatörést, és kisebb zúzódásokat szenvedett.

Révész 2006. október 25-én feljelentést tett ismeretlen rendőr tettesek ellen súlyos testi sértés büntette, és bántalmazás hivatalos eljárásban vétsége miatt. A Központi Nyomozó Főügyészség számos rendőrt kihallgatott, de az azonosító jelzés hiánya, és a rendőrtanúk egymást védő, bűnpártoló magatartása miatt a tettesek kilétét nem sikerült kideríteni. Az ügyészség egy rendőr főtörzsőrmester ellen vádat emelt aljas okból, különös kegyetlenséggel elkövetett súlyos testi sértésben való bűnsegédlet miatt. E rendőrt azért sikerült azonosítani, mert a büntett elkövetésekor a többiekől eltérő ruházatot viselt, nem volt rajta formaruha. A tiszthelyettes nem vett részt Révész Máriusz megverésében, de végignézte azt, e magatartás szándékerősítő volta miatt pszichikai bűnsegélynek számít.⁵⁶¹ Keresztes Imre, a Központi Nyomozó Főügyészség vezetője elmondta, megkapták azt a rendőri jelentést, amelyet 2006. október 24-én a Rebisz egyik munkatársa írt feletteseinek. A jelentést író rendőr 2006. október 23-án a Síp utca közelében találkozott a vérző fejű Révész Máriusszal, aki elmondta, intézkedő rendőrök gumibottal megverték. Bene László országos rendőrfőkapitány e jelentésből idézett, de a jelentést nem továbbította felettesének, a miniszternek, és elmulasztotta, hogy az ügyet kivizsgálja. 2008. május 15-én az ügyészség vádat emelt a fent említett főtörzsőrmester ellen különös kegyetlenséggel elkövetett súlyos testi sértésben, és hivatali bántalmazásban való pszichikai bűnsegédlet miatt, illetve bűnpártolás miatt egy rendőr őrnagy ellen emeltek vádat, mivel, bár látta Révész megverését, erről nem tett jelentést előljáróinak, továbbá a bántalmazás elkövetőivel való előzetes egyeztetés nélkül segítséget nyújtott nekik ahhoz, hogy elkerüljék a felelősségre vonást.⁵⁶² A tárgyalás a Fővárosi Bíróságon 2009. március 26-án a vádirat ismertetésével kezdődött, majd 2009. május 8-án a vádlottak, és Révész Máriusz, és

---

⁵⁵⁹ MNO Archívum. Révész Máriusz: A jogállam szégyene, ami velem történt. 2007. szeptember 18, 01:00; Bodoky, 55. o.

⁵⁶⁰ U. o.

⁵⁶¹ MNO Archívum. Gyanúsítás Révész ügyében. Nem válaszolt a főkapitány az ügyészségnek, 2007. október 4. 01:00

⁵⁶² MNO archívum. Vádemelés Révész ügyében. A verés elkövetőit nem sikerült megtalálni, a volt rendőri vezetés segítette, 2008. május 16, 00: 00.

az orvos szakértő meghallgatásával, illetve a videó felvételek megtekintésével folytatódott. A Fővárosi Bíróság 2009. december 18-án hozott ítéletében a vádlottakat felmentette, tekintettel arra, hogy a bűnsegély, illetve bűnpártolás nem bizonyítható. Az a tény, hogy vádlottak nem tettek jelentést a történetekről, a bíróság álláspontja szerint, önmagában még nem bűncselekmény. Az ügyészség az ítélet ellen fellebbezett. A Fővárosi Ítéltábla 2011. április 11-én hozott ítéletében első rendű vádlottat bűnsegédként, különös kegyetlenséggel elkövetett súlyos testi sértés büntette, és bűnsegédként elkövetett bántalmazás hivatalos eljárásban vétségében, míg a másodrendű vádlottat bűnpártolás büntetésében bűnösnek mondta ki, mindkettőjüket 1 év szabadságvesztésre ítélte, melynek végrehajtását 2 évre felfüggesztette. A vádlottak védőik útján a Legfelsőbb Bírósághoz fellebbezést nyújtottak be, mivel az ítélet eltért az első fokú ítélettől. A Legfelsőbb Bíróság 2011. november 11-én hozta meg harmadfokú jogerős ítéletet, amely a másodrendű vádlottat az idő múlására tekintettel előzetes mentesítésben részesítette, egyebekben a Fővárosi Ítéltábla másodfokú ítéletét hatályában fenntartotta.

b) Papok bántalmazása: Vértesaljai László, Szabon Gábor és Neruda Károly esete

Vértesaljai László jezsuita szerzetest szintén 2006. október 23-án verték meg. A Mária utcai jezsuita templom főigazgatója a Fidesz ünnepi megemlékezésén vett részt, majd amikor a Károly körúton elindult a Deák tér felé, a rendőrök addig ütlegelték, amíg a földre került. Vértesaljai, miután felkelt, felemelt zászlójával az Astoria környéki rendőr falanxhoz ment, és azt mondta „Miért teszitek ezt? Én pap vagyok, ne bántsatok bennünket, haza akarunk menni”. A rendőrök a jezsuita szerzetest a hátsó sorból berántották, kicsavarták kezéből a zászlót, őt pedig újra megverték, és durva szavakkal szidalmazták.⁵⁶³ László atya megverését a Károly körúton lakók szintén rögzítették. Később más rendőrök jöttek, akik azt mondták, ne bántsák, mert pap. A rohamrendőrök a kordon mögé tették, majd elengedték. Útközben egy másik rendőrszakasz is bántalmazta, majd miután elengedték őt, Vértesaljai László visszatért a tömeghez, hogy békítse a tömeg hangadóit és a rendőröket. A jezsuita atyát eközben eltalálta egy könnygázgránát. A felfokozott hangulatú tömegből többeket megakadályozott abban, hogy követ, sörösüveget dobjanak a rendőrök felé.⁵⁶⁴ Vértesaljai egy Magyar Nemzetnek adott interjújában⁵⁶⁵

---

⁵⁶³ MNO archívum. Csatazaj, 2006. október 25, 01:00. Papot sem kíméltek.

⁵⁶⁴ U. o.

elmondta, nem először lett rendőri atrocitás áldozata, 1988. június 16-án, Nagy Imre kivégzésének 30. évfordulóján 200-300 fős tömeget vert szét a rendőrség gumibottal és könnygázzal. E rendőri erőszaknak Vértesaljai is elszenvedője volt. Másnap, 2006. október 24-én a reggeli szentmise után fél 9-kor a megvert szerzetes a templom előtti parkban interjút adott a lengyel TPW televíziónak, és a Hír Tv-nek. A felvétel megkezdésekor két közterület-felügyelő felszólította a stábokat, igazolják magukat, mutassák be a filmforgatási engedélyüket. A felügyelők rendőrt hívtak, a két megjelenő rendőr egyike a lengyelek kameráját megragadta. A rendőrök is forgatási engedélyt kértek. A lengyelek mindezt megtagadták, és az uniós jogra hivatkoztak. Az RTL autóval arra járó riportere megállt, és sajtóigazolványát bemutatva arra kérte a rendőröket, igazoltassák magukat. A rendőrök felhívták feletteseiket, akik közölték velük, a lengyel stáb forgathat.⁵⁶⁶ A fenti eset egyik bizonyítéka annak, hogy 2006. októberben más alapjogok mellett a sajtószabadságot is lábbal tiporták egyes rendőrök. A bántalmazott jezsuita szerzetes nem tett feljelentést, később éhségsztrájkjal tiltakozott a Gyurcsány kormány jogsértései ellen.

Szabon Gábor, a Bakáts téri templom plébánosa 2006. október 23-án este 10 óra körül ment ki a Blaha Lujza térre, ekkor jutott tudomására, hogy több általa jól ismert családot ért rendőri támadás. A lelkipásztor, az Új Embernek adott interjújában⁵⁶⁷ elmondta: „meggyőződésem, hogy felelősségem ott lenni, ahol azok vannak, akik rám vannak bízva, hogy osztozzanak a fájdalmaikban, kiszolgáltatásukban”. Amikor a tömeget kiszorították, a lovas rendőröket is bevetették. Ennek során az egyik lovas rendőr kardlappal nagy ütést mért a papi civil ruhában lévő Szabon Gábor fejére. A plébános feje több helyen vérzett, többen segítségére siettek, és mentőt is hívtak. A mentősök helyszínen ellátták sebeit, Szabon atya kérte a mentősöket, hogy mivel csak felszíni sérüléseket szenvedett, ne szállítsák kórházba. Szabon Gábor hasonlóan Vértesaljai Lászlóhoz, szintén nem tett feljelentést.

2006. október 23-án a dunabogdányi Nepomuki Szent János plébánia plébánosa, Neruda Károly szintén részt vett a 2006. október 23-i megemlékezéseken, ezt követően este autóval tartott hazafelé. A Szentendrei úton rendőr kommandósok, akik magukat nem

---

⁵⁶⁵ MNO archívum. Szétfésülő szavak. Vértesaljai László a tiszta szóról, a párbeszédről, és az „irreális reményről”. 2006. november 4, 01.00

⁵⁶⁶ MNO archívum. Lengyel tévéstábot tartóztattak fel. 2006. október 6, 01:00.

⁵⁶⁷ Új Ember, 2006. november 5, LXII. évfolyam, 45. szám, 7. o. A jó érzésű emberek elítélik az embertelenséget. Papokat is bántalmaztak a rendőri túlkapások során.

voltak hajlandóak igazoltatni, megállították gépkocsiját, hosszú időn át várakoztatták, egy szál alsónadrágra vetköztetve kb. 20 percig várakoztatták, közben verbálisan megalázták a vidéki lelkipásztort.

c) Csorba Attila szemkilövése

A 2006. október 23-i rendőrök által okozott jogsértések szerencsére nem jártak halálos áldozattal. A fejmagasságban kilőtt gumilövedékek sok esetben maradandó fogyatékossgal járó sérüléseket okoztak, többen maradandó szemsérüléseket szenvedtek. Fenti sértettek egyike, Csorba Attila a Fidesz ünnepi megemlékezésén vett részt a Rákóczi úton, a Blaha Lujza térhez közel, az Astoria felé nézve jobb oldali járdán tartózkodott, amikor a törvényellenesen fejmagasságban célzó rendőrök egyike 17 mm-es gumilövedékkel 15-25 m-es távolságból meglötte. Csorba Attila ennek következtében a bal szeme áthatoló sérülését, az arcbőr zúzódását, a bal oldali alsó és felső szemhéj sérülését, zúzódását, a szemgödör falának törését, koponyalapi törést, a keményburok sérülését, lágyburki bevérzést, az agy állományának zúzódását, traumás agyduzzanatot szenvedett el. Csorbát a mentőszolgálat szállította a Fővárosi Önkormányzat Károlyi Sándor Kórház és Rendelőintézetbe, ahol október 23-24-én elsődleges traumatológiai ellátásban részesült. Október 24-én áthelyezték az Országos Baleseti és Sürgősségi Intézetbe, ahol előbb az intenzív osztályon, majd október 26-ától november 22-ig az idegsebészeti sérültek osztályán kezelték, ahol traumatológiai, idegsebészeti, és szemészeti szakellátásban részesült. 2006. október 24-én a bal szeméből a gumilövedéket eltávolították és a szemhéj sebeit összevarrták. November 13-án feltárták és ellátták a koponyaalapi törést, és a szemgolyót eltávolították. Csorba Attila a történetek idején munkanélküli volt. Jobb szemével egy gyermekkori betegség miatt tompán, és csak távolra lát, így másik szemének elvesztése után a munkaerő-piacon való elhelyezkedése ellehetetlenült. Alkalmatlanná vált minden olyan tevékenység elvégzésére, amelyhez kétszemes együttlátás, vagy legalább egyszemes éleslátás szükséges. A káreseménnyel ok-okozati összefüggésben sértettnél kialakult az ún. poszttraumás stressz-szindróma, tünetei szorongás, depresszió, alvászavar, étvágytalanság, testsúlycsökkenés, késztetési beszűkülés, időszakos agresszív viselkedés. Az érzelmi traumatizáltság, miként azt a kártérítési perben a pszichiáter orvos-szakértő is megállapította, testi tünetekben is megnyilvánulhat. Csorba Attila pszichés károsodása -

figyelembe véve testi károsodása jellegét - maradandónak véleményezhető, ugyanakkor pszichoterápiás segítség szenvedés-nyomását és lelki komfortérzetét javíthatja.⁵⁶⁸

Csorba Attila, jogi képviselője, Dr. Zétényi Zsolt útján ismeretlen rendőr tettesek ellen feljelentést tett bántalmazás hivatalos eljárásban vétsége, illetve maradandó fogyatékossgot okozó testi sértés büntette miatt. A Budapesti Nyomozó Ügyészség 2007. június 8-án határozatában⁵⁶⁹ a nyomozást megszüntette, tekintettel arra, hogy miután feljelentőt a rendőrök szándékosan egy alkalommal sem verték meg, a bántalmazás hivatalos eljárásban vétségét nem követték el. Az ügyészség szerint a maradandó fogyatékossgot okozó testi sértés, gondatlanságból elkövetett, a Btk. 170. § (6) bekezdése szerint minősülő, vétségi alakzatát követték el a rendőrök, de ez esetben az elkövető kiléte nem volt megállapítható, és a további nyomozástól sem volt várható eredmény, ezért a nyomozást az ügyészség megszüntette.

Csorba Attila jogi képviselője útján a testi épséghez, és emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogai megsértése miatt polgári kártérítési keresetet nyújtott be a Fővárosi Bírósághoz a 2006. október 23-án gumilövedékeket bevető Rendőrségi Biztonsági Szolgálat jogutódja, a Készenléti Rendőrség ellen. Felperes keresetében kérte, hogy bíróság állapítsa meg, hogy alperes megsértette a felperesnek testi épséghez, és emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogait. Elsődlegesen kérte, hogy a bíróság kötelezze alperest arra, hogy fizessen meg a felperesnek elsődlegesen 14 millió forintot, mint nem vagyoni kártérítést, és általános (vagyoni) kártérítésként 2006. november 1. napjától kezdődően havi 110.000 Ft a megelőző év fogyasztói árindex-változásának megfelelően évente módosítandó havi járadékot. Másodlagosan azt kérte, ha vagyoni kártérítésként járadék megállapítására nem kerül sor - nem vagyoni kártérítésként 14.000.000 Ft egyösszegű kártérítést és 2006. november 1-től kezdődően havi 110.000 Ft, a megelőző év fogyasztói árindex-változásának megfelelően módosítandó havi járadékot.

A peres felek 2008. december 2-án részegyezséget kötöttek, amelyben alperes elismerte jogelődje, a Rebisz felelősségét a felperes szemsérülése bekövetkeztében, egyben vállalta, hogy kifizet 4 millió Ft. nem vagyoni kártérítést, annak törvényes kamatait, valamint a

---

⁵⁶⁸ A Fővárosi Bíróság **28. P. 20.087/2009/22** számon, 2011. január 28-án hozott ítélete.

⁵⁶⁹ A Budapesti Nyomozó Ügyészség 2007. június 8-án, **Nyom 1933/2006/1.** számon hozott, nyomozást megszüntető határozata.

pszichiáter orvos-szakértők költségeit. A további kártérítési összeg tekintetében a felek nem tudtak megegyezni, így a per tovább folytatódott. A Fővárosi Bíróság 2011. január 28-án hozott ítéletében⁵⁷⁰ megállapította, hogy alperes azzal a magatartásával, hogy az állományába tartozó rendőr gumilövedék kilövésével maradandó testi fogyatékossgal járó súlyos testi sértést okozott, megsértette felperes jogát a testi épséghez és emberi méltósághoz. A bíróság kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 10.600.000 Ft-ot, és ennek 2006. október 23. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát, valamint perköltséget. Ezt meghaladóan a bíróság a felperes keresetét elutasította. Az ítélet indoklásában a bíróság kifejtette, hogy „az egyösszegű nem vagyoni kártérítés mellett nem vagyoni kártérítés járadék formájában nem ítélt meg. A kártérítés két módjának együttes alkalmazása ellentmondana az anyagi jogerőhöz fűződő jogkövetkezmények érvényesülésének (Pp. 229. §), és annak a követelménynek, hogy a károsultat ért hátrányt egészében és egységesen kell értékelni, valamennyi tényező együttes mérlegelésével”. A szemsérülések jellege, és a pszichiáter szakértői vélemény alapján a bíróság az egyösszegű kártérítést tartotta indokoltnak. Felperes 2011. február 11-én az ítélet ellen fellebbezést nyújtott be, amelyben kérte, hogy a Fővárosi Ítéltábla a nem vagyoni kártérítés összegét 15. 600. 000 Ft-ra, és kamataira emelje. Továbbra is kérte, hogy a bíróság az alperest kötelezze általános kártérítésként 2006. november 1-től kezdődően havi 110.000 Ft, a megelőző év fogyasztói árindex-változásának megfelelően évente módosítandó havi járadék megfizetésére.

Csorba Attila, bár a bíróság igazságot szolgáltatott neki, nem tudta feldolgozni a szemkilövését követő, életét tönkretévő csapást és 2013. októberben önkézével vetett véget életének. Csorba Attila öngyilkosságát követően elmondhatjuk, a 2006. október 23-i rendőri visszaélések, közvetett módon, az okok-okozatok összefüggését nézve, emberéletem is követeltek.

d) Kondáné Bartal Piroska, a „Szupernagyi”

---

⁵⁷⁰ A Fővárosi Bíróság **28. P. 20.087/2009/22** számon, 2011. január 28-án hozott ítélete.

Kondáné Bartal Piroska 2006. őszén 57 éves belsőépítész főiskolai diplomával, és lakberendező mesterdiplomával rendelkezik, szakmájában dolgozik. Férje két diplomás mérnök, két felnőtt lánya közül egyikük tanár és diplomás fotóművész, a másik festőművész és művészetterapeuta. Egyik unokájáról kiderült, hogy súlyos cukorbeteg lett, a beteg kislányt az egyik budapesti gyermekklinikára szállították. Édesanyja napja nagyobb részét beteg gyermeke mellett töltötte, de azért, hogy egészséges gyermekére is legyen ideje, időnként Piroska leváltotta lányát a kórházi látogatásban. Ilyen alkalom volt 2006. október 23-a is. Piroska éppen unokát látogatni készült, leszállt a piros metróról, hogy a kék metróval közlekedjék tovább a Klinikák állomásig, de a hangosbemondó bemondta, hogy a metró mostantól nem áll meg a Deák Ferenc téren.⁵⁷¹ E tényről később, Bartal Piroska ügyvédje, Gaudi-Nagy Tamás megkeresésére a BKV igazolást is állított ki. Az ötvenhét éves, ötvenhét kilós nagymama a következőképpen emlékezett vissza az ezután történetekre: „Amikor a felszínre felértem rosszul éreztem magam, rossz állapotban voltam, fent azt láttam, hogy a rendőrök a Deák utca felől két sorba haladtak és többször felszólították a metróból kijövő utasokat is, hogy hagyjuk el a helyszínt, haladjunk. Én lehetséges, hogy kicsit lassabban reagáltam a felszólításra, mint mondtam, a könnygáztól rosszul éreztem magam, és elszörnyedve tapasztaltam a felszínen történeteket is. A rendőri sorfalból egy rendőr szólította fel folyamatosan az embereket, hogy hagyják el a helyszínt, ő többször rám is szólt, hogy menjek tovább, majd miután egy kicsit tanácsalannak tűnhettem, kicsit meglökött a hátamon a kezével. Én úgy gondolom, hogy erre nyugodt hangnemben megkértem, hogy ne lökdössön, erre a rendőr ismét meglökött. Én ismét megkértem, lehetséges, hogy már emeltebb hangnemben, hogy ne lökdössön.”⁵⁷² „Akkor elkapta elől a kosztümkabátomat, jól megrángatott, kizökkentett az egyensúlyomból, és hátralökött a kollégáinak. Azok lelöktek a földre arccal, hátra megbilincseltek műanyaggal a kezemet, felállítottak, és a metró üvegfalához odavittek. Ez olyan pillanatok alatt történt, hogy én egyszerűen csak néztem, hogy úristen, most mi történik velem. Aki odajött mellém, mindenkin maszk volt, csak őrajta nem; gondolom én, hogy ő volt akkor az irányító. Odajött mellém, és mondtam, hogy adjam oda a személyi igazolványomat. Mondtam neki, hogy ne haragudjon, de le vagyok kötözve, hogyan adjam oda, és kérem, ne nyúljon a táskámba. Nem nyúlt a táskámba, mindenre, amit kérdezett, válaszoltam, és ő el is hitte, mindent leírt, amit mondtam. Az a kis táska, ami a kezemben volt, amiben

---

⁵⁷¹ Albizottság, 2010. szeptember 20, 56. o.

⁵⁷² NJA honlap, 2006. szeptemberi és októberi tüntetések és megtorlások, Bíróság előtt a „Szupernagyi.”, 2009. január 8.

Virágnak küldtek babácskákat, azok szétszóródtak, kicsit megtaposták, összeszedték, és akkor kértem, hogy adják hátra a kezembe, mert azt azért én szeretném elvinni⁵⁷³”. Ezt követően Piroskát megbilincselve bezárták egy rabszállító kocsiba, ahol megbilincselve egy órát várakoztatták, úgy hogy a rendőrök rázárták az ajtót és elmentek. Hosszú várakozás után a rabszállító elindult, és Piroskát másokkal együtt a Gyorskocsi utcába vitték. „Akkor láttam, hogy akikkel együtt utaztam, az egyik fiatalember, akit később raktak be, ő nem volt látványosan bántva, ő elegánsabban volt öltözködve. A másik, akivel megpróbáltam valahogy egy kis bátorító beszélgetést, ő nagyon össze volt verve, rettenetesen össze volt verve; nem volt rajta felsőruha sem, véres volt, és inkább az arcán voltak ütések, a szeme környékén. Ilyen állapotban ugyanúgy behozták őt is, a sorban állt a falnál. Amikor bementünk, mindenkit sorba állítottak a falnál; ott már nagyon sokan voltak. Akkor levágták a kötöző zsineget⁵⁷⁴”. Piroskának, akinek mindig alacsony vérnyomása volt, a feszültségek miatt, amint azt a börtön-befogadó orvosi vizsgálaton kiderült, magas, 190-es vérnyomása volt. Piroska egy cellában volt több a 2006. október 23-i tüntetésekkel kapcsolatban előállított nővel. Hajnali negyed négykor annak reményében, hogy azonnal hazaengedik, aláírt egy okiratot, amelyben az állt, hogy hivatalos személy elleni erőszakot követett el, megadta személyes adatait is. Szerencsére volt annyi lélekjelenléte, hogy jelezte, a gyanúsítás ellen panasszal fog élni.⁵⁷⁵ Piroska férjét csak hajnali ötkor értesítették, nagy lelki traumát élt át a beteg unoka és édesanyja is, amikor hiába vártak a kórházban.⁵⁷⁶

A Budapesti Rendőr-főkapitányság 2006. október 24-én hozott határozatában⁵⁷⁷ elrendelte Kondáné Bartal Piroska őrizetbe vételét. A határozat indoklásában az állt nevezett megalapozottan gyanúsítható azzal, hogy 2006. október 23-án a Deák téren a rendőrség által több alkalommal való felszólítás ellenére a teret nem hagyta el. A rendőr sorfal mozgását nevezett a helyszínen akadályozta, majd az intézkedő rendőrök ellen fizikai erőszakot alkalmazott. Kondáné Bartal Piroska emiatt kapta a „Szupernagyi” nevet a sajtó, és a nemzeti jogvédők körében, hiszen, ha a képtelen rendőri vád igaz lenne, és egy 57 kg-os 57 éves nagymama egyedül meg tudna verni több izmos, kigyúrt rendőrt, akkor

⁵⁷³ Albizottság, 2010. szeptember 20, 56. o.

⁵⁷⁴ Albizottság, 2010. szeptember 20, 58. o.

⁵⁷⁵ Albizottság, 2010. szeptember 20, 59-60. o.

⁵⁷⁶ NJA honlap, 2006. szeptemberi és októberi tüntetések és megtorlások, Bíróság előtt a „Szupernagyi”, 2009. január 8. Albizottság, 2010. szeptember 20, 56. o.

⁵⁷⁷ A Budapesti Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főosztály 2006. október 24-én, **01331- 328/2006. ideigl** ügyszámon hozott határozata őrizetbe vétel elrendeléséről. Ez volt az okirat, amelyet Piroska saját elmondása szerint aláírt, de írásban panasszal élt ellene.

fantasztikus képességekkel bírna. Az őrizetbe vétel ellen a gyanúsított panasszal élt. A Budapesti Nyomozó Ügyészség a panasznak helyt adva határozatában még aznap elrendelte Piroska szabadlábra helyezését.⁵⁷⁸ A képtelen gyanúsítás a későbbiekben már egy rendőr sértettre redukálódott. Az ügyészség a Be. 222. §. (1) bekezdése alapján elrendelte a vád egyéves időtartamra való halasztását, egyben a gyanúsítottat pártfogói felügyelet alá helyezte. Kondáné Bartal Piroska panasszal élt az intézkedéssel szemben. 2007. március 14-én este nyolckor Piroska lakásánál megállt egy fekete autó, abból rendőrruhás személyek szálltak ki, csöngettek Kondáné Bartal Piroskánál, arról érdeklődve, mit tud „Szupernagyi” a március 14-i „összeesküvésről, csoportosulásról, tüntetésekről”.⁵⁷⁹ Mintha az ötvenes években járnánk! Az ügyészség 2007. április 26-án vádat emelt Piroska ellen egy rendbeli, a Btk. 229. §. (1) bekezdés szerint minősülő hivatalos személy elleni erőszak büntetével⁵⁸⁰. A vádirat szerint a Szupernagyi már csak egy rendőrt, Mester Tibor rendőr törzssászlóst támadott meg, és rúgta lábszáron több alkalommal, illetve ütötte meg a felső testén.

Bartal Piroska, új meghatalmazott védője, Dr. Gaudi-Nagy Tamás útján feljelentést tett ismeretlen rendőrök ellen hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás vétsége, illetve az elfogásában részt vevő rendőri egység parancsnoka ellen előjárói intézkedés elmulasztásának vétsége miatt. Az előbbi ügyben a Budapesti Nyomozó Ügyészség a nyomozást 2007. május 29-én hozott határozatával megszüntette.⁵⁸¹ A nyomozást az ügyészség nem a Be. 190. § (1) bekezdés b) pontja alapján szüntette meg, tekintettel arra, hogy a nyomozás adatai alapján nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése, és az eljárás folytatásától nem várható eredmény, hanem jogsértő módon a Be. 190. § (1) bekezdés a) pontjára hivatkozva, mivel a cselekmény nem bűncselekmény. A határozatban felsorolt tanúvallomások, és videó felvételek valóban nem bizonyítanak semmit, ezért a nyomozás megszüntetésének helye lett volna, de a Be. 190. § (1) bekezdés b) pontja alapján. A nyomozást megszüntető határozat ellen Bartal Piroska védője útján panaszt nyújtott be, arra hivatkozva, hogy az a tény, hogy vádlott nem adott alapot a kényszerintézkedésre, és ezt egy tanúvallomás is igazolja, bűncselekményt valósít meg. A

---

⁵⁷⁸ A Budapesti Nyomozó Ügyészség 2006. október 24-én **Nyom. 1469/2006.** ügyszámon hozott határozata őrizetbe vétel megszüntetéséről.

⁵⁷⁹ Albizottság, 2010. szeptember 20, 62. o.

⁵⁸⁰ A Budapesti Nyomozó Ügyészség 2007. április 26-án, **Nyom. 1469/2006/1.** ügyszámú vádirata.

⁵⁸¹ A Budapesti Nyomozó Ügyészség 2007. május 29-én, **Nyom. 1563/2006.** számon hozott nyomozást megszüntető határozata.

panaszt a Fővárosi Főügyészség határozatában elutasította⁵⁸² Az elutasító határozat elköveti az első fokú határozat hibáját, pusztán rendőr tanúk vallomására alapozva kész ténynek veszi a rendőrök azon állítását, mely szerint Bartal Piroska megütötte Mester Tibort. A rendőr tanúk vallomását kikezdehetetlenül igaznak vélő premisszából kiindulva vont le következtetést nemcsak a Fővárosi Főügyészség, hanem a Budapesti Katonai Ügyészség is, amikor az előjárói intézkedés elmulasztása miatt Jakab József rendőr százados parancsnok ellen indult feljelentést határozatában azért szüntette meg,⁵⁸³ mert a rendőri intézkedés jogszerű volt, tekintettel arra, hogy Szupernagyi a katonai ügyészség vélekedése szerint is megütötte a magas, erős rendőr törzsszászlóst.

Bár az ügyészség már 2007. április 26-án vádat emelt Kondáné Bartal Piroska ellen, a Pesti Központi Kerületi Bíróságon az első tárgyalásra 2009. január 9-én került sor. A rendőrtanúk vallomásai közt sok ellentmondás volt, miközben az állítólag sértett Mester Tibor azt állította, vádlott őt többször rugdosta, és megütötte, addig egy rendőrtanú csak két rúgást látott. A rendőri jelentés hitelességét cáfolta a Gaudi-Nagy Tamás által a BKV-tól beszerzett hivatalos igazolás, amely szerint a metró 18:30-tól nem állt meg a Deák téren, vagyis a vádlottal szemben ekkor intézkedtek, szemben a rendőri jelentésben szereplő 16:30-as időponttal.⁵⁸⁴ A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2009. április 21-én hozott ítéletében Kondáné Bartal Piroskát felmentette a vád alól.⁵⁸⁵ Miután az ügyészség az ítélet ellen nem fellebbezett, az ítélet jogerőssé vált. A bíróság az ítélet indoklásában kifejtette, nem volt kétséget kizáróan bizonyítható, hogy a vádlott Mester Tibor rendőr törzsszászlóst megrúgta, vagy megütötte volna. A 2010. őszén az új magyar kormány által kezdeményezett kártérítési tárgyalások során a Belügyminisztérium megállapodás keretében 2 millió forint kártérítést fizetett Bartal Piroskának.

3.4.5.A felelősség kérdése a parlamenti albizottság ülései és jelentése, valamint a

Balsai-jelentés tükrében

⁵⁸² A Fővárosi Főügyészség NÜ 4737/2007/3. számú, 2007. július 3-án hozott, panaszt elutasító határozata.

⁵⁸³ Budapesti Katonai Ügyészség B. VI. 441/2007. számon, 2007. július 3-án, hozott előjárói intézkedés elmulasztásának vétsége miatti feljelentést elutasító határozata.

⁵⁸⁴ NJA-honlap, 2006. szeptemberi és októberi tüntetések és megtorlások. Zavaros rendőri vallomások Szupernagyi első tárgyalásán, 2010. január 13.

⁵⁸⁵ A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2009. április 21-én, 17. B. 20. 783/2007/12. számon hozott ítélete.

A 2010-ben alakult magyar parlament emberi jogi bizottságának Gulyás Gergely vezetésével alakult a 2002. és 2010. ősze közti jogsértéseket vizsgáló albizottság vizsgálatának kiemelt tárgyát képezte a 2006. október 23-i rendőri visszaélések ügye. Elsőként, 2010. július 7-én Papp Károly dandártábornok, a Készenléti rendőrség volt parancsnoka, a rendőrségi belső vizsgálatot végző Papp-bizottság vezetője válaszolt a bizottság kérdéseire. Papp Károly az azonosító jelzést nem viselő rendőrök kapcsán kiemelte „A rendőrségi azonosítást az akkor hatályos rendőrségi törvény is egyértelműen rögzítette. Volt egy belső országos rendőr-főkapitánysági norma, amely a gyakorló és a bevetési ruházatnál megengedőbb volt, és nem volt koherens a rendőrségi törvényi szabályozással. Ezzel egy rossz szokásjog alakult ki a rendőrségen belül, hogy az akkor még döntően gyakorlóruháknál – kevésbé a bevetési ruháknál – nem használták és nem viselték ezt a rendőrök. Ha a szándékerősítő magatartás vonatkozásában az egyéb körülményeket és feltételrendszereket is vizsgálom, akkor én személy szerint nem tulajdonítok ennek akkora jelentőséget, mint más összetevőknek és körülményeknek, például annak, hogy egy teljesen kifáradt, nem pihentetett rendőri állomány került bevetésre és alkalmazásra október 23-án”.⁵⁸⁶ Papp ugyanakkor kiemelte, mivel a törvény az azonosító jelzés előírását szigorúan, és egyértelműen előírta, ezért 2006. október 23-án a rendőrök tömegesen törvénysértést követtek el. Azzal kapcsolatban, hogy az Alkotmány utcában, majd a Deák Ferenc téren oszlatott tömeget miért terelték a Fidesz-nagygyűlés irányába, Papp Károly azt mondta, hogy „amikor a tömegoszlatás parancsnoka jelentette a tömegoszlatás befejezését, akkor azt el kellett volna fogadnia a rendőri biztosítás parancsnokának, és nem kellett volna utasítást adni a Bajcsy-Zsilinszky utcában további tömegoszlatási feladat végrehajtására. Innentől kezdve a zavargók ráterelése a Fidesz-nagygyűlésre elkerülhető lett volna. Ezzel egy időben kellett volna arról intézkedni, amit ön szigetelésnek nevezett, magyarul, a Fidesz-nagygyűlés irányában egy olyan zárást kellett volna végrehajtani, hogy a békés tüntetők a békétlen tüntetőktől egyértelműen, fizikai mivoltukban is elválaszthatók legyenek. Ezért mondtam a felvezetőmben, hogy itt olyan rendőrszakmai vezetői döntések születtek a bevetés irányításakor, amelyek az akkor is hatályos és kidolgozott szakmai protokollal ellentétesek voltak.”⁵⁸⁷ Papp Károly képviselői kérdésre elmondta sem a vipera, sem a 2006. október 23-án bevetett gumilövedék, illetve az annak kilövésére alkalmas fegyver nem volt rendszeresítve, így

---

⁵⁸⁶ Albizottság, 2010. július 7, 8. o.

⁵⁸⁷ Albizottság, 2010. július 7, 10. o.

annak használata törvényellenes volt.⁵⁸⁸ Petrétei József volt igazságügyi miniszter ugyanazon a napon az albizottság előtt arra a kérdésre, hogy 2006. október 25-én a Civil Jogász Bizottság levelére válaszul jogszerűnek tartotta a Kossuth tér műveleti területté nyilvánítását, illetve azt állította a tér kiürítésére azért került sor, mert 2006. október 23-án 15 órakor az Alkotmány utcában Molotov-koktélok dobáltak a rendőrökre, azt válaszolta, a később tévesnek bizonyult Molotov-koktélos információt a rendőri vezetéstől kapta.⁵⁸⁹

2010. július 14-én Nagy-Juhák István rendőr ezredes, aki 2006. október 23-án a Fidesz-rendezvény biztosításának helyszínparancsnoka volt, a következőt mondta. Helyszínparancsnokként a fenti rendezvény közrendjének, és közbiztonságának garantálása volt a feladata, az alá rendelt VII. kerületi rendőrök ünnepi öltözetben jelentek meg, azonosító jelzést nem viseltek, nevük az ünnepi öltözeten olvasható volt.⁵⁹⁰ Nagy-Juhák a rendezvény idején Lapid Lajos tábornokkal, a biztosítás parancsnokával tartott fenn kapcsolatot.⁵⁹¹ A rendőr ezredes elmondta, a rendezvény szervezőivel arra a megállapításra jutottak, hogy a helyszínt a Kálvin tér, illetve az Erzsébet híd irányában lehet biztonságosan elhagyni, a Deák tér, illetve a rakpart irányában a rendőrök a mellékutcákat lezárták. A rendezvény végén a kommentátor a biztonságos, ajánlott útvonalakat bemondta.⁵⁹² Nagy-Juhák a Deák téren történő oszlatásról Lapid Lajostól értesült. A rendőr ezredes véleménye szerint az Alkotmány utcából nem a Deák tér felé kellett volna a tömeget terelni.⁵⁹³ A helyszínparancsnok október 23-án este 11-ig a helyszínen maradt, az alá beosztott rendőrök a veszélyes helyzetre tekintettel előbb távoztak. Nagy-Juhák véleménye szerint az ünnepi megemlékezés azon résztvevői, akik nem figyeltek a hangosbemondóra vétkesen is elszenvedhették a tömegoszlatás következményeit.⁵⁹⁴ A rendőr ezredes kiemelte, amikor tudomást szerzett a Dohány utcánál elrendelt lovasrohamról, rádión keresztül, a biztosítási törzsnél külön szigetelő egységet kért a két rendezvény közé.⁵⁹⁵

---

⁵⁸⁸ Albizottság, 2010. július 7, 25. o.

⁵⁸⁹ Albizottság, 2010. július 7, 35. o.

⁵⁹⁰ Albizottság, 2010. július 14, 13. o.

⁵⁹¹ U. o.

⁵⁹² Albizottság, 2010. július 14, 14. o. A biztonságos távozási útvonalokról a rendező valóban tájékoztatott, ezt, mint a 2006. október 23-i Fidesz-rendezvény résztvevője meg tudom erősíteni. Igaz azonban, hogy a bejelentésre az Orbán-beszéd után 15 perccel került sor, amikor a tömeg egy része már elindult hazafelé.

⁵⁹³ Albizottság, 2010. július 14, 15. o.

⁵⁹⁴ Albizottság, 2010. július 14, 22-23. o.

⁵⁹⁵ Albizottság, 2010. július 14, 24. o.

Mittó Gábor rendőr alezredes, aki 2006. október 23-án a Kossuth tér helyszínparancsnoka volt, a 2010. július 14-én az albizottságnak azt nyilatkozta, hogy nem figyelt arra, hogy az összes helyszínen tartózkodó rendőrön volt-e azonosító jelzés.⁵⁹⁶ Pálóczi Imre rendőr alezredes, aki szintén 2010. július 14-én nyilatkozott az albizottságnak, elmondta 2006. október 23-án az oszlató sorfalban vett részt, beosztott parancsnokként.⁵⁹⁷ Pálóczi elmondta, hogy az információk szerint az Alkotmány utcában megszuirt rendőrt nem látta, amikor ő maga az oszlató sorfalba megérkezett, az oszlatás már a Bajcsy-Zsilinszky úton folyt.⁵⁹⁸ A tömeg által elkövetett atrocitásokkal kapcsolatban a rendőr alezredes elmondta szamurájkardos, és Molotov-koktélos támadást nem látott, de azt igen, hogy a tüntetők keresztbefordítanak egy buszt a Bajcsy-Zsilinszky úton, padokból barikádot emelnek, továbbá köveket dobálnak.⁵⁹⁹ Pálóczi az oszlató sorfalban addig vett részt, amíg a Ferenciek terén áttörték a blokádot. A rendőr alezredes távolról látott gumilövedék, illetve könnygázgránát lövéseket, azt azonban nem tudta megítélni, hogy azokat fejmagasságban adták-e le.⁶⁰⁰ A tüntetők által elfoglalt harcokosi kapcsán elmondta, a rendőröknek az volt az érzése, hogy a tankkal át akarják törni a rendőrsorfallat, ezt a rendőrség vízágyúval akarta megállítani. Miután a harci jármű megállt, a rendőrök elfoglalták, és megpróbálták elfogni a tankban tartózkodókat. Arra a DVD-felvétellel bizonyított tényre, hogy az egyik ott tartózkodó személyre egy méterről gumilövedékkel rálöttek, Pálóczi nem emlékezett.⁶⁰¹ A rendőrök által elkövetett jogsértések közül Pálóczi, elmondása szerint, egyet sem látott.

Dr. Kacziba Antal nyugalmazott rendőr altábornagy, a Gönczöl-bizottság tagja kiemelte a rendőrség a frontális támadás és ellentámadás elavult módszerét alkalmazta, ahelyett, hogy a rendbontó elemeket a tömegből elszigetelte, majd kiemelte volna.⁶⁰² Emiatt fordulhatott elő, hogy a maximum 50-100 fős garázda csoportok kiemelése elmaradt, ugyanakkor több száz békés tüntető szenvedte el a rendőri támadást. Kacziba elmondta, nem rendszeresített eszközként, jogellenesen használtak rendőrök viperát, a gumilövedék, a vadászfegyverek, és a szíjbilincs esetében az eszközöket hatósági jóváhagyással rendszeresítették, megkerülve a szabályszerű, körültekintő rendszeresítési eljárást.⁶⁰³

---

⁵⁹⁶ Albizottság, 2010. július 14, 33. o.

⁵⁹⁷ Albizottság, 2010. július 14, 63. o.

⁵⁹⁸ U. o.

⁵⁹⁹ Albizottság, 2010. július 14, 64. o.

⁶⁰⁰ Albizottság, 2010. július 14, 65. o.

⁶⁰¹ Albizottság, 2010. július 14, 66. o.

⁶⁰² Albizottság, 2010. július 14, 71. o.

⁶⁰³ Albizottság, 2010. július 14, 73. o.

2010. szeptember 1-jén Szabadfi Árpád volt országos rendőr-főkapitány helyettes elmondta, hogy 2006. október 23-án a Teve utcában tartózkodott, ahol egy a rendőrség és a titkosszolgálatok és más szervezetek tagjaiból álló információs csoportot fogott össze. A konkrét végrehajtási műveletekben nem vett részt.⁶⁰⁴ Kondorosi Ferenc volt igazságügyi államtitkár sem tudott semmi érdemit elmondani a 2010. szeptember 3-i meghallgatáson. 2010. szeptember 3-án nyilatkozott az albizottság előtt Lapid Lajos nyugalmazott dandártábornok, volt budapesti főkapitány-helyettes, aki 2006. október 23-án a rendezvények biztosításában vett részt, mint a biztosítás egyik parancsnoka. Lapid, mint biztosítási parancsnok elmondta, a Kossuth téri tüntetés szervezőivel, köztük Gonda Lászlóval, több napig tartó tárgyalásokat folytattak. A rendőrség kérése az volt a szervezők felé, hogy a demonstrációnak a Rákóczi-szobor környékén található elkerített részét a külföldi küldöttségek biztonsága érdekében tegyék átvizsgálhatóvá. Több napos tárgyalást követően megszületett az a megállapodás, hogy a tüntetők a tűzszerészeti átvizsgálást követően visszatérhetnek a helyszínre. Annak az oka, hogy a rendőrség eredeti szándékát megváltoztatva, nem engedte vissza a demonstrálókat, Lapid szerint az volt, hogy a sátorban található konyhakések és más veszélyes eszközök miatt a BRFK úgy vélte, a demonstráció elvesztette békés jellegét.⁶⁰⁵ Lapid Lajos elismerte, hogy szakmailag hibás volt az a döntés, hogy az oszlatott tömeget a Bajcsy Zsilinszky útról a Nyugati tér helyett a Deák tér irányába terelték. Lapid azt nem tudta megmondani, hogy ezt az utasítást ki adta ki. A Papp-jelentés azon megállapításával kapcsolatban, hogy a Fidesz-nagygyűlés befejezése után 51 másodperccel rendőri rádióforgalmazáson keresztül elhangzott egy olyan beszélgetés, mely szerint a tisztességes emberek elmentek, lehet oszlatni, Lapid azt mondta, hogy a fenti időtartam onnan értendő, amikor a Fidesz-rendezvény biztosításának parancsnoka, Nagy-Juhák István jelentette, hogy a Fidesz-rendezvény befejeződött, és a résztvevők a helyszínt elhagyták.⁶⁰⁶ A rendőrök felelősségére vonatkozó kérdéseket Lapid elhárította azzal, hogy a jogsértések egy részét csak a Rebisz egységei követhették el, mivel gumilövedéke csak a Rebisznek volt, más jogsértéseket pedig ugyanúgy elkövethették a Rebiszesek is.

2010. szeptember 3-án nyilatkozott az albizottság előtt Gergényi Péter volt budapesti rendőr-főkapitány. Elismerte, hogy nem volt szerencsés az a nyilatkozata, mely szerint a

---

⁶⁰⁴ Albizottság, 2010. szeptember 1, 37. o.

⁶⁰⁵ Albizottság, 2010. szeptember 3, 49. o.

⁶⁰⁶ Albizottság, 2010. szeptember 3, 50-51. o.

rendőrök biztosan elvesztették az azonosító jelzéseiket, akkor sem, ha erre egyetlen egyedi példa volt.⁶⁰⁷ A Kossuth tér kiürítésével kapcsolatban Gergényi úgy nyilatkozott, hogy arra a külföldi delegációk védelmében került sor, a tüntetőket pedig azért nem engedték vissza, mert a helyszínen veszélyes eszközöket találtak.⁶⁰⁸ Arra a kérdésre, hogy mekkora rendőri erő kellett volna ahhoz, hogy az Alkotmány utcából a tömeget a Nyugati tér felé szorítsák, nem tudott válaszolni. Gergényi a meghallgatáson saját, illetve beosztottai felelősségét nem ismerte el.

2010. szeptember 6-án került sor Majoros Zoltán rendőr ezredes meghallgatására. Majoros, aki a TV-ostrom idején súlyos sérüléseket szenvedett 2006. október 23-án részt vett a 2006. október 23-án várható tömegoszlatás műveleti tervének elkészítésében. A biztosítás országos parancsnoka Dr. Szabó Ferenc vezérőrnagy, a BRFK biztosítási parancsnoka Lapid Lajos, a Rebisz biztosítási parancsnoka Nemes Sándor ezredes volt. Majoros a Rebisz három műveleti parancsnokának egyike volt, akinek a műveleti terv szerint 400 fős alegységgel a Kossuth térre kellett vonulnia. A fenti alegység tagjai éjjel a tér kiürítésében is részt vettek.⁶⁰⁹ Majoros egységével 7 órakor jelentkezett a Kossuth téren, ahol jelentkezett Práger Ferenc BRFK-ezredesnél, a Kossuth tér helyszínparancsnokánál, később Lapidnál és, Gergényinél is. A zászlófelvonás előtt, 9:15 körül a Majoros vezette századot a Kossuth tér Nádor utca felőli részére vezényelték, hogy a tüntetők a Szabadság tér felől ne foglalják el a területet, mivel érkeznek az állami főméltóságok. Később egy másik századot a tér északi részére vezényelték. A rendőri erők 13:20-ra mindkét irányban kiszorították a tömeget, az Arany János utca, illetve a Markó utca irányába.⁶¹⁰ Majoros a Kossuth téren a Parlament I-es és VI. kapuja közt tartózkodott, innen irányította a BRFK biztosítási parancsnoka, a budapesti rendőrkapitány, vagy az országos biztosítási parancsnok utasítása szerint a biztosítási egységeket. Délután 3 óra körül, amikor a Bajcsy-Zsilinszky út felől érkező tömeg egy része áttörte a rendőrkordont, és Majoros elmondása szerint többen követ dobáltak, Majoros odaküldte a Pigler István őrnagy, és Nagy Miklós őrnagy vezette századokat, hogy vízágyúval és könnygázzal oszlassa fel a tömeget.⁶¹¹

---

⁶⁰⁷ Albizottság, 2010. szeptember 3, 107-108. o.

⁶⁰⁸ Albizottság, 2010. szeptember 3, 113. o.

⁶⁰⁹ Albizottság, 2010. szeptember 6, 23. o.

⁶¹⁰ Albizottság, 2010. szeptember 6, 24. o.

⁶¹¹ Albizottság, 2010. szeptember 6, 24. o.

A Kossuth téren Gergényi Péter eközben átvette a parancsnokságot, és utasításba adta, hogy a törvényes keretek között a lőfegyverhasználaton kívül minden kényszerítő eszköz használatát engedélyezi a rendőri kötelék számára.⁶¹² Miután a tömeget az Alkotmány utcából kiszorították, a rendőri kötelék a Bajcsy-Zsilinszky úton megállt. Majoros véleménye szerint a rendőrség mindent megtett annak érdekében, hogy a tömeget ne szorítsák rá a Fidesz-rendezvény helyszínére, de miután nagyobb tömeg érkezett a Bazilika felől, a rendőrség erői elégtelenek voltak e feladat ellátására.⁶¹³ A gumilövedékek által okozott súlyos sérülések kapcsán Majoros elmondta: „pontosan tudták, hogy a gumilövedékek kilövésére alkalmas puskák lövedéke milyen sérüléseket tud okozni. Mind a gumilövedék, mind a gumisörét. Leteszteltük, és külön meghatároztuk a rendőrök számára - és ők ezt nagyon jól tudták -, hogy 15 méternél közelebről nem adhatnak le lövést az állampolgárok felsőtestére. Fejmagasságban és felsőtestre egyébként sem adhatnak le lövést. Vagy az emberek lába elé lőnek, vagy a lábra célozva adnak le lövéseket. Az akkor alkalmazott gumilövedékek és gumisörétek 10 méteres távolságról az ember felső testét képesek voltak átütni. Nagyobb távolságról nem lehetett velük célozni, de a gumilövedékek ebben az esetben is nagyot tudtak ütni és bizonyos sérüléseket okozhattak, de csak testüregbe be nem hatoló sérülések okozására voltak képesek. A rendőrök arra nem kaptak utasítást, hogy az imént említett paraméterektől eltérően használják ezeket az eszközöket.”⁶¹⁴ Pigler István leváltása kapcsán Majoros elmondta, Gergényi Péter és a biztosítás parancsnoka, Lapid Lajos utasította őt arra, hogy javaslatát ne fogadja el, illetve váltsa le Piglert.⁶¹⁵ A gumilövedékek jogellenes alkalmazása kapcsán Majoros elmondta, minden egyes helyszínen tartózkodó parancsnokot beszámoltattak, s mindegyikük azt jelentette, hogy kötelességének eleget tett.⁶¹⁶

2006. szeptember 6-án jelent meg az albizottság előtt Falvai Zsolt, a Budapesti Nyomozó Ügyészség vezetője is. Falvai elismerte, a nyomozás során megállapítást nyert, a 2006. október 23-án kilőtt gumilövedékek, és az ahhoz használt vadászfegyverek nem voltak rendszeresítve.⁶¹⁷ Falvai, amikor erről, 2007. elején tudomást szerzett, írásban felvette a kapcsolatot a Rebisz és a BRFK illetékes vezetőivel, annak érdekében, hogy a következő, 2007. március 15-i, megmozduláson ne használják a fenti eszközöket. A rendszerbe nem

---

⁶¹² Albizottság, 2010. szeptember 6, 25. o.

⁶¹³ Albizottság, 2010. szeptember 6, 25-26. o.

⁶¹⁴ Albizottság, 2010. szeptember 6, 28. o.

⁶¹⁵ Albizottság, 2010. szeptember 6, 30. o.

⁶¹⁶ U. o.

⁶¹⁷ Albizottság, 2010. szeptember 6, 37. o.

állítás miatt Falvai eljárást, vizsgálatot kezdeményezett az országos rendőrfőkapitánynál azzal, hogy legyen szíves megállapítani, hogy a rendszerbe nem állításért ki a felelős, felelős-e valaki, ha igen, akkor kicsoda, és amennyiben ez a vizsgálat egyéni felelősséget állapít meg attól függően, hogy milyen felelősségről beszélhetünk, tegye meg a szükséges intézkedéseket a fegyelmi eljárás lefolytatására, illetve a büntető feljelentés megtételére.⁶¹⁸ Falvai elmondta, a nyomozás legtöbbször azért volt eredménytelen, mert az adott helyen és időben több fegyvert kezelő rendőr volt, akik közül nem volt egyedileg megállapítható, hogy melyikük okozta a sérülést. A Blaha Sörözőnél volt egy eset, amikor megállapítható volt, hogy a lövést közvetlen közlről adták le, ez esetben a nyomozó ügyészség vádat emelt a fegyverkezelővel szemben, de a bíróság, bizonyítottság hiányában felmentő ítéletet hozott, tekintettel arra, hogy a helyszínen volt egy másik fegyverkezelő rendőr is, és nem volt bizonyítható kétséget kizáróan, hogy a sérüléseket okozó lövést a vádlott adta le.⁶¹⁹ Falvai, illetve Szoboszlai-Szász Richárd, a fővárosi főügyész büntető helyettese szerint az ügyészség azért utasíthatta el Révész Máriusznak Gergényi Péter és Bene László elleni feljelentését a rendőrök azonosító jelvényének hiánya miatt, mert a feljelentésben megjelölt magatartás egyik a büntető törvénykönyvben egyértelműen körülírt tényálláshoz sem volt egyértelműen köthető.⁶²⁰

Magyar István ezredes, egyetemi adjunktus ugyancsak 2010. szeptember 6-án, a 2006. október 23-i oszlatással kapcsán megemlítette, hogy az oszlatást irányító parancsnok, Pigler István javaslatot tett az oszlatás leállítására. Magyar István szerint az, aki Piglert leváltotta, és parancsot adott az oszlatás Astoria felé folytatására, szakmai hibát vétett.⁶²¹ Magyar István érdekesnek tartotta azt, hogy Nagy-Juhák, aki a Fidesz-nagygyűlés biztosítását ellátó rendőri egység parancsnoka volt, nem tudta, hogy mekkora rendőri egységet vezetett, és arról sem tudott beszámolni, hogy amikor a rendőri sorfal közelebb ért, hová csoportosította a Fidesz-rendezvényt biztosító rendőröket, és milyen feladatokat adott nekik.⁶²² A honvéd ezredes elmondta a rendőrség 2006. október 23-án bevetett fegyverzetével kapcsolatban, hogy az UAZ-ra szerelt sorozatvetővel nehéz volt a könnygáz gránátot derékmagasságnál lejjebb célozni. A kézfegyvereket jobban lehet irányítani, de ahhoz, hogy a könnygázt a rendőrök ne lélegezzék be, térdelő helyzetben kellett volna

---

⁶¹⁸ Albizottság, 2010. szeptember 6, 38. o.

⁶¹⁹ Albizottság, 2010. szeptember 6, 40. o.

⁶²⁰ Albizottság, 2010. szeptember 6, 44. o.

⁶²¹ Albizottság, 2010. szeptember 6, 73. o.

⁶²² Albizottság, 2010. szeptember 6, 74. o.

azokkal célozni. Ezt sem a TV-székháznál, sem 2006. október 23-án nem tették meg, így saját könnygázhasználatuk miatt rendőrök is sérültek meg. A rendőrök azért nem használtak gázálcot, mert az tömegoszlatáskor inkább akadályozta volna őket.⁶²³ A gumilövedékeket és az azok kilövésére használt puskát nem rendszeresítették, a rendőröket használatukra nem képezték ki. Magyar István szerint elengedhetetlen lett volna, hogy előtte, miként az a katonai kiképzésnél kötelező, a fegyverek, és lövedékek hatásával is tisztában legyenek a rendőrök. A törzstiszt elmondta, a parancsnokokat el kellett volna igazítani arról, hogy rendőri egységeik e fegyvereket kifejezetten parancsukra, a közbiztonságra kifejezetten veszélyes emberekre célozva lehet használni.⁶²⁴ A harckocsi kapcsán Magyar István elmondta, aki a tankot kivitte az utcára, különösen ebben a feszült politikai helyzetben, felelőtlen volt, mivel a harckocsi akkor is alkalmas emberi élet kioltására, ha nincs benne éleslőszer, pl. ha a vízgyűn keresztülhajtának vele.⁶²⁵ Vörösmarti Mihály nyugalmazott rendőr dandártábornok, a Gönczöl-bizottság tagja elmondta, a Gönczöl-bizottság jelentésének eredeti változatában, az általa írt szövegrészben még az szerepelt, hogy a rendőri vezetők megpróbálták visszafelé oszlatni a tömeget a Nyugati tér irányába, de miután látta, hogy ez nem felel meg a valóságnak, ez a szövegrész kikerült a jelentésből. A tüntetőknek a Fidesz-nagygyűlésre tolását Vörösmarti szakmai hozzá nem értésből elkövetett hibának tartja. Meg kellett volna állni, visszavonni az erőket, megerősíteni a Fidesz-rendezvény védelmét, és visszafelé oszlatni.⁶²⁶

2010. szeptember 8-án jelent meg az albizottság előtt Gulácsi Sándor rendőr ezredes, aki elmondta, hogy a Rebisz általa vezetett egysége is részt vett 2006. október 23-án a Kossuth téri sátrak kiürítésében.⁶²⁷ Gulácsi ezután úgy vélte, az általa vezetett 1. bevetési osztály pihenhet, de 6 óra körül riasztották egységét, amelynek a Bajcsy-Zsilinszky útra kellett vonulnia, mert az ott szolgálatot teljesítő csapaterők megkezdték a tömeg kiszorítását az Arany János utca irányában. Mire Gulácsi egysége megérkezett, a tömeg kiszorítása már a József Attila utca-Andrássy út vonalában folyt, a helyszínen ekkor több bevetési osztály tartózkodott.⁶²⁸ Gulácsi elmondta, Pigler Istvánt azért váltották le, mert miután ő megérkezett, Gulácsi volt a legmagasabb rendfokozatú, egyben legrégebben szolgálatban álló osztályvezető, így az osztályvezetők közül Pigler helyett Gulácsi lett a

---

⁶²³ Albizottság, 2010. szeptember 6, 76. o.

⁶²⁴ Albizottság, 2010. szeptember 6, 75. o.

⁶²⁵ Albizottság, 2010. szeptember 6, 76-77. o.

⁶²⁶ Albizottság, 2010. szeptember 6, 82-83. o.

⁶²⁷ Albizottság, 2010. szeptember 8, 58. o.

⁶²⁸ Albizottság, 2010. szeptember 8, 60. o.

helyszínparancsnok, aki rádióvevőn megkapta a feladatokat a műveletirányítótól, majd továbbította osztályvezető társai felé.⁶²⁹ Gulácsi, mint helyszínparancsnok akkor kezdte el az oszlatást, amikor a műveletirányító, arra hivatkozva, hogy a Fidesz-gyűlés véget ért, parancsot adott az oszlatásra. Gulácsi elmondta, az általa vezetett Rebisz-egységek nagyjából két óra alatt értek a József Attila utcától az Astoriáig, ennek egyik oka az útakadályt képező T-34-es tank volt. A tömeg egy része a Dohány utcába vonult, az ő kiszorításukra Gulácsi a Bedők alezredes vezette egységet rendelte, egy másik egységet később a Kálvin tér irányába küldött.⁶³⁰ A tömeg késő este a Ferenciek tere környékén barikádokat emelt, a blokádot felszámolására már éjfél után került sor, a tömeg ekkor már az ezer főt sem érte el. Arra vonatkozóan, hogy Gulácsi a 100-as rádióvevőre azt mondta, hogy „akit lehet, előállítani”, azt mondta, ez azt jelenti, hogy akinek előállítására jogi lehetőség van.⁶³¹ Arra vonatkozóan, hogy egyes parancsnokok rádióforgalmazón minden helyszínen tartózkodó tüntető elfogására utasítást adtak, Gulácsi azt mondta, ő ilyent nem mondott. Ha a forgalmazásról szóló jegyzőkönyvek ezt szó szerint rögzítették, akkor fentiek más parancsnokok részéről biztos elhangzottak.⁶³²

2010. szeptember 17-én Dr. Bene László volt országos rendőr-főkapitány a bizottság előtt előadta, hogy 2006. október 23-án Gyurcsány Ferenc miniszterelnökkel egy alkalommal beszélt. Bene országos rendőrfőkapitányként részt vett a Kossuth téri ünnepségen, ekkor hívták a Miniszterelnöki Hivatalba azzal, hogy menjen fel a miniszterelnök irodájába. Itt Gyurcsány arra kérte Benét, hogy a városligeti, 56-os emlékmű avatásán részt akar venni, tudja-e Bene szavatolni az avatáson megjelenő állami vezetők biztonságát.⁶³³ Emlékezete szerint másról nem beszéltek. Bene azt is elmondta, a Kossuth téri demonstrálók, és a rendőrség képviselői a tér kiürítésekor megállapodást kötöttek, az eredeti megállapodás a következő volt: „Mivel az állami ünnepség biztonságos lebonyolításához fontos társadalmi érdek fűződik, az Országos Rendőr-főkapitányság vezetője a következő döntést hozta. Tehát a saját döntésemet ismertetem. 1. A Kossuth teret a hivatalos állami rendezvény helyszíne és a demonstrálók között kordonozással fel kell osztani. 2. A Rákóczi-szobor körül található füves területen felállított sátrakat a résztvevőknek 2006. október 23-án 02.00 órakor el kell hagyni, hogy a tűzszerkezeti átvizsgálásra sor kerülhessen. 3. Az átvizsgálás

---

⁶²⁹ Albizottság, 2010. szeptember 8, 62. o

⁶³⁰ Albizottság, 2010. szeptember 8, 65. o.

⁶³¹ Albizottság, 2010. szeptember 8, 66. o.

⁶³² Albizottság, 2010. szeptember 8, 67-68. o.

⁶³³ Albizottság, 2010. szeptember 17, 35. o.

keretében el kell távolítani valamennyi, a közbiztonságra veszélyt jelentő eszközt. 4. A demonstrációban részt vevők a terület átvizsgálása után, tűzszerészeti és biztonsági ellenőrzést követően a kijelölt ellenőrző-átengedő pontokon keresztül visszatérhetnek a számukra kijelölt területre.”⁶³⁴ Arra vonatkozóan, hogy amikor később mégis kiürítették a teret, született-e megállapodás arról, hogy a tüntetőket 15 óra után visszaengedik, illetve ki adott arra parancsot, hogy mégse engedjék a demonstrálókat vissza, Bene nem tudott válaszolni. Azzal kapcsolatban, hogy 2006. október 23-án a rendőrök döntő többsége miért nem viselt azonosító jelvényt, Bene azt mondta, ő egyértelmű parancsot adott az azonosító viselésére, hogy miért nem viselt a rendőrök többsége a parancs ellenére azonosítót, nem tud válaszolni.⁶³⁵ Bene megjegyezte azt is, hogy a 2006. október 23-ig használt azonosítók nem voltak feltétlenül láthatók oszlatáskor. Ezért az eseményeket követően Bene olyan utasítást adott, hogy a sisakon és a ruházaton feltűnően kell feltüntetni az azonosítószámot.⁶³⁶

Dobozi József, a Rendőrségi Biztonsági Szolgálat volt parancsnoka elmondta, 2006. október 23-án nem volt szolgálatban, a műveleti teremben tartózkodott, nem volt műveletparancsnok, így a helyszínparancsnokoknak utasítást nem adott. Dobozi szerint súlyos szakmai hiba történt, amikor a műveleti tervben foglaltakkal ellentétben a bevetési osztályokban szolgáló rendőrök arra kaptak utasítást, hogy tovább menjenek. Dobozi megpróbálta felhívni Gergényi Pétert, de vele nem sikerült beszélnie. Sikerült viszont elérnie Gergényi helyettesét, Lapid Lajost. Lapid is egyetértett Dobozival abban, hogy jó lenne, ha a rendőrsorfal az Arany János utcánál, vagy legalább az Andrássy útnál megállna.⁶³⁷ Ami utána történt, az annak a hibája volt, aki a parancsokat kiadta.

2006. szeptember 24-én jelent meg az albizottság előtt Dobos Péter rendőr-törzsőrmester, aki a Budapesti Rendőr-főkapitányság kötelékében szolgál. Dobos 2006. október 23-án, délután 6 órakor a központi gépkocsizó járőrszolgálati osztály tagjaként több járőrtársával együtt a Kossuth térre vonult, ahol tartalékot képeztek. A rendőri egység el volt látva védőfelszereléssel, testpáncél, és védősisak volt rajtuk. A tömegoszlatás elrendelésekor a Bajcsy-Zsilinszky úton álltak alakzatba, végigvonultak a Deák Ferenc térig, az Astoriáig, majd a Rákóczi útra fordultak rá. A tömeg egy része ekkor köveket dobált a rendőrök felé.

---

⁶³⁴ Albizottság, 2010. szeptember 17, 36. o.

⁶³⁵ Albizottság, 2010. szeptember 17, 39. o.

⁶³⁶ Albizottság, 2010. szeptember 17, 41. o.

⁶³⁷ Albizottság, 2010. szeptember 20. 24. o.

Dobos egy felé irányuló követ úgy próbált elhárítani, hogy feltette a kezét. A kő eltalálta a rendőr őrmester kezét, a sérülés később fájni kezdett, a parancsnoka a Kossuth téren átadta őt a mentőegységnek, akik a BM Kórházba szállították. Itt megállapították, hogy eltört a kisujja.⁶³⁸ Dobos Péter rendőrök által elkövetett visszaéléseket nem látott. 2006. szeptember 24-én nyilatkozott Dr. Gorove István az Országos Mentőszolgálat volt főigazgatója, és Dr. Mártai István a Közép Magyarországi Regionális Mentőszervezet volt igazgatója, az Országos Mentőszolgálat jelenlegi főigazgatója. Mártai István elmondta a 2006. szeptember 19-21-e közt, és 2006. október 23-án volt olyan eset, amikor egyszerre 2-4 sérültet kellett ellátni, volt olyan, hogy rendőr kísért valakit a mentőautóba, olyan is, hogy onnan sérültet rendőr vitt el, és olyan is, hogy mentőre szoruló sérültet a rendőrök továbbvezettek.⁶³⁹ A mentőegységek arra nem voltak felkészülve, hogy a mentőautók 2006. szeptemberben hol a rendőrsorfal mögött helyezkedtek el, hol a rendőrsorfal és a demonstráló állampolgárok közt. Gorove elmondta, hogy október 23-a előtt a Miniszterelnöki Hivatal összehívta azokat a résztvevőket, rendőrséget, tűzoltóságot, polgári-, és katasztrófavédelmet, mentőszolgálatot, akiknek ünnepi rendezvények biztosításában szerepe lehet. A mentőszolgálatot Dr. Göndöcs Zsigmond rendkívüli helyzetek kezelésében illetékes főigazgató-helyettes képviselte a tárgyaláson. Itt hangzott el olyan szóbeli utasítás, melynek alapján minden budapesti és közép-magyarországi regionális mentőállomásra plusz egy mentőjárművet kértek, ezért megnyitották a Markó utcai ambulanciát.⁶⁴⁰ E készültség arra utalt, hogy egy átlagos állami ünnepi rendezvényhez képest 2006. október 23-án a kormányzat nagyobbra látta a bekövetkező sérülések kockázatát. Gorove azt is elmondta, a törvény kötelezi a mentőket arra, hogy kiadják azon személyes adatokat, amelyeket a rendőrség, bíróság, ügyészség kér.⁶⁴¹ Mártai István elmondta számos olyan rendőr sérültet vittek be, akik könnygáz miatt sérültek meg.⁶⁴²

Pigler István rendőr ezredes- a 2006-ban még csak alezredes- a VI. kerületi bevetési osztály osztályvezetője volt. 2006. október 22-én egész nap biztosítási feladatokat látott el egysége élén, és csak a késő esti órákban fejezték be a szolgálatot. Október 22-én érkeztek meg a rendőrlaktanyára, de már éjfélkor riadót rendeltek el, s egységével együtt a Kossuth terre kellett vonulniuk, ahol az oroszok előtt álltak fel, és tartalékfeladatokat láttak el.

---

⁶³⁸ Albizottság, 2010. szeptember 24. 36. o.

⁶³⁹ Albizottság, 2010. szeptember 24. 44. o.

⁶⁴⁰ Albizottság, 2010. szeptember 24. 45. o.

⁶⁴¹ Albizottság, 2010. szeptember 24. 46. o.

⁶⁴² Albizottság, 2010. szeptember 24. 47. o.

⁶⁴³ Pigler elmondta, hogy a hajnali órákban nem volt indokolt a túlzott rendőri jelenlét. A rendőr ezredes elmondta, hogy az általa vezetett egységek a Szalay utcában két buszt kitelepítettek a Rebisz szállítójárművei közül, az állomány itt kapott lehetőséget a pihenésre.⁶⁴⁴ Piglernek a pihenő után a Heves megyei állománnyal kellett áttelepülnie a Kossuth térre. Az Alkotmány utcában Pigler egysége tömegoszlatásra kapott parancsot.⁶⁴⁵ A rendőr ezredes elmondta, voltak olyan kollégák a sorfal jobb szélén, akik gumibotot vettek elő, Pigler a hangosbemondón utasítást adott, hogy a gumibotot tegyék el.⁶⁴⁶ A Bajcsy-Zsilinszky útra érve Pigler javaslatot tett a parancsnoknak a tömegoszlatás megállítására. Amikor Pigler e javaslatot tette, a tömeg két részre szakadt, kisebb részük a Nyugati pályaudvar, nagyobb felük a Deák tér felé ment, agresszív magatartást nem tanúsítottak. A Fidesz Astoriánál tartott nagygyűlésére tekintettel a rendőr ezredes a lehető leglassabb ütemben rendelte el a tömegoszlatást.⁶⁴⁷ Később Majoros Zoltántól információt kaptak, hogy a bazilikánál térköveket szedtek fel, egy másik kolléga pedig rádióadásban kért segítséget, mivel a tömeg körbevette egységét az Erzsébet tér sarkán. Ettől kezdve a Deák térig futólépésben haladtak.⁶⁴⁸ Pigler István elmondta, hogy az Erzsébet téren azt az utasítást kapta, hogy küldjön előre egy századot a Gödörbe, mert a tömeg szedi fel a köveket, hogy azzal támadják a rendőröket. Erre azt mondta, nem tudja végrehajtani a feladatot, mert akkor rászorítaná a tömeget a Fidesz-nagygyűlésre. Ezután Pigler nem kapott további feladatot, Majoros Zoltán a továbbiakban Gulácsi Sándor ezredesnek adott utasítást.⁶⁴⁹ Gulácsi magasabb rendfokozata,⁶⁵⁰ szakmai tapasztalata miatt nem kellett indokolni, miért veszi át a parancsnokságot alacsonyabb rendfokozatú, kevésbé tapasztalt kollégájától.

Az albizottság jelentése a 2006. október 23-i eseményekkel kapcsolatban a következőket állapította meg. A Kossuth téren a tüntetés feloszlására éjszaka azzal az ígérettel került sor, hogy a nemzetközi delegációk távozása után visszatérhetnek. Az éjszakai oszlatásban a szükséges rendőri erő többszörösét vezényelték ki, ezért számos, másnap is bevetésre kerülő rendőr nem, vagy csak alig tudott aludni.⁶⁵¹ 2006. október 23-án délelőtt Gyurcsány

---

⁶⁴³ Albizottság, 2010. október 13. 49. o.

⁶⁴⁴ Albizottság, 2010. október 13. 50. o.

⁶⁴⁵ U.o.

⁶⁴⁶ Albizottság, 2010. október 13. 50-51. o.

⁶⁴⁷ Albizottság, 2010. október 13. 52. o.

⁶⁴⁸ Albizottság, 2010. október 13. 54. o.

⁶⁴⁹ U. o.

⁶⁵⁰ 2006. október 23-án Pigler István csak alezredes, Gulácsi Sándor ezredes volt.

⁶⁵¹ Albizottság jelentése, 11. o.

Ferenc a parlamentben személyesen találkozott Bene László országos rendőrfőkapitánnyal, akinek elmondása szerint a miniszterelnök érdemi utasítást nem adott neki.⁶⁵² Az első összecsapásra akkor került sor az Alkotmány utcában, amikor a tüntetőket, az ígéret ellenére nem engedték vissza. A bizottság tagjainak véleménye szerint, ha a delegációk távozását követően a tüntetőket visszaengedik a Kossuth térre, az erőszakos cselekmények elkerülhetőek lettek volna. Arra vonatkozóan, hogy az előzetes megállapodással ellentétes döntést ki hozta meg, a bizottság előtt ellentétes nyilatkozatok hangzottak el.⁶⁵³ A rendőrség kiszorította a demonstrálókat az Alkotmány utcából. A Bajcsy-Zsilinszky út és Alkotmány utca sarkán a helyszínparancsnok, a viszonylagos nyugalomra tekintettel azt javasolta, hogy az oszlatást ne folytassák, ennek ellenére arra kapott parancsot, hogy a tömeget szorítsák ki a Deák tér irányába. A rendőrség súlyos szakmai hibát követett el akkor, amikor az Alkotmány utcából kiszorított tüntetők Bajcsy-Zsilinszky úton jobbra fordulását nemcsak nem akadályozta meg, hanem egyenesen az Astoria felé kezdte terelni a tüntetőket. Amikor Pigler alezredes jelezte annak kockázatát, hogy az erőszakos tüntetőket rátolják a Fidesz-nagygyűlésre, leváltották.⁶⁵⁴ A bizottság szerint Lapid Lajos felelőssége megállapítható a tekintetben, hogy ő adott utasítást Majoros Zoltán ezredesnek arra, hogy az oszlatást a Deák tér felé folytassa, illetve 51 másodperccel a Fidesz-nagygyűlés befejezését követően ő adta az utasítást Majorosnak, hogy „kezdjétek meg a tömeg elleni támadást vízágyúkkal, könnygázgránát csapásokkal, mert a Fidesz-nagygyűlés befejeződött, és a Kálvin tér felé mennek el a normális és tisztességes emberek.”⁶⁵⁵ Hangfelvételek igazolják, hogy az Astoria és a Deák tér közötti szakaszon semmilyen előzetes felszólítás nem történt. A Fidesz-nagygyűlésről Orbán Viktor beszéde után a többség azonnal elindult, így nem hallhatta, hogy negyed órával később a hangosbemondón elhangzott, ne a Deák tér felé távozzanak.⁶⁵⁶ A rendőrségi akció váratlanságát jelzi az is, hogy a Fidesz-nagygyűlés biztosításáért felelő rendőrpáncsnok, Nagy-Juhák István vallomása szerint alig tudták kimenteni a civil ruhás rendőri állományt a lovasroham elől.⁶⁵⁷ Az ezt követő rendőri intézkedések kapcsán, rendőr által elkövetett bűncselekmények gyanújával, 206 alkalommal indult büntetőeljárás. Tekintettel arra, hogy a több rendőr által elkövetett erőszakos bűncselekmény miatt egy feljelentéssel indult eljárás egy eljárásnak számít, és sok sértett egyáltalán nem tett feljelentést, az erőszakos

---

⁶⁵² Albizottság jelentése, 12. o.

⁶⁵³ U. o.

⁶⁵⁴ U. o.

⁶⁵⁵ U. o.

⁶⁵⁶ Albizottság jelentése, 12-13. o..

⁶⁵⁷ Albizottság jelentése, 13. o..

cselekményekben résztvevő rendőrök száma több száz lehetett. A gumilövedékek szemmagasságban történő használata, az okozott sérülések helye és típusa arra utal, hogy a rendőrség vezetőinek célja, az albizottság álláspontja szerint, a megtorlás lehetett. Az erőszakos rendőri fellépéshez hozzájárult az is, hogy a rendőrök többsége több mint egy napja nem, vagy csak alig pihent, és az utolsó két órában az ellenük bűncselekményeket elkövető, vagy elkövetni szándékozó személyekből is álló tömeggel álltak szemben⁶⁵⁸. A rendőrök a brutális bűncselekményeket úgy követték el, hogy nem volt rajtuk azonosítószám. A Gyurcsány-kormány politikai államtitkára, Kondorosi Ferenc is úgy vélte, felelős demokráciában ezek után a rendőri vezetők nem maradhatnának. A katonai ügyészség munkáját minősíti, hogy nem vontak felelősségre egyetlen rendőri vezetőt sem azért, hogy több ezer rendőr, a rendőrségi törvénybe ütközően, azonosító nélkül teljesített szolgálatot.⁶⁵⁹ Az albizottság jelentése kiemeli, a magyar állam alkotmány sértést követett el, amikor nem biztosította a Fidesz-rendezvényen résztvevők gyülekezési szabadságát, amely az 55/2001 (XI. 29) AB határozat alapján nemcsak a rendezvényeken való részvétel jogát, de az oda való biztonságos megérkezés, és biztonságos hazatérés jogát is magába foglalja. A rendőrség kötelezettsége ez esetben nemcsak az erőszakos magatartástól való tartózkodást, de az ellentüntetőkkel, rendzavarókkal szembeni védelmet is magába foglalja.⁶⁶⁰ A rendőrség azzal, hogy a részben rendzavarókból álló tömeget nem akadályozta meg abban, hogy a Fidesz-nagygyűlés irányába vonuljon, majd a hazatérni szándékozó békés ünneplőkkel szemben is erőszakos bűncselekményeket követett el, megsértette az ünneplők gyülekezéshez fűződő alapjogát. A rendőrök többsége az azonosítószámok hiánya, és az egymást védő rendőri tanúvallomások miatt megúsza a felelősségre vonást.⁶⁶¹

A Balsai-jelentés a 2006. október 23-i események kapcsán kiemeli, tömegoszlatásra parancsot az országos rendőrkapitány, jogkörében, és hatáskörében a biztosítás parancsnoka, a központi állami ünnepeken túli jogsértő demonstrációk felszámolása esetén a budapesti rendőrkapitány adhat ki. A Kossuth téren kialakított rendőri műveleti központban tartózkodott Gergényi Péter rendőr vezérőrnagy, budapesti rendőrfőkapitány,

---

⁶⁵⁸ U. o.

⁶⁵⁹ Albizottság jelentése, 13. o..

⁶⁶⁰ U. o.

⁶⁶¹ Albizottság jelentése, 14. o..

Lapid Lajos rendőr dandártábornok, budapesti rendőrfőkapitány-helyettes, a BRFK biztosítási parancsnoka, és Majoros Zoltán rendőr ezredes, aki 2006. október 23-án a műveletirányítás parancsnoka volt. Számos alkalommal megjelent a helyszínen Bene László országos rendőrfőkapitány is. A felsorolt négy parancsnok utasításai alapján került sor 2006. október 23-án tömegoszlatásra. A cselekmények felelősi körét a fenti parancsnokok mellett a helyszínparancsnokok körében kell keresni.⁶⁶² A bizottság jelentése szerint a rendőri intézkedéssorozat legsúlyosabb mulasztása az volt, hogy a rendőrökre támadó erőszakos személyeket is magába foglaló tömeget hagyták egyesülni a Fidesz-rendezvény kizárólag békés résztvevőivel. A szakszerű intézkedés az lett volna, ha Pigler István rendőr alezredes helyszíni parancsnok javaslatát elfogadva, az Andrásy út-József Attila utca kereszteződésénél az oszlatást felfüggesztették volna, s így lehetőség nyílt volna záró sorfal felállítására.⁶⁶³ Amikor Nagy-Juhák István rendőr ezredes a Fidesz-rendezvény biztosításának parancsnoka jelentette a rendezvény befejezését, Gergényi Péter alig egy percen belül kiadta a parancsot a tömegoszlatás indítására, a parancs Lapid Lajos és Majoros Zoltán közvetítésével jutott el Gulácsi Sándor helyszínparancsnokig, aki elrendelte az oszlatást. Miután a fenti helyzetben nyilvánvaló volt, hogy a Fidesz-rendezvényről hazatérők az erőszakos személyektől nem különíthetők el, fenti parancsnokok szakmai hibát követtek el.⁶⁶⁴ A Balsai-jelentés kiemeli: „a rendőrséget irányító rendőri vezetők akkor jártak volna el megfelelően, ha megvárják, amíg a bejelentett rendezvény résztvevői eltávoznak és ezt követően kizárólag a jogellenesen jelenlévő és jogellenes magatartást tanúsító tömeggel szemben lépnek fel. A tömegoszlatást később is el lehetett volna rendelni, a gyors intézkedés nem volt indokolt.”⁶⁶⁵

A Balsai-jelentés szerint a 2006. október 23-án a Károly körúton jogellenesen rendeltek el lovasrohamot. A RSzSz 68. §-a szerint lóháton elrendelt kényszeroszlatást, ugyanúgy, mint gumilövedékek használatát csak felfegyverkezett tömeggel szemben lehet elrendelni. A tömeg, a jelentés megállapításai szerint csak passzív ellenállást tanúsított, a tömegben tartózkodó személyek nem, vagy csak eseti jelleggel alkalmazott élet kioltására alkalmas

---

⁶⁶² Balsai-jelentés 17-18. o.

⁶⁶³ Balsai-jelentés, 19. o.

⁶⁶⁴ Balsai-jelentés, 21. o.

⁶⁶⁵ Balsai-jelentés, 23. o.

eszközt, a tömeg tehát nem volt felfegyverkezettnek tekinthető.⁶⁶⁶ A Magyar Köztársaság Rendőrsége Kutya- és Lovasszolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 15/1995. (IX. 28.) ORFK utasítás 76. c) pontja szerint tömegoszlatásnál a lovas alegység, oszlató csoportként, vagy folyosónyitásra alkalmazható. Az oszlató csoport harcrendi alakzata a célnak legjobban megfelelő mozgósorfal, vagy oszlató ék lehet. Az oszlató csoportot megfelelő számú gyalogos élőrőnek, azaz biztosító és kiemelő csoportoknak kell követnie. Ha a lovas alegység gyalogos oszlató csoportokkal, harci technikával kombinálva kerül alkalmazásra, külön megindulási terepszakaszt kell számukra kijelölni. Az utasítás szerint nem alkalmazható a lovas alegység könnygázzal történő tömegoszlatás esetén.⁶⁶⁷ „Közvetlen beavatkozásra a gyalogosan tevékenykedő oszlató alakzat mögül vagy valamelyik szárnyáról indítható. Előrehaladását azonnal meg kell állítani, ha a tömeg feltorlódott, eltávozásában akadályozott. A lovas alcsoport által birtokba vett területet a gyalogos oszlató alakzattal azonnal el kell foglalni és a lovas alcsoportot az alakzat mögé kell rendelni”.⁶⁶⁸ A Balsai-jelentés a rendelkezésre álló adatok alapján megállapította, hogy a lovasroham 2006. október 23-án nem egy, már más kényszerítő eszközökkel fellazított vagy laza, megfelelő mozgástérrel rendelkező tömeggel szemben történt, hanem egy néhány perce befejezett rendezvényen jelenlévő nagyszámú békés személyből és néhány bűnelkövetőből álló csoporttal szemben, válogatás nélkül. A lovasrohamot nem állították meg arra való figyelemmel, hogy számos helyszínen tartózkodó személy az eltávozásban akadályoztatva volt. A lovasroham 17:48 órakor történt indulását megelőzően 17:24 órától könnygáz került alkalmazásra, vagyis a lovasroham és a könnygáz használata szinte egy időben történt. A fentiek alapján a lovasrohamot nem lehetett volna elrendelni, és az helytelenül került végrehajtásra.⁶⁶⁹

A gumilövedék alkalmazására, hasonlóan a lovasrohamhoz a törvény szerint csak végső lehetőségként, felfegyverkezett tömeggel szemben lett volna lehetőség. A gumilövedék használata kapcsán a rendőrség számos vonatkozó jogszabályt megsértett. A 2006. október 23-i tömegoszlatáskor használt fegyverek és gumilövedékek nem minősültek rendszeresített eszköznek. Az események idején hatályos Belügyminisztérium Rendszeresítési Szabályzatáról szóló 24/2002. BK 17. BM utasítás 40. pontja szerint a belügyi szervek részére rendszeresített termékek és tárgyi eszközök felsorolását az utasítás

---

⁶⁶⁶ Balsai-jelentés, 28. o.

⁶⁶⁷ Balsai-jelentés, 28-29. o.

⁶⁶⁸ Balsai-jelentés, 29. o.

⁶⁶⁹ Balsai-jelentés, 29. o.

6. számú melléklete tartalmazta. Ebben a felsorolásban pedig nem szerepelt sem a gumilövedékek kilövésére szolgáló IZS-27-E (billenő-csőű), illetőleg Bajkal MC-21 (félautomata) típusú sörétes fegyver, sem a hozzájuk tartozó 12/70 8,4 mm-es és 12/70 17,5 mm-es gumilövedék. A Legfőbb Ügyészség 2007. március 7. napján kelt felhívására a Budapesti Nyomozó Ügyészség vezetője jelezte az ORFK, a REBISZ és a BRFK vezetőinek, hogy a vizsgált puskák és töltények rendszerbe vételi eljárás nélkül jogszerűen nem alkalmazhatók. Az ORFK a 2006. október 23-i események után maga is kezdeményezte ezen eszközök utólagos rendszerbe vételét, amit a rendészeti miniszter később jóvá is hagyott. A rendszeresítési szabályzatra, valamint az ügyészség és az ORFK intézkedéseire figyelemmel 2006. év október 23-án ezek az eszközök nem minősültek rendszeresített eszközöknek, így azokat jogszerűen nem lehetett volna alkalmazni.⁶⁷⁰ Nemcsak a lövedék alkalmazása, de használata során is számos jogsértésre került sor. A lövedékeket gyártó NIKE-Fiocchi Sportlőszergyártó Kft. ügyvezető igazgatója, Szabó Péter elmondása szerint a 17,5 mm-es lövedéket 30 méterről vagy távolabbról, a 7,5 mm-es sörétjellegűt legfeljebb 20 méterről lehet úgy emberre löni, hogy elérje célját: üssön és ijesszen, de ne okozzon komolyabb sérülést. Nemcsak a távolságon múlik, okoz-e sebesülést a gumilövedék, hanem az eltalált személy ruházatán, illetve az eltalált testrészen ellenálló képességén is. Azaz egy 17,5 mm-es lövedék arcba, lágy részre löve még 40 méterről is komoly sérüléseket okozhat.⁶⁷¹ A Budapesti Nyomozó Ügyészség által kirendelt igazságügyi fegyverszakértő szakvéleménye szerint a 17,5 mm-es gumigolyós lövedék maximális lőtávolsága max.200 méter, célzott lövést 20-25 méteren belül lehet vele leadni, e távolságnál messzebből a cél csak véletlenül található el. A gumisörétes (12 db, gumigolyós) lőszer maximális lőtávolsága kb. 100 méter. Célzott lövést csak 5 méteren belül lehet vele leadni, nagyobb távolságból a sörétraj annyira szétszóródik, hogy bizonytalanná teszi a cél eltalálását. A granulátumos lőszer még a gumisörétes löszernél is kisebb lőtávolsággal rendelkezik.⁶⁷² Megállapítható tehát, hogy a 15-25 méterről leadott lövések a lőszer használati utasításával ellentétesek, fejre célozva alkalmasak életkioltására, maradandó fogyatékoságot pedig számos esetben okoztak is.⁶⁷³

---

⁶⁷⁰ Balsai-jelentés, 35. o.

⁶⁷¹ Balsai-jelentés, 36. o. **Eredeti forrás:** www.index.hu/1101gmlvdk. Belföld: Tamás Bence Gáspár: Máshol nem lőnek fejre, közlő, gumilövedékkel.

⁶⁷² Balsai-jelentés, 37. o.

⁶⁷³ U. o.

A Balsai-jelentés kitért a rendőrök által elkövetett bűncselekmények büntetőjogi következmények nélkül maradásának egyik legfőbb okára, az azonosító jelvény hiányára. Az Rtv. 20. §-a előírja a rendőrök számára azonosító jelvény viselését, akárcsak a fentebb szintén említett 54/2000. (XII.18.) AB számú alkotmánybírósági határozat. A rendőrök egyedi azonosíthatóságának kötelezettségét törvény és alkotmánybírósági határozat írja elő, ezzel szemben a rendőrség akkor hatályos öltözködési szabályzatára (12/2006. ORFK utasítás) hivatkozva próbálta a súlyos jogsértést jogszerűnek feltüntetni. A fenti utasítás 2. számú mellékletének 3. pontja az azonosító jelvény használatának kötelezettsége alól az alábbi kivételt tette: „Gyakorló öltözet esetén a szolgálati jelvény viselése a szolgálati előjáró döntése értelmében – az adott szolgálati feladat időtartamára – nem kötelező.”⁶⁷⁴ E törvényellenes utasítás alkalmazása tette lehetővé, hogy a 2006. október 23-án tömeges jogsértéseket okozó rendőrök büntetlenek Bene László országos rendőrfőkapitány a 15/2006. (XI.3.) számú utasításában módosította az öltözködési szabályzatot. Eszerint a képzési, oktatási és továbbképzési célból felvett egyenruhán nem kell viselni az azonosító jelvényt. Tilos azonban az azonosító jelvény viselését mellőzni, amennyiben az egyenruhás rendőr, állami, közhatalmi jogosítványok gyakorlásával összefüggő tevékenységet végez.⁶⁷⁵ A Balsai-jelentés azonban aggályosnak tartja, hogy e módosított utasítás is a jogforrások hierarchiájával ellentétesen, törvényellenesen megengedte, hogy speciális feladatot ellátó állomány egyenruháján, védőruháján nem biztosítható az azonosító jelvény elhelyezése, úgy más megfelelő módon kell gondoskodni az egyedi azonosíthatóságról.⁶⁷⁶ A rendőrpáncsnokok azzal, hogy elnézték az azonosító jelvény használatának mellőzését, azt sugallták beosztottaiknak, hogy tetteik büntetőjogi következmények nélkül maradnak.

4. JOGSÉRTÉSEK 2007-2010 KÖZÖTT

Miközben az 1990-es években, a tárgyalt Metész-tüntetés kivételével a rendezvények szervezői és a rendőrség kapcsolatára a bizalmas, együttműködő stílus volt jellemző, ez a „közrendvédelmi partnerség” a 2006-ban részben a tömegben megjelenő erőszakos,

---

⁶⁷⁴ Balsai-jelentés, 49. o.

⁶⁷⁵ Balsai-jelentés, 50. o.

⁶⁷⁶ Balsai-jelentés, 51. o.

rendbontó elemek magatartása, részben az ezt követő rendőri jogsértések miatt megbombolt.⁶⁷⁷ Mind a demonstrálók közt megjelenő garázda személyek által, különösen a „tévéostrom” idején elkövetett utcai erőszak, mind a rendőrség, és büntetés-végrehajtási intézmények által elkövetett súlyos jogsértések szempontjából a gyülekezési jog gyakorlásával kapcsolatos legsúlyosabb visszaélések 2006. szeptember 18-21-én, 2006. október 23-án, illetve az ezen időszakban letartóztatott személyekkel kapcsolatos büntetőeljárások során történtek. Az ezt követő időszakban olyan kirívó események, mint a fenti időszakban, nem történtek. A 2007. és 2010. közötti időszakban gyülekezési jog gyakorlásával kapcsolatban számos jogsértésre került sor. A demonstrálók közt megjelenő rendezavarók nem egyszer, így a 2008. június 9-i LMBT⁶⁷⁸-felvonuláson erőszakos cselekményeket követtek el elsősorban a rendezvényt biztosító rendőrök ellen. Ami a gyülekezési jogukat gyakorlókkal szembeni rendőri jogsértéseket, illetve törvényhozói jogkorlátozásokat, értekezésem témáját illeti, e korszakra főleg a jogellenes oszlatások, és szabálysértési előállítások, illetve a szükségtelenül és aránytalanul alapjogot korlátozó jogszabály-módosítások a jellemzők. 2006. után kevesebb személyt vontak jogellenesen büntetőeljárás alá, számos demonstráló ellen indult azonban szabálysértési eljárás, amelyek jelentős részében a bíróság jogerős ítéletében állapította meg, hogy nem valósult meg szabálysértés, nem az eljárás alá vont követte el a szabálysértést, illetve nem bizonyítható a szabálysértés elkövetése, vagy az, hogy azt az eljárás alá vont követte el. A fenti időszakban a gyülekezési jog gyakorlását jogalkotással igyekezett a politikai hatalom szűkíteni, elég itt a passzív ellenállási szabálysértés, vagy a Lex tojás néven elhíresült, a Btk-t,- és a szabálysértési törvényt módosító törvényecsomag példájára gondolnunk.

Annak kapcsán, hogy 2006-ot követően a radikális tüntetők és a rendőrség közötti konfrontáció, ha nem is szűnt meg, normalizálódott, fontos szerepe volt a tüntetéseket megfigyelő, fenti időszakban erősödő civil ellenőrzésnek. Kiemelném itt egyfelől a jogvédő szervezetek, így a nemzeti radikális tüntetőkkel többnyire jó viszonyt ápoló Nemzeti Jogvédő Alapítvány munkatársainak 2008-tól rendszeres jelenlétét, de különösen a mind szakmai jártassága, mind politikai semlegessége miatt kiemelt jelentőségű ombudsmani megfigyelést. Az emberi jogok parlamenti biztosának és munkatársainak a nyugati országokban, ahol Magyarországnál jóval korábban megjelent a gyülekezési jog

---

⁶⁷⁷ Szabó Máté: Emberi jogok, Alapvető jogok? Esélyek és veszélyek az ombudsman szemével, Kairosz Kiadó, Budapest, 2011. (Továbbiakban: Szabó Máté: Emberi jogok (2011); 191. o.

⁶⁷⁸ Leszbikus Meleg Biszexuális és Transznemű.

hatálya alá eső rendezvényekkel kapcsolatos utcai erőszak, már évtizedek óta fontos szerepe van a rendőrség, a demonstrációk szervezői, illetve a tüntetők „kemény magja” közti közvetítésben. Fenti tapasztalatok alapján Sólyom László akkori köztársasági elnök felkérésére Szabó Máté általános ombudsman, és Péterfalvi Attila adatvédelmi biztos 2007. október 23-án először vett részt budapesti tüntetések rendőri előkészítésének és biztosításának ellenőrzésén. Azóta az ombudsmani hivatal munkatársai jelen voltak szinte valamennyi demonstráció rendőri biztosításánál.⁶⁷⁹ A fentiek célja az volt, hogy az ombudsmani hivatal munkatársai jelenlétükkel igyekezzenek megelőzni a jogsértéseket, és vizsgálataikkal, kutatásaikkal egy polgárbarát tüntetési kultúra elméletét és gyakorlatát honosítsák meg Magyarországon.⁶⁸⁰

4.1. A 2007. február 2-i kordonbontás, és a Kossuth téri spontán tüntetés oszlatása

4.1.1. A Kossuth téri kordon jogellenessége

---

⁶⁷⁹ Szabó Máté: Emberi Jogok (2011), 192. o.

⁶⁸⁰ U. o.

2006. október 23-án Gergényi Péter rendőr-főkapitányi „intézkedése” „személy- és létesítménybiztosítás tárgyában” „műveleti területté” nyilvánította a Kossuth teret. 2006. november 20-án a határozatot törvénytelen módon határozatlan időre hosszabbították meg. E többszörösen jogsértő rendelkezés adott jogalapot arra, hogy a Kossuth téri tüntetők által folyamatosan benyújtott, tüntetések megtartására tett bejelentéseket a rendőrség nem vette tudomásul, tekintettel arra, hogy a Kossuth tér, a fenti rendelkezés alapján nem közterület, hanem „műveleti terület”. A rendőrségi törvény nem ismeri a műveleti terület fogalmát, ez eredetileg katonai szakkifejezés, amely hadműveletek, vagy pl. árvízellenes katonai védekezés miatt kiemelt, lezárt területet jelent. Ezzel szemben a „személy-, és létesítménybiztosítási intézkedés fogalmát az Rtv. 46. §-a definiálja a következőképpen:

46. § (1) A rendőrség, valamint a rendőr a védett személy [1. § (2) bek. g) pont] biztonságára érdekében a 13. és a 30. §-ban meghatározottakon túlmenően

- a) útvonalat, közterületet a forgalom elől elzárhat, a forgalmat korlátozhatja,*
- b) nyilvános és közforgalmú intézmények működését korlátozhatja,*
- c) magánlakásba — külön írásos utasítás birtokában — ellenőrzés, a helyszínen megfigyelése és biztosítása céljából beléphet, és ott tartózkodhat,*
- d) területet lezárhat, és megakadályozhatja, hogy oda bárki belépjen, vagy onnan távozzék, illetőleg az ott tartózkodókat távozásra kötelezheti.*

A fenti törvényi bekezdés a) és d) pontja alapján rendelte el a rendőrség a Kossuth tér lezárását, a védett személy, vagy személyek, eredetileg a 2006. október 23-án hazánkba látogató külföldi delegációk, később az országgyűlési képviselők védelmében. Az intézkedések bevezetését azzal indokolták, hogy „az Országház, mint az állam működése szempontjából kiemelten fontos intézmény biztonságának megőrzése szükséges,” és e biztonságot a sátorban talált veszélyes eszközök miatt nem tudták biztosítani.⁶⁸¹ A 2006. november 20-i, meghosszabbításról szóló intézkedés indoklása szerint: „A rendes parlamenti ülészakon belül kiemelten fontos az Országgyűlés, mint népképviselői szerv zavartalan működésének biztosítása⁶⁸².”

---

⁶⁸¹ Béki Linda: A gyülekezési jog határai. In: A megosztó válság. 2006. ősz. szerkesztette: Dénes Iván Zoltán, Budapest, 2007. (Továbbiakban: Béki), 169. o.

⁶⁸² U. o.

A fenti határozat szövege csak 2007. januárban vált nyilvánossá. Miután a fenti intézkedés nem számít egyedi rendőri intézkedésnek, a rendőrségi törvény 92. §-a szerinti panasszal nem volt támadható. Miként a Fővárosi Bíróság ítéletében kimondta, Gergényi fenti intézkedése nem számít közigazgatási határozatnak, ezért közigazgatási határozat ellen benyújtott kifogással sem volt megtámadható. A Civil Jogász Bizottság Jelentése megállapította, a Kossuth téri tüntetéseket korlátozó intézkedés megsértette az Emberi Jogok Európai Egyezményének gyülekezési szabadságra vonatkozó 11. pontját, továbbá a jogorvoslati jogra vonatkozó 13. pontját,⁶⁸³ amely kimondja „Bárkinek, akinek a jelen Egyezményben meghatározott jogait és szabadságát megsértették, joga van ahhoz, hogy hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje az esetben is, ha e jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg”.⁶⁸⁴ Az a tény, hogy a Kossuth téri tüntetéseket megtiltó főkapitányi rendelkezés ellen nem volt helye jogorvoslatnak, az Alkotmány 57. § (5) bekezdését is megsértette. A fenti tárgyban számos panasszal éltek tüntetést bejelentő szervezetek és magánszemélyek, ezek jelentős része nem került érdemi elbírálásra, más panaszokat a budapesti rendőrkapitány elutasított.⁶⁸⁵ Szerdahelyi Szabolcs, a Deport 56' elnöke 2006. november 24-én rendezvényt jelentett be a Kossuth térre, a rendezvény megtartását a rendőrség megtiltotta. Szerdahelyi panasszal élt a BRFK-nál, a panaszt a budapesti rendőr-főkapitány elutasította. Panaszos az ORFK-nál fellebbezett az elutasító határozat ellen. Az ORFK határozatában megállapította, hogy a budapesti rendőr főkapitánynak a Kossuth tér lezárását meghosszabbító intézkedése abban a részében törvénysértő volt, hogy a közterületet határozatlan időre zárták le.⁶⁸⁶ Az Rtv. 46.§-ának (5) bekezdése ugyanis a következőképpen rendelkezik.

(5) Az (1) bekezdés a) és d) pontja szerinti intézkedést az elrendelő rendőri szerv vezetője – függetlenül az előzetesen meghatározott időtartamtól – ötnaponként felülvizsgálja, és annak eredményéről a (3) bekezdésben meghatározott vezetőt tájékoztatja. Ha az (1) bekezdés a) és d) pontja szerinti intézkedés időtartama a tizenöt napot meghaladja, az intézkedést az országos rendőrfőkapitány, valamint a terrorizmust

---

⁶⁸³ CJB, 106. o.

⁶⁸⁴ U. o., Emberi Jogok Európai Egyezménye, 106. o.

⁶⁸⁵ Gulyás Gergely és Magyar Péter ügyvédek a fenti időszakban minden péntekre tüntetést jelentettek be, amelyek bejelentését a BRFK, hatáskör hiányára hivatkozva, tekintettel arra, hogy a Kossuth tér nem számít közterületnek, elutasított. Az elutasító végzéseket, hétről hétre megtámadták a Fővárosi Bíróságon, amely, tekintettel arra, hogy az ügy a rendőrségi törvény hatálya alá tartozik, visszautalta az Országos Rendőr Főkapitányságra, amely a panaszokat ismét elutasította. E határozatot ismét bíróságon támadták meg a bejelentők. Lásd: Béki, 172.o.

⁶⁸⁶ CJB, 106. o.; Index 2007. február 13. hétfő, 190: 02. Belföld. Március 31-ig marad a kordon.

elhárító szerv főigazgatója felülvizsgálja. Ha az (1) bekezdés a) és d) pontja szerinti intézkedés időtartama a harminc napot meghaladja, az intézkedést az országos rendőrfőkapitány, valamint a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója legalább harminc naponként felülvizsgálja. Az intézkedés indokoltságáról, tartalmának jogszerűségéről az országos rendőrfőkapitány, valamint a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója három munkanapon belül határozattal dönt. A határozatot a központi szerv, valamint a terrorizmust elhárító szerv honlapján közzé kell tenni.

A törvényi rendelkezésből egyértelműen kiderül, a személy-, és létesítményvédelmi intézkedés szükségessége esetében is csak meghatározott, nem pedig határozatlan időre hosszabbítható meg. Szabadfi Árpád az országos rendőrfőkapitány helyettese a fenti panaszra hozott ORFK-határozatban foglaltaknak megfelelően közölte, a határozatnak megfelelően a kordont határozott ideig, 2007. március 31-ig tartják fenn. Fenti határozat meghozatalára azonban már a Fidesz képviselőinek kordonbontása után került sor. A Kossuth tér az 1980-as évek vége óta a gyülekezési jogokkal élők megbecsült helyszíne, ezen tüntetések alatt egy alkalommal sem került sor olyan eseményre, amely az Országgyűlés működését zavarta volna. Az a hely, ahol szabadságharcunk vezetőjének, Magyarország és Erdély vezérlő fejedelmének, II. Rákóczi Ferencnek a szobra áll, az a tér, ahol a reformkor és az 1848–49-es szabadságharc vezető politikusának, Kossuth Lajosnak is szobor őrzi emlékét, az a tér, ahol az 1956-os forradalom és szabadságharc hőseinek emlékműve áll, a demokrácia, és a szabadság szimbolikus tere, ezért nincs helye ott kordonnak.⁶⁸⁷

4.1.2 Fidesz-képviselők kordonbontása, és a Kossuth téri spontán tüntetés oszlatása

Miután a Kossuth téri kordon lebontására, és a tüntetések bejelentésének rendőrségi tudomásul vételére nem voltak jogi eszközök, a Fidesz országgyűlési, és európai parlamenti képviselői 2007. február 2-án a parlament felsőházi termében gyültek össze,

---

⁶⁸⁷ Magyar Attila István: Zöldkordon váltaná a vasfüggönyt, In: Magyar Nemzet, 2007. április 20, 6. o. Magyar Nemzet Online, 2007. április 20, 01:00.

levonultak a Kossuth-szoborhoz, ahol Szájer József Európa-parlamentari képviselő bejelentette, hogy polgári engedetlenségi akció keretében lebontják a Kossuth teret övező kordont és kerítést. Ezt követően a képviselők között Orbán Viktor, Szájer, Navracsics Tibor és mások, megfelelő szerszámokkal elkezdtek a kordon lebontását. A téren szolgálatot végző rendőrök nem avatkoztak be az eseményekbe.⁶⁸⁸ A Fideszes képviselők ezt követően visszatértek a parlament épületébe. A kordonbontás hírére spontán tüntetés kezdődött, a tömeg fél 12 körül gyülekezett, a Gyurcsány-kormány lemondását, és a miniszterelnök börtönbe zárását követelve. Fél egy körül a rendőrök elkezdtek visszaállítani a kordonokat. Parancsnokuk utasítására a rendőröknek le kellett venniük maszkjukat, egy azonosító jelvény nélküli rendőrt kiállítottak a sorból. Délután négy órára már háromezer tüntető gyülekezett a téren, ahol nemzeti radikális szónokok, így Ekrem Kemál György⁶⁸⁹ tartottak beszédet. A BRFK délután 6 óra után közölte, rendezavarás szabálysértése miatt feljelentést tesznek a kordonbontó képviselők ellen. Este 11 óra után a rendőrség utasítást adott az ott maradt tüntetők kiszorítására. Az oszlatás a Bajcsy-Zsilinszky utca irányában éjfélre befejeződött. Másnap, 2007. február 3-án dél körül a Kossuth téren egy mintegy 70-80 fős tömeg gyülekezett, tiltakozásul a kordon ismételt felállítására ellen. A be nem jelentett tüntetést a rendőrség feloszlatta, többekkel szemben szabálysértési eljárást indított.

A Fidesz kordonbontásban résztvevő képviselői, miként azt Orbán Viktor pártelnök még aznap bejelentette, lemondtak mentelmi jogukról, ezzel is a polgári engedetlenség hagyományait követve. A BRFK feljelentésével indult eljárás során a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2008. április 26-án hozott végzése a képviselők ellen rendezavarás szabálysértése miatt indított eljárást megszüntette. A végzés szerint a képviselők nem valósították meg a rendezavarás szabálysértését, továbbá a cselekmény nem a rendőri intézkedés tényleges megakadályozására, vagy ellehetlenítésére irányult, hanem pusztán az azzal való egyet nem értésüket jelképezte, a demonstrációnak szánt esemény kifejezetten békés volt.⁶⁹⁰ Szájer József, az ítélet kapcsán kijelentette, igazuk volt azoknak,

---

⁶⁸⁸ www.fn.hu. Figyelő Net, 2007. február 2, 18: 00

⁶⁸⁹ Ekrem Kemál György az 1956-os forradalom és szabadságharc mártírjának, Ekrem Kemálnak a fia. Az ítélethirdetés után egy órát kapott apja, hogy fiától elbúcsúzzék. Az 1990-es években Szabó Alberttel együtt az újjáalakult Magyar Hungarista Mozgalom társelnöke. 1996-ban alkotmányos rend elleni szervezkedés miatt felfüggesztett börtönbüntetésre ítélték. 2009-ben elhunyt.

⁶⁹⁰ A Magyar Országgyűlés Emberi Jogi Bizottságának a 2002. és 2010. közti jogsértéseket vizsgáló albizottságának részjelentése. Alapvető politikai és szabadságjogokat érintő jogsértések Magyarországon 2002. és 2010 között (kivéve 2006 ősze). Továbbiakban: Albizottság részjelentése, 6. o.

akik kiálltak emberi szabadságjogaikért, akik úgy gondolták, a demokráciában nincs helye kordonoknak.⁶⁹¹

4.1.3. Sáska Béla és társai szabálysértési és kártérítési ügye

A rendőrség a kordonbontás hírére a Kossuth téren gyülekező tüntetéseket 2007. február 2-án, illetve február 3-án feloszlatta, többek ellen rendzavarás szabálysértésére hivatkozva szabálysértési eljárást indított, amely eljárásokat a bíróság legtöbbször szabálysértés hiányában megszüntette. E tüntetők közé tartozott Sáska Béla és három társa, P. Sándor, K. Zsuzsanna, és F. Rozália, akiket a rendőrség rendzavarás szabálysértése miatt előállított. A rendőrségi jelentések szerint az eljárás alá vontak azért követték el a rendzavarás szabálysértését, mert a tüntetésen hangoskodtak, a tömeg, mivel a villamossíneken áthaladt, akadályozta a közlekedést, illetve a tüntetők, a rendőri felszólításnak nem tettek eleget, és huzamosabb ideig a helyszínen maradtak. Előállítottak jogi képviselőjeként valamennyi előállított nevében tárgyalás tartását kértem, tekintettel arra, hogy eljárás alá vontak gyülekezési szabadságukkal éltek, a helyszínen rendzavaró, garázda cselekményekre nem került sor, továbbá a rendőrsorfal felállítását követően elhagyták a helyszínt. Itt említem meg, hogy a jogszerű hatósági intézkedéssel való ellenszegülés szabálysértéséről szóló rendelet ekkor még nem lépett hatályba. A szabálysértési ügyekben eljáró bíróságok mind Sáska Béla ügyében,⁶⁹² mind a másik három szabálysértési eljárásban,⁶⁹³ a szabálysértési eljárást megszüntették, tekintettel arra, hogy eljárás alá vontak nem követték el a rendzavarás szabálysértését. A rendelkezésre álló, és a tárgyalásokon megtekintett audiovizuális felvételek alapján egy esetben sem volt megállapítható, hogy 2007. február 3-án a tüntetések helyszínén rendzavaró, vagy garázda cselekmény történt volna. Az Sztv. 142. § (1) bekezdés b) pontja szerint minősülő rendzavarás szabálysértésének egyik eleme az, hogy az elkövető rendzavarás, vagy garázdaság helyszínén, e ténynek tudatában szegüljön szembe a rendőri intézkedéssel.

---

⁶⁹¹ Szájer József Európai Parlamenti képviselő honlapja, 2008.május 16. A kordonbontás egyik legfontosabb eseménye a demokrácia győzelme. A képviselő természetesen a közterületet határozatlan időre lezáró kordonokra utalt, nem valamennyi kordonra, a cím, mint oly sok média hír címe a szenzációt szolgálja, ezért pontatlanul fogalmaz. Jogszerű lehet a kordon egyebek mellett, ha az két egymással ellentétes véleményének hangot adó tüntetői csoportot választ el, ha külföldi hivatalos delegációk biztonságát garantálja, avagy rendezvény végén az arról való biztonságos távozás érdekében állították fel.

⁶⁹² A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2007. június 1-jén hozott **9. Sze.7860/2007/3.** számú végzése.

⁶⁹³ A Pesti Központi Kerületi Bíróságnak 2008. január 11-én hozott, **5. Sze.7.866/2007/6.** számú végzése (K. Zsuzsanna); A Pesti Központi Kerületi Bíróságnak 2008. január 17-én hozott, **5. Sze.7.869/2007/7.** számú végzése (P. Sándor); A Pesti Központi Kerületi Bíróságnak 2008. január 12-én hozott, **2. Sze.7.870/2007/17.** számú végzése (F. Rozália).

Miután rendzavarás a helyszínen a bizonyítékok alapján nem történt, az eljárásokat a bírósági végzések szabálysértés híján megszüntették. A bíróság, Sáska Béla ügyében hozott végzésében hivatkozott az Alkotmánybíróság 30/1992. (V. 26) számú határozatára, amely kifejti, hogy a vélemény szabadságával szemben mérlegelendő korlátozó törvénynek nagyobb a súlya, ha közvetlenül másik alanyi alapjog érvényesítésére és védelmére szolgál, kisebb, ha ilyen jogokat csak mögöttesen, valamely intézmény közvetítésével véd, s a legkisebb akkor, ha csupán valamely elvont érték a tárgy (pl. köznyugalom). A köznyugalom elvont, esetleges fenyegetettsége nem tekinthető elégséges indoknak a véleménynyilvánítási és gyülekezési szabadság korlátozására, függetlenül attól, hogy a békés jellegét el nem vesztett demonstráció bejelentett, illetve oszlatható-e.

Tekintettel arra, hogy a bíróság az eljárást megszüntette, eljárás alá vontak, mint felperesek 2008. március 31-én, jogi képviselőjük útján a Polgári Törvénykönyv (Ptk.) 76. §-a, 84. §-a, 339. §-a, 349. §-a, és 355. §-a alapján személyiségi joguk megsértésével, államigazgatási jogkörben elkövetett nem vagyoni kár megtérítése iránti keresetet nyújtottak be a Budapesti Rendőr-főkapitánysággal, mint alperessel szemben a Fővárosi Bíróságnál. Felperesek keresetükben kérték a bíróságot, hogy alperest marasztalja a felpereseknek fejenként járó 500.000 Ft. nem vagyoni kártérítés, mint tőkeösszeg, valamint annak a kifizetés napjáig járó törvényes kamata, illetve perköltség megfizetésére. A Fővárosi Bíróság 2009. május 21-én hozott ítéletében⁶⁹⁴ megállapította, hogy az alperes azzal, hogy 2007. február 3-án felperesekkel szemben megalapozatlanul alkalmazott a felperesek személyes szabadságát korlátozó intézkedéseket, megsértette felperesek személyes szabadság védelméhez fűződő személyiségi jogát. A bíróság kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen felpereseknek egyenként 350.000 Ft tőkét, ennek a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári napot megelőző érvényes jegybanki alapkamatját, valamint perköltséget. Az ítélet ellen alperes fellebbezett, kérve az első fokú ítélet megválasztását, a felperesek keresetének elutasítását, és a felperesek perköltségben való marasztalását. Felperesek csatlakozó fellebbezést nyújtottak be, amelyben kérték a Fővárosi Ítéletábrán, hogy az eredeti keresetben foglalt tőkeösszeget, és annak kamatait fizessék meg felperesek részére. A Fővárosi Ítéletábra másodfokú, jogerős ítéletében⁶⁹⁵ az első fokú ítéletet helybenhagyta.

---

⁶⁹⁴ A Fővárosi Bíróság 2009. május 21-én, **19. P. 21. 572/2008/7.** számon hozott elsőfokú ítélete.

⁶⁹⁵ A Fővárosi Ítéletábra **2. Pf. 21337/2009/9** számon hozott másodfokú, jogerős ítélete.

Az ítélet ellen alperes 2010. március 31-én felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Legfelsőbb Bíróságnál, kérve a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú ítélet megváltoztatását, felperesek keresetének elutasítását, és perköltségben marasztalását. Felperesek 2010. június 24-én kelt ellenkérelmükben kérték a Legfelsőbb Bíróságot, hogy a Fővárosi Ítéltábla jogerős ítéletét, mivel az megalapozott, tartsa hatályában. A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága 2010. október 13-án. hozott felülvizsgálati ítéletében⁶⁹⁶ a Fővárosi Ítéltábla jogerős ítéletét megváltoztatta, és a felperesek keresetét elutasította. Az ítélet kötelezte felpereseket 185. 000 Ft. eljárási költség megfizetésére.

Sáska Béla és társai 2011. április 10-én jogi képviselőjük útján kérelmet nyújtottak be a Strasbourgban székelő Európai Emberi Jogi Bírósághoz, mivel a magyar állam megsértette az Emberi Jogok Európai Egyezményének 11. pontját, amikor a 2007. február 3-i tüntetést, annak ellenére, hogy spontán tüntetesként nem vesztette el békés jellegét, feloszlatta. Kérelmezők hivatkoztak a Bukta és társai kontra Magyarország ügyben hozott ítéletre is, amely kimondta: „speciális körülmények között, amikor valamilyen politikai esemény demonstráció formáját öltő közvetlen válaszlépést tehet indokolttá, a politikai eseményt követő békés demonstráció feloszlátása pusztán a szükséges előzetes bejelentés hiánya miatt, ha a résztvevők semmilyen jogellenes magatartást nem tanúsítanak, a békés célú gyülekezés szabadságának aránytalan korlátozását jelenti”.⁶⁹⁷ Kérelmezők hivatkoztak arra is, hogy a Magyar Állam a sérelmezett Legfelsőbb Bírósági ítélettel megsértette az Egyezmény 5. cikkének 5. pontját, amely kimondja, hogy mindenkinek, aki a Cikk rendelkezéseinek megsértésével végrehajtott letartóztatás, vagy őrizetbe vétel áldozata, joga van kártalanításra. A szabálysértési előállítás a büntetőeljárásban foganatosított előzetes letartóztatással, és őrizetbe vétellel analóg, hasonló célokból alkalmazott szabadságkorlátozó kényszerintézkedés. Ha valakit szabálysértési eljárás alá vonnak, szabadságát korlátozó módon előállítják, majd később független bíróság jogerős ítéletében megállapítja, hogy nem követett el szabálysértést, az Egyezmény alapján őt kártalanítás illeti meg. Az elmúlt évek egységes magyar bírósági joggyakorlata az volt, hogy az Egyezmény 5. cikke 5. pontjával összhangban, ha az eljárás alá vonttal szemben megszüntették a szabálysértési eljárást, szabadságkorlátozó intézkedések esetén a bíróság a korábban eljárás alá vont

---

⁶⁹⁶ A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága 2010. október 13-án. **Pfv. IV. 20. 900/2010/4.** számon hozott felülvizsgálati ítélete.

⁶⁹⁷ A Bukta és mások kontra Magyarország ügyben (kérelem száma 25691/04) 2007. július 17-én hozott ítélet.

felperesek személyiségi jogok megsértése miatt indult nem vagyoni kártérítési keresetének helyt adott, és a felperesek javára nem vagyoni kártérítést ítélt meg.

A Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati ítélete ellentétes az Egyezmény 6. pontjával, a tisztességes eljárás, és a tisztességes határozathozatal elvével. Az ítélet kiemeli, hogy kérelmezők, az Sztv. 142. §. (1) b) pontja szerinti rendzavarás szabálysértését, amely miatt a rendőrség feljelentést tett ellenük, nem követték el. Az alperes Budapesti Rendőr-főkapitányság a felülvizsgálati ítélet indoklása szerint a „gyülekező csoport szervezőjével és tagjaival szemben, közöttük felperesekkel szemben is, egyéb szabálysértés, így a Sztv. 152. §-ában meghatározott gyülekezési joggal visszaélés alapos gyanúja miatt”, vagy esetleg más szabálysértés miatt eljárhatott, és intézkedéseket hozhatott”. Az Egyezménnyel ellentétes minden olyan jogértelmezés, mely szerint, ha a rendőr saját egyéni észlelése „alapos gyanúja” alapján szabálysértést, vagy annak veszélyét véli felfedezni, emiatt egyeseket szabadságában korlátoz, és ez utóbbiak akkor sem számíthatnak kártérítésre, ha a szabálysértési ügyben eljáró bíróság az eljárást megszüntette. Az ítéletben a Legfelsőbb Bíróság hivatkozik az Sztv. 152. §-a szerint minősülő „gyülekezési joggal visszaélés” szabálysértésére, amely szabálysértést az követi el, aki bejelentési kötelezettséghez kötött összejövotelt, felvonulást, vagy tüntetést, bejelentés, vagy a tervezett új időpontról való előzetes tájékoztatás nélkül, vagy a rendőrség tiltó határozata ellenére szervez, vagy tart. Kérelmezők azonban sem szervezői, sem rendezői nem voltak a nevezett tüntetésnek, ezért fenti szabálysértést, esetlegesen sem követhették el. Az Emberi Jogok Európai Bírósága az ügyet első szakaszában befogadta, döntésre évek múlva kerülhet sor.

4.2. A passzív engedetlenségi szabálysértés bevezetése 2007. március 15-e előtt

A Gyurcsány-kormány, a 2007. március 15-i nemzeti ünnep kapcsán, újabb kormányellenes tüntetésektől tartva olyan tartalmú kormányrendeletet alkotott, amely a

gyülekezési jog gyakorlását rendvédelmi okokból egyes esetekben korlátozza. A szabálysértési törvényt módosító, a gyülekezési jogot korlátozó kormányrendelet már 2006. végén megszövegezésre került, a rendelet 2007. március 6-án lépett hatályba. Az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet módosításáról szóló 32/2007. (III. 6.) kormányrendelet 3 §-a új szabálysértési tényállásként, a módosított rendelet 40/A. § alatt bevezette a „Jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség,” ismertebb nevén a passzív engedetlenség szabálysértését. Az új szabálysértési tényállást az követi el, aki a rendvédelmi szerv hivatásos állományú tagja jogszerű intézkedésének nem engedelmeskedik. A szabálysértés elkövetője ötvenezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható. A fenti szabálysértés miatti eljárás a rendőrség hatáskörébe tartozik. A fenti szabálysértést bevezető kormányrendelet ellen, mivel azt több ponton súlyosan alkotmányosértőnek tartotta, a Nemzeti Jogvédő Alapítvány utólagos normakontrollt kért az Alkotmánybíróságtól. A beadványban kérelmezők kifejtették, hogy a jogszabályi rendelkezés több ponton alkotmányellenes. A rendelet az Alkotmány 8. § (2) bekezdésébe ütközik, amely kimondja, hogy alapvető jogokra vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, lényeges tartalmát azonban nem változtathatja meg. A rendelet sérti az Alkotmány 7. §-át is, mivel nincs összhangban az 1993. évi XXXI. törvényben törvényi hatályra emelt Emberi Jogok Európai Egyezményével, melynek 111. cikkelye szerint mindenkinek joga van a békés gyülekezéshez, és azt csak törvénnyel lehet korlátozni, rendeleti úton azonban nem. A fenti rendelet ellentétes az Alkotmány 62. § (1) bekezdésével, amely kimondja: „a Magyar Köztársaság elismeri a békés gyülekezés jogát és biztosítja annak szabad gyakorlását”. Az is aggályos és ellentétes a jogállamisággal, hogy a rendőrséget arra jogosítja fel, hogy az önmaga által jogszerűnek vélt aktusnak passzívan ellenálló személyekkel szemben – önmaga alkalmazzon szankciót. A törvényes lehetőségként rendelkezésre álló kényszerítő eszközök érvényt szerezhetnek a hatóság akaratának; aránytalan még a kikényszerítés mellett külön joghátrányt is alkalmazni. A második Orbán-kormány által benyújtott új alkotmánybírósági törvény, a 2011. évi CLI. törvény 2012. január 1-jén lépett hatályba. E törvény 71. §. (1) bekezdése így rendelkezik:

71. § (1) E törvény hatálybalépésével minden olyan folyamatban lévő eljárás megszűnik, amely tartalma szerint jogszabály alkotmányellenességének a 24. § (1) bekezdésében meghatározott utólagos vizsgálatára irányul, és amelyet nem az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontjában meghatározott indítványozó terjesztett elő.

Miután az Alkotmánybíróság a Nemzeti Jogvédő Alapítvány fenti beadványát 2012. január 1-jéig sem tárgyalta, a fenti beadvánnyal indult eljárás is megszűnt. Az új kormány mindeddig e súlyosan alkotmányellenes rendeletet annak ellenére nem semmisítette meg, hogy mindezt rövid idő alatt megtehetné. Itt jegyezném meg, hogy a 2011. évi CLI. törvény 71. §. (1) bekezdése annak ellenére alkotmányos aggályokat vet fel, hogy generális jelleggel jogszabályok visszamenőleges alkalmazását sem az Alaptörvény, sem a Magyar Köztársaság 2012-ig hatályos alkotmánya, sem az Emberi Jogok Európai Egyezménye, sem a Polgári és Politikai Alapjogok Nemzetközi Egységokmánya nem tiltja. Magyarország Alaptörvényének alapvetésében találjuk a B) cikk 1) bekezdését, amely a korábbi Alkotmány 2. §. (1) bekezdésével azonos tartalommal kimondja, hogy „Magyarország demokratikus jogállam”. A jogállamiság kritériumában, miként azt az Alkotmánybíróság korábban idézett határozataiban is kimondta, beletartozik a jogbiztonság, a jogszabályokba vetett bizalom is. Véleményem szerint a jogbiztonságot sérti, ezáltal az Alaptörvény fenti cikkével ellentétes az a törvényi rendelkezés, amely az Alkotmánybíróság valóban létező túlterheltségét olyan módon próbálta orvosolni, hogy az új alkotmánybírósági törvény szerint utólagos normakontrollra már nem jogosult kérelmezők által benyújtott, az Alkotmánybíróság által nem tárgyalt beadványok automatikus, tartalmi vizsgálat nélküli megszűnéséről rendelkezett.

Egyetértek egyfelől azon törvényhozói szándékkal, amely az egyszerű állampolgárok számára csak az általuk érintett egyedi ügyek kapcsán jogszabály, vagy bírósági döntés ellen benyújtott alkotmányjogi panasz benyújtását teszi lehetővé, tekintettel az Alkotmánybíróság jelentős ügyhátralékára, és az ilyen ügyekben benyújtott alaptalan alkotmánybírósági beadványok nagy számára. Az új alkotmánybírósági törvény rendelkezései szerint is nyújthat be utólagos normakontrollt az ombudsman, így az egyszerű állampolgár, illetve jogi képviselője az országgyűlési biztos jogi szűrőjén keresztül továbbra is élhet jogszabály utólagos normakontrolljával az esetben is, ha az alaptörvényellenesnek vélt jogszabály egyedi ügyben nem okozott neki jogsérelmet, csak jogérzékét sérti. Másfelől a jelenleg jogosultak körét kiterjeszteném az országgyűlési képviselőcsoport, illetve a „bejegyzett jogvédő szervezet” fogalmával. A jelenlegi szabályozásban szereplő országgyűlési képviselők egynegyede, miként azt a jelenlegi parlamenti felállás is bizonyítja, nem elégséges létszám ahhoz, hogy bármely ellenzéki frakció, absztrakt normakontrollt kezdeményezzen az Alkotmánybíróságnál, arra is

tekintettel, hogy miként jelenleg is, lehetnek egymással politikailag gyökeresen ellentétes nézetet valló ellenzéki frakciók. A fentiek miatt alapvető demokratikus követelménynek tartom, hogy bármely ellenzéki, vagy akár kisebb kormánypárti képviselőcsoport kezdeményezhessen utólagos normakontrollt. Az országosan jelentős jogvédő szervezetek, kiemelten a Nemzeti Jogvédő Alapítvány, a Magyar Helsinki Bizottság és a Társaság a Szabadságjogokért olyan kiemelkedő munkát folytattak az értekezésem tárgyát képező gyülekezési joggal kapcsolatos, illetve más alapjogsértések áldozatainak védelmében, hogy a törvényhozó részéről politikai gesztus is lehetne az utólagos normakontroll jogosultságának megadása a fenti szervezetek munkájának elismerésére. A fenti szervezetek együttműködő ügyvédei, alkotmányjogászai szakmailag felkészültek, nyilvánvalóan alaptalan beadványokkal nem fogják ellehetetleníteni az Alkotmánybíróság munkáját. Azt politikai kérdésnek tartom, hogy e fenti három szervezeten kívül, mely jogvédő szervezetek kaphassák meg az utólagos normakontroll jogát.

A fenti alapjog-korlátozó jogszabály lehetővé tette, hogy a rendőrségnek oszlatásra vonatkozó parancsa ellenére a helyszínen maradó tüntetőkkel szemben szabálysértési eljárást indítson. Miként az Erzsébet hídi blokádnak és a Clark Ádám téri tüntetés esete is mutatja, a rendőrség képtelen volt arra, hogy- az Erzsébet híd blokádnak esetén amúgy jogszerű- oszlatási parancsot követően biztosítsa a tömeg békés távozását. E szabálysértési eljárásokat, a bíróság, tekintettel arra, hogy az eljárás alá vontak a passzív engedetlenségi rendelet tényállásába ütköző cselekményt nem követtek el, megszüntette.

4.3. A 2007. október 26-i Erzsébet-hídi „hídblokád”

2007. október 25-én, a taxisblokádnak 17. évfordulójára a jobboldali radikális Kuruc Infó internetes online újság szerkesztősége meghirdette az Erzsébet híd másnapi blokádját. A

tüntetést a szervezők szándékosan nem jelentették be. A rendőrség a helyszínen megjelent, és kordont vont a híd járdái és az úttest közé, hogy megakadályozza a közlekedést súlyosan akadályozó blokádot. A tüntetés rendőrségi oszlatása jogszerű volt ugyan, tekintettel arra, hogy a demonstrációt nem jelentették be, továbbá az a közlekedés rendjét zavarta, az oszlatás körülményei jogsértőek voltak. A rendőrség háromszor szólította fel ugyan a tüntetőket, és a tüntetést járdáról figyelő érdeklődőket a távozásra, de a helyszín elhagyásának irányára vonatkozó felszólítás ellentmondásos volt, részben a pesti, részben a budai hídfőt jelölték meg távozási irányának. A rendőrök azonban mindkét irányból lezárták a területet, a hídon lévők lényegében körülzárásra kerültek. A rendőrség olyan személyeket is őrizetbe vett, akik a bejelentés nélküli tüntetésnek nem voltak szervezői, és felszólításra az érintett területet elhagyták. A részben a Ferenciek terére, részben budai irányban kizsorított tüntetők hiába kívánták a megadott irányban elhagyni a hidat, a rendőrök mégis előállították őket. Ezért a bíróság több esetben megszüntette a szabálysértési eljárásokat.

4.3.1. Hernády Zsolt és Rosdy Tamás Erzsébet-hídi szabálysértési ügye

Hernády Zsolt és Rosdy Tamás régi barátok, akik a közélet iránt hosszú ideje érdeklődtek. Amikor tudomást szereztek az Erzsébet híd blokádjáról, 2007. október 26-án 8 óra körül a belvárosban találkoztak. A híd északi járdájáról figyelték az ott történeteket. 30-50 személy gyülekezett a híd északi járdáján. A tömeg békés volt, a közúti forgalmat nem zavarta. A buszlejáró felől rendőrsorfall állt fel. A rendőrség a videofelvételek tanúsága szerint 8:39-kor, és 8:42-kor felszólította a tömeget, hogy a pesti hídfőről, a Március 15. tér irányában hagyják el a helyszínt. A rendőrség harmadik alkalommal 8:46-kor a korábbival ellentétes tartalmú oszlatási parancsot adott, felszólítva a tömeget, hogy a budai hídfő irányában távozzanak. A két hídfő irányában a rendőrség oszlató egységei lezárták a híd lejárátát, így a helyszínről távozni kívánók az oszlatási parancsnak nem tudtak engedelmessé válni. Rosdy és Hernády a rendőrség felhívásának megfelelően, a tömeg más tagjaihoz hasonlóan, előbb a pesti hídfő irányába vonultak, ott azonban a rendőrsorfall megakadályozta, hogy a pesti hídfő felőli lejáró lépcsőn elhagyják a hidat. A budai hídfő irányában történő távozásra való rendőri felszólítást követően Hernády és Rosdy budai irányba indultak. A rendőrsorfall közvetlenül utánuk indult meg. Az intézkedő rendőrökkel szemben ellenállást nem tanúsítottak, folyamatosan mozogtak, egy helyben nem maradtak. A rendőrök egyike Hernády Zsolt fejét gumibottal megütötte, haját meghúzta. Rosdy Tamás ekkor hátrafordult, a rendőrök ekkor Rosdyt a tömegből kiemelték, és előállították. Hernády

ekkor a rendőrök felé fordult, kezét feltette, s kérte, hogy őt is vigyék be, mivel panaszt szeretett volna tenni a bántalmazás miatt, és Rosdyt sem akarta magára hagyni. Az Erzsébet hídi blokádnál idején a tömegből való kiemeléseket, megbilincselést, és ruházataátvizsgálást a Rendőrségi Biztonsági Szolgálat állományába tartozó rendőrök végezték. Ezt követően a rendőrök az előállítottakat átadták a Budapesti Rendőr-főkapitányság állományába tartozó kollégáiknak, akik rabomobilba ültették, és a Gyorskocsi utcai fogdába szállították őket, ahol Hernády szabadságát több mint 12 óráig, Rosdy szabadságát 8 óráig korlátozták.

A szabálysértési eljárást Hernády Zsolt ellen az V. Kerületi Rendőrkapitányság, míg Rosdy Tamás ügyében a XII. Kerületi Rendőrkapitányság folytatta le. A hatóság előbbi ügyében 2007. december 12-én,⁶⁹⁸ utóbbi ügyében 2007. december 17-én⁶⁹⁹ hozott a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértés elkövetése miatt pénzbírságot kiszabó határozatot. A határozattal szemben mindkét fél kifogással élt. A bíróság mindkét esetben tárgyalás mellőzésével hozott végzésében a bírság összegét mérsékelte.⁷⁰⁰ Hernády és Rosdy, jogi képviselőjük, e sorok írója útján tárgyalás tartását kérték. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2008. július 1-jén tartott tárgyalásán hozott végzésében a Hernády elleni eljárást megszüntette.⁷⁰¹ Indoklásában a bíróság kiemelte, hogy nagyon rövid időn belül történt a két ellentétes irányú elvonulási útvonal megjelölése, ami viszont feltételezte, hogy az egyik (pesti hídfő) irány megjelölése esetén a másik (budai) oldalt le kellett a rendőrségnek zárnia, azonban ezt követően gyorsan az irányt megfordították, ami a pesti oldal lezárását is jelentette. Ezzel lényegében a hídon lévők körbezárásra kerültek. A meghallgatott tanúk vallomásai, és a videofelvétel egyértelműen bizonyították, hogy az eljárás alá vont személy a helyszín elhagyására irányuló rendőri felszólításnak eleget tett, a rendőri intézkedésnek nem ellenszegült. Rosdy Tamás ügyében a Budai Központi Kerületi Bíróság a 2008. november 13-án hozott végzésében az eljárást megszüntette, miután a

---

⁶⁹⁸ A BRFK V. Kerületi Rendőrkapitányság 2007. december 12-én kelt **152-2220-1/2007. szabs.**- számú határozata.

⁶⁹⁹ A BRFK XII. Kerületi Rendőrkapitányság 2007. december 17-én kelt **152-2220/1/2007. szabs.** számú határozata.

⁷⁰⁰ Hernády ügyében a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2008. március 12-én hozott, **16. Szk. 6936/2008/2.** számú végzésében, míg Rosdy ügyében a Budai Központi Kerületi Bíróság 2008. január 25-én hozott **21. Szk. XII. 140/2008/2.** számú végzésében mérsékelte a pénzbírságot.

⁷⁰¹ A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2008. július 1-jén tárgyaláson hozott, **9. Szk. 9. 692/2008/4** számú, jogerős végzése.

rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapította, hogy az eljárás alá vont személy nem követett el szabálysértést.⁷⁰²

Hernády az öt ért gumibotütés miatt a Btk. 226. §-a szerint minősülő hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás miatt ismeretlen tettes ellen feljelentést tett. A Budapesti Nyomozó Ügyészség 2008. október 6-án hozott határozatában⁷⁰³ az eljárást megszüntette, mivel az elkövető kiléte, a rendőrtanúk kihallgatása, és a videofelvételek megtekintése után sem volt megállapítható. Hernády és Rosdy a szabálysértési bíróságok megszüntető határozatát követően 2009. július 31-én személyhez fűződő jogok megsértése körében nem vagyoni kár megtérítése tárgyában keresetet indítottak Budapesti Rendőr-főkapitányság és Készenléti Rendőrség (a Rebisz jogutódja) alperesek ellen. A Készenléti Rendőrség, mint II. rendű alperes 2010. március 3-án egyezségeket kötött felperesekkel, Hernády Zsolt javára 400.000,- Ft, Rosdy Tamás részére 300.000,- Ft. nem vagyoni kártérítést fizetett. A Fővárosi Bíróság 2010. március 17-én hozott elsőfokú ítéletében⁷⁰⁴ megállapította, hogy alperes BRFK azzal, hogy felpereseket előállította, megsértette személyiségi jogukat. Ezért bíróság kötelezte alperest arra, hogy, felperesek kereseti kérelmének megfelelően fizessen Hernády Zsolt I. r. felperesnek 1 millió, Rosdy Tamás II. r. felperesnek 700.000 Ft nem vagyoni kártérítést, mint tőkeösszeget, a tőke kifizetés napjáig járó kamatait és perköltséget. A bíróság az ítélet indoklásában tényként állapította meg, hogy felperesek nem adtak okot előállításukra, előállításuk jogszerűtlen volt, illetve köztudomású az, hogy a személyes szabadság indokolatlan, jogellenes korlátozása annak elszenvetőjét mind fizikailag, mind pszichikailag megterheli. Alperes az ítélet ellen fellebbezett, elsődlegesen a kereset elutasítását, másodlagosan a megítélt kártérítési összeg mérséklését kérve. Alperes fellebbezésében hivatkozott arra, hogy felpereseket a Rebisz, és nem a BRFK vonta intézkedés alá, továbbá hivatkozott arra is, hogy a tüntetés oszlatása jogszerű volt. A Fővárosi Ítéltábla 2010. szeptember 10-én hozott jogerős ítéletében alperes fellebbezését elutasította, az elsőfokú ítéletet helybenhagyta, alperest további perköltségben marasztalta.⁷⁰⁵

4.4. A 2008. április 11-i Clark Ádám téri tüntetés oszlatása

⁷⁰² A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2008. november 13-án tárgyaláson hozott, **18. Szk. XII. 344/2008/10** számú, jogerős végzése.

⁷⁰³ A Budapesti Nyomozó Ügyészség **Nyom 1694/2007/2.** számon, 2008. október 6-án hozott, a nyomozást megszüntető határozata.

⁷⁰⁴ A Fővárosi Bíróság 2010. március 17-én, **64. P: 24 795/2009/10.** számon hozott ítélete.

⁷⁰⁵ A Fővárosi Ítéltábla 2010. szeptember 9-én, **2. Pf. 20. 560/2010/3.** számon hozott jogerős ítélete.

2008. március 20-án az újlipótvárosi Hollán Ernő utcában található Broadway jegyirodában nem szolgáltak ki egy fiatal lányt, aki a Hungarica nevű nemzeti rock zenekar koncertjére kívánt jegyet venni. Az esetet követően, 2008. április 1-jén Molotov-koktét dobtak az irodára, a merényletet a Magyarok Nyilai Nemzeti Felszabadító Hadsereg nevű csoport vállalta magára. Az ismert radikális jobboldali blogger, Polgár Tamás, ismertebb nevén Tomcat, villámcsődületet hirdetett a helyszínre, felszólítva a Bombagyár nevű nemzeti radikális hírportál közösségét, hogy vonuljanak a jegyirodába, és vásároljanak jegyet a közeli Kárpátia-koncertre. Tomcat 2008. április 7-ére hirdette meg akcióját, ezzel egyidejűleg Szabó György XIII. kerületi Fidesz-képviselő vezetésével „antifasiszta” ellentüntetés kezdődött. A rendőrök egyfelől megakadályozták, hogy a tüntetők csoportosan bemenjenek az irodába, másfelől miután a tüntetők és ellentüntetők szóbeli vitába keveredtek, és az ellentüntetők rendőri felszólításra sem távoztak, a rendőrök ez utóbbiakat kiszorították a területről. Tomcat a Bombagyár hírportálon, 2008. április 11-én 16. órára újabb bejelentés nélküli gyülekezést hirdetett a Broadway iroda elé, tiltakozásul a magyarellenesség és az indokolatlan fasisztázás ellen. Ezzel egyidejűleg Szabadai Viktor SZDSZ-es önkormányzati képviselő, és az MSZP antifasiszta tüntetést hirdetett, melynek előadói között Gyurcsány Ferenc miniszterelnök és Gerhard Schröder volt német szociáldemokrata kancellár is felszólalt. A nemzeti radikálisok a Jászai Mari téren, a baloldaliak és liberálisok a Hollán Ernő utcában gyülekeztek. A rendőrség a két demonstrációt a Budai Nagy Antal utcában kialakított „biztonsági zónával” különítette el. Erőszakos eseményre nem került sor, ugyanakkor a rendőrség jogellenesen előállított a miniszterelnököt szidalmazó, illetve tojást magánál tartó, de azt dobálásra nem használó tüntetőket.⁷⁰⁶ Ezúttal Tomcatnak és két társának megengedték, hogy jegyet vásároljanak az irodában.

A Hollán Ernő utcában rendezett demonstrációkat követően magánszemélyek a Budapesti Rendőr-főkapitányságnál a tervezett időpontok előtt néhány órával- tehát a bejelentési határidőn belül- rendezvényt jelentettek be a Kossuth térre 18 órára, a Szabadság térre, 19 órára, a Roosevelttérre, 20 órára, a Clark Ádám térre, és ezzel párhuzamosan az Erzsébet hídra. E tüntetések bejelentése a szervezők szerint jogi kísérlet volt arra, hogy hasonlóan a Hollán Ernő utcában tartott szélsőséges nézetek ellen meghirdetett ellendemonstrációkhoz a rendőrség tudomásul veszi-e a törvényes határidőn belül megtartott spontán tüntetéseket,

---

⁷⁰⁶ Szabó Máté: Emberi jogok (2011), 199. o.

avagy azokat a határidő be nem tartására hivatkozva felosztatja. A BRFK a Kossuth térre, Szabadság térre és Roosevelt térre szervezett rendezvényeket hivatalosan nem vette tudomásul, ugyanakkor a szervezőket nem tájékoztatta sem a rendezvények megtiltásáról, sem a bejelentés elkésettség miatti elutasításáról, a gyülekezések helyszínét megfelelően biztosította, de a demonstrációkat nem oszlatta fel. A BRFK a fenti spontán tüntetésekre tett bejelentéseket érdemi vizsgálat nélkül elutasította, az elutasítások kézbesítésére a rendezvények megtartása után került sor. A BRFK elutasítása indokaként kiemelte, a rövid időközre való tekintettel nem volt elegendő idejük a rendezvény biztosításának megszervezésére. Az elutasító határozat azt is kiemelte a tüntetők jogait „nem rendeltetésszerűen” gyakorolták, mert szándékuk az volt, hogy a rendőrséget megoldhatatlan helyzet elé állítsák. ⁷⁰⁷

A Kossuth téren, a Szabadság téren, és a Roosevelt téren megtartott békés rendezvényeket követően a tömeg a Lánchídon keresztül a Clark Ádám térre vonult. Amikor a tömeg egy része még a Lánchídon, más része már a Clark Ádám téren volt, a rendőrség, este 8 óra körül, megkezdte a demonstráció felosztatását, a tömeget pesti irányból budai irányba kizorítva a hídról. A rendőrség három alkalommal felszólította a tüntetés résztvevőit, hogy a Szentendrei út irányában hagyják el a helyszínt. A helyszínen megfigyelőként jelen lévő Szabó Máté ombudsman és munkatársai tanúi voltak, amikor a helyszínt biztosító rendőrparancsnok 20:15 és 20:20 közt közölték a szervezővel, Polgár Tamással, hogy a rendezvény nincs bejelentve. Az ismert blogger előállítására a budapesti rendőrfőkapitány ombudsmani kérdésre adott válasza szerint azért került sor, mert „közölte, hogy nem hajlandó elhagyni a helyszínt”. Egy videó felvétel tanúsága szerint „Tomcat” azt követően, hogy értesült arról, hogy a rendőrség a rendezvényt nem bejelentettnek tekinti, a jelenlévőket a helyszín elhagyására szólította fel, majd maga is megindult a Fő utca felé. ⁷⁰⁸ Ezt követően 20 óra 22 perckor, mintegy 10 perccel a tér egyes részeiről nehezen hallható első felszólítást követően, a rendőrség a Clark Ádám teret kettős sorfallal körbezárta, ezzel lezárta az elvonulási útvonalként megadott Szentendrei út irányába eső Fő utcát is. A rendőrség a kettős sorfal felállítását követően néhány személyt, újságírókat, és a környéken lakókat elengedett, a téren maradt tömeg nagy részét igazoltatta, közülük 52 személyt

---

⁷⁰⁷ Szabó Máté: Emberi jogok (2011), 199. o.

⁷⁰⁸ Szabó Máté: Emberi jogok (2011), 201. o.

előállított.⁷⁰⁹ Ugyanekkor került sor az Erzsébet hídon egy kisebb csoport oszlatására, és a híd pesti hídfőjénél néhány tüntető előállítására.

Szabó Máté, az állampolgári jogok országgyűlési biztosa 2008. május 21-én tett nyilatkozatában kijelentette, hogy a BRFK diszkriminatív módon járt el, amikor a három napos határidőn belül, azaz késve bejelentett rendezvények közül - a felkészülési időre hivatkozva - egyeseket tudomásul vett, más rendezvények megtartását megtiltotta. Az ombudsman indokolatlannak tartotta a Clark Ádám téri előállításokat, tekintettel arra, hogy a gyülekezés mindvégig békés maradt. A rendőrség a bejelentés elutasításáról a rendezvény megkezdése előtt nem értesítette a tüntetés szervezőit. Ilyen tájékoztatásra, csak a három szóbeli felszólítást követően, a Clark Ádám téren került sor. Ezzel a békés gyülekezéshez, illetve a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjogon is csorba esett. A rendőrség első felszólítása a Lánchídon hangzott el, a Clark Ádám tér egyes részein ez sokak számára nem volt hallható, és olyan közterületet jelölt meg, amely a helyszíntől több kilométerre található. A rendőrség azzal, hogy az első felszólítást követően 10 perccel lezárta a Clark Ádám teret, nem biztosított megfelelő időt a helyszín békés elhagyására, megsértette a demonstrálók békés gyülekezéshez fűződő jogát.⁷¹⁰ „A Clark Ádám térről történt előállítások végrehajtásáról szóló rendőri jelentések minden esetben - szóról szóra - arra hivatkoznak, hogy a tömeg tagjaként az előállított személy nem tett eleget a rendőri felszólításnak, és nem hagyta el kellő időben a teret”. „A rendőrség a személyes szabadsághoz való joggal összefüggésben visszásságot okozott akkor, amikor pusztán a nem kellően gyors elvonulás miatt, automatikusan - a szabálysértési feljelentéssel egyidejűleg - a feloszlított rendezvény területén tartózkodó személyeket előbb körbezárta, majd előállította.⁷¹¹” Szabó Máté kérte az országos rendőrfőkapitányt, hogy a spontán tüntetésekkel kapcsolatos visszásságoknak vessen véget, egyben jogértelmezésért az Alkotmánybírósághoz fordult. A fenti ombudsmani bejelentés is hozzájárult ahhoz, hogy az Alkotmánybíróság más gyülekezési joggal összefüggő beadványok folytán indult, majd egyesített ügyekben soron kívül hozta meg a már idézett 75/2008 (V. 29.) AB határozatot, amely kimondta, a gyülekezési jog kiterjed olyan békés rendezvények megtartására is, amelyekre a gyülekezésre okot adó esemény miatt csak rövid időn belül kerülhet sor, kiterjed továbbá az előzetes szervezés nélküli gyűlésekre is.

---

⁷⁰⁹ U. o.

⁷¹⁰ OBH 2452/2008. Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának Hivatala. Gyülekezési jogi projekt, 75-76. o.

⁷¹¹ OBH 2452/2008. Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának Hivatala. Albizottság Jelentése 9. o.

A Clark Ádám téri tüntetés résztvevőit, az Erzsébet hídi blokádhhoz hasonlóan a rendőrség a rendezvényen akadályozta gyülekezési joguk gyakorlásában, melynek nemcsak a tüntetésen való részvétel, hanem az onnan való szabad elvonulás is része. Amellett, hogy a Clark Ádám téri békés, és spontán tüntetés oszlatása jogellenes volt, kiemelten alapjogokat sértett a résztvevők körbezárása, és az, hogy ellenük indokolatlanul szabálysértési eljárást indítottak. A bíróság sorozatban szüntette meg a demonstráción előállítottak elleni szabálysértési eljárásokat. A Budaházy György ügyében hozott megszüntető határozat⁷¹² kimondta, bár a rendőrség a rendezvény bejelentésére ugyan elutasító határozatot hozott, de azt nem közölték a tüntetés szervezőivel és résztvevőivel. A Clark Ádám térre 21 órára bejelentett tüntetésre igyekvő békés és rendőrség által biztosítottan vonuló tömeg feloszlata azonban nem csak ezért volt jogszerűtlen és indokolatlan – mutatott rá a bíróság –, hanem azért is, mert a rendőrségi törvényben foglaltakkal szemben nem hagytak elegendő időt a jelenlévőknek a távozásra, ráadásul menekülő utat sem hagytak számukra. Emellett nem volt jól hallható és világos a rendőrség felszólítása, mivel arra utasították az embereket, hogy a Szentendrei út felé induljanak, noha az több kilométerre van a Clark Ádám tértől. A bíróság kimondta: a rendőrgyűrűből szabadulni nem tudó 52 ember megbilincselésére semmilyen jogalapja nem volt a hatóságnak. Emlékeztet, hogy ezen a napon összesen 59 ember előállítására került sor. A döntés utalt a Strasbourgi Európai Emberi Jogi Bíróság 2007-es ügynevezett Bukta-ítéletére is, amely szerint még egy be nem jelentett tüntetést sem lehet feloszlanni, amennyiben megőrzi békés jellegét.

4.5. A Draskovics-féle törvénycsomag „Lex tojás” alkotmányjogilag aggályos rendelkezései

---

⁷¹² NJA-honlap, 2008. április 11-i tüntetések; Futószalagon szüntetik meg a szabálysértési eljárásokat a tavaly április 11-i Clark Ádám téri ügyben, Budaházyt is felmentették, kártérítés jár a meghurcoltaknak. 2009. január 16.

A Gyurcsány-kormány igazságügyi minisztere, Draskovics Tibor 2008-ban benyújtotta az „igazságszolgáltatás működésének érdekében szükséges egyes törvénymódosításokról” szóló 2008. évi LXXIX. törvény tervezetét, amely számos meglévő törvényt módosított, így többek között a büntető, a büntetőeljárás, a szabálysértési, és a polgári perrendtartásról szóló törvényt. A különböző, egymással össze nem függő törvények közös, módosító törvényjavaslatban való benyújtása ismert jogtechnikai módszer, célja a minél hatékonyabb, egyszerűbb törvénykezés, kevesebb szavazási procedúrával. A szabályozás indoka a miniszteri indoklás szerint az volt, hogy a közelmúltban tapasztalt a gyülekezési jogot, valamint további alapjogokat érintő jogellenes cselekmények elkövetőivel szemben a jövőben olyan jogkövetkezményeket helyezzen kilátásba, amelyek alkalmasak a jogsértő magatartások visszaszorítására.⁷¹³ Az ombudsman is kiemeli, hogy a törvénycsomag megalkotását megelőzően a törvényhozó nem törekedett széleskörű társadalmi konszenzusra, az azzal szemben megfogalmazott érveket nem vette figyelembe. A jogalkotó nem tett kísérletet a gyülekezési jogra vonatkozó szabályozások újragondolására, a jogsértő magatartások szabályozását kizárólag azok szankcionálásával kívánta elérni.⁷¹⁴ A Draskovics-féle törvénycsomag rendelkezései közül, csak néhány számított jogilag aggályosnak. A törvénymódosító csomag 2009. február 1-jén lépett hatályba, a Nemzeti Jogvédő Alapítvány másnap utólagos normakontroll iránti kérelmet nyújtott be az Alkotmánybíróságnál a törvény több rendelkezése ellen.

A törvénycsomag a Btk. 271. §-át, azaz a garázdaság törvényi tényállását, a következő (5) bekezdéssel egészítette ki:

„(5) E § alkalmazásában erőszakos magatartásnak minősül a más személyre gyakorolt támadó jellegű fizikai ráhatás is, abban az esetben is, ha az nem alkalmas testi sérülés okozására.”

Ami a tojásdobálást illeti, a véleménynyilvánítás Európa-szerte elterjedt extrém formája kapcsán Dr. Szabó Máté ombudsman is kitért a 3262/2008 OBH. sz. ügyben.⁷¹⁵ Az Alkotmánybíróság 30/1992. (V. 26.) AB. határozatában⁷¹⁶ kiemeli, hogy a szabad véleménynyilvánítás jogának kitüntetett szerepe nem vezet arra, hogy- az élethez, vagy emberi méltósághoz fűződő alapjoghoz hasonlóan- korlátozhatatlan lenne, de mindenképp

⁷¹³ Szabó Máté: Emberi jogok (2011), 216. o.

⁷¹⁴ Szabó Máté: Emberi jogok (2011), 216-217. o.

⁷¹⁵ Gyülekezési jogi projekt 68-74; Hajjas Barnabás: A gyülekezési jog aktuális elméleti és gyakorlati kérdései. Doktori értekezés, Pécs, 2012. (Továbbiakban: Hajjas: A gyülekezési jog, 2012) 242-246. o;

⁷¹⁶ ABH 1992, 170- 171, 178.179. o.

azzal jár, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jognak valójában igen kevés joggal szemben kell csak engednie, azaz a véleményszabadságot korlátozó törvényeket megszorítóan kell értelmezni. A vélemény szabadságával szemben mérlegelendő korlátozó törvénynek nagyobb a súlya, ha közvetlenül másik alanyi alapjog érvényesítésére szolgál, kisebb, ha ilyen jogokat csak mögöttesen, valamely „intézmény” közvetítésével véd, s legkisebb, ha csupán valamely elvont érték önmagában a tárgya (pl. köznyugalom). A szabad véleménynyilvánításhoz való jog a véleményt, annak érték-és igazságtartamára való tekintet nélkül védi. Az Alkotmánybíróság 36/1994. (VI. 24.)⁷¹⁷ AB határozatában kifejtette, hogy „a véleménynyilvánítás szabadságának külső korlátai vannak csak; amíg egy ilyen alkotmányosan meghúzott külső korlátba nem ütközik, maga a véleménynyilvánítás lehetősége és ténye védett, annak tartalmára tekintet nélkül”. „Ebben a processzusban helye van minden véleménynek, jónak és károsnak, kellemesnek és sértőnek egyaránt”. Az Alkotmánybíróság 33/1998. (VI. 25.) AB határozatában különbséget tett a „véleménynyilvánítás szabadsága és a véleménynyilvánítás megjelenésének formája, módja között. A véleménynyilvánítás szabadsága- alkotmányos alapjogként- fokozott védelmet élvez, azt csak az emberi méltósághoz, a becsülethez, és a jó hírnévhez való jogok védelme,- mint külső források- korlátozhatják. Ebből pedig az ombudsman álláspontja szerint az következik, hogy míg a véleménynyilvánítás fokozott, de külső korlátok által korlátozott védelmet élvez, annak külső megjelenítési formájáról, jelen esetben tojásnak és más tárgyaknak dobásáról mindez nem mondható el. Magyarországon, miként számos nyugat-európai és észak-amerikai országban adott történelmi-társadalmi-szociokulturális helyzetben az elutasító vélemény közszereplőkkel (politikusokkal, művészekkel) szembeni kifejezésének módja a tojás-, paradicsom,- és tortadobálás. Az Alkotmánybíróság 36/1994. (VI. 24.) AB határozatában is megállapította, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jog által védett, alkotmányosan nem büntethető véleménynyilvánítás köre a közhatalmat gyakorló személyekkel, és a közszereplő politikusokkal kapcsolatos véleménynyilvánítást tekintve tágabb, mint más személyek esetén. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa azonban úgy látja, „mindez nem jelenti azt, hogy a közszereplőket automatikusan szabad lenne tojással dobálni. Álláspontja szerint az ilyen esetek akkor fogadhatók el, ha a véleményközlésre más mód objektíve nem áll rendelkezésre, és az ilyen véleményközlés módjával okozott sérelem arányban van magával- az egyébként alkotmányi védelem alatt álló- közölt véleménnyel.

---

⁷¹⁷ ABH 1994, 219, 223, 23, 231. o.

(Ilyen lehet, ha az igen éles konfliktus, vagy elnyomás elleni tiltakozás lehetősége korlátozott, vagy pedig az ellenvélemény kifejezését korlátozó szituációkban). Jogállami körülmények között, a sértett döntése alapján, ekkor is helye van magánvádas eljárásnak”.⁷¹⁸ A véleménynyilvánítás fenti módját Szabó Máténál tágabban értelmezem. Meglátásom szerint akkor is helye lehet a véleménynyilvánítás fenti módjának, ha az adott politikus kijelentéseivel olyan súlyos sérelmet okoz a lakosság egyes csoportjainak, hogy fenti sérelemmel arányban állhat a tojásdobálás, az esetben is, ha a véleményközlésnek más módja is rendelkezésre állna. A politikus ez esetben is magánvádas eljárást kezdeményezhet tetteleges becsületsértés miatt, illetve személyiségi jogok megsértése miatt polgári keresettel élhet.

A politikusokkal, és más közszereplőkkel szembeni negatív véleménynyilvánítással ellentétben, Szabó Máté ombudsman álláspontja szerint, s e téren teljes egészében osztom álláspontját, megengedhetetlen, ha a tojásnak, vagy más tárgyaknak dobálása az emberek meghatározott csoportja elleni gyűlöletkeltés eszközévé válik, miként erre a 2008. július 5-i Andrassy-úti LMBT-felvonuláson történt.⁷¹⁹ A fenti esetek „alkotmányos védelemben részesítése feloldhatatlan ellentmondásban lenne az Alkotmányban kifejezésre jutó politikai berendezkedéssel és értékrenddel, a demokratikus jogállamiságra, az emberek egyenlőségére, egyenlő méltóságára, valamint a diszkrimináció tilalmára, a lelkiismereti és vallásszabadságra, a nemzeti, etnikai kisebbségek védelmére, elismerésére vonatkozó alkotmányos tételekkel⁷²⁰”. Szabó Máté a vizsgált kérdés szempontjából kiemeli, az Alkotmány 2. § (1) által védett demokratikus jogállamiság elve a kisebbségek védelmét, az erőszakról, az erőszakkal való fenyegetésről, mint a konfliktusmegoldás eszközéről való lemondást is jelenti. Bármely demonstráció résztvevőinek megdobálása a fenti tartalmi elemek tagadása, „visszaélés” a véleménynyilvánítás szabadságával, a gyülekezési joggal, az emberek meghatározott csoportjának, egy kollektivitásnak kirekesztő stigmatizálása (vö: „megkövezés”), amely nem a jogállam és a demokratikus kultúra része.”⁷²¹ Az ombudsman állásfoglalása szerint „a véleménynyilvánítás határa csak addig tart, amíg mások alapvető jogait, jelen esetben a békés gyülekezéshez való jogát, életét, testi épségét, vagy emberi méltóságát nem sérti. Ki kell emelni, hogy a különféle be nem jelentett

---

⁷¹⁸ Gyülekezési jogi projekt, 70. o., Hajas: A gyülekezési jog, 2012, 245. o.

⁷¹⁹ A nemzetközi gyakorlatban is látunk számos példát, hogy bizonyos demonstráló csoportokkal szemben ellenvéleményüket tojásdobálással fejezik ki, lásd Plattform v. Ausztria-ügyet.

⁷²⁰ Gyülekezési jogi projekt, 71. o., Hajas: A gyülekezési jog, 2012, 245. o.

⁷²¹ Gyülekezési jogi projekt, 71-72. o.

rendezvények résztvevői azzal, hogy tömegesen, esetenként szervezeten- a nekik nem tetsző véleményt megfogalmazó csoportot különféle tárgyakkal megdobálták, megsértették a felvonulók békés gyülekezéshez való jogát, így magatartásuk nem tartozhat a véleménynyilvánítási szabadság által védett körbe, hanem büntetőjogi megítélés tárgya”.⁷²²

A törvénymódosítási csomagot megalkotó kormánypárti jogalkotók célja elsődlegesen a szexuális kisebbségek 2008. július 5-i menetén tapasztalható erőszakos cselekmények büntetőjogi eszközökkel való megfékezése volt. Nem tettek azonban különbséget a közösségellenes gyűlöletet kifejező, demonstrálók egy csoportjával szemben megnyilvánuló, egyértelműen elítélendő esetek, és a véleménynyilvánítási szabadság extrém eszközének tekinthető politikusokat érő hasonló cselekmények között. E rendelkezés, a Nemzeti Jogvédő Alapítvány, és e sorok szerzője szerint szükségtelenül és aránytalanul korlátozza a véleménynyilvánítási és gyülekezési jog lényeges tartalmát, ezért ellentétes a Magyar Köztársaság Alkotmányának 8. § (2) bekezdésével, 61.§ (1), 62.§ (1) bekezdésével, továbbá a Magyarország által is ratifikált Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 19. cikkével, mivel a veszélytelen tárgyakkal való dobálást akkor is köztörvényes bűncselekménynek, garázdaságnak nyilvánította, ha annak célpontja kifejezetten valamely közszereplő. Az eltalált politikusok becsületét e cselekmény sértheti, ezért a sértett, tetteles becsületsértés miatt magánvádas eljárást indíthat. A törvénymódosítás, amely a sértett akarata ellenére is üldözendő, köztörvényes bűncselekménnyé teszi a tojással, és más veszélytelen tárgyakkal való dobálást, ellentétes a Magyar Köztársaság Alkotmányának 8.§ (2) és 61.§ (1) bekezdésével, mivel sérti a véleménynyilvánításhoz fűződő alkotmányos alapjog lényegét, és azt szükségtelen mértékben, és aránytalanul korlátozza. Amennyiben a tojásdobálás célja valamely közösség elleni gyűlöletkeltés, azt a Btk. 174/B. § (1) bekezdés szerinti, a (2) bekezdés b) és e) pontja szerint minősülő csoportosan és felfegyverkezve elkövetett nemzeti, etnikai, faji és vallási csoport tagja elleni erőszak büntetnének elkövetése miatt e törvénymódosítás nélkül is el lehet ítélni.

A jogszabály 31-a az Sztv. 152/A. §-aként, új szabálysértésként iktatja be az egyesülési, a gyülekezési szabadság, valamint a választási gyűlésen való részvétel jogának megsértését:

---

⁷²² Gyülekezési jogi projekt, 72. o.

152/A. § (1) Aki mást egyesülési vagy gyülekezési jogának gyakorlásában, valamint a választási gyűlésen való részvételében jogtalanul akadályoz, százezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.

E törvényszöveg az egyesülési, vagy gyülekezési jogban való akadályozás fogalmát nem írja körül, és e cselekvőséget nem szűkíti az erőszakos elkövetési módra. Miután a jogalkotó az elkövetői kört túl szélesen határozta meg, ezáltal lehetőséget ad a paragrafus (2) bekezdésében szabálysértési hatóságként megjelölt rendőrségnek széleskörű, kiterjesztő jogértelmezésre. E körben a rendőrség gyülekezési és véleménynyilvánítási jogával élő, hangosan tiltakozó békés tüntetőket is e szabálysértés miatt marasztalhat el, ha hangos bekiabálásokkal, dobolással vagy más módon fejezik ki véleményüket egy másik demonstráció céljával, vagy résztvevőivel szemben. E törvényi rendelkezés tehát indokolatlanul, aránytalanul, és szükségtelenül széles elkövetői körre állapítja meg e szabálysértést, és lehetővé teszi annak alkotmányellenes, alapjogokat sértő értelmezését, ezáltal sérti az Alkotmány 8.§ (2) bekezdését, illetve 61.§ (1) bekezdését.

A 2008. LXXIX. tv. 8.§-a, illetve a Btk. fenti törvény által módosított 242/B. §-a a hatóság eljárásának megzavarása tényállását határozta meg. E bűncselekményt az követi el, aki olyan, kirívóan közösségellenes magatartást tanúsít, amely a bíróság, vagy egyéb hatóság eljárását megzavarja, vagy akadályozza. Az elkövető a tényállás alapesetét hasonlóan a garázdaság vétségéhez, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, két évig terjedő szabadságvesztéssel rendeli büntetni. E rendelkezés alkotmányos veszélyeit az általános jellegű, értelmező rendelkezések híján tetszőlegesen kiterjeszthető „egyéb hatóság eljárása” fogalma adja. Ha a rendőrség, saját jogértelmezése szerint „egyéb hatóság”, a megzavart eljárása pedig lehet közterületen végzett igazoltatás, vagy tömegoszlatás is, a fenti eljárással szembeni passzív engedetlenség, vagy negatív véleménynyilvánítással kísért engedelmesség is akadályozás lehet, mindez lehetőséget nyújt a rendőrségnek a gyülekezési jog, illetve a rendőri intézkedéssel kapcsolatos negatív véleménynyilvánítás jogának alapvető korlátozására. A „*vagy egyéb hatóság*” szövegrész alkotmányellenes, mivel ellentétes az Alkotmány 8.§ (2), 55.§ (1), 58.§ (1) bekezdésével, illetve a 61. és 62. §-ával. A beadvány kifogásolja a fenti rendelkezés minősített esetei, a fenti büntett csoportos, fegyveres, vagy felfegyverkezve való elkövetésének aránytalanul súlyos szankcióját. Az öt évig terjedő szabadságvesztés törvényi szankciója bármilyen, súlyos testi sértésnél enyhébb következménnyel járó közrend elleni bűncselekménynél

indokolatlan és aránytalanul súlyos büntetés. A Nemzeti Jogvédő Alapítvány kérelme hasonló okokból kifogásolja a garázdaság minősített eseteinek súlyosbított büntetési tételeit. Az NJSZ fenti beadványát az Alkotmánybíróság 2012. január 1-jéig nem tárgyalta, így a passzív engedetlenséghez hasonlóan az új alkotmánybírósági törvény rendelkezése alapján a beadvánnyal megindult eljárás a törvény erejénél fogva megszűnt.

4.6. A 2009. március 15-i törvénytörések

A 2009. február 1-jén hatályba lépett közrendvédelmi törvénycsomag „főpróbája” 2009. március 15-e volt. A Kádár-korszak óta hagyomány, hogy a nemzeti ellenzéki erők e napon fejezzék ki tiltakozásukat. 2009. március 15-én Budapesten a rendőrség aránytalan és szükségtelen módon korlátozta a gyülekezési jogot. A több ezer fős rendőri jelenlét, a számos kordon megfélemlítő és elrettentő erejű volt. A rendőrség 18 személyt bűncselekmény, 15 személyt szabálysértés elkövetése miatt állított elő. A rendőrség számos zaklató jellegű igazoltatást hajtott végre. A Nemzeti Múzeumnál az ellenőrzést magántulajdonban álló biztonsági cégekre bízta, amelyek a ruházat,- és csomagátvizsgálás során közbiztonságra veszélytelen tárgyakat is kiszűrtek, így cumisüveg miatt nem engedtek át egy kisgyermekes édesanyát. A bejelentett nemzeti radikális demonstrációk helyszínét, és azok nagyobb sugarú környékét fémkordonokkal zárták körül. A tüntetések köré vont kordonoknál lassú és nehézkes ki- és bejutást eredményező igazoltatást, illetve ruha,- és csomagvizsgálatot alkalmaztak a rendőrök, a fentieket az ombudsman is kifogásolta. Igazoltatásra kivezettették azokat a fiatalokat, akik olyan transzparenst mutattak fel egy rendezvényen, amely az 1848. március 15-i 12 pont második pontját idézve követelt „Felelős minisztériumot Buda-Pesten”, míg mások ellen a kormányfővel szembeni negatív kritika miatt indítottak szabálysértési eljárást.⁷²³

A Szent István Bazilika előtti téren a Nemzeti Jogvédő Szolgálat látott el ügyeletet, a nemzeti jogvédők egyeztetést folytattak a rendőrséggel annak érdekében, hogy a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom rendezvényéről az emberek szabadon elvonulhassanak. A 25-30 fős csoportot rendőrsorfallal körbezárták. A rendőrök a körbezárt tüntetőket lökdösték, egyesek lábát kirúgták. Néhány rendőr brutálisan lépett fel egy fiatalemberrel szemben, akit később hivatalos személy elleni erőszak miatt

---

⁷²³ Magyar Attila István: Pártállami előállítások március 15-én. In: Magyar Nemzet 2009. március 20, 19. o.

feljelentettek, az eljárást később megszüntették. Ezt követően dulakodás támadt, a körbezárt csoport tagjait a rendőrök könnygázspray-vel lefújták. Ekkor érte rendőri atrocitás Morvai Krisztinát, aki ekkor már a Jobbik európai parlamenti képviselője volt, illetve Gaudi-Nagy Tamást az NJA ügyvezetőjét is. Néhányan földre kerültek, őket bakancssal rugdosták, egyeseket, köztük egy újságíró, tonfával ütöttek meg. A könnygáz olyan erős volt, hogy maguk az azt használó rendőrök sem bírták, több rendőrt légzésbénulási tünetek miatt szállítottak kórházba.⁷²⁴ A jogsértettek panaszának előbb a Független Rendészeti Panasztestület, majd az országos rendőrfőkapitány is helyt adott. Dr. Bencze József végzésében megállapította, a rendőrség jogellenesen lépett fel, amikor a HVIM tüntetéséről távozni kívánó személyeket akadályozta eltávozásukban, őket a közvetíteni próbáló jogvédőkkel együtt körbezárta, illetve válogatás nélkül használt könnygázsprayt. 2009. március 24-én az Országgyűlés emberi jogi bizottsága is összeült, az ülésen sor került az illetékes miniszter, államtitkár, rendőri vezetők, az ombudsman, a Független Rendészeti Panasztestület elnöke, és jogvédők meghallgatására.

4.6.1. Hernády Zsolt és Rosdy Tamás „sün”-néven elhíresült előállítás

Hernády Zsolt és Rosdy Tamás 2009. március 15-én, a Kossuth téren tartott központi állami ünnepségen vettek részt, illetve az Alkotmány 61.§ (1) bekezdése szerinti véleménynyilvánítási jogukkal élve kifejezték azon véleményüket, hogy a miniszterelnöknek azonnali hatállyal le kell mondania. Gyurcsány Ferenc a 2009. március 15-i napon csak a központi állami ünnepségen jelent meg, ezért Hernádyék a politikus jelenlétében „Gyurcsány takarodj!” „Hazaáruló” és „Mondjon le” felkiáltásokkal fejezték ki véleményüket. Több, a helyszínen megjelent, öltözetük alapján láthatóan MSZP-szimpatizáns személy Rosdyékot szóban inzultálta, majd szájukat befogta. A helyszínen megjelent, a BRFK kötelékébe tartozó rendőrök „Sün, sün!” parancsszó elhangzását követően „sün alakzatban” a helyszínre érkeztek, Hernádyt és Rosdyt elfogták, és egyesülési és gyülekezési szabadság, valamint választási gyűlésen való részvétel jogának megsértése szabálysértés elkövetésének gyanújával előállították őket. A Hernádyék tömegből való kiemelését végrehajtó rendőrök sokáig bizonytalanok voltak a tekintetben,

---

⁷²⁴ Albizottság Részjelentése 11-12. o. Magyar Attila István: Fortélyos félelem uralkodik. In: Magyar Hírlap, 2009. március 25, 14. o.

hogy kit kell kiemelni a tömegből.⁷²⁵ A rendőrautóban előállítottakat megbilincseltek, és a Budapesti Rendőr- főkapitányság II. kerület Gyorskocsi utcai fogdájába szállították. Az előállítottakat a belső udvarban történő várakozást követően orvosi vizsgálatra vitték, majd egy helyiségbe kísérték őket, ahol elvették személyes tárgyaikat, falhoz állították őket, majd kérték őket, hogy vetkőzzenek le. Hernádyéknak, miután minden egyes ruhadarabjukat egyenként átvizsgálták, az alsónadrágjukat is le kellett venniük. A testi motozás során az előállítottaknak karemelést, és szájüreg-vizsgálatot követően talpukat, és heréjüket is fel kellett emelniük, és háromszor le kellett guggolniuk. A fenti vizsgálatot nem orvos végezte, a vizsgálat indokolatlan, aránytalan, szükségtelen és megalázó volt. Később személyes tárgyaikat visszakapták, majd meghallgatásra kísérték őket. Hernády és Rosdy meghallgatása 30-40 percig tartott, majd kb. másfél óra múlva kapták kézhez felperesek a meghallgatásról készült jegyzőkönyveket.

A BRFK. V. Kerületi Rendőrkapitányság, mint szabálysértési hatóság az Sztv. 152/A. §. (1) bekezdésébe ütköző, és eszerint minősülő egyesületi és gyülekezési szabadság, valamint választási gyűlésen való részvétel jogának megsértése miatt Hernády Zsoltot és Rosdy Tamást egyaránt ötvenezer forint szabálysértési bírsággal sújtotta.⁷²⁶ A szabálysértési határozatok ellen mindketten 2009. március 21-én meghatalmazott védőjük, Dr. Magyar Attila István útján kifogást terjesztettek elő. A Pesti Központi Kerületi Bíróság Rosdy esetében 2009. március 4-én,⁷²⁷ Hernády esetében 2009. május 6-án⁷²⁸ tárgyalás mellőzésével hozott végzésében helybenhagyta a rendőrségi határozatot. Az eljárás alá vontak, törvényes határidőn belül tárgyalás tartását kérték. A Pesti Központi Kerületi Bíróság a szabálysértési ügyben a tárgyalást mindkét felperes esetén 2009. október 1-jén tartotta. A bíróság mindkét végzésében a korábbi, rendőrség, mint szabálysértési hatóság, illetve bíróság által hozott határozatokat az Sztv. 101. § (1) bekezdése alapján, hatályon kívül helyezte, és az Sztv. 84. § (1) alapján, szabálysértés hiányában az eljárást megszüntette.⁷²⁹

---

⁷²⁵ Szabó Máté: Emberi jogok (2011), 219. o. Az itt felhasznált eredeti internetes forrás:

<http://www.zoom.hu/zoomtv/fonok-kit-kell-kiemelni-video--a-kossuth-terrol-42522.html> (1:02-nél)

⁷²⁶ A Hernády Zsoltot bírsággal sújtó határozat ügyszáma: 01805/2161-2/-2009/szabs, a Rosdy Tamást sújtó határozat ügyszáma: 01805/2161-2/-2009/szabs.

⁷²⁷ A PKKB 7. Szk. 8648/2009/2. számon, 2009. május 4-én tárgyalás mellőzésével hozott végzése.

⁷²⁸ A PKKB 7. Szk. 8801/12009/2 számon, 2009. május 6-án tárgyalás mellőzésével hozott végzése.

⁷²⁹ A PKKB 2009. október 1-jén hozott a szabálysértési eljárást megszüntető határozatainak ügyszáma Hernády Zsolt ügyében **3. Szk. 10464/2009/7**, Rosdy Tamás ügyében **3. Szk. 10454/2009/8**.

Hernády és Rosdy a fogdában történt emberi jogsértések miatt panasszal Dr. Bencze József országos rendőrfőkapitányhoz, valamint a Független Rendészeti Panasztestülethez fordult. A Független Rendészeti Panasztestületnek 2009. június 3-án hozott, 152/2009. (VI. 3.) számú állásfoglalása megállapította, hogy a 2009. március 15-i állami rendezvény nem tartozik a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény hatálya alá, ezért a gyülekezési jog megzavarására vonatkozó, Sztv. 152/A.§ szerinti szabálysértést formai értelemben sem követhették el felperesek. Mivel a panaszosok előállítása jogszerűtlen volt, ezért a panasztestület véleménye szerint, a bilincselés törvényi feltételei sem álltak fenn. A panaszosok befogadása, a ruházat átvizsgálása, és a test szemrevételezése szükségtelen és aránytalan volt, ilyen rendőrségi eljárás szükségessége szabálysértések esetén nem merülhet fel, csak bizonyos jellegű bűncselekmények alapos gyanúja veti fel e rendőrségi intézkedések szükségességét. A panasztestület megállapította a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjog sérelmét abban az esetben, amikor felperesek hozzátartozóikat nem értesíthették. Dr. Bencze József országos rendőrfőkapitány 2009. júliusban hozott határozatával felperesi panaszoknak helyt adott.⁷³⁰

Az országos rendőrfőkapitány az ügyben alapos vizsgálatot rendelt el, és a panasztestület állásfoglalásának megfelelő tényállást rögzítette. Kiemelte, hogy a fogdában történt rendőri intézkedések azért is jogszerűtlenek voltak, mert ezek foganatosítására csak szabálysértési őrizet, nem pedig előállítás során van lehetőség. Az e téren született harmadik, kiemelkedő fontosságú dokumentum az OBH 2624/2009 számú ombudsmani jelentés. Dr. Szabó Máté az Emberi Jogok Általános Országgyűlési Biztosa e jelentésben megállapította, hogy fogalmilag kizárt, hogy az állami, vagy önkormányzati rendezvény a gyülekezési jog hatálya alá tartozzék. Ezért rendezvényeken, más gyülekezési joga gyakorlásának hiányában, nem követhető el az „egyesülési, gyülekezési szabadság, valamint választási gyűlésen való részvétel jogának megsértése” elnevezésű szabálysértés. Az Állampolgári Jogok Országos Biztosának OBH 2624/2009. számú, a 2009. március 15-i ügyekről szóló 2009. április 30-án kelt jelentése IV. pontjában tért ki részletesen a felperesek által is sérelmezett, a Gyorskocsi utcai fogdában foganatosított, testüreg vizsgálatára is kiterjedő motozásra. Az ombudsmani jelentés megállapította, hogy „a rendőrség eljárása az előállítottak levetkőztetése miatt az embertelen és megalázó bánásmód tilalmával összefüggő visszásságot okozott”. Az ombudsmani jelentés V. pontjában megállapította: „a

---

⁷³⁰ Bencze József határozatának ügyszáma: 12. 445/13/2009.

rendőrség azzal, hogy az eljárás alá vontak kérése ellenére azok védőit, vagy hozzátartozóit nem értesítette, a jogállamiság elvével, a tisztességes eljáráshoz való joggal, valamint a védelemhez való joggal összefüggő visszásságot okozott.⁷³¹

Hernády Zsolt és Rosdy Tamás a szabálysértési ügyben hozott megszüntető végzésére hivatkozva, a Független Rendészeti Panasztestület állásfoglalására, az országos rendőrfőkapitány határozatára, és az ombudsman jelentésében foglaltakra tekintettel 2010. május 15-én keresetet nyújtott be a Fővárosi Bíróságnál a Budapesti Rendőr-főkapitányság, mint alperes ellen. Felperesek keresetükben kérték a bíróságot, hogy állapítsa meg, hogy alperes megsértette személyiségi jogaikat, és tekintettel a testüregvizsgálatra, és más súlyos jogsértésekre, a szokásosnál nagyobb összegű, fejenként 1.500.000 Ft. összegű nem vagyoni kártérítést kértek. A Fővárosi Törvényszék 2012. június 5-én hozott elsőfokú ítéletében megállapította, hogy az alperes megsértette a felperesek személyhez fűződő jogát, így szabad véleménynyilvánításhoz, emberi méltósághoz és védelemhez való jogát azzal, hogy alkalmazottai jogellenesek elfogták, előállították, megbilincseltek, levetkőztették, majd nem engedélyezték, hogy hozzátartozókat, védőjüket telefonon értesítsék. Ezért a bíróság kötelezte alperest, hogy a felpereseknek egyenként fizessen meg 750.000 Ft. nem vagyoni kártérítést, annak törvényes kamatait, és perkölséget. Az ítélet ellen, mind felperesek, mind alperesek fellebbeztek, előbbiek kérték a kereseti kérelmükben foglalt kártérítési összeg megfizetését, utóbbi a kereset elutasítását kérte. A Fővárosi Ítéltábla 2013. június 4-én hozott másodfokú jogerős ítéletében⁷³² az első fokú bíróság ítéletét megváltoztatva a felperesek javára megítélt nem vagyoni kártérítés összegét fejenként 1.000.000 Ft-ra emelte. Az ítélet indoklásában kiemelte, a felperesek által a rendőrségi fogdában elszenvedett szokásosnál súlyosabb sérelem indokoltá teszi, hogy a hasonló ügyekben szokásos bírósági gyakorlatnál nagyobb összegű kártérítés megítélését. A Fővárosi Ítéltábla ítéletének indoklásában kiemelte azt is, hogy az első fokú bíróság ítéletének indoklásában foglaltakkal ellentétben nem felperesek, hanem az őket tetteleg inzultáló személyek magatartása nem volt békésnek tekinthető, ők zavarták felpereseket szabad véleménynyilvánítás jogában.

A Budapesti Rendőr-főkapitányság 2013. augusztus 22-én felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, amelyben kérte a Kúriát, hogy a jogerős ítéletet helyezze hatályon

⁷³¹ A Fővárosi Törvényszék **65.P. 20.521/2011/25.** számon, 2012. június 5-én hozott ítélete.

⁷³² A Fővárosi Ítéltábla **2. Pf. 21.916/2012/3.** számon, 2013. június 4-én hozott másodfokú, jogerős ítélete,

kívül, és a kereseti kérelem teljes elutasításával hozzon új határozatot, kérte továbbá a felperesek költségeiben való marasztalását. A felperesek csatlakozó felülvizsgálati kérelmükben kérték az alperes felülvizsgálati kérelmének elutasítását. Felperesek kérték ugyanakkor a kártérítés összegének felemelését, a keresetükben foglalt összegre. A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság 2014. február 12-én kelt felülvizsgálati ítéletében⁷³³ a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését hatályában fenntartotta, azzal, hogy mellőzi a védelemhez való jog megsértésének kimondását. A Kúria ítéletében kiemelte, a szabálysértés alapos gyanúja, konkrét mérlegelés alapjául szolgáló tények nélkül nem ad alapot az előállításra, önmagában az ilyen általános gyakorlat jogszerűtlen, amely sérti a személyhez fűződő jogot és megalapozza a kártérítésért való felelősséget is. Az a tény, hogy az alperes nem biztosította a felpereseknek a jogi képviselőjükkel való kapcsolatfelvételt a Kúria indoklása szerint nem a védelemhez való jog, mint önálló személyiségi jog, hanem a személyi szabadsághoz való jog megsértését jelenti.

4.6.2. Sáska Béla 2009. március 15-i ügye

Sáska Béla 2009. március 15-én, 17:30-kor a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom ünnepi rendezvényén kívánt részt venni a Szent István téren. A rendezvényt a BRFK V. Kerületi Rendőrkapitányság rendőri egységei biztosították. A rendezvény helyszínét a rendőrség kordonnal vette körül, a rendezvényen részt venni kívánók a helyszínt csak csomag,- és ruha átvizsgálást követően közelíthették meg. A rendezvényt biztosító rendőrök a helyszínre érkező Sáskával is közölték, hogy a rendezvényen csak az vehet részt, aki e biztosítási intézkedésnek aláveti magát, „ellenkező esetben el lehet menni”. Konkrét utasítást azonban sem a csomagellenőrzésre, sem távozásra nem kapott. Sáska nem tett kísérletet arra, hogy a kordonok között, a rendőrök kikerülésével, vagy kijátszásával bejusson a rendezvényre. Mivel az intézkedő rendőr csomag,- és ruhaellenőrzés nélkül nem engedte be a rendezvényre, Sáska a helyszínbiztosítás parancsnokával kívánt beszélni. A helyszínre érkezett századparancsnok megkérdezte, hogy hajlandó-e az intézkedésnek alávetni magát. Sáska közölte, nem történt semmilyen rendőri intézkedés, hiszen egyetlen rendőr sem köszönt neki napszaknak megfelelően, nem mutatkoztak be, és nem jelölték meg az intézkedés okát és módját. Sáska Bélát ezután a szabálysértésekről szóló 218/1999 (XII. 28) Kormányrendelet 40./A. §-ába ütköző, és

---

⁷³³ A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság **Pfv.IV.21.471.2013/5.** számú, 2014. február 12-én kelt felülvizsgálati ítélete.

eszerint minősülő jogszerű intézkedéssel szemben engedetlenség szabálysértése miatt előállították, és a BRFK Gyorskocsi utcai fogdájába szállították. A fogdában Sáskát Hernádyhoz és Rosdyhoz hasonló jellegű, az emberi méltóságot sértő testi motozásnak vetették alá.

A Budapesti Rendőr-főkapitányság, mint szabálysértési hatóság 2009. március 16-án hozott határozatában jogszerű intézkedéssel szemben engedetlenség szabálysértése miatt Sáska Bélát harmincezer forint pénzbírság megfizetésére kötelezte.⁷³⁴ Eljárás alá vont a határozattal szemben kifogással élt. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2009. május 19-én tárgyalás mellőzésével hozott végzésében a rendőrség, mint szabálysértési hatóság végzését jóváhagyta.⁷³⁵ Sáska Béla határidőn belül tárgyalás tartását kérte. A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2009. október 27-én tartott nyilvános tárgyaláson hozott végzésében a BRFK határozatát, illetve a PKKB fenti, tárgyalás mellőzésével hozott határozatát hatályon kívül helyezte, és a szabályértési eljárást megszüntette⁷³⁶. A bíróság határozatában kiemelte, hogy az eljárás alá vont személlyel szemben semmilyen rendőri intézkedésre nem került sor, így jogszerű rendőri intézkedés híján, az intézkedéssel szembeni engedetlenség fogalmilag kizárt.

Sáska a rendőrségi eljárás ellen 2009. március 16-án a Független Rendészeti Panasztestülethez, továbbá az országos rendőr-főkapitányhoz panaszt nyújtott be a rendőrségi fogdában történt, emberi méltóságot sértő bánásmód miatt. 2009. március 20-án a panasztestülethez írt kérelmet kiegészítette, egyben az Állampolgári Jogok Országos Biztosához is beadvánnyal fordult. Dr. Szabó Máté ombudsman a Hernády ügye kapcsán már említett OBH 2624/2009. számú, a 2009. március 15-i ügyekről szóló 2009. április 30-án kelt jelentése IV. pontjában tért ki részletesen a felperes által is sérelmeztetett, a Gyorskocsi utcai fogdában foganatosított, testüreg vizsgálatára is kiterjedő motozásra. A Független Rendészeti Panasztestület 155/2009 (VI. 3.) számú állásfoglalásában foglalkozott a Gyorskocsi utcai fogdában 2009. március 15-én történtekkel. Dr. Bencze József országos rendőr-főkapitány a 12212/10/2009 RP számú, 2009. július 1-jén hozott határozatában, a panasztestület határozatában foglaltakra is tekintettel Sáska Béla

---

⁷³⁴ A BRFK V. Kerületi Rendőrkapitányság 2009. március 16-án hozott, **01805/2170-3/2009 szabs.** számú határozata.

⁷³⁵ A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2009. május 19-én tárgyalás mellőzésével hozott, **10. Szk. 8479/2009/3.** számú végzése.

⁷³⁶ A Pesti Központi Kerületi Bíróság **5. Szk. 11212/2009/7,** számon, a 2009. október 27-én tartott nyilvános tárgyaláson hozott végzése.

panaszának helyt adott. A határozat kiemelte, hogy miután jelen esetben nem került sor rendőri igazoltatásra, az átvizsgálás kizárólag egy adott területre való beléptetéshez kötődött, az átvizsgálás megtagadásának egyetlen jogkövetkezménye a beléptetés megtagadása lehetett, a szabálysértési előállításra jogszerűtlenül került sor. A határozat azt is megállapította, hogy felperes meztelenre vetkőztetése, és testének vizsgálata a rendőrségi törvény 31. § (1) és (2) bekezdésével, valamint a Rendőrség Szolgálati szabályzatáról szóló 62/3007 (XII. 23) számú IRM rendelet 51. § (3) bekezdésével ellentétes, tehát jogsértő volt. Az a tény, hogy felperes kérése ellenére hozzátartozóit, és védőjét nem tudta értesíteni, szintén jogsértő volt.

Sáska Béla a szabálysértési ügyben hozott megszüntető végzésére, a Panasztestület állásfoglalására, az ombudsmani jelentésre, és Bencze József határozatára hivatkozva, 2010. január 26-án keresetet nyújtott be a BRFK, mint alperes ellen. Felperes keresetében kérte a bíróságot, hogy állapítsa meg, hogy alperes megsértette felperes személyes szabadsághoz, és emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogait, és tekintettel a testüregvizsgálatra, és más súlyos jogsértésekre nagyobb összegű nem vagyoni kártérítést kért. A Fővárosi Bíróság 2010. június 22-én hozott ítéletében felperes keresetének helyt adva megállapította, hogy az alperes azzal, hogy szabálysértés hiányában megalapozatlanul korlátozta a felperes személyes szabadság védelméhez fűződő személyiségi jogát, továbbá azzal, hogy megalapozatlanul alkalmazta felperes tekintetében a meztelenre vetkőztetést, és a testüreg vizsgálatot, megsértette a felperes emberi méltóság védelméhez fűződő személyiségi jogát. A keresetben kért nem vagyoni kártérítési kérelemnek a bíróság részben adott helyt, és kötelezte alperest arra, hogy 600.000 Ft nem vagyoni kártérítést fizessen a felperesnek.⁷³⁷ Az ítélet ellen a felek nem fellebbeztek, így az jogerőre emelkedett.

---

⁷³⁷ A Fővárosi Bíróság **19. P. 20. 554/2010/5.** számon, 2010. június 22-én hozott, jogerős ítélete.

5. A 2011. ÉVI XVI. TÖRVÉNY

Az új országgyűlés 2011. március 11-én elfogadta a 2006. őszi tömegoszlatással összefüggő elítélések orvoslásáról szóló 2011. évi XVI. törvényt, közkeletű nevén semmisségi törvényt. A 2006. szeptember 18. és október 24. között a tömegoszlatásokhoz kapcsolódóan elkövetett hivatalos személy elleni erőszak, rongálás, illetve garázdaság miatti elítélések, továbbá a bíróság hatáskörébe tartozó rendzavarás, garázdaság és veszélyes fenyegetés szabálysértésének megállapításai semmisnek tekintendők, amennyiben az elítélés, vagy a megállapítás alapját kizárólag rendőri jelentés, illetve rendőri tanúvallomás képezte. Az első fokon eljáró bíróság az ügyész indítványára, továbbá a terhelt, vagy szabálysértési eljárás alá vont, illetve a védő kérelmére semmisnek nyilváníthatja az adott területi és időhatályon belül, a tömegoszlatással összefüggésben, méltányolható körülmények között elkövetett más bűncselekmény miatti elítélést, vagy megállapítást, illetve azt az elítélést, vagy megállapítást, amelyet a törvény által előírt 2011. október 23-i határidőig az első fokon eljáró bíróság hivatalból nem nyilvánított semmisnek. A törvény 6. §-a megteremti az államigazgatási jogkörben elkövetett károk miatti Ptk. 349. §-a szerinti kártérítés lehetőségét, azáltal, hogy kimondja, hogy a semmisnek nyilvánított elítélésekhez, vagy megállapításokhoz fűződő büntető, vagy szabálysértési büntetések, intézkedések, kényszerintézkedések, és azok további következményei államigazgatási körben elkövetett kárnak tekinthetők. A törvény alkalmazásában elítélésnek tekinthető az is, ha az ügyész a vádemelést elhalasztotta.

A semmisségi törvényt Balsai István országgyűlési képviselő javaslatára fogadta el az országgyűlés, így nem csoda, hogy a később alkotmánybíróvá választott politikus Orbán Viktor megbízásából elkészített jelentésében is foglalkozik a „felülvizsgálati törvénynek” nevezett jogszabály indokoltságával.

A rendőrök és elfogottak vallomásaira, valamint kiemeléseket rögzítő videó felvételek alapján a tömegből való kiemelés 2006. szeptemberben és 2006. október 23-án szokásos folyamata a következő volt. „A rendőr a sorfalban kijelölt helyét nem hagyhatta el, mert az eljárással érintett, sok száz személyből álló tömeg elleni intézkedés során a sorfal szinte pillanatok alatt felbomlott volna a sorozatosan hátra mozgó, elfogottakat hátrakísérő rendőrök miatt. A kiemelt személyt a kettős sorfal mögött felállított ún. elfogó csoportoknak adták át, akik rendszerint nem voltak szemtanúi az elfogott személy megelőző magatartásának, pontos dokumentálásra pedig sem idő, sem lehetőség az adott

helyzetben nem volt”.⁷³⁸ „Az elfogó csoportok a hatalmukba került személyeket gyűjtötték, és időközönként rendőrségi járművekkel büntetés-végrehajtási intézetekbe, vagy rendőrségi intézményekbe szállították. Ezek az előállítások a befogadó intézmények kapacitás hiánya miatt gyakran igen hosszú időt vettek igénybe. Több órás, esetenként közel egész napos idő alatt zajló befogadási eljárásokról, ezt az aktust bonyolító rendőrnek, a rendőrségnél rendszeresített formanyomtatványon okiratot kellett készítenie. A megfelelő rovatokba a személyi adatokon kívül fel kellett tüntetni a kiemelésre és elfogásra okot adó jogellenes cselekményt, illetve annak helyét és időpontját. A formanyomtatvány tartalma arról is szólt, hogy az aláíró hivatalos személy a kiemelés, elfogás intézkedő hatósági közege, így egyben a közokiratba foglalt tény tanúja is. Mivel a befogadáskor a kialakított rendszer miatt, a közreműködő rendőrnek semmiféle ismerete nem volt a már addigi személyes szabadság csorbításának pontos okáról, a valóságnak meg nem felelő módon hipotetikus okokat írtak be a formanyomtatványokba. Ezek olykor olyan nem életszerű „bizonyítékokat” eredményeztek, mint a női táskában talált, annak méretét meghaladó fél téglá stb. Az őrizetbe vett személyek cselekményei így egységesítettek lettek” az egyéniesítés helyett.⁷³⁹ A valótlan tartalommal kiállított rendőrségi jelentések, és az azok mellékletét képező elfogási, illetve tárgy lefoglalási jegyzőkönyvek közokiratnak számítanak, ezért az abban közreműködő rendőr esetében joggal merül fel intellektuális közokirat-hamisítás elkövetésének gyanúja. A büntetőeljárásokban még a másodfokon eljáró fővárosi bírósági tanácsok sem vonták kétségbe az okmány valódiságának tényét, és ezért azokat rendre a törvény szerinti igények esetében az alapos gyanú tárgyi bizonyítékként kezelték. Az ilyen hamis tartalmú közokiratok olyan jelentős bizonyító erőt képviseltek, hogy ezen elkövetési cselekmény a hamis vád minősített esetét is megvalósíthatja.⁷⁴⁰ „Ezek a történeti események, hatósági eljárások tették indokolttá, hogy az Alkotmánynak az ártatlanság vélelmét tartalmazó abszolút vezérlőelve a büntető anyagi és eljárási jogrendező elvei, de különösen az Alkotmánybíróságnak a 14/2002 (III.20.) AB határozata III/33. pontjának a büntetőeljárás sikerének, illetve kockázatának következményei viseléséről szóló, mindenkire kötelező direktívája alapján, a töretlen ítélkezési gyakorlat szerint a vitás körülményeket mindenkor az eljárás alá vont személy javára kell értékelni (in dubio pro reo elv), és felelősségre vonás alóli mentesítésnek van jogdogmatikai oka. Ezek a körülmények tették indokolttá, hogy a Magyar Köztársaság

---

⁷³⁸ Balsai-jelentés, 105. o.

⁷³⁹ Balsai-jelentés, 105-106. o. A női táskában talált fél téglához hasonló nem életszerű bizonyíték a Bálint Mihálynál talált vipera is. A fenti bizonyítékokhoz általában lefoglalási jegyzőkönyvet is csatoltak.

⁷⁴⁰ Balsai-jelentés, 106. o.

Országgyűlése megszabott rendben felülvizsgálati törvényt alkosson, amely deklarálja az említett időszakban és tárgykörben született rendőrségi közokiratok kétes hitelességét, amely premissza alapján minden egyes ilyen ügyben felelősségre vont személy ügyének peren kívüli, egyesbírói eljárásban való felülvizsgálatát, a felülvizsgálat eredményéről részletes indokolást tartalmazó végzés meghozatalát írja elő. A bírónak mérlegeléssel kell arról dönteni, hogy az irat tartalma alapján a felülvizsgálati törvény hatálya alá esik-e a jogerős határozat, vagy az elítelt a törvény rendelkezéséből adódóan nem esik a felülvizsgálati törvény hatálya alá. A törvény alapelve, hogy amikor a jogsértő vagy bűnös cselekmény az aggályosként kezelendő közokirat, azaz rendőri jelentés, illetőleg az aláíró rendőrtanú vallomásán túlmenően egyéb megbízható bizonyítékra alapozott, akkor a felülvizsgálati törvénynek az elítélre vonatkozó hatályát ki kell zárni. Ilyen hiteles bizonyíték az alapeljárásban elfogadott, és a tényállás megállapításánál figyelembe vett beismerő vallomás is. Az elsőfokú bírói határozat ellen a Be. általános szabályai rendjében fellebbezésnek, és másodfokú eljárásban felülbírálatnak van helye.”⁷⁴¹

Több a semmisségi törvény alapján indított kereset elbírálására kijelölt bíró az Alkotmánybírósághoz fordult, tekintettel arra, hogy a semmisségi törvény rendelkezései nem tartalmaznak egyértelmű, jogbiztonságot jelentő eljárásjogi szabályokat. Akár évekbe is telhet, mire az Alkotmánybíróság dönt. A megoldás sokkal inkább egy részletesen kidolgozott új semmisségi törvény lenne. A rendőri jelentés és rendőrtanú vallomása fogalmát is pontosabban kell meghatározni. Rögzíteni kell, hogy a törvény értelmezésében a rendőri jelentés részét képezik annak mellékletei, így az elfogási, és lefoglalási jegyzőkönyvek. Ez utóbbi azért fontos, mert ellenkező esetben az ártatlan áldozat keresetét a bíró arra hivatkozva utasíthatja el, hogy annak bűnösségét nemcsak a rendőri jelentés, hanem a formálisan önálló lefoglalási jegyzőkönyv is bizonyítja, amelyet a semmisségi törvény külön nem emelt ki. A rendőrtanú vallomását is pontosítani kell, eszerint a rendőrtanúknak nemcsak a Be. szerinti szorosabb értelemben vett tanúvallomása, hanem a bíróság, vagy ügyészség előtt egyéb bizonyítási eljárások, így szembesítés és felismerésre bemutatás során tett nyilatkozata is a rendőrtanú vallomásának tekinthető e jogszabály értelmezésében. Ez elkerülhetővé tenné azt a lehetőséget, hogy egy bíró a felismerésre bemutatás során tett rendőri nyilatkozatra, mint a 2011. évi XVI. törvényben fel nem sorolt bizonyítékra hivatkozva utasítsa el a felülvizsgálat iránti kérelmet.

---

⁷⁴¹ Balsai-jelentés, 104-105. o.

Többek részéről felmerült, hogy a semmisségi törvény helyett nem kellene-e a parlamentnek meghatározott körre kiterjedő közkegyelmet gyakorolnia.⁷⁴² E közkegyelem kiterjedhetne a 2006-ban, esetleg 2002. és 2010. közt gyülekezési joggal összefüggő bűncselekmény miatt elítéltekre. Ilyen széles körű kegyelem azonban hogyan tesz különbséget az egyértelműen követ dobó tettes, és a rendőrtanúk vallomására, és azzal összefüggő egyéb bizonyítékokra hivatkozva elítélt ártatlan között. A másik probléma a kegyelemmel, hogy megszünteti ugyan a végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés főbüntetését, s ha a bíróság ezt eddig nem tette volna meg, mentesíti a vádlottat a hátrányos következmények alól, nem teszi azonban lehetővé azt, hogy előzetes letartóztatás miatt kártalanításban, és a jogellenes őrizetbe vétel miatt nem vagyoni kártérítésben részesüljenek az ártatlan áldozatok. Bálint Mihály, Dukán Dániel és társai számára fontos, hogy bírósági ítélet mondja ki azt, hogy ártatlanok, és soha nem követték el a hivatalos személy elleni erőszak büntettét. A fenti erkölcsi kárpótlás, és a szenvedéseikért járó jelentős összegű kártérítés jelent számukra csak morális diadalt, nem pedig a bűnösségük kérdését nem érintő kegyelem. Meg kell találni az utat, hogy az állam ezt az alig tíz-húsz embert megfelelően rehabilitálja, s ehhez a legjobb megoldás a semmisségi törvény részletes processzuális szabályainak kidolgozása lehet.

---

⁷⁴² Közkegyelem lehetőségét vetette fel a Lehet Más a Politika, a Jobbik, a Nemzeti Jogvédő Alapítvány vezetősége, illetve a Társaság a Szabadságjogokért vezetősége is.

6. A GYÜLEKEZÉSI JOG MÓDOSÍTÁSÁRÓL

6.1. Takács Albert javaslatai a gyülekezési törvény módosításával kapcsolatban

2001. és 2007. között Takács Albert töltötte be az állampolgári jogok országos biztosának helyettesi tisztségét, és ez idő alatt mindvégig hozzá tartozott a gyülekezési joggal kapcsolatos feladatok ellátása. Takács Albert átfogó vizsgálatot folytatott, és ajánlásokat tett a 2002. évi választásokat követő tüntetések tapasztalatai alapján, és több olyan szempontot fogalmazott meg, amelynek figyelembevételével a 2006-ban intézményes keretek között lehetett volna tartani a radikális tüntetéseket.⁷⁴³ Néhány fontos megállapítást idéznék Takács Alberttől: „Nem képviselhető tehát olyan álláspont, hogy a bírósági felülvizsgálat önmagában elegendő alkotmányos garancia a gyülekezési jog érvényesüléséhez. A gyülekezési joggal kapcsolatos rendőrségi hatáskör gyakorlásának is tartalmaznia kell mindazokat az elemeket, amelyek- a jogállami biztonság tágabb összefüggéseire, valamint az egyes alkotmányos jogok lényegére is tekintettel- megfelelően garantálják a gyülekezési jog érvényesülésének feltételeit.”⁷⁴⁴

„Megítélésem szerint a gyülekezési jog érvényesülésének a hatályos jogszabályok szerinti folyamatában a rendőrségnek az érintett alapvető jog jellegére, feltételeire és korlátaira vonatkozó- közvetlen és széles körű, ún. eredeti alkotmányértelmezést kell végeznie.”⁷⁴⁵

„Sem az Alkotmánybíróság gyülekezési joggal kapcsolatos határozatában, sem a rendőrség összefüggő értékelésében nem szerepelnek a gyülekezési jog alkotmányossága szempontjából fontos olyan elemek, amelyek érvényesítése nélkül a gyülekezés szabadsága nem illeszthető az alapvető jogok Alkotmány által meghatározott rendszerébe.”⁷⁴⁶

„Arra a következtetésre jutottam, hogy a gyülekezési jog értelmezésének abban szereplő szempontjai összhangban állnak az alkotmányosság és törvényesség követelményeivel, de nem elégségesek azok teljes körű, és az alkotmányos visszásság veszélyeit biztonságosan kizáró megvalósulásához.”⁷⁴⁷ A helyettes ombudsman aggályosnak tartotta, hogy a rendőrségnek kell értelmeznie a népképviselői szerv működésének akadályozást, a

⁷⁴³OBH 5205/2002 Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa általános helyettesének jelentése, A fenti jelentésre hivatkozó szakirodalom: Szabó Máté: A demokrácia stabilitása), 200-203. o.

⁷⁴⁴ OBH 5205/2002. Szabó Máté: A demokrácia stabilitása: 210. o.

⁷⁴⁵ U.o.

⁷⁴⁶ OBH 5205/2002. Szabó Máté: A demokrácia stabilitása: 211. o.

⁷⁴⁷ OBH 5205/2002. Szabó Máté: A demokrácia stabilitása: 212. o.

közlekedés aránytalan sérelmét, a rendezvénycél alkotmány-, illetve alapjogellenességét, az időpont, a helyszín, az útvonal, a résztvevők, a bejelentők, a rendező adatait, amelyek alkotmányos szempontból a gyülekezés garanciájaként szolgálnak. Takács Albert a nemzetközi gyakorlat tükrében fontos elméleti problémákat is felvetett, többek között azt, hogy tekinthető-e a gyülekezési jog, mint részvételi jog a képviseleti demokrácia egyfajta kompenzációjának, illetve azt is felvetette, megtiltható-e egy adott rendezvény adott helyszínen és időpontban való megtartása, ha annak célja, napirendje, s ebből következő kommunikatív tartalma mások emberi méltóságát sérti.⁷⁴⁸

Takács Albert 2006-ban újabb jelentést adott ki „Az állampolgári jogok biztosa általános helyettesének jelentése az OBH 4435/2006. sz. ügyben. Tárgy a 2006. szeptemberi és októberi közterületi rendezvényekről, és a velük kapcsolatban tett rendőri intézkedésekről” címen. Ebben a helyettes ombudsman a gyülekezési törvény rendelkezéseit meghaladottnak tekinti: „A gyülekezési jog akkori szabályozása a pártállami a pártállami állampolgári jogfelfogás ellenében és az esetleges visszarendeződés akadályozása érdekében jött létre. A szabályozás elvei és meghatározó részletei a pártállami berendezkedés és döntéshozatal elleni tiltakozás kifejezésére alkalmas keretek. Alkotmányos demokráciákban a gyülekezési jog funkciója némileg más.”⁷⁴⁹ Takács Albert szerint azért is szükséges a gyülekezési törvény módosítása, mivel a rendőrségtől, mint elsődleges jogalkalmazótól nem lehet és nem szabad elvárni, hogy definiálja a gyülekezési jog korlátait. „Elég jól látható és igazolható, hogy a gyülekezési joggal kapcsolatos bejelentések, illetve be nem jelentett demonstrációk értékelésében és kezelésében a rendőrség bizonytalan, és a dolog természeténél fogva nem alkotmányos megfontolásokat, hanem politikai kockázatokat mérlegel döntései meghozatalakor. E helyzeten csak a Gytv. reformjával lehet változtatni.”⁷⁵⁰

---

⁷⁴⁸ OBH 5205/2002. Szabó Máté: A demokrácia stabilitása: 213. o.

⁷⁴⁹ OBH 4435/2006. Szabó Máté: A demokrácia stabilitása: 215. o.

⁷⁵⁰ OBH 4435/2006. Szabó Máté: A demokrácia stabilitása: 216-217. o.

6.2. A Gytv. módosításának sarokpontjai

A gyülekezési törvénnyel kapcsolatos visszaélések, illetve a gyülekezési jogukat gyakorlók kisebbsége által az elmúlt évtizedben elkövetett erőszakos cselekmények felvetik annak a lehetőségét, hogy szükség lenne a gyülekezési törvény revíziójára, pontosítására. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezni, az értekezésemben tárgyalt legsúlyosabb visszaélések idején 2006-ban ugyanaz a gyülekezési törvény volt hatályban, mint 1990. és 1997. között, amikor a labdarúgó mérkőzések kivételével egyáltalán nem került sor utcai erőszakos cselekményekre sem a demonstrálók, sem a rendőrök részéről. Mindez azt bizonyítja, hogy a Gytv. alapvetően betölti funkcióját, lehetnek azonban olyan elemei, amelyek esetében a túl rövid, kellőképpen körül nem írt fogalmak miatt a jogalkalmazó szerv, alapvetően a rendőrség túl széles körben kényszerül jogértelmezésre, s ez lehetővé teszi az értekezésemben is bemutatott jogsértő jogértelmezések bekövetkeztét. Törvényi pontosításokra lehet szükség. Ilyenek a gyülekezések létszáma, helyszíne, időtartama, a gyülekezések fajtái, a gyülekezés bejelentésének legkorábbi és legkésőbbi időpontja, és a gyülekezési jog gyakorlásának korlátai.

6.2.1. A gyülekezések legkisebb létszáma

A gyülekezés résztvevőinek számát jogszabály nem rögzíti. Szélsőséges esetben az is előfordulhat, hogy valaki demonstrációt jelentsen be, résztvevők nélkül, vagy virtuális résztvevőkkel. A budapesti Szabadság téren, az ereklyés országzászlónál jelentett be egy magánszemély több hónapig tartó folyamatos rendezvényt, amelyen a résztvevők száma 0 fő. A rendőrség a rendezvényt, mivel a résztvevő nélküli rendezvény fogalmilag kizárt, elutasította, egyben felhívta a figyelmet a területfoglalási engedélyre. Számos országban került sor virtuális demonstrációra, így Budapesten az Amnesty International Pakisztán magyarországi nagykövetsége előtt 2007. augusztus 30-ára jelentett be demonstrációt, úgy, hogy a rendezvényen mindössze 2 személy jelent meg, és egy laptop segítségével demonstráltak a sajtó képviselőinek, hogy mennyien értenek egyet törekvéseikkel.⁷⁵¹ Hajas Barnabásnak az alkotmányjogászok többsége által osztott álláspontja szerint e gyülekezés csak akkor valósul meg, ha tényleges résztvevői vannak, e kritérium akkor sem teljesül, ha

---

⁷⁵¹ Hajas: A gyülekezési jog tárgya, 248. o; Hajas: A gyülekezési jog, 2012, 104. o. Majoros Róbert: Kivételből főszabály? Avagy a 75/2008. (V.29.) határozat után a bejelentések megtételével kapcsolatban kialakult helyzet értékelése. Közjogi Szemle 2009/2, 24-30.

egy tüntetésnek virtuális résztvevői vannak, avagy a tüntetés résztvevői „helyettest állítanak” és „tüntetőt bérelnek” maguknak, miként azt a német egészségügyi reform ellen tüntető orvosok tették, akik maguk helyett egyetemistákat és munkanélkülieket béreltek fel egy berlini demonstráción való részvételre.⁷⁵² A gyülekezésen való részvétel minimális eleme, hogy a résztvevő a tüntetésen vagy annak egy részén térben és időben jelen legyen, és a rendezvény céljával, vagy azok egy részével azonosuljon.

Ami a gyülekezési jog hatálya alá eső rendezvények minimális létszámát illeti, a nemzetközi egyezmények, a korábbi alkotmány, a jelenlegi alaptörvény, illetve gyülekezési törvény konkrét rendelkezést erre vonatkozóan nem tartalmaz, de miután a Gytv. 2. § (1) bekezdésének második fordulata résztvevőkről, és nem résztvevőről beszél, akik „véleményüket kinyilváníthatják”, továbbá a „gyülekezés”, „gyűlés” szó is több személyt feltételez, az egyértelműen megállapítható, hogy az egyszemélyes demonstrációk nem vonhatók a gyülekezési jog hatálya alá, az egyszemélyes demonstrálókat megilleti ugyanakkor a véleménynyilvánítási szabadság. A magyar rendőrségi gyakorlat korábban több esetben a gyülekezési jog hatálya alá vont egyszemélyes demonstrációkat, arra is volt példa, hogy a rendezvényt „feloszlatta”, illetve azok „szervezőit” szankcióval sújtotta.⁷⁵³ Tekintettel arra, hogy az ilyen esetekben a gyülekezés fogalmi eleme hiányzik, a rendőrségnek hatásköre hiányát kell az ilyen esetekben megállapítania. A Magyar Helsinki Bizottság a gyülekezési törvénynek egy 2007-es módosítása kapcsán fogalmazta meg azt az aggályát, hogy a törvény továbbra sem tartalmaz támpontot arra, hogy „hány személy gyűlését, felvonulását, tüntetését kell a gyülekezési jog hatálya alá tartozó cselekménynek tekinteni, így fogalmilag az sem tisztázott teljes mértékben, hogy adott esetben be kell-e jelenteni egy egyszemélyes demonstrációt”.⁷⁵⁴ Mind a Helsinki Bizottság, mind Hajas Barnabás⁷⁵⁵ azon a véleményen van, hogy- a bajor gyülekezési törvényhez hasonlóan- indokolt lehet a legalacsonyabb gyülekezési létszám törvényi megállapítása. A nyelvtani értelmezésből arra következtethetünk, hogy egynél több (legalább két) személy részvétele bizonyos feltételek mellett már gyülekezésnek tekinthető. A rendőrségről szóló törvény

---

⁷⁵² Hajas: A gyülekezési jog tárgya, 249. o; Hajas: A gyülekezési jog, 2012, 105. o. A 2006. decemberi berlini tüntetésről: Neubacher, Alexander: „Es wird sicher lustig”. Mediziner demonstrieren gegen die Gesundheitsreform-allerdings nicht persönlich. Der Spiegel 51/2006. 18. 12. 2006, 24.

⁷⁵³ Hajas: A gyülekezési jog tárgya, 250. o; Hajas: A gyülekezési jog 2012, 107.o. Pl: A rendőrség „feloszlatta” F. P. 2004. október 11-i, a Terror Háza előtti demonstrációját, és annak szervezése miatt 40.000 Ft. szabálysértési bírsággal sújtotta.

⁷⁵⁴ Hajas: A gyülekezési jog tárgya, 251. o; Hajas: A gyülekezési jog 2012, 107-108.o. Eredeti forrás: http://helsinki.hu/dokumentum/MHB_velemeney_gyulekezes_20070418.pdf

⁷⁵⁵ Hajas: A gyülekezési jog tárgya, 251. o; Hajas: A gyülekezési jog 2012, 108.o.

(Rtv.) 97. §. (1) bekezdésének d) pontja szerint „csoportosulás 3-10 főből álló, egységes akaratelhatározással fellépő csoport”, míg az Rtv. 97. §.(1) bekezdés e) pontja szerint tömeg a 10 főt meghaladó csoportosulás. A fenti megközelítésből arra lehet következtetni, hogy a gyűlés legkisebb létszáma három fő lehet.

Bragyova András a 75/2008. (V.29.) AB-határozatához fűzött különvéleményében „több (minimum 10-15 fő)” együttes jelenlétét tekinti a gyűlés fogalmi elemének. A gyülekezés egyidejűleg jelen lévő résztvevőinek száma ugyanakkor nem csökkenhetne a minimális létszám- két fő- alá, ami nem jelenti viszont azt, hogy azok személyi összetételének állandónak kellene lennie, hiszen a rendezvényhez idővel egyesek csatlakozhatnak, mások elhagyhatják a helyszínt. Hajas Barnabás szerint nem indokolt, hogy a gyülekezési törvényben a nyelvtani értelmezésből következő két főnél magasabb legkisebb létszámot rögzítsenek, tekintettel arra, hogy e megoldás magában hordozná a gyülekezési jog korlátozásának veszélyét.⁷⁵⁶ Lehetséges olyan megoldás is, hogy, amennyiben az Alaptörvény nem rögzíti a rendezvény minimális résztvevőinek létszámát, a gyülekezési törvény, az államnak a gyülekezéssel kapcsolatos, jelentős mértékben rendészeti feladataira tekintettel a hatálya alá eső gyülekezésnek legkisebb létszámát, a lengyel gyülekezési törvényhez hasonlóan, amely szerint a gyülekezéshez legalább 15 főre van szükség, magasabban határozza meg.⁷⁵⁷ Mindez azonban nem azt jelenti, hogy az ennél kisebb létszámú rendezvények ne lennének megtarthatóak, vagy ne állnának az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdésében biztosított gyülekezési jog védelme alatt, hanem legfeljebb azt, hogy azokat nem kell meghatározott eljárás alapján a hatáskörrel rendelkező szervnek bejelenteni.⁷⁵⁸ Hajas Barnabás úgy véli, kockázatos lehet, ha a gyülekezési törvény a létszámminimumot magasán állapítaná meg, mivel a rendezvény létszámának növekedésével az ezzel kapcsolatos kockázatok is nőhetnek.⁷⁵⁹ A fentiek alapján, Hajas Barnabás alapkoncepciójával egyetértve a Gytv. 2. §-át a következő tartalmú (4) bekezdéssel javasolom kiegészíteni:

„A gyülekezés legkisebb létszáma két fő. Az egyszemélyes demonstrációk szervezői a véleménynyilvánítási szabadság védelme alatt állnak”.

---

⁷⁵⁶ Hajas: A gyülekezési jog tárgya, 254. o; Hajas: A gyülekezési jog 2012, 109.o.

⁷⁵⁷ Hajas: A gyülekezési jog tárgya, 254-255. o; Hajas: A gyülekezési jog 2012, 109.o; Kádár András Kristóf-M.Tóth Balázs: A gyülekezési jog külföldi és magyar szabályai. Fundamentum 2007/1, 63. o.

⁷⁵⁸ Hajas: A gyülekezési jog tárgya, 255. o; Hajas: A gyülekezési jog 2012, 109.o;

⁷⁵⁹ U. o.

A rendezvény bejelentésével kapcsolatos 6. §-t, a lengyel szabályozás mintájára, de attól részben eltérő tartalommal, az alábbi szövegtartalommal egészíteném ki:

„ A közterületen tartandó, előreláthatóan 10 főnél nagyobb létszámú rendezvény szervezését a rendezvény helye szerint illetékes rendőrkapitányságnak, Budapestem a Budapesten a Budapesti Rendőrkapitányságnak.... kell bejelenteni”.

A fentiek alapján a létszámminimum, a gyülekezési jog jogellenes megsértésének kockázatát megelőzve két fő lenne, azonban bejelentési kötelezettség, csak az Rtv. szerinti „tömeg” definíciójának megfelelő, legalább 10 fős rendezvények szervezőit terhelné. Amennyiben a szervező, arra hivatkozva, hogy a tüntetésen 10 főnél többen nem jelennek meg, és nem jelenti be azt a rendezvényt, amelyen jóval nagyobb létszámú tömeg jelent meg, ezért a rendezvény biztosítása miatt rendőrségi biztosítás szükséges, a szervező gondatlansága esetén polgári kártérítési felelősséggel tartozik, szándékos visszaélés bizonyíthatósága esetén szabálysértési eljárás alá is vonható.

6.2.2. A gyülekezés helyszíne

Hasonlóan a gyülekezés legkisebb létszámához a gyülekezés helyszínét sem határozzák meg sem a nemzetközi emberjogi egyezmények, sem a korábbi alkotmány, sem az Alaptörvény, sem a Gytv. Az Emberi Jogok Európai Bírósága is arra az álláspontra helyezkedett, hogy a békés gyülekezéshez való jog magába foglalja, mind a magánterületen, mind a közterületen való gyülekezés jogát.⁷⁶⁰ A Gytv 3. §-a több rendezvénytípusról megállapítja, hogy azok nem tartoznak a törvény hatálya alá, ezek között nem szerepel a nem közterületen tartott gyülekezés. A Gytv. 12. §-ához fűzött miniszteri indoklás negyedik bekezdése, a gyülekezések rendőri biztosításáról a következőket mondja: „a rendőrség képviselője az alapvető közrendvédelmi feladatából eredően mind a közterületen, mind a középületben megtartott rendezvényen jelen lehet. Ez a rendelkezés a magánlakásban megtartandó rendezvényeket nem érinti, hiszen magánlakásba rendőr csak külön jogszabály által meghatározott esetekben, vagy a

---

⁷⁶⁰ Rassemblement Jurassien/Unité Jurassienne v. Switzerland.(Application No. 8191/78. Commission decision of 10 October, 1979). Hajas: A gyülekezési jog tárgya, 256. o; Hajas: A gyülekezési jog 2012, 110.o;

tulajdonos, bérlő hozzájárulásával léphet be.”⁷⁶¹ A Gytv. 6. §-a a bejelentési kötelezettséget közterületen megtartandó rendezvények esetén írja elő, mindez azt jelenti, hogy vannak bejelentéshez nem kötött, nem közterületen megtartandó rendezvények. A „közterület” fogalmát egyesek tágan értelmezik, így Küpper a magyar és német gyülekezési törvényt összehasonlító tanulmányában a „közterület” fogalmát a „szabad ég alatti rendezvény” fogalmával azonosítja.⁷⁶² A gyülekezési törvény 15. §. a) pontja a közterület fogalmát ennél szűkebben határozza meg: mindenki számára korlátozás nélkül igénybe vehető terület, út, utca tér.

Egyes országok jogszabályai ismernek gyülekezés jog alól kivont területeket, a már említett ír alkotmány az ír parlament előtti területet kivonja a közterület fogalmából, e területen nem tartható rendezvény. A kontinentális európai jog viszont nem ismer efféle tilalmakat, hiszen a kormány, vagy az országgyűlés döntései elleni politikai tiltakozásnak hagyományos helyszíne a legfőbb állami intézmények épülete előtti közterület (a magyar Kossuth tér, az athéni Szintagma tér stb). A 75/2008. (V.29.) AB határozathoz fűzött különvéleményében Bragyova András alkotmánybíró felvetette, hogy „Hiányzik azon területek (pl. terek, mint a Kossuth tér) meghatározása, melyeken mindenképpen tilos gyűlések, rendezvények tartása. Ilyen tiltott helyek lehetnek még a nemzeti szimbólumnak számító, vagy más okból a gyűlésektől kímélendő helyek (pl. temetők). Ugyanígy kivehetők lennének a bíróságok, illetve más állami szervek előtti területek is - az igazságszolgáltatás működésének zavartalanságát biztosítandó”. A fenti, és ehhez hasonló tartalmú véleményekkel gyökeresen nem értek egyet, a gyülekezési jog lényegi elemének tartom, hogy annak címzettje, így az országgyűlés, kormány, egyes minisztériumok, önkormányzatok, a diplomáciai testületeken keresztül más államok kormányai közvetlenül szembesüljenek a demonstrálók ellenvéleményével. Véleményem szerint a gyülekezési törvény módosítása során a rendezvény helyszínével kapcsolatban semmilyen módosításra, kiegészítésre nincs szükség.

A gyülekezések helyszínének szabályozása során felmerült, hogy a londoni Hyde Park mintájára a helyi önkormányzatoknak legyen hatáskörük arra, hogy kijelölhessenek olyan területet, ahol mindenki szabadon demonstrálhat.⁷⁶³ A magyar Hyde Park kijelölésének,

---

⁷⁶¹ Hajas: A gyülekezési jog tárgya, 256. o; Hajas: A gyülekezési jog 2012, 110.o;

⁷⁶² Küpper, Herbert: a gyülekezési alapjog Magyarországon és Németországban, Jura 2008/1, 103-118. o.

⁷⁶³ Kolláth György: Gyülekezési jog, rendezvénybiztosítás. Belügyi szemle 2003/10., 36. o.

különösen Budapest esetében annyiban látnám értelmét, hogy a jelentős politikai támogatottság nélküli véleménynyilvánítás szabadságának is meg lehetne a saját tere, ahol kisebb közönséggel, vagy közönség nélkül bármilyen vélemény elhangozhatna. Egy ilyen területnek önkormányzati rendelet útján való kijelölése azonban nem járhat a gyülekezési jog csorbításával, azaz azzal, hogy egy a rendőrség által tartalmilag komolytalannak ítélt demonstrációt csak a fenti helyszínrre engedélyeznének. Sokkal inkább arról lehetne szó, hogy e fenti helyszínrre szervezett demonstráció nem lenne bejelentés-köteles, akár nagyobb 50-100 fős tömeg esetén sem. A magyar Hyde Park Corner veszélye viszont abban rejlene, hogy erőszakos csoportok a bejelentési kötelezettség hiánya miatt agresszív, dolog elleni, vagy személy elleni erőszakkal járó rendezvényt tarthatnának. Amennyiben Budapest önkormányzata létrehozná a magyar Hyde Park Cornert, feltétlenül szükségesnek tartanék egy konzultációt London önkormányzatával, illetve a londoni rendőrséggel arról, hogy miként érik el, hogy a Hyde Park Cornerben szabadon gyakorolható véleménynyilvánítási, és spontán gyülekezési jog biztosítása mellett elejét tudják venni az erőszakos jogsértő cselekményeknek.

6.2.3. A gyülekezés időtartama

A Gytv. 7. §-a, hasonlóan az osztrák⁷⁶⁴, vagy a bajor⁷⁶⁵ gyülekezési törvényhez- előírja, hogy a bejelentésnek tartalmaznia kell a gyülekezés várható kezdő és befejező időpontját, nem rögzíti azonban a gyülekezések legrövidebb, vagy leghosszabb időtartamát, mint tartalmi elemet. Abból, hogy a bejelentésben meg kell jelölni a gyülekezés kezdő és záró időpontját, arra következtethetünk, hogy szemben az egyesülési jog keretében létrehozott egyesületekkel, a gyülekezés valamikor véget kell, hogy érjen. A gyülekezés végét jelentheti, ha a rendezvény résztvevőinek létszáma két fő alá csökken. Ilyen esetekben, ha a szétszéledt résztvevők másnap ismét összegyűlnek, bizonyosan új- főszabályként ismét bejelentendő- rendezvény résztvevői lesznek. A gyülekezés időtartamának lényeges eleme annak ideiglenessége, egy gyülekezés ennek megfelelően nem intézményesülhet, nem választhat magának szervezetet.⁷⁶⁶ Ugyanakkor, ha egy hosszan tartó rendezvény szervezői szervezetet választanak maguknak, az véleményem szerint nem a gyülekezési, hanem az egyesülési jog keretébe esik, mégpedig ameddig a szervezők nem hoznak létre egyesületet,

---

⁷⁶⁴ Versammlungsgesetz 1953, StF: BGBl Nr. 98/1953 (WV), 2. §. (1) bekezdés.

⁷⁶⁵ Bayerische Versammlungsgesetz Art. 13. (2) bekezdés 2. pont.

⁷⁶⁶ Hajas: A gyülekezési jog tárgya, 269. o; Hajas: A gyülekezési jog 2012, 122.o.

addig jogi személyiséggel nem rendelkező közösség, szervezet létrehozataláról beszélhetünk csak. Hajas Barnabás szerint nincs szükség a gyülekezés leghosszabb időtartamának törvényi rögzítésére.

Bragyova András alkotmánybíró azonban a 75/2008 (V. 29.) AB határozathoz fűződő különvéleményében úgy véli „Hiányzik a gyülekezési jog korlátainak részletes szabályozása, különösen a gyülekezés időbeli határainak meghatározása. A gyülekezési jog ugyanis a gyűlések, programok megtartására ad jogot, nem a közterület tartós elfoglalására. Így nem alkotmányellenes, sőt indokolt, a gyülekezési jog időtartamának a korlátozása, illetve a befejezési vagy kezdő időpont kötelező meghatározása.”⁷⁶⁷ A hatályos gyülekezési törvény 7. §. (a) pontja szabályozza, hogy az írásbeli bejelentésnek tartalmaznia kell a rendezvény kezdő és záró időpontját. A gyülekezések leghosszabb időtartama tekintetében két tényezőt kell figyelembe venni. Egyrészt a közforgalmú utak igénybevételét, és azoknak a hagyományos közlekedésből való kivételét, másfelől azt a tényt, hogy amennyiben a gyülekezésnek nincsen törvényben rögzített maximális időtartama, rivális tüntetői csoportok esetleg azért jelenthetnek be demonstrációt a gyülekezési jog szempontjából hagyományosnak tekinthető közterületre (pl. Kossuth tér, Hősök tere), hogy onnan kiszorítsanak más tüntetői csoportokat, akik a fenti helyszínre várhatóan gyülekezést jelentenének be. Ez azon esetek egyike lenne, amikor rivális tüntetői csoportok korlátoznak másokat a gyülekezési jog gyakorlásában. A fentiek miatt közforgalmi úton tartott demonstráció esetén 12 órában, egyéb közterületen tartott tüntetés esetén 24 órában, utóbbi esetben, ha a tüntetői csoportok a közterület megosztásáról írásbeli magánokiratba foglalt egyezséget kötnek, 48 órában korlátozom a bejelentési kötelezettséggel járó gyülekezés maximális időtartamát.

6.2.4. A gyülekezések fajtái

A Gytv. 2. § (1) bekezdése a gyülekezések három fajtáját említi, mely szerint „A gyülekezési jog gyakorlása keretében békés összejövetelek, felvonulások és tüntetések tarthatók, amelyen a résztvevők véleményüket szabadon kinyilváníthatják”. Amint ezt fent megemlítettem, az európai alkotmányok, többek között a finn és a holland alaptörvény is elhatárolják egymástól a tüntetéseket, és a gyülekezéseket. A fenti rendezvénytípusok

---

⁷⁶⁷ Bragyova András alkotmánybíró különvéleménye 75/2008 (V. 29.) AB-határozathoz, amelyhez Kiss László és Holló András alkotmánybírók is csatlakoztak, 3. 2. 2. pont,

definíciójával a gyülekezési törvény azonban adós marad. A szakirodalom ezt a hiányt pótolva határozta meg ezeket a kifejezéseket. Tüntetésen a gyülekezési jog körébe tartozó, a résztvevőket összekötő céllal szervezett, alapvetően statikus, egy helyszínen tartott, nyilvános, bárki által hozzáférhető rendezvényeket kell érteni.⁷⁶⁸ A felvonulás dinamikus, mozgó demonstráció, amelynek fogalmi eleme, hogy tervszerű lefolyásuk magába foglalja az egyik helyszínről a másik helyszínre való tervszerű eljutást, amelynek célja, hogy a helyváltoztatás során kinyilvánított véleménnyel egy nagyobb személyi kört közvetlenül is szembesítsen. A felvonulás úti céljának elérésekor jellemzően tüntetéssé alakul.⁷⁶⁹

Az összejövetelek, vagy ahogy több európai alkotmány magyar fordításában megjelenik, gyülekezések fogalmát, a legnehezebb elkülöníteni a rendezvények másik két típusától. Szikinger István⁷⁷⁰ a klasszikus értelemben vett gyűléseket, Gytv. hatálya alá eső megnyilvánulások klasszikus típusát érti az „összejövetel” fogalmán, Drinóczi Tímea és Petrétei József⁷⁷¹- nyelvtani értelmezés alapján- több embernek megbeszélte helyen és időben tárgyalás, vagy szórakozás végett való találkozását értik rajta. Kukorelli István alkotmánybíró a fent vázolt 55/2001 (XI. 29.) AB-határozathoz fűzött különvéleményében kiemelte, az „összejövetelek” kifejezés olyan bizonytalan tartalmú fogalom, amely a jogalkalmazó hatóság részére lehetőséget ad arra, hogy kellő alap nélkül alkalmazzon hatósági kényszert egyénnel szemben. A fenti határozatlanság miatt- Kukorelli szerint- a fenti normaszöveg alkotmányellenes, ezért a fenti normaszöveg megsemmisítését javasolta. Kukorellihez hasonlóan Hajas Barnabás⁷⁷² is az „összejövetelek” kifejezésnek a normaszövegből való elhagyását javasolta, mivel az „nem jelent többet, mint személyek találkozását, azonban, szemben a „felvonulások” és „tüntetések” kifejezéssel, nem kifejezetten gyülekezési jogi kategória. A fenti kifejezés nem ad olyan többlettartalmat a Gytv. 2. § (1) bekezdésének, amely nélkülözhetetlenné tenné, vagyis „az összejövetelek fogalmának létevel nem veszít ugyan a szabályozás, hiányával azonban nagyot-egyértelmű fogalmi rendszert- nyerne”. A Kukorelli és Hajas által elmondottakkal egyetértve, a Gytv. 2. §. (1) bekezdésének következő tartalmú módosítását javaslom.

---

⁷⁶⁸ Hajas: A gyülekezési jog tárgya, 278. o; Hajas: A gyülekezési jog 2012, 135.o.

⁷⁶⁹ Hajas: A gyülekezési jog tárgya, 279. o; Hajas: A gyülekezési jog 2012, 136.o.

⁷⁷⁰ Szikinger István: Gyűléshatár. Fundamentum, 2002/1, 90.

⁷⁷¹ Drinóczi Tímea-Petrétei József: A gyülekezési jog. In: Chronowski Nóra: A magyar alkotmányjog III. Alapvető jogok. Dialog Campus, Budapest, Pécs, 2006, 423-424.

⁷⁷² Hajas: A gyülekezési jog tárgya, 277-278. o; Hajas: A gyülekezési jog 2012, 134-135. o.

„A gyülekezési jog keretében békés felvonulások, tüntetések (a továbbiakban: rendezvény) tarthatók”.

6.2.5. A gyülekezés bejelentésének időszerűsége

6.2.5.1 A gyülekezés bejelentésnek legkorábbi időpontja

A gyülekezés bejelentése szempontjából nemcsak annak van jelentősége, hogy a szervező a rendezvény kezdete előtt legkésőbb meddig tehet eleget bejelentési kötelezettségének, hanem annak is, hogy az adott demonstrációt legkorábban mikor jelentheti be a rendőrségen. Jelenleg Magyarországon semmilyen szabály nincs arra nézve, hogy legkorábban annak tervezett megtartása előtt mennyi idővel van lehetőség egy rendezvény bejelentésére.⁷⁷³ Szabó Máté ombudsman az OBH 3262/2008. számú jelentésben hívta fel a figyelmet erre a visszásságra. Az országgyűlési biztos hivatalának gyülekezési jogi projektjét vezető Hajas Barnabás megvizsgálta több rendőrkapitányságon azonos céllal, és csaknem azonos napirenddel távoli időpontra tartandó bejelentések rendőrségi kezelését Budapesten és több vidéki rendőrkapitányságon. A Budapesti Rendőr-főkapitányság rendészeti helyettese a BRFK illetékességi területére tett bejelentéseket a Ket. 30. §. c) pontja alapján arra hivatkozva, hogy a „kérelem nyilvánvalóan lehetetlen célra irányul”, érdemi vizsgálat nélkül elutasította. A végzés indokolása szerint a bejelentés és a rendezvény tervezett időpontja közötti időtartam hosszúsága kizárja a tudomásul vétel, vagy az esetleges tiltás kérdésében történő megalapozott döntés meghozatalát, azaz a bejelentés érdemi vizsgálatát. A bejelentés időpontja és a rendezvény tervezett ideje közti hosszú időtartam miatt azonban a rendőrség képtelen mérlegelni „a rendezvény ideje alatt várható közlekedési viszonyokat, a vonulás útvonalán lezajló forgalom nagyságát, a rendezvény idején aktuális esetleges útlezárásokat és eltereléseket, illetőleg az esetleges rendőri biztosítás nagyságát, vagyis minden olyan körülményt, amely alapján a rendőrség mérlegelni tudja egy rendezvény tudomásulvételét”.⁷⁷⁴ Ezzel szemben az illetékes vidéki rendőrkapitányságok egy kivétellel valamennyi bejelentést tudomásul vettek, erről több esetben értesítették a bejelentőt, más esetekben a határidő döntés meghozatala nélkül telt el. Az egyetlen elutasítás indoka is az volt, hogy a bejelentő által megadott helyszínre és

⁷⁷³ A közelmúltban ismerünk példát száz évre bejelentett budapesti tüntetésre. Forrás: http://nemtetszikarendszer.blog.hu/2012/01/19/szaz_evre .

⁷⁷⁴ Hajas: A gyülekezési jog 2012, 207. o. A BRFK joggyakorlata szerint a 3-4 hónapnál korábban bejelentett demonstrációk megtartására tett bejelentéseket elutasítja.

időpontra már más rendezvényt jelentettek be, amelyet a Debreceni Rendőrkapitányság tudomásul vett.⁷⁷⁵ A rendőrségi gyakorlat olyan szembetűnő ellentmondásokat mutat, amely a bejelentések jogintézményének kiszámíthatóságát lehetetlenné teszi. Hajas szerint csak a Gytv. olyan tartalmú módosításával lehet áthidalni, amely meghatározza a bejelentés legkorábbi időpontját⁷⁷⁶. A nemzetközi joggyakorlat is ismeri a bejelentés legkorábbi időpontját. A lengyel gyülekezési törvény⁷⁷⁷ szerint 30 napnál korábban nem lehet rendezvényt bejelenteni. Szabó Mátéval és Hajas Barnabással egyetértve a Gytv. módosításánál, meghatároznám a bejelentés megtételének legkorábbi időpontját. E szempontból az ideálisnak a lengyel szabályozásnál korábbi, de a Budapesti Rendőr-főkapitányság gyakorlatánál későbbi 60 napos legkorábbi bejelentési időpontot tartanám megfelelőnek.

6.2.5.2 A gyülekezés bejelentésnek legkésőbbi időpontja

A Gytv. 6. §-a szerint: „A közterületen tartandó rendezvény szervezését a rendezvény helye szerint illetékes rendőrkapitányságnak, Budapesten a Budapesti Rendőr-főkapitányságnak, legalább három nappal a rendezvény megtartásának tervezett időpontja előtt kell bejelenteni. A bejelentési kötelezettség a rendezőt terheli”. A Gytv. 14. § (1) bekezdése eredetileg úgy rendelkezett, hogy „ha a gyülekezési jog gyakorlása a 2. § (3) bekezdésében foglaltakba ütközik, vagy a rendezvényen a résztvevők fegyveresen, illetőleg felfegyverkezve jelennek meg, továbbá ha bejelentéshez kötött rendezvényt bejelentés nélkül, a 7. § a) és b) pontjában foglaltaktól eltérően vagy tiltó határozat ellenére tartanak, a rendőrség a rendezvényt feloszlatja.” Az Alkotmánybíróság 75/2008. (V. 29.) AB határozatáig az említett rendőrségi gyakorlat valójában azt jelentette, hogy a rendőrség a be nem jelentett rendezvényeket kötelező jelleggel feloszlatta. Fenti határozatában az Alkotmánybíróság megsemmisítette egyebek mellett az oszlatási okok közül a bejelentettség hiányára vonatkozó részt is, ugyanakkor a bejelentési határidőre vonatkozó Gytv. rendelkezést hatályában tartotta. Az a szervező, aki rendezvény bejelentését elmulasztja, vagy indokolatlanul késleltet, szabálysértés miatt felelősségre vonható.⁷⁷⁸ Tekintettel a spontán, egy-egy politikai eseményt követően azonnali reagálást szükségessé

⁷⁷⁵ Hajas: A gyülekezési jog 2012, 207-208. o.

⁷⁷⁶ Hajas: A gyülekezési jog 2012, 209. o.

⁷⁷⁷ Az 1990. július 5-i lengyel gyülekezési törvény (Ustawa z dnia 5 lipca 1990r. Prawo o zgromadzeniach) 7. cikk 1. pontja.

⁷⁷⁸ Körtvélyesi Zsolt: Orvosi javaslat ellenére amputálva. Terhel, de nem kötelező? A gyülekezési törvény szerinti bejelentési kötelezettségről. Belügyi Szemle 2010/11, 72-80; Hajas: A gyülekezési jog 2012, 210. o.

tevő demonstrációkra, ugyanakkor arra a követelményre is, hogy a közforgalmú közutakon tartott felvonulások, tüntetések esetén a rendőrség a közlekedést biztosítani tudja, felmerül a 3 napos határidő megváltoztatásának lehetősége. A nemzetközi joggyakorlatban ismerünk a magyarnál hosszabb, és rövidebb legkésőbbi bejelentési határidőket is. Miközben az angol rendelkezések a nyilvános felvonulások, illetve a londoni Parliament Square-en tartott rendezvények bejelentésének legkésőbbi időpontjaként hat napos határidőt állapít meg,⁷⁷⁹ addig az osztrák gyülekezési törvény 24 órá,⁷⁸⁰ a német gyülekezési törvény 48 órá,⁷⁸¹ legkésőbbi bejelentési határidőt állapít meg. Tekintettel az internet és a mobiltelefonok adta gyorsabb szervezési lehetőségekre és a spontán tüntetésekre, osztrák mintára 24 órá előzetes bejelentést tartom a legmegfelelőbbnek.

A fentiek alapján a Gytv 6. §.-ának szövegét a következő tartalommal módosítanám:

„A közterületen tartandó rendezvény szervezését a rendezvény helye szerint illetékes rendőrkapitányságnak, Budapesten a Budapesti Rendőr-főkapitányságnak legalább 24 órával, és legfeljebb 60 nappal a rendezvény megtartásának tervezett időpontja előtt, kell bejelenteni. A bejelentési kötelezettség a rendezőt terheli”.

---

⁷⁷⁹ A nyilvános felvonulásokról: Public Order Act. 1986, 11. § 2. bekezdés, a parlament előtti rendezvényekről Serious Organised Crime and Police Act 2005, 132-138. o.; Hajas: A gyülekezési jog 2012, 209. o.

⁷⁸⁰ Hofer-Zeni, Herbert: Versammlungsfreiheit in Österreich. Europäische Grundrechte Zeitschrift, 13. September, 2004, Heft 13, 360. Hajas: A gyülekezési jog 2012, 209. o.

⁷⁸¹ A német Versammlungsgesetz 14. §. 1. bekezdése. Hajas: A gyülekezési jog 2012, 209. o.

6.2.6 A gyülekezési jog korlátai

6.2.6.1. A gyülekezési jog törvényi korlátai

A nemzetközi emberi jogi egyezmények, és az európai alkotmányok jelentős része, miként azt korábban már említettem, nevesíti a gyülekezési jog korlátait. Ezen korlátok között megtalálható alapjog mások általi gyakorlásának védelme, valamely intézmény védelme, és olyan absztrakt, elvont értékek, mint a közrend, a közbiztonság, a közérkölc, közegészség, illetve a közlekedés zavartalansága. A magyar gyülekezési törvény 3. §. (2) bekezdése két általános gyülekezési korlátot állapít meg:

„A gyülekezési jog gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt, vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást, valamint nem járhat mások jogainak és szabadságának sérelmével”.

A fenti jogszabályi szöveg megalkotásához fűzött miniszteri indoklás a Magyarország által is ratifikált Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egységokmányára hivatkozik, amelynek 21. cikke rögzíti a gyülekezési szabadság korlátozásának lehetséges indokait. Ezek az állam biztonsága, a közbiztonság és a közrend, illetőleg a közegészség, és a közérkölc vagy mások jogai és szabadsága védelme a nemzetközi joggyakorlat által általánosan elismert és elfogadott olyan érdekek, amelyeknek döntő többségét hazánkban a büntetőjog a Büntető Törvénykönyvben részesíti védelemben. „Ennek megfelelően a Javaslát úgy rendelkezik, hogy a gyülekezési jog gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást. Bár a mások jogainak és szabadságának megsértése is megvalósíthat bűncselekményt, azonban e sérelem bűncselekmény elkövetése nélkül is bekövetkezhet, ezért indokolt e védett érdekeket külön is nevesíteni.⁷⁸²” A Gytv. két jelenlegi rendelkezése tekinthető tehát egyfajta közrendi, közbiztonsági, közérkölcsi, közegészségügyi jellegű formulának is. A fenti elvont értékek súlyosabb sérelmét jelentő elkövetési magatartásokat ugyanis a büntető törvénykönyv, mint bűncselekményeket szankcionálja.

Ami a mások jogainak és szabadságának sérelmét illeti, egyetértek Hajas Barnabással, aki úgy látja, hogy „bár a Gytv. jelen fordulata elvileg alkalmas lehetne arra, hogy a – nagyon szűken értelmezett – közrend, közbiztonság, és közbékesség sérelmét jelentő, azonban

---

⁷⁸² Hajas: A gyülekezési jog 2012, 194. o.

bűncselekménynek nem minősülő joggyakorlás korlátjává váljon. Mindennek azonban a következő, konjunktív feltételei, hogy úgy a „mások” személyi köre, mint azok „joga és szabadsága” éppúgy pontosan meghatározott legyen, mint az azokat érő konkrét és aránytalan sérelem.”⁷⁸³ A „mások joga és szabadsága” kifejezés jelenleg a rendőrség, mint jogalkalmazó szabad döntésére van bízva, ehhez kapcsolódóan a fenti törvényszöveg, véleményem szerint pontosításra szorul olyan módon, hogy az meghatározott személyi körre szűkíti a „mások” körét, meghatározza azok „jogát és szabadságát”, és azon sérelmet, amely nem feltétlenül valósít meg bűncselekményt, mégis olyan súlyos sérelem, amely a gyülekezési szabadság, korlátjául szolgálhat. Ellenkező esetben a rendőrség kreatív jogértelmezésének, a biztonsági kockázatokkal kapcsolatos konfliktuskerülő magatartásának, rosszabb esetben a mindenkori politikai hatalom bizonyos ellenzéki véleményekkel szembeni intoleranciájának eshet áldozatul a gyülekezési szabadság. A fentiek alapján megfogalmaztam egy lehetséges törvényszöveget, amely a gyülekezési jog közrendi korlátait írja körül, olyan módon, hogy az elejét vegye az önkényes alapjog korlátozó rendőrségi jogértelmezésnek.

„A gyülekezési jog gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt, vagy bűncselekményre való felhívást. A gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások, így különösen a gyülekezők, a gyülekezés helyszínének közelében lakók, járókelők, közlekedők, a magyar nemzet, valamely nemzetiségi, etnikai, vallási, vagy más közösség élethez, testi épséghez, emberi méltósághoz, szabad gyülekezéshez, véleménynyilvánításhoz, személyi szabadsághoz és szabad helyváltatáshoz fűződő joga, valamint a közbiztonság, közegészség, és közérkölc s súlyos, aránytalan sérelmével. A mások véleményével markáns módon ellentétes, hangos, akár sértő, illetlen kifejezéseket tartalmazó véleménynyilvánítás, amennyiben nem valósít meg bűncselekményt, a fenti törvény alkalmazásában nem jelentheti mások jogának jelentős sérelmét”.

A „mások” kategóriájának tipikus eseteit felsorolva olyan csoportokat emeltem ki, akiknek jogait egyáltalán sértheti a gyülekezési jog gyakorlása, ilyenek maguk a gyülekezésen megjelent békés demonstrálók, akiknek jogait súlyosan sértheti, ha ellentüntetők egy része pl. köveket dobál a demonstrálók irányába így fejezve ki ellenvéleményét. Az azonos időpontban bejelentett tüntetés, vagy vonulás, illetve ellendemonstráció szakszerű,

---

⁷⁸³ Hajas: A gyülekezési jog 2012, 197. o.

rendőrökkel való elválasztása globális rendvédelmi probléma. A környéken lakók jogait a nagy zajterhelés, a járókelők jogait elhaladásuk akadályozása, míg egyes közösségek jogait a fenti közösségeket gyalázó szónoklatok, transzparenszek, tömegesen skandált gyűlölködő rigmusok, zászlóégetések sérthetik. A bűncselekményt is megvalósító elkövetői magatartások mellett fenti csoportok jogait és személyes szabadságát az is sértheti, ha valaki mást gyülekezési jogában korlátoz, így azok akik a nekik nem tetsző ellenvéleményt kereplővel, vagy szájbefogással „elhallgattatják”, azok is, akik akadályoznak másokat abban, hogy a gyülekezés helyszínét szabadon elhagyják, vagy akik a szabad helyváltást akadályozva blokád alá veszik egy város útjait. A fenti esetek, valamint a fegyveres, vagy felfegyverkezve megjelent tömeg által tartott, vagy bűncselekményt megvalósító demonstráció tilalma együttesen jelentik a gyülekezési szabadság közrend és közbiztonság védelmében rögzített korlátait. A közérkölc súlyos sérelmét jelentheti pl. közterületen meztelenül tartott demonstráció, a közegészségre hivatkozással korlátozható bejelentett gyülekezések helyszínén hajléktalanok életvitelszerű tartózkodása. A javasolt utolsó mondat bevezetését az indokolja, hogy a rendőrség egy része az 1970-es és 1980-as években szocializálódva hajlamos a markánsan ellenzéki, vagy a tömeg vélt többségével ellentétes vélemények bekiabálását, békétlen, rendzavaró magatartásnak tekinteni.

6.2.6.2. A gyülekezési törvény hatálya alá eső rendezvények megtiltásának okai

A Gytv.8. §. (1) bekezdése szerint: *„Ha a bejelentéshez kötött rendezvény megtartása a népképviselői szervek, vagy a bíróságok zavartalan működését súlyosan veszélyeztetné, vagy ha a közlekedés más útvonalon nem biztosítható, a rendőrség a bejelentésnek, hatóságához való megérkezésétől számított 48 órán belül a rendezvénynek a bejelentésben megjelölt helyszínen, vagy időben való megtartását megtilthatja”.*

A Gytv. eredeti szövege is ismert közlekedésrendészeti megtiltási okot. A korábbi szabályozás szerint a rendezvény adott helyszínen, vagy időben való megtartását megtilthatta, ha a rendezvény megtartása a „közlekedés rendjének aránytalan sérelmével” járt. A gyakorlatban ez a megtiltási ok egyfajta általános közrendi klauzulává vált, vagyis a rendőrség erre hivatkozva tiltotta meg a kockázatosabbnak ítélt rendezvényeket. Sajnos a gyakorlat ezt a megtiltási okot nem töltötte ki megfelelően tartalommal.⁷⁸⁴ Szinte

---

⁷⁸⁴ Hajas: A gyülekezési jog 2012, 219. o. Csapody Tamás: A gyülekezési jog érvényesülése és a közlekedés rendjének aránytalan sérelme. Magyar Jog 2003/12, 734. o.

valamennyi értekezésemben felsorolt esetben a közlekedésre hivatkozva tiltotta meg a rendőrség a közrendvédelmi és politikai szempontból kockázatosnak ítélt demonstrációk megtartását. Az európai jogharmonizáció során történt törvénymódosítás a „közlekedés aránytalan sérelme” helyett a „ha a közlekedés más útvonalon nem biztosítható” formulát vezette be. Annak megítélése azonban, hogy a közlekedés mikor nem valósítható meg más útvonalon, közlekedésrendészeti kérdés. Ráadásul a rendőri és bírói gyakorlat sem töretlen e kérdésben, amint erre Hajas Barnabás is rámutatott az azonos helyszínrre, -az Andrassy útra- bejelentett felvonulások bejelentésének tudomásul vételére, illetve megtiltására vonatkozó eltérő 2009-es és 2011-es rendőrségi gyakorlat kapcsán.⁷⁸⁵ A jogalkotó célja német mintára, az egész pályás útlezárások, illetve az 1990-es taxisblokádkhoz hasonló, egy város közlekedését megbénító demonstrációk megakadályozása volt. A jelenlegi „más útvonalon meg nem valósítható” törvényszöveg viszont, szó szerinti értelmezés esetén, indokolatlanul korlátozza eldugott, jelentéktelen zsákutcákra bejelentett, kis létszámú tüntetések megtartását, A fentiek miatt a közlekedésre vonatkozó jelenlegi szabályzatot megszorító értelemben korlátoznám, ilyen tartalommal:

„Ha a bejelentéshez kötött rendezvény megtartása a népképviselői szervek, vagy a bíróságok zavartalan működését súlyosan veszélyeztetné, vagy ha az egy adott település, településrész, vagy főútvonal közlekedését olyan módon megbénítaná, hogy a közlekedés a kieső országos, vagy helyi főútvonal helyett - más útvonalon nem biztosítható, avagy a rendezvény egész települést vagy települést blokádk alá vesz, a rendőrség a bejelentésnek, hatóságához való megérkezésétől számított 48 órán belül a rendezvénynek a bejelentésben megjelölt helyszínen, vagy időben való megtartását megtilthatja”.

Amennyiben a rendőrség a bejelentett demonstrációk megtartása során azt észleli, hogy egy városrész, vagy főútvonal közlekedését valamely jellemzően felvonulás jellegű demonstráció annyira megterhelné, hogy a közlekedést adott időpontban nem lehet más útvonalra terhelni, egyeztetési tárgyalásokat kell kezdenie a szervezővel annak érdekében, hogy sem a gyülekezési jog, sem a közlekedéshez való jog ne sérüljön. Az egyeztetési tárgyalások ez esetben akkor vezethetnek sikerre, ha, amint a nemzetközi gyakorlat erre számos példát mutat, a rendőrség és a rendezvény szervezői megállapodnak a demonstráció mindkét fél számára elfogadható útvonalában és időpontjában. A

---

⁷⁸⁵ Hajas: A gyülekezési jog 2012, 220. o.

rendezvények közlekedésre, illetve népképviselői szervek, bíróságok működésére hivatkozással való megtiltásával a rendőrség csak kivételes esetben élhet, a fenti tiltási okot nem használhatja általános közrendvédelmi klauzúraként.

6.2.6.3. A rendezvények oszlatása

A Gytv. 12. §. (1) bekezdése rendelkezik a rendezvények oszlatásáról: *„Ha a rendezvény résztvevőinek magatartása a rendezvény törvényességét veszélyezteti, s a rend nem állítható helyre, a szervező köteles a rendezvényt felosztatni”.*

A rendőrségi felosztatásról a Gytv. 14. §-a rendelkezik:

„(1) Ha a gyülekezési jog gyakorlása a 2. § (3) bekezdésébe ütközik, vagy a résztvevők a rendezvényen fegyveresen, vagy felfegyverkezve jelennek meg, továbbá ha bejelentéshez kötött rendezvényt tiltó határozat ellenére tartanak, a rendőrség a rendezvényt felosztatja
(2) A rendezvény felosztatását figyelmeztetésnek kell megelőznie.
(3) Ha a rendezvényt felosztatják, a rendezvény résztvevője, a felosztatástól számított tizenöt napon belül pert indíthat a felosztatás jogellenességének megállapítására.”

E körben merülhet fel az elmúlt évtizedekben az erőszakos tüntetők és futballhuligánok körében elterjedt, személyi azonosításukat megnehezítő módszer, a maszkban, sisakban való tüntetések tilalmának törvényi rögzítése. Ennek kapcsán arra at problémára hívnám fel a figyelmet, hogy azon személyek részére, akik arcukat, vagy annak egy részét vallási meggyőződésből takarják el, lehetővé kell tenni a gyülekezési jog hatálya alá eső rendezvényeken való részvételt. A rendezvények biztonságának biztosítása érdekében a rendezőnek azonban jogában állhat, hogy ujjlenyomat, vagy vénaszkenner alkalmazásával meggyőződjék a résztvevő személyazonosságáról.

Az elmondottak miatt a Gytv. 12. § (1) bekezdését a következő tartalommal módosítanám:
„(1) Ha a gyülekezési jog gyakorlása a 2. § (3) bekezdésébe ütközik, vagy a résztvevők a rendezvényen fegyveresen, felfegyverkezve, vagy arcukat személyazonosítást lehetetlenné tevő módon eltakarva jelennek meg, továbbá ha bejelentéshez kötött rendezvényt tiltó határozat ellenére tartanak, a rendőrség a rendezvényt felosztatja.

Tekintettel arra, hogy a Magyarország által is elfogadott nemzetközi emberi jogi rendezvények, a magyar Alaptörvény, és számos európai alkotmány is a békés

gyülekezéshez való jogot védi, oszlatási okként rögzíteni lehetne azt is, amikor a demonstráció elveszti békés jellegét. Ez esetben a törvény értelmező rendelkezései közt rögzíteni kellene, hogy a békés jelleg elvesztése azt jelenti, ha az eredetileg nem felfegyverkezve megjelent tömeg időközben emberi élet kioltására, vagy testi épség súlyos veszélyeztetésére alkalmas tárgyakat, így utcaköveket magához vesz, illetve tömegesen, nagy létszámban személy vagy dolog elleni erőszakot alkalmaz. E rendelkezés garancia lenne arra, hogy a jogalkalmazó ne tekintse a békés jelleg elvesztésének azt, ha a tömeg egy része trágár, gyalázkodó szavakkal hangosan jelzi nemtetszését. Bár a rendőrségi törvény a gyülekezési törvény hatálya alá eső rendezvények rendőrségi oszlatása tekintetében az arányosság, szükségesség, fokozatosság elvét rögzíti, a jogsértő oszlatások elkerülése végett a Gytv. 14. §. (2) bekezdését ekként egészíteném ki.

(2) A rendezvény felosztatását figyelmeztetésnek kell megelőznie. A rendezvényt a rendőrség az (1) bekezdésben felsorolt okok fennállása esetén csak akkor oszlatja fel, ha az a közrend helyreállítása érdekében feltétlen szükséges. A rendőrség a rendezvény felosztatása, így különösen a tömegoszlató eszközök bevetése során a vonatkozó törvények előírásait, továbbá az arányosság és fokozatosság elvét köteles megtartani.”

7. ÖSSZEGRZÉS

Az 1989-1990-es közjogi rendszerváltozást követően a gyülekezési, és véleménynyilvánítási szabadság a magyar jog szerves része lett, s e szabadságukkal az állampolgárok az elmúlt húsz évben rendszeresen élhettek. A Horn Gyula, Medgyessy Péter, és Gyurcsány Ferenc vezette szocialista kormányok idején a gyakran radikálisan kormányellenes tüntetéseket a politikai hatalom nem kezelte megfelelően, a rendőrség számos demonstráció megtartását, többnyire a közlekedés rendjére hivatkozva megtiltotta. Számos esetben a tüntetéseket a rendőrség azért oszlatta fel, mert a szervező a rendezvényt nem, vagy csak késve jelentette be. 2006. előtt is számos jogsértést követett el a rendőrség, elég itt Pongráz Gergely megverésére, valamint tüntetők elleni szabálysértési eljárások indítására gondolni. 2006. május 26-án Gyurcsány Ferenc a balatonöszödi kormányüdüloben a szocialista frakció tagjainak elismerte, hogy csak azért nyerhette meg a 2006-os országgyűlési választást, mert az ország tényleges gazdasági helyzetét illetően hazudott. 2006. szeptember 17-én az öszödi beszéd tartalma nyilvánosságra került. A beszéd sokak felháborodását váltotta ki, ezért sokan gyülekeztek a Kossuth téren, követelve a kormány lemondását, és új választások kiírását. 2006. szeptember 18-án a nemzeti radikálisok egy csoportja a Magyar Televízió Szabadság téri székháza elé vonult, követelvé, hogy a médium olvassa be petíciójukat. Sokak felhívására nagyobb tömeg érkezett a Szabadság térre. A petíció bmondását az MTV munkatársai nem teljesítették, ez a tömeg részben ismert futballhuligánokból álló kemény magjában felháborodást váltott ki. Mindez egy agresszív csoport jogellenes, bñncselekményt megvalósító erőszakos cselekményeihez, a „tévéostromként” elhíresült eseménysorozathoz vezetett. A rendőrök kivezényelt kis csoportját a szakmai hibák sorozatát elkövető rendőri vezetés, és Kossuth téri operatív csoport magára hagyta, számos rendőr súlyosan megsebesült, emellett tetemes anyagi kár is keletkezett. A „tévéostrom” során a hivatalos személy elleni erőszakkal, garázdasággal és más cselekményekkel vádolható személyeknek csak kis részét állították törvény elé, ezzel szemben már ekkor is előzetes letartóztatásba helyeztek, olyan személyeket, akik az adott időpontban a Szabadság téren voltak, de bñncselekményt bizonyíthatóan nem követtek el.

A Kossuth téren a tüntetések a következő napokban is folytatódtak. A bajtársakat ért sérelem számos rendőrben revánsvágyat ébreszthetett a garázda tüntetőkkel szemben. Az erőszakos személyek elkövetőit nem sikerült begyűjteni, helyettük büntetőeljárás indult

számos olyan személy ellen, akik rosszkor, azaz 2006. szeptember 19-20 és szeptember 20-21 éjszakáján, rossz helyen, azaz az Oktogon, Blaha Lujza tér, Nyugati pályaudvar térségében tartózkodtak. Az előállított személyek az esetek többségében fiatal, gyakran egyetemista férfiak voltak, de akadtak köztük fiatal lányok, középkorú férfiak és nők is. Az előállítottakat a Nagy Ignác utcai fogdába, majd onnan BV-intézetekbe szállították. A második éjszakán a Magyar Rádió rendőrség által ellenőrzött udvara ad hoc rendőrségi fogdának számított. Az előállítottakat térdepeltették, testi, és lelki kínoknak vetették alá, a rendőrségi fogdán gyakran nem volt lehetőségük mosakodásra, véres sebeik orvosi ellátására, hozzátartozóikkal, védőjükkel való kapcsolattartásra. Az előzetes letartóztatások elrendelését követően a büntetés-végrehajtási intézetekben is számos esetre derült fény, amikor a BV-őrök megsértették a fogvatartottak emberi méltóságát. A rendőrségi jelentések a 2006. szeptemberi, később októberi ügyekben sablon alapján készültek, amely szerint az elfogott eljárás alá vontak csoportosan követ dobáltak a rendőrök felé. A rendőri jelentésekre épülő ügyészi indítványokra az első fokú bíróságok egyéniesítés nélkül tömegesen rendelték el a gyanúsítottak előzetes letartóztatását, miközben a labdarúgó meccsekkel követő erőszakos cselekmények esetén többnyire enyhe kényszerintézkedéseket alkalmaztak. A másodfokú bíróság az esetek többségében a gyanúsítottak előzetes letartóztatását megszüntette, és elrendelte szabadlábra helyezésüket, néhány esetben házi őrizetet, vagy lakhelyelhagyási tilalmat rendelt el. A 2006. szeptemberi eseményekkel kapcsolatban elindult büntetőeljárások jelentős részében a gyanúsítottak ellen a rendőrség megszüntette a nyomozást, az ügyészség ejtette a vádat, illetve az első-, vagy másodfokú bíróság bizonyítottság híján a vádlottakat felmentette. Voltak azonban olyan esetek is, amikor a rendőrtanúk egybehangzó, tanúvallomás, szembesítés, vagy felismerésre bemutatás során tett vallomása, a rendőri jelentések, illetve annak mellékletét képező lefoglalási jegyzőkönyvek alapján, a vádlott tagadása, és mentő tanúk egybefüggő vallomása ellenében kimondták a vádlottak bűnösségét, többnyire felfüggesztett szabadságvesztéssel sújtva őket.

2006. október 23-án ünnepelte Magyarország XX. századi történetének egyik legszebb pillanatának, az 1956-os forradalom és szabadságharc kitörésének ötvenedik évfordulóját. Az ünnepségre számos külföldi vendég érkezett, az ő biztonságuk garantálása érdekében a Kossuth téren folyamatosan a kormány lemondását követelve tüntetők vezetői, és a rendőrség szóbeli egyezséget kötött, amelynek értelmében a demonstrálók az ünnepség idejére elhagyják a teret, de azt követően, délután 3 órakor visszatérhetnek. A tér kiürítése

kapcsán is sor került rendőri visszaélésekre, a sátorban tartózkodók egy része csak később, vagy soha nem kapta vissza használati tárgyait. Éjszaka a rendőrség folyamatos riadókészültségben volt, a szeptember óta permanens bevetésben lévő rendőrök egy része nem, vagy csak alig tudott aludni. A nemzetközi küldöttségek távozása után a tüntetők megpróbálták visszajutni a Kossuth térre, de az Alkotmány utcánál rendőrkordonba ütköztek. Mint később kiderült a sátrakban talált „veszélyes tárgyak”, konyhai használatra ott tartott kések adták az ürügyet arra, hogy a „közbiztonságra veszélyes tüntetőket” ne engedjék vissza. A rendőrség egy az Alkotmány utcában nem bizonyíthatóan megtámadott rendőr esetére hivatkozva elrendelte a tömeg oszlatását, amelyre a Bajcsy-Zsilinszky útig sor került. Tekintettel arra, hogy ezzel egy időben zajlott az Astoriánál a Fidesz ünnepi megemlékezése, a rendőrszakma szabályai szerint a tömeget a továbbiakban a Nyugati tér felé kellett volna kiszorítani. Erre nem került sor, továbbá a rendőri vezetés elutasította Pigler István helyszíni parancsnok kérését is, hogy az oszlatást a Bazilikánál, tekintettel a tömeg csekély létszámára, hagyják abba. A tömeget a rendőrség a Deák téren tovább szorította ki, a tömeg egy része ekkor már barikádokat emelt, néhányan elfoglaltak egy kiállított harckocsit. A Fidesz-rendezvény befejeződését követően a rendőrség azonnal oszlatási parancsot adott ki, melynek során gumilövedéket, könnygázgránátot vetettek be, sor került lovasrohamra is. Az ellenzéki rendezvényen a hangosbemondó ugyan közölte, hogy a tömeg a Kálvin tér, és az Erzsébet híd irányába távozzék, de ezt az Orbán-beszédet követően távozók már nem hallhatták. A 2006. október 23-i rendőrroham következtében többen súlyosan megsebesültek, volt, akinek szemét is kilőtték. Az éjszaka során számos embert előállítottak, s helyeztek szabálysértési, vagy büntető őrizetbe. A rendőrök számos embert bántalmaztak, videofelvételek bizonyítják, hogy földön fekvő, kiszolgáltatott emberekbe belerúgtak. Megverték a közvetíteni kívánó Révész Máriusz Fideszes képviselőt, Vértesaljai László és Szabon Gábor katolikus papokat is. Az elkövetők felderítését gyakorlatilag lehetetlenné tette, hogy egy rendőri utasítás következtében a 2006. október 23-án oszlatást végző rendőrök nem viselték látható módon a jogszabály által kötelezően előírt azonosító jelvényt.

A 2006. szeptember és októberi események áldozatainak védelmét néhány különösen aktív ellenzéki politikus, így Ékes Ilona mellett a civil szervezetek, a Nemzeti Jogvédő Alapítvány, a Társaság a Szabadságjogokért, és a Magyar Helsinki Bizottság látta el. A Gyurcsány-kormány nem ismerte el felelősségét, sőt rendőri, és jogalkotási úton is arra törekedett, hogy az emberek ne vonuljanak az utcára. A fővárosi rendőrkapitány 2006.

november 20-án határozatlan időre „műveleti területté” nyilvánította a Kossuth teret, amelyet 2006. október 23-a óta kordon zárt körül. Az országos rendőrkapitány a határozatot felülbírálván, 2007. március 31-ig vonta ki a nemzet szimbolikus terét a kormányellenes demonstrációk alól. A Fidesz parlamenti és EP-képviselői 2007. február 1-jén a polgári engedetlenség jegyében az alkotmány sértő kordont elbontották. Az ellenzéki képviselők kordonbontása mellett aznap és másnap szimpátiatüntetést rendeztek, a rendőrség a demonstrációt a villamosforgalom zavarására hivatkozva feloszlatta, többeket előállított. A kordont a rendőrök, igaz már csak rövid időre, visszaállították. A kordonbontás kapcsán indult szabálysértési eljárások jelentős részét a bíróság megszüntette, tekintettel arra, hogy a helyszínen rendbontó, garázda cselekmény nem történt. 2007. március 1-jén hatályba lépett viszont az a rendelet, amely a jogszerű hatósági eljárással szembeni ellenállást szabálysértéssé nyilvánította. A rendelet célja az volt, hogy azon tüntetőket, akik rendőri utasítás ellenére nem hagyják el a helyszínt, meg lehessen büntetni. A rendelet ellen a jogvédő szervezetek Alkotmánybírósághoz fordultak, az alkotmányos testület működésének kritikája, hogy az indítvány elbírálására jogosult hármas tanács 2012-ig nem foglalkozott az ügyel, emiatt egy törvénymódosítás folytán az eljárás a törvény erejénél fogva megszűnt.

2007-től 2009-ig a rendőrök számos tüntetést oszlattak fel, annak ellenére, hogy más be nem jelentett, vagy késve bejelentett demonstrációk megtartását tudomásul vették. A 2007. október 26-i Erzsébet-hídi blokádnak és a 2008. április 11-i Clark Ádám téri tüntetés oszlatásakor a rendőrök megsértették a demonstrálók gyülekezéshez fűződő alapjogát, amikor előbbi esetben nem egyértelmű távozási irányt, utóbbi esetben több kilométerre található közterületet jelöltek meg az oszlatási parancsban, továbbá a távozni szándékozókat körbezárták és előállították. Az e két tüntetésen résztvevők ellen indított szabálysértési eljárásokat a bíróság sorozatban megszüntette. 2007-hez hasonlóan 2009. március 15-ét megelőzően újabb jogszabály lépett hatályba, amely megnehezítette a gyülekezési jog gyakorlását. A közrend védelméről szóló törvénycsomag kiterjesztette a garázdaság büntető jogi tényállását, így a veszélytelen tárgyakkal pl. tojással, paradicsommal való dobálás, mely magánindítványra, tetteges becsületsértésként eddig is büntethető volt, mostantól közvédelmi bűncselekménnyé vált. Több erőszakos bűncselekmény büntetési tételét szigorították, továbbá a bíróság, vagy „egyéb hatóság” eljárását megzavaró, vagy akadályozó” közösségellenes magatartást is büntetni rendelte, ez utóbbi fogalmát az intézkedő hatóság, azaz a rendőrség szabad értelmezésére bízva. E

rendelkezések ellen a Nemzeti Jogvédő Alapítvány az Alkotmánybírósághoz fordult, a fenti indítvány miatt indult eljárás 2012-ben, miután az alkotmánybíróság azt nem vette napirendjére, megszűnt. 2009. március 15-én újabb jogsértésekre került sor. A Kossuth téren a Gyurcsány Ferenc lemondását követelő fiatalokat sünalakzatban előállították, majd a Gyorskocsi utcai fogdában jogellenes testüreg-vizsgálatnak vetették őket alá. Fenti eljárás nem egyedi, más előállított személyekkel szemben is alkalmazták. A tüntetések helyszínén illegális csomag- és ruhaellenőrzést végeztek, ezt egyes helyeken, így a Nemzeti Múzeumnál biztonsági cégek végezték. A Szabadság téren a radikális tüntetőket, és a rendőrök és tüntetők között közvetítő jogvédőket körbezárták, és könnygázsprayt vetettek be ellenük.

A jogsértések orvoslása körébe tartozik az ártatlanul büntető- és szabálysértési eljárás alá vont személyek felmentése, az áldozatok bírósági úton való kártalanítása, illetve nem vagyoni kártérítése, és az áldozatok kormányzati megkövetése. A jog helyreállításának másik útja a bűnösök és politikai felelősök megnevezése, illetve ha lehetőség van jogi úton való felelősségre vonásukra, büntetőeljárás indítása a felelősök ellen. További fontos elem a jogsértő törvények, illetve rendeletek kormányzati, illetve országgyűlési visszavonása, illetve a gyülekezési törvény, és más jogszabályok módosítása, amely kevesebb joghézagra, rendőrségi visszaélésre ad lehetőséget. Fontos, hogy a rendőrök korszerű kiképzésben vehessenek részt a gyülekezési jog hatálya alá eső rendezvényeken felmerülő erőszakos cselekményekkel kapcsolatban. Különösen fontos, hogy az európai gyakorlatnak megfelelően a rendőrök hatékonyan tudják elszigetelni a rendzavarókat, olyan módon, hogy mindez a békés demonstrálók jogait ne csorbítsa.

A felsorolt időszakban gyülekezési jogukkal élőkkel szemben indított szabálysértési és büntetőeljárások jelentős részét bűncselekmény, illetve szabálysértés hiányában, illetve bizonyíthatóság hiányában megszüntették, így lehetőség nyílt az áldozatok nem vagyoni kártérítésére, előzetes letartóztatás esetén Be. szerinti kártalanítására. Azok, akik kétségtelenül elkövettek valamely bűncselekményt, vagy szabálysértést a fenti jogorvoslatokra nem számíthatnak, ha azonban a rendőrség, vagy a büntetés-végrehajtási intézmény valamely dolgozója velük szemben embertelen bánásmódot tanúsított, nem vagyoni kártérítésre jogosultak. Szintén kártalanításra számíthatnak azok a rendőrök, akik a 2006. szeptember 18-i székházostrom során, vagy máshol erőszakos utcai események áldozatai lettek, illetve akik nem kipróbált oszlató eszköz, pl. könnygázgránát bevetése

során sérültek meg. A Szabadság téren bevetett rendőröket a rendőrség vezetése magára hagyta, ez alapozza meg az állami kártalanítást. A legnehezebb a helyzet azokkal, akiket annak ellenére, hogy nem bizonyítható, hogy bűncselekményt, vagy szabálysértést követtek volna el, a bíróság, kizárólag a rendőrtanúk vallomására, rendőri jelentésre, vagy ezzel összefüggő felismerésre bemutatásra, és lefoglalási jegyzőkönyvekre, mint terhelő bizonyítékokra hivatkozva, a vádlottakat bűnösnek mondta ki. Ezen esetek egy részében a vádlottak nagy valószínűséggel valóban ártatlanok, de jogorvoslat híján nem jogosultak kártérítésre, vagy kártalanításra, nem beszélve arról a lelki traumáról, amit azért kell átélniük, mert bűnösnek mondta ki őket a bíróság egy olyan bűncselekményért, amelyet soha nem követtek el. Az ő kártalanításukra született megoldásként a 2011. évi XVI. törvény, közismert nevén semmisségi törvény, melynek végrehajtását nehezíti, hogy számos bíró az Alkotmánybírósághoz fordult a törvény értelmezése érdekében. Célszerűnek tartanám e törvény olyan tartalmú módosítását, amely megoldaná a jogértelmezési problémát.

Az igazság helyreállításának másik fontos lépése a politikai felelősök megnevezése, és a büntetőjogilag felelősségre vonható személyek, felelősségre vonása. A fentiek felé tett első lépés a parlament emberi jogi bizottsága vizsgálóbizottságként működő albizottságának felállítása volt. A Gulyás Gergely Fidesz-képviselő vezette bizottság előtt megjelentek az időszak rendőri vezetői, a rendőri túlkapások áldozatai, illetve a tévéostrom rendőri áldozatai, ügyészségi, és bírósági vezetők, jogvédők és mások. Megemlítendő, hogy Gyurcsány Ferenc volt miniszterelnök, és Szilvássy György egykori titkosszolgálati miniszter a grémium elfogultságára való hivatkozással nem jelent meg a bizottság előtt. A bizottság jelentésében politikai felelősként jelölte meg Gyurcsány Ferencet, és kormányának tagjait, a jelentés Gergényi Péter és más rendőri vezetők szakmai felelősségét, illetve büntetőjogi felelősségük lehetőségét is felvetette. A televízió ostroma, és az azonosító jelvények hiánya kapcsán Gulyás Gergely katonai bűncselekmények miatt tett feljelentést. Az ügyészség Gergényi Péter, Bene László, Szabadfi Árpád és mások ellen indított nyomozást. A bántalmazó rendőrök, és BV-őrök felelősségre vonása lassan halad. Az utcai bevetésre vezényelt rendőrök sisakot viselnek, arcuk így nehezen felismerhető. Tovább nehezítette a rendőrök felismerhetőségét az, hogy 2006. őszén, különösen október 23-án a rendőrök tömegesen nem viseltek azonosító jelvényt. A rendőr tanúk a legkritikább esetben tesznek terhelő vallomást egymás ellen, a hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazást bizonyító térfelügyelő kamerás felvételek éppen

úgy eltűntek, mint a büntetés-végrehajtási intézetek hasonló felvételei. A börtönök kameráinak felvételeit éppen úgy hosszú időn keresztül meg kell őrizni, miként az utcai térfigyelő kamerás felvételeket. A térfigyelő kamerák kiterjesztése minél több közterületre növelheti a közterületen elkövetett erőszakos bűncselekmények felderítettségét is.

A jogszabályi környezet változtatása is szükséges, és ebben a jelenlegi parlamenti többségnek is van egy mulasztása. A gazdasági válság, a nagy elosztórendszerek átalakítása, és az alaptörvény megalkotása mellett kellett volna lennie annyi időnek, hogy a „jogszerű hatósági intézkedéssel szembeni engedetlenség” szabálysértési tényállását, nem várva ki az Alkotmánybíróság döntését, a kormányzat egyetlen aktussal törölje a jogrendszerből. A Draskovics-féle törvénycsomag egyes elemeit, így a tojásdobálásának tetteles becsületsértés helyett garázdasággként minősítése, illetve az „egyéb hatóság” intézkedésének akadályozása kriminalizálása is tarthatatlan, mind a korábbi alkotmány, mind az új alaptörvény tükrében alkotmányellenes rendelkezések. E jogszabályokat az országgyűlési többségnek egyetlen szavazással hatályon kívül kellene helyeznie. Felülvizsgálatra szorul a gyülekezési törvény is, a módosítás során, egyebek mellett meg kellene határozni a gyülekezés bejelentésének legkorábbi és legkésőbbi időpontját, pontosabban kellene rögzíteni a gyülekezés törvényi korlátait, és az oszlatás szabályait annak érdekében, hogy a rendőrség széles jogértelmezési lehetősége ne teremtsen törvényi lehetőséget a gyülekezés jogellenes korlátozására. Véleményem szerint új katonai bűncselekményként lehetne a Btk.-ban bevezetni azt a tényállást, amelyet az a parancsnok követne el, aki az oszlatáskor a tüntetésről távozni szándékozók távozási útvonalát elzáró utasítást ad ki. Fontos, hogy a rendőrök megtanulják, a rendezvényeken nem a politikusokat védelmezik a néppel szemben, hanem az állampolgárok békés gyülekezését biztosítják.

Ami a kutatásom során felvázolt tudományos célokot illeti azok részben megvalósultak, tekintettel arra, hogy jelentős terjedelmű doktori értekezésem elkészült. Értekezésemet a közeljövőben, szándékomban áll, némi változtatással, monográfiaként, értekezésem egyes fejezeteit tudományos folyóiratcikként megjelentetni. Remélhetően a következő két évtizedben a felvázolt jogsértésekhez hasonló eseményekre Magyarországon nem kerülhet sor. Ami a kodifikációs javaslataimat illeti, reményeim szerint tervezett publikációim indíthatják el azt a tudományos vitát, amely a gyülekezési jogi szabályozás módosításához vezethet.

8. BIBLIOGRÁFIA

8.1Jogforrások

8.1.1.Jogsabályok

1949. évi XX. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmányáról (Alkotmány).

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról (Pp.).

1957. évi IV. törvény az államigazgatási eljárás általános szabályairól (Áe.)

1959. évi IV. törvény a polgári törvénykönyvről (Ptk.).

1968. évi I. törvény a szabálysértésekről (az 1999-ig hatályos Sztv.)

1978. évi IV. törvény a büntető törvénykönyvről (Btk.)

1987. évi XI. törvény a jogalkotásról (Jat.)

1989. évi III. törvény a gyülekezési jogról (Gytv.).

1989. évi XXXII. törvény az Alkotmánybíróságról

1993. évi XXXI. törvény az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről

1993. LIX. törvény az állampolgári jogok országos biztosáról

1994. évi XXXIV. törvény a rendőrségről (Rtv.).

1995. évi CXXV. törvény a nemzetbiztonsági szolgálatokról

1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról (Be.).

1999. évi LXIX. törvény a szabálysértésekről (a jelenleg hatályos Sztv.)

2004. évi CXL. törvény a közigazgatási eljárás és szolgáltatás általános szabályairól (Ket.).

2008. évi LXXIX. törvény az igazságszolgáltatás működésének érdekében szükséges egyes törvénymódosításokról.

2011. évi XVI. törvény a 2006. őszi tömegoszlatásokkal összefüggő elítélések orvoslásáról.

2011. évi CLI. törvény az Alkotmánybíróságról

1976. évi 8. törvényerejű rendelet a Polgári és Politikai Alapjogok Nemzetközi Egységokmányáról.

218/1999 (XII. 28.) kormányrendelet az egyes szabálysértésekről

32/2007 (III. 6.) kormányrendelet az egyes szabálysértésekről szóló kormányrendelet módosításáról

15/1990 (V.1.) BM-rendelet a rendezvények rendjének biztosításával kapcsolatos rendőri feladatokról.

3/1995 (III. 1.) BM-rendelet a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról.

8.1.2. Alkotmánybírósági határozatok

64/1991 (XII. 17.) AB határozat

9/1992. (I. 30.) AB határozat

26/1992. (IV. 30.) AB határozat

30/1992 (V. 26.) AB határozat

60/1992 (XI. 17.) AB határozat

1160/B/1992 AB határozat

30/1993 (XI. 29.) AB határozat

60/1993 (XI. 29.) AB határozat

36/1994 (VI. 24.) AB határozat

44/1994 (XI. 23.) AB határozat

21/1996 (V. 17.) AB határozat

36/1997. (VI. 11.) AB határozat

42/1997. (VII. 1.) AB határozat

63/1997 (XII. 12.) AB határozat

33/1998 (VI. 25.) AB határozat

37/2000 (X. 31.) AB határozat

54/2000 (XII. 18.) AB határozat

7/2001 (III.14.) AB határozat

55/2001 (XI. 29.) AB határozat

14/2002 (III.20.) AB határozat

44/2004 (XI.23.) AB határozat

4/ 2007 (II. 13.) AB határozat

75/2008 (V. 29.) AB határozat

8. 1. 3. Ombudsmani gyakorlat

OBH 5205/2002. sz. ügy

OBH 4435/2006. sz. ügy

OBH 2452/2008. sz. ügy

OBH 3262/2008. sz. ügy

OBH 2624/2009. sz. ügy

8. 1. 4.A jogi iránymutatás egyéb eszközei

23/1998 (III.11) számú országgyűlési határozat

86/1997 (X.8.) számú OGY-határozat

11/1998 (IV. 23) ORFK utasítás

12/2006 (IX. 21.) ORFK utasítás

15/2006 (XI. 3.) ORFK utasítás

8.2.Felhasznált irodalom

8.2.1.Könyvek, tanulmányok, doktori értekezések

A 2006. október 23-i budapesti erőszakos cselekmények kivizsgálására létrejött Civil Jogász Bizottság Jelentése a 2006. szeptemberi-októberi emberi jogi jogsértésekről, Kairosz Kiadó, Budapest, 2007.

Alkotmánytan. Szerkesztette Kukorelli István. Negyedik, átdolgozott kiadás, Osiris Kiadó, Budapest, 1996.

Bodoky Tamás Túlkapások, Elektromédia Kiadó Kft, Budapest, 2008.

Concha Győző: Újkori alkotmányok. I. kötet, Budapest 1884. Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia.

Cservák Csaba: Az ombudsmantól az Alkotmánybíróságig. Az alapvető jogok védelmének rendszere. Budapest, Lítium Art, 2013.

Dokumentáció a 2006. évi utcai zavargásokról és rendőri intézkedésekről. Szerkesztette: Tóth Gy. László, Budapest, Kairosz, 2007.

Erők és terek. Válság napról-napra, óráról órára, szerk.: Varga Lajos Márton. Budapest, Népszabadság Könyvek, 2006.

Európai kormányzati formák rendszertana. Szerkesztette. Chronowski Nóra-Drinóczi Timea. HVG-Orac Lap-és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2007.

Gyülekezési jogi projekt. Szerkesztette: Hajas Barnabás. Országgyűlési Biztos Hivatala, Budapest, 2009.

Hajas Barnabás: A gyülekezési jog aktuális elméleti és gyakorlati kérdései. Doktori értekezés, Pécs, 2012.

Hajas Barnabás: Utcák terek szabadsága. A gyülekezési szabadságról. Kézikönyv szervezőknek, tüntetőknek, rendőröknek és báméskodóknak. Budapest, 2014.

Kilényi Géza: Fejezetek az alkotmányjog köréből. Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar, Budapest, 2004.

Kormos Valéria: Embervadászat utasításra. Jogállamiságunk igazi arca 2006-2008, XXI. Század Intézet, Budapest, 2008.

A megosztó válság: 2006. ősz, szerkesztette: Dénes Iván Zoltán, Budapest, Gondolat, 2007.

Nemzeti alkotmányok az Európai Unióban. Szerkesztette: Trócsányi László-Badó Attila. KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó, Budapest, 2005.

Pokol Béla: Jogelmélet. Társadalomelméleti trilógia II, Budapest, Századvég Kiadó, 2005.

Sári János-Somody Bernadette-Alapjogok-Alkotmánytan II- Osiris Tankönyvek, Osiris Kiadó, Budapest 2008.

Schanda Balázs-Balogh Zsolt: Alkotmányjog-Alapjogok, PPKE-JÁK, Budapest, 2011.

Szabó Máté-Dominique Wisler (szerk.): Tüntetés, rendőrség, demokrácia, Budapest, Villányi úti könyvek, 1999.

Szikinger István: Rendőrség a demokratikus jogállamban, Sík, Budapest, 1998.

Waddington, David, Jones, Karen, Critcher, Chas: Flashpoints. Studies in public disorder. First published in London, 1989, Routledge.

8.2.2. Tanulmányok, könyvrészletek

Balku Orsolya: Az erőszak alkalmazásáról alkotott bizottsági vélemények In: A megosztó válság: 2006. ősz, szerkesztette: Dénes Iván Zoltán, Budapest, Gondolat, 2007, 146-154. o.

Balku Orsolya-Rácz Adél: A két bizottság, In: A megosztó válság: 2006. ősz, szerkesztette: Dénes Iván Zoltán, Budapest, Gondolat, 2007, 133-135. o.

Bassola Eszter- Hajas Barnabás (szerk.)- Halász Zsolt- Láposy Attila- Lux Ágnes- Pajcsicsné Csóré Erika- Szabó Máté: Gyülekezési jogi projekt. ÁJOB projektfüzetek 2009/1. Országgyűlési Biztos Hivatala, Budapest, 2009.

Béki Linda: A gyülekezési jog határai. In: A megosztó válság: 2006. ősz, szerkesztette: Dénes Iván Zoltán, Budapest, Gondolat, 2007, 165-173. o.

Ernst-Wilhelm Böckenfröde: Grundsrechtstheorie und Grundsrechtsinterpretation. Neue Juristische Wochenzeitschrift, 1529-1536.

Drinóczi Tímea-Petrétei József: A gyülekezési jog. In: Chronowski Nóra: A magyar alkotmányjog III. Alapvető jogok. Dialog Campus, Budapest, Pécs, 2006, 423-424.o.

Hack Péter: A gyülekezés szabadsága. Kihívás a jogalkotók és jogalkalmazók számára. In: Huszonötödik Jogász Vándorgyűlés. Sopron 2007. május 17-19 Szerkesztette: Benisné Gyórfy Ilona, közreadta a Magyar Jogász Egyesület Győr-Moson-Sopron Megyei szervezete, Budapest, 2007, 209-219. o.

Hajas Barnabás: Egy társadalomtudós mondja meg, mit kezdjen a tömeggel a rendőrség? In: Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, XII. Szerkesztette: Gaál Gyula-Hautzinger Zoltán. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály, Pécsi Szakcsoportja, Pécs, 2011.

Hajas Barnabás: Eszközhasználó gyülekezők: In: Ratio legis-Ratio iuris. Ünnepi tanulmányok Tamás András tiszteletére 70. születésnapja alkalmából. Liber Amicorum Studia A. Tamás Septuagenario Dedicata, Szerkesztette: Gerencsér Balázs-Takács Péter. Budapest, Szent István Társulat, 2011.

Hajas Barnabás: A gyülekezéshez kapcsolódó kommunikációs kérdésekről In: Szabó Máté: Ki őrzi az őrzőket? Az ombudsmani jogvédelem. Kairosz Kiadó, Budapest, 2010. 303-314. o.

Hajas Barnabás: Tömegrendezvényhez kapcsolódó rendészeti tevékenységek vizsgálata-Módszertan és tapasztalatok. In: Szabó Máté: Ki őrzi az őrzőket? Az ombudsmani jogvédelem. Kairosz Kiadó, Budapest, 2010. 280-302. o.

Halmi Gábor: A békés gyülekezéshez való jog. In: Halmi Gábor: Kommunikációs Jogok, Budapest, Új Mandátum, 2003, 203-215. o.

Hoffmann-Riem, Wolfgang: Gyülekezési szabadság a szélsőjobb számára? A jogállami demokrácia próbaköve. In: Hajas Barnabás-Szabó Máté: Emberi méltóság korlátok nélkül: a gyermekek, a hajléktalanok és a gyülekezők jogai. Országgyűlés Hivatala, Budapest, 2009.

Juhász Zoltán: A gyülekezési jog gyakorlása és kártérítési felelősség. In: Magyarország politikai évkönyve, 2008. (21. évf.), 1. sz., 765-779.o.

Karsai Krisztina: A közrend európai (jogi) fogalmáról: In: Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, XII. Szerkesztette: Gaál Gyula-Hautzinger Zoltán. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály, Pécsi Szakcsoportja, Pécs, 2011.

Kondorosi Ferenc: Egy forrongó ősz közjogi tanulságai. szerk.: Sándor Péter-Vass László-Tolnai Ágnes, Demokrácia Kutatások Magyar Központja, Budapest, 2007, II. kötet, 1334-1350. o.

Mudrainé Láng Erzsébet: Referátum Hack Péter: A gyülekezés szabadsága. Kihívás a jogalkotók és jogalkalmazók számára című előadásához. In: Huszonötödik Jogász

Vándorgyűlés. Sopron 2007. május 17-19 Szerkesztette: Benisné Györffy Ilona, közreadta a Magyar Jogász Egyesület Győr-Moson-Sopron Megyei szervezete, Budapest, 2007, 228-237. o.

Nagy Andrea: A gyülekezési jog szabadságának jövője. In: Est quam prodire tenus. Tudományos diákköri dolgozatok. Az ELTE Állam,- és Jogtudományi Kara hallgatóinak tudományos diákköri dolgozatai. Szerkesztette: Kelemen Miklós-Takács Péter: ELTE Állam, - és Jogtudományi Kar, 2004, 13-29. o.

Pajcsicsné Csóri Erika: A gyülekezési jog e-mailen történő bejelentésének problémájáról egy országgyűlési biztosi vizsgálat megállapításának tükrében. In: Szabó Máté: Ki őrzi az őrzőket? Az ombudsmani jogvédelem. Kairosz Kiadó, Budapest, 2010. 314-325. o.

Páll Kinga Ágnes-Szabó Andrea-Szabó Máté: Tüntetői kultúra Budapesten. In: Ezredvégi értelmezések. Demokráciáról, politikai kultúrúról, bal-és jobboldalról. Szerkesztette: Simon János. Villányi úti Könyvek. 2001, Politikatudományi Sorozat 19, Első Kötet, 251-282.o.

Rác Adél: A rendőri fellépés megítélései, In: A megosztó válság: 2006. ősz, szerkesztette: Dénes Iván Zoltán, Budapest, Gondolat, 2007, 136-145.o.

Révész T. Mihály: A gyülekezési jog magyarországi fejlődéséhez, In: Tanulmányok Kovács Kálmán egyetemi tanár emlékére, szerkesztette: Mezey Barna. Budapest, 2005, 105-119. o.

Síklaki István: Egy szociálpszichológus spekulációi: In: Magyarország politikai évkönyve 2006-ról, szerk.: Sándor Péter-Vass László-Tolnai Ágnes, Demokrácia Kutatások Magyar Központja, Budapest, 2007, II. kötet, 1206-1213. o.

Sólyom Péter: 62. §. In: Az Alkotmány kommentárja. Szerkesztette: Jakab András. Budapest, századvég, 2009.

Szabadfi Árpád: Referátum Hack Péter: A gyülekezés szabadsága. Kihívás a jogalkotók és jogalkalmazók számára című előadásához. In: Huszonötödik Jogász Vándorgyűlés. Sopron

2007. május 17-19 Szerkesztette: Benisné Győrffy Ilona, közreadta a Magyar Jogász Egyesület Győr-Moson-Sopron Megyei szervezete, Budapest, 2007, 228-237. o.

Szabó Máté: Agrártiltakozások 1997. In: Magyarország politikai évkönyve 1997, szerk.: Kurtán László-Sándor Péter-Vass László, Demokrácia Kutatások Magyar Központja, Budapest, 1998, 199-217. o.

Szabó Máté: A demokrácia stabilitása és a gyülekezés joga. In: Szabó Máté: Ki őrzi az őrzőket? Az ombudsmani jogvédelem. Kairosz Kiadó, Budapest, 2010. 203-243. o.

Szabó Máté: Emberi jogok, alapvető jogok? Esélyek és veszélyek az ombudsman szemével, Kairosz Kiadó, Budapest, 2011, V. fejezet. Az ombudsmani vizsgálatok a gyakorlatban. A tüntetők jogai- A tüntetések vizsgálata Budapesten 2008-2009. 191-242. o.

Szabó Máté: A forró ősz 2006-ban Budapesten, értekezés politológiai- politikai-szociológiai szempontból. szerk.: Sándor Péter-Vass László-Tolnai Ágnes, Demokrácia Kutatások Magyar Központja, Budapest, 2007, II. kötet, 1241-1262. o.

Szabó Máté: Az ombudsmanok és a gyülekezés joga. In: Magyarország politikai évkönyve 2007-ről. (20. évkönyv) Kormányzat, politika, közélet. Szerkesztette: Sándor Péter-Vass László, Demokrácia Kutatások Magyar Központja Alapítvány, Budapest, 2008, 500-525. o.

Szabó Máté: A tüntetések szerepe a magyar demokratizálódásban. In: Magyarország évtizedkönyve 1988-1998, szerk.: Kurtán László-Sándor Péter-Vass László, Demokrácia Kutatások Magyar Központja, Budapest, 1998, I. kötet, 499-515. o.

Szabó Máté-Hajas Barnabás: A 2009. évi budapesti tüntetések: ombudsmani vizsgálatok: In: Magyarország politikai évkönyve 2009-ről. (22. évkönyv) Kormányzat, politika, közélet. Szerkesztette: Sándor Péter-Vass László, Demokrácia Kutatások Magyar Központja Alapítvány, Budapest, 2010. 69-72. o.

Szabó Máté-Hajas Barnabás-Halász Zsolt-Láposy Attila: Tüntetések Budapesten. In: Magyarország politikai évkönyve 2008-ról. (21. évkönyv) Kormányzat, politika, közélet. Szerkesztette: Sándor Péter-Vass László, Demokrácia Kutatások Magyar Központja Alapítvány, Budapest, 2009. 226-242. o.

Zsenyuk Péter: Érvek a rendőrség korszerűsítés mellett. In: A megosztó válság: 2006. ősz, szerkesztette: Dénes Iván Zoltán, Budapest, Gondolat, 2007, 174-185 o.

8.2.3. Folyóiratcikkek

Bán Tamás: Nemzetközi emberi jogi testületek gyakorlata gyülekezési ügyekben. Acta humana, 2007/1-2, 5-25. o.

Bencze József- Majoros Róbert: Gyülekezési jog- a jogalkalmazás során felmerülő újabb problémákról (II.) Közjogi Szemle, 2009. (2. évf, 2. szám), 17- 30. o.

Bódi Stefánia: Az egyesülési, gyülekezési és petíciós jog magyarországi szabályozásának története. Collega. szakmai folyóirat a joghallgatók számára, 1/2005, 5-11. o.

Bódi Stefánia: A gyülekezési jog hazai szabályozásának története és dilemmái. Magyar Jog 2011 (58. évf.), 9. sz., 527-536. o.

Bodó Katalin: A gyülekezési jog értelmezése az Alkotmánybíróság döntéseinek tükrében. Rendészet és emberi jogok, 2011. (1. évf.), 2. sz. 17-30. o.

Csapody Tamás: A gyülekezési jog érvényesülése és a közlekedés rendjének aránytalan sérelme. Magyar Jog, 2003. (50. évf.), 12. sz., 733-737.o.

Drinkóczi Tímea-Petrétei József: A gyülekezési jog a Magyar Köztársaságban. Jura 2002. (8. évf.), 1. sz., 21-33. o.

Fillieule, Olivier: Tömegdemonstrációkkal kapcsolatos kutatás rendőrségi adatok alapján- a francia példa. Új Rendészeti Tanulmányok 1996/1, 87-114. o.

Fonyó Gyula: Gyülekezési jog, Budapest, 1989. (törvényfüzetek). Állam és Igazgatás, 1989. (39. évf.), 5. sz., 480. o.

Gyenyey Laura: Újabb kihívások az uniós emberi jogi bírászkodás területén. Iustum Aequum Salutare, 2006/3-4, 85-100. o.

Hajas Barnabás: Csak a kivett a kivétel? Megjegyzések a gyülekezési törvény hatálya alá nem tartozó rendezvények megítéléshez. Iustum Aequum Salutare, 2010. (6. évf.), 4. sz, 257-276. o.

Hajas Barnabás: A gyülekezések bejelentésével kapcsolatos rendőrségi eljárások szabályairól. Jura, 2009. (15. évf.), 2. sz, 43. o.

Hajas Barnabás: A gyülekezési jog tárgya: A gyülekezés fogalma. Új magyar közigazgatás, 2009. (2. évf.), 12. sz., 36-48.o.

Hajas Barnabás: Gyülekezési jog az Alaptörvényben. Új magyar közigazgatás, 2011 (4. évf.), 6-7. sz., 38-43. o.

Hajas Barnabás-Bihari Mihály: Gyülekezési jog- a jogalkalmazás során felmerülő újabb problémákról. Közjogi szemle 2009 (2. évfolyam), 1. sz., 23-31. o.

Hajas Barnabás-Bihari Mihály: Gyülekezési jog- a jogalkalmazás során felmerülő újabb problémákról. Közjogi szemle 2009 (2. évfolyam), 2. sz., 17-30. o.

Hajas Barnabás-Láposy Attila: Gyülekezési jog- a jogalkalmazás során felmerülő újabb problémákról. Közjogi szemle 2009 (2. évfolyam), 3. sz., 35-41. o.

Halmi Gábor: Jogvédelem, vagy jogkorlátozás. Az ombudsman-helyettes a gyülekezési jogról. Fundamentum, 2003/1, 116-121. o.

Halmi Gábor: Kitüntetett jog- korlátokkal. Mozgó Világ, 2006/12, 54-59. o.

Horváth Attila: A gyülekezési jog elméletének és gyakorlatának története Magyarországon 1989-ig. Jogtörténeti Szemle 2007. (9. évf.), 1. sz., 4-15. o.

Kádár András Kristóf-M. Tóth Balázs: A gyülekezési jog külföldi és magyar szabályai. Fundamentum, 2007. (11. évf.), 1. sz, 63-76.o.

Kállai András: A gyülekezési joggal kapcsolatos adminisztráció. Rendészeti szemle, 1992/4, 52- 65. o.

Kilényi Géza: Egyesülési jog, gyülekezési jog. Világosság 1988 (29. évf.), 7. sz. , 425.o.

Kolláth György: Gyülekezési jog, rendezvénybiztosítás. Belügyi szemle (1995-2006.) 2003. (51. évf.), 10. sz., 27-46. o.

Körtvélyesi Zsolt: Orvosi javaslat ellenére amputálva. Terhel, de nem kötelez? A gyülekezési törvény szerinti bejelentési kötelezettségről. Belügyi Szemle, 2010, 11. sz, 70-82. o.

Küpper, Herbert: A gyülekezési alapjog Magyarországon és Németországban. Jura 2008/1, 103-118. o.

Magyar Gábor-Páll Kinga Ágnes-Szabó Andrea- Szabó Máté: Tüntetések Budapesten 1996-1997. Szociológiai Szemle, 2000/4, 31-39. o.

Mogyorósi Imre: Még egyszer a gyülekezési jog szabályozásáról- az Alkotmánybíróság 55/2001. (XI. 29.) AB számú határozata alapján. Magyar Közigazgatás, 2004/4, 246-248. o.

Mogyorósi Imre: Néhány kritikai észvétel a gyülekezési jog szabályozásához. In: Magyar Jog, 2001/6, 358-360. o.

Schlett István-Szabó Máté-Szikinger István-Ádám Antal-Finszter Géza-Erdős Ferenc: Gyülekezési törvény, Fundamentum, 2007/1, 37- 59. o.

Schneder, Joachim: Az erőszak megelőzése és kontrollja. Rendészeti Szemle, 1994/3, 16-31. o.

Sólyom Péter: A jog alapjai és a gyülekezési szabadság. Collega. Szakmai folyóirat joghallgatók számára, 2-3, 2006, 54-58. o

Szabó Andrea: A politikai tiltakozás elemzésének módszertana. Politikatudományi Szemle 1998/3, 111-127.o.

Szabó Máté: A gyülekezési jog problémái: a tömegdemonstrációk és a rendőrség Magyarországon a demokratizálódás folyamatában. Acta Humana: emberi jogi közlemények 1998/32., 32-61. o.

Szabó Máté: Új problémák a köztéri gyülekezéssel kapcsolatban és civil párbeszéd az Európai Unióban. Belügyi Szemle, 1994/10, 64-65. o.

Szabó Máté-Halász Zsolt-Láposy Attila-Hajas Barnabás-Juhász Zoltán-Mudráné Láng Erzsébet-Török Zoltán-Pozsár-Szentmiklós Zoltán-Kolláth György-Gaudi-Nagy Tamás: Gyülekezési jog-problématerkép. Közjogi szemle 2008/3, 16-36. o.

Szamel Lajos: A gyülekezési szabadság: Állam és Igazgatás 1988/6, 491. o.

Szikinger István: A Bukta-ügy tanulságai. Fundamentum, 2007/4, 103-109. o.

Szikinger István: Gyűléshatár. Fundamentum, 2002/1, 90-97. o.

Szúcs Korinna: A gyülekezési jog, különös tekintettel a rendőrség szerepére. Belügyi Szemle 2003/10, 15-26. o.

Tallódi Zoltán: Gyülekezési jog: Az Emberi Jogok Európai Bíróságának Magyarországot érintő ítéletei és a szükséges jogszabály-módosítások irányai. Acta Humana: emberi jogi közlemények 2008. 4. sz., 3-19.o.

8.3. Bírósági, hatósági eljárások okiratai

8.3.1 Az 1997. november 3-i Metész-tüntetéshez

A rendezvény bejelentése, tiltó határozatok

Dr. Zacsek Gyulának bejelentése az 1997. október 27-én kelt bejelentése az 1997. november 3-i napra tervezett Metész-demonstráció megtartásáról.

A Budapesti Rendőrfőkapitány **122-1/223/1997** számon, 1997. október 29-én hozott határozata, amelyben az 1998. november 3-i rendezvény megtartását 12 és 18 között tervezett útvonalra megtiltja.

A Budapesti Rendőrkapitányság Hivatala Jogi Osztály **124-2/223/1997.** számon, 1997. október 29-én kelt feljegyzése.

Dr. Zacsek Gyulának a Budapesti Rendőrfőkapitány **122-1/223/1997** számon, 1997. október 29-én hozott határozata ellen, 1997. október 30-án benyújtott bírósági felülvizsgálat iránti kérelme.

A Pesti Központi Kerületi Bíróságnak **2. Pk. 211.204/1997/1** számon, 1997. október 31-én hozott, a rendezvény adott időponton és útvonalon való megtartását megtiltó rendőrségi határozatot jóváhagyó végzése.

A Zacsek Gyula elleni szabálysértési eljárás iratai

A BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányság, mint I. fokú szabálysértési hatóságnak 1997. november 3-án tartott tárgyalási jegyzőkönyve.

A BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányság, mint I. fokú szabálysértési hatóság 1997. november 4-én hozott **154-3509/97.** számú elsőfokú szabálysértési határozata.

Zacsek Gyulának 1997. november 18-án kelt fellebbezése.

A BRFK Igazgatásrendészeti Főosztály Jogorvoslati Alosztály 1997. december 31-én kelt **176-02599/97** számú II. fokú szabálysértési határozata.

Zacsek Gyulának 1998. január 21-én, Dr. Bócz Endre fővárosi főügyészhez írt törvényességi kérelme halasztó hatályú óvás benyújtása érdekében.

A Fővárosi Főügyészség **5/47/1998/3-I.** számon benyújtott óvása.

Zacsek Gyulának a fenti szabálysértési határozatok elleni bírósági felülvizsgálati kérelme (dátum nélkül).

Pesti Központi Kerületi Bíróságnak **7. K. 60. 888/98/4** számon 1998. május 7-én hozott végzése, melyben Zacsek Gyula bírósági felülvizsgálat iránti kérelmét elutasította.

Zacsek Gyulának fenti végzés elleni fellebbezése (dátum nélkül).

A Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság a **60. Kfv. 33. 945/1998/2** számon, 1998. szeptember 25-én hozott végzése.

A BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányság, mint I. fokú szabálysértési hatóság megismételt eljárása során, 1998. augusztus 26-án tartott tárgyalás, és a folytatólagosan 1998. szeptember 8-án, és 1998. október 1-jén tartott tárgyalások jegyzőkönyvei.

A BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányság, mint I. fokú szabálysértési hatóságnak a megismételt eljárás során, **154-3509/4/97.** számon, 1998. október 6-án, hozott elsőfokú szabálysértési határozata.

Zacsek Gyulának 1998. október 19-án kelt fellebbezése.

A BRFK Igazgatásrendészeti Főosztály Jogorvoslati Alosztálynak a megismételt eljárás során 1998. november 12-én kelt **176-02599/497** számú II. fokú szabálysértési határozata.

Zacsek Gyulának 1998. december 7-én, Dr. Bócz Endre fővárosi főügyészhez írt törvényességi kérelme halasztó hatályú óvás benyújtása érdekében.

A BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányság, mint I. fokú szabálysértési hatóságnak a megismételt eljárás során, **154-3509/7/97.** számon 1998. október 6-án kelt felhívása szabálysértési bírság megfizetésére, illetve ennek elmaradása esetén hatályba **154-3509/8/97.** lépő határozata a bírságnak elzárásra való megváltoztatásáról.

Zacsek Gyulának 1998. december 29-én kelt a bírságot elzárásra változtató határozat elleni felülvizsgálati kérelme.

A Fővárosi Főügyészség 1999. január 15-én benyújtott **V. 718/1998/3-I.** számú óvása.

A BRFK Igazgatásrendészeti Főosztály Jogorvoslati Alosztály 1999. február 2-án kelt **176-02599/6/97** számon hozott, a szabálysértési eljárást megszüntető II. fokú szabálysértési határozata.

Zacsek Gyula kártérítési pere a BRFK ellen

Zacsek Gyulának 1999. október 25-én a BRFK ellen államigazgatási körben elkövetett kár megtérítése iránti keresete.

A BRFK-nak 1999. december 13-án kelt ellenkérelme.

Jegyzőkönyv a 2000. január 6-i tárgyalásról – **6. P. 28.134/1999/4** ügyszámú peres irat.

Jegyzőkönyv a 2000. március 2-i tárgyalásról – **6. P. 28.134/1999/6** ügyszámú peres irat.

Felperes 2010. szeptember 10-én kelt kereset kiegészítése.

Jegyzőkönyv a 2001. szeptember 11-i tárgyalásról – **6. P. 28.134/1999/18** ügyszámú peres irat.

A Fővárosi Bíróságnak, **6. P. 28.134/1999/19.** számon, 2001. szeptember 18-án kelt elsőfokú ítélete.

Zacsek Gyula felperesnek 2001. október 4-én kelt fellebbezése

A Legfelsőbb Bíróságnak, mint másodfokú bíróságnak **Pf. IV. 26. 7282001/8.** ügyszámon, 2001. május 26-án hozott jogerős ítélete.

A Bencsik András felperes által oszlatás jogellenességének megállapítása iránt indított per

Bencsik Andrásnak 1997. november 17-én kelt keresete BRFK alperes ellen az 1997. november 3-i tüntetés jogellenes oszlatása miatt.

Alperes 1998. január 23-án kelt ellenkérelme.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság **13. K. 73. 611/1997/9.** számon hozott, 1998. június 9-én kelt ítélete.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság **12. P. 52. 541/2002/2** számon, 2002. október 16-án kelt ítélete.

A Fővárosi Bíróságnak 2003. október 7-én kelt **47. Pf. 20. 756/2003/2** számon kelt jogerős ítélete.

A Legfelsőbb Bíróság **Pfv. E. 20. 276/2004/2.** számon, 2004. február 13-án hozott végzése.

8.3.2. A Kvassay-hídi tüntetés

A Fővárosi Bíróság **21. P. 29. 543/2004/11**

A Fővárosi Ítéltábla **2. Pf. 20.910.2006/5.** számú jogerős ítélete

A Legfelsőbb Bíróság **20. Pfv IV.5049/2007** számú felülvizsgálati ítélete

8.3.3. A Lelkiismeret 88' Csoport ügyei

A Legfelsőbb Bíróság **Kfv. II. 39/077/2006.** számon hozott jogerős felülvizsgálati ítélete a 2003. december 1- Gesztenyés kertti tüntetés oszlatásának jogellenessége ügyében (Megjelent a Bírósági Határozatok Tárában BH 2007/104. számon).

Az Emberi Jogok Európai Bírósága Második szekciójának Bukta és mások kontra Magyarország ügyben (kérelem száma **25691/04**) 2007. július 17-én hozott ítélete.

A Fővárosi Bíróság **19. P. 24. 136/2006/10** számon 2007. november 29-n hozott, fellebbezés híján jogerőssé vált ítélete.

8.3.4. 2006. őszi jogesetek a 2006. szeptember 18-i Magyar Televízió előtt történetekkel kapcsolatban

Mókus István ügye

A Budapesti Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főosztály I. Szervezett Bűnözés Elleni Osztálya **180-100/2006 bü.** ügyszámú, 2006. szeptember 22-án kelt, őrizet elrendeléséről szóló határozata. **180-100/2006 bü.** ügyszámon, 2006. szeptember 22-án kelt, őrizet elrendeléséről szóló határozata.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság **Ün. 333/2006/2** ügyszámon, 2006. szeptember 24-én hozott, előzetes letartóztatást elrendelő végzése.

A Budapesti V. és XIII. kerületi Ügyészség **B.V. 7939/2006/10-VI.** számon, 2006. október 12-én hozott, az előzetes letartóztatás megszüntetését elrendelő határozata.

A Fővárosi Főügyészség **NF 19. 440/ 2006-9-II.** számon, 2007. március 10-én kelt, nyomozás megszüntetéséről szóló végzése, 1, 7-11. 34. o.

Rózsási Attila ügye

A Budapesti Rendőr-főkapitányság V. Kerületi Rendőrkapitányság, Közrendvédelmi Osztály, jelentés előállítás fogantatosításáról. Ügyszám: 01050-8225/2006 ideigl. Az ügy nyomozati ügyszáma a továbbiakban: **145-3443/2006. bü.**

A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2006. szeptember 22-én hozott, **5. Bny. 42. 761/2006/2.** számú, előzetes letartóztatást elrendelő végzése.

A Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság 2006. szeptember 29-én hozott **24. Bmf. 1954/2006/2** számú előzetes letartóztatás megszüntetését elrendelő végzése.

A Fővárosi Főügyészség **NF. 19.440/ 2006/9-III.** számú vádirata.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság **7. B 80. 014/2007/253.** számú okirata.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság **20. B. 24027/2010/7.** számon, 2010. január 20-án hozott, Rózsási Attila XIV: rendű vádlott tekintetében fellebbezés híján jogerőre emelkedett ítélete.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság **6. P. 97.741/2010/18.** számon, 2012. május hozott ítélete.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság **6. P. 97.741/2010/18.** számon, 2012. május hozott ítéletét jogerősítő,
2012. szeptember 26-án, a **6. P. 97.741/2010/20.** számú végzése.

8.3.5. A 2006. szeptember 19-21-i rendőri jogsértések jogesetei

Csáki Livia, Garamszegi Laura, Tarsoly Milán ügye

A Péterfy Sándor Utcai Kórház Rendelőintézet Traumatológia Ambulanciáján 2006. szeptember 21-én, 2044388 számon készült ambuláns kezelőlap Csáki Livia sérüléséről.

A BRFK VIII. Kerületi Rendőrkapitányság 2006. szeptember 21-én kelt, **01080/3026/2006.** számú őrizetbe vételt elrendelő határozata.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2006. szeptember 23-án, **ÜN. 321. 2006/3.** számú, 2006. szeptember 23-án hozott, előzetes letartóztatást elrendelő végzése.

A Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság 2006. október 3-án hozott **24. Bmf. 1997/2006/2** számú előzetes letartóztatás megszüntetését elrendelő végzése.

A Budapesti Nyomozó Ügyészség **Nyom 1326/2006/1** ügyszámon, Csáki Livia és Tarsoly Milán ügyében, hivatalos eljárásban elkövetett eljárás miatt indított büntetőügyben a nyomozást megszüntető határozata.

A Budapesti Nyomozó Ügyészség **Nyom 1331/2006/1.** ügyszámon, 2007. június 12-én hozott, a Garamszegi Laura ügyében, hivatalos eljárásban elkövetett eljárás miatt indított büntetőügyben a nyomozást megszüntető határozata.

A Budapesti Nyomozó Ügyészség, **Nyom 1277/2006/1.** számon, 2007. június 13-án hozott, a Csáki Livia, Garamszegi Laura és Tarsoly Milán ellen hivatalos személy elleni erőszak miatt indított büntetőügyben, a nyomozást megszüntető határozata.

A Fővárosi Főügyészség 2007. július 18-án **NÜ 1848/2007/4** (Csáki Livia) és **NÜ 1856/2007/4** (Garamszegi Laura) számon hozott határozatai.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság **1. P. 94. 092/2007/18.** számon, jogellenes előzetes letartóztatás miatti kártalanítás tárgyában, 2008. május 27-én hozott ítélete.

Dukán Dániel ügye

A Budapesti Rendőr-főkapitányság Vizsgálati Osztálya **01080-13793/2006 ideigl.** Számon, 2006. szeptember 20-án hozott határozata őrizetbe vétel elrendeléséről.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság **4. Bny. 42272/2006/2.** számon, 2006. szeptember 22-én hozott, előzetes letartóztatást elrendelő végzése.

A Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság 2006. október 2-án, **24 Bf. 1964/2006/2.** számon hozott, előzetes letartóztatást megszüntető végzése.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság **7. B. VIII. 22. 056/2006/2.** számon, 2006. október 2-án hozott elsőfokú ítélete.

A Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság 2006. október 26-án, **22 Bf. 9885/2006/3.** számon hozott, előzetes letartóztatást megszüntető végzése.

A Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság 2007. december 19-én, **27. Bf, VIII. 9886/2006/16.** számon hozott jogerős ítélete.

Dukán Dániel 2008. április 29-én kelt felülvizsgálati kérelme.

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága **Bfv. I. 555/2008/2.** számon, 2008. június 16-án hozott felülvizsgálati ítélete.

Kruchina Károly és Vince ügye

A Budai Központi Kerületi Bíróság 2006. szeptember 22-én kelt, 30 napos házi őrizetet elrendelő, **16. Bny, 1277/2006/2.** számú végzése.

A Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság a a házi őrizetet lakhelyelhagyási tilalomra változtató **25. Bnf.1977/2006/2.** számú, végzése.

A Budapesti Nyomozó Ügyészség a lakhelyelhagyási tilalmat megszüntető 2006. december 12-én hozott, **Nyom 1264/2006/I-II.** számú, határozata.

A Budapesti Nyomozó Ügyészség 2006. december 12-én hozott, **Nyom 1264/2006/I-I. számú,** a nyomozást megszüntető határozata.

Bálint Mihály ügye

A Budapesti Rendőr-főkapitányság VII. kerületi Rendőrkapitányság Vizsgálati Osztály **010070-2190/2006 bü.** ügyszámon, 2006. szeptember 20-án hozott, őrizetbe vételt elrendelő határozata.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság **3. Bny-VI-VII 42.759/2006/3.** számon, 2006. szeptember 22-én kelt, előzetes letartóztatást elrendelő végzése.

A Budapesti Nyomozó Ügyészség **Nyom 1403/2006.** ügyszámon, 2006. október 19-én hozott, előzetes letartóztatás megszüntetését elrendelő határozata.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság **7. B.80. 012/2010/4. számon,** 2010. február 4-én hozott elsőfokú ítélete.

A Fővárosi Bíróság **24. Bf. 7332/2010/5.** számon, 2010. augusztus 27-én hozott jogerős ítélete.

Vörös Tibor ügye

A Budapesti Rendőr-főkapitányság VII. kerületi Rendőrkapitányság Vizsgálati Osztály **010070-2185/2006 bü.** ügyszámon, 2006. szeptember 20-án hozott, őrizetbe vételt elrendelő határozata.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság **3. Bny-VI-VII 42.759/2006/3.** számon, 2006. szeptember 22-én kelt, előzetes letartóztatást elrendelő végzése.

A Fővárosi Bíróság **24. Bnf. V-VII. 1957/2006/2** számon, 2006. október 2-án kelt, előzetes letartóztatás megszüntetését elrendelő végzése.

A Budapesti Nyomozó Ügyészség **Nyom 1403/2006** ügyszámon, 2007. február 21-én kelt, a lakhelyelhagyási tilalmat megszüntető határozata.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság **7. B.80. 012/2010/4. számon**, 2010. február 4-én hozott elsőfokú ítélete.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság kártalanítás tárgyában **42. P. 96134/2010/7.** számon, 2011. február 21-én hozott elsőfokú ítélete.

Fodor Gábor ügye

A BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályának **4941/2005. bü.** ügyszámon hozott, őrizetbe vétel elrendeléséről szóló határozata.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság **Ün. 313/2006/2** számon, 2006. szeptember 23-án hozott, előzetes letartóztatást elrendelő végzése.

A Fővárosi Bíróság 2006. október 3-án, **17. Bnf 1994/2006/2.** számon hozott, előzetes letartóztatást megszüntető végzése.

A Budapesti Nyomozó Ügyészség 2007. június 13-án, **Nyom. 1307/2006/1.** számon hozott, a nyomozást megszüntető végzése.

Fodor Gábornak 2007. december 14-én kelt, Magyar Állam alperes ellen indított kártalanítás iránti keresete.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság **13. P. 94790/2008/19.** számon, 2008. szeptember 8-án hozott ítélete.

Kanyó Bernadett ügye

A BRFK VIII. Kerületi Rendőrkapitányság 2006. szeptember 21-én kelt, **01080/3026/2006.** számú őrizetbe vételt elrendelő határozata.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2006. szeptember 23-án, **Bny. 1302/2006/3.** számú, 2006. szeptember 23-án hozott, előzetes letartóztatást elrendelő végzése.

A Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság 2006. október 3-án hozott **24. Bmf. 1987/2006/2** számú előzetes letartóztatás megszüntetését elrendelő végzése.

A Budapesti Nyomozó Ügyészség, **Nyom 1277/2006/1.** számon, 2007. június 13-án hozott, hivatalos személy elleni erőszak miatt indított büntetőügyben, a nyomozást megszüntető határozata.

Kanyó Bernadett felperesnek 2009. január 30-án Készenléti Rendőrség és Budapesti Rendőr-főkapitányság alperesek ellen személyiségi jogok megsértése miatt indított keresete.

Kanyó Bernadett károsult és a Belügyminisztérium között 2011. február 7-én kötött megállapodás.

Kőszegi Zsolt ügye

A BRFK VIII. Kerületi Rendőrkapitányság Vizsgálati Osztályának 2006. szeptember 20-én kelt, **01080-13793/2006** ideigl. ügyszámú, őrizetbe vételt elrendelő határozata.

A BRFK VIII. Kerületi Rendőrkapitányság Vizsgálati Osztályának 2006. szeptember 20-én kelt, **154-4938/2006.bü.** ügyszámú, őrizetbe vételt megszüntető határozata

A BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály 2007. január 5-én hozott, **01140-4938/2006** bü.ügyszámú, nyomozást megszüntető határozata.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság **3. Sze. 7323/2007/5.** számon. 2007. július 13-án hozott, szabálysértési eljárást megszüntető végzése.

A Budapesti Nyomozó Ügyészség Nyom. **1434/2006 I-1.** számon 2007. április 8-án kelt vádirata.

8.3.6. A 2006. október 23-i rendőrterror jogesetei

Csorba Attila ügye

A Budapesti Nyomozó Ügyészség 2007. június 8-án, **Nyom 1933/2006/1.** számon hozott, nyomozást megszüntető határozata.

Csorba Attila felperes, és Készenléti Rendőrség alperes között 2008. december 2-án létrejött részegyezség.

A Fővárosi Bíróság **28. P. 20.087/2009/22** számon, 2011. január 28-án hozott ítélete.

Kondáné Bartal Piroska ügye

A Budapesti Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főosztály 2006. október 24-én, **01331-328/2006. ideigl** ügyszámon hozott határozata őrizetbe vétel elrendeléséről.

A Budapesti Nyomozó Ügyészség 2006. október 24-én **Nyom. 1469/2006.** ügyszámon hozott határozata őrizetbe vétel megszüntetéséről.

A Budapesti Nyomozó Ügyészség 2007. április 26-án, **Nyom. 1469/2006/1.** ügyszámú vádirata.

A Budapesti Nyomozó Ügyészség 2007. május 29-én, **Nyom. 1563/2006.** számon hozott nyomozást megszüntető határozata.

A Budapesti Katonai Ügyészség **B. VI. 441/2007.** számon, 2007. július 3-án, hozott előjárói intézkedés elmulasztásának vétsége miatti feljelentést elutasító határozata.

A Fővárosi Főügyészség **NÜ 4737/2007/3.** számú, 2007. július 3-án hozott, panaszt elutasító határozata.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2009. április 21-én, **17. B. 20. 783/2007/12.** számon hozott ítélete.

8.3.7. A 2006. őszét követő jogsértések esettanulmányai

Sáska Béla és társai 2007. február 3-i tüntetésekkel kapcsolatos szabálysértési ügye, és az azt követő polgári kártérítési per

A Pesti Központi Kerületi Bíróságnak Sáska Béla szabálysértési ügyében, 2007. június 1-jén hozott **9. Sze. 7860/2007/3.** számú végzése.

A Pesti Központi Kerületi Bíróságnak K. Zsuzsanna kérelmező szabálysértési ügyében, 2008. január 11-én hozott, **5. Sze.7.866/2007/6.** számú végzése.

A Pesti Központi Kerületi Bíróságnak P. Sándor kérelmező szabálysértési ügyében, 2008. január 17-én hozott, **5. Sze.7.869/2007/7.** számú végzése.

A Pesti Központi Kerületi Bíróságnak F. Rozália kérelmező szabálysértési ügyében, 2008. január 12-én hozott, **2. Sze.7.870/2007/17.** számú végzése.

A Fővárosi Bíróság 2009. május 21-én, **19. P. 21. 572/2008/7.** számon hozott elsőfokú ítélete.

A Fővárosi Ítéltábla **2. Pf. 21337/2009/9** számon hozott másodfokú, jogerős ítélete.

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága 2010. október 13-án. **Pfv. IV. 20. 900/2010/4.** számon hozott felülvizsgálati ítélete.

Hernády Zsolt és Rosdy Tamás szabálysértési ügye a 2007. október 26-i ídblokád kapcsán

A BRFK V. Kerületi Rendőrkapitányság 2007. december 12-én kelt **152-2220-1/2007. szabs.**- Számú- Hernády Zsolt szabálysértési ügyében hozott határozata.

A BRFK XII. Kerületi Rendőrkapitányság 2007. december 17-én kelt **152-2220/1/2007. szabs.** Számú- Rosdy Tamás szabálysértési ügyében hozott határozata.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2008. július 1-jén tárgyaláson hozott, Hernády Zsolt ügyében a szabálysértési eljárást megszüntető **9. Szk. 9. 692/2008/4** számú, jogerős végzése.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2008. november 13-án tárgyaláson hozott, Rosdy Tamás ügyében a szabálysértési eljárást megszüntető **18. Szk. XII. 344/2008/10** számú, jogerős végzése.

A Budapesti Nyomozó Ügyészség **Nyom 1694/2007/2.** számon, 2008. október 6-án hozott, a nyomozást megszüntető határozata.

A Fővárosi Bíróság 2010. március 17-én, **64. P. 24 795/2009/10.** számon hozott ítélete.

A Fővárosi Ítéltábla 2010. szeptember 9-én, **2. Pf. 20. 560/2010/3.** számon hozott jogerős ítélete.

Hernády Zsolt és Rosdy Tamás szabálysértési ügye a 2009. március 15-i állami
ünnepséggel kapcsolatban

A BRFK V. Kerületi Rendőrkapitányság Hernády Zsolt ügyében 2009. március 5-én hozott, **01805/2161-2/-2009/szabs.** ügyszámú határozata.

A BRFK V. Kerületi Rendőrkapitányság Rosdy Tamás ügyében 2009. március 5-én hozott, **01805/2161-2/-2009/szabs.** ügyszámú határozata.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság Hernády Zsolt ügyében 2009. május 6-án, **7. Szk. 8801/12009/2** számon, tárgyalás mellőzésével hozott határozata.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság Rosdy Tamás ügyében 2009. május 4-én, **7. Szk. 8648/2009/2.** számon, tárgyalás mellőzésével hozott határozata.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság Hernády Zsolt ügyében 2009. október 1-jén, tárgyaláson hozott, **3. Szk. 10464/2009/7** számú, a szabálysértési eljárást megszüntető végzése

A Pesti Központi Kerületi Bíróság Rosdy Tamás ügyében 2009. október 1-jén, tárgyaláson hozott, **3. Szk. 10464/2009/7** számú, a szabálysértési eljárást megszüntető végzése

A Független Rendészeti Panasztestület 2009. június 3-án hozott, **152/2009.** (VI. 3.) számú állásfoglalása.

A Fővárosi Törvényszék Hernády Zsolt és Társa felperesek BRFK alperes eleni polgári kártérítési perében **65.P. 20.521/2011/25.** számon, 2012. június 5-én hozott elsőfokú ítélete.

A Fővárosi Ítéltábla **2. Pf. 21.916/2012/3.** számon, 2013. június 4-én hozott másodfokú, jogerős ítélete,

A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság **Pfv.IV.21.471.2013/5.** számú, 2014. február 12-én kelt felülvizsgálati ítélete.

Sáska Béla szabálysértési ügye a 2009. március 15-i tüntetéssel kapcsolatban

A BRFK V. Kerületi Rendőrkapitányság Sáska Béla ügyében, 2009. március 16-án hozott, **01805/2170-3/2009 szabs** számú határozata.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság Sáska Béla ügyében 2009. május 19-én, **10. Szk. 8479/2009/3.** számon, tárgyalás mellőzésével hozott határozata.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság Sáska Béla ügyében **5. Szk. 11212/2009/7,** számon, a 2009. október 27-én tartott nyilvános tárgyaláson hozott, a szabálysértési eljárást megszüntető végzése

A Független Rendészeti Panasztestület 2009. június 3-án hozott, **155/2009.** (VI. 3.) számú állásfoglalása

A Fővárosi Bíróság 19. P. 20. 554/2010/5. számon, 2010. június 22-én hozott, jogerős ítélete.

8.4. Parlamenti jelentések, egyéb politikai iratok

Az Országgyűlés Hiteles Jegyzőkönyve. Az Országgyűlés 1997. évi őszi ülészakának 27. ülésnapja 1997. november 10-én, hétfőn.

A Magyar Köztársaság Országgyűlése által az 1997. november 3-ára bejelentett, és a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 8. §-ának, és 9. §-ának (2) bekezdésében foglaltak szerint betiltott rendezvénnyel kapcsolatos kérdések kivizsgálására létrehozott vizsgálóbizottság jelentéstervezete 1998. március 11-én.

Az Országgyűlés Emberi Jogi Kisebbségi-és Vallásügyi Bizottsága. A 2002. és 2010. között, és különösen 2006. őszén az állam részéről a politikai szabadságjogokkal összefüggésben elkövetett jogsértéseket vizsgáló albizottsága jegyzőkönyvei:

- 2010. május 27.
- 2010. június 23.
- 2010. július 7.
- 2010. július 14.
- 2010. szeptember 1.
- 2010. szeptember 3.
- 2010. szeptember 6.

- 2010. szeptember 8.
- 2010. szeptember 17.
- 2010. szeptember 20.
- 2010. szeptember 22.
- 2010. szeptember 24.
- 2010. szeptember 28.
- 2010. október 13.
- 2010. október 20.
- 2010. november 26.

Az Országgyűlés Emberi Jogi Kisebbségi-és Vallásügyi Bizottsága. A 2002. és 2010. között, és különösen 2006. őszén az állam részéről a politikai szabadságjogokkal összefüggésben elkövetett jogsértéseket vizsgáló albizottság jelentése. Budapest, 2010. október 20.

Az Országgyűlés Emberi Jogi Kisebbségi-és Vallásügyi Bizottsága. A 2002. és 2010. között, és különösen 2006.őszén az állam részéről a politikai szabadságjogokkal összefüggésben elkövetett jogsértéseket vizsgáló albizottság részjelentése. Alapvető politikai szabadságokat érintő jogsértések Magyarországon 2002. május és 2010- április között (kivéve 2006. ősze), Budapest, 2010. december 8.

Balsai István: A 2006-os őszi erőszakos fellépést vizsgáló miniszterelnöki megbízott Jelentése, Budapest, 2011. március 15.

9. A szerző publikációi

Önálló szerzői jogi, jogtörténeti, könyv formában megjelent szakirodalom

Magyar választójog és választások 1945-1989, Equinter Kiadó, 2008.

Folyóiratcikkek

Kötelező kettős jelölés. A rendszerváltozás előtti utolsó parlamenti választás 1985-ben. In: Jogtörténeti Szemle, 2013. évf., 2. szám, 147-154.o.

Új szabályozásra van szükség a magyar alkotmánybírák választása terén, In: Collega, jogi szakmai folyóirat. 2005. évi 1. szám, 3-6.o.

Recenziók

Magyarország századai. Válogatás ezer év dokumentumaiból 1000-1526, Kiadta az ELTE Állam-és Jogtudományi Kara és a Magyar Országos Levéltár, Budapest, 2004. (6. évfolyam), 2. szám. In: Jogtörténeti Szemle, 2004. év 2. szám, 74-75. o.

Magyar történelmi dokumentumok 1944-2000. (Szerkesztette: Izsák Lajos és Nagy József, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004).In: Jogtörténeti Szemle, 2005. (7. évfolyam). 2. szám, 100-101. o.

Megfogyva és megtörve (Megfogyva és megtörve- évtizedek és tizedelések a jogászvilágban 19118-1962, szerkesztette: Zinner Tibor, Budapest, Magyar Hivatalos Közlönykiadó, 2005), In: Jogtörténeti Szemle, 2006. (8. évfolyam), 2. szám, 79-80.o

Sport az ókori Rómában- (Gedeon Magdolna: Az ókori Róma sportjoga, Novotni Kiadó, Miskolc, 2005). In: Jogtörténeti szemle, 2006. (8. évfolyam), 2. szám, 95. o.

Publicisztika politikai napilapokban

Az alkotmányosság reformokkal jobban biztosítható, Magyar Nemzet, 2005. május 7, 6. o.

Amikor a kenyér helyett csak a cirkusz marad, Magyar Nemzet, 2003. augusztus 25, 6. o.

Demecseri párhuzamok, Magyar Nemzet, 2003. november 5, 7. o

Építő kritika, fiatalos jobboldal, Magyar Nemzet, 2006. június 1, 6. o.

Fortélyos félelem uralkodik, Magyar Hírlap, 2009. március 25, 14. o.

Horvátország és az európai uniós tagság, Magyar Nemzet, 2005. március 23, 6. o.

A kapitalista kommunizmus meséje, Magyar Nemzet, 2003.július 3, 6. o. A cikk megjelent: Magyarország politikai évkönyve 2003 Sajtóválogatás kronológiai sorrendben (CD-változat).

A kimaradás beláthatatlan következményekkel jár, Unio, V. évfolyam, 5. szám, 9, 13. o.

A kormánypártok ideológiai hátországa, Magyar Nemzet, 2003. május 31, 6. o.

Pártállami előállítások március 15-én, Magyar Nemzet, 2009. március 20, 19. o

Rendezvényektől eltiltó bírói ítéletek, Magyar Hírlap, 2008. augusztus 1, 8. o.

Rendőrállam és jogtalan letartóztatások 2006. őszén, Magyar Nemzet, 2006. szeptember 28, 6. o.

Rövid lejáratú népszavazás, Magyar Hírlap, 2007. november 26, 15. o.

Székely fiatal anyaországi börtönben, Magyar Nemzet, 2006. október 19, 6. o.

Szólni ment oda, agyba-főbe verték, Magyar Nemzet, 2006. december 13, 6. o.

A turulügy és az intolerancia, Magyar Nemzet, 2006. január 25, 6. o.

Zöldkordon váltaná a vasfüggönyt, Magyar Nemzet, 2007. április 20. 6. o.

NÉVMUTATÓ

Antall József 54, 56, 83
Ataman, Oya 49, 53, 73
B. Barnabás 130-131
Bajnai Gordon 87
Bálint Mihály 131-134, 248, 297
Balogh János 55
Balogh László 106
Balsai István 7, 86, 110, 117, 134, 161, 163-166, 172-173, 208-211, 245-247
Balsai Szabolcs 124, 126
Bankó Attila 169-170
Bedők János 166, 202
Bencsik András 57, 64-66, 292
Bencze József 99, 109, 240, 243-244
Bene László 85, 87, 92, 96, 104-105, 107, 110, 184, 200, 202-203, 206, 208, 211, 273
Berke János 102, 161
Berta Attila 58
Bismarck, Otto von 17
Boglyasovszky Csaba 145-147
Boross Péter 56
Bragyova András 253, 255, 257
Budaházy György 83, 160, 231
Bukta Dénesné 12, 41, 71-74, 220.231
Cissé, Madjiguené 48
Coleman, Patrick John 51-52
Csáki József 125
Csáki Józsefné 123
Csáki Livia 122-127, 138-139, 145, 147-148, 295
Csepeli György 85
Csernyik Csaba 111-112

Cservák Csaba 33
Csorba Attila 11, 187-189, 300
Csöbör Katalin 86
Czucz Ottó 36
Demeter Ervin 56
Demszky Gábor 116, 160
Dobos Péter 203-204
Dobozi József 104-105, 107, 109, 203
Domoszlai Dániel 166
Draskovics Tibor 232, 274
Drinóczi Tímea 258
Dukán Dániel 127-130, 238, 296
Dukán Gergely 128
E. Zsanett 92
Ékes Ilona 86, 132, 143, 146, 270
Ekrem Kemál György 217
Ezelin, Roland 47
F. Rozália 218, 301
Falvai Zsolt 147-148, 199-200
Fekete László 69-70
Fodor Gábor 136-138, 298
Fodor Pál 136
Frech Ágnes 153-155
Galambos Lajos 156
Garamszegi Gábor 123, 125
Garamszegi Laura 122-127, 139, 145, 295
Gatter László 154
Gaudi-Nagy Tamás 69, 85-86, 89-90, 129, 138, 141, 145, 149, 190, 192-193, 238
Gergényi Péter 81, 92, 95-99, 102, 105, 109-110, 147, 150, 161, 165, 181, 198-200, 203, 208, 214-215, 273
Giber László 93-96
G. Nagyné Maczó Ágnes 55
Gonda László 83, 160
Gorove István 204

Gönczöl Katalin 85, 186,192,201
Göndöcs Zsigmond 204
Grespik László 72
Gulácsi Sándor 104, 148-149, 164-165, 201-202, 205-206
Gulyás Gergely 86, 194, 215, 273
Györgyi Kálmán 85
Gyurcsány Ferenc 9, 12-13, 79, 81, 83-84, 87-88, 91, 96-97, 104, 110, 115-117,160, 166-167, 186, 202, 206-207, 217, 222, 228, 232, 238, 268, 270, 272-273
Gyurta Tibor 114
Hajas Barnabás 42, 251-253, 257-260, 262, 265
Halmai Gábor 85
Havas Szófia 168
Hegedűs Antal 154
Herczegh Géza 85,155
Hernády Zsolt 36, 225-227, 238-241, 243, 302-303
Holló András 36, 257
Horn Gyula 12, 54, 268
Horthy Miklós 19
Horváth Attila 18, 85
Huszár István 161
I. István 133
Ignác István 8, 85, 87, 89, 102-105, 107-108, 110, 120
Ihász Sándor 118, 153
Jakab József 193
Jánosik István 93
Jávor Béla 155
Juhász Ferenc 85, 105
Juhász Imre 85
K. Zsuzsanna 218, 301
Kabódy Csaba 85
Kacziba Antal 85, 95, 196
Kádár János 237
Kanyó Bernadett 124, 138-139, 299
Kanyó Henriett 138

Kengyel Miklós 126
Keresztes Imre 184
Kert Attila 106
Király Miklós 155
Kiss László 257
Kivenmaa, Auli 51
Kocsis Imre 75, 77-80
Komáromi Gergely 184
Kondáné Bartal Piroska 190-193, 300
Kondor Katalin 145
Kondorosi Ferenc 197, 207
Kónya Imre 56-57
Kontrát Károly 167
Kormos Valéria 151
Kósa Gyula 55
Kossuth Lajos 216
Kovács Attila 137
Kőszegi M. László 68, 70
Kőszegi Zsolt 140-142, 145, 299
Krassó László 145
Kruchina Károly 130-131, 296
Kruchina Vince 130-131, 296
Kukorelli István 36-40, 258
Küpper, Herbert 255
Lanczner Ferdinánd 71, 160
Lapid Lajos 89-90, 92-93, 96-98, 100-101, 103, 109, 161, 163, 195, 197-199, 203, 206, 208
László Boglár 116
Locke, John 16
Lovas István 83
Magyar Attila István 132, 239,
Magyar István honvéd ezredes 102, 200-201
Magyar Péter 131, 235
Majoros Zoltán 94, 98-102, 104, 163-164, 198-199, 205-206, 208

Mangel Gyöngyi 143-145
Mártai István 204
Martens, Wilfred 165
Medgyessy Péter 12, 68, 71, 75, 268
Mendoza, Angel 170
Mester Tibor 192-193
Mittó Gábor 89-90, 93-95, 102, 108, 143, 196,
Mókus István 111-112, 298
Molnár Éva 52,
Molnár Lajos 167
Molnár Tamás 83
Morvai Krisztina 85-86, 97, 238
Nagy Imre 20, 186
Nagy Miklós 166, 199
Nagy-Juhák István 92-93, 143, 165, 195, 197, 200, 207-208
Nastase, Adrian 12, 71, 75
Navracsics Tibor 85, 105, 117
Nemes Sándor 107, 109
Neruda Károly 170, 185, 187
Novozánszky Ilona 152
Orbán Viktor 86, 88, 112, 122, 165, 195, 206, 217, 222, 245, 270
Ormos Mária 85
Otero, Bianca 130-131
Öllinger, Karl 49
P. Sándor 218, 301
Palásti Márta 153
Pálóczi Imre 95, 196
Papp Károly 8, 88-90, 102, 194, 197
Papp Lajos 55, 161
Pataki Ferenc 85
Patyi István 53
Pelle Andrea 151-152
Perlaki Attila 149-150
Péterfalvi Attila 213

Petrétei József 87-88, 91-92, 96-97, 107, 110, 143, 167, 195, 258
Pfeiffer Zoltán 20
Pigler István 163-164, 199-200, 202, 205-206, 208, 270
Polgár Tamás 228-229
Pongrácz Gergely 55, 57, 268
Práger Ferenc 198
Pusztai Csaba 149
Rákóczi Ferenc, II. 216
Rákosi Mátyás 20-21
Reiner Péter 169-170
Rékasi Attila 107
Révész Máriusz 14, 86, 90, 166, 170, 173, 183-185, 200, 270
Rosdy Tamás 36, 225-227, 238-241, 243, 302-303
Rousseau, Jean-Jacques 16
Rózsási Attila 113-115
Rudi Zoltán 84-85, 105-106, 109
Sárközy Gyula 68
Sáska Béla 218-220, 242-244, 301, 303-304
Schröder, Gerhard 228
Schuster Richárd 125
Simsek, Ali 50
Sólyom László 213
Such György 150-151
Szabadai Viktor 228
Szabadfi Árpád 87, 91, 96-99, 103-105, 110, 143, 197, 216, 273
Szabó Ferenc 104, 108, 198
Szabó György 228
Szabó Máté 42, 152, 156-157, 159, 213, 229-230, 232, 234, 240, 243, 259-260
Szabó Péter 210
Szabó Tímea 86
Szabó Veronika 126
Szabon Gábor 170, 185-186, 270
Szájer József 217-218
Szandanszki, Jane 48

Szandelszky Béla 130-131
Szerdahelyi Szabolcs 215
Szikinger István 258
Szilvász György 110, 156-157, 159, 273
Szoboszlai-Szász Richárd 147-148, 200
Szöőr Anna 85, 115, 167-168
Sztankov, Borisz 48
Takács Albert 75, 99, 249-250
Tarsoly Milán 122-126, 139, 295
Terstyánszkyné Vasadi Éva 85
Torgyán József 56
Toroczka László 83, 84, 94, 101-102, 106, 160
Tóth Judit 85
Tölgyesi Jánosné 71
Török Gábor 85, 105
Túri Sándor 60
Varga László 86, 92, 94
Varga Szilvia 165
Vértesaljai László 170, 185-186, 270
Völgyesi Miklós 85
Vörös Tibor 132-136, 297
Vörösmarti Mihály 85, 103, 201
Wittner Mária 86, 92
Zacsek Gyula 55-62, 67, 69, 289-292
Zétényi Zsolt 139, 188
Zlinszky János 85, 155
Zsikla Győző 55

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	2
A tudományos probléma megfogalmazása	2
Kutatási célok	4
Kutatási módszerek, források	6
A hipotézisek	8
Az értekezés tagolása	12
1.A GYÜLEKEZÉSI JOG ELMÉLETE, SZABÁLYOZÁSA ÉS NEMZETKÖZI GYAKORLATA	16
1.1. A gyülekezési jog elmélete és rövid története	16
1.2. A gyülekezési jog alkotmányos és törvényi szabályozása	21
1.3. A gyülekezési jogra vonatkozó nemzetközi rendelkezések	24
1.4.A gyülekezési jog szabályozása az Európai Unió tagállamaiban	26
1.5. Az alkotmányos alapjogok megsértése	33
1.6. A gyülekezési jog és más alapjogok kapcsolata	34
1.7. Alkotmánybírói gyakorlat a gyülekezési jog tárgykörében	36
a.) 55/2001 (XI. 29.) AB határozat	36
b.) 75/2008. (V. 29) AB határozat	41
1.8. Gyülekezési szabadság a nemzetközi esetjog tükrében	45
1,8.1. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának és bizottságának a gyülekezési jogot érintő legfontosabb esetei	45
1.8.2. Az Egyesült Nemzetek Emberi Jogi Bizottságának a gyülekezési jogot érintő esetei	51
1.8.3. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának Magyarországot érintő gyakorlata	52
2. JOGSÉRTÉSEK 2006 ELŐTT	54
2.1. Az 1997. november 3-i Metész-tüntetés esete	54
2.1.1. Az 1997. november 3-i Metész-tüntetés megtartásának rendőrségi megtiltása adott helyszínre és útvonalra vonatkozóan	58
2.1.2. Szabálysértési eljárások a tüntetés kapcsán	59
2.1.3. Zacsek Gyula kártérítési pere a jogellenes szabálysértési előállítás miatt	62

2.1.4. Bencsik András által indított per az oszlatás jogellenességének megállapítására	65
2.1.5. Jogszabályváltozások a 63/1997 (XII.12) AB-határozat kapcsán	67
2.2. A 2003. október 2-i Kvassay hídi tüntetés	68
2.3. Spontán tüntetés a Kempinski szálloda előtt a 2002. december 1-jei Medgyessy-Nastase találkozó miatt	71
2.4. A Lelkiismeret 88' Csoport tüntetései	75
2.4.1. A 2003. december 1-i gesztenyés-kerti tüntetés	75
2.4.2. A 2004. december 10-i Margit-hídi gyalogos demonstráció	79
2.4.3. A jogállamiság tesztje, a 2005. december 1-i gesztenyés-kerti tüntetés megtartásának megtiltása	81
3. JOGSÉRTÉSEK 2006. ŐSZÉN	83
3.1. A Magyar Televízió székháza előtti 2006. szeptember 18-i zavargások	83
3.1.1 A „tévéostrom” és előzményei	83
3.1.2 A „tévéostrom” eseményei a parlamenti albizottság előtt tett vallomások tükrében	88
3.1.3. Büntetőeljárások a székházostrom kapcsán	111
a) Mókus István ügye	111
b) Rózsási Attila ügye	113
3.2. Rendőri jogsértések 2006. szeptember 19-21-én.	115
3.2.1. A 2006. szeptember 19-21-i események kronológiája	115
3.2.2. A 2006. szeptemberi jogsértések esettanulmányai	122
a) Csáki Livia, Garamszegi Laura és Tarsoly Milán ügye	122
b) Dukán Dániel ügye	127
c) Kruchina Károly és Vince ügye	130
d) Bálint Mihály ügye	131
e) Vörös Tibor ügye	134
f) Fodor Gábor ügye	136
g) Kanyó Bernadett ügye	138
h) Kőszegi Zsolt ügye	139
3.2.3. A felelősség kérdése a parlamenti albizottság ülésének tükrében	143
3. 3. A Nemzetbiztonsági Hivatal 2006. októberi felhívása hatása a gyülekezési jog gyakorlására	156
3. 4. A 2006. október 23-a: rendőrterror a forradalom ötvenedik évfordulóján	160

3.4.1. A 2006. október 23-i események és előzményeik kronológiája	160
3.4.2. A 2006. október 23-i személyi sérülésekről	167
3.4.3. A 2006. október 23-i rendőri jogsértések a jogszabályok tükrében	168
3.4.3.1. Alkotmánysértések 2006. október 23-án	168
3.4.3.2. A 2006. október 23-án rendőrök által elkövetett bűncselekmények	169
3.4.3.3. A rendőrségi törvény, a Rendőrségi Szolgálati Szabályzat és a 2006. október 23-i jogsértések	174
3.4.4. 2006. október 23-i esettanulmányok	183
a) Révész Máriusz megverése	183
b) Papok bántalmazása: Vértesaljai László, Szabon Gábor és Neruda Károly esete	185
c) Csorba Attila szemkilövése	187
d) Kondáné Bartal Piroska, a „szupernagyi”	190
3.4.5. A felelősség kérdése a parlamenti albizottság ülései és jelentése, valamint a Balsai-jelentés tükrében	194
4. JOGSÉRTÉSEK 2007-2010 KÖZÖTT	212
4.1. A 2007. február 2-i kordonbontás, és Kossuth téri spontán tüntetés	214
4.1.1. A Kossuth téri kordon jogellenessége	214
4.1.2 Fidesz-képviselők kordonbontása, és a Kossuth téri spontán tüntetés oszlatása	217
4.1.3. Sáska Béla és társai szabálysértési és kártérítési ügye	218
4.2. A passzív engedetlenségi szabálysértés bevezetése 2007. március 15-e előtt	222
4.3. A 2007. október 26-i Erzsébet-hídi „hídblokád”	225
4.3.1. Hernády Zsolt és Rosdy Tamás Erzsébet-hídi szabálysértési ügye	225
4.4. A 2008. április 11-i Clark Ádám téri tüntetés oszlatása	228
4.5. A Draskovics-féle törvénycsomag „Lex tojás” alkotmányjogilag aggályos rendelkezései	232
4.6. A 2009. március 15-i törvénytörések	237
4.6.1. Hernády Zsolt és Rosdy Tamás „sün”-néven elhíresült előállítás	238
4.6.2. Sáska Béla 2009. március 15-i ügye	242
5. A 2011. ÉVI. XVI. TÖRVÉNY	245
6. A GYÜLEKEZÉSI JOG MÓDOSÍTÁSÁRÓL	249
6.1. Takács Albert javaslatai a gyülekezési jog módosításával kapcsolatban	249

6.2 A Gytv. módosításának sarokpontjai	251
6.2.1. A gyülekezések legkisebb létszáma	251
6.2.2. A gyülekezés helyszíne	254
6.2.3. A gyülekezés időtartama	256
6.2.4. A gyülekezések fajtái	257
6.2.5. A gyülekezés bejelentésének időtartama	259
6.2.5.1 A gyülekezés bejelentésének legkorábbi időpontja	259
6.2.5.2. A gyülekezés bejelentésének legkésőbbi időpontja	260
6.2.6. A gyülekezési jog korlátai	262
6.2.6.1.A gyülekezési jog törvényi korlátai	262
6.2.6.2 A gyülekezési jog hatálya alá eső rendezvények megtiltásának okai	264
6.2.6.3. A rendezvények oszlatása	266
7. ÖSSZEGZÉS	268
8. BIBLIOGRÁFIA	275
8.1. Jogforrások	275
8.1.1.Jogszabályok, jogi irányítás egyéb eszközei	275
8.1.2.Alkotmánybírósági határozatok	277
8.1.3. Ombudsmani gyakorlat	278
8.1.4.A jogi iránymutatás egyéb eszközei	278
8.2.Felhasznált irodalom	279
8.2.1.Könyvek, tanulmányok, doktori értekezések	279
8.2.2.Tanulmányok, könyvrészletek	281
8.2.3. Folyóiratcikkek	285
8.3. Bírósági, hatósági eljárások okiratai	289
8.3.1 Az 1997. november 3-i Metész-tüntetéshez	289
8.3.2. A Kvassay-hídi tüntetés	292
8.3.3. A Lelkiismeret 88' Csoport ügyei	293
8.3.4. 2006.őszi jogesetek a 2006. szeptember 18-i Magyar Televízió előtt történetekkel kapcsolatban	293
8.3.5. A 2006. szeptember 19-21-i rendőri jogsértések jogesetei	295
8.3.6. A 2006. október 23-i rendőrterror jogesetei	300
8.3.7. A 2006. őszét követő jogsértések esettanulmányai	301
8.4. Parlamenti jelentések, egyéb politikai iratok	304
9. A szerző publikációi	305

10. NÉVMUTATÓ	309
11. TARTALOMJEGYZÉK	316